Machine Translated by Google

The Hundred Years' War on PALESTINE

A History of Settler Colonial Conquest and Resistance, 1917-2017

Rashid Khalidi

Author of *Palestinian Identity*

Machine Translated by Google

The Hundred Years' War on PALESTINE

A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917–2017

Rashid Khalidi

Metropolitan Books
Henry Holt and Company New York

Machine Translated by Google

Ia kushtoj këtë libër nipërve dhe mbesave të mia, Tariqit, Idrisit dhe Nurit, të gjithë të lindur në shekullin e njëzet e një, të cilët shpresojmë se do të shohin fundin e kësaj lufte njëqindvjeçare.

Machine Translated by Google

Ne jemi një komb i kërcënuar nga zhdukja.
—'Isa dhe Jusuf al-'Isa, Filastin, 7 maj 1914

Machine Translated by Google

Hyrje

Për disa vite gjatë fillimit të viteve 1990, jetova në Jerusalem për disa muaj, duke bërë kërkime në bibliotekat private të disa prej familjeve më të vjetra të qytetit, përfshirë edhe timen. Me gruan dhe fëmijët e mi, qëndrova në një apartament që i përkiste një vakëfi familjar Khalidi, ose fondi fetar, në zemër të Qytetit të Vjetër të ngushtë dhe të zhurmshëm. Nga çatia e kësaj ndërtese, kishte një pamje të dy prej kryeveprave më të mëdha të arkitekturës së hershme islame: Kupola e shkëlqyer e artë e Shkëmbit ishte pak më shumë se treqind metra larg në Haram al-Sharif. Përtej saj shtrihej kupola më e vogël gri-argjendtë e Xhamisë al-Aksa, me Malin e Ullinjve në sfond. 1 Në drejtime të tjera mund të shihje kishat dhe sinagogat e Qytetit të Vjetër.

Pak më poshtë rrugës Bab al-Silsila ndodhej ndërtesa kryesore e Bibliotekës Khalidi, e cila u themelua në vitin 1899 nga gjyshi im, Hajj Raghib al-Khalidi, me një trashëgimi nga nëna e tij, Khadija al-Khalidi. 2 Biblioteka strehon më shumë se dymbëdhjetëqind dorëshkrime, kryesisht në arabisht (disa në persisht dhe turqisht osmanisht), më të vjetrat datojnë që nga fillimi i shekullit të njëmbëdhjetë[3]. Duke përfshirë rreth dy mijë libra arabë të shekullit të nëntëmbëdhjetë dhe dokumente të ndryshme familjare, koleksioni është një nga më të gjerët në të gjithë Palestinën që është ende në duart e pronarëve të tij [4]origjinalë.

Gjatë kohës së qëndrimit tim, struktura kryesore e bibliotekës, e cila daton rreth shekullit të trembëdhjetë, po i nënshtrohej restaurimit, kështu që përmbajtja ruhej përkohësisht në kuti të mëdha kartoni në një ndërtesë të epokës Mameluke të lidhur me apartamentin tonë me një shkallë të ngushtë. Kalova më shumë se një vit midis atyre kutive, duke shfletuar libra, dokumente dhe letra të pluhurosura dhe të ngrëna nga krimbat që u përkisnin brezave të Khalidi-ve, midis tyre edhe xhaxhait tim të madh, Yusuf Diya al-Din Pasha al-Khalidi. 5* Përmes dokumenteve të tij, zbulova një njeri të botës me një arsim të gjerë të fituar në Jerusalem, Maltë, Stamboll dhe Vjenë, një njeri që ishte thellësisht i interesuar në fenë krahasuese, veçanërisht në judaizëm, dhe që zotëronte një numër librash në gjuhë evropiane mbi këtë dhe tema të tjera.

Machine Translated by Google

Jusuf Diya ishte trashëgimtar i një linje të gjatë dijetarësh islamikë dhe funksionarësh ligjorë nga Jerusalemi; babai i tij, al-Sayyid Muhammad 'Ali al-Khalidi, kishte shërbyer për rreth pesëdhjetë vjet si zëvendëskadi dhe shef i sekretariatit të gjykatës së Sheriatit të Jerusalemit. Por në moshë të re, Jusuf Diya kërkoi një rrugë tjetër për vete Pasi përvetësoi bazat e një edukimi tradicional islamik, ai u largua nga Palestina në moshën tetëmbëdhjetë vjeç - pa miratimin e të atit, na thuhet - për të kaluar dy vjet në një shkollë të Shoqërisë Britanike të Misionit të Kishës në Maltë. Prej andej ai shkoi për të studiuar në Shkollën Mjekësore Perandorake në Stamboll, pas së cilës ndoqi Kolegjin Robert të qytetit, të themeluar së fundmi nga misionarët protestantë amerikanë. Për pesë vjet gjatë viteve 1860, Yusuf Diya ndoqi disa nga institucionet e para në rajon që ofruan një arsim modern në stilin perëndimor, duke mësuar anglisht, frëngjisht, gjermanisht dhe shumë të tjera. Ishte një trajektore e pazakontë për një të ri nga një familje dijetarësh fetarë myslimanë në mesin e shekullit të nëntëmbëdhjetë.

Pasi mori këtë trajnim të gjerë, Yusuf Diya kreu role të ndryshme si zyrtar i qeverisë osmane - përkthyes në Ministrinë e Jashtme; konsull në portin rus të Potit në Detin e Zi; guvernator i distrikteve në Kurdistan, Liban, Palestinë dhe Siri; dhe kryetar bashkie i Jerusalemit për gati një dekadë - me periudha mësimdhënieje në Universitetin Mbretëror Perandorak në Vjenë. Ai u zgjodh gjithashtu si deputet nga Jerusalemi në parlamentin jetëshkurtër osman të themeluar në vitin 1876 sipas kushtetutës së re të perandorisë, duke fituar armiqësinë e Sulltan Abd al-Hamid sepse ai mbështeste prerogativat parlamentare mbi pushtetin ekzekutiv.

6

Machine Translated by Google

Në përputhje me traditën familjare dhe arsimimin e tij islamik dhe perëndimor, al-Khalidi u bë edhe një dijetar i shquar. Biblioteka Khalidi përmban shumë libra të tij në frëngjisht, gjermanisht dhe anglisht, si dhe korrespondencë me figura të ditura në Evropë dhe Lindjen e Mesme. Përveç kësaj, gazetat e vjetra austriake, franceze dhe britanike në bibliotekë tregojnë se Yusuf Diya lexonte rregullisht shtypin e huaj. Ka prova se ai i merrte këto materiale nëpërmjet postës austriake në Stamboll, e cila nuk i nënshtrohej ligjeve drakoniane osmane të censurës. 7 Si rezultat i leximit të tij të gjerë, si dhe kohës së tij në Vjenë dhe vende të tjera evropiane, dhe nga takimet e tij

me misionarët e krishterë, Yusuf Diya ishte plotësisht i vetëdijshëm për përhapjen e antisemitizmit perëndimor.

Ai kishte fituar gjithashtu njohuri mbresëlënëse mbi origjinën intelektuale të sionizmit, konkretisht natyrën e tij si një përgjigje ndaj antisemitizmit të egër të Evropës së krishterë. Ai padyshim ishte i njohur me Der Judenstaat nga gazetari vjenez Theodor Herzl, botuar në 1896, dhe ishte në dijeni të dy kongreseve të para sioniste në Bazel të Zvicrës, në 1897 dhe 1898.8 (Në të vërtetë, duket qartë se Yusuf Diya e njihte Herzlin që nga koha e tij në Vjenë.) Ai dinte për debatet dhe pikëpamjet e udhëheqësve dhe tendencave të ndryshme sioniste, duke përfshirë thirrjen e qartë të Herzlit për një shtet për hebrenjtë, me "të drejtën sovrane" për të kontrolluar imigracionin. Për më tepër, si kryetar bashkie i Jerusalemit, ai kishte qenë dëshmitar i përkimeve me popullsinë vendase të shkaktuara nga vitet e para të aktivitetit proto-sionist, duke filluar me mbërritjen e kolonëve më të hershëm hebrenj evropianë në fund të viteve 1870 dhe fillim të viteve 1880.

Herzl, udhëheqësi i njohur i lëvizjes në rritje që ai kishte themeluar, kishte bërë vizitën e tij të vetme në Palestinë në vitin 1898, duke e caktuar atë që të përkonte me atë të mbretit gjerman Wilhelm II. Ai kishte filluar tashmë të mendonte për disa nga çështjet e përfshira në kolonizimin e Palestinës, duke shkruar në ditarin e tij në vitin 1895:

> Ne duhet të shpronësojmë butësisht pronën private në pronat që na janë caktuar. Do të përpiqemi ta zhvendosim popullsinë e varfër përtej kufirit duke siguruar punësim për të në vendet e tranzitit, ndërkohë që do t'i mohojmë punësimin në vendin tonë. Pronarët e pronave do të kalojnë në anën tonë. Si procesi i shpronësimit

Machine Translated by Google

dhe largimi i të varfërve duhet të kryhet me diskrecion dhe me kujdes. 9

Yusuf Diya do të kishte qenë më i vetëdijshëm se shumica e bashkatdhetarëve të tij në Palestinë për ambicien e lëvizjes së sapolindur sioniste, si dhe për forcën, burimet dhe tërheqjen e saj. Ai e dinte shumë mirë se nuk kishte asnjë mënyrë për të pajtuar pretendimet e sionizmit mbi Palestinën dhe qëllimin e tij të qartë për shtetësi dhe sovranitet hebre atje me të drejtat dhe mirëqenien e banorëve indigjenë të vendit. Me sa duket, për këto arsye, më 1 mars 1899, Yusuf Diya i dërgoi një letër parashikuese prej shtatë faqesh kryerabinit francez, Zadoc Kahn, me qëllim që ajo t'i kalohej themeluesit të sionizmit modern.

Letra fillonte me një shprehje të admirimit të Yusuf Diya-s për Herzlin, të cilin ai e vlerësonte "si njeri, si shkrimtar me talent dhe si një patriot të vërtetë hebre", dhe të respektit të tij për judaizmin dhe për hebrenjtë, të cilët ai thoshte se ishin "kushërinjtë tanë", duke iu referuar Patriarkut Abraham, të nderuar si paraardhësi i tyre i përbashkët si nga hebrenjtë ashtu edhe nga myslimanët. 10 Ai i kuptonte motivet e sionizmit, ashtu siç e dënonte persekutimin ndaj të cilit ishin nënshtruar hebrenjtë në Evropë. Në dritën e kësaj, shkroi ai, sionizmi në parim ishte "natyror, i bukur dhe i drejtë" dhe, "kush mund të kundërshtonte të drejtat e hebrenjve në Palestinë? Zoti im, historikisht është vendi juaj!"

Kjo fjali nganjëherë citohet, e veçuar nga pjesa tjetër e letrës, për të përfaqësuar pranimin entuziast të të gjithë programit sionist në Palestinë nga Yusuf Diya. Megjithatë, ish-kryetari i bashkisë dhe zëvendëskryetari i Jerusalemit vazhdoi të paralajmëronte për rreziqet që ai parashikoi si pasojë e zbatimit të projektit sionist për një shtet sovran hebre në Palestinë. Ideja sioniste do të mbillte përçarje midis të krishterëve, myslimanëve dhe hebrenjve atje. Do të rrezikonte statusin dhe sigurinë që hebrenjtë kishin gëzuar gjithmonë në të gjitha territoret osmane. Duke u kthyer te qëllimi i tij kryesor, Yusuf Diya tha me maturi se cilado qofshin meritat e sionizmit, "forca brutale e rrethanave duhej të merrej parasysh". Më të rëndësishmet prej tyre ishin se "Palestina është një pjesë integrale e Perandorisë Osmane, dhe më rëndë, ajo është e banuar nga të tjerë". Palestina tashmë kishte një popullsi indigjene që nuk do të pranonte kurrë të zëvendësohej. Yusuf Diya foli "me njohuri të plotë të fakteve", duke pohuar se ishte "marrëzi e pastër" që sionizmi të planifikonte të merrte Palestinën. "Asgjë nuk mund të ishte më e drejtë dhe e barabartë", sesa që "kombi i pakënaqur hebre" të gjente një

Machine Translated by Google

strehë diku tjetër. Por, përfundoi ai me një lutje të përzemërt, “në emër të Zotit, le të lihet Palestina e qetë”.

Përgjigja e Herzl-it drejtuar Yusuf Diya-s erdhi shpejt, më 19 mars. Letra e tij ishte ndoshta përgjigja e parë nga një themelues i lëvizjes sioniste ndaj një kundërshtimi bindës palestinez ndaj planeve të saj embrionale për Palestinën. Në të, Herzl krijoi atë që do të bëhej një model i shpërfilljes si të parëndësishme të interesave, dhe nganjëherë edhe vetë ekzistencës, të popullsisë indigjene. Udhëheqësi sionist thjesht injoroi tezën themelore të letrës, se Palestina ishte tashmë e banuar nga një popullsi që nuk do të pranonte të zëvendësohej. Edhe pse Herzl e kishte vizituar vendin një herë, ai, si shumica e sionistëve të hershëm evropianë, nuk kishte shumë njohuri ose kontakt me banorët e saj vendas. Ai gjithashtu dështoi të adresonte shqetësimet e bazuara të al-Khalidi-t në lidhje me rrezikun që programi sionist do të paraqiste për komunitetet e mëdha dhe të mirë-vendosura hebraike në të gjithë Lindjen e Mesme.

Duke anashkaluar faktin se sionizmi në fund të fundit kishte për qëllim të çonte në dominimin hebre të Palestinës, Herzl përdori një justifikim që ka qenë një gur prove për kolonialistët në të gjitha kohërat dhe në të gjitha vendet dhe që do të bëhej një argument kryesor i lëvizjes sioniste: imigracioni hebre do t'u sillte dobi popullit indigjen të Palestinës. "Është mirëqenia e tyre, pasuria e tyre individuale, të cilën ne do ta rrisim duke sjellë tonën." Duke i bërë jehonë gjuhës që kishte përdorur në Der Judenstaat, Herzl shtoi: "Duke lejuar imigracionin e një numri hebrenjsh që sjellin inteligjencën, mprehtësinë e tyre financiare dhe mjetet e tyre të sipërmarrjes në vend, askush nuk mund të dyshojë se mirëqenia e të gjithë vendit do të ishte rezultati i lumtur." 11

Machine Translated by Google

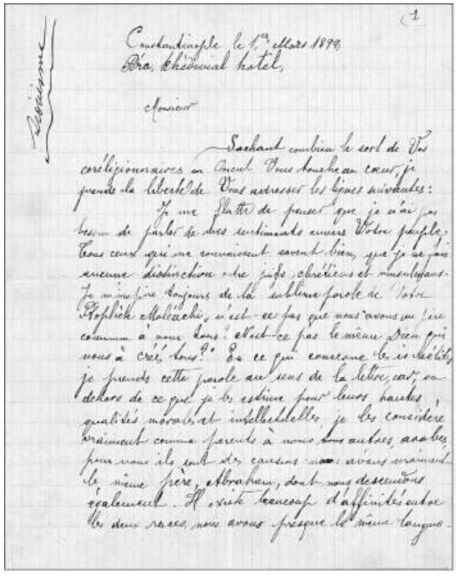

Yusuf Diya drejtuar Theodore Herzl: Palestina “është e banuar nga të tjerë” që nuk do ta pranojnë lehtë zhvendosjen e tyre.

Më zbuluesja është se letra trajton një konsideratë që Yusuf Diya as nuk e kishte ngritur. “Ju shihni një vështirësi tjetër, Shkëlqesi, në ekzistencën e popullsisë jo-hebreje në Palestinë. Por kush do të mendonte t’i largonte ata?” 12 Me sigurinë e tij në përgjigje të pyetjes së pabërë nga al-Khalidi, Herzl aludon në dëshirën e regjistruar në ditarin e tij për ta “shpirtosur” popullsinë e varfër të vendit “diskretisht” përtej kufijve. 13 Nga ky citat rrëqethës është e qartë se Herzl e kuptoi rëndësinë e “zhdukjes” së popullsisë vendase të Palestinës në mënyrë që sionizmi të ketë sukses. Për më tepër, karta e vitit 1901 që ai bashkë-hartoi për Kompaninë Toka Hebreje-Otomane përfshin të njëjtin parim të zhvendosjes së banorëve të Palestinës në “provinca dhe territore të tjera të Perandorisë Osmane”. 14 Edhe pse Herzl theksoi në shkrimet e tij se projekti i tij bazohej në “tolerancën më të lartë” me të drejta të plota për të gjithë, 15 ajo që nënkuptohej nuk ishte gjë tjetër veçse toleranca ndaj çdo pakice që mund të mbetej pasi pjesa tjetër të ishte zhvendosur diku tjetër.

Herzl e nënvlerësoi korrespondentin e tij. Nga letra e al-Khalidiut është e qartë se ai e kuptoi shumë mirë se në fjalë nuk ishte imigracioni i një

Machine Translated by Google

"numër i kufizuar hebrenjsh" në Palestinë, por më tepër transformimi i të gjithë vendit në një shtet hebre. Duke pasur parasysh përgjigjen e Herzl-it ndaj tij, Yusuf Diya mund të kishte arritur vetëm në një nga dy përfundimet. Ose udhëheqësi sionist kishte ndërmend ta mashtronte duke fshehur qëllimet e vërteta të lëvizjes sioniste, ose Herzl thjesht nuk i shihte Yusuf Diya-n dhe arabët e Palestinës si të denjë për t'u marrë seriozisht.

Në vend të kësaj, me vetëbesimin e vetëkënaqur aq të zakonshëm për evropianët e shekullit të nëntëmbëdhjetë, Herzl ofroi nxitjen absurde se kolonizimi, dhe në fund të fundit uzurpimi, i tokës së tyre nga të huajt do t'i sillte dobi popullit të atij vendi. Mendimi i Herzl-it dhe përgjigjja e tij ndaj Yusuf Diya-s duket se janë bazuar në supozimin se arabët në fund të fundit mund të korruptoheshin ose të mashtroheshin duke injoruar atë që lëvizja sioniste synonte në të vërtetë për Palestinën. Ky qëndrim përbuzës ndaj inteligjencës, për të mos folur për të drejtat, të popullsisë arabe të Palestinës do të përsëritej në mënyrë të përsëritur nga udhëheqësit sionistë, britanikë, evropianë dhe amerikanë në dekadat që pasuan, deri në ditët e sotme. Sa i përket shtetit hebre që u krijua përfundimisht nga lëvizja që themeloi Herzl, siç parashikoi Yusuf Diya, do të kishte vend atje vetëm për një popull, popullin hebre: të tjerët me të vërtetë do të "largoheshin" ose në rastin më të mirë do të toleroheshin.

LETRA E YUSUF DIYAS dhe përgjigja e Herzlit ndaj saj janë të njohura mirë për historianët e periudhës, por shumica e tyre nuk duket se kanë reflektuar me kujdes mbi atë që ishte ndoshta shkëmbimi i parë kuptimplotë midis një figure kryesore palestineze dhe një themeluesi të lëvizjes sioniste. Ata nuk i kanë marrë parasysh plotësisht racionalizimet e Herzlit, të cilat paraqitën, mjaft qartë, natyrën thelbësisht koloniale të konfliktit shekullor në Palestinë. As nuk i kanë pranuar argumentet e al-Khalidit, të cilat janë vërtetuar plotësisht që nga viti 1899.

Duke filluar pas Luftës së Parë Botërore, shpërbërja e shoqërisë indigjene palestineze u vu në lëvizje nga imigracioni në shkallë të gjerë i kolonëve hebrenj evropianë të mbështetur nga autoritetet e sapokrijuara të Mandatit Britanik, të cilët i ndihmuan ata të ndërtonin strukturën autonome të një parashteti sionist.
Për më tepër, një sektor i veçantë i ekonomisë i kontrolluar nga hebrenjtë u krijua nëpërmjet përjashtimit të fuqisë punëtore arabe nga firmat në pronësi të hebrenjve nën sloganin “Avoda ivrit”, fuqi punëtore hebraike, dhe injektimit të sasive vërtet të mëdha të kapitalit nga jashtë. 16 Nga mesi i viteve 1930, megjithëse hebrenjtë ishin ende një

Machine Translated by Google

pakicë e popullsisë, ky sektor kryesisht autonom ishte më i madh se pjesa e ekonomisë në pronësi të arabëve.

Popullsia indigjene u pakësua më tej nga shtypja shkatërruese e Revoltës së Madhe Arabe të viteve 1936-39 kundër sundimit britanik, gjatë së cilës 10 përqind e popullsisë së rritur mashkullore u vra, u plagos, u burgos ose u internua, 17 ndërsa britanikët punësuan njëqind mijë trupa dhe fuqi ajrore për të mposhtur rezistencën palestineze. Ndërkohë, një valë masive emigracioni hebre si rezultat i persekutimit nga regjimi nazist në Gjermani e rriti popullsinë hebraike në Palestinë nga vetëm 18 përqind e totalit në vitin 1932 në mbi 31 përqind në vitin 1939. Kjo siguroi masën kritike demografike dhe fuqinë punëtore ushtarake që ishin të nevojshme për spastrimin etnik të Palestinës në vitin 1948. Dëbimi më pas i mbi gjysmës së popullsisë arabe të vendit, së pari nga milicitë sioniste dhe më pas nga ushtria izraelite, përfundoi triumfin ushtarak dhe politik të sionizmit.

Një inxhinieri e tillë radikale sociale në kurriz të popullsisë indigjene është mënyra e të gjitha lëvizjeve koloniale të kolonizimit. Në Palestinë, kjo ishte një parakusht i domosdoshëm për transformimin e pjesës më të madhe të një vendi me shumicë dërrmuese arabe në një shtet kryesisht hebre. Siç do të argumentojë ky libër, historia moderne e Palestinës mund të kuptohet më së miri në këto terma: si një luftë koloniale e zhvilluar kundër popullsisë indigjene, nga një sërë palësh, për t'i detyruar ata të heqin dorë nga atdheu i tyre ndaj një populli tjetër kundër vullnetit të tyre.

Edhe pse kjo luftë ndan shumë nga karakteristikat tipike të fushatave të tjera koloniale, ajo gjithashtu zotëron karakteristika shumë specifike, pasi u zhvillua nga dhe në emër të lëvizjes sioniste, e cila në vetvete ishte dhe është një projekt kolonial shumë i veçantë. Një gjë që e ndërlikon më tej këtë kuptim është fakti se ky konflikt kolonial, i zhvilluar me mbështetje masive nga fuqitë e jashtme, me kalimin e kohës u bë një përballje kombëtare midis dy entiteteve të reja kombëtare, dy popujve. Në themel të këtij tipari, dhe duke e amplifikuar atë, ishte rezonanca e thellë për hebrenjtë, dhe gjithashtu për shumë të krishterë, e lidhjes së tyre biblike me tokën historike të Izraelit. E endur me mjeshtëri në sionizmin politik modern, kjo rezonancë është bërë pjesë integrale e tij. Një lëvizje koloniale-kombëtare e fundit të shekullit të nëntëmbëdhjetë u zbukurua kështu me një shtresë biblike që ishte fuqishëm tërheqëse për protestantët që lexonin Biblën në Britaninë e Madhe dhe Shtetet e Bashkuara, duke i verbuar ata ndaj modernitetit të sionizmit dhe natyrës së tij koloniale: sepse si mund ta "kolonizonin" hebrenjtë tokën ku filloi feja e tyre?

Machine Translated by Google

Duke pasur parasysh këtë verbëri, konflikti portretizohet, në rastin më të mirë, si një përplasje e drejtpërdrejtë, ndonëse tragjike, kombëtare midis dy popujve me të drejta në të njëjtën tokë. Në rastin më të keq, ai përshkruhet si rezultat i urrejtjes fanatike dhe të patundur të arabëve dhe myslimanëve për popullin hebre, ndërsa ata pohojnë të drejtën e tyre të patjetërsueshme për atdheun e tyre të përjetshëm, të dhënë nga Zoti. Në fakt, nuk ka asnjë arsye që ajo që ka ndodhur në Palestinë për më shumë se një shekull të mos mund të kuptohet si një konflikt kolonial dhe kombëtar. Por shqetësimi ynë këtu është natyra e tij koloniale, pasi ky aspekt është nënvlerësuar aq sa është qendror, edhe pse ato cilësi tipike të fushatave të tjera koloniale janë kudo të dukshme në historinë moderne të Palestinës.

Karakteristikisht, kolonizatorët evropianë që kërkojnë të zëvendësojnë ose dominojnë popujt indigjenë, qoftë në Amerikë, Afrikë, Azi apo Australazi (ose në Irlandë), i kanë përshkruar gjithmonë ata me terma pejorative. Ata gjithashtu gjithmonë pretendojnë se do ta lënë popullsinë vendase në një gjendje më të mirë si rezultat i sundimit të tyre; natyra "civilizuese" dhe "progresive" e projekteve të tyre koloniale shërben për të justifikuar çdo mizori të kryer kundër popujve indigjenë për të përmbushur objektivat e tyre. Mjafton t'i referohemi retorikës së administratorëve francezë në Afrikën e Veriut ose të mëkëmbësve britanikë në Indi. Për Rajin Britanik, Lord Curzon tha: "Të ndiesh se diku midis këtyre milionave ke lënë pak drejtësi ose lumturi ose prosperitet, një ndjenjë burrërie ose dinjiteti moral, një pranverë patriotizmi, një agim të iluminizmit intelektual ose një nxitje të detyrës, aty ku nuk ekzistonte më parë - kjo është e mjaftueshme, ky është justifikimi i anglezit në Indi." 18 Fjalët "atje ku nuk ekzistonte më parë" ia vlen të përsëriten. Për Curzonin dhe të tjerët e klasës së tij koloniale, vendasit nuk e dinin se çfarë ishte më e mira për ta dhe nuk mund t'i arrinin këto gjëra vetë: “Nuk mund t’ia dilni pa ne”, tha Curzon në një fjalim tjetër. 19 Për më shumë se një shekull, palestinezët janë përshkruar me të njëjtën

gjuhë nga kolonizatorët e tyre, siç kanë qenë popujt e tjerë indigjenë. Retorika përçmuese e Theodor Herzl dhe udhëheqësve të tjerë sionistë nuk ishte ndryshe nga ajo e kolegëve të tyre evropianë. Shteti hebre, shkroi Herzl, do të “formonte një pjesë të një muri mbrojtës për Evropën në Azi, një pararojë të qytetërimit kundër barbarizmit”. 20 Kjo ishte e ngjashme me gjuhën e përdorur në pushtimin e kufirit të Amerikës së Veriut, i cili përfundoi në shekullin e nëntëmbëdhjetë me zhdukjen ose nënshtrimin e të gjithë popullsisë vendase të kontinentit. Ashtu si në Amerikën e Veriut, kolonizimi i Palestinës - si ai i Afrikës së Jugut, Australisë, Algjerisë dhe pjesëve të Afrikës Lindore - kishte për qëllim të jepte një

Machine Translated by Google

koloni e bardhë evropiane e kolonëve. I njëjti ton ndaj palestinezëve që karakterizon si retorikën e Curzonit ashtu edhe letrën e Herzlit përsëritet në shumë diskurse mbi Palestinën në Shtetet e Bashkuara, Evropë dhe Izrael edhe sot.

Në përputhje me këtë arsyetim kolonial, ekziston një sasi e madhe literature e dedikuar për të vërtetuar se para ardhjes së kolonizimit sionist evropian, Palestina ishte e shkretë, e zbrazët dhe e prapambetur. Palestina historike ka qenë subjekt i panumërt tropeve përçmuese në kulturën popullore perëndimore, si dhe shkrimeve akademikisht të pavlefshme që pretendojnë të jenë shkencore dhe akademike, por që janë të mbushura me gabime historike, keqinterpretime dhe nganjëherë fanatizëm të hapur. Në rastin më të mirë, kjo literaturë pohon se vendi ishte i banuar nga një popullsi e vogël beduinësh pa rrënjë dhe nomadë që nuk kishin identitet të fiksuar dhe asnjë lidhje me tokën nëpër të cilën po kalonin, në thelb si kalimtarë.

Pasoja e këtij pohimi është se vetëm puna dhe impulsi i emigrantëve të rinj hebrenj e shndërruan vendin në kopshtin e lulëzuar që supozohet se është sot, dhe se vetëm ata kishin një identifikim dhe dashuri për tokën, si dhe një të drejtë (të dhënë nga Zoti) për të. Ky qëndrim përmblidhet në sloganin "Një tokë pa popull për një popull pa tokë", i përdorur nga mbështetësit e krishterë të një Palestine hebraike, si dhe nga sionistët e hershëm si Israel Zangwill. 21 Palestina ishte terra nullius për ata që erdhën për ta vendosur atë, me ata që jetonin atje pa emër dhe amorfë. Kështu, letra e Herzl-it drejtuar Yusuf Diya-s i referohej arabëve palestinezë, atëherë afërsisht 95 përqind e banorëve të vendit, si "popullsia jo-hebreje" e saj.

Në thelb, çështja që po ngrihet është se palestinezët nuk ekzistonin, ose nuk kishin asnjë rëndësi, ose nuk meritonin të banonin në vendin që e lanë kaq keq. Nëse ata nuk ekzistonin, atëherë edhe kundërshtimet e bazuara palestineze ndaj planeve të lëvizjes sioniste mund të injoroheshin thjesht. Ashtu siç Herzl e hodhi poshtë letrën e Yusuf Diya al-Khalidi, shumica e skemave të mëvonshme për zgjidhjen e Palestinës ishin po aq të pakujdesshme. Deklarata e Balfourit e vitit 1917, e lëshuar nga një kabinet britanik dhe që angazhonte Britaninë për krijimin e një atdheu kombëtar hebre, nuk i përmendi kurrë palestinezët, shumicën dërrmuese të popullsisë së vendit në atë kohë, edhe pse ajo përcaktoi kursin për Palestinën për shekullin pasardhës.

Ideja se palestinezët thjesht nuk ekzistojnë, ose akoma më keq, janë shpikje dashakeqe e atyre që ia duan të keqen Izraelit, mbështetet nga libra të tillë mashtrues si "Nga koha e lashtë" e Joan Peters, tani universalisht i njohur.

Machine Translated by Google

e konsideruar nga studiuesit si krejtësisht pa meritë. (Megjithatë, kur u botua në vitin 1984, u prit me entuziazëm dhe është ende në shtyp dhe po shitet në mënyrë dekurajuese.) 22 Një letërsi e tillë, si pseudo-studiuese ashtu edhe popullore, bazohet kryesisht në rrëfimet e udhëtarëve evropianë, në ato të emigrantëve të rinj sionistë ose në burime të mandatit britanik. Shpesh prodhohet nga njerëz që nuk dinë asgjë për shoqërinë indigjene dhe historinë e saj dhe e përçmojnë atë, ose që më keq akoma kanë një axhendë që varet nga padukshmëria ose zhdukja e saj. Duke përdorur rrallë burime të prodhuara nga brenda shoqërisë palestineze, këto përfaqësime në thelb përsërisin perspektivën, injorancën dhe paragjykimet, të nuancuara nga arroganca evropiane, të të huajve. 23

Mesazhi përfaqësohet gjerësisht edhe në kulturën popullore në Izrael dhe Shtetet e Bashkuara, si dhe në jetën politike dhe publike. 24 Është amplifikuar nëpërmjet librave të tregut masiv, siç është romani "Exodus" i Leon Uris dhe filmi fitues i çmimit Oscar që lindi prej tij, vepra që kanë pasur një ndikim të madh në një brez të tërë dhe që shërbejnë për të konfirmuar dhe thelluar paragjykimet ekzistuese. 25 Figurat politike e kanë mohuar në mënyrë të qartë ekzistencën e palestinezëve, për shembull, ish-Kryetari i Dhomës së Përfaqësuesve Newt Gingrich: "Mendoj se kemi pasur një popull palestinez të shpikur që në fakt janë arabë." Ndërsa kthehej nga një udhëtim në Palestinë në mars 2015, guvernatori i Arkansasit, Mike Huckabee, tha "Në të vërtetë nuk ekziston diçka e tillë si palestinezët." 26 Në një farë mase, çdo administratë amerikane që nga ajo e Harry Truman është përbërë nga njerëz që bëjnë politika mbi Palestinën, pikëpamjet e të cilëve tregojnë se ata besojnë se palestinezët, pavarësisht nëse ekzistojnë apo jo, janë qenie më të ulëta se izraelitët.

Në mënyrë domethënëse, shumë apostuj të hershëm të sionizmit kishin qenë krenarë që kishin përqafuar natyrën koloniale të projektit të tyre. Udhëheqësi i shquar revizionist sionist Ze'ev Jabotinsky, kumbari i trendit politik që ka dominuar Izraelin që nga viti 1977, i mbështetur nga kryeministrat Menachem Begin, Yitzhak Shamir, Ariel Sharon, Ehud Olmert dhe Benjamin Netanyahu, ishte veçanërisht i qartë për këtë. Jabotinsky shkroi në vitin 1923: "Çdo popullsi vendase në botë i reziston kolonistëve për sa kohë që ka shpresën më të vogël për të qenë në gjendje të shpëtojë nga rreziku i kolonizimit. Kjo është ajo që po bëjnë arabët në Palestinë dhe ajo që do të vazhdojnë të bëjnë për sa kohë që mbetet një shkëndijë e vetme shprese se ata do të jenë në gjendje të parandalojnë transformimin e 'Palestinës' në 'Tokën e Izraelit'". Një ndershmëri e tillë ishte e rrallë midis sionistëve të tjerë kryesorë, të cilët, ashtu si Herzl, protestuan për pastërtinë e pafajshme të qëllimeve të tyre dhe mashtruan besimin e tyre pe

Machine Translated by Google

dëgjuesit, dhe ndoshta edhe vetë ata, me përralla rreth qëllimeve të tyre dashamirëse ndaj banorëve arabë të Palestinës.

Jabotinsky dhe pasuesit e tij ishin ndër të paktët që ishin mjaftueshëm të sinqertë për të pranuar publikisht dhe troç realitetet e ashpra që shoqëronin në mënyrë të pashmangshme vendosjen e një shoqërie koloniale koloniale brenda një popullsie ekzistuese.
Në mënyrë specifike, ai pranoi se kërcënimi i vazhdueshëm i përdorimit të forcës masive kundër shumicës arabe do të ishte i nevojshëm për të zbatuar programin sionist: ajo që ai e quajti një "mur i hekurt" me bajoneta ishte një imperativ për suksesin e tij. Siç e tha Jabotinsky: "Kolonizimi sionist… mund të vazhdojë dhe të zhvillohet vetëm nën mbrojtjen e një fuqie që është e pavarur nga popullsia vendase - pas një muri të hekurt, të cilin popullsia vendase nuk mund ta thyejë." 27 Kjo ishte ende epoka e kulmit të kolonializmit, kur gjëra të tilla që u bëheshin shoqërive vendase nga perëndimorët normalizoheshin dhe përshkruheshin si "progres".

Institucionet shoqërore dhe ekonomike të themeluara nga sionistët e hershëm, të cilat ishin qendrore për suksesin e projektit sionist, u kuptuan gjithashtu pa diskutim nga të gjithë dhe u përshkruan si koloniale. Më e rëndësishmja nga këto institucione ishte Shoqata e Kolonizimit Hebraik (në vitin 1924 e riemëruar Shoqata e Kolonizimit Hebraik të Palestinës). Ky organ u krijua fillimisht nga filantropi gjerman hebre Baron Maurice de Hirsch dhe më vonë u kombinua me një organizatë të ngjashme të themeluar nga kolegu dhe financuesi britanik Lord Edmond de Rothschild. JCA siguroi mbështetjen masive financiare që bëri të mundur blerjet e gjera të tokës dhe subvencionet që i mundësuan shumicës së kolonive të hershme sioniste në Palestinë të mbijetonin dhe të lulëzonin para dhe gjatë periudhës së Mandatit.

Siç pritej, sapo kolonializmi mori një erë të keqe në epokën e dekolonizimit pas Luftës së Dytë Botërore, origjina dhe praktika koloniale e sionizmit dhe Izraelit u lanë në harresë dhe u harruan me lehtësi në Izrael dhe në Perëndim. Në fakt, sionizmi - për dy dekada fëmija i admiruar i kolonializmit britanik - e riemërtoi veten si një lëvizje antikoloniale. Rasti për këtë ndryshim drastik ishte një fushatë sabotimi dhe terrorizmi e nisur kundër Britanisë së Madhe pasi ajo e kufizoi në mënyrë drastike mbështetjen e saj për emigracionin hebre me Librin e Bardhë të vitit 1939 në prag të Luftës së Dytë Botërore. Kjo grindje midis aleatëve të dikurshëm (për t'i ndihmuar ata të luftonin palestinezët në fund të viteve 1930, Britania i kishte armatosur dhe trajnuar kolonët hebrenj që lejoi të hynin në vend)

Machine Translated by Google

inkurajoi idenë e çuditshme se lëvizja sioniste ishte vetë antikoloniale.

Nuk kishte si t'i shpëtonte faktit se fillimisht sionizmi ishte kapur fort pas Perandorisë Britanike për mbështetje dhe ishte vendosur me sukses në Palestinë vetëm falë përpjekjeve të pandërprera të imperializmit britanik. Nuk mund të ishte ndryshe, sepse, siç theksoi Jabotinsky, vetëm britanikët kishin mjetet për të zhvilluar luftën koloniale që ishte e nevojshme për të shtypur rezistencën palestineze ndaj pushtimit të vendit të tyre. Kjo luftë ka vazhduar që atëherë, e zhvilluar ndonjëherë hapur dhe ndonjëherë fshehurazi, por pa ndryshim me miratimin e heshtur ose të hapur, dhe shpesh me përfshirjen e drejtpërdrejtë, të fuqive kryesore të kohës dhe me miratimin e organeve ndërkombëtare që ato dominonin, Lidhjes së Kombeve dhe Kombeve të Bashkuara.

Sot, konflikti që u shkaktua nga kjo sipërmarrje klasike koloniale evropiane e shekullit të nëntëmbëdhjetë në një tokë jo-evropiane, e mbështetur që nga viti 1917 e tutje nga fuqia më e madhe perandorake perëndimore e kohës së saj, rrallë përshkruhet me terma kaq të pastër. Në të vërtetë, ata që analizojnë jo vetëm përpjekjet izraelite për vendbanime në Jerusalem, Bregun Perëndimor dhe Lartësitë e pushtuara të Golanit në Siri, por të gjithë sipërmarrjen sioniste nga perspektiva e origjinës dhe natyrës së saj koloniale, shpesh shpifin. Shumë nuk mund ta pranojnë kontradiktën e natyrshme në idenë se, megjithëse sionizmi padyshim arriti të krijojë një entitet kombëtar të lulëzuar në Izrael, rrënjët e tij janë si një projekt kolonial kolonial (siç janë ato të vendeve të tjera moderne: Shtetet e Bashkuara, Kanadaja, Australia dhe Zelanda e Re). As nuk mund ta pranojnë se nuk do të kishte pasur sukses pa mbështetjen e fuqive të mëdha perandorake, Britanisë dhe më vonë Shteteve të Bashkuara.
Sionizmi, pra, mund të ishte dhe ishte njëkohësisht një lëvizje kombëtare dhe koloniale kolonizuese.

Në vend që të shkruaja një përmbledhje gjithëpërfshirëse të historisë palestineze, kam zgjedhur të përqendrohem në gjashtë pika kthese në luftën për Palestinën. Këto gjashtë ngjarje, që nga nxjerrja e Deklaratës së Balfourit në vitin 1917, e cila vendosi fatin e Palestinës, deri te rrethimi i Rripit të Gazës nga Izraeli dhe luftërat e tij të ndërprera kundër popullsisë së Gazës në fillim të viteve 2000, nxjerrin në pah natyrën koloniale të luftës njëqindvjeçare kundër Palestinës, si dhe rolin e domosdoshëm të ndikimit të jashtëm. në zhvillimin e saj. 28 E kam treguar këtë histori pjesërisht përmes përvojave të fuqive Palestinezë që jetuan luftën, shumë prej tyre anëtarë të familjes sime

Machine Translated by Google

të cilët ishin të pranishëm në disa nga episodet e përshkruara. Kam përfshirë kujtimet e mia të ngjarjeve që kam parë, si dhe materiale që i përkasin familjeve të mia dhe të familjeve të tjera, dhe një sërë rrëfimesh në vetën e parë. Qëllimi im gjatë gjithë kohës ka qenë të tregoj se ky konflikt duhet parë krejt ndryshe nga shumica e pikëpamjeve mbizotëruese për të.

Kam shkruar disa libra dhe artikuj të shumtë mbi aspekte të ndryshme të historisë palestineze në një mënyrë thjesht akademike. 29 Edhe baza e këtij libri është e bazuar në kërkime dhe akademike, por ka edhe një dimension në vetën e parë që zakonisht përjashtohet nga historia shkencore. Edhe pse anëtarët e familjes sime kanë qenë të përfshirë në ngjarjet në Palestinë për vite me radhë, ashtu si unë, si dëshmitar ose pjesëmarrës, përvojat tona nuk janë unike, pavarësisht avantazheve që gëzonim për shkak të klasës dhe statusit tonë. Dikush mund të mbështetet në shumë rrëfime të tilla, megjithëse shumë histori nga poshtë dhe nga sektorë të tjerë të shoqërisë palestineze mbetet për t'u lidhur. Megjithatë, pavarësisht tensioneve të natyrshme në këtë qasje të zgjedhur, besoj se ndihmon në ndriçimin e një perspektive që mungon në mënyrën se si është treguar historia e Palestinës në pjesën më të madhe të literaturës.

Duhet të shtoj se ky libër nuk korrespondon me një “konceptim që qan” të njëqind viteve të fundit të historisë palestineze, për të përsëritur kritikën brilante të historianit të madh Salo Baron ndaj një tendence të shekullit të nëntëmbëdhjetë në shkrimet historike hebraike. 30 Palestinezët janë akuzuar nga ata që simpatizojnë shtypësit e tyre se po zhyten në viktimizimin e tyre. Megjithatë, është fakt se, ashtu si të gjithë popujt indigjenë që përballen me luftëra koloniale, palestinezët u përballën me vështirësi që ishin të frikshme dhe ndonjëherë të pamundura. Është gjithashtu e vërtetë se ata kanë pësuar disfata të përsëritura dhe shpesh janë përçarë dhe janë udhëhequr keq. Asnjë nga këto nuk do të thotë që palestinezët ndonjëherë nuk mund t'i sfidonin me sukses këto vështirësi, ose se në raste të tjera nuk mund të kishin bërë zgjedhje më të mira. 31 Por nuk mund të injorojmë forcat e frikshme ndërkombëtare dhe imperiale të rreshtuara kundër tyre, shkalla e të cilave shpesh është shpërfillur, dhe pavarësisht kësaj ata kanë treguar qëndrueshmëri të jashtëzakonshme. Shpresoj që ky libër do të pasqyrojë këtë qëndrueshmëri dhe do të ndihmojë në rikuperimin e disa prej asaj që deri më tani është fshirë nga historia nga ata që kontrollojnë të gjithë Palestinën historike dhe narrativën që e rrethon atë.

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google

1

Deklarata e Parë e Luftës, 1917–1939

Ka shumë raste të luftës që fillon përpara se ajo të shpallet.
—Arthur James Balfour[1]

Në fillim të shekullit të njëzetë, përpara se kolonizimi sionist të kishte një ndikim shumë të dukshëm në Palestinë, ide të reja po përhapeshin, arsimi dhe shkrim-leximi modern kishin filluar të zgjeroheshin dhe integrimi i ekonomisë së vendit në rendin kapitalist global po ecte me shpejtësi. Prodhimi për eksport i kulturave si gruri dhe frutat agrume, investimet kapitale në bujqësi dhe futja e kulturave monetare dhe punës me pagë, të dukshme në përhapjen e shpejtë të kopshteve me portokall, po ndryshonin pamjen e pjesëve të mëdha të fshatit. Ky evolucion shkoi krah për krah me akumulimin e pronësisë private të tokës nga më pak njerëz. Zona të mëdha po binin nën kontrollin e pronarëve të tokave në mungesë - shumë prej të cilëve jetonin në Bejrut ose Damask - në kurriz të fshatarëve të vegjël. Sanitaria, shëndeti dhe shkalla e lindjeve të gjalla po përmirësoheshin ngadalë, shkalla e vdekshmërisë ishte në rënie dhe si pasojë popullsia po rritej më shpejt. Telegrafi, avullorja, hekurudha, drita me gaz, energjia elektrike dhe rrugët moderne po transformonin gradualisht qytetet, qytezat dhe madje edhe disa fshatra rurale. Në të njëjtën kohë, udhëtimi brenda rajonit dhe më gjerë ishte më i shpejtë, më i lirë, më i sigurt dhe më i përshtatshëm.2

Në vitet 1860, Yusuf Diya al-Khalidi duhej të shkonte deri në Maltë dhe Stamboll për të marrë një arsimim sipas linjave perëndimore. Deri në vitin 1914, një arsimim i tillë mund të merrej në një sërë shkollash dhe kolegjesh shtetërore, private dhe misionare në Palestinë, Bejrut, Kajro dhe Damask. Pedagogjia moderne shpesh u prezantua nga shkollat misionare të huaja, katolike, protestante dhe ortodokse, si dhe nga shkollat hebraike të Aleancës Universale Izraelite. Pjesërisht nga frika se mos misionarët e huaj, në aleancë me patronët e tyre të fuqive të mëdha, do të dominonin edukimin e brezit të ri,

Machine Translated by Google

Autoritetet osmane krijuan një rrjet në rritje të shkollave shtetërore, të cilat përfundimisht u shërbyen më shumë studentëve në Palestinë sesa shkollat e huaja.
Edhe pse qasja universale në arsim dhe përhapja e shkrim-leximit ishin ende larg në të ardhmen, ndryshimet që çuan në Luftën e Parë Botërore ofruan horizonte të reja dhe ide të reja për gjithnjë e më shumë njerëz.3 Popullsia arabe përfitoi nga këto zhvillime.

Nga ana shoqërore, Palestina ishte ende shumë rurale me një natyrë kryesisht patriarkale dhe hierarkike, siç mbeti kryesisht deri në vitin 1948. Ajo dominohej nga elita të ngushta urbane të nxjerra nga disa familje si e imja, të cilat i përmbaheshin pozicioneve dhe privilegjeve të tyre edhe ndërsa përshtateshin me kushtet e reja, me anëtarët më të rinj të familjes që merrnin arsimim modern dhe mësonin gjuhë të huaja për të ruajtur statusin dhe avantazhet e tyre. Këto elita kontrollonin politikën e Palestinës, megjithëse rritja e profesioneve, zanateve dhe klasave të reja nënkuptonte se në vitet 1900 kishte më shumë rrugë përparimi dhe lëvizshmërie lart. Në qytetet bregdetare në rritje të shpejtë të Jaffës dhe Haifës në veçanti, ndryshimi ishte më i dukshëm sesa në qytetet më konservatore të brendshme si Jerusalemi, Nablusi dhe Hebroni, pasi i pari dëshmoi shfaqjen e një borgjezie tregtare në lindje dhe një klase punëtore urbane embrionale. 4 Në të njëjtën kohë, ndjenja e identitetit të pjesëve të mëdha të

popullsisë po evoluonte dhe ndryshonte gjithashtu. Brezi i gjyshit tim do të ishte identifikuar - dhe do të ishte identifikuar - në terma të familjes, përkatësisë fetare dhe qytetit ose fshatit të origjinës. Ata do ta kishin çmuar prejardhjen e tyre nga paraardhësit e nderuar; Ata do të kishin qenë folës krenarë të arabishtes, gjuhës së Kuranit, dhe trashëgimtarë të kulturës arabe. Ata mund të kenë ndjerë besnikëri ndaj dinastisë dhe shtetit osman, një besnikëri të rrënjosur në zakone, si dhe një ndjenjë të shtetit osman si një fortesë që mbronte tokat e perandorive më të hershme dhe më të mëdha myslimane, toka të lakmuara nga Krishterimi që nga Kryqëzatat, toka në të cilat ndodheshin qytetet e shenjta të Mekës, Medinës dhe Jerusalemit. Megjithatë, kjo besnikëri kishte filluar të dobësohej në shekullin e nëntëmbëdhjetë, ndërsa themeli fetar i shtetit u zvogëlua, ndërsa disfatat ushtarake osmane dhe humbjet territoriale u shtuan, dhe ndërsa idetë e nacionalizmit evoluan dhe u përhapën.

Lëvizshmëria më e madhe dhe qasja në arsim përshpejtuan këto ndryshime, dhe shtypi në lulëzim dhe disponueshmëria e librave të shtypur luajtën gjithashtu një rol të rëndësishëm: tridhjetë e dy gazeta dhe periodikë të rinj u themeluan në Palestinë.

Machine Translated by Google

midis viteve 1908 dhe 1914, me edhe më shumë në vitet 1920 dhe 1930. 5 Forma të ndryshme identifikimi, të tilla si kombësia, dhe ide të reja rreth organizimit shoqëror, duke përfshirë solidaritetin e klasës punëtore dhe rolin e grave në shoqëri, po shfaqeshin për të sfiduar përkatësitë e mëparshme të fiksuara. Këto mënyra përkatësie, qoftë ndaj një grupi kombëtar, klasor apo profesional, ishin ende në formim dhe përfshinin lidhje besnikërie që mbivendoseshin. Letra e Yusuf Diya-s e vitit 1899 drejtuar Herzl-it, për shembull, evokon përkatësinë fetare, besnikërinë osmane, krenarinë lokale në Jerusalem dhe një ndjenjë të qartë identifikimi me Palestinën.

Në këtë dekadë të parë të shekullit të njëzetë, një pjesë e madhe e hebrenjve që jetonin në Palestinë ishin ende mjaft të ngjashëm nga ana kulturore me myslimanët dhe të krishterët që banonin në qytet dhe jetonin mjaft rehat së bashku me ta. Ata ishin kryesisht ultra-ortodoksë dhe jo-sionistë, mizrahi (lindorë) ose sefardikë (pasardhës të hebrenjve të dëbuar nga Spanja), banorë të qyteteve me origjinë nga Lindja e Mesme ose Mesdheu, të cilët shpesh flisnin arabisht ose turqisht, edhe nëse vetëm si gjuhë të dytë ose të tretë. Pavarësisht dallimeve të theksuara fetare midis tyre dhe fqinjëve të tyre, ata nuk ishin të huaj, as evropianë apo kolonë: ata ishin, e shihnin veten dhe shiheshin si hebrenj që ishin pjesë e shoqërisë vendase me shumicë myslimane. 6 Për më tepër, disa hebrenj të rinj ashkenazë evropianë që u vendosën në Palestinë në këtë kohë, përfshirë sionistë të zjarrtë si David Ben-Gurion dhe Yitzhak Ben-Zvi (njëri u bë kryeministër dhe tjetri president i Izraelit), fillimisht kërkuan njëfarë integrimi në shoqërinë lokale. Ben-Gurion dhe Ben-Zvi madje morën shtetësinë osmane, studiuan në Stamboll dhe mësuan arabisht dhe turqisht.

Ritmi shumë më i shpejtë i transformimit në vendet e përparuara të Evropës Perëndimore dhe Amerikës së Veriut krahasuar me pjesën tjetër të botës gjatë epokës moderne industriale i shtyu shumë vëzhgues të jashtëm, përfshirë disa studiues të shquar, të pohonin gabimisht se shoqëritë e Lindjes së Mesme, përfshirë Palestinën, ishin në stanjacion dhe të pandryshueshme, ose madje "në rënie". 7 Tani e dimë nga shumë indekse se kjo nuk ishte aspak e vërtetë: një numër gjithnjë e në rritje i punimeve historike të bazuara fort në burime osmane, palestineze, izraelite dhe perëndimore i hedh poshtë plotësisht këto nocione të gabuara. 8 Megjithatë, studimet e fundit mbi Palestinën në vitet para vitit 1948 shkojnë shumë më tej sesa thjesht të merren me keqkuptimet dhe shtrembërimet në zemër të një mendimi të tillë. Sido që mund t'u jetë dukur të huajve të painformuar, është e qartë se në pjesën e parë të shekullit të njëzetë në Palestinë ekzistonte një vend nën sundimin osman.

Machine Translated by Google

sundojnë një shoqëri të gjallë arabe që po kalon një sërë tranzicionesh të shpejta dhe përshpejtuese, njësoj si disa shoqëri të tjera të Lindjes së Mesme përreth saj. 9

GODITJET E MËDHA TË JASHTME kanë efekte të fuqishme në shoqëri, veçanërisht në ndjenjën e tyre të vetvetes. Perandoria Osmane u bë gjithnjë e më e brishtë në fillim të shekullit të njëzetë, me humbje të mëdha territoriale në Ballkan, Libi dhe gjetkë. Një seri e gjatë luftërash dhe trazirash të dhimbshme që shtriheshin për gati një dekadë filluan me luftën libiane në vitet 1911-1912, e ndjekur nga Luftërat Ballkanike të viteve 1912-13, dhe më pas zhvendosjet e jashtëzakonshme të Luftës së Parë Botërore, të cilat çuan në zhdukjen e perandorisë. Katër vitet e asaj lufte sollën mungesa të mëdha, varfëri, uri, sëmundje, rekuizicionin e kafshëve të rekrutimit dhe rekrutimin e shumicës së burrave në moshë pune, të cilët u dërguan në front. Siria e Madhe, e cila përfshinte Palestinën dhe Jordaninë, Sirinë dhe Libanin e sotëm, vlerësohet të ketë pësuar gjysmë milioni vdekje midis viteve 1915 dhe 1918 vetëm për shkak të urisë (e cila u përkeqësua nga një murtajë karkalecash). 10

Uria dhe vështirësitë e përgjithshme ishin vetëm një shkak i gjendjes së mjerueshme të popullsisë. Duke qenë se shumica e vëzhguesve ishin të përqendruar te viktimat e tmerrshme në Frontin Perëndimor, pak veta e kuptuan se Perandoria Osmane në përgjithësi pësoi humbjet më të rënda gjatë luftës nga çdo fuqi tjetër e madhe luftarake, me mbi tre milionë të vdekur, 15 përqind të popullsisë së përgjithshme. Shumica e këtyre viktimave ishin civilë (grupi më i madh i vetëm ishte viktima e masakrave me urdhër të autoriteteve osmane në vitet 1915 dhe 1916 - armenë, asirianë dhe të krishterë të tjerë). 11 Përveç kësaj, nga 2.8 milionë ushtarë osmanë të mobilizuar fillimisht, deri në 750,000 mund të kenë vdekur gjatë luftës. Viktimat arabe ishin përkatësisht të larta, pasi njësitë e ushtrisë të rekrutuara në Irak dhe Sirinë e Madhe ishin të përfaqësuara gjerësisht në fushëbetejat e përgjakshme, siç ishte fronti lindor osman kundër Rusisë, si dhe në Gallipoli, Sinai, Palestinë dhe Irak.
Demografi Justin McCarthy vlerësoi se, pasi u rrit me rreth 1 përqind në vit deri në vitin 1914, popullsia e Palestinës ra me 6 përqind gjatë luftës.
13

Trazirat e asaj periudhe nuk i kursyen as familjet e pasura, si e imja. Kur babai im, Ismaili, lindi në vitin 1915, katër nga vëllezërit e tij të rritur, Nu'mani, Hasani, Husejni dhe Ahmedi, ishin rekrutuar për shërbim në ushtrinë osmane. Dy prej tyre pësuan plagë në luftime, por të gjithë patën fatin të mbijetonin. Halla ime, Anbara Salam al-Khalidi, kujtonte kohën e tmerrshme.

Machine Translated by Google

Imazhe të urisë dhe privimit në rrugët e Bejrutit, ku ajo jetonte si oficer mjekësor gjatë luftës, dhjetëra njerëzve kujtonte skena të ngjashme rrëqethëse në Jerusalem, ku ai pa trupat e që kishin vdekur nga uria të shtrirë në rrugë. 15 Manipulimet e kohës së luftës nga autoritetet osmane përfshinin varjen, me akuza për tradhti, të të fejuarit të tezes sime, Abd al -Ghani al-Uraysi, së bashku me shumë patriotë të tjerë nacionalistë arabë.

16

Husejn dhe Hasan al-Khalidi, rekrutë në ushtrinë osmane

Në vitin 1917, gjyshi im Hajj Raghib al-Khalidi dhe gjyshja ime Amina, e njohur nga të gjithë si Um Hassan, së bashku me banorët e tjerë të zonës së Xhafës, morën një urdhër evakuimi nga autoritetet osmane. Për t'i shpëtuar rreziqeve të luftës që po afronin, ata u larguan nga shtëpia e tyre në Tal al-Rish pranë Xhafës (puna e gjyshit tim si gjykatës i kishte sjellë atje nga Jerusalemi shumë vite më parë) me katër fëmijët e tyre më të vegjël, midis të cilëve ishte edhe babai im.

Për disa muaj, familja kërkoi strehim në fshatin kodrinor Dayr Ghassaneh, në lindje të Jaffës, me anëtarë të klanit Barghouti, me të cilët kishin lidhje të hershme. 17 Fshati ishte mjaftueshëm larg detit sa të ishte jashtë rrezes së veprimit të topave detarë aleatë dhe larg luftimeve të ashpra përgjatë bregdetit, ndërsa ushtritë britanike nën komandën e gjeneralit Sir Edmund Allenby përparonin drejt veriut.

Nga pranvera e vitit 1917 deri në fund të vjeshtës, pjesët jugore të vendit ishin skena e një serie betejash të ashpra midis britanikëve dhe

Machine Translated by Google

Forcat osmane, këto të fundit të mbështetura nga trupat gjermane dhe austriake. Luftimet përfshinin luftë llogore, sulme ajrore dhe bombardime intensive me artileri tokësore dhe detare. Njësitë britanike dhe perandorake nisën një numër ofensive të mëdha, të cilat ngadalë i shtynë mbrapsht mbrojtësit osmanë. Luftimet u përhapën në veri të Palestinës gjatë dimrit (Jerusalemi, në qendër, u pushtua nga britanikët në dhjetor 1917) dhe vazhduan deri në fillim të vitit 1918. Në shumë rajone, ndikimi i drejtpërdrejtë i luftës shkaktoi vuajtje të mëdha. Një nga rrethet më të goditura përfshinte Qytetin e Gazës dhe qytetet dhe fshatrat përreth, ku zona të mëdha u bënë pluhur nga bombardimet e rënda britanike gjatë luftës së zgjatur të llogoreve dhe më pas përparimit të ngadaltë të Aleatëve përgjatë vijës bregdetare të Mesdheut.

Menjëherë pasi Xhafa ra në duart e britanikëve në nëntor të vitit 1917, familja e gjyshit tim u kthye në shtëpinë e tyre në Tal al-Rish. Një teze tjetër, Fatima al-Khalidi Salam, atëherë tetëvjeçare, kujtonte se i ati u drejtohej trupave britanike.
«Mirë se vini, mirë se vini», tha ai me anglishten e tij padyshim të papërsosur. Um Hassan, e cila e dëgjoi këtë si «Ya waylkum»—«Mjerë ju!» në arabisht—frikësohej se mos ai e kishte rrezikuar familjen duke i tallur ushtarët e huaj. 18 Pavarësisht nëse Haxh Raghib al-Khalidi e mirëpriti apo e vajtoi mbërritjen e britanikëve, dy nga djemtë e tij ende po luftonin në anën tjetër dhe dy prej tyre mbaheshin si robër lufte, gjë që e vendosi familjen në një pozicion të rrezikshëm. Dy xhaxhallarët mbetën me ushtrinë osmane, e cila u rezistoi britanikëve në Palestinën veriore dhe Siri, deri në fund të vitit 1918.

Ata ishin midis mijëra burrave që ende mungonin nga shtëpitë e tyre në fund të luftës. Disa kishin emigruar në Amerikë për t'i shpëtuar rekrutimit ushtarak, ndërsa shumë të tjerë, ndër të cilët edhe shkrimtari 'Aref Shehadeh (më vonë i njohur si 'Arif al-'Arif), mbaheshin në kampet e të burgosurve të luftës të Aleatëve. 19 Të tjerë ishin në kodra, duke shmangur rekrutimin ushtarak, si Najib Nassar, redaktor i gazetës haptazi antisioniste të Haifës, al-Karmil. 20 Ndërkohë, kishte ushtarë arabë që kishin dezertuar nga ushtria osmane dhe kishin kaluar vijat ushtarake, ose që shërbenin në forcat e Revoltës Arabe të udhëhequr nga Sharif Huseini dhe aleate me Britaninë. Të tjerë akoma - si 'Isa al-'Isa, redaktori i Filastin, i cili ishte dëbuar nga autoritetet osmane për pavarësinë e tij të egër me jehonat e saj të forta të nacionalizmit arab - u detyruan të largoheshin nga kufijtë relativisht kozmopolitë të Jaffës në qytete të ndryshme të vogla në zemër të Anadollit rural. 21

Të gjitha këto tronditje të thella materiale e rritën ndikimin e ndryshimeve të dhimbshme politike të pasluftës, të cilat i detyruan njerëzit të rimendonin për një kohë të gjatë.

Machine Translated by Google

ndjenja identiteti të qëndrueshme. Në fund të luftimeve, njerëzit në Palestinë dhe në pjesën më të madhe të botës arabe e gjetën veten nën pushtimin e ushtrive evropiane. Pas katërqind vjetësh, ata u përballën me perspektivën shqetësuese të sundimit të huaj dhe zhdukjen e shpejtë të kontrollit osman, i cili kishte qenë i vetmi sistem qeverisjeje i njohur për më shumë se njëzet breza. Ishte në mes të kësaj traume të madhe, ndërsa një epokë mbaroi dhe një tjetër filloi, në një sfond të zymtë vuajtjesh, humbjesh dhe privimesh, që palestinezët mësuan, në një mënyrë fragmentare, për Deklaratën e Balfourit.

DEKLARATA E MËNYRËS E bërë pak më shumë se një shekull më parë në emër të Kabineti i Britanisë më 2 nëntor 1917, nga sekretari i shtetit për punët e jashtme, Arthur James Balfour—ajo që njihet si Balfour
Deklarata - përbëhej nga një fjali e vetme:

> Qeveria e Madhërisë së Tij e sheh në favor krijimin në Palestinë të një vatre kombëtare për popullin hebre dhe do të bëjë çmos për të lehtësuar arritjen e këtij qëllimi, duke u kuptuar qartë se nuk do të bëhet asgjë që mund të cenojë të drejtat civile dhe fetare të komuniteteve ekzistuese jo-hebraike në Palestinë, ose të drejtat dhe statusin politik që gëzojnë hebrenjtë në çdo vend tjetër.

Nëse para Luftës së Parë Botërore shumë palestinezë parashikues kishin filluar ta konsideronin lëvizjen sioniste si një kërcënim, Deklarata e Balfourit solli një element të ri dhe të frikshëm. Në gjuhën e butë dhe mashtruese të diplomacisë, me frazën e saj të paqartë që miratonte "krijimin në Palestinë të një shtëpie kombëtare për popullin hebre", deklarata në fakt premtoi mbështetjen e Britanisë për qëllimet e Theodor Herzl për shtetësinë hebraike, sovranitetin dhe kontrollin e imigracionit në të gjithë Palestinën.

Është domethënëse që shumica dërrmuese arabe e popullsisë (rreth 94 përqind në atë kohë) nuk u përmend nga Balfour, përveçse në një mënyrë të pahijshme si "komunitetet ekzistuese jo-hebraike në Palestinë". Ata u përshkruan në terma të asaj që nuk ishin, dhe sigurisht jo si një komb apo një popull - fjalët "palestinez" dhe "arab" nuk shfaqen në gjashtëdhjetë e shtatë fjalët e deklaratës. Kjo shumicë dërrmuese e popullsisë ishte

Machine Translated by Google

premtoi vetëm “të drejta civile dhe fetare”, jo të drejta politike apo kombëtare. Në të kundërt, Balfour ia atribuoi të drejtat kombëtare asaj që e quajti “populli hebre”, i cili në vitin 1917 ishte një pakicë e vogël - 6 përqind - e banorëve të vendit.

Përpara se të siguronte mbështetjen britanike, lëvizja sioniste kishte qenë një projekt kolonizues në kërkim të një mbrojtësi nga fuqia e madhe. Duke dështuar të gjenin një sponsor në Perandorinë Osmane, në Gjermaninë e Vilhelmit dhe gjetkë, pasardhësi i Theodor Herzl, Chaim Weizmann, dhe kolegët e tij më në fund patën sukses në qasjen e tyre ndaj kabinetit britanik të kohës së luftës të udhëhequr nga David Lloyd George, duke fituar mbështetjen e fuqisë më të madhe të epokës. Palestinezët tani përballeshin me një kundërshtar shumë më të frikshëm se kurrë më parë, me trupat britanike që në atë moment përparonin drejt veriut dhe pushtonin vendin e tyre, trupa që i shërbenin një qeverie që ishte zotuar të nguliste një "shtëpi kombëtare" ku imigracioni i pakufizuar kishte për qëllim të prodhonte një shumicë hebreje në të ardhmen.

Synimet dhe objektivat e qeverisë britanike në atë kohë janë analizuar gjerësisht gjatë shekullit të kaluar. 22 Ndër motivimet e shumta të saj ishin si një dëshirë romantike, filo-semite me origjinë fetare, për t'i "kthyer" hebrenjtë në tokën e Biblës, ashtu edhe një dëshirë antisemite për të zvogëluar imigracionin hebre në Britani, e lidhur me bindjen se "hebrenjtë botërorë" kishin fuqinë ta mbanin Rusinë e saporevolucionarizuar të luftonte në luftë dhe t'i sillnin Shtetet e Bashkuara në të. Përtej këtyre impulseve, Britania dëshironte kryesisht kontrollin mbi Palestinën për arsye strategjike gjeopolitike që i paraprinë Luftës së Parë Botërore dhe që ishin përforcuar vetëm nga ngjarjet e kohës së luftës. 23 Sado të rëndësishme të kenë qenë motivimet e tjera, ky ishte ai qendror: Perandoria Britanike nuk u motivua kurrë nga altruizmi. Interesat strategjike të Britanisë u shërbyen në mënyrë të përkryer nga sponsorizimi i saj i projektit sionist, ashtu siç u shërbyen nga një sërë ndërmarrjesh rajonale të kohës së luftës. Midis tyre ishin angazhimet e bëra në vitet 1915 dhe 1916 që premtonin pavarësi për arabët e udhëhequr nga Sharif Husejni i Mekës (e përfshirë në korrespondencën Husejn-McMahon) dhe një marrëveshje sekrete e vitit 1916 me Francën - Marrëveshja Sykes-Picot - në të cilën të dy fuqitë ranë dakord për një ndarje koloniale të vendeve arabe lir

Më e rëndësishme se motivimet britanike për lëshimin e Deklaratës së Balfourit është ajo që kjo ndërmarrje nënkuptonte në praktikë për qëllimet e qarta kristalore të lëvizjes sioniste - sovranitetin dhe kontrollin e plotë të Palestinës. Me mbështetjen e pakursyer të Britanisë, këto qëllime papritmas u bënë...

Machine Translated by Google

i besueshëm. Disa politikanë kryesorë britanikë i dhanë mbështetje sionizmit që shkoi përtej tekstit të formuluar me kujdes të deklaratës. Në një darkë në shtëpinë e Balfour në vitin 1922, tre nga burrështetasit më të shquar britanikë të epokës - Lloyd George, Balfour dhe Sekretari i Shtetit për Kolonitë Winston Churchill - e siguruan Weizmann se me termin "shtëpi kombëtare hebraike" ata "gjithmonë nënkuptonin një shtet përfundimtar hebre". Lloyd George e bindi udhëheqësin sionist se për këtë arsye Britania nuk do të lejonte kurrë qeveri përfaqësuese në Palestinë. As që e bëri. 25

Për sionistët, ndërmarrja e tyre tani mbështetej nga një "mur i hekurt" i domosdoshëm i fuqisë ushtarake britanike, sipas fjalëve të Ze'ev Jabotinksy. Për banorët e Palestinës, të ardhmen e të cilëve ajo vendosi në fund të fundit, proza e kujdesshme dhe e kalibruar e Balfour ishte në fakt një pushkë e drejtuar drejtpërdrejt në kokat e tyre, një deklaratë lufte nga Perandoria Britanike kundër popullsisë indigjene. Shumica tani përballej me perspektivën e të qenit në numër më të ulët nga imigracioni i pakufizuar hebre në një vend që atëherë ishte pothuajse tërësisht arab në popullsinë dhe kulturën e tij. Pavarësisht nëse ishte menduar kështu apo jo, deklarata nisi një konflikt të plotë kolonial, një sulm shekullor ndaj popullit palestinez, që synonte të nxiste një "shtëpi kombëtare" ekskluziviste në kurriz të tyre.

REAGIMI PALESTINEZ ndaj Deklaratës së Balfourit erdhi vonë dhe fillimisht ishte relativisht i heshtur. Lajmi për deklaratën britanike ishte përhapur në shumicën e pjesëve të tjera të botës menjëherë pas shpalljes së saj. Megjithatë, në Palestinë, gazetat lokale ishin mbyllur që nga fillimi i luftës si për shkak të censurës qeveritare ashtu edhe për shkak të mungesës së letrës së shtypit, rezultat i një bllokade të fortë detare aleate të porteve osmane. Pasi trupat britanike pushtuan Jerusalemin në dhjetor 1917, regjimi ushtarak ndaloi botimin e lajmeve të deklaratës. 26 Në të vërtetë, autoritetet britanike nuk lejuan që gazetat të rishfaqeshin në Palestinë për gati dy vjet. Kur raportet e Deklaratës së Balfourit më në fund arritën në Palestinë, ato u përhapën ngadalë gojë më gojë dhe më pas përmes kopjeve të gazetave egjiptiane që udhëtarët sollën nga Kajro.

Bomba goditi një shoqëri të rraskapitur dhe të lodhur në këtë fazë të vonë të luftës, kur të mbijetuarit e kaosit dhe zhvendosjes po ktheheshin ngadalë në shtëpitë e tyre. Ka prova se ata reaguan me tronditje ndaj lajmit. Në dhjetor 1918, tridhjetë e tre palestinezë në mërgim (përfshirë al-Isën) që kishin

Machine Translated by Google

sapo kishin udhëtuar nga Anadolli për në Damask (ku qasja e tyre në lajme nuk ishte e kufizuar), i dërguan një letër paraprake proteste konferencës së paqes që po mblidhej në Versajë dhe Ministrisë së Jashtme Britanike. Ata theksuan se "ky vend është vendi ynë" dhe shprehën tmerrin e tyre ndaj pretendimit sionist se "Palestina do të shndërrohej në një shtëpi kombëtare për ta". 27

Perspektiva të tilla mund t'u jenë dukur të largëta shumë palestinezëve kur u lëshua Deklarata e Balfourit, në një kohë kur hebrenjtë përbënin një pakicë të vogël të popullsisë. Megjithatë, disa individë largpamës, midis tyre Yusuf Diya al-Khalidi, e kishin dalluar rrezikun që paraqiste sionizmi që në fillim. Në vitin 1914, 'Isa al-'Isa shkroi, në një editorial të mprehtë në Filastin, për "një komb të kërcënuar me zhdukje nga batica sioniste në këtë tokë palestineze,... një komb i cili është i kërcënuar në vetë qenien e tij me dëbim nga atdheu i tij". 28 Ata që ndienin ankth për shkeljen e lëvizjes sioniste u alarmuan nga aftësia e saj për të blerë sipërfaqe të mëdha toke pjellore nga të cilat u larguan fshatarët vendas dhe nga suksesi i saj në rritjen e imigracionit hebre.

Në të vërtetë, midis viteve 1909 dhe 1914 kishin mbërritur rreth dyzet mijë emigrantë hebrenj (megjithëse disa u larguan menjëherë më pas) dhe tetëmbëdhjetë koloni të reja (nga një total prej pesëdhjetë e dy në vitin 1914) ishin krijuar nga lëvizja sioniste në tokën që ajo e kishte blerë kryesisht nga pronarë që mungonin. Përqendrimi relativisht i kohëve të fundit i pronësisë private të tokës i lehtësoi shumë këto blerje tokash. Ndikimi mbi palestinezët ishte veçanërisht i theksuar në komunitetet bujqësore në zonat e kolonizimit intensiv sionist: fusha bregdetare dhe luginat pjellore të Marj Ibn 'Amer dhe Huleh në veri. Shumë fshatarë në fshatrat fqinje me kolonitë e reja ishin privuar nga toka e tyre si rezultat i shitjeve të tokës. Disa kishin vuajtur gjithashtu në përleshje të armatosura me njësitë e para paraushtarake të formuara nga kolonët hebrenj evropianë. 29 Ankthi i tyre ndahej nga banorët arabë të qyteteve në Haifa, Jaffa dhe Jerusalem - qendrat kryesore të popullsisë hebraike atëherë dhe tani - të cilët vëzhguan me shqetësim në rritje rrjedhën e emigrantëve hebrenj në vitet para luftës.

Pas lëshimit të Deklaratës së Balfourit, implikimet katastrofike për të ardhmen e Palestinës u bënë gjithnjë e më të dukshme për të gjithë.

PËRtej ndryshimeve DEMOGRAFIKE DHE ndryshimeve të tjera, Lufta e Parë Botërore dhe pasojat e saj përshpejtuan ndryshimin në ndjenjën kombëtare palestineze nga një dashuri për atdheun.

Machine Translated by Google

dhe besnikëri ndaj familjes dhe vendndodhjes ndaj një forme tërësisht moderne të nacionalizmit.30 Në një botë ku nacionalizmi kishte fituar terren për shumë dekada , Lufta e Madhe i dha një shtysë globale kësaj ideje. Tendenca u përshkallëzua drejt fundit të luftës nga Woodrow Wilson në Shtetet e Bashkuara dhe Vladimir Lenini në Rusinë Sovjetike, të cilët të dy mbështetën parimin e vetëvendosjes kombëtare, megjithëse në mënyra dhe me qëllime të ndryshme.

Cilado qofshin qëllimet e këtyre dy udhëheqësve, mbështetja e dukshme e aspiratave kombëtare të popujve në të gjithë botën nga fuqitë në dukje antikoloniale pati një ndikim të madh. Është e qartë se Wilson nuk kishte ndërmend ta zbatonte parimin tek shumica e atyre që i morën ato si frymëzim për shpresat e tyre për çlirim kombëtar. Në të vërtetë, ai rrëfeu se ishte i hutuar nga moria e popujve, shumicën e të cilëve nuk i kishte dëgjuar kurrë, të cilët iu përgjigjën thirrjes së tij për vetëvendosje. 31 Megjithatë, shpresat e ngjallura dhe më pas të zhgënjyera - nga deklaratat e Wilson në mbështetje të vetëvendosjes kombëtare, nga Revolucioni Bolshevik dhe nga indiferenca e Aleatëve në Konferencën e Paqes të Versajës ndaj kërkesave të popujve të kolonizuar për pavarësi - shkaktuan trazira masive revolucionare antikoloniale në Indi, Egjipt, Kinë, Kore, Irlandë dhe gjetkë. 32 Shpërbërja e Perandorive Romanov, Habsburg dhe Osmane - shtete transnacionale dinastike - ishte gjithashtu në një masë të madhe një funksion i përhapjes së nacionalizmit dhe intensifikimit të tij gjatë dhe pas luftës.

Identitetet politike në Palestinë kishin evoluar sigurisht që para luftës, në përputhje me ndryshimet globale dhe evolucionin e shtetit osman. Megjithatë, kjo kishte ndodhur relativisht ngadalë, brenda kufizimeve të perandorisë dinastike, transnacionale dhe të legjitimuar fetarisht. Harta mendore e shumicës së nënshtetasve të saj para vitit 1914 ishte e kufizuar nga qeverisja e tyre nga ky sistem politik për aq kohë sa ishte e vështirë për ta të imagjinonin të mos jetonin nën sundimin osman. Duke hyrë në botën e pasluftës, duke vuajtur nga trauma kolektive, populli i Palestinës u përball me një realitet rrënjësisht të ri: ata do të sundoheshin nga Britania dhe vendi i tyre u ishte premtuar të tjerëve si një "shtëpi kombëtare". Kundër kësaj mund të vendoseshin pritjet e tyre në lidhje me mundësinë e pavarësisë dhe vetëvendosjes arabe, të premtuara Sharif Husejnit nga britanikët në vitin 1916 - një premtim i përsëritur në premtime të shumta publike më pas, përfshirë në një deklaratë anglo-franceze të vitit 1918, përpara se të sanksionohej në Besëlidhjen e Lidhjes së re të Kombeve në vitin 1919.

Machine Translated by Google

Një dritare thelbësore në perceptimet e palestinezëve për veten dhe kuptimin e tyre të ngjarjeve midis luftërave është shtypi palestinez. Dy gazeta, botimi i 'Isa al-'Isa në Jaffa, Filastin, dhe al-Karmil, i botuar në Haifa nga Najib Nassar, ishin bastione të patriotizmit lokal dhe kritikë të marrëveshjes sioniste-britanike dhe rrezikut që ajo paraqiste për shumicën arabe në Palestinë. Ato ishin ndër fenerët më me ndikim të idesë së identitetit palestinez. Gazeta të tjera i bënë jehonë dhe i amplifikuan të njëjtat tema, duke u përqendruar në ekonominë hebraike në lulëzim, kryesisht të mbyllur, dhe institucionet e tjera të krijuara nga projekti i ndërtimit të shtetit sionist dhe të mbështetura nga autoritetet britanike.

Pasi mori pjesë në ceremoninë e hapjes së një linje të re hekurudhore në vitin 1929 që lidhte Tel Avivin me vendbanimet hebraike dhe fshatrat arabe në jug, Isa al-Isa shkroi një editorial ogurzi në Filastin. Ai shkroi se përgjatë gjithë rrugës, kolonët hebrenj përfituan nga prania e zyrtarëve britanikë për t'u bërë kërkesa të reja, ndërsa palestinezët nuk shiheshin askund. "Kishte vetëm një tarbush," tha ai, "midis kaq shumë kapelave". Mesazhi ishte i qartë: vataniyin, "populli i vendit", ishin të organizuar dobët, ndërsa al-qawm, "ky komb", shfrytëzoi çdo mundësi që u ofrohej. Titulli i editorialit përmblodhi rëndësinë e paralajmërimit të al-Isa: "Të huajt në tokën tonë: Përgjumja jonë dhe vigjilenca e tyre". 33 Një tjetër dritare e tillë ofrohet nga numri në rritje i kujtimeve të botuara nga palestinezët. Shumica e tyre janë në arabisht dhe pasqyrojnë shqetësimet e autorëve të tyre të klasës së lartë dhe të mesme. 34 Të gjesh pikëpamjet e segmenteve më pak të pasura të shoqërisë palestineze është më e vështirë. Ka pak histori gojore në dispozicion nga dekadat e para të sundimit britanik. 35

Ndërsa burime të tilla japin një ide të evolucionit të identitetit midis palestinezëve, me përdorimin në rritje të termave "Palestinë" dhe "palestinezë", pikat e kthesës në këtë proces janë të vështira për t'u përcaktuar. Disa gjëra mund të nxirren nga trajektorja personale e gjyshit tim. Hajj Raghibi, i cili kishte një edukim tradicional fetar dhe që shërbeu si zyrtar fetar dhe si kadi, ishte një mik i ngushtë i Isa al-Isës (i cili rastësisht ishte gjyshi i gruas sime Monës), dhe kontribuoi me artikuj mbi tema si arsimi, bibliotekat dhe kultura në Filastin. 36 Përmes traditës familjare Khalidi dhe al-Isa, ne marrim një ide të ndërveprimeve të shpeshta shoqërore midis të dyve - njëri mysliman, tjetri ortodoks grek - kryesisht në kopshtin e shtëpisë së gjyshit tim në Tal al-Rish në periferi të Jaffës. Në një histori, të dy burrat duruan

Machine Translated by Google

vizitë e pafundme e një sheiku vendas të mërzitshëm dhe konservator përpara se të kthehej, pasi ai të largohej, në kënaqësinë më të këndshme të pirjes private.37 Çështja është se Hajj Raghibi, një figurë fetare, ishte pjesë e një rrethi avokatësh kryesorë laikë të Palestinës si burim identiteti.

Historia e zbuluar edhe nga një shqyrtim i përciptë i shtypit, kujtimeve dhe burimeve të ngjashme të gjeneruara nga palestinezët bie ndesh me mitologjinë popullore të konfliktit, e cila bazohet në mosekzistencën e tyre ose mungesën e një vetëdije kolektive. Në fakt, identiteti dhe nacionalizmi palestinez shumë shpesh shihen si shprehje të kohëve të fundit të një kundërshtimi të paarsyeshëm (nëse jo fanatik) ndaj vetëvendosjes kombëtare hebraike. Por identiteti palestinez, ashtu si sionizmi, u shfaq në përgjigje të shumë stimujve dhe pothuajse në të njëjtën kohë me sionizmin politik modern. Kërcënimi i sionizmit ishte vetëm një nga këto stimuj, ashtu si antisemitizmi ishte vetëm një nga faktorët që ushqenin sionizmin. Siç zbulojnë gazeta si Filastin dhe al-Karmil, ky identitet përfshinte dashurinë për atdheun, dëshirën për të përmirësuar shoqërinë, lidhjen fetare me Palestinën dhe kundërshtimin ndaj kontrollit evropian. Pas luftës, fokusi në Palestinë si një vend qendror i identitetit mori forcë nga frustrimi i përhapur për bllokimin e aspiratave arabe në Siri dhe gjetkë, ndërsa Lindja e Mesme u dominua në mënyrë mbytëse nga fuqitë koloniale evropiane. Ky identitet është pra i krahasueshëm me identitetet e tjera arabe të shteteve-kombeve që u shfaqën afërsisht në të njëjtën kohë në Siri, Liban dhe Irak.

Machine Translated by Google

Familja al-Khalidi, Tal al-Rish, rreth vitit 1930: Rreshti i sipërm nga e majta: Ismail (babai i autorit), Ja'coub, Hasan (duke mbajtur Samirën), Husayn (duke mbajtur Leila), Ghalib. Rreshti i mesëm: 'Anbara, Walid, Um Hasan (gjyshja e autorit), Sulafa, Hajj Raghib (gjyshi i tij), Nash'at, Ikram. Rreshti i fundit: 'Adel, Hatim, Raghib, Amira, Khalid dhe Muavije.

Në të vërtetë, të gjithë popujt fqinjë arabë zhvilluan identitete kombëtare moderne shumë të ngjashme me atë të palestinezëve, dhe e bënë këtë pa ndikimin e shfaqjes së kolonializmit sionist në mesin e tyre. Ashtu si sionizmi, identitetet kombëtare palestineze dhe arabe të tjera ishin moderne dhe të kushtëzuara, një produkt i rrethanave të fundit të shekullit të nëntëmbëdhjetë dhe të njëzetë, jo të përjetshme dhe të pandryshueshme. Mohimi i një identiteti autentik dhe të pavarur palestinez është në përputhje me pikëpamjet kolonialiste të Herzl-it mbi përfitimet e supozuara të sionizmit për popullsinë vendase, dhe përbën një element thelbësor në fshirjen e të drejtave të tyre kombëtare dhe të qenies popullore nga Deklarata e Balfour-it dhe pasojat e saj.

Sapo qenë në gjendje ta bënin këtë pas Luftës së Parë Botërore, palestinezët filluan të organizoheshin politikisht në kundërshtim si me sundimin britanik, ashtu edhe me imponimin e lëvizjes sioniste si një bashkëbisedues i privilegjuar i britanikëve.

Machine Translated by Google

Përpjekjet e palestinezëve përfshinin peticione drejtuar britanikëve, Konferencës së Paqes në Paris dhe Lidhjes së Kombeve të sapoformuar. Përpjekja e tyre më e shquar ishte një seri prej shtatë kongresesh arabe palestinezë të planifikuara nga një rrjet mbarëkombëtar i shoqërive myslimano-kristiane dhe të mbajtura nga viti 1919 deri në vitin 1928.

Këto kongrese paraqitën një seri të vazhdueshme kërkesash të përqendruara në pavarësinë e Palestinës arabe, refuzimin e Deklaratës së Balfourit, mbështetjen për sundimin e shumicës dhe përfundimin e imigracionit të pakufizuar hebre dhe blerjeve të tokës. Kongreset krijuan një ekzekutiv arab që u takua vazhdimisht me zyrtarë britanikë në Jerusalem dhe në Londër, megjithëse pa shumë sukses. Ishte një dialog i të shurdhërve. Britanikët refuzuan të njihnin autoritetin përfaqësues të kongreseve ose udhëheqësve të tyre dhe këmbëngulën në pranimin nga arab të Deklaratës së Balfourit dhe kushteve të Mandatit që e kishte pasuar atë—

antiteza e çdo kërkese thelbësore arabe - si parakusht për diskutim. Udhëheqja palestineze e ndoqi këtë qasje të pafrytshme legaliste për më shumë se një dekadë e gjysmë.

Në dallim nga këto iniciativa të udhëhequra nga elita, pakënaqësia popullore me mbështetjen britanike për aspiratat sioniste shpërtheu në demonstrata, greva dhe trazira, me dhunë që u ndez dukshëm në vitet 1920, 1921 dhe 1929, çdo episod më intensiv se ai i mëparshmi. Në çdo rast, këto ishin shpërthime spontane, shpesh të provokuara nga grupet sioniste që tregonin muskujt e tyre. Britanikët shtypën protestat paqësore dhe shpërthimet e dhunës me po aq ashpërsi të ashpër, por pakënaqësia popullore arabe vazhdoi. Në fillim të viteve 1930, elementë më të rinj dhe të arsimuar të klasës së mesme të ulët dhe të mesme, të paduruar me qasjen pajtuese të elitës, filluan të nisnin iniciativa më radikale dhe të organizonin grupe më militante. Këto përfshinin një rrjet aktivistësh të ngritur në të gjithë pjesët veriore të vendit nga një predikues shëtitës me origjinë siriane me bazë në Haifa i quajtur Shaykh 'Iz al-Din al-Qassam, i cili po përgatitej në mënyrë klandestine për një kryengritje të armatosur, si dhe Partinë Istiqlal ("pavarësi"), emri i së cilës përmblidhte qëllimet e saj.

Të gjitha këto përpjekje u zhvilluan fillimisht nën hijen e një regjimi të rreptë ushtarak britanik që zgjati deri në vitin 1920 (një nga kongreset u mbajt në Damask sepse britanikët kishin ndaluar aktivitetin politik palestinez) dhe më pas nën një sërë komisionerësh të lartë të mandatuar britanikë. I pari prej tyre ishte Sir Herbert Samuel, një sionist i përkushtuar dhe ish-ministër i kabinetit, i cili hodhi themelet qeveritare për pjesën më të madhe të asaj që pasoi dhe i cili me aftësi i çoi përpara qëllimet sioniste, duke penguar ato të palestinezëve.

Machine Translated by Google

Palestinezët e informuar mirë ishin të vetëdijshëm për atë që sionistët po u predikonin ndjekësve të tyre si jashtë vendit ashtu edhe në hebraisht në Palestinë - se imigracioni i pakufizuar do të sillte një shumicë hebraike që do të lejonte marrjen e vendit. Ata kishin ndjekur veprimet dhe thëniet e udhëheqësve sionistë nëpërmjet reportazheve të gjera mbi këtë temë në shtypin arab.
që shumë kohë para luftës. 38 Ndërsa Chaim Weizmann, për shembull, u kishte thënë disa arabëve të shquar në një darkë në Jerusalem në mars të vitit 1918 "të kishin kujdes nga aludimet e pabesë se sionistët po kërkonin pushtet politik", 39 shumica e dinin se pohime të tilla ishin strategjike dhe kishin për qëllim të mbulonin objektivat e vërteta të sionistëve. Në të vërtetë, udhëheqësit e lëvizjes sioniste e kuptuan se "në asnjë rrethanë nuk duhej të flisnin sikur programi sionist kërkonte dëbimin e arabëve, sepse kjo do të bënte që hebrenjtë të humbnin simpatinë e botës", por palestinezët e ditur nuk u mashtruan. 40

Ndërsa lexuesit e shtypit, anëtarët e elitës, fshatarët dhe banorët e qytetit që ishin në kontakt të drejtpërdrejtë me kolonët hebrenj ishin të vetëdijshëm për kërcënimin, një vetëdije e tillë ishte larg të qenit universale. Në mënyrë të ngjashme, evolucioni i ndjenjës së vetes së palestinezëve ishte i pabarabartë. Ndërsa shumica e njerëzve dëshironin pavarësinë palestineze, disa shpresonin se një pavarësi e tillë mund të sigurohej si pjesë e një shteti më të madh arab. Një gazetë e botuar shkurtimisht në Jerusalem në vitin 1919 nga 'Arif al-'Arif dhe një figurë tjetër politike, Muhammad Hasan al-Budayri, e shpalli këtë aspiratë në emrin e saj: Suriyya al-Janubiyya, ose Siria Jugore. (Botimi u shtyp shpejt nga britanikët.) Një qeveri nën Amir Faysal, djalin e Sharif Husayn, ishte vendosur në Damask në vitin 1918, dhe shumë palestinezë shpresonin se vendi i tyre do të bëhej pjesa jugore e këtij shteti të sapolindur. Megjithatë, Franca e pretendoi Sirinë për vete në bazë të Marrëveshjes Sykes-Picot, dhe në korrik 1920, trupat franceze pushtuan vendin, duke eliminuar shtetin e porsalindur arab. 41 Ndërsa vendet arabe nën mandate ose forma të tjera të kontrollit të drejtpërdrejtë ose të tërthortë evropian u preokupuan me problemet e tyre të ngushta, gjithnjë e më shumë palestinezë e kuptuan se do të duhej të mbështeteshin vetëm te vetja. Arabizmi dhe ndjenja e përkatësisë në botën e madhe arabe mbetën gjithmonë të forta, por identiteti palestinez u përforcua vazhdimisht nga paragjykimi i Britanisë në favor të projektit sionist në lulëzim.

Ndryshimet në Lindjen e Mesme përfshinë një rajon të rrënuar nga paqëndrueshmëria e vazhdueshme. Pas një përplasjeje të hidhur me forcat pushtuese aleate, bërthama e një republike turke u ngrit në Anadoll në vend të Perandorisë Osmane.

Machine Translated by Google

Ndërkohë, Britania dështoi të imponontë një traktat të njëanshëm ndaj Iranit dhe tërhoqi forcat e saj pushtuese në vitin 1921. Franca u vendos në Siri dhe Liban, pasi shtypi shtetin e Amir Fajsalit. Egjiptianët që u rebeluan kundër sundimtarëve të tyre britanikë në vitin 1919 u shtypën me shumë vështirësi nga fuqia koloniale, e cila më në fund u detyrua t'i jepte Egjiptit një imitim pavarësie në vitin 1922. Diçka analoge ndodhi në Irak, ku një kryengritje e armatosur e përhapur në vitin 1920 i detyroi britanikët të jepnin vetëqeverisje nën një monarki arabe të kryesuar nga i njëjti Amir Fajsal, tani me titullin mbret. Brenda pak më shumë se një dekade pas Luftës së Parë Botërore, turqit, iranianët, sirianët, egjiptianët dhe irakianët arritën të gjithë një masë pavarësie, megjithëse shpesh shumë të kufizuar dhe shumë të kufizuar. Në Palestinë, britanikët vepruan me një sërë rregullash të ndryshme.

Në vitin 1922, Lidhja e re e Kombeve lëshoi Mandatin e saj për Palestinën, i cili formalizoi qeverisjen e vendit nga Britania. Në një dhuratë të jashtëzakonshme për lëvizjen sioniste, Mandati jo vetëm që përfshiu tekstin e Deklaratës së Balfourit fjalë për fjalë, por edhe i përforcoi ndjeshëm angazhimet e deklaratës. Dokumenti fillon me një referencë ndaj Nenit 22 të Paktit të Lidhjes së Kombeve, i cili thotë se për "komunitete të caktuara ... ekzistenca e tyre si kombe të pavarura mund të njihet përkohësisht". Ai vazhdon duke dhënë një premtim ndërkombëtar për të mbështetur dispozitat e Deklaratës së Balfourit. Implikimi i qartë i kësaj sekuence është se vetëm një popull në Palestinë duhet të njihet me të drejta kombëtare: populli hebre. Kjo ishte në kundërshtim me çdo territor tjetër të mandatuar në Lindjen e Mesme, ku Neni 22 i besëlidhjes zbatohej për të gjithë popullsinë dhe në fund të fundit kishte për qëllim të lejonte një formë të pavarësisë së këtyre vendeve.

Në paragrafin e tretë të preambulës së Mandatit, populli hebre, dhe vetëm populli hebre, përshkruhet si popull që ka një lidhje historike me Palestinën. Në sytë e hartuesve, i gjithë mjedisi i ndërtuar dy mijë vjeçar i vendit me fshatrat, faltoret, kështjellat, xhamitë, kishat dhe monumentet e tij që datojnë që nga periudhat osmane, memeluke, ejubide, kryqtare, abaside, umajade, bizantine dhe periudhat e mëparshme nuk i përkiste asnjë populli ose vetëm grupeve fetare amorfe. Sigurisht që kishte njerëz atje, por ata nuk kishin histori apo ekzistencë kolektive, dhe për këtë arsye mund të...

Machine Translated by Google

të injorohet. Rrënjët e asaj që sociologu izraelit Baruch Kimmerling e quajti “politicide” të popullit palestinez janë të dukshme plotësisht në preambulën e Mandatit. Mënyra më e sigurt për të zhdukur të drejtën e një populli për tokën e tij është mohimi i lidhjes së tij historike me të.

Askund në njëzet e tetë nenet pasuese të Mandatit nuk ka ndonjë referencë për palestinezët si popull me të drejta kombëtare ose politike. Në fakt, ashtu si në Deklaratën e Balfourit, fjalët "arab" dhe "palestinez" nuk shfaqen. Mbrojtjet e vetme të parashikuara për shumicën dërrmuese të popullsisë së Palestinës përfshinin të drejtat personale dhe fetare dhe ruajtjen e status quo-së në vendet e shenjta. Nga ana tjetër, Mandati përcaktoi mjetet kryesore për krijimin dhe zgjerimin e shtëpisë kombëtare për popullin hebre, të cilën, sipas hartuesve të saj, lëvizja sioniste nuk po e krijonte, por po e "rindërtonte".

Shtatë nga njëzet e tetë nenet e Mandatit i kushtohen privilegjeve dhe lehtësirave që do t'i jepen lëvizjes sioniste për të zbatuar politikën kombëtare të brendshme (të tjerët merren me çështje administrative dhe diplomatike, dhe artikulli më i gjatë trajton çështjen e antikiteteve). Lëvizja sioniste, në mishërimin e saj në Palestinë si Agjencia Hebraike, u caktua në mënyrë të qartë si përfaqësuesja zyrtare e popullsisë hebraike të vendit, megjithëse para imigracionit masiv të sionistëve të përkushtuar evropianë, komuniteti hebraik përbëhej kryesisht nga hebrenj fetarë ose mizrahi, të cilët në thelb nuk ishin sionistë ose që madje kundërshtonin sionizmin. Sigurisht, asnjë përfaqësues i tillë zyrtar nuk u caktua për shumicën arabe të paidentifikuar.

Neni 2 i Mandatit parashikonte institucione vetëqeverisëse; megjithatë, konteksti e bën të qartë se kjo vlente vetëm për yishuv, siç quhej popullsia hebraike e Palestinës, ndërsa shumicës palestineze vazhdimisht i mohohej qasja në institucione të tilla. (Çdo lëshim i mëvonshëm i ofruar për çështjet e përfaqësimit, siç është një propozim britanik për një Agjenci Arabe, ishte i kushtëzuar nga përfaqësimi i barabartë për pakicën e vogël dhe shumicën e madhe, dhe nga pranimi palestinez i kushteve të Mandatit, të cilat në mënyrë të qartë anulonin ekzistencën e tyre - vetëm "Catch-22" i parë në të cilin palestinezët do të gjendeshin të bllokuar.) Institucionet përfaqësuese për të gjithë vendin mbi një bazë demokratike dhe me pushtet të vërtetë nuk u ofruan kurrë (në përputhje me sigurimin privat të Lloyd George për Weizmann), sepse shumica palestineze natyrisht do të kishte votuar për t'i dhënë fund pozicionit të privilegjuar të lëvizjes sioniste në vendin e tyre.

Machine Translated by Google

Një nga dispozitat kryesore të Mandatit ishte Neni 4, i cili i dha Agjencisë Hebraike statusin kuazi-qeveritar si një "organ publik" me kompetenca të gjera në sferat ekonomike dhe sociale dhe aftësinë "për të ndihmuar dhe për të marrë pjesë në zhvillimin e vendit" në tërësi.

Përveçse e bëri Agjencinë Hebraike partnere të qeverisë mandatare, kjo dispozitë i lejoi asaj të fitonte status diplomatik ndërkombëtar dhe në këtë mënyrë të përfaqësonte zyrtarisht interesat sioniste para Lidhjes së Kombeve dhe gjetkë. Një përfaqësim i tillë normalisht ishte një atribut i sovranitetit, dhe lëvizja sioniste e shfrytëzoi këtë për të forcuar pozicionin e saj ndërkombëtar dhe për të vepruar si një para-shtet. Përsëri, shumicës palestineze nuk iu lejuan kompetenca të tilla gjatë gjithë tridhjetë viteve të Mandatit, pavarësisht kërkesave të përsëritura.

Neni 6 urdhëronte fuqinë e detyrueshme për të lehtësuar imigracionin hebre dhe për të inkurajuar "vendosjen e ngushtë të hebrenjve në tokë" - një dispozitë shumë e rëndësishme, duke pasur parasysh rëndësinë e demografisë dhe kontrollit të tokës gjatë gjithë shekullit pasues të luftës midis sionizmit dhe palestinezëve. Kjo dispozitë ishte themeli për një rritje të ndjeshme të popullsisë hebraike dhe përvetësimin e tokave të vendosura strategjikisht që lejuan kontrollin e shtyllës kurrizore territoriale të vendit përgjatë bregdetit, në Galilenë lindore dhe në luginën e madhe pjellore Marj Ibn 'Amer që i lidh ato.

Neni 7 parashikonte një ligj mbi kombësinë për të lehtësuar fitimin e shtetësisë palestineze nga hebrenjtë. I njëjti ligj u përdor për t'ua mohuar kombësinë palestinezëve që kishin emigruar në Amerikë gjatë epokës osmane dhe tani dëshironin të ktheheshin në atdheun e tyre.42 Kështu, emigrantët hebrenj, pavarësisht nga origjina e tyre, mund të fitonin kombësinë palestineze, ndërsa arabët vendas palestinezë që ndodheshin jashtë vendit kur britanikët morën kontrollin iu mohua kjo. Së fundmi, nene të tjera i lejonin Agjencisë Hebraike të merrte përsipër ose të krijonte punë publike, i lejonin çdo komuniteti të mbante shkolla në gjuhën e vet - që do të thoshte kontroll i Agjencisë Hebraike mbi pjesën më të madhe të sistemit shkollor të yishuv - dhe e bënë hebraishten gjuhë zyrtare.

Në përmbledhje, Mandati në thelb lejoi krijimin e një administrate sioniste paralele me atë të qeverisë së mandatuar britanike, e cila kishte për detyrë ta nxiste dhe ta mbështeste atë. Ky organ paralel kishte për qëllim të ushtronte për një pjesë të popullsisë shumë nga funksionet e një shteti sovran, duke përfshirë përfaqësimin demokratik dhe kontrollin e arsimit, shëndetësisë,

Machine Translated by Google

punët publike dhe diplomacia ndërkombëtare. Për të gëzuar të gjitha atributet e sovranitetit, këtij entiteti i mungonte vetëm forca ushtarake. Kjo do të vinte me kalimin e kohës.

Për ta vlerësuar plotësisht forcën veçanërisht shkatërruese të Mandatit për palestinezët, ia vlen të kthehemi te Neni 22 i Paktit të Lidhjes së Kombeve dhe të shohim një memo konfidenciale të shkruar nga Lord Balfour në shtator 1919. Për zonat që dikur ishin pjesë e Perandorisë Osmane, Neni 22 ("përkohësisht") njihte "ekzistencën e tyre si kombe të pavarura". Sfondi i këtij artikulli në lidhje me Lindjen e Mesme përfshinte premtime të përsëritura britanike për pavarësi ndaj të gjithë arabëve të territoreve osmane gjatë Luftës së Parë Botërore në këmbim të mbështetjes së tyre kundër osmanëve, si dhe vetëvendosjen e shpallur nga Woodrow Wilson. Në të vërtetë, të gjitha territoret e tjera të mandatuara në Lindjen e Mesme në fund fituan pavarësinë (megjithëse të dy fuqitë mandatare, Britania dhe Franca, i shtrembëruan rregullat për të ruajtur shkallën maksimale të kontrollit për kohën më të gjatë të mundshme).

Vetëm palestinezëve iu mohuan këto avantazhe, ndërsa institucionet përfaqësuese dhe përparimi drejt vetëqeverisjes u siguruan nga popullsia hebraike në Palestinë, e cila përfitoi në mënyrë unike nga Neni 22 i besëlidhjes. Për dekada të tëra, zyrtarët britanikë, në mënyrë të pandershme, por të palëkundur, pohuan se Palestina ishte përjashtuar nga premtimet e kohës së luftës për pavarësi arabe. Megjithatë, kur fragmente përkatëse nga korrespondenca Husayn-McMahon u zbuluan për herë të parë në vitin 1938, qeveria britanike u detyrua të pranonte se gjuha e përdorur ishte të paktën e paqartë. 43 Siç e kemi parë, një nga zyrtarët më të përfshirë në privimin e palestinezëve nga të drejtat e tyre ishte

sekretari i jashtëm i Britanisë, Lord Arthur Balfour.

Një patrician i pasigurt dhe i devotshëm, ish-kryeministër dhe nip i Kryeministrit të hershëm Konservator, Lord Salisbury, ai kishte shërbyer për pesë vjet si sekretar kryesor i Britanisë në Irlandë, kolonia më e vjetër e perandorisë, ku urrehej shumë, duke fituar nofkën "Balfour i përgjakshëm". 44 Ironikisht, ishte qeveria e tij ajo që hartoi Aktin e të Huajve të vitit 1905, i cili kishte për qëllim kryesisht të mbante jashtë Britanisë hebrenjtë e varfër që iknin nga pogromet cariste. Një cinik i konfirmuar, ai megjithatë kishte disa bindje, njëra prej të cilave ishte dobia për Perandorinë Britanike dhe drejtësia morale e sionizmit, një kauzë në të cilën ai u rekrutua nga Chaim Weizmann. Pavarësisht këtij bindjeje, Balfour ishte i qartë në lidhje me implikimet e veprimeve të qeverisë së tij që të tjerët preferonin të pretendonin se nuk ekzistonin.

Machine Translated by Google

Në një memo konfidenciale të shtatorit 1919 (jo të njohur publikisht deri në botimin e saj më shumë se tre dekada më vonë në një përmbledhje dokumentesh mbi periudhën midis dy luftërave botërore45), Balfour i paraqiti kabinetit analizën e tij mbi ndërlikimet që Britania kishte krijuar për vete në Lindjen e Mesme si rezultat i premtimeve të saj kontradiktore. Lidhur me angazhimet e shumta kontradiktore të Aleatëve - duke përfshirë ato të mishëruara në korrespondencën Husayn-McMahon, Marrëveshjen Sykes-Picot dhe Besëlidhjen e Lidhjes së Kombeve - Balfour ishte i ashpër. Pasi përmbledhi mungesën e koherencës së politikës britanike në Siri dhe Mesopotami, ai e vlerësoi drejtpërdrejt situatën në Palestinë:

> Kontradikta midis shkronjës së Besëlidhjes dhe
>
> Politika e Aleatëve është edhe më flagrante në rastin e "kombit të pavarur" të Palestinës sesa në atë të "kombit të pavarur" të Sirisë. Sepse në Palestinë ne nuk propozojmë as të kalojmë nëpër formën e konsultimit të dëshirave të banorëve të tanishëm të vendit... Katër Fuqitë e Mëdha janë të përkushtuara ndaj Sionizmit. Dhe Sionizmi, qoftë i drejtë apo i gabuar, i mirë apo i keq, është i rrënjosur në tradita të lashta, në nevojat e tanishme, në shpresat e së ardhmes, me rëndësi shumë më të thellë sesa dëshirat dhe paragjykimet e 700,000 arabëve që tani banojnë në atë tokë të lashtë.
>
> Sipas mendimit tim, kjo është e drejtë. Ajo që nuk kam qenë kurrë në gjendje ta kuptoj është se si mund të harmonizohet me deklaratën, Paktin ose udhëzimet për Komisionin Hetimor.
>
> Nuk mendoj se sionizmi do t'i dëmtojë arabët; por ata kurrë nuk do të thonë se e duan atë. Cilado qoftë e ardhmja e Palestinës, ajo nuk është tani një "komb i pavarur" dhe as nuk është ende në rrugën e duhur për t'u bërë i tillë. Çfarëdo respekti që duhet t'u kushtohet pikëpamjeve të atyre që jetojnë atje, Fuqitë në përzgjedhjen e një mandatari nuk propozojnë, siç e kuptoj unë çështjen, t'i konsultojnë ato. Shkurt, për sa i përket Palestinës, Fuqitë nuk kanë bërë asnjë deklaratë fakti që nuk është pranuar e gabuar, dhe asnjë deklaratë politike që, të paktën në letër, nuk kanë pasur gjithmonë për qëllim ta shkelin.

Në këtë përmbledhje brutalisht të sinqertë, Balfour i vendosi "traditat shekullore", "nevojat e tanishme" dhe "shpresat e ardhshme" të mishëruara në sionizëm kundër "dëshirave dhe paragjykimeve" të thjeshta të arabëve në Palestinë, "të cilët tani banojnë".

Machine Translated by Google

atë tokë të lashtë", duke nënkuptuar se popullsia e saj nuk ishte gjë tjetër veçse kalimtare. Duke i bërë jehonë Herzlit, Balfour pretendoi me mendjelehtësi se sionizmi nuk do t'i dëmtonte arabët, megjithatë ai nuk kishte asnjë ngurrim për të njohur keqbesimin dhe mashtrimin që karakterizonte politikën britanike dhe aleate në Palestinë. Por kjo nuk ka rëndësi. Pjesa tjetër e memorandumit është një sërë propozimesh të zbehta se si të kapërcehen pengesat e krijuara nga kjo rrëmujë hipokrizie dhe angazhimesh kontradiktore. Dy pikat e vetme fikse në përmbledhjen e Balfour janë shqetësimi për interesat perandorake britanike dhe angazhimi për të ofruar mundësi për lëvizjen sioniste. Motivimet e tij ishin në të njëjtën linjë me ato të shumicës së zyrtarëve të tjerë të lartë britanikë të përfshirë në hartimin e politikës për Palestinën; asnjëri prej tyre nuk ishte aq i sinqertë në lidhje me implikimet e veprimeve të tyre.

ÇFARË prodhuan këto premtime kontradiktore britanike dhe aleate, si dhe një sistem mandatesh i përshtatur për t'iu përshtatur nevojave të projektit sionist, për arabët e Palestinës në vitet midis dy luftërave botërore? Britanikët i trajtuan palestinezët me të njëjtën përbuzje përbuzëse që u treguan popujve të tjerë të nënshtruar nga Hong Kongu në Xhamajka. Zyrtarët e tyre monopolizuan zyrat më të larta në qeverinë e Mandatit dhe përjashtuan arabët e kualifikuar; ata censuruan gazetat, ndaluan[46] aktivitetin politik kur kjo i shqetësonte dhe në përgjithësi drejtuan një administratë sa më të kursyer që ishte e mundur në dritën e angazhimeve të tyre. Ashtu si në Egjipt dhe Indi, ata bënë pak për të çuar përpara arsimin, pasi mençuria konvencionale koloniale mbante qëndrimin se shumë prej tij prodhonin "vendas" që nuk e dinin vendin e tyre të duhur. Rrëfimet e dorës së parë të periudhës janë plot me raste të qëndrimeve raciste të zyrtarëve kolonialë ndaj atyre që i konsideronin inferiorë, edhe nëse kishin të bënin me profesionistë të ditur që flisnin anglisht të përsosur.

Përvoja në Palestinë ishte e ndryshme nga ajo e shumicës së popujve të tjerë të kolonizuar në këtë epokë, pasi Mandati solli një fluks kolonësh të huaj, misioni i të cilëve ishte të merrnin kontrollin e vendit. Gjatë viteve vendimtare nga viti 1917 deri në vitin 1939, imigracioni hebre dhe "vendosja e ngushtë e hebrenjve në tokë" e urdhëruar nga Mandati vazhduan me shpejtësi. Kolonitë e themeluara nga lëvizja sioniste përgjatë bregdetit të Palestinës dhe në rajone të tjera pjellore dhe strategjike shërbyen për të siguruar kontrollin e një trampoline territoriale për dominimin (dhe në fund të fundit pushtimin) e vendit, pasi ekuilibri demografik, ekonomik dhe ushtarak të kishte ndryshuar mjaftueshëm në favor.

Machine Translated by Google

të yishuv. 47 Në një kohë të shkurtër, popullsia hebraike u trefishua si përqindje e popullsisë së përgjithshme, duke u rritur nga një minimum prej rreth 6 përqind të popullsisë së përgjithshme në fund të Luftës së Parë Botërore në rreth 18 përqind deri në vitin 1926.

Megjithatë, pavarësisht kapacitetit të jashtëzakonshëm të lëvizjes sioniste për të mobilizuar dhe investuar kapital në Palestinë (flukset hyrëse financiare në një ekonomi hebraike gjithnjë e më të vetë-segreguar gjatë viteve 1920 ishin 41.5 përqind më të mëdha se një nivel i habitshëm), midis popullsia hebraike pushoi së rrituri viteve 1926 dhe 1932, prodhimi i saj i brendshëm neto, 48, si pjesë e popullsisë së vendit, duke ngecur në mes 17 dhe 18.5 përqind.

49 Disa nga këto vite përkuan me depresionin global, kur hebrenjtë që largoheshin nga Palestina i tejkaluan ata që vinin dhe hyrjet e kapitalit ranë ndjeshëm. Në atë pikë, projekti sionist dukej sikur nuk do të arrinte kurrë masën kritike demografike që do ta bënte Palestinën "aq hebraike sa Anglia është angleze", sipas fjalëve të Weizmann-it. 50 Gjithçka ndryshoi në vitin 1933 me ardhjen në pushtet në Gjermani të nazistëve, të cilët menjëherë filluan të persekutonin dhe dëbonin komunitetin hebre të mirë-vendosur. Me ligjet diskriminuese të imigracionit në fuqi në Shtetet e Bashkuara, Mbretërinë e Bashkuar dhe vende të tjera, shumë hebrenj gjermanë nuk kishin ku të shkonin përveç Palestinës. Ngritja e Hitlerit doli të ishte një nga ngjarjet më të rëndësishme në historitë moderne si të Palestinës ashtu edhe të sionizmit.

Vetëm në vitin 1935, më shumë se gjashtëdhjetë mijë emigrantë hebrenj erdhën në Palestinë, një numër më i madh se e gjithë popullsia hebraike e vendit në vitin 1917.
Shumica e këtyre refugjatëve, kryesisht nga Gjermania, por edhe nga vendet fqinje ku persekutimi antisemitik po intensifikohej, ishin të kualifikuar dhe të arsimuar. Hebrenjve gjermanë iu lejua të sillnin asete me vlerë totale prej 100 milionë dollarësh, falë Marrëveshjes së Transferimit të arritur midis qeverisë naziste dhe lëvizjes sioniste, e cila u përfundua në këmbim të heqjes së bojkotit hebraik ndaj Gjermanisë. 51 Gjatë viteve 1930, ekonomia hebraike në Palestinë e kaloi sektorin arab për herë të parë dhe popullsia

hebraike u rrit në më shumë se 30 përqind të totalit deri në vitin 1939. Në dritën e rritjes së shpejtë ekonomike dhe këtij zhvendosjeje të shpejtë të popullsisë vetëm gjatë shtatë viteve, të kombinuara me zgjerimin e konsiderueshëm të kapaciteteve ushtarake të lëvizjes sioniste, udhëheqësve të saj iu bë e qartë se bërthama demografike, ekonomike, territoriale dhe ushtarake e nevojshme për arritjen e dominimit mbi të gjithë vendin, ose pjesën më të madhe të tij, së shpejti do të ishte në vend. Siç e tha Ben-Gurion në atë kohë, "imigracioni me shkallën prej 60,000 në vit"

Machine Translated by Google

vit do të thotë një shtet hebre në të gjithë Palestinën.” 52 Shumë palestinezë arritën në përfundime të ngjashme.

Palestinezët tani e panë veten duke u shndërruar në mënyrë të pashmangshme në të huaj në tokën e tyre, siç kishte paralajmëruar Isa al-Isa me tone të zymtë në vitin 1929. Gjatë njëzet viteve të para të pushtimit britanik, rezistenca në rritje e palestinezëve ndaj dominimit në rritje të lëvizjes sioniste kishte gjetur shprehje në shpërthime periodike dhune, të cilat ndodhën pavarësisht angazhimeve të udhëheqjes palestineze ndaj britanikëve për t'i mbajtur ndjekësit e tyre në vijë. Në fshat, sulmet sporadike, të përshkruara shpesh nga britanikët dhe sionistët si "banditizëm", shprehnin zemërimin popullor ndaj blerjeve të tokës sioniste, të cilat shpesh rezultonin në dëbimin e fshatarëve nga tokat që ata i konsideronin të tyret, të cilat ishin burimi i tyre i jetesës. Në qytete, demonstratat kundër sundimit britanik dhe zgjerimit të parashtetit sionist u bënë më të mëdha dhe më militante në fillim të viteve 1930.

Duke u përpjekur të ruanin kontrollin e ngjarjeve, figurat e shquara të elitës organizuan një konferencë pan-islamike, ndërkohë që dërguan disa delegacione në Londër dhe koordinuan forma të ndryshme proteste. Megjithatë, këta udhëheqës, të pavullnetshëm për t'u përballur shumë hapur me britanikët, i rezistuan thirrjeve palestineze për një bojkot të plotë të autoriteteve britanike dhe një grevë tatimore. Ata nuk arritën të kuptonin se qasja e tyre e ndrojtur diplomatike nuk mund të bindte asnjë qeveri britanike të hiqte dorë nga angazhimi i saj ndaj sionizmit ose të pranonte kërkesat e palestinezëve.

Si pasojë, këto përpjekje të elitës dështuan të ndalonin marshimin e projektit sionist ose të çonin përpara kauzën palestineze në ndonjë mënyrë. Megjithatë, në përgjigje të agjitacionit në rritje palestinez, dhe veçanërisht pas shpërthimit të trazirave të dhunshme, qeveri të ndryshme britanike u detyruan të rishqyrtonin politikat e tyre në Palestinë. Rezultati ishte një sërë komisionesh hetimore dhe dokumentesh të bardha. Këto përfshinin Komisionin Hayward në vitin 1920, Dokumentin e Bardhë të Churchill në vitin 1922, Komisionin Shaw në vitin 1929, Raportin Hope-Simpson në vitin 1930, Dokumentin e Bardhë të Passfield në vitin 1930, Komisionin Peel në vitin 1937 dhe Komisionin Woodhead në vitin 1938. Megjithatë, këto dokumente politikash rekomanduan vetëm masa të kufizuara për të qetësuar palestinezët (shumica e të cilave u kundërshtuan nga qeveria në Londër nën presionin e sionistëve) ose propozuan një kurs veprimi që vetëm sa e përkeqësoi ndjenjën e tyre të thellë të padrejtësisë. Rezultati përfundimtar ishte një shpërthim i dhunshëm i paparë, në të gjithë vendin, në Palestinë që filloi në vitin 1936.

Machine Translated by Google

FRUSTRUESJA E popullsisë palestineze ndaj reagimit joefektiv të udhëheqjes së tyre gjatë pesëmbëdhjetë viteve të kongreseve, demonstratave dhe takimeve të kota me zyrtarë britanikë kokëfortë çoi në fund në një kryengritje masive nga baza. Kjo filloi me një grevë të përgjithshme gjashtëmujore, një nga më të gjatat në historinë koloniale, e nisur spontanisht nga grupe militantësh të rinj urbanë të klasës së mesme (shumë prej të cilëve anëtarë të Partisë Istiqlal) në të gjithë vendin. Greva përfundimisht u zhvillua në revoltën e madhe të viteve 1936-39, e cila ishte ngjarja vendimtare e periudhës midis dy luftërave botërore në Palestinë.

Në dy dekadat pas vitit 1917, palestinezët nuk kishin qenë në gjendje të zhvillonin një kornizë gjithëpërfshirëse për lëvizjen e tyre kombëtare, siç ishte Wafd në Egjipt ose Partia e Kongresit në Indi ose Sinn Fein në Irlandë. As nuk mbajtën një front kombëtar në dukje të fortë, siç kishin arritur të bënin disa popuj të tjerë që luftonin kolonializmin. Përpjekjet e tyre u minuan nga natyra hierarkike, konservatore dhe e përçarë e shoqërisë dhe politikës palestineze, karakteristikë e shumë njerëzve në rajon, dhe u dobësuan më tej nga një politikë e sofistikuar e "përçarjes dhe sundimit" e miratuar nga autoritetet e detyrueshme, të ndihmuara dhe të nxitura nga Agjencia Hebraike. Kjo strategji koloniale mund të ketë arritur kulmin e përsosmërisë në Palestinë pas qindra vitesh pjekurie në Irlandë, Indi dhe Egjipt.

Politikat britanike që synonin të ndanin palestinezët përfshinin kooptimin e fraksioneve të elitës së tyre, vendosjen e anëtarëve të së njëjtës familje, siç janë Husejnitë, kundër njëri-tjetrit dhe shpikjen e "institucioneve tradicionale" nga e para për t'i shërbyer qëllimeve të tyre. Shembuj të këtyre krijimeve britanike ishin pozicioni i myftiut të madh të të gjithë Palestinës (tradicionalisht, kishte pasur katër myfti të Jerusalemit, jo të gjithë Palestinës: nga një për ritet Hanefi, Shafi'i, Maliki dhe Hanbeli) dhe Këshilli Suprem Mysliman për të administruar çështjet e komunitetit mysliman. Britanikët e kishin emëruar Hajj Amin al-Husejnin si myfti të madh dhe kryetar të këshillit pasi ai i premtoi Sir Herbert Samuel gjatë një lloj interviste pune se do të mbante rendin (gjë që e bëri për pjesën më të madhe të pesëmbëdhjetë viteve). 53 Emërimi i tij shërbeu për dy qëllime. Njëri ishte krijimi i një strukture alternative udhëheqëse ndaj Ekzekutivit nacionalist arab të kongreseve palestineze, i cili drejtohej nga kushëriri i myftiut, Musa Kazim Pasha al-Husejni, dhe kështu edhe nxitja e fërkimeve midis dy burrave. Tjetra ishte të zbatohej ideja se, përveç popullit hebre, me karakteristikat e tij kombëtare, popullsia arabe e

Machine Translated by Google

Palestina nuk kishte natyrë kombëtare dhe përbëhej vetëm nga bashkësi fetare. Këto masa kishin për qëllim të shpërqendronin palestinezët nga kërkesa për institucione përfaqësuese demokratike dhe kombëtare, të përçanin lëvizjen kombëtare dhe të parandalonin krijimin e një alternative të vetme kombëtare ndaj Mandatit dhe sulmit të tij sionist. 54

Edhe pse taktikat e "përçaj dhe sundo" ishin mjaft të suksesshme deri në mesin e viteve 1930, greva e përgjithshme gjashtëmujore e vitit 1936 përbënte një shpërthim popullor dhe spontan nga poshtë lart që i zuri në befasi britanikët, sionistët dhe udhëheqjen elitare palestineze, dhe që e detyroi këtë të fundit të linte mënjanë përçarjet e saj, të paktën nominalisht. Rezultati ishte krijimi i Komitetit të Lartë Arab, i cili u krijua për të udhëhequr dhe përfaqësuar të gjithë shumicën arabe, megjithëse britanikët nuk e njohën kurrë AHC-në si përfaqësuese. Komiteti përbëhej tërësisht nga burra, të gjithë njerëz me pasuri dhe të gjithë anëtarë të elitës palestineze në shërbim të saj, krahët e pronarëve të tokave dhe tregtarëve. AHC-ja u përpoq të merrte përsipër grevën e përgjithshme, por për fat të keq arritja e tyre më e rëndësishme ishte ndërmjetësimi i përfundimit të saj në vjeshtën e vitit 1936 me kërkesë të disa sundimtarëve arabë, të cilët në thelb po vepronin me urdhër të patronëve të tyre, britanikëve. Ata i premtuan udhëheqjes palestineze se britanikët do të siguronin zgjidh

Rezultati zhgënjyes i kësaj ndërhyrjeje erdhi në korrik të vitit 1937, kur një Komision Mbretëror nën drejtimin e Lord Peel, i ngarkuar me hetimin e trazirave në Palestinë, propozoi ndarjen e vendit, duke krijuar një shtet të vogël hebre në rreth 17 përqind të territorit, nga i cili do të dëboheshin mbi dyqind mijë arabë (dëbimi u eufemizua si "transferim"). Sipas kësaj skeme, pjesa tjetër e vendit do të mbetej nën kontrollin britanik ose do t'i dorëzohej klientit të Britanisë, Amir Abdullahut të Transjordanisë, gjë që nga një perspektivë palestineze përbënte pothuajse të njëjtën gjë. Edhe një herë, palestinezët ishin trajtuar sikur të mos kishin ekzistencë kombëtare dhe të drejta kolektive.

Kënaqësia e Komisionit Peel për qëllimet themelore sioniste të shtetësisë dhe largimin e palestinezëve, megjithëse jo në të gjithë Palestinën, e kombinuar me mohimin e qëllimit të tyre të dëshiruar me zjarr për vetëvendosje, i shtyu palestinezët në një fazë shumë më militante të kryengritjes së tyre. Kryengritja e armatosur që shpërtheu në tetor 1937 përfshiu vendin. Ajo u vu nën kontroll vetëm dy vjet më vonë përmes një përdorimi masiv të forcës, pikërisht në kohë për njësitë ushtarake britanike (deri atëherë kishte njëqind mijë trupa në...)

Machine Translated by Google

Palestina, një për çdo katër burra të rritur palestinezë) që do të ridislokoheshin për të luftuar Luftën e Dytë Botërore. Revolta arriti suksese të përkohshme të jashtëzakonshme, por në fund të fundit prodhoi rezultate dobësuese për palestinezët.

Nga të gjitha shërbimet që Britania i ofroi lëvizjes sioniste para vitit 1939, ndoshta më e vlefshme ishte shtypja e armatosur e rezistencës palestineze në formën e revoltës. Lufta e përgjakshme e zhvilluar kundër shumicës së vendit, e cila la 10 përqind të popullsisë së rritur arabe meshkuj të vrarë, të plagosur, të burgosur ose të dëbuar, 55 ishte ilustrimi më i mirë i të vërtetave të pazbukuruara të shqiptuara nga Jabotinsky rreth domosdoshmërisë së përdorimit të forcës që projekti sionist të kishte sukses. Për të shtypur kryengritjen, Perandoria Britanike solli dy divizione shtesë trupash, skuadrone bombarduesish dhe të gjitha pajisjet e represionit që i kishte përsosur gjatë shumë dekadave të luftërave koloniale. [56]

Përsosjet e pandjeshmërisë dhe mizorisë së përdorura shkonin përtej ekzekutimeve të shpejta. Për posedimin e një plumbi të vetëm, Shejh Farhan al-Sa'di, një udhëheqës rebel tetëdhjetë e një vjeçar, u dënua me vdekje në vitin 1937. Sipas ligjit ushtarak në fuqi në atë kohë, ai plumb i vetëm ishte i mjaftueshëm për të merituar dënimin me vdekje, veçanërisht për një luftëtar guerilas të zotë si al-Sa'di. [57] Mbi njëqind dënime të tilla me ekzekutim u dhanë pas gjyqeve të shpejta nga gjykatat ushtarake, me shumë palestinezë të tjerë të ekzekutuar në vend nga trupat britanike.

[58] Të tërbuar nga rebelët që u ngrenë pritë konvojeve të tyre dhe ua hodhën në erë trenat, britanikët iu drejtuan lidhjes së të burgosurve palestinezë në pjesën e përparme të makinave të blinduara dhe lokomotivave për të parandaluar sulmin e rebelëve, një taktikë që ata e kishin përdorur fillimisht në një përpjekje të kotë për të shtypur rezistencën e irlandezëve gjatë luftës së tyre për pavarësi nga viti 1919 deri në vitin 1921. [59] Prishja e shtëpive të rebelëve të burgosur ose të ekzekutuar, ose të rebelëve të supozuar ose të të afërmve të tyre, ishte rutinë, një taktikë tjetër e huazuar nga libri britanik i zhvilluar në Irlandë. [60] Dy praktika të tjera perandorake të përdorura gjerësisht në shtypjen e palestinezëve ishin ndalimi i mijëra njerëzve pa gjyq dhe dëbimi i udhëheqësve problematikë.

Reagimi shpërthyes ndaj rekomandimit të Komisionit Peel për ndarje kulmoi me vrasjen e komisionerit britanik të distriktit për Galilenë, Kapiten Lewis Andrews, në tetor 1937. Në përgjigje të kësaj sfide të drejtpërdrejtë ndaj autoritetit britanik, autoritetet e Mandatit deportuan praktikisht të gjithë udhëheqjen nacionaliste palestineze, përfshirë kryetarin e bashkisë së Jerusalemit, Dr. Husayn al-Khalidi, xhaxhain tim. Me katër të tjerë (ai dhe dy të tjerë ishin anëtarë të AHC-së) ai u dërgua në Ishujt Seychelles,

Machine Translated by Google

një vendndodhje e izoluar në Oqeanin Indian që Perandoria Britanike e zgjidhte shpesh për të dëbuar kundërshtarët nacionalistë. 61 Burrat u mbajtën në një kompleks të ruajtur me shumë siguri për gjashtëmbëdhjetë muaj, të privuar nga vizitorët dhe kontakti me jashtë. Ndër të burgosurit e tjerë në Seychelles ishin udhëheqës politikë nga Adeni në Jemen dhe Zanzibar. Udhëheqës të tjerë palestinezë u internuan në Kenia ose Afrikën e Jugut, ndërsa disa, përfshirë myftiun, arritën të arratiseshin dhe të shkonin në Liban. Të tjerë u mbyllën, përgjithësisht pa gjyq, në më shumë se një duzinë burgjesh që vetë britanikët e quanin "qendër përqendrimi".

kampe", më i dukshmi ai në Sarafand. Midis tyre ishte edhe një xhaxha tjetër i imi, Ghalib, i cili, ashtu si vëllai i tij më i madh, ishte i përfshirë në aktivitete nacionaliste që konsideroheshin anti-britanike.

Pak para arrestimit dhe mërgimit të tij, Husayn al-Khalidi, i cili shërbeu në AHC dhe si kryetar i zgjedhur i Jerusalemit për tre vjet para se të shkarkohej nga britanikët, u takua me Gjeneral Major Sir John Dill, oficerin në komandë të forcave britanike në Palestinë. Në kujtimet e tij, xhaxhai im kujton se i tha gjeneralit se e vetmja mënyrë për t'i dhënë fund dhunës ishte përmbushja e disa prej kërkesave të palestinezëve, konkretisht ndalimi i imigracionit hebre. Cili do të ishte efekti i arrestimit të udhëheqjes arabe? Dill donte të dinte. Një figurë e lartë arabe i kishte thënë se arrestime të tilla do ta përfundonin revoltën brenda ditësh ose javësh. Xhaxhai im e sqaroi: revolta vetëm sa do të përshpejtohej dhe do të përhapej jashtë kontrollit. Ishte Agjencia Hebraike që donte arrestimet, dhe al-Khalidi e dinte se Zyra Koloniale po e shqyrtonte, por zgjidhja e çështjes së Palestinës nuk do të ishte kaq e thjeshtë. 62

Xhaxhai im kishte të drejtë. Në muajt pas mërgimit të tij dhe arrestimeve masive të të tjerëve, kryengritja hyri në fazën e saj më intensive dhe forcat britanike humbën kontrollin e disa zonave urbane dhe pjesës më të madhe të fshatrave, të cilat u morën dhe u qeverisën nga rebelët. 63 Sipas fjalëve të pasardhësit të Dill, gjenerallejtënant Robert Haining, në gusht 1938, "Situata ishte e tillë që administrata civile e vendit, për të gjitha qëllimet praktike, ishte inekzistente". 64 Në dhjetor, Haining raportoi në Zyrën e Luftës se "praktikisht çdo fshat në vend strehon dhe mbështet rebelët dhe do të ndihmojë në fshehjen e identitetit të tyre nga Forcat Qeveritare". 65 U desh fuqia e plotë e Perandorisë Britanike, e cila mund të çlirohej vetëm kur më shumë trupa u bënë të disponueshme pas Marrëveshjes së Mynihut në shtator 1938, dhe gati një vit më shumë luftime të ashpra, për të shuar kryengritjen palestineze.

Machine Translated by Google

Anëtarë të Komitetit të Lartë Arab në mërgim në Ishujt Seychelles, 1938. Dr. Husejni është ulur në të majtë.

Ndërkohë, midis palestinezëve ishin shfaqur dallime të thella. Disa, të lidhur me Amir 'Abdullah të Jordanisë, e mirëpritën në heshtje rekomandimin e Komisionit Peel për ndarje, pasi ai favorizonte bashkimin me Transjordaninë të pjesës së Palestinës që nuk do të transformohej në shtetin e ri hebre. Megjithatë, shumica e palestinezëve kundërshtuan fuqimisht të gjitha aspektet e rekomandimeve - qoftë ndarja e vendit të tyre, krijimi në të i një shteti hebre, sado i vogël, apo dëbimi nga ai shtet i shumicës së popullsisë së tij arabe. Më pas, ndërsa revolta arriti kulmin në fund të vitit 1937 dhe fillim të vitit 1938, një konflikt edhe më i thellë midis palestinezëve pasoi një ndarje të hidhur midis atyre besnikë ndaj myftiut, të cilët nuk preferonin asnjë kompromis me britanikët, dhe kundërshtarëve të myftiut, të udhëhequr nga ish-kryetari i bashkisë së Jerusalemit, Raghib al-Nashashibi, të cilët ishin më pajtues. Sipas pikëpamjes së 'Isa al-'Isa, mosmarrëveshjet ndërpalestineze, të cilat rezultuan në qindra vrasje në fund të viteve 1930, e dobësuan rëndë forcën e palestinezëve.

Ai vetë u detyrua të largohej nga Bejruti në vitin 1938, pasi jeta e tij u kërcënua dhe shtëpia e tij në Ramleh u dogj, duke humbur të gjitha librat dhe dokumentet e tij. Kjo ishte padyshim punë e njerëzve të myftiut dhe e la atë thellësisht të hidhëruar. 66 Nëse

Machine Translated by Google

Në fillim, kryengritja “ishte drejtuar kundër anglezëve dhe hebrenjve”, shkroi ai, “u transformua në një luftë civile, ku metodat e terrorizmit, plaçkitjes, vjedhjes, zjarrit dhe vrasjes u bënë të zakonshme”. 67

PAVARËSISHT sakrificave të bëra - të cilat mund të vlerësohen nga numri shumë i madh i palestinezëve që u vranë, u plagosën, u burgosën ose u dëbuan - dhe suksesit të përkohshëm të revoltës, pasojat për palestinezët ishin pothuajse tërësisht negative. Represioni i egër britanik, vdekja dhe dëbimi i kaq shumë udhëheqësve, si dhe konflikti brenda radhëve të tyre, i lanë palestinezët të përçarë, pa drejtim dhe me ekonominë e tyre të dobësuar në kohën kur revolta u shtyp në verën e vitit 1939. Kjo i vuri palestinezët në një pozicion shumë të dobët për t'u përballur me lëvizjen sioniste, tani të fuqizuar, e cila kishte kaluar gjithnjë e më shumë gjatë revoltës, duke marrë sasi të mëdha armësh dhe trajnime të gjera nga britanikët për t'i ndihmuar ata të shtypnin kryengritjen. 68

Ndërsa retë e luftës po përhapeshin në Evropë në vitin 1939, sfidat e reja të rëndësishme globale ndaj Perandorisë Britanike, të kombinuara me ndikimin e Revoltës Arabe, sollën një ndryshim të madh në politikën e Londrës, larg mbështetjes së saj të mëparshme të plotë ndaj Sionizmit. Ndërsa sionistët ishin kënaqur nga shtypja vendimtare e rezistencës palestineze nga Britania, ky ndryshim i ri i përballi udhëheqësit e tyre me një situatë kritike. Ndërsa Evropa po rrëshqiste në mënyrë të pashmangshme drejt një lufte tjetër botërore, britanikët e dinin se ky konflikt do të zhvillohej, si ai i mëparshmi, pjesërisht në tokën arabe. Tani ishte e domosdoshme, në aspektin e interesave strategjike thelbësore imperiale, të përmirësohej imazhi i Britanisë dhe të zbutej tërbimi në vendet arabe dhe në botën islame ndaj shtypjes me forcë të Revoltës së Madhe, veçanërisht pasi këto zona po përmbytej nga propaganda e Boshtit rreth mizorive britanike në Palestinë. Një raport i janarit 1939 drejtuar kabinetit që rekomandonte një ndryshim kursi në Palestinë theksoi rëndësinë e "fitimit të besimit të Egjiptit dhe shteteve fqinje arabe". 69 Raporti përfshinte një koment nga sekretari i shtetit për Indinë, i cili tha se “problemi i Palestinës nuk është thjesht një problem arab, por po shndërrohet me shpejtësi në një problem pan-islamik”; ai paralajmëroi se nëse “problemi” nuk trajtohej siç duhet, “duhet të parashikoheshin probleme serioze në Indi”. 70

Pas dështimit të një konference të mbajtur në pranverën e vitit 1939 në Pallatin e Shën Jakobit në Londër, ku morën pjesë përfaqësues të palestinezëve, sionistëve dhe shteteve arabe, qeveria e Neville Chamberlain nxori një Libër të Bardhë.

Machine Translated by Google

në një përpjekje për të qetësuar opinionin e indinjuar palestinez, arab dhe indian mysliman. Ky dokument bëri thirrje për një kufizim të rëndë të angazhimeve të Britanisë ndaj lëvizjes sioniste. Ai propozoi kufizime të rrepta mbi imigracionin hebre dhe mbi shitjet e tokës (dy kërkesa kryesore arabe) dhe premtoi institucione përfaqësuese brenda pesë vjetësh dhe vetëvendosje brenda dhjetë vjetësh (kërkesat më të rëndësishme). Megjithëse imigracioni në fakt ishte i kufizuar, asnjë nga dispozitat e tjera nuk u zbatua kurrë plotësisht. 71 Për më tepër, institucionet përfaqësuese dhe vetëvendosja u kushtëzuan nga miratimi i të gjitha palëve, të cilin Agjencia Hebraike nuk do ta jepte kurrë për një marrëveshje që do të parandalonte krijimin e një shteti hebre. Procesverbali i mbledhjes së kabinetit të 23 shkurtit 1939 e bën të qartë se Britania kishte ndërmend të mbante përmbajtjen e këtyre dy lëshimeve thelbësore nga palestinezët, pasi lëvizja sioniste do të kishte fuqi efektive vetoje, të cilën padyshim do ta përdorte.

72

Palestinezët mund të kishin fituar një avantazh, megjithëse të vogël, nëse do ta kishin pranuar Librin e Bardhë të vitit 1939, pavarësisht të metave të tij nga perspektiva e tyre. Husayn al-Khalidi, për shembull, nuk besonte se qeveria britanike ishte e sinqertë në asnjë nga premtimet e saj. 73 Ai deklaroi me ashpërsi se e dinte në konferencën e Pallatit të Shën Jakobit, në të cilën u soll nga mërgimi në Sejshelle për të marrë pjesë, se Britania "nuk kishte ndërmend seriozisht për asnjë moment t'u qëndronte besnike premtimeve të saj". Që nga seancat e para, i ishte e qartë se konferenca ishte një mjet "për të fituar kohë dhe për t'i droguar arabët, as më shumë e as më pak... për t'i kënaqur arabët në mënyrë që ata të ndalonin revolucionin e tyre", dhe për t'u dhënë britanikëve "kohë për të marrë frymë ndërsa mblidheshin retë e luftës". 74 Megjithatë, ai arriti të favorizonte një përgjigje fleksibile dhe pozitive ndaj Librit të Bardhë, ashtu siç bënë edhe udhëheqës të tjerë palestinezë si Musa al-'Alami dhe Jamal al-Husayni, kushëriri i myftiut. 75 Në fund, megjithatë, myftiu, pasi tregoi se ishte i prirur drejt pranimit, këmbënguli në refuzimin e plotë dhe qëndrimi i tij mbizotëroi. Pas konferencës së Pallatit të Shën Jakobit, britanikët e dërguan përsëri Husejn al-Khalidin në mërgim, këtë herë në Liban. Kur pa se si kishte degjeneruar kryengritja përballë shtypjes masive britanike dhe sa e tmerrshme ishte situata në Palestinë, ai argumentoi për ndalimin e rezistencës. Por edhe këtu, pikëpamjet e tij u anashkaluan.76 Sidoqoftë, ishte tashmë tepër vonë. Qeveria e Chamberlain kishte vetëm disa muaj të mbetur në

detyrë kur nxori Librin e Bardhë, Britania ishte në luftë shumë shpejt pas kësaj, dhe Winston Churchill, i cili pasoi Chamberlain si kryeministër, ishte ndoshta sionisti më i zjarrtë në jetën publike britanike.

Machine Translated by Google

Më e rëndësishmja, ndërsa Lufta e Dytë Botërore u shndërrua në një konflikt vërtet global me pushtimin nazist të Bashkimit Sovjetik dhe hyrjen e Shteteve të Bashkuara në luftë pas Pearl Harbor, një botë e re ishte gati të lindte në të cilën Britania në rastin më të mirë do të ishte një fuqi e klasit të dytë. Fati i Palestinës nuk do të ishte më në duart e saj. Por, siç vuri në dukje me hidhërim Dr. Husayn, në këtë pikë Britania tashmë e kishte bërë më shumë se detyrën e saj ndaj të mbrojturit të saj sionist.

DUKE VËSHTRUAR PARA NË Kujtimet e tij me tre vëllime të shkruara në Bejrut në vitin 1949 (gjatë njërës prej periudhave të shumta të mërgimit që ai duroi), xhaxhai im besonte se problemi kryesor me të cilin u përballën palestinezët gjatë Mandatit ishin britanikët. 77 Ai e kritikoi keqbesimin dhe paaftësinë e udhëheqësve të shteteve arabe, dhe drejtoi kritika të ekuilibruara dhe kryesisht të paanshme ndaj dështimeve të udhëheqjes palestineze, duke përfshirë ndonjëherë edhe të tijën. Ai e pa qartë ndikimin e përqendrimit të vetëm të lëvizjes sioniste në dominimin e plotë të Palestinës dhe kompetencën dhe guximin e pastër mashtrues të udhëheqësve të saj, shumë prej të cilëve i njihte personalisht. Por, si shumica e brezit dhe klasës së tij, Dr. Huseini e rezervoi shpirtin e tij të vërtetë për britanikët dhe armiqësinë e tyre ndaj palestinezëve.

Ai i njihte mirë shumë nga zyrtarët e tyre - ai kishte shërbyer si oficer i lartë mjekësor nën administratën e Mandatit përpara se të bëhej kryetar bashkie i Jerusalemit. Më vonë ai u mor me ta si negociator në konferencën e Pallatit të Shën Jakobit në vitin 1939 dhe më pas në Jerusalem gjatë luftimeve të viteve 1947-48, kur ai ishte një nga të paktët udhëheqës palestinezë që mbetën në qytetin e shenjtë (shumë ishin ende në mërgim të urdhëruar nga britanikët). Me sa duket, ai shkonte mirë me disa zyrtarë britanikë dhe anglishtja që kishte mësuar në Shkollën Anglikane të Shën Gjergjit në Jerusalem dhe në Universitetin Amerikan të Bejrutit i shërbeu mirë në marrëdhëniet e tij me ta, por pakënaqësia e tij ndaj hipokrizisë, arrogancës dhe dyfytyrësisë së zyrtarëve britanikë në përgjithësi ishte e pakufishme. 78 Ai mori TE Lawrence ("i Arabisë") si një shembull i përsosur i pabesisë britanike (megjithëse ai u kujdes të krahasonte përshkrimin e sinqertë të Lawrence në Shtatë Shtyllat e Urtësisë të mashtrimit dhe tradhtive të tij ndaj arabëve me ndershmërinë dhe drejtësinë e mësuesve dhe misionarëve britanikë që ai njihte në Jerusalem para luftës). 79 Ishte mbështetja e tyre e

vazhdueshme për sionistët ajo që e zemëroi më shumë Dr. Husejn. Edhe nëse zyrtarët britanikë në Palestinë u bindën për

Machine Translated by Google

Me kosto të paqëndrueshme dhe të shumëfishta të mirëmbajtjes së murit të hekurt për të mbrojtur projektin sionist (udhëheqësit e të cilit shpesh ishin mosmirënjohës për gjithçka që u bë për ta), rekomandimet e tyre pothuajse gjithmonë anuloheshin në Londër. Të paktën deri në vitin 1939, sionistët ishin në gjendje t'i vendosnin mbështetësit e tyre, ose ndonjëherë udhëheqësit e tyre, si Chaim Weizmann i frikshëm, në krah të vendimmarrësve kryesorë britanikë në Whitehall, disa prej të cilëve ishin gjithashtu sionistë të zjarrtë. Dr. Husayn vëren me ton të ashpër se kur komisionet zyrtare britanike erdhën në Palestinë për të hetuar situatën në vitet 1920 dhe 1930, çdo përfundim që ata arritën që ishte i favorshëm për arabët u kundërshtua nga lobimi sionist në Londër, ku mbizotëronte një shkallë e jashtëzakonshme intimiteti midis udhëheqësve sionistë dhe figurave të larta politike britanike. 80

Isa al-Isa gjithashtu shkroi kujtimet e tij në mërgim në Bejrut menjëherë pas luftës së vitit 1948. Pikëpamja e tij për periudhën midis dy luftërave botërore ndryshon në shumë aspekte nga ajo e xhaxhait tim. Ndryshe nga Dr. Husejni, al-Isa ishte grindur ashpër me myftiun pas raportit të Komisionit Peel në vitin 1937, dhe ai vuajti personalisht nga përçarja e mëvonshme në udhëheqjen palestineze. Nëse sipas al-Isasë kjo ndarje e brendshme i dëmtoi rëndë palestinezët, të njëjtën gjë bënë edhe marrëdhëniet shoqërore të prapambetura dhe mungesa e arsimimit midis arabëve, dhe mbi të gjitha përqendrimi i palëkundur i sionistëve, të mbështetur nga britanikët, në zëvendësimin e popullsisë vendase, një temë për të cilën ai kishte shkruar me elokuencë për shumë dekada. Ai nuk kishte dashuri për britanikët dhe as ata për të, por në analizën e tij problemi qendror ishte sionizmi, i përkeqësuar nga dobësia palestineze dhe arabe. Në mënyrë të përshtatshme, kritikat e tij në poezi dhe prozë të sundimtarëve arabë pas vitit 1948 ishin të ashpra, dhe përshkrimet e tij për ta, veçanërisht Amir Abdullahun, janë larg të qenit komplimentuese.

Dy gjëra të tjera duhen thënë në përfundim rreth revoltës dhe shtypjes së saj nga Britania. E para është se ajo vërtetoi largpamësinë e Ze'ev Jabotinsky dhe vetëmashtrimin e shumë zyrtarëve britanikë. Ndërmarrja koloniale e sionistëve, që synonte marrjen e vendit, duhej domosdoshmërisht të prodhonte rezistencë. "Nëse dëshironi të kolonizoni një tokë në të cilën njerëzit tashmë jetojnë,"

Jabotinsky shkroi në vitin 1925, "duhet të gjesh një garnizon për tokën, ose të gjesh një bamirës që do të sigurojë një garnizon në emrin tënd… Sionizmi është një sipërmarrje kolonizuese dhe, për këtë arsye, ai qëndron ose bie në çështjen e forcave të armatosura." 81 Të paktën fillimisht, vetëm forcat e armatosura të ofruara nga Britania mund të kapërcenin rezistencën natyrore të atyre që kolonizoheshin.

Machine Translated by Google

Shumë më herët, Komisioni King-Crane, i dërguar në vitin 1919 nga Presidenti Woodrow Wilson për të përcaktuar dëshirat e popujve të rajonit, kishte arritur në përfundime të ngjashme me ato të Jabotinsky. Të thënë nga përfaqësuesit e lëvizjes sioniste se "priste me padurim një shpronësim praktikisht të plotë të banorëve aktualë jo-hebrenj të Palestinës" gjatë shndërrimit të Palestinës në një shtet hebre, komisionerët raportuan se asnjë nga ekspertët ushtarakë që ata konsultuan "nuk besonte se programi sionist mund të kryhej përveçse me forcën e armëve" dhe të gjithë konsideronin se një forcë prej "jo më pak se 50,000 ushtarësh do të kërkohej" për të ekzekutuar këtë program. Në fund, britanikëve iu deshën më shumë se dyfishi i këtij numri trupash për të mbizotëruar mbi palestinezët nga viti 1936 deri në vitin 1939. Në një letër shoqëruese drejtuar Wilson, komisionerët paralajmëruan me parashikueshmëri se "nëse qeveria amerikane vendoste të mbështeste krijimin e një shteti hebre në Palestinë, ata po e angazhojnë popullin amerikan për përdorimin e forcës në atë zonë, pasi vetëm me forcë mund të krijohet ose të mbahet një shtet hebre në Palestinë". 82 Komisioni në këtë mënyrë parashikoi me saktësi

Pika e dytë është se si revolta ashtu edhe shtypja e saj, si dhe zbatimi i suksesshëm pasues i projektit sionist, ishin rezultatet e drejtpërdrejta dhe të pashmangshme të politikave të përcaktuara në Deklaratën e Balfourit dhe zbatimi i vonuar i deklaratës së luftës që mishëronin fjalët e Balfourit. Balfour "nuk mendonte se sionizmi do t'i dëmtonte arabët" dhe fillimisht dukej se besonte se nuk do të kishte reagim domethënës ndaj pushtimit të vendit të sionistëve. Por sipas fjalëve të George Orwell, "herët a vonë një besim i rremë përplaset me realitetin e fortë, zakonisht në një fushë beteje", 83 gjë që është pikërisht ajo që ndodhi në fushën e betejës në Revoltën e Madhe, në dëm të përhershëm të palestinezëve.

PAS VITIT 1917, palestinezët e gjetën veten në një situatë të trefishtë, e cila mund të ketë qenë unike në historinë e rezistencës ndaj lëvizjeve koloniale. Ndryshe nga shumica e popujve të tjerë që ranë nën sundimin kolonial, ata jo vetëm që duhej të përballeshin me fuqinë koloniale në metropol, në këtë rast Londër, por edhe me një lëvizje të vetme koloniale që, ndërsa i detyrohej Britanisë, ishte e pavarur prej saj, kishte misionin e vet kombëtar, një justifikim joshës biblik dhe një bazë e financim të vendosur ndërkombëtar. Sipas zyrtarit britanik përgjegjës për "Migracionin dhe Statistikat", britanikët...

Machine Translated by Google

Qeveria nuk ishte “fuqia kolonizuese këtu; populli hebre është fuqia kolonizuese”. 84 Gjërat edhe më keq ishin se Britania nuk e sundoi Palestinën drejtpërdrejt; ajo e bëri këtë si një fuqi e detyrueshme e Lidhjes së Kombeve. Prandaj, ajo ishte e detyruar jo vetëm nga Deklarata e Balfourit, por edhe nga angazhimi ndërkombëtar i mishëruar në Mandatin e vitit 1922 për Palestinën.

Herë pas here, shprehjet e pakënaqësisë së thellë palestineze, në formën e protestave dhe trazirave, i bënë administratorët britanikë në vend dhe në Londër të rekomandonin ndryshime në politikë. Megjithatë, Palestina nuk ishte një koloni kurore apo ndonjë formë tjetër e zotërimit kolonial ku qeveria britanike ishte e lirë të vepronte sipas dëshirës. Nëse dukej se presioni palestinez mund ta detyronte Britaninë të shkelte shkronjën ose frymën e Mandatit, pati lobim intensiv në Komisionin e Përhershëm të Mandateve të Lidhjes në Gjenevë për t'i kujtuar asaj detyrimet e saj gjithëpërfshirëse ndaj sionistëve. 85 Falë besnikërisë së Britanisë ndaj këtyre detyrimeve, deri në fund të viteve 1930 ishte tepër vonë për të përmbysur transformimin e vendit ose për të ndryshuar ekuilibrin e pabarabartë të forcave që ishte krijuar midis dy palëve.

Disavantazhi i madh fillestar nën të cilin punuan palestinezët u përkeqësua nga investimet masive kapitale të organizatës sioniste, puna e mundimshme, manovrat e sofistikuara ligjore, lobimi intensiv, propaganda efektive dhe mjetet ushtarake të fshehta dhe të hapura. Njësitë e armatosura të kolonistëve hebrenj ishin zhvilluar gjysmë-klandestine, derisa britanikët lejuan lëvizjen sioniste të operonte formacione ushtarake hapur përballë revoltës arabe.
Në këtë pikë, bashkëpunimi i Agjencisë Hebraike me autoritetet e detyrueshme arriti kulmin. Ekziston një konsensus midis historianëve objektivë se ky bashkëpunim, i mbështetur nga Lidhja e Kombeve, dëmtoi rëndë çdo mundësi suksesi për luftën e palestinezëve për institucionet përfaqësuese, vetëvendosjen dhe pavarësinë që ata besonin se ishin e drejta e tyre. 86 Ajo që palestinezët mund të kishin bërë për të dalë nga kjo

situatë e trefishtë është një pyetje e pamundur për t'u përgjigjur. Disa kanë argumentuar se ata duhet të kishin braktisur qasjen e preferuar legaliste të udhëheqjes së tyre konservatore të organizimit të protestave boshe dhe dërgimit të pafrytshëm të delegacioneve në Londër, për t'i bërë thirrje vullnetit të mirë dhe "mendjes së drejtë" britanike. Në vend të kësaj, kjo tezë sugjeron se ata duhet të ishin shkëputur plotësisht nga britanikët, të kishin refuzuar të bashkëpunonin me Mandatin (ashtu siç bëri Partia e Kongresit me Rajin në Indi ose Sinn Fein me britanikët në Irlandë) dhe, duke dështuar në gjithçka tjetër, ata duhet të kishin ndjekur

Machine Translated by Google

ndoqën rrugën e fqinjëve të tyre arabë dhe u ngritën me armë shumë më shpejt sesa u ngritën në fund. 87 Sidoqoftë, ata kishin shumë pak zgjedhje të mira përballë triadës së fuqishme të Britanisë, lëvizjes sioniste dhe mandatit të Lidhjes së Kombeve. Për më tepër, ata nuk kishin aleatë seriozë, përveç mbështetjes së opinionit publik arab amorf dhe të pazhvilluar, i cili ishte plotësisht pas tyre që para vitit 1914, por edhe më shumë ndërsa periudha midis dy luftërave vazhdonte. Megjithatë, asnjë vend arab (përveç Arabisë Saudite dhe Jemenit) nuk gëzonte pavarësi të plotë; në të vërtetë, të gjithë ishin kryesisht nën thundrën e britanikëve dhe francezëve, dhe asnjëri nuk kishte institucione plotësisht demokratike, të tilla që ky mendim pro-palestinez të mund të shprehej plotësisht.

Kur britanikët u larguan nga Palestina në vitin 1948, nuk kishte nevojë të krijonin aparatin e një shteti hebre ab novo. Në fakt, ky aparat kishte funksionuar nën patronazhin britanik për dekada të tëra. E tëra çfarë mbetej për ta bërë realitet ëndrrën parashikuese të Herzl-it ishte që ky parashtet ekzistues të tregonte fuqinë e tij ushtarake kundër palestinezëve të dobësuar, ndërkohë që fitonte sovranitetin formal, gjë që e bëri në maj të vitit 1948. Fati i Palestinës ishte vendosur kështu tridhjetë vjet më parë, megjithëse zgjidhja nuk erdhi deri në fund të Mandatit, kur shumica e saj arabe u shpronësua përfundimisht me forcë.

Machine Translated by Google

2

Deklarata e Dytë e Luftës, 1947–1948

Ndarja, si në parim ashtu edhe në substancë, mund të konsiderohet vetëm si një zgjidhje antiarabe.

—Komisioni Special i Kombeve të Bashkuara për Palestinën, Raporti i Minoriteteve[1]

Disa muaj para se të vdiste në vitin 1968, im atë, duke ndjerë se i kishte mbetur pak kohë, u ul me mua në dhomën e ngrënies dhe më tregoi për një mesazh që i ishte kërkuar të jepte dy dekada më parë. Në atë kohë isha një student kolegji nëntëmbëdhjetë vjeç; ai më urdhëroi të dëgjoja me kujdes.

Në vitin 1947, babai im, Ismail Raghib al-Khalidi, u kthye në Palestinë për herë të parë pas tetë vjetësh. Ai ishte larguar në vjeshtën e vitit 1939 për studime pasuniversitare në Universitetin e Miçiganit dhe më pas në Universitetin e Kolumbias në Nju Jork, dhe kishte mbetur në Shtetet e Bashkuara gjatë Luftës së Dytë Botërore, duke punuar në Zyrën e Informacionit të Luftës si transmetues në gjuhën arabe për Lindjen e Mesme. Gjatë luftës, gjyshja ime në Jaffa qëndronte zgjuar deri pas mesnate për të dëgjuar radion dhe djalin e saj më të vogël, të cilin nuk e kishte parë prej vitesh.

2 Në kohën e vizitës së tij të kthimit në Palestinë, ai shërbente si sekretar i Institutit të sapoformuar Arabo-Amerikan (nëna ime e lindur në Liban punonte gjithashtu atje - ishte vendi ku ishin takuar prindërit e mi). 3 Instituti ishte ngritur nga një grup arabo-amerikanësh të shquar nën drejtimin e Profesor Philip Hitti, nga Princeton, për të rritur ndërgjegjësimin amerikan për situatën në Palestinë, 4 dhe një turne në Lindjen e Mesme për t'ua prezantuar punën e tij udhëheqësve të shteteve arabe të sapopavarura e kishte sjellë babanë tim në Jerusalem. 5

Vëllai i tij, Dr. Husayn Fakhri al-Khalidi, ish-kryetari i bashkisë së Jerusalemit, ishte njëzet vjet më i vjetër. Duke pasur parasysh moshën e madhe të babait të tyre dhe të Dr. Shkëlqesia e Huseinit, Ismaili dhe tre vëllezërit e motrat e tjerë më të vegjël, Galibi, Fatimja dhe Jakubi, ishin vënë nën kujdesin e Dr. Huseinit, i cili

Machine Translated by Google

mbikëqyrte disiplinën, paratë dhe çështje të tjera. 6 Një vëlla tjetër më i madh, Ahmedi, i cili ishte një edukator, shkrimtar dhe drejtues i Kolegjit Qeveritar Arab në Jerusalem, ishte përgjegjës për arsimimin e tyre. Pavarësisht diferencës njëzetvjeçare në moshë dhe reputacionit të Dr. Husejnit për ashpërsi, ai dhe babai im ishin të afërt, siç dëshmohet nga korrespondenca e tyre ndërsa Husejni ishte i burgosur nga britanikët në Ishujt Sejshell. Në ditarët e shkruar ndërsa ishte në mërgim, Dr. Husejni ankohet në një moment për anglishten e neveritshme të një letre që mori nga babai im ("shkrimi i tij është i tmerrshëm") dhe shpreson që studimi në Universitetin Amerikan të Bejrutit do ta përmirësonte atë. Dhe kështu ndodhi. 7 Fotot tregojnë se Dr. Husejni ishte një burrë dinjitoz dhe me pamje të frikshme, por në fund të viteve 1940 ai ishte i lodhur dhe shumë më i dobët se sa kishte qenë para gati shtatë viteve të burgimit dhe mërgimit të tij (ndërsa në Sejshell ai humbi 94 paund). Si një nga të paktët udhëheqës arabë që ishin ende në Jerusalem në fund të vitit 1947, një kohë krize të madhe për palestinezët, ai ishte jashtëzakonisht i zënë. Megjithatë, ai thirri vëllain e tij më të vogël dhe babai im iu përgjigj me nxitim.

Ismail al-Khalidi, duke transmetuar në Lindjen e Mesme për Kombet e Bashkuara.

Machine Translated by Google

Dr. Huseini e dinte që Ismaili po shkonte në Aman me urdhër të Institutit Arabo-Amerikan për të takuar Mbretin Abdullah të Transjordanisë dhe donte t'i dërgonte një mesazh personal, por zyrtar. Kur babai im dëgjoi përmbajtjen e tij, u zbeh. Në emër të Dr. Huseinit dhe Komitetit të Lartë Arab, sekretar i të cilit ishte, Ismaili do t'i thoshte mbretit se, ndërsa palestinezët e vlerësonin ofertën e tij për "mbrojtje" (ai kishte përdorur fjalën arabe wisaya, që fjalë për fjalë "tutelë" ose "kujdestari"), ata nuk ishin në gjendje ta pranonin. Kuptimi i nënkuptuar i mesazhit ishte se nëse palestinezët do të arrinin të shpëtonin nga zgjedha britanike, ata nuk donin të binin nën atë të Jordanisë (e cila, duke pasur parasysh ndikimin e përhapur britanik në Aman, do të thoshte shumë të njëjtën gjë). Ata aspironin të kontrollonin fatin e tyre.

Im atë protestoi me dobësi se përhapja e këtij lajmi shumë të padëshiruar do t'ia prishte vizitën, e cila kishte për qëllim të fitonte mbështetjen e mbretit për punën e Institutit Arabo-Amerikan. Dr. Huseini e ndërpreu. Të dërguar të tjerë i kishin sjellë Mbretit Abdullah të njëjtin mesazh disa herë, por ai kishte refuzuar të dëgjonte. Duke pasur parasysh rëndësinë e lidhjeve familjare, ai do të ishte i detyruar ta besonte se vinte nga vëllai i vetë Dr. Huseinit. Ai i tha shkurt Ismailit të bënte siç i ishte kërkuar dhe e nxori nga zyra. Im atë u largua me zemër të rënduar.

Respekti për vëllain e tij më të madh e detyroi ta transmetonte mesazhin, por ai e dinte se vizita e tij në Aman nuk do të përfundonte mirë.

Mbreti Abdullah e priti mysafirin e tij dhe e dëgjoi me mirësjellje, por pa shumë interes, raportin entuziast të Ismailit se si Instituti Arabo-Amerikan po punonte për të ndryshuar opinionin amerikan mbi Palestinën, i cili, edhe atëherë, ishte kryesisht pro-sionist dhe kryesisht injorant ndaj kauzës palestineze. Për dekada të tëra, mbreti e kishte lidhur pasurinë e tij me atë të Britanisë së Madhe, e cila subvencionon te fronin e tij, paguante dhe pajiste trupat e tij dhe drejtonte Legjionin e tij Arab. Në të kundërt, Shtetet e Bashkuara dukeshin larg dhe të parëndësishme, dhe mbreti dukej qartësisht i paimpresionuar. Ashtu si shumica e sundimtarëve arabë në atë kohë, ai nuk arriti ta vlerësonte rolin e pasluftës të Shteteve të Bashkuara në çështjet botërore.

Pasi kreu pjesën kryesore të misionit të tij, im atë me ngurrim ia përcolli mesazhin që Dr. Huseini ia kishte besuar. Fytyra e mbretit shprehu zemërim dhe habi, dhe ai u ngrit menjëherë në këmbë, duke i detyruar të gjithë të tjerët në dhomë të ngriheshin gjithashtu. Publiku kishte mbaruar. Pikërisht në atë moment, hyri një shërbëtor, duke njoftuar se BBC sapo kishte transmetuar lajmin e vendimit të Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së në favor të ndarjes së Palestinës. Rastësisht takimi i tim eti me mbretin kishte përkuar

Machine Translated by Google

me votimin historik të asamblesë më 29 nëntor 1947, mbi Rezolutën 181, e cila parashikonte ndarjen. Përpara se të dilte me nxitim nga dhoma, mbreti iu drejtua babait tim dhe i tha ftohtësisht: “Ju palestinezë e keni refuzuar ofertën time. Ju e meritoni atë që ju ndodh.”

Sigurisht, ajo që ndodhi tani është e njohur mirë. Deri në verën e vitit 1949, sistemi politik palestinez ishte shkatërruar dhe pjesa më e madhe e shoqërisë së tij ishte çrrënjosur. Rreth 80 përqind e popullsisë arabe të territorit që në fund të luftës u bë shteti i ri i Izraelit ishte detyruar të largohej nga shtëpitë e tyre dhe kishte humbur tokat dhe pronat e tyre. Të paktën 720,000 nga 1.3 milion palestinezë u bënë refugjatë. Falë këtij transformimi të dhunshëm, Izraeli kontrollonte 78 përqind të territorit të ish-Palestinës së Mandatuar dhe tani sundonte mbi 160,000 arabë palestinezë që kishin mundur të qëndronin, mezi një e pesta e popullsisë arabe të paraluftës. Kjo trazirë sizmike - Nakba, ose Katastrofa, siç e quajnë palestinezët - e bazuar në disfatën e Revoltës së Madhe në vitin 1939 dhe e dëshiruar nga shteti sionist në pritje, u shkaktua gjithashtu nga faktorë që ishin të dukshëm në historinë që më tregoi babai im: ndërhyrje të huaja dhe rivalitete të ashpra ndërarabe. Këto probleme u përkeqësuan nga dallimet e brendshme të pazgjidhshme palestineze që vazhduan pas disfatës së revoltës dhe nga mungesa e institucioneve moderne shtetërore palestineze. Megjithatë, Nakba u bë e mundur vetëm nga ndryshimet masive globale gjatë Luftës së Dytë Botërore.

Shpërthimi i luftës në vitin 1939 i dha fund grindjeve rreth Librit të Bardhë Britanik dhe solli një qetësi relative pas trazirave të revoltës. Megjithatë, për tre vjet, deri në betejat e al-Alamein dhe Stalingrad në vjeshtën e vitit 1942, rreziku i mbërritjes së panzerave naziste nga Libia ose përmes Kaukazit ishte gjithmonë i pranishëm. Imigracioni hebre u ngadalësua ndjeshëm si rezultat i Librit të Bardhë dhe kushteve të kohës së luftës, ndërsa udhëheqësit sionistë, të tërbuar nga ajo që e perceptonin si braktisje të angazhimeve të Whitehall ndaj sionizmit, me zgjuarsi kërkuan të organizonin një riorganizim diplomatik larg Britanisë dhe drejt patronëve të rinj. Megjithatë, gjatë kësaj qetësie, sionistët ishin në gjendje të vazhdonin të ndërtonin aftësitë e tyre ushtarake. Nën presionin e lëvizjes sioniste dhe me mbështetjen e kryeministrit britanik Winston Churchill, një Grup Brigade Hebraike e ushtrisë britanike u formua në vitin 1944, duke u siguruar forcave ushtarake sioniste tashmë të konsiderueshme stërvitje dhe përvojë luftarake, duke ofruar një avantazh jetësor në konfliktin që do të vinte.

Machine Translated by Google

Në të kundërt, megjithëse një bum në kohë lufte në Palestinë mundësoi njëfarë rimëkëmbjeje nga dëmi i shkaktuar ekonomisë arabe nga revolta, palestinezët mbetën të fragmentuar politikisht, me shumë nga udhëheqësit e tyre ende në mërgim ose në paraburgim britanik, dhe dështuan të bënin përgatitje të mjaftueshme për stuhinë që po ziente. Mbi dymbëdhjetë mijë arabë palestinezë u regjistruan vullnetarë për ushtrinë britanike gjatë Luftës së Dytë Botërore (ndërsa shumë të tjerë si babai im bënë punë lufte për Aleatët), por ndryshe nga ushtarët hebrenj nga Palestina, ata kurrë nuk përbënin një njësi të vetme, dhe nuk kishte asnjë parashtet palestinez për të përfituar nga përvoja që kishin fituar. 8 Fundi i luftës botërore solli një fazë të re të sulmit kolonial ndaj Palestinës, të nisur me mbërritjen në Lindjen e Mesme të dy fuqive të mëdha që më

parë kishin luajtur role të vogla rajonale: Shtetet e Bashkuara dhe BRSS.

Një perandori që nuk e kishte pranuar kurrë plotësisht natyrën e saj koloniale dhe domeni i së cilës kishte qenë i kufizuar në Amerikë dhe Paqësor, pas Pearl Harbor, Shtetet e Bashkuara papritmas u bënë jo vetëm një fuqi globale, por edhe më e shquara. Duke filluar nga viti 1942, anijet, trupat dhe bazat amerikane mbërritën në Afrikën e Veriut, Iran dhe Arabinë Saudite. Që atëherë, ato nuk janë larguar nga Lindja e Mesme.
Ndërkohë, BRSS-ja, e cila ishte kthyer në brendësi pas revolucionit bolshevik, duke përhapur ideologjinë e saj, por duke shmangur projektimin e forcës së saj, kishte ushtrinë më të madhe tokësore në botë si rezultat i luftës, do të çlironte gjysmën e Evropës nga nazistët dhe u bë gjithnjë e më e vendosur në Iran, Turqi dhe zona të tjera në jug të saj.

E udhëhequr nga figura politike dominuese në yishuv, David Ben-Gurion, lëvizja sioniste parashikoi me parashikim ndryshimin në ekuilibrin global të pushtetit.
Ngjarja kryesore në këtë riorganizim ishte shpallja në vitin 1942 në një konferencë të madhe sioniste të mbajtur në Hotelin Biltmore në Nju Jork e asaj që u quajt Programi Biltmore.9 Për herë të parë, lëvizja sioniste bëri thirrje hapur për shndërrimin e të gjithë Palestinës në një shtet hebre: kërkesa e saktë ishte që "Palestina të themelohej si një Komonuelth Hebraik". Ashtu si me "shtëpinë kombëtare", kjo ishte një tjetër përkufizim për kontroll të plotë hebre mbi të gjithë Palestinën, një vend me shumicë arabe prej dy të tretash.

10 Nuk ishte

rastësi që ky program ambicioz u shpall në Shtetet e Bashkuara dhe në veçanti në Nju Jork, atëherë dhe tani qyteti me popullsinë më të madhe hebraike në botë.

Shumë shpejt, lëvizja sioniste kishte mobilizuar shumë politikanë amerikanë dhe një pjesë të madhe të opinionit publik rreth këtij objektivi. Kjo ishte rezultat i

Machine Translated by Google

si për përpjekjet e pandërprera dhe efektive të kësaj lëvizjeje në marrëdhëniet me publikun, të cilat palestinezët dhe shtetet e reja arabe nuk ishin në gjendje t'i përballonin, ashtu edhe për tmerrin e përhapur ndaj zbulimit të shkatërrimit të pjesës më të madhe të hebrenjve evropianë nga nazistët në Holokaust. 11 Pasi Presidenti Harry Truman mbështeti qëllimin e një shteti hebre në një tokë me shumicë arabe në vitet e pasluftës, sionizmi, dikur një projekt kolonial i mbështetur nga Perandoria Britanike në rënie, u bë pjesë e pandashme e hegjemonisë amerikane në zhvillim e sipër në Lindjen e Mesme.

Pas luftës, dy ngjarje të rëndësishme që ndodhën me njëra-tjetrën ishin simbolike të pengesave që kishin përpara palestinezët. Marrëdhëniet e tyre

Marrëdhëniet me shumë nga regjimet arabe ishin tashmë të tensionuara për shkak të lidhjes së sundimtarëve arabë me Britaninë, duke u kthyer që nga ndërhyrja e tyre për t'i dhënë fund grevës së përgjithshme të vitit 1936 dhe përfshirja e tyre në Konferencën e dështuar të Pallatit të Shën Jakobit të vitit 1939. Gjërat u përkeqësuan në mars të vitit 1945 kur, nën kujdesin e Britanisë së Madhe, gjashtë shtete arabe formuan Lidhjen Arabe. Në kujtimet e tij, Dr. Huseini përshkruan zhgënjimin e hidhur të palestinezëve që shtetet anëtare vendosën të hiqnin referencat për Palestinën nga komunikata inauguruese e Lidhjes dhe të ruanin kontrollin mbi zgjedhjen e përfaqësuesit të Palestinës. 12

Kryeministri egjiptian e bllokoi Musa al-'Alami-n, emisarin palestinez, nga pjesëmarrja në konferencën themeluese të Lidhjes, por e ndryshoi vendimin e tij menjëherë kur al-'Alami siguroi një letër nga Brigadieri Clayton, një oficer i inteligjencës britanike në Kajro, i cili autorizoi pjesëmarrjen e tij. Megjithëse Protokolli i Aleksandrisë i tetorit 1944, me anë të të cilit Egjipti, Iraku, Siria, Libani dhe Transjordania fillimisht ranë dakord të krijonin Lidhjen, kishte theksuar rëndësinë e "kauzës së arabëve të Palestinës", ndërsa "ndjente keqardhje për problemet që u ishin shkaktuar hebrenjve të Evropës", këto shtete mezi ishin të pavarura nga ish-sundimtarët e tyre kolonialë. 13 Britania në veçanti kishte një ndikim të fuqishëm në politikën e jashtme të të gjithave atyre, dhe armiqësia britanike ndaj çdo iniciative të pavarur palestineze nuk ishte pakësuar. Kjo do të thoshte se palestinezët nuk mund të mbështeteshin në ndonjë mbështetje të rëndësishme nga këto regjime arabe të dobëta dhe të varura.

Më me pasoja të gjera ishte formimi i Komitetit Anglo-Amerikan të Hetimit në vitin 1946. Ky organ u krijua nga qeveritë britanike dhe amerikane për të shqyrtuar situatën urgjente dhe të mjerueshme të të mbijetuarve hebrenj të Holokaustit, njëqind mijë prej të cilëve u burgosën.

Machine Translated by Google

kampe për persona të zhvendosur në Evropë. Preferenca amerikane dhe sioniste ishte që këtyre të pafatëve t'u jepej hyrja e menjëhershme në Palestinë (as SHBA-ja dhe as Mbretëria e Bashkuar nuk ishin të gatshme t'i pranonin), duke mohuar në fakt thelbin e Librit të Bardhë të vitit 1939.

Rasti palestinez iu paraqit komitetit nga Albert Hourani (i cili më vonë do të bëhej ndoshta historiani më i madh i Lindjes së Mesme moderne), i cili, me kolegët e tij në Zyrën Arabe Palestineze të sapoformuar, kishte prodhuar një sasi të madhe materialesh që u transmetuan në formë të shkruar dhe gojore. 14 Përpjekja e tyre kryesore u mishërua në dëshminë e Houranit, 15 e cila ofroi një përshkrim parashikues të shkatërrimit dhe kaosit që krijimi i një shteti hebre do të shkaktonte në shoqërinë palestineze dhe do të mbillte në të gjithë botën arabe. Ai e paralajmëroi komitetin se "në vitet e fundit, sionistët përgjegjës kanë folur seriozisht për evakuimin e popullsisë arabe, ose të një pjese të saj, në pjesë të tjera të botës arabe". 16 Zbatimi i programit sionist, tha ai, "do të përfshinte një padrejtësi të tmerrshme dhe mund të kryhej vetëm me koston e shtypjeve dhe çrregullimeve të tmerrshme, me rrezikun e rrënimit të të gjithë strukturës politike të Lindjes së Mesme". 17 Grushtet e shumta ushtarake të shtetit nga oficerët arabë që kishin luftuar në Palestinë dhe më pas kishin përmbysur regjimet në Siri, Egjipt dhe Irak nga viti 1949 deri në vitin 1958, shpërthimi i Bashkimit Sovjetik në punët e Lindjes së Mesme në mesin e viteve 1950 dhe dëbimi i Britanisë nga rajoni mund të shihen të gjitha si pasoja të tërmetit që kishte parashikuar Hourani. Në atë kohë, këto rezultate mund t'u jenë dukur të pabesueshme dymbëdhjetë anëtarëve të komisionit amerikan dhe britanik që dëgjuan dëshminë e Houranit.

Duke reflektuar ekuilibrin e ri të fuqisë midis Britanisë dhe Shteteve të Bashkuara, komiteti injoroi argumentin e ngritur nga arabët dhe preferencën e qeverisë britanike, e cila ishte të vazhdonte të kufizonte imigracionin hebre në Palestinë për të shmangur armiqësimin e shumicës arabe të vendit dhe popullsive të shteteve arabe të sapopavarura. Komiteti arriti në përfundime që pasqyronin saktësisht dëshirat e sionistëve dhe të administratës Truman, duke përfshirë rekomandimin për të pranuar njëqind mijë refugjatë hebrenj në Palestinë. Kjo nënkuptonte se Dokumenti i Bardhë i vitit 1939 ishte me të vërtetë një letër e vdekur, se Britania nuk kishte më zërin vendimtar në Palestinë dhe se ishin Shtetet e Bashkuara që do të bëheshin aktori mbizotërues i jashtëm atje dhe përfundimisht në pjesën tjetër të Lindjes së Mesme.

Machine Translated by Google

TË DYJA NGJARJET TREGUAN qartë se në këtë fazë të avancuar të luftës për të ruajtur kontrollin e atdheut të tyre, palestinezët nuk kishin zhvilluar aleatë efektivë arabë ose aparatin e një shteti modern, pavarësisht ndjenjës së tyre të fortë patriotike dhe formimit të një lëvizjeje kombëtare mjaftueshëm të fortë për të paraqitur për një kohë të shkurtër një kërcënim për kontrollin britanik të Palestinës gjatë revoltës. Kjo mungesë nënkuptonte se ata po përballeshin me parashtetin e zhvilluar mirë të Agjencisë Hebraike pa pasur vetë një sistem shtetëror qendror; kjo doli të ishte një dobësi fatale ushtarakisht, financiarisht dhe diplomatikisht.

Ndryshe nga Agjencia Hebraike, së cilës i ishin dhënë krahë të rëndësishëm qeverisjeje nga Mandati i Lidhjes së Kombeve, palestinezët nuk kishin ministri të jashtme, as diplomatë - siç dëshmon historia e babait tim - as ndonjë departament tjetër qeveritar, e lëre më një forcë ushtarake të organizuar në mënyrë të centralizuar. Ata nuk kishin as kapacitetin për të mbledhur fondet e nevojshme, as pëlqimin ndërkombëtar për krijimin e institucioneve shtetërore. Kur të dërguarit palestinezë kishin arritur të takoheshin me zyrtarë të huaj, qoftë në Londër apo në Gjenevë, atyre u ishte thënë me përbuzje se nuk kishin status zyrtar dhe se takimet e tyre ishin për këtë arsye private dhe jo zyrtare. 18 Krahasimi me irlandezët, i vetmi popull që ia doli të çlirohej (pjesërisht) nga sundimi kolonial midis Luftërave të Parë dhe të Dytë Botërore, është i habitshëm. Pavarësisht përçarjeve në radhët e tyre, parlamenti i tyre klandestin, Dail Eirann, degët e tyre të sapolindura të qeverisë dhe forcat e tyre ushtarake të centralizuara në fund të fundit i tejkaluan dhe i mposhtën britanikët në luftime. 19

Gjatë këtyre viteve kritike që çuan në Nakba, rrëmuja palestineze në lidhje me ndërtimin e institucioneve ishte e thellë. Natyra rudimentare e strukturave organizative në dispozicion të palestinezëve është e qartë nga kujtimet e Yusif Sayigh, i cili u emërua si drejtori i parë i përgjithshëm i Fondit Kombëtar Arab të sapokrijuar në vitin 1946. 20 Fondi ishte themeluar nga Komiteti i Lartë Arab në vitin 1944 për të shërbyer si një thesar shtetëror dhe një ekuivalent i Fondit Kombëtar Hebraik, i cili në atë kohë ishte pothuajse gjysmë shekulli i vjetër. Nga mesi i viteve 1930, JNF mblidhte çdo vit 3.5 milionë dollarë për kolonizimin e Palestinës vetëm në Shtetet e Bashkuara, pjesë e shumave shumë më të mëdha që kanalizonte rregullisht nga e gjithë bota për të mbështetur projektin sionist. 21

Fondi Kombëtar Arab e filloi detyrën e tij të mbledhjes së burimeve vetëm pasi Sayigh u emërua dhe zhvilloi një strukturë për përpjekjet e tij. Sayigh rrëfeu vështirësitë e shumta që hasi në punën e tij, që nga krijimi i një vendi-

Machine Translated by Google

rrjet të gjerë nga e para deri në pranimin e donacioneve për vështirësitë e lëvizjes nëpër fshat, ndërsa situata e sigurisë në Palestinë u përkeqësua. Deri në mesin e vitit 1947, në pak më shumë se një vit, fondi kishte arritur të mblidhte 176,000 paund palestinez (mbi 700,000 dollarë në atë kohë), një shumë mbresëlënëse duke pasur parasysh varfërinë relative të popullsisë. Megjithatë, kjo shumë nuk ishte në kontrast me fuqinë e lëvizjes sioniste për mbledhjen e fondeve. Kur, kundër këshillës së Sayigh, një anëtar i bordit të fondit, 'Izzat Tannous, u mburr para shtypit për shumën, Sayigh dhe kolegët e tij mësuan të nesërmen për një dhuratë prej një milion paundësh palestinez (4 milionë dollarë) për JNF-në nga një vejushë e pasur hebreje nga Jugu. Afrikë.

Portretizimi i Sayigh i Komitetit të Lartë Arab - organi udhëheqës palestinez i formuar në vitin 1936, i shpërbërë nga britanikët në vitin 1937 dhe i rindërtuar pas luftës - është po aq i ashpër, një tablo çorganizimi dhe grindjesh të brendshme. Duhet të mbahet mend se AHC ishte nxjerrë jashtë ligjit dhe të gjithë udhëheqësit e tij ishin burgosur ose dëbuar nga britanikët gjatë revoltës ose ishin detyruar të largoheshin nga vendi për t'i shpëtuar arrestimit. Disa, si myftiu, u dëbuan përgjithmonë, ndërsa të tjerë, midis tyre Dr. Husayn, kushëriri i myftiut Jamal al-Husayni dhe Musa al-'Alami, u lejuan të ktheheshin në Palestinë vetëm shumë vite më vonë, pasi ishin dëbuar në vende të ndryshme. 22 Megjithatë, kthimi i tyre nuk e zgjidhi problemin. Sayigh përshkruan situatën kur komiteti, i cili nuk kishte aparat burokratik, u përball papritur me detyrën e vështirë të dokumentimit të çështjes palestineze në Komitetin Anglo-Amerikan të Hetimit. Sayigh shkroi:

> Tani Komiteti i Lartë Arab e kuptoi se nuk kishte aftësitë intelektuale të nevojshme midis anëtarëve të tij. Në fakt, nuk kishte fare strukturë. Kur Jamal Husseini doli nga zyra pasdite, ai e kyçi derën dhe e futi çelësin në xhep. Nuk kishte sekretariat, absolutisht asnjë sekretariat. Një ose dy persona për të bërë kafe. As edhe një sekretare që të mbante shënime ose të shkruante në makinë shkrimi. Ishte kaq bosh, e gjitha.23

Situata ishte në fakt edhe më e keqe, duke pasur parasysh dallimet e thella politike dhe personale që ndanin anëtarët e saj dhe rivalitetet ndërarabe që frynin rreth AHC-së. Të gjitha këto të këqija gjymtuan potencialin e një organizate tjetër të re të formuar në epokën menjëherë pas luftës, Zyrës Arabe, të cilës AHC i kishte ngarkuar detyrën për t'i paraqitur argumentin palestinez anglo-amerikanëve.

Machine Translated by Google

Komiteti Amerikan. I ngritur si bërthama e një ministrie të jashtme palestineze dhe i mbështetur kryesisht nga qeveria irakiane pro-britanike e kryesuar nga Nuri al-Sa'id, Zyra Arabe kishte si mision diplomatik ashtu edhe informues, me qëllim që ta bënte më të njohur kauzën palestineze.

Në dallim nga rrëmuja e organeve të tjera, Zyra Arabe strehonte një grup burrash të jashtëzakonshëm dhe shumë të motivuar (nuk kam parë asnjë rrëfim për ndonjë grua të përfshirë në punën e saj). Ata përfshinin Musa al-'Alami, themeluesin e saj; edukatorin e shquar Darwish al-Miqdadi; avokatin Ahmad Shuqayri, i cili u bë kreu i parë i PLO-së; historianin e ardhshëm Albert Hourani dhe vëllain e tij më të vogël, Cecil; dhe burra më të rinj si ekonomisti Burhan Dajani; Wasfi al-Tal, më vonë kryeministër jordanez; dhe kushëririn tim, Walid Khalidi, i cili gjithashtu u bë një akademik i njohur. Ishte ky grup që hartoi prezantimin jashtëzakonisht bindës, parashikues (dhe të injoruar) të mbajtur para Komitetit Hetimor nga Albert Hourani.

Me burimet e saj të talenteve, Zyra Arabe premtonte të përmbushte funksionin e një shërbimi diplomatik profesional, i cili do të eliminonte nevojën, për shembull, që Dr. Huseini të përdorte vëllain e tij të vogël si të dërguar. Shtetet moderne të përparuara herë pas here përdorin të dërguar personalë për të përcjellë mesazhe së bashku me kanale më konvencionale, por palestinezëve nuk u ishin lejuar kanale të tilla nga Mandati Britanik. Megjithatë, ky kusht lindi pjesërisht edhe nga natyra e fortë patriarkale, hierarkike dhe e përçarë e politikës së tyre, veçanërisht para epokës së partive politike me bazë masive. Por Zyra Arabe dështoi ta zgjidhte këtë kusht: kujtimet e Yusuf Sayigh dhe Walid Khalidi dëshmojnë për sfidat që i pengonin palestinezët në çdo hap, duke minuar në fund përpjekjet për të krijuar organe kompetente për t'i përfaqësuar ata ndërkombëtarisht. Për më tepër, deri në vitin 1947 al-'Alami dhe Dr. Husein, dy udhëheqësit palestinezë ndoshta më të përshtatshëm për t'u marrë me çështjet e përfaqësimit diplomatik, nuk ishin më aleatë. Walid Khalidi përshkruan se si arroganca e al-'Alamit i largoi kolegët, 24 për të cilën ka prova të shumta në kujtimet e Dr. Husejnit. Më e rëndësishmja, afërsia e al-'Alamit me regjimin pro-britanik irakian provokoi dyshimet e shumë figurave palestinez

Këto dallime ndërpalestineze, të përkeqësuara nga rivalitetet midis shteteve arabe të pavarura, përshkruhen nga Dr. Huseini me detaje të dhimbshme. Siç tregon ai, pjesa më e madhe e polarizimit para luftës midis partizanëve dhe kundërshtarëve të myftiut, Hajj Amin al-Husejni, që daton që nga revolta dhe më parë, vazhdoi në epokën e pasluftës. Polarizimi u intensifikua nga Bı

Machine Translated by Google

kundërshtim i pandërprerë si ndaj myftiut ashtu edhe ndaj çdo entiteti politik të pavarur palestinez, të cilin ata e kishin frikë - ndoshta me të drejtë - se do të ishte armiqësor ndaj Britanisë. Kjo armiqësi ndaj pjesës më të madhe të udhëheqjes palestineze u pasqyrua nga shumica e qeverive arabe, mbi të cilat Mbretëria e Bashkuar ende kishte ndikim të madh. Menaxhimi i shkathët prapa skenave nga Britania i përfaqësimit të Palestinës në konferencën themeluese të Lidhjes Arabe në mars 1945 ofron një shembull të mrekullueshëm të këtij ndikimi. Musa al-'Alami, i cili më në fund mori pjesë në konferencë, ishte një avokat i aftë, sipas Dr. Huseinit, dhe foli mirë në mbrojtje të kauzës palestineze, por ai ishte gjithashtu shumë i besueshëm nga britanikët, të cilët e dërguan atë në misione diplomatike në emër të tyre në të gjithë rajonin në vitet 1945-46, në një moment duke i siguruar atij një bombardues britanik për udhëtime në Arabinë Saudite, Irak dhe vende të tjera arabe. 25 I bindur se Britania, e cila nuk i kishte në zemër

interesat më të mira të palestinezëve, kishte shumë ndikim tek al-'Alami nëpërmjet mbështetjes së saj për Zyrën Arabe, Dr. Huseini kritikoi publikisht performancën e saj, duke kritikuar në mënyrë implicite al-'Alami-n. Një ditë në vitin 1947, ai pati një vizitë në zyrën e tij në Jerusalem nga një kolonel i inteligjencës ushtarake britanike, i cili pas një diskutimi të përgjithshëm foli me shumë respekt për al-'Alamin dhe për punën e Zyrës Arabe për kauzën arabe dhe për "mirëkuptim dhe afërsi më të madhe midis popujve arabë dhe britanikë". Dr. Huseini, armiqësia e të cilit ndaj Britanisë ishte intensifikuar pas shtypjes së Revoltës së Madhe dhe viteve të tij të mërgimit të imponuar nga britanikët, i mbajti pikëpamjet e tij për vete, por u habit nga vizita. Kur ai vazhdoi ta denigronte publikisht Zyrën Arabe për dështimin e saj për t'u koordinuar me Komitetin e Lartë Arab, vizitori i tij ushtarak u kthye.

Këtë herë koloneli qëndroi në këmbë ndërsa e përcillte drejtpërdrejt mesazhin e tij: “Ne e respektojmë Drejtorin e Zyrave Arabe dhe kemi besim të plotë tek ai, dhe duam që ju të bashkëpunoni me të.” Dr. Huseini u përgjigj ftohtësisht: “Respekti juaj për të dhe besimi juaj tek ai është puna juaj, jo e imja. Bashkëpunimi ose mosbashkëpunimi im me të është shqetësimi im, jo i juaji. Mirëmëngjes, Kolonel.” Që nga momenti që al-'Alami u pranua në Lidhjen Arabe, Dr. Huseini vëren me hidhërim, “ai u bë përfaqësues i qeverisë britanike dhe jo i arabëve të Palestinës.” 26

Musa al-'Alami kishte arritur gjithashtu të fitonte mosbesimin e Hajj Amin al-Husejni-t, myftiut ende në mërgim, i cili pasi u zhvendos në Kajro nga Gjermania në vitin 1946 ishte riangazhuar menjëherë në politikën palestineze. Nga vendet e tij të

Machine Translated by Google

Në mërgim, ai nuk mund t'i kontrollonte më ngjarjet në Palestinë, por ai ende konsiderohej udhëheqësi suprem dhe për një kohë vazhdoi të ushtronte ndikim, pavarësisht dëmit të qëndrueshëm që prania e tij në Gjermaninë naziste gjatë luftës i kishte shkaktuar kauzës palestineze. Al-'Alami fillimisht kishte qenë i pranueshëm për të gjithë të përfshirët si kreu i Zyrës Arabe sepse nuk ishte i lidhur me asnjë fraksion palestinez (ndihmonte fakti që motra e tij ishte martuar me kushëririn e myftiut, Jamal al-Huseyni). Megjithatë, deri në vitin 1947, kjo mosangazhim filloi ta bezdiste myftiun, i cili vlerësonte besnikërinë mbi të gjitha virtytet e tjera. Yusif Sayigh, puna e të cilit me Fondin Kombëtar Arab përfshinte takime disa herë me myftiun, ishte i prirur pozitivisht ndaj tij, por megjithatë ai i kuptonte kufizimet e thella të stilit tradicional të udhëheqjes së myftiut.

> Dobësia themelore e myftiut ishte se ai mendonte se merita e kauzës për të cilën po punonte, përkatësisht krijimi i një Palestine të pavarur, shpëtimi i Palestinës nga pushtimi nga sionistët, ishte e mjaftueshme në vetvete. Meqenëse ishte një kauzë e drejtë, ai nuk ndërtoi një forcë luftarake në kuptimin modern... Mendoj se një pjesë e kësaj ishte se ai kishte frikë nga një organizatë e madhe, ai mendonte se nuk mund ta kontrollonte një organizatë të madhe. Ai mund të kontrollonte një rrethim, njerëz të cilëve u pështpëriste dhe që do t'i pështpërisnin atij. Një organizatë e madhe do të duhej të decentralizohej deri në një pikë të caktuar dhe ai do të humbiste kontaktin. Dhe ndoshta do të duhej të mbështetej tek ata, dhe ata do të vareshin më pak nga ai. Ndoshta ai kishte frikë se do të dilte ndonjë luftëtar i ri kryesor që do të ishte karizmatik dhe do t'i merrte disi besnikërinë dhe mbështetjen që ishte e tij. 27

Pjesa më e madhe e kësaj analize të thellë të natyrës patriarkale të qasjes së myftiut u zbatua për të gjithë brezin e burrave të klasës së tij të lindur gjatë epokës së vonë osmane, të cilët dominuan udhëheqjen palestineze, dhe për këtë arsye politikën në pjesën më të madhe të botës arabe. Kishte parti politike në lindje me një bazë të larmishme shoqërore në Palestinë dhe gjetkë, siç është Partia Kombëtare Siriane, së cilës i përkiste Sayigh. Por, përveç Egjiptit, ku Wafd, një parti politike e vërtetë me bazë masive, kishte dominuar politikën e vendit që nga viti 1919, askund këto formacione nuk ishin zhvilluar deri në atë pikë sa të eklipsonin "politikën e të shquarve", siç e përshkroi me mjeshtëri Albert Hourani në një ese të famshme të vitit 1968.
28

Machine Translated by Google

Duke u financuar kryesisht nga Nuri al-Said i Irakut dhe qeveria e tij e mbështetur nga Britania, Zyra Arabe përfundimisht i largoi shtetet e tjera arabe, veçanërisht Egjiptin dhe Arabinë Saudite, të cilat të dyja aspironin për lidership pan-arab.
Udhëheqësit e tyre, si dhe ata të Sirisë dhe Libanit, dyshonin - ndoshta me të drejtë - se krijimi i Zyrës Arabe ishte një mjet për ambiciet rajonale të Irakut. Mjete të tjera të tilla përfshinin një projekt për federatë midis vendeve të Gjysmëhënës Pjellore - Irakut, Sirisë, Libanit, Jordanisë dhe Palestinës - pas të cilit rivalët e Nuriut kishin frikë se fshihej patronazhi i tij, Britania e Madhe. 29 Kundërshtimi i shteteve arabe, i shprehur përmes Lidhjes Arabe në Kajro, vetë nën ndikimin egjiptian, minoi rëndë autoritetin dhe kapacitetin e Zyrës Arabe, duke i dobësuar më tej palestinezët.

Ndërkohë, Mbreti Abdullah i Transjordanisë kishte ambiciet e tij për të dominuar sa më shumë që të ishte e mundur në Palestinë, duke bërë çmos për t'u pajtuar si me sionistët ashtu edhe me mbështetësit e tij britanikë në lidhje me planet e tij për vendin. Siç raporton Avi Shlaim në librin e tij "Collusion Across the Jordan", rrëfimi i tij për këtë epokë, u zhvilluan kontakte të gjera klandestine midis Mbretit Abdullah dhe udhëheqësve të Agjencisë Hebraike (më vonë kryeministra izraelitë) Moshe Sharett dhe Golda Meir. 30 Ndërsa Kombet e Bashkuara lëviznin drejt ndarjes së Palestinës, mbreti takohej vazhdimisht me ta fshehurazi me shpresën për të arritur një marrëveshje në të cilën Jordania do të përfshinte pjesën e Palestinës që do të caktohej për shumicën e saj arabe. Mbreti u dha atyre me besim garancitë e tij se palestinezët do të pranonin sundimin e tij. * Kështu, Abdullahu, ndryshe nga Nuri i Irakut, nuk kishte nevojë për asnjë formë udhëheqjeje të pavarur palestineze ose për një organ si Zyra Arabe që do të shërbente si krahu i tyre diplomatik.

Përtej forcës dhe mbështetjes së gjerë të jashtme që gëzonin sionistët, në kontrast me dobësinë dhe fragmentimin e lëvizjes kombëtare palestineze, shtetet arabe të sapopavarura - Iraku, Transjordania, Egjipti, Siria dhe Libani - ishin të brishta dhe të mbushura me përçarje të egër dhe palestinezët duhej të përballeshin me ambiciet e tyre rivale. Në përpjekjen e tij për të imponuar tutelën e tij mbi palestinezët, Mbreti Abdullah ishte në konkurrencë me Mbretin Faruk të Egjiptit dhe Mbretin Abd al-Aziz ibn Saud të Arabisë Saudite.

Udhëheqës të tjerë arabë herë pas here zhvilluan kontakte komplekse, të paqarta dhe të fshehta me lëvizjen sioniste, shpesh në dëm të palestinezëve.

Në të njëjtën kohë, shumë sundimtarë arabë vazhduan të mbështeteshin shumë në marrëdhëniet personale me këshilltarët britanikë të pabesueshëm, edhe pse pushteti britanik ishte

Machine Translated by Google

në rënie. Mbreti Abdullah, vëllai i tij, Mbreti Faisal i Irakut dhe pasardhësit e tij atje, dhe Mbreti Abdul-Aziz ibn Saud mbështeteshin te zyrtarët britanikë, aktualë ose të mëparshëm, pozicionet e të cilëve ishin të paqarta (një i tillë ishte komandanti i ushtrisë së Abdullahut, Gjeneral-Lejtnant Sir John Bagot Glubb, i njohur si Glubb Pasha). Në disa raste, këta sundimtarë ishin të detyruar me traktat të kishin këshilltarë të tillë, të cilët të gjithë i detyroheshin besnikërisë së tyre kryesisht Britanisë së Madhe, jo udhëheqësve arabë që këshillonin. Ky ishte edhe rasti me diplomatët e huaj nga të cilët udhëheqësit arabë pranonin këshilla dhe ndonjëherë urdhra. Rezidenca e ambasadorit britanik në Aman ngjitej në pallatin mbretëror, duke siguruar një udhëtim të shkurtër nëpër kopshtin e pasmë për t'i ofruar udhëzime mbretit.31 Ndonjëherë, këshilla të tilla ishin mjaft të fuqishme. Në vitin 1942, Ambasadori Sir Miles Lampson, i pakënaqur me qeverinë egjiptiane të asaj kohe, urdhëroi tanket britanike të rrethonin Pallatin Abdeen në Kajro, hyri në oborrin e pallatit me Rolls-Royce-in e tij, hapi dyert e pallatit me armë dhe i urdhëroi Mbretit Faruk të emëronte kryeministrin e zgjedhur nga Britania. I njëjti kryeministër, Mustafa Nahhas Pasha, ishte ai që refuzoi të lejonte Musa al-'Alami të përfaqësonte Palestinën në Lidhjen Arabe. Por përmbysja e shpejtë e vendimit të tij nga një oficer i inteligjencës britanike tregoi se ku qëndronte pushteti i vërtetë në Kajro. Sado që udhëheqësit arabë mund të kenë dëshiruar të demonstrojnë pavarësinë e tyre të pasluftës, shtetet e varfra dhe të prapambetura që ata drejtuan ishin të ngatërruara në një rrjetë të trashë varësie, të bazuar në traktate të pabarabarta, pushtim të vazhdueshëm ushtarak të huaj dhe kontroll të jashtëm të burimeve të tyre natyrore dhe të tjera.

Në lidhje me Shtetet e Bashkuara të sapo-fuqishme, udhëheqësit arabë - shumë prej të cilëve të zgjedhur nga sundimtarët e tyre evropianë për fleksibilitetin e tyre - demonstruan dobësi të kombinuar me një mungesë të habitshme ekspertize dhe ndërgjegjësimi global. Mbreti Abd al-Aziz i Arabisë Saudite, i cili kishte nënshkruar largpamësisht një marrëveshje të rëndësishme me kompanitë amerikane të naftës në vitin 1933 në dëm të interesave britanike të naftës, u takua me Franklin D. Roosevelt, i cili ishte i sëmurë, në bordin e një anijeje luftarake amerikane në pranverën e vitit 1945, disa javë para vdekjes së udhëheqësit amerikan. Ai mori premtime qetësuese direkt nga presidenti se Shtetet e Bashkuara nuk do të bënin asgjë për të dëmtuar arabët e Palestinës dhe do të konsultoheshin me arabët para se të ndërmerrnin ndonjë veprim atje. 32 Këto premtime u shpërfillën rastësisht nga pasardhësi i Roosevelt, Harry Truman, por për shkak të varësisë ekonomike dhe ushtarake të regjimit saudit nga Shtetet e Bashkuara, mbreti u përmbaajt nga protestat ose ushtrimi i ndikimit vendimtar në favor të palestinezëve.
As ndonjë nga gjashtë bijtë e tij që e pasuan. Kjo varësi dhe

Machine Translated by Google

Injoranca e brez pas brezi të sundimtarëve arabë rreth funksionimit të sistemit politik amerikan dhe politikës ndërkombëtare, do ta privonte vazhdimisht botën arabe nga çdo mundësi për t'i rezistuar ndikimit amerikan ose për të formësuar politikën amerikane.

Në të kundërt, lëvizja sioniste zbatoi një kuptim shumë të zhvilluar të politikës globale. Duke plotësuar origjinën e saj në Evropë midis hebrenjve të arsimuar mirë dhe të asimiluar si Theodor Herzl dhe Chaim Weizmann, lëvizja mbështetej gjithashtu në rrënjë të thella dhe lidhje të gjera në Shtetet e Bashkuara - të krijuara dekada para takimit të babait tim me Mbretin Abdullah. David Ben-Gurion dhe Yitzhak Ben-Zvi, më vonë presidenti i dytë i Izraelit, kishin kaluar disa vite në fund të Luftës së Parë Botërore duke punuar për kauzën sioniste në Shtetet e Bashkuara, ku Golda Meir kishte jetuar që nga fëmijëria. Ndërkohë, asnjë anëtar i udhëheqjes palestineze nuk kishte vizituar kurrë Shtetet e Bashkuara. (Babai im ishte i pari i familjes së tij që e bëri këtë.)

Krahasuar me kuptimin e sofistikuar që lidershipi sionist kishte për shoqëritë evropiane dhe të tjera perëndimore, shumica e të cilave ishin vendas ose qytetarë, udhëheqësit arabë në rastin më të mirë kishin një kuptim të kufizuar të politikës, shoqërive dhe kulturave të vendeve të Evropës, për të mos përmendur superfuqitë e sapolindura. Përçarja palestineze dhe arabe e përcjellë nga rrëfimet e babait tim, Dr. Husayn, Yusif Sayigh dhe Walid Khalidi, intrigat dhe grindjet e brendshme që ata përshkruajnë, ishin në fund të fundit katastrofike, jo vetëm për planin që Zyra Arabe të përfaqësonte palestinezët ndërkombëtarisht, por edhe për perspektivat e tyre në konfliktin kulminant të viteve 1947-48. Ata hynë në këtë garë fatale të papërgatitur si politikisht ashtu edhe ushtarakisht, dhe me një udhëheqje të fragmentuar dhe të shpërndarë. Për më tepër, ata kishin pak mbështetje të jashtme përveç shteteve arabe thellësisht të ndara dhe të paqëndrueshme, ende nën ndikimin e fuqive të vjetra koloniale, dhe të cilat kishin popullsi të varfra dhe kryesisht analfabete. Kjo ishte në kontrast të plotë me qëndrimin ndërkombëtar dhe parashtetin e fortë dhe modern të ndërtuar nga lëvizja sioniste gjatë disa dekadave.

QË NGA VITI 1917, LËVIZJA kombëtare palestineze ishte përballur me tandemin antagonist të Britanisë dhe të mbrojturit të saj, projektit sionist. Por yishuv ishte bërë gjithnjë e më armiqësor ndaj patronit të saj britanik pas miratimit të Dokumentit të Bardhë të vitit 1939. Kjo armiqësi shpërtheu me vrasjen e zyrtarëve britanikë, siç ishte ajo nga banda Stern në vitin 1944 e Lord Moyne, rezidentit.

Machine Translated by Google

ministër në Egjipt, dhe u pasua nga një fushatë e vazhdueshme dhune kundër trupave dhe administratorëve britanikë në Palestinë. Kjo kulmoi me hedhjen në erë të selisë qendrore britanike, Hotel King David, në vitin 1946, me humbjen e nëntëdhjetë e një jetëve. Britanikët shpejt e gjetën veten të paaftë për të përballuar kundërshtimin e armatosur të pothuajse të gjithë yishuv, organizatat e fuqishme ushtarake dhe të inteligjencës së të cilit ata vetë i kishin përforcuar gjatë Revoltës së Madhe dhe Luftës së Dytë Botërore. E tronditur nga problemet e thella ekonomike dhe financiare të pasluftës dhe nga shpërbërja e Rajit Indian shekullor, Britania e Madhe më në fund kapitulloi në Palestinë.

Në vitin 1947, qeveria e Clement Attlee e la problemin e Palestinës në dorë të Kombeve të Bashkuara të reja, të cilat formuan një Komision Special të OKB-së për Palestinën (UNSCOP) për të dhënë rekomandime për të ardhmen e vendit. Në OKB, fuqitë dominuese ishin Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Sovjetik, një zhvillim që lëvizja sioniste e kishte parashikuar me zgjuarsi me përpjekjet e saj diplomatike ndaj të dyjave, por që i la palestinezët dhe arabët të hutuar. Riorganizimi i fuqisë ndërkombëtare pas luftës ishte i dukshëm në punën e UNSCOP dhe në raportin e saj të shumicës në favor të ndarjes së vendit në një mënyrë që ishte jashtëzakonisht e favorshme për pakicën hebraike, duke u dhënë atyre mbi 56 përqind të Palestinës, kundrejt 17 përqindëshit shumë më të vogël për shtetin hebraik të parashikuar nga plani i ndarjes Peel i vitit 1937. Ishte i dukshëm edhe në presionin që u bë në hartimin e Rezolutës 181 të Asamblesë së Përgjithshme, e cila rezultoi nga raporti i shumicës së UNSCOP.

Miratimi i Rezolutës 181 në Asamblenë e Përgjithshme të OKB-së, më 29 nëntor 1947, i cili bënte thirrje për ndarjen e Palestinës në një shtet të madh hebre dhe një më të vogël arab, me një corpus separatum ndërkombëtar që përfshinte Jerusalemin, pasqyronte ekuilibrin e ri global të fuqisë. Shtetet e Bashkuara dhe BRSS, të cilat votuan të dyja në favor të rezolutës, tani luajtën qartë rolin vendimtar në sakrifikimin e palestinezëve që një shtet hebre të merrte vendin dhe kontrollin e tyre mbi pjesën më të madhe të vendit të tyre. Rezoluta ishte një tjetër deklaratë lufte, duke siguruar certifikatën ndërkombëtare të lindjes për një shtet hebre në pjesën më të madhe të asaj që ishte ende një tokë me shumicë arabe, një shkelje e hapur e parimit të vetëvendosjes të sanksionuar në Kartën e OKB-së. Dëbimi i mjaftueshëm arabëve për të bërë të mundur një shtet me shumicë hebreje pasoi domosdoshmërisht dhe në mënyrë të pashmangshme. Ashtu siç Balfour nuk mendonte se sionizmi do t'i dëmtonte arabët, është e dyshimtë që kur Truman dhe Stalini shtynë përpara Rezolutën e OKB-së 181, ata ose kësh

Machine Translated by Google

i kushtoi shumë vëmendje asaj që do t'u ndodhte palestinezëve si pasojë e votës së tyre.

Ndërkohë, krijimi i një shteti hebre nuk ishte më rezultati i kërkuar nga Britania. E tërbuar nga fushata e dhunshme sioniste që e kishte dëbuar atë nga Palestina dhe duke mos dashur të armiqësonte më tej subjektet arabe të perandorisë së saj të mbetur në Lindjen e Mesme, Britania abstenoi në votimin e rezolutës së ndarjes. Që nga Libri i Bardhë i vitit 1939 e tutje, politikëbërësit britanikë kishin pranuar se interesat mbizotëruese të vendit të tyre në Lindjen e Mesme qëndronin te shtetet e pavarura arabe dhe jo te projekti sionist që Britania e kishte ushqyer për më shumë se dy dekada.

Me vendimin e OKB-së për ndarje, strukturat ushtarake dhe civile të lëvizjes sioniste u mbështetën nga të dyja superfuqitë e sapolindura të epokës së pasluftës dhe mund të përgatiteshin për të marrë kontrollin e sa më shumë pjesës së vendit. Katastrofa që pasoi për palestinezët ishte kështu produkt jo vetëm i dobësive të tyre dhe të atyre arabe dhe i forcës sioniste, por edhe i ngjarjeve deri në Londër, Uashington, DC, Moskë, Nju Jork dhe Aman.

SI NJË përplasje treni e ngadaltë, në dukje e pafundme, Nakba u zhvillua gjatë një periudhe prej shumë muajsh. Faza e saj e parë, nga 30 nëntori 1947, deri në tërheqjen përfundimtare të forcave britanike dhe themelimin e Izraelit më 15 maj 1948, dëshmoi disfata të njëpasnjëshme nga grupet paraushtarake sioniste, përfshirë Haganah dhe Irgun, të palestinezëve të armatosur dhe të organizuar dobët dhe vullnetarëve arabë që kishin ardhur për t'i ndihmuar ata. Kjo fazë e parë pa një fushatë të ashpër që kulmoi në një ofensivë sioniste në të gjithë vendin të quajtur Plani Dalet në pranverën e vitit 1948.

33 Plani Dalet përfshinte pushtimin dhe shpopullimin në prill dhe gjysmën e parë të majit të dy qendrave më të mëdha urbane arabe, Xhafës dhe Haifës, dhe të lagjeve arabe të Jerusalemit Perëndimor, si dhe të dhjetëra qyteteve, qytezave dhe fshatrave arabe, duke përfshirë Tiberiasin më 18 prill, Haifën më 23 prill, Safadin më 10 maj dhe Beisanin më 11 maj. Kështu, spastrimi etnik i Palestinës filloi shumë kohë përpara se të shpallej shteti i Izraelit më 15 maj 1948.

Jaffa u rrethua dhe u bombardua pa pushim me mortaja dhe u sulmua nga snajperët. Pasi u pushtua përfundimisht nga forcat sioniste gjatë javëve të para të majit, ajo u zbraz sistematikisht nga shumica e gjashtëdhjetë mijë banorëve të saj arabë.
Edhe pse Xhafa ishte menduar të ishte pjesë e shtetit arab të vdekur të përcaktuar nga

Machine Translated by Google

Në Planin e Ndarjes së vitit 1947, asnjë aktor ndërkombëtar nuk u përpoq ta ndalonte këtë shkelje të madhe të rezolutës së OKB-së. Të nënshtruar ndaj bombardimeve dhe sulmeve të ngjashme ndaj lagjeve civile të mbrojtura dobët, gjashtëdhjetë mijë banorët palestinezë të Haifës, tridhjetë mijë që jetonin në Jerusalemin Perëndimor, dymbëdhjetë mijë në Safad, gjashtë mijë në Beisan dhe 5,500 në Tiberias pësuan të njëjtin fat. Shumica e popullsisë urbane arabe të Palestinës u bënë kështu refugjatë dhe humbën shtëpitë dhe mjetet e jetesës.

Në prill të vitit 1948, kur Haganah dhe njësitë e tjera paraushtarake sioniste pushtuan lagjet arabe të Jerusalemit Perëndimor, zyra kryesore e Fondit Arab në lagjen Qatamon u pushtua dhe drejtori i tij, Yusif Sayigh, u mor rob. Vetëm disa javë më parë, Sayigh kishte udhëtuar për në Aman për t'i kërkuar ndihmë Mbretit Abdullah për të parandaluar rënien e afërt të lagjeve arabe të Jerusalemit Perëndimor. Megjithatë, konsulli i përgjithshëm jordanez në Jerusalem i tha mbretit me telefon, në prani të Sayigh, se nuk kishte një rrezik të tillë, duke deklaruar: "Madhëria Juaj! Kush po ju tregon këto histori se Jerusalemi është gati të bjerë në duart e sionistëve? Marrëzi!" 34 Si pasojë, Abdullahu e hodhi poshtë kërkesën e Sayigh dhe lagjet arabe të begata të Jerusalemit Perëndimor u pushtuan. Sayigh e kaloi pjesën tjetër të luftës në një kamp për të burgosur lufte, megjithëse nuk ishte i lidhur me ushtrinë.

Jaffa në vitin 1948, e zbrazur gjatë Planit Dalet

Skena ikjeje u zhvilluan në qytete dhe fshatra më të vogla në shumë pjesë të vendit. Njerëzit ikën ndërsa u përhap lajmi për masakra si ajo e 9 prillit 1948, në fshatin Dayr Yasin pranë Jerusalemit, ku njëqind banorë, gjashtëdhjetë e shtatë prej tyre gra, fëmijë dhe pleq, u masakruan kur fshati u sulmua nga sulmuesit e Irgun dhe Haganah.35 Një ditë më parë,

Machine Translated by Google

Fshati strategjik aty pranë, al-Qastali, kishte rënë në duart e forcave sioniste gjatë një beteje në të cilën komandanti palestinez i zonës së Jerusalemit, Abd al-Qadir al-Husejni, vdiq duke udhëhequr luftëtarët e tij. 36 Edhe ai sapo ishte kthyer nga një udhëtim i pafrytshëm në një kryeqytet arab, në këtë rast Damask, për të kërkuar armë nga një komitet i Lidhjes Arabe. Abd al-Qadiri ishte udhëheqësi ushtarak palestinez më kompetent dhe më i respektuar (sidomos pasi kaq shumë ishin vrarë, ekzekutuar ose dëbuar nga britanikët gjatë Revoltës së Madhe). Vdekja e tij ishte një goditje shkatërruese për përpjekjet palestineze për të ruajtur kontrollin e hyrjeve për në Jerusalem, zona që supozohej të binin nën shtetin arab sipas planit të ndarjes.

Në këtë fazë të parë të Nakbës para 15 majit 1948, një model spastrimi etnik rezultoi në dëbimin dhe largimin e panikut të rreth 300,000 palestinezëve në përgjithësi dhe shkatërrimin e shumë qendrave kryesore ekonomike, politike, qytetare dhe kulturore urbane të shumicës arabe. Faza e dytë pasoi pas 15 majit, kur ushtria e re izraelite mundi ushtritë arabe që iu bashkuan luftës. Duke vendosur me vonesë për të ndërhyrë ushtarakisht, qeveritë arabe po vepronin nën presion të fortë nga publiku arab, i cili ishte thellësisht i shqetësuar nga rënia e qyteteve dhe fshatrave të Palestinës njëri pas tjetrit dhe mbërritja e valëve të refugjatëve të varfër në kryeqytetet fqinje. 37 Pas disfatës së ushtrive arabe dhe pas masakrave të mëtejshme të civilëve, një numër edhe më i madh palestinezësh, 400,000 të tjerë, u dëbuan dhe ikën nga shtëpitë e tyre, duke ikur në Jordaninë, Sirinë, Libanin dhe Bregun Perëndimor dhe Gazën fqinje (dy të fundit përbënin 22 përqindëshin e mbetur të Palestinës që nuk u pushtua nga Izraeli). Askush nuk u lejua të kthehej dhe shumica e shtëpive dhe fshatrave të tyre u shkatërruan për t'i penguar të ktheheshin.

38 Edhe më shumë njerëz u dëbuan nga shteti i ri i Izraelit edhe pas nënshkrimit të marrëveshjeve të armëpushimit të vitit 1949, ndërsa që atëherë janë detyruar të largohen edhe më shumë njerëz. Në këtë kuptim, Nakba mund të kuptohet si një proces i vazhdueshëm.

Machine Translated by Google

Yusuf Sayigh, i burgosur lufte, në të majtë

Midis atyre që u zhvendosën në vitin 1948 ishin gjyshërit e mi, të cilët u detyruan të largoheshin nga shtëpia e tyre në Tal al-Rish, ku kishin lindur babai im dhe shumica e vëllezërve e motrave të tij. Fillimisht gjyshi im, tani tetëdhjetë e pesë vjeç dhe i dobët, refuzoi me kokëfortësi të largohej nga shtëpia e tij. Pasi bijtë e tij e çuan pjesën më të madhe të familjes në strehim në Jerusalem dhe Nablus, ai qëndroi atje vetëm për disa javë. I frikësuar për sigurinë e tij, një mik i familjes nga Jaffa guxoi të shkonte në shtëpi gjatë një qetësie në luftime për ta marrë atë. Ai u largua pa dëshirë, duke u ankuar se nuk mund t'i merrte librat me vete. As ai dhe as fëmijët e tij nuk e panë më kurrë shtëpinë e tyre. Rrënojat e shtëpisë së madhe prej guri të gjyshërve të mi ende qëndrojnë të braktisura në periferi të Tel Avivit. 39

NAKBA PËRFAQËSOI një pikë kthese në historinë e Palestinës dhe Lindjes së Mesme. Ajo transformoi pjesën më të madhe të Palestinës nga ajo që kishte qenë për një kohë të gjatë.

gjatë një mijëvjeçari—një vend me shumicë arabe—në një shtet të ri që kishte një shumicë të konsiderueshme hebreje. 40 Ky transformim ishte rezultat i dy proceseve: spastrimit sistematik etnik të zonave të banuara nga arabët të vendit të pushtuara gjatë luftës; dhe vjedhjes së tokës dhe pronës palestineze të lënë pas refugjatët, si dhe pjesës më të madhe të asaj që zotërohej nga ata arabët që mbetën në Izrael. Nuk do të kishte pasur asnjë mënyrë tjetër për të arritur një shumicë hebreje, qëllimi i qartë i sionizmit politik që nga fillimi i tij. As nuk do të kishte qenë e mundur të dominohej vendi pa sekuestrimin e tokës. Në një ndikim të tretë të madh dhe të qëndrueshëm të Nakbës, viktimat, qindra

Machine Translated by Google

mijëra palestinezë të dëbuar nga shtëpitë e tyre, shërbyen për të destabilizuar më tej Sirinë, Libanin dhe Jordaninë - vende të varfra, të dobëta, por të pavarura së fundmi - dhe rajonin për vite me radhë më pas.

Rrënojat e shtëpisë së familjes Khalidi në Tal al-Rish

Megjithatë, menjëherë pas kësaj, Mbreti Abdullah i Transjordanisë përfitoi nga lufta. I përshkruar në mënyrë të paharrueshme si një "skifter në kafazin e një kanarina". Abdullahu gjithmonë kishte dashur të sundonte mbi një territor më të madh me më shumë nënshtetas sesa Transjordania e vogël dhe me popullsi të rrallë, e cila kishte një popullsi prej mezi 200,000 banorësh kur ai mbërriti atje në vitin 1921.41 Më pas, ai kërkoi të zgjeronte territorin e tij përmes një sërë mjetesh. Drejtimi më i dukshëm ishte në perëndim, në Palestinë, nga ku filluan negociatat e gjata sekrete të mbretit me sionistët për të arritur një marrëveshje që do t'i jepte atij kontrollin e një pjese të vendit. Për të çuar më tej këtë qëllim, Abdullahu miratoi privatisht rekomandimin e Komisionit Peel të vitit 1937 për të ndarë Palestinën (i vetmi udhëheqës arab që e bëri këtë), gjë që do të kishte aneksuar një pjesë të seksionit arab në Transjordani.

Si mbreti ashtu edhe britanikët kundërshtuan lejimin e palestinezëve të përfitonin nga ndarja e vitit 1947 ose lufta që pasoi, dhe asnjëri nuk donte një shtet të pavarur arab në Palestinë. Ata kishin arritur në një marrëveshje të fshehtë për ta parandaluar këtë, duke dërguar "Legjionin Arab përtej lumit Jordan sapo të mbaronte Mandati për të pushtuar pjesën e Palestinës që u ishte caktuar arabëve". 42 Kjo

Machine Translated by Google

Qëllimi përputhej me atë të lëvizjes sioniste, e cila negocioi me Abdullahun për të arritur të njëjtin qëllim. Megjithatë, kur rezistenca kokëfortë por e çorganizuar e palestinezëve u mposht në pranverën e vitit 1948 në kontekstin e ofensivës sioniste në të gjithë vendin dhe ushtritë arabe hynë më pas në Palestinë, Legjioni Arab, i cili ishte instrumenti i ambicieve ekspansioniste të Abdullahut, mori drejtimin në kundërshtimin e përparimeve të ushtrisë së re izraelite. Nën ndikimin e fortë britanik, legjioni ishte i armatosur dhe i trajnuar nga Britania, i komanduar nga oficerë britanikë dhe kishte më shumë përvojë luftarake se çdo ushtri tjetër e Lindjes së Mesme; ai arriti ta ndalonte Izraelin të pushtonte Bregun Perëndimor dhe Jerusalemin Lindor, duke e mbajtur zonën për Abdullahun ndërsa ua mohonte palestinezëve. Siç vuri në dukje historiani Avi Shlaim, "Nuk është aspak ekzagjerim të thuhet se" Sekretari i Jashtëm Britanik Ernest Bevin "u përfshi drejtpërdrejt me transjordanezët dhe tërthorazi me hebrenjtë për të ndërprerë lindjen e një shteti arab palestinez". 43

Pjesa tjetër e vendeve arabe të sapo-pavarura u përball me perspektiva të zymta pas luftës së vitit 1948, jo vetëm për shkak të fluksit të refugjatëve palestinezë. Ata e kishin humbur betejën për ndarjen e Palestinës në OKB në vitin 1947, dhe më pas e humbën luftën e vitit 1948, ndërsa ushtritë e tyre u mundën, një nga një, nga forcat superiore të shtetit të ri izraelit. Pavarësisht pohimit të pranuar gjerësisht se ushtria izraelite ishte në minimum nga shtatë ushtri pushtuese arabe, ne e dimë se në vitin 1948 Izraeli në fakt i tejkalonte në numër dhe i armatoste kundërshtarët e tij. Kishte vetëm pesë forca të rregullta ushtarake arabe në fushë në vitin 1948, pasi Arabia Saudite dhe Jemeni nuk kishin ushtri moderne për të cilat mund të flitet. Vetëm katër nga këto ushtri hynë në territorin e Palestinës së Manduar (ushtria e vogël libaneze nuk e kaloi kurrë kufirin); dhe dy prej tyre - Legjioni Arab i Jordanisë dhe forcat e Irakut - u ndaluan nga aleatët e tyre britanikë të shkelnin kufijtë e zonave të caktuara për shtetin hebre me anë të ndarjes, dhe kështu nuk kryen asnjë pushtim të Izraelit. 44

Duke u përballur me provën e tyre të parë të madhe ndërkombëtare, shtetet arabe e kishin dështuar atë me pasoja katastrofike. Kështu filloi një varg disfatash vendimtare ushtarake nga ajo që shpejt u bë një makinë e fuqishme ushtarake izraelite, disfata që vazhduan gjatë Luftës së Libanit të vitit 1982. Ato çuan në një seri tronditjesh rajonale që vërtetuan plotësisht parashikimet e zymta të Albert Hourani në vitin 1946. Si rezultat, vendet arabe, të cilat kishin luftuar për të hequr qafe zinxhirët e varfërisë, varësisë, pushtimit të huaj dhe kontrollit indirekt, tani duhej të...

Machine Translated by Google

përballen si me sfida të reja të brendshme të frikshme, ashtu edhe me probleme të tjera të shkaktuara nga fqinji i tyre i ri i fuqishëm dhe agresiv, Izraeli.

Së fundmi, lufta e Palestinës konfirmoi eklipsin e Britanisë së Madhe në Lindjen e Mesme dhe zëvendësimin e saj nga superfuqitë në rivalitet, Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Sovjetik. Pavarësisht rivalitetit të tyre tashmë të tensionuar pas luftës, të dyja kishin mbështetur ndarjen e Palestinës dhe krijimin e një shteti hebre, megjithëse për arsye të ndryshme. Pasi u krijua shteti i Izraelit, të dyja e njohën atë dhe ofruan mbështetje ushtarake vendimtare, e cila ishte thelbësore në fitoren e tij.
Asnjëri nuk u përpoq të bënte diçka për të ndihmuar në krijimin e shtetit arab të parashikuar në rezolutën e ndarjes, dhe as nuk veproi për të parandaluar eliminimin e atij shteti nëpërmjet bashkëpunimit të heshtur të Izraelit, Jordanisë dhe Britanisë. 45

Pavarësisht këtyre ngjashmërive, mbështetja e dy superfuqive për Izraelin ishte e ndryshme në motive, kohëzgjatje dhe natyrë. Stalini dhe kolegët e tij në udhëheqjen sovjetike shpejt u mërzitën me një shtet që ata e kishin supozuar se do të ishte një i mbrojtur socialist i BRSS-së. Ata kishin pritur që Izraeli do të shërbente si një kundërpeshë progresive ndaj asaj që Moska e shihte si pionë të Britanisë, monarkive arabe reaksionare të Jordanisë, Irakut dhe Egjiptit, të lidhura me Britaninë, dhe se do të rreshtohej plotësisht me BRSS-në. Megjithatë, deri në vitin 1950, kur Izraeli zgjodhi neutralitetin gjatë Luftës Koreane ndërsa po i afrohej Shteteve të Bashkuara, ishte e qartë se kjo nuk do të ndodhte. Nuk duhej shumë kohë që marrëdhëniet midis dy vendeve të ftoheshin ndjeshëm. Deri në vitin 1955, Bashkimi Sovjetik kishte zhvilluar lidhje të ngushta me disa shtete arabe, ndërsa Izraeli ishte rreshtuar fshehurazi me fuqitë e vjetra koloniale, Britaninë dhe Francën, kundër njërit prej aleatëve të rinj arabë të BRSS-së, Egjiptit. Kështu, muaji i mjaltit sovjetik me sionizmin dhe Izraelin doli të ishte i përkohshëm.

Marrëdhënia e Izraelit me Shtetet e Bashkuara vazhdoi në linja krejtësisht të ndryshme. Ndryshe nga domenet e carëve rusë, të cilët ishin një nga pikat e forta të antisemitizmit të egër evropian që lindi sionizmin, Shtetet e Bashkuara ishin parë gjithmonë si një strehë tolerante për hebrenjtë e persekutuar që iknin nga Evropa Lindore, 90 përqind e të cilëve migruan atje. Midis viteve 1880 dhe 1920, popullsia hebraike amerikane u rrit nga një çerek milioni në katër milionë, me shumicën e emigrantëve të rinj që vinin nga 46 Sionizmi politik modern zhvilloi rrënjë të thella në Evropën Lindore.

Shtetet e Bashkuara, si brenda komunitetit hebraik ashtu edhe midis shumë të krishterëve. Me ardhjen e Hitlerit në pushtet në Gjermani në fillim të viteve 1930, sionizmi fitoi mbështetjen e segmenteve me ndikim të opinionit publik amerikan. Zbulimet e tmerreve të

Machine Translated by Google

Holokausti ishte vendimtar në konfirmimin e vlefshmërisë së thirrjes së sionistëve për një shtet hebre dhe në shqetësimin dhe heshtjen e kundërshtarëve të tyre, brenda komunitetit hebre dhe jashtë tij.

Këto ndryshime në opinion gjatë dhe pas Luftës së Dytë Botërore ishin të mjaftueshme për të ndryshuar llogaritjet e shumë politikanëve amerikanë. Presidenti Harry Truman, i predispozuar ndaj sionizmit nëpërmjet miqësive personale dhe ndikimit të këshilltarëve të tij më të ngushtë, ishte i bindur se mbështetja e plotë e qëllimeve të tij ishte një domosdoshmëri politike e brendshme. 47 Në nëntor të vitit 1945, vetëm nëntë muaj pasi Roosevelt ishte takuar dhe i kishte premtuar mbështetjen e tij Ibn Sa'udit, Truman zbuloi hapur motivet pas këtij ndryshimi të madh kur një grup diplomatësh amerikanë e paralajmëruan me paralajmërim se një politikë hapur pro-sioniste do të dëmtonte interesat e SHBA-së në botën arabe. "Më vjen keq, zotërinj," tha ai, "por duhet t'u përgjigjem qindra mijëra njerëzve që janë të shqetësuar për

suksesin e sionizmit. Unë nuk kam qindra mijëra arabë midis zgjedhësve të mi." 48

Fillimisht, Departamenti i Shtetit, Pentagoni dhe CIA - ajo që do të bëhej establishmenti i përhershëm i politikës së jashtme të perandorisë së re globale amerikane - ishin kundër anësisë së vendosur të Trumanit dhe këshilltarëve të tij për sionizmin dhe shtetin e ri të Izraelit. Megjithatë, Truman, i cili nuk vinte nga një sfond aristokratik, nuk kishte arsim të lartë (ai ishte presidenti i fundit i SHBA-së pa diplomë universitare) dhe ishte i papërvojë në çështjet e jashtme, nuk u frikësua nga establishmenti i politikës së jashtme që kishte trashëguar. Në fillim të epokës së pasluftës, figura të respektuara, nga Sekretari i Shtetit George Marshall deri te Dean Acheson, George Kennan dhe zyrtarë të tjerë të lartë në Departamentin e Shtetit dhe departamentet e tjera, argumentuan se mbështetja për shtetin e ri hebraik do të dëmtonte interesat strategjike, ekonomike dhe të naftës amerikane në Lindjen e Mesme në kontekstin e Luftës së Ftohtë në zhvillim. Por në librin e parë që shqyrton me kujdes dokumentet qeveritare të sapo disponueshme nga kjo periudhë, shkencëtarja politike Irene Gendzier tregon se pikëpamja e elementëve kryesorë brenda burokracisë ndryshoi brenda pak muajsh. Pas fitoreve mahnitëse ushtarake të Izraelit, shumë burokratë dhe oficerë ushtarakë, dhe bashkë me ta edhe industria amerikane e naftës, e kuptuan shpejt dobinë e mundshme të shtetit hebre për interesat e SHBA-së në rajon.

49

Arsyet kryesore që nxitën këtë ndryshim ishin ekonomike dhe strategjike, të lidhura me konsideratat e Luftës së Ftohtë dhe burimet e mëdha energjetike të Lindjes së Mesme. Ushtarakisht, Pentagoni filloi ta shihte Izraelin si një aleat potencialisht të fuqishëm.

Machine Translated by Google

Për më tepër, as politikëbërësit dhe as kompanitë e naftës nuk e perceptuan Izraelin si një kërcënim për interesat amerikane të naftës, duke pasur parasysh mirëkuptimin saudit ndaj Palestinës (në kulmin e luftës së vitit 1948, ndërsa trupat izraelite pushtuan pjesën më të madhe të vendit dhe dëbuan qindra mijëra palestinezë, Marshall gjeti shkak për të falënderuar Mbretin Ibn Saud për "mënyrën e tij pajtuese" në lidhje me Palestinën). 50 Më pas,
Arabia Saudite nuk e ka tronditur kurrë situatën ku ndodhej marrëdhënia e ngushtë amerikano-izraelite.

marrëdhënia ishte e shqetësuar. Në fakt, familja mbretërore saudite e pa atë si plotësisht të pajtueshme me lidhjen e ngushtë amerikano-saudite që daton që nga marrëveshja e parë e eksplorimit dhe shfrytëzimit të naftës në vitin 1933. 51

Megjithatë, gjatë dekadave të para, Izraeli nuk mori nivelet masive të mbështetjes ushtarake dhe ekonomike amerikane që u bënë rutinë duke filluar nga fillimi i viteve 1970. 52 Për më tepër, në OKB, Shtetet e Bashkuara shpesh morën qëndrime që ishin në kundërshtim me ato të Izraelit, duke përfshirë votimin për dënime të përsëritura në Këshillin e Sigurimit të veprimeve ushtarake izraelite. 53 Gjatë administratës Truman, dhe në fakt deri në luftën e vitit 1967, ndërsa në përgjithësi ishin në favor dhe mbështetës të shtetit hebre, politikëbërësit amerikanë i kushtuan relativisht pak vëmendje Izraelit në vetvete. Udhëheqësit amerikanë, nga Trumani e më poshtë, u dhanë edhe më pak vëmendje palestinezëve.

TË TRONDITUR, TË DËSHTUAR, të shpërndarë dhe përkohësisht pa udhëheqës, shumica e palestinezëve ishin vetëm pak të vetëdijshëm për ndryshimet globale që e kishin lënë atdheun e tyre në rrënoja. Brezi i vjetër, i cili me kalimin e dekadave e kishte parë Britaninë si mundësuesin kryesor të sionizmit, vazhdoi me hidhërim të madh ta konsideronte atë si burimin kryesor të fatkeqësive të tyre. Palestinezët gjithashtu kritikuan ashpër dështimet e udhëheqjes së tyre dhe shprehën neveri të thellë për performancën e shteteve arabe dhe paaftësinë e ushtrive të tyre për të ruajtur më shumë se 22 përqind të Palestinës arabe. 54 Kjo u kombinua me zemërim ndaj sundimtarëve arabë për përçarjen e tyre, dhe akoma më keq, me bashkëfajësinë e disave - veçanërisht Mbretit Abdullah të Jordanisë - me Izraelin dhe fuqitë e mëdha. Kështu, Isa al-Isa, duke shkruar pas Nakbës nga vendi i tij i mërgimit në Bejrut, i kritikoi ashpër sundimtarët arabë:

O mbretër të vegjël të arabëve, me hirin e Zotit
Mjaft me dobësinë dhe grindjet e brendshme
Dikur shpresat tona ishin tek ti

Machine Translated by Google

Por të gjitha shpresat tona u shuan. 55

Për këto shumë arsye, në realitetin e ri të zymtë pas Nakbës, më shumë se një milion palestinezë u përballën me një botë të kthyer krejtësisht përmbys.
Kudo që të ishin, qoftë brenda Palestinës apo jo, ata përjetuan përçarje të thella sociale. Për shumicën, kjo nënkuptonte varfëri - humbjen e shtëpive, vendeve të punës dhe komuniteteve të rrënjosura thellë. Fshatarët humbën tokën dhe mjetet e tyre të jetesës dhe banorët e qyteteve pronat dhe kapitalin e tyre, ndërsa Nakba shkatërroi fuqinë e të shquarve të vendit së bashku me bazën e tyre ekonomike. Myftiu i diskredituar nuk do ta rifitonte kurrë autoritetin e tij të paraluftës, as të tjerët e klasës së tij. Trazirat sociale në pjesën më të madhe të botës arabe, shpesh të shkaktuara nga revolucionet e mbështetura nga ushtria, do ta zëvendësonin klasën e shquar me udhëheqës të rinj të nxjerrë nga shtresa shoqërore më të larmishme. Nakba prodhoi të njëjtin rezultat midis palestinezëve.

Edhe ata që arritën të shmangnin varfërinë ishin shkëputur nga vendi i tyre në botë. Ky ishte rasti i gjyshërve të mi të moshuar, të cilët u shkëputën papritur nga rutinat e tyre dhe nga shtëpia e tyre, duke humbur shumicën e pasurive të tyre. Ata ishin shumë me fat në krahasim me shumë të tjerë.
Derisa vdiqën në fillim të viteve 1950, ata gjithmonë kishin një çati të fortë mbi kokë, megjithëse ishin të detyruar të zhvendoseshin midis shtëpive të fëmijëve të tyre, të cilët tani ishin shpërndarë nga Nablusi dhe Jerusalemi në Bregun Perëndimor në Bejrut, Aman dhe Aleksandri. Pas vizitës së tyre në vitin 1947, prindërit e mi ishin kthyer në Nju Jork që babai im të vazhdonte studimet, me qëllim që të kthehej në Palestinë kur të mbaronte. Asnjëri prej tyre nuk e pa më kurrë Palestinën.

Për të gjithë palestinezët, pavarësisht rrethanave të tyre të ndryshme, Nakba formoi një gur themeli të qëndrueshëm identiteti, një që ka zgjatur përgjatë disa brezave. Ajo shënoi një përçarje të papritur kolektive, një traumë që çdo palestinez e ndan në një mënyrë ose në një tjetër, personalisht ose nëpërmjet prindërve ose gjyshërve të tyre. Në të njëjtën kohë, ndërsa Nakba ofroi një fokus të ri për identitetin e tyre kolektiv, ajo shkatërroi familjet dhe komunitetet, duke i ndarë dhe shpërndarë palestinezët midis vendeve të shumta dhe sovraniteteve të dallueshme.
Edhe ata që ishin ende brenda Palestinës, qofshin refugjatë apo jo, ishin subjekt i tre regjimeve të ndryshme politike: Izraelit, Egjiptit (për ata në Rripin e Gazës) dhe Jordanisë (për ata në Bregun Perëndimor dhe në Jerusalemin Lindor). Kjo gjendje shpërndarjeje, shitat në arabisht, e ka prekur popullin palestinez që atëherë. Familja ime është tipike, pasi kam kushërinj në Palestinë dhe në gjysmë duzine.

Machine Translated by Google

vendet arabe, dhe pothuajse po aq shumë në Evropë dhe Shtetet e Bashkuara. Secili prej këtyre kolektivave të veçantë palestineze përballej me një sërë kufizimesh në lëvizje, mbante një sërë dokumentesh identiteti ose asnjë, dhe ishte i detyruar të vepronte sipas kushteve, ligjeve dhe gjuhëve të ndryshme.

Pakica e vogël e palestinezëve, rreth 160,000, të cilët kishin arritur të shmangnin dëbimin dhe mbetën në pjesën e Palestinës që ishte bërë Izrael, tani ishin qytetarë të atij shteti. Qeveria e Izraelit, e përkushtuar mbi të gjitha për t'i shërbyer shumicës së re hebraike të vendit, e shihte këtë popullsi të mbetur me dyshim të thellë si një kolonë të pestë të mundshme. Deri në vitin 1966, shumica e palestinezëve jetonin nën ligj të rreptë ushtarak dhe pjesa më e madhe e tokës së tyre u sekuestrua (së bashku me atë të atyre që ishin detyruar të largoheshin nga vendi dhe tani ishin refugjatë). Kjo tokë e vjedhur, një shpronësim i konsideruar i ligjshëm nga shteti izraelit, duke përfshirë pjesën më të madhe të sipërfaqeve të punueshme të vendit, iu dha vendbanimeve hebraike ose Autoritetit të Tokave të Izraelit, ose u vu nën kontrollin e JNF-së, statuti diskriminues i të cilit përcaktonte që një pronë e tillë mund të përdorej vetëm për të mirën e popullit hebre. 56

Ky dispozitë nënkuptonte që pronarët arabë të shpronësuar nuk mund të blinin dhe as të merrnin me qira atë që dikur kishte qenë pronë e tyre, ashtu si asnjë jo-hebre tjetër. Lëvizje të tilla ishin thelbësore për transformimin e Palestinës nga një vend arab në një shtet hebre, pasi vetëm rreth 6 përqind e tokës palestineze kishte qenë në pronësi të hebrenjve para vitit 1948. Popullsia arabe brenda Izraelit, e izoluar nga kufizimet e udhëtimit ushtarak, ishte gjithashtu e izoluar nga palestinezët e tjerë dhe nga pjesa tjetër e botës arabe. Të mësuar të ishin një shumicë e konsiderueshme në vendin dhe rajonin e tyre, ata papritmas duhej të mësonin të hapnin rrugën e tyre si një pakicë e përçmuar në një mjedis armiqësor si subjekte të një politike hebraike që kurrë nuk e përcaktoi veten si një shtet i të gjithë qytetarëve të saj. Sipas fjalëve të një studiuesi, "në bazë të përkufizimit të Izraelit për veten si një shtet hebre dhe politikave dhe ligjeve përjashtuese të shtetit, ajo që u jepej palestinezëve ishte në fakt shtetësi e klasit të dytë". Më e rëndësishmja, regjimi ushtarak nën të cilin jetonin palestinezët i dha ushtrisë izraelite autoritet pothuajse të pakufizuar për të kontrolluar detajet e jetës së tyre. 57

Palestinezët e zhvendosur që tani jetonin jashtë kufijve të shtetit të Izraelit - në fakt shumica e popullit palestinez - ishin refugjatë (siç ishin edhe disa që mbetën brenda Izraelit). Ata që kishin ikur në Siri, Liban dhe Jordani i vunë rëndë kapacitetet e kufizuara të ndihmës së këtyre vendeve. Fillimisht, shumica e tyre e gjetën veten në kampe refugjatësh të menaxhuara nga Kombet e Bashkuara.

Machine Translated by Google

Agjencia e Ndihmës dhe Punës. Shumica e refugjatëve me mjete, aftësi të punësueshme ose të afërm në vendet arabe nuk u regjistruan në UNRWA ose nuk gjetën strehim tjetër, dhe të tjerët përfundimisht arritën të largoheshin nga kampet dhe të integroheshin në qytete si Damasku, Bejruti, Sidoni dhe Amani. Palestinezët që nuk qëndruan kurrë në kampe ose që dolën shpejt prej tyre, prireshin të ishin më mirë në gjendje, të arsimuar dhe të urbanizuar. Me kalimin e kohës, të tjerë ndoqën dhe një shumicë e madhe e refugjatëve dhe pasardhësve të tyre erdhën të jetonin jashtë këtyre kampeve

Në Jordani, ku jetojnë 2.2 milionë refugjatë të regjistruar në UNRWA - grupi më i madh i vetëm - vetëm 370,000 ende qëndrojnë në kampe, si dhe vetëm një e katërta e 830,000 refugjatëve të regjistruar në Bregun Perëndimor. Më pak se një e katërta e 550,000 refugjatëve në Siri jetonin në kampe para luftës civile atje, si dhe më pak se gjysma e 470,000 refugjatëve palestinezë në Liban. Përqindja është afërsisht e njëjtë midis 1.4 milionë refugjatëve të regjistruar në territorin e ngushtë të Rripit të Gazës, i cili ra nën kontrollin egjiptian deri në vitin 1967. Kështu, megjithëse pesë milionë e gjysmë refugjatë palestinezë dhe pasardhësit e tyre janë të regjistruar në UNRWA, shumica e tyre, rreth katër milionë, dhe shumë të tjerë që nuk janë regjistruar kurrë në OKB, nuk jetojnë në kampe refugjatësh sot.

Në vitin 1950, Mbreti Abdullah realizoi aspiratën e tij për të zgjeruar mbretërinë e tij të vogël, që tani quhej Jordani në vend të Transjordanisë, duke aneksuar Bregun Perëndimor, një aneksim që u njoh vetëm nga aleatët e tij më të ngushtë, Mbretëria e Bashkuar dhe Pakistani. Në të njëjtën kohë, mbreti ua dha shtetësinë jordaneze të gjithë palestinezëve brenda territorit të tij të zgjeruar rishtazi. Kjo masë bujare, e cila u zbatua për shumicën dërrmuese të refugjatëve palestinezë që jetonin në mërgim në botën arabe dhe në Bregun Perëndimor, hedh poshtë një pohim të përsëritur nga Izraeli se shtetet arabe i penguan refugjatët të integroheshin, duke i detyruar ata të qëndronin në kampe si një armë e dobishme politike.

Ndërsa elita e vjetër politike dhe ekonomike palestineze ishte diskredituar, disa nga anëtarët e saj, veçanërisht ata që kishin kundërshtuar myftiun - për shembull, Raghib al-Nashashibi, dikur kryetar bashkie i Jerusalemit - u përshtatën me shpejtësi me rrethanat e tyre të reja nën monarkinë hashemite. Disa madje morën pozicione në qeverinë jordaneze në Aman. Palestinezë të tjerë mbetën të papajtuar dhe të hidhëruar që kishin humbur shansin e tyre për vetëvendosje, dhe më keq akoma, duke iu nënshtruar antagonistit të tyre të vjetër Mbretit Abdullah. Megjithëse Legjioni Arab i Jordanisë, i mbështetur nga Britania, kishte qenë e vetmja ushtri që i rezistoi forcave të Izraelit në vitin 1948, duke parandaluar më shumë...

Machine Translated by Google

Për të shpëtuar Palestinën nga rënia nën kontrollin izraelit, çmimi për t'u shpëtuar në këtë mënyrë — sundimi hashemit mbi Bregun Perëndimor dhe Jerusalemin Lindor — ishte i lartë. Besnikëria e Abdullahut ndaj sundimtarëve kolonialë britanikë të urryer, kundërshtimi i tij ndaj pavarësisë palestineze dhe kontaktet e tij të përfolura gjerësisht me sionistët, të gjitha ishin kundër tij. Babai im, i cili e kishte përjetuar qëndrimin e Abdullahut nga afër, refuzoi të pranonte një pasaportë jordaneze pasi pasaporta e tij e Mandatit Britanik të Palestinës skadoi. Ai përfundimisht mori një pasaportë saudite, me ndërmjetësimin e vëllait të tij, Dr. Huseinit, i cili ishte takuar me ministrin e jashtëm saudit (dhe më vonë mbretin), Faysal ibn Abd al-Aziz, në konferencën e Pallatit të Shën Jakobit në Londër në vitin 1939.

Në fund të fundit, Mbreti Abdullah pagoi çmimin më të lartë për marrëdhëniet e tij me Izraelin. 58 Në korrik 1951, ai u vra në sheshin e gjerë të Haram al-Sharif në Jerusalem, ndërsa po largohej nga Xhamia al-Aksa pas të premtes. 59 Vrasësi i tij, i kapur menjëherë pas kësaj dhe u gjykua dhe u ekzekutua me shpejtësi, ishte i lidhur me ish-myftiun e Jerusalemit - zyrat e myftiut kishin qenë prej kohësh të vendosura në dhe përreth Haramit drejtkëndësh, një vend i rëndësishëm i identitetit palestinez. Në vend që mbreti i vrarë të varrosej në një dhomë ngjitur me Haramin, pranë vendit të prehjes së babait të tij, Sharif Husejnit të Mekës, u vendos që ai të varrosej në kryeqytetin e tij, Aman.

Vrasja i acaroi më tej marrëdhëniet midis regjimit jordanez dhe nacionalistëve palestinezë, të cilët shiheshin nga sundimtarët e mbretërisë së sapo zgjeruar si radikalë të papërgjegjshëm, të rrezikshëm dhe elementë të paqëndrueshmërisë. Monarkia më pas shfrytëzoi përçarjet ekzistuese midis shumë jordanezëve dhe qytetarëve të rinj palestinezë të vendit, të cilët tani përbënin shumicën e popullsisë. Megjithatë, shumë jordanezë filluan ta shihnin regjimin hashemit si një bastion jodemokratik dhe shtypës të interesave imperiale, një që shërbente si një tampon miqësor që mbronte kufirin lindor të shtetit hebre. Megjithëse një segment i konsiderueshëm palestinezësh përfundimisht do të bëheshin shtylla të begata dhe të besueshme të shoqërisë jordaneze, tensioni midis regjimit dhe nënshtetasve të tij palestinezë zgjati për dekada, duke shpërthyer përfundimisht në konflikt të armatosur në vitin 1970.

Palestinezët që u strehuan në Liban u përfshinë gjithashtu në politikën e vendit pritës, megjithëse numri i refugjatëve dhe përqindja e tyre në popullsinë e përgjithshme ishte shumë më e vogël se në Jordani. Kryesisht myslimanë, palestinezët nuk u morën kurrë në konsideratë për shtetësi libaneze sepse kjo do të kishte prishur ekuilibrin e pasigurt sektar të vendit.

Machine Translated by Google

të projektuara nga autoritetet franceze mandatare për të lejuar të krishterët maronitë të dominonin. Disa politikanë libanezë sunitë, druzë, shiitë dhe të krahut të majtë që me kalimin e kohës ishin simpatikë ndaj kauzës së tyre, filluan t'i shihnin palestinezët si aleatë të dobishëm në përpjekjet e tyre për të riformësuar sistemin politik sektar të Libanit. Megjithatë, çdo angazhim ndaj kauzës së Palestinës nuk u shtri në integrimin e palestinezëve, të cilët në çdo rast ende mbaheshin fort pas shpresës për t'u kthyer në atdheun e tyre. Kundërshtimi ndaj tawtin-it, ose zhvendosjes së përhershme në Liban, ishte kështu një artikull besimi si për libanezët ashtu edhe për palestinezët.

Banorët e kampeve të refugjatëve palestinezë mbaheshin nën mbikëqyrje të ngushtë nga Deuxième Bureau, shërbimi i inteligjencës së ushtrisë libaneze, me kufizime të ashpra në punësimin dhe pronësinë e pronës së tyre. Në të njëjtën kohë, ofrimi i shërbimeve nga UNRWA në Liban dhe gjetkë, veçanërisht arsimi universal dhe trajnimi profesional, u mundësoi palestinezëve të bëheshin ndër njerëzit më të arsimuar në botën arabe. Aftësitë e fituara në këtë mënyrë lehtësuan emigrimin e tyre, veçanërisht në vendet arabe të pasura me naftë që kishin nevojë të madhe për punë të kualifikuar dhe ekspertizë profesionale. Megjithatë, pavarësisht valvulës së sigurisë të ofruar nga shërbimet e UNRWA-s, të cilat i kanalizuan shumë palestinezë të rinj larg kampeve të refugjatëve, nacionalizmi dhe irredentizmi ishin të përhapura në të gjitha klasat dhe komunitetet. Ndërsa palestinezët filluan të dilnin nga tronditja e Nakbës dhe të organizoheshin politikisht, aktivitetet e tyre çuan në polarizim të mëtejshëm midis libanezëve përgjatë vijave sektare dhe politike, dhe përfundimisht në përplasje me autoritetet në fund të viteve 1960.

Një numër më i vogël refugjatësh palestinezë përfunduan në Siri, disa në kampe dhe të tjerë në Damask dhe qytete të tjera, më pak në Irak dhe akoma më pak në Egjipt. Në këto vende më të mëdha dhe më homogjene, grupet e kufizuara të refugjatëve palestinezë nuk patën një efekt destabilizues. Në Siri u krijuan kampe refugjatësh, por palestinezët atje kishin edhe disa përparësi. Ata morën shumë përfitime nga shtetësia siriane, të tilla si e drejta për të zotëruar tokë dhe qasja në arsimin shtetëror dhe punësimin qeveritar, por iu mohua kombësia, pasaportat (si në Liban, ata morën dokumente udhëtimi për refugjatë) dhe e drejta për të votuar. Palestinezët në Siri arritën kështu një shkallë të lartë integrimi shoqëror dhe ekonomik, duke ruajtur statusin e tyre ligjor si refugjatë.

Me kalimin e kohës, ndërsa vendet arabe të Gjirit, Libia dhe Algjeria zhvilluan industritë e tyre të naftës dhe ishin në gjendje të mbanin një pjesë më të lartë të të ardhurave të tyre nga nafta dhe gazi, shumë palestinezë u bënë banorë atje dhe luajtën një rol të madh në

Machine Translated by Google

duke ndërtuar ekonomitë, shërbimin qeveritar dhe sistemet arsimore të këtyre vendeve. Megjithatë, ashtu si personazhet në romanin e shkurtër Burra në Diell, nga shkrimtari palestinez Ghassan Kanafani, ata nuk e gjetën gjithmonë këtë rrugë të lehtë, sepse shpesh përfshinte alienim, izolim dhe, si kur palestinezët përpiqeshin të kalonin kufijtë me dokumentet e tyre të refugjatëve, madje edhe tragjedi. 60 Jeta në vendet e Gjirit Arab nuk sillte me vete shtetësinë ose qëndrimin e përhershëm: aftësia e palestinezëve për të qëndruar në këto vende varej nga punësimi, edhe nëse ata kishin qenë atje pjesën më të madhe të jetës së tyre.

Pavarësisht shkallës së integrimit palestinez, popullatat e të gjitha shteteve arabe ndienin shqetësim të madh dhe të vazhdueshëm për çështjen e Palestinës, si nga simpatia e gjerë për popullin, ashtu edhe sepse disfata poshtëruese e vitit 1948 kishte sjellë në pah dobësinë, cenueshmërinë dhe paqëndrueshmërinë e tyre. Në të vërtetë, në kujtimet e tij Filozofia e Revolucionit, Gamal Abdel Nasser, udhëheqësi i kryengritjes së Egjiptit të vitit 1952, mediton se si ideja e përmbysjes së regjimit të vjetër ishte në ballë të mendjeve të oficerëve që luftonin në luftën e vitit 1948 në Palestinë: "Ne po luftonim në Palestinë, por ëndrrat tona ishin në Egjipt". 61 Përtej ndihmës për të

provokuar trazira të tilla, disfata ushtarake në vitin 1948 i bëri fqinjët e saj arabë të kishin frikë thellësisht nga Izraeli, ushtria e fuqishme e të cilit vazhdoi të niste sulme shkatërruese si pjesë e një strategjie hakmarrjeje joproporcionale për inkursionet e refugjatëve, që synonin të detyronin qeveritë arabe të godisnin irredentizmin palestinez. 62 Këto sulme izraelite u përmendën rregullisht në mbledhjet e Këshillit të Sigurimit të OKB-së (mbledhje që babai im mori pjesë në vitet 1950 dhe 1960 në cilësinë e tij si anëtar i divizionit të Çështjeve Politike dhe të Sigurisë të Këshillit të OKB-së), ku veprimet e Izraelit shpesh u dënuan. 63 Raportet që këshilli mori nga vëzhguesit e armëpushimit të OKB-së ishin krejtësisht të ndryshme, jo vetëm nga deklaratat e qeverisë izraelite, por edhe nga mbulimi i shtrembëruar në median amerikane. 64 Kjo

dinamikë e paqëndrueshme përgjatë kufijve të tyre rezultoi në një situatë të veçantë ku udhëheqësit arabë shpesh ngritën çështjen e Palestinës për shkak të presionit popullor, por u përmbajtën nga bërja e ndonjë gjëje në lidhje me të, nga frika e fuqisë së Izraelit dhe mosmiratimi i fuqive të mëdha. Çështja e Palestinës u bë kështu një top futbolli politik i shfrytëzuar sipas dëshirës nga politikanët oportunistë, pasi secili kërkonte të tejkalonte tjetrin duke shpallur përkushtimin e tij ndaj saj. Palestinezët që ishin dëshmitarë të kësaj loje cinike përfundimisht e kuptuan se nëse duhej bërë diçka për kauzën e tyre, do të duhej ta bënin vetë.

Machine Translated by Google

NË PASODAT E luftës së vitit 1948, palestinezët ishin praktikisht të padukshëm, mezi të mbuluar në median perëndimore dhe rrallë lejoheshin të përfaqësonin veten ndërkombëtarisht. Ata dhe kauza e tyre e shenjtë u thirrën nga qeveritë arabe, por ata vetë nuk luajtën pothuajse asnjë rol të pavarur. Shtetet arabe supozonin të flisnin në emër të palestinezëve në forumet ndërarabe, por duke pasur parasysh përçarjen dhe rrëmujën midis tyre dhe shumë shpërqendrimet me të cilat përballeshin, ata nuk e bënë këtë me një zë të unifikuar. Në Kombet e Bashkuara dhe gjetkë, çështja e Palestinës u përfshi përgjithësisht nën rubrikën e "konfliktit arabo-izraelit", dhe shtetet arabe morën drejtimin, duke përfaqësuar dobët interesat palestineze. Menjëherë pas Nakba-s, disa ish-anëtarë të AHC-së, nën Ahmad Hilmi Pasha, përfshirë xhaxhain tim Husejn, u përpoqën të krijonin një qeveri në mërgim për shtetin arab që ishte specifikuar në rezolutën e ndarjes. Ata krijuan një Qeveri të Gjithë Palestinës në Gaza, por ajo dështoi të fitonte mbështetjen e shteteve kryesore arabe, veçanërisht Jordanisë, e cila përsëri nuk donte që palestinezët të kishin përfaqësim të pavarur, dhe 65 Përpjekja nuk dha rezultat. nuk fitoi asnjë njohje ndërkombëtare.

Myftiu dhe disa nga figurat e shquara qëndruan, disa në mërgim, disa në pension dhe disa duke i shërbyer monarkisë në Aman. Disa nga udhëheqësit e vjetër ishin të përfshirë në hapjen e shkurtër demokratike gjashtëmujore në Jordani në vitet 1956-57, të përfaqësuar nga qeveria nacionaliste e Sulayman al-Nabulsi-t.
Këta udhëheqës përfshinin xhaxhain tim, Dr. Husejnin, i cili shërbeu si ministër i jashtëm në qeverinë nacionaliste dhe më pas si kryeministër për dhjetë ditë pasi al-Nabulsi u shkarkua dhe përpara se Mbreti Husejn të emëronte një qeveri të lakueshme që vendosi gjendjen ushtarake. Zgjedhjet e vitit 1956 që sollën al-Nabulsin në pushtet ishin, siç pranoi një diplomat britanik jomiqësor, "të parat pothuajse të lira në historinë e Jordanisë" (dhe mund të kenë qenë të fundit), por qeveria e tij u përball me armiqësinë e pandërprerë të Britanisë dhe të monarkisë Hashemite.
66 Me përjashtim të këtij episodi të shkurtër, asnjë nga garda e vjetër palestineze nuk luajti më kurrë një rol të rëndësishëm në politikë. Për më tepër, është e habitshme që pasi udhëheqja kaloi te një brez i ri palestinezësh dhe një klase e re, pothuajse asnjë nga figurat e shquara nuk ishte nga familjet e shquara që kishin dominuar politikën palestineze para Nakbës.

*

Formacionet e pakta politike, të tilla si sindikatat dhe grupime të tjera jo-elite si Partia Istiqlal, që ishin zhvilluar në Palestinën e Mandatuar

Machine Translated by Google

u shkatërruan në mënyrë të pakthyeshme nga Nakba. I vetmi përjashtim ishte mbetja e Partisë Komuniste Palestineze, e cila para vitit 1948 kishte një anëtarësim kryesisht arabë dhe një udhëheqje kryesisht hebraike. Kjo u bë thelbi i Partisë Komuniste Izraelite, e cila nga vitet 1950 e tutje u zhvillua në një mjet hebreo-arab për aspiratat politike të shumë qytetarëve palestinezë të Izraelit, pasi formacionet thjesht arabe u ndaluan nga regjimi ushtarak në fuqi deri në vitin 1966. Megjithatë, aktivitetet e partisë ishin të kufizuara në sistemin izraelit dhe për disa dekada pati pak ndikim tek palestinezët gjetkë. Kështu, pati një lloj tabula rasa politike midis palestinezëve pas vitit 1948.

Në këtë boshllëk politik pas Nakbës hynë shtetet arabe, shumë prej të cilave, si në Jordani nën Mbretin Abdullah, ishin përpjekur tashmë t'i vinin palestinezët nën kontrollin e tyre. Megjithatë, ata ishin shumë më të shqetësuar për axhendat e tyre, për të shmangur konfliktin me fqinjin e tyre të fuqishëm dhe agresiv izraelit, dhe për t'u bërë aleatë të patronëve të fuqisë së madhe të Izraelit. Në vend që të ishin aleatë të palestinezëve në rezistencën e tyre ndaj luftës së nivelit të ulët që po zhvillohej kundër tyre, qeveritë arabe penguan përpjekjet e tyre dhe nganjëherë ishin bashkëpunëtore me armiqtë e palestinezëve. Shembulli kryesor ishte Jordania, e cila pas aneksimit të Bregut Perëndimor nga Mbreti Abdullah i shtypi me forcë shprehjet e nacionalizmit palestinez, por edhe shtete të tjera arabe i penguan palestinezët të organizonin ose të nisnin sulme kundër Izraelit.

I nxitur nga mungesa e gatishmërisë ose pamundësia e shteteve arabe dhe bashkësisë ndërkombëtare për të përmbysur pasojat katastrofike të vitit 1948, aktivizmi palestinez në forma të ndryshme u ringjall në mjedisin e zymtë pas Nakbës. Grupe të vogla u angazhuan në aktivitete militante që synonin kryesisht mobilizimin e palestinezëve për të rimarrë përgjegjësinë kryesore për kauzën e tyre duke marrë armët kundër Izraelit. Kjo filloi spontanisht dhe përbëhej kryesisht nga bastisje të pakoordinuara në komunitetet kufitare izraelite. U deshën disa vite para se forma të tilla kryesisht të pazhvilluara të veprimeve të armatosura klandestine të bashkoheshin në një trend të dukshëm dhe të dilnin nga errësira me formimin e organizatave si Fatah në vitin 1959.

Përtej përballjes me kundërshtimin e Izraelit ndaj çdo përpjekjeje palestineze për të korrigjuar status quo-në, palestinezët duhej të përballeshin me qeveritë pritëse arabe, veçanërisht ato të Jordanisë, Libanit dhe Egjiptit. Këto shtete ishin thellësisht të ngurruara për të toleruar sulmet ndaj fqinjit të tyre, duke pasur parasysh dobësinë e tyre të thellë ushtarake përballë shtetit hebre. Edhe kur palestinezët e ri

Machine Translated by Google

Edhe pse lëvizjet arritën të vendosen, ato duhej të pengonin përpjekjet e disa shteteve arabe për t'i përkulur ato sipas qëllimeve të tyre. Formimi i Organizatës për Çlirimin e Palestinës nga Lidhja Arabe në vitin 1964 me urdhër të Egjiptit ishte një përgjigje ndaj këtij aktivizmi të pavarur palestinez në lulëzim dhe përbënte përpjekjen më të rëndësishme nga shtetet arabe për ta kontrolluar atë.

Qeveria egjiptiane po reagonte pjesërisht ndaj përvojës së saj të hidhur në periudhën që çoi në Luftën e Suezit të vitit 1956. Pas revolucionit të vitit 1952, regjimi ushtarak kishte shmangur një program të kushtueshëm riarmatimi, edhe pse disfata në Palestinë kishte qenë pjesërisht një funksion i armatimit të pamjaftueshëm dhe të vjetëruar të ushtrisë egjiptiane. Në vend të kësaj, regjimi u përqendrua në zhvillimin e brendshëm ekonomik dhe shoqëror, me elektrifikimin dhe ujitjen në shkallë të gjerë të premtuar nga ndërtimi i Digës së Asuanit, investimet në industrializim, zgjerimin dhe zgjerimin e arsimit K-12 dhe të lartë, dhe planifikimin ekonomik të udhëhequr nga shteti. Egjipti kërkoi ndihmë ekonomike të huaj për këto përpjekje nga të gjitha burimet e mundshme, ndërsa përpiqej të mbetej

i paangazhuar ndërsa zhvillohej Lufta e Ftohtë. 67 Në fillim të regjimit të tij, Gamal Abdel Nasser kërkoi në veçanti të shmangte provokimin e Izraelit, fqinjit të fuqishëm të Egjiptit. Kjo përpjekje u minua nga politikat agresive të udhëheqësve izraelitë, veçanërisht kryeministrit David Ben-Gurion, 68 dhe nga militantizmi në rritje palestin Popullsia e madhe dhe e përqendruar e refugjatëve atje ofroi një mjedis ideal për rritjen e këtij militantizmi, siç konfirmohet në rrëfimet e themeluesve të lëvizjes Fatah që ishin të vendosur në Gaza, midis tyre Yasser 'Arafat (Abu 'Ammar), Salah Khalaf (Abu Iyad) dhe Khalil al-Wazir (Abu Jihad). Vite më vonë, ata folën për pengesat - duke përfshirë arrestimin, torturën dhe ngacmimin - që inteligjenca egjiptiane pas grushtit të shtetit vendosi në rrugën e përpjekjeve të tyre për t'u organizuar kundër Izraelit. 69 Kështu, një

fushatë palestineze sulmesh sporadike, por shpesh vdekjeprurëse, ndaj Izraelit u nis pavarësisht shtypjes së ashpër nga ushtria egjiptiane dhe shërbimet e saj të inteligjencës, të cilat kontrollonin fort Rripin e Gazës. Hakmarrja e Izraelit për viktimat e shkaktuara nga infiltruesit palestinezë ndërkufitarë, të njohur si feda'iyin (që do të thotë "ata që sakrifikojnë veten"), ishte masive dhe joproporcionale, dhe Rripi i Gazës mbajti peshën kryesore të këtyre sulmeve. Megjithatë, asnjë vend fqinj nuk ishte imun ndaj tyre. Në tetor të vitit 1953, forcat izraelite në fshatin Qibya të Bregut Perëndimor kryen një masakër pas një sulmi nga feda'iyin që vrau tre civilë izraelitë, një grua dhe dy fëmijët e saj.

Machine Translated by Google

fëmijë, në qytetin Yehud. Njësia 101 e forcave speciale izraelite, nën komandën e Ariel Sharon, hodhi në erë dyzet e pesë shtëpi me banorët e tyre brenda, duke vrarë gjashtëdhjetë e nëntë civilë palestinezë. 70 Bastisja, e cila u dënua nga Këshilli i Sigurimit i OKB-së, 71 u nis pavarësisht përpjekjeve të pandërprera të Jordanisë (atëherë nën kontrollin e Bregut Perëndimor) për të parandaluar aktivitetin e armatosur palestinez, i cili përfshinte burgosjen dhe madje vrasjen e personave që mund të infiltroheshin. Trupat jordaneze shpesh vendoseshin në prita kundër militantëve palestinezë dhe kishin urdhër të qëllonin mbi këdo që përpiqej të hynte në Izrael. 72

Udhëheqja izraelite luftoi për politikën e forcës joproporcionale në vitet 1954 dhe 1955, me ministrin e atëhershëm të mbrojtjes Ben-Gurion që mori një qëndrim luftarak kundër qëndrimit më pragmatik dhe të nuancuar të Kryeministrit Moshe Sharett. Ben-Gurion besonte se vetëm zbatimi i pandërprerë i forcës do t'i detyronte shtetet arabe të bënin paqe sipas kushteve të Izraelit. Sipas pikëpamjes së Sharett, kjo qasje agresive i provokoi pa nevojë arabët dhe i pengoi ata të hiqnin dorë nga ndonjë territor që Izraeli kishte fituar në konsiderueshëm të refugjatëve vitin 1948 ose të lejonte ndonjë kthim të palestinezë në shtëpitë e tyre. Në mars të vitit 1955, Ben-Gurion propozoi një sulm të madh ndaj Egjiptit dhe pushtimin e Rripit të Gazës. Kabineti izraelit e hodhi poshtë propozimin, vetëm për ta pranuar në tetor 1956 pasi Ben-Gurion zëvendësoi Sharett si kryeministër dhe etosi i tij militant fitoi. Të transmetuara nëpërmjet ndjekësve të tij si Moshe Dayan, Yitzhak Rabin dhe Ariel Sharon, politikat luftarake të Ben-Gurionit kanë përshkuar marrëdhëniet e qeverisë izraelite me fqinjët e saj që atëherë.

Në përgatitje të këtij sulmi të vitit 1956, Izraeli kreu një sërë operacionesh ushtarake në shkallë të gjerë kundër posteve të ushtrisë dhe policisë egjiptiane në Rripin e Gazës.75 Këto kulmuan me sulme në të cilat tridhjetë e nëntë ushtarë egjiptianë u vranë në Rafah në shkurt të vitit 1955 dhe shtatëdhjetë e dy të tjerë në Khan Yunis gjashtë muaj më vonë, me më shumë ushtarë të vrarë në operacione të mëtejshme, së bashku me shumë civilë palestinezë.76 Dobësia e dukshme e ushtrisë së saj më në fund e detyroi Egjiptin të braktiste mosangazhimin dhe të përpiqej të blinte armë së pari nga Mbretëria e Bashkuar dhe SHBA-ja. Kur kjo përpjekje dështoi, Egjipti në shtator të vitit 1955 ra dakord për një marrëveshje masive armësh me një klient sovjetik, Çekosllovakinë. E paaftë për t'iu përgjigjur sulmeve izraelite dhe e turpëruar para opinionit publik egjiptian dhe arab, qeveria ndërkohë urdhëroi shërbimet e saj të inteligjencës ushtarake të ndihmonin militantët palestinezë që kishin shtypur më parë për të nisur operacione.

Machine Translated by Google

kundër Izraelit. Përgjigja ndaj këtij zhvillimi të ri nuk vonoi shumë dhe ishte shkatërruese. Kështu, disa bastisje të përgjakshme të nisura në fillim të viteve 1950 nga grupe të vogla militante palestineze, veprime të ndërmarra kundër dëshirave të shumicës së qeverive arabe, çuan në fund në nisjen e Luftës së Suezit nga Izraeli në tetor 1956. Izraeli nuk e bëri këtë i vetëm dhe partnerët e tij kishin arsyet e tyre për të sulmuar Egjiptin.

Imperialistët e vjetër në pushtet në Britani dhe Francë u tërbuan nga shtetëzimi i Kompanisë Franko-Britanike të Kanalit të Suezit nga Egjipti, i cili u krye në hakmarrje për anulimin nga sekretari i shtetit amerikan të një kredie të planifikuar nga Banka Botërore për të ndërtuar Digën e Asuanit. Përveç kësaj, Franca kërkoi t'i jepte fund mbështetjes së Egjiptit për rebelët algjerianë, të cilëve u ishte ofruar trajnim ushtarak dhe një platformë diplomatike dhe transmetimi në Kajro. 77 Ndërkohë, qeveria konservatore e Anthony Eden në Londër u zemërua nga kërkesa e regjimit të ri të Egjiptit që Britania të jepte fund pranisë së saj ushtarake atje (e cila kishte zgjatur shtatëdhjetë e dy vjet). Britanikët u tërbuan gjithashtu nga mbështetja e Egjiptit për sfidat nacionaliste ndaj pozicionit të Britanisë në Irak, Gjirin, Aden dhe pjesë të tjera të botës arabe. Këto sfida i shtynë të dy vendet t'i bashkoheshin Izraelit në pushtimin e plotë të Egjiptit në tetor 1956. 78

Kjo luftë e dytë e madhe arabo-izraelite kishte një numër veçorish. Ndryshe nga luftërat e tjera konvencionale të Izraelit, në vitet 1948, 1967, 1973 dhe 1982, të cilat kishin protagonistë të shumtë arabë, lufta e Suezit u zhvillua vetëm kundër një vendi arab. Ajo u parapri nga Protokolli i Sevrës, një marrëveshje e fshehtë midis Izraelit dhe fuqive të vjetra koloniale, Francës dhe Britanisë, që u hartua disa ditë para fillimit të luftës. Sevra shënoi fundin e largimit midis Britanisë dhe lëvizjes sioniste që daton që nga Libri i Bardhë i vitit 1939. Lufta përfshiu një përmbysje të mëtejshme të aleancave: mbrojtësit e Izraelit në vitet 1947-48, Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Sovjetik, përfundimisht u rreshtuan me Egjiptin.

Pasi u negociua marrëveshja sekrete e Sevrës, ofensiva trepalëshe u nis me pretekstin se forcat anglo-franceze po ndërhynin vetëm për të ndarë luftëtarët. Ushtria egjiptiane u mund me vendosmëri dhe shpejt. Pavarësisht përfundimit të paracaktuar të një gare ushtarake midis një Izraeli të fuqishëm të mbështetur nga dy fuqi evropiane kundër një vendi të dobët të Botës së Tretë që mezi kishte përvetësuar armët e tij të reja sovjetike, rezultatet politike nuk ishin të favorshme për agresorët. Presidenti Dwight Eisenhower ishte i tërbuar me Britaninë dhe Francën që nuk u konsultuan me Uashingtonin dhe për nisjen e asaj që dukej si (dhe ishte) një ndërhyrje neokoloniale pikërisht në atë moment.

Machine Translated by Google

kur tanket sovjetike po shtypnin kryengritjen hungareze të vitit 1956. Sovjetikët u zemëruan nga ky sulm imperialist ndaj aleatit të tyre të ri egjiptian, por u lehtësuan nga shpërqendrimi nga shtypja e revoltës në Budapest.

Duke vepruar në bashkëpunim në Lindjen e Mesme siç kishin vepruar në vitin 1948, dhe pavarësisht rivalitetit të tyre të fortë të Luftës së Ftohtë, Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Sovjetik morën një qëndrim të ashpër kundër aleancës trepalëshe. Sovjetikët kërcënuan të përdorin armë bërthamore, Shtetet e Bashkuara paralajmëruan se do të ndërpresin ndihmën ekonomike për aleatët e tyre dhe të dyja shtynë shpejt një rezolutë të Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së që kërkonte tërheqje të menjëhershme. (Një rezolutë në Këshillin e Sigurimit ishte e pamundur për shkak të sigurisë së një vetoje anglo-franceze.) Ky presion i fortë nga superfuqitë e detyroi Izraelin, Francën dhe Britaninë të përfundonin pushtimin e territorit egjiptian dhe të Ripit të Gazës. Izraeli u përpoq të zvarritej, duke mos tërhequr forcat e fundit të tij nga Gadishulli i Sinait dhe Ripi i Gazës deri në fillim të vitit 1957. Agresorët ishin zmbrapsur, SHBA-të dhe BRSS kishin treguar se kush ishte shefi në Lindjen e Mesme dhe Nasseri u bë një hero pan-arab, por banorët palestinezë të Ripit të Gazës, shumica e tyre refugjatë, kishin vuajtur shumë.

Ndërsa trupat pushtuese izraelite përshkuan qytetet e Gazës dhe kampet e refugjatëve të Khan Yunis dhe Rafah në nëntor 1956, më shumë se 450 njerëz, civilë meshkuj, u vranë, shumica e të cilëve u ekzekutuan menjëherë. 79 Sipas një Raporti Special nga drejtori i përgjithshëm i UNRWA-së, në masakrën e parë, e cila ndodhi në Khan Yunis dhe në kampin fqinj të refugjatëve më 3 nëntor, u qëlluan 275 burra. Një javë më vonë, më 12 nëntor, në kampin e Rafah-ut, u vranë 111. 66 të tjerë u qëlluan midis 1 dhe 21 nëntorit. 80 Isha i pranishëm një herë kur Muhammad El-Farra, i cili përfaqësonte Jordaninë në OKB, kujtoi se si disa nga kushërinjtë e tij që jetonin në Khan Yunis ishin mbledhur dhe ekzekutuar. 81 Pretendimi i Izraelit se vdekjet e palestinezëve ishin rezultat i përleshjeve me trupat që kërkonin feda'iyin, u hodh poshtë me vendosmëri nga raporti i UNRWA-së. Civilët u vranë pasi çdo rezistencë kishte pushuar në Rripin e Gazës, me sa duket si hakmarrje për bastisjet në Izrael para Luftës së Suezit.

Duke pasur parasysh precedentin e vitit 1948 dhe masakrat civile në Dayr Yasin dhe të paktën njëzet vende të tjera, 82 si dhe viktimat e shumta civile në bastisjet e fillimit të viteve 1950, si ai në Qibya, ngjarjet e tmerrshme në Rripin e Gazës nuk ishin incidente të izoluara. Ato ishin pjesë e një modeli sjelljeje nga ushtria izraelite. Lajmi për masakrat u shtyp në Izrael dhe u fsheh nga një media amerikane e bindur.

Machine Translated by Google

Ngjarjet e vitit 1956 ishin një pjesë e hershme e çmimit të rëndë që populli i Gazës pagoi dhe ende paguan në luftën e vazhdueshme kundër palestinezëve. Historiani francez Jean-Pierre Filiu përshkruan gjithsej dymbëdhjetë fushata të mëdha ushtarake izraelite kundër Gazës, duke filluar që nga viti 1948, disa prej të cilave ishin pushtime të plota dhe disa përbënin luftë të përgjithshme. 83 Luftërat e mëdha midis Izraelit dhe shteteve arabe shpesh e errësuan mënyrën se si Gaza u shënjestrua, pasi konfliktet ndërshtetërore që përfshinin drejtpërdrejt fuqitë e mëdha morën gjithmonë më shumë vëmendje. Nuk është për t'u habitur që Rripi i Gazës duhet të ketë qenë shënjestra në këtë mënyrë: ishte qendra e rezistencës së palestinezëve ndaj shpronësimit të tyre pas vitit 1948. Shumica e udhëheqësve themelues të Fatahut dhe PLO-së dolën nga lagjet e ngushta të anijes së ngushtë bregdetare; Fronti militant Popullor për Çlirimin e Palestinës gjeti mbështetjen e tij më të zjarrtë atje; dhe më vonë ishte vendlindja dhe fortesa e Xhihadit Islamik dhe Hamasit, avokatëve më të zellshëm të luftës së armatosur kundër Izraelit.

Vetëm pak vite pas Nakbës, tronditja dhe poshtërimi që u kishte shkaktuar palestinezëve ia la vendin dëshirës për t'i rezistuar fuqive që ishin kundër tyre, pavarësisht vështirësive të mëdha. Kjo çoi në një sërë bastisjesh vdekjeprurëse të armatosura që përbënin si një përgjigje të drejtpërdrejtë ndaj Nakbës ashtu edhe një vazhdim të një tendence militantizmi para vitit 1948. Bastisjet shkaktuan sulme hakmarrëse joproporcionale izraelite ndaj shteteve fqinje arabe, të cilat përfundimisht çuan në Luftë Zanafilla e saj, e nxitur nga rezistenca palestineze ndaj zëvendësimit në atdheun e tyre, ishte e rrënjosur drejtpërdrejt në çështjen e Palestinës. E njëjta gjë kishte ndodhur edhe për luftën e vitit 1948.

Të dyja përplasjet mendohen pothuajse ekskluzivisht si një garë midis ushtrive të Izraelit dhe atyre të fqinjëve të tij arabë. Megjithatë, refuzimi i palestinezëve për të pranuar shpronësimin e tyre i futi shtetet arabe që përndryshe ishin të preokupuara dhe që nuk kërkonin dhe as nuk ishin të gatshme për luftë me Izraelin, në konfrontime që u përshkallëzuan me shpejtësi dhe dolën jashtë kontrollit. Në tetor 1956, këto konfrontime në përshkallëzim ofruan mundësinë për një sulm të parë shkatërrues dhe të planifikuar prej kohësh nga ana e Izraelit. Pavarësisht dobësisë së tyre të dukshme, palestinezët e shpërndarë dhe të mundur, të fshirë nga historia nga fituesit e vitit 1948, kryesisht të injoruar ose të heshtur nga qeveritë arabe dhe të sakrifikuar në altarin e ambicieve globale të fuqive të mëdha, arritën vazhdimisht të përmbysnin status quo-në rajonale që ishte kaq e pafavorshme për ta. Pasojat e kësaj në vitin 1956, në Gaza dhe gjetkë, ishin të rënda. Ato do të ishin edhe më të rënda në raundin tjetër.

Machine Translated by Google

3

Deklarata e Tretë e Luftës, 1967

> Po përpiqesha të shihja se si krijohet dhe çbëhet një ngjarje, pasi në fund të fundit ajo ekziston vetëm nëpërmjet asaj që thuhet për të, meqenëse, në të vërtetë, është e sajuar nga ata që përhapin famën e saj.
>
> —Georges Duby [1]

Një mëngjes të ndritshëm dhe me diell në fillim të qershorit 1967, dola nga Stacioni Grand Central në Manhattan, në rrugën nga shtëpia jonë familjare në Mount Vernon për në zyrën e babait tim në ndërtesën e Kombeve të Bashkuara. Lufta Gjashtëditore po shpërthente në Lindjen e Mesme dhe lajmet tregonin se forcat ajrore egjiptiane, siriane dhe jordaneze ishin shkatërruar në sulmin e parë nga Izraeli. I tmerrohesha perspektivës së një fitoreje tjetër shkatërruese izraelite, por edhe me ekspozimin tim të kufizuar ndaj strategjisë ushtarake, e dija se një ushtri në shkretëtirë pa mbulim ajror do të ishte zgjedhje e lehtë për çdo forcë ajrore, veçanërisht për një forcë aq të fuqishme sa ajo e Izraelit.

Jashtë në Rrugën e Dyzetë e Dytë, vura re një rrëmujë. Disa njerëz në trotuar mbanin cepat e një çarçafi të madh, i cili ishte i rënduar me një grumbull monedhash dhe kartëmonedhash. Të tjerë po vinin nga të gjitha anët për të hedhur më shumë para. Ndalova për një çast për të parë dhe kuptova se njerëzit po kërkonin kontribute për përpjekjet luftarake të Izraelit. Më ra në sy se, ndërsa familja ime dhe shumë të tjerë ishin të zënë me fatin e Palestinës, shumë njujorkezë ishin po aq të shqetësuar për rezultatin e Izraelit. Ata besonin sinqerisht se shteti hebre ishte në rrezik zhdukjeje, ashtu si shumë izraelitë, të alarmuar nga kërcënimet boshe të disa udhëheqësve arabë.

Presidenti Lyndon B. Johnson e dinte të kundërtën. Kur Abba Eban, ministri i jashtëm i Izraelit, i tha Johnsonit në një takim në Uashington, DC, më 26 maj se Egjipti ishte gati të niste një sulm, presidenti e pyeti sekretaren e tij për

Machine Translated by Google

mbrojtjes, Robert McNamara, për të sqaruar situatën. Tre grupe të ndara inteligjence e kishin shqyrtuar me kujdes çështjen, tha McNamara, "dhe gjykimi ynë më i mirë ishte se një sulm nuk ishte i afërt". "Të gjithë njerëzit tanë të inteligjencës janë unanimë", shtoi Johnson, se nëse Egjipti do të sulmonte, "ju do t'i fshikulloni me forcë". 2 Siç e dinte Uashingtoni, ushtria e Izraelit në vitin 1967 ishte shumë më superiore se ushtritë e të gjitha shteteve arabe të kombinuara, siç ishte në çdo garë tjetër midis tyre.

Dokumentet qeveritare të publikuara që atëherë i kanë konfirmuar këto gjykime. Burime ushtarake dhe të inteligjencës amerikane parashikuan një fitore dërrmuese të Izraelit në çdo rrethanë, duke pasur parasysh zotërimin që gëzonin forcat e tij të armatosura.3 Pesë vjet pas luftës së vitit 1967, pesë gjeneralë izraelitë e përsëritën vlerësimin e SHBA-së, duke deklaruar në vende të ndryshme se Izraeli nuk ishte në rrezik nga shfarosja.4 Përkundrazi: forcat e tij ishin shumë më të forta se ushtritë arabe në vitin 1967, dhe vendi nuk ishte kurrë në rrezik të humbiste një luftë, edhe nëse arabët do të kishin goditur të parët.5 Megjithatë , miti mbizotëron: në vitin 1967, një vend i vogël dhe i prekshëm u përball me rrezik të vazhdueshëm ekzistencial, dhe vazhdon ta bëjë këtë. 6 Kyrtillin ka shërbyer për të justifikuar mbështetjen e përgjithshme të politikave izraelite, pavarësisht se sa ekstreme janë, dhe pavarësisht kundërshtimit të përsëritur të tij edhe nga zëra autoritar izraelitë. 7

Lufta u zhvillua pak a shumë ashtu siç e kishin parashikuar CIA dhe Pentagoni. Një goditje e shpejtë e forcave ajrore izraelite shkatërroi shumicën e avionëve luftarakë egjiptianë, sirianë dhe jordanezë në tokë. Kjo i dha Izraelit epërsi të plotë ajrore, e cila, në atë rajon shkretëtire, në atë stinë, u dha një avantazh absolut forcave të saj tokësore. Kolonat e blinduara izraelite kështu ishin në gjendje të pushtonin Gadishullin e Sinait dhe Rripin e Gazës, Bregun Perëndimor, duke përfshirë Jerusalemin Lindor arab dhe Lartësitë e Golanit në gjashtë ditë.

Nëse arsyet e fitores vendimtare të Izraelit në qershor të vitit 1967 janë të qarta, faktorët që çuan në luftë janë më pak të qartë. Një shkak kryesor ishte ngritja e grupeve komando militante palestineze. Qeveria izraelite kishte filluar kohët e fundit të devijonte ujërat e lumit Jordan në qendër të vendit, pavarësisht shqetësimit të madh popullor arab dhe pafuqisë edhe më të madhe nga ana e regjimeve arabe.

Më 1 janar 1965, Fatah nisi një sulm për të sabotuar një stacion pompimi uji në Izraelin qendror. Ky ishte menduar si një sulm me rëndësi simbolike, i pari nga shumë të tjerë, i projektuar për të treguar se palestinezët mund të vepronin në mënyrë efektive kur qeveritë arabe nuk mundeshin, dhe për t'i turpëruar ato qeveri dhe për t'i detyruar ato të vepronin. Fatah u konsiderua me dyshim nga zyrtarët egjiptianë si një top i lirshëm, duke provokuar pamatur Izraelin në një kohë kur Egjipti ishte shumë i...

Machine Translated by Google

të angazhuar në ndërhyrjen ushtarake në një luftë civile në Jemen dhe në ndërtimin e saj ekonomi.

Kjo ndodhi në kulmin e asaj që studiuesi Malcolm Kerr e quajti "Lufta e Ftohtë Arabe", kur Egjipti udhëhoqi një koalicion regjimesh radikale nacionaliste arabe kundër bllokut konservator të kryesuar nga Arabia Saudite. Pika e nxehtë e rivalitetit të tyre ishte Jemeni, ku një revolucion kundër monarkisë në vitin 1962 çoi në një luftë civile në të cilën u përfshi shumë nga ushtria egjiptiane.

Duke pasur parasysh superioritetin dërrmues ushtarak të Izraelit dhe faktin se më shumë se gjashtëdhjetë mijë trupa egjiptiane dhe pjesa më e madhe e forcës së tij ajrore ishin të përfshira në luftën civile të Jemenit, provokimi i Egjiptit ndaj Izraelit në maj të vitit 1967 - duke zhvendosur trupa në Gadishullin e Sinait dhe duke kërkuar largimin e forcave paqeruajtëse të OKB-së - duket i palogjikshëm. Por Egjipti po i përgjigjej një rritjeje të bastisjeve guerile palestineze ndaj Izraelit nga bazat e ofruara nga regjimi i ri radikal sirian që kishte ardhur në pushtet në vitin 1966, ndaj të cilave Izraeli kishte reaguar duke sulmuar dhe kërcënuar Sirinë. Udhëheqja egjiptiane ndihej e detyruar t'i përgjigjej kësaj sfide për të ruajtur prestigjin e saj në botën arabe. 8 Cilado qofshin motivet e saj, lëvizjet e Egjiptit në Sinai përbënin nxitje të hapur të Izraelit. Për më tepër, ato ofruan casus belli që i lejoi ushtrisë izraelite të niste një sulm të parë të planifikuar prej kohësh, një që shkatërroi tre ushtri arabe dhe ndryshoi fytyrën e Lindjes së Mesme. 9

ÇDO MËNGJES GJATË luftës, unë shkoja në OKB - duke ndryshuar rrugën për të shmangur mbledhjet e fondeve për çarçafët - në zyrën e babait tim në katin e tridhjetë e pestë, me pamjen panoramike të East River dhe Queens. Ai punonte në divizionin e Çështjeve Politike dhe të Sigurisë të Këshillit dhe një nga punët e tij ishte të raportonte mbi diskutimet e këshillit për Lindjen e Mesme. Kështu që ai ulej në mbledhjet e Këshillit të Sigurimit sa herë që diskutohej konflikti arabo-izraelit, që do të thoshte rreth gjysmën e seancave të tij gjatë dekadës e gjysmë që ai punoi atje, deri sa vdiq në vitin 1968. Në zyrën e tij, dëgjoja radion, lexoja lajmet dhe në përgjithësi përpiqesha të isha i dobishëm derisa këshilli të thirrej në seancë. Pastaj mund të ulesha në galerinë e vizitorëve, ndërsa babai im do të ulej në rreshtin e fundit, pas ndihmës sekretarit të përgjithshëm përgjegjës për divizionin e tij. Ky zyrtar i veçantë, sipas ndonjë marrëveshjeje të çuditshme të hershme të Luftës së Ftohtë që ndoshta i përkiste Jaltës, ishte gjithmonë rus, bjellorus ose ukrainas. 10

Machine Translated by Google

Këshilli kishte qenë në seanca formale ose joformale në mënyrë të përsëritur që kur kriza kishte filluar seriozisht muajin paraprak. Gjatë gjashtë ditëve të vetë luftës, këshilli mbajti njëmbëdhjetë seanca, shumë prej të cilave zgjatën deri në orët e para të mëngjesit. Ritmi dhe ngarkesa e punës ishin të lodhshme, dhe babai im, i cili me kolegët e tij duhej të kalonte shumë orë duke përgatitur materiale për këshillin dhe sekretarin e përgjithshëm dhe më pas duke hartuar raporte për secilën seancë, duket i rraskapitur dhe i vizatuar në fotot e bëra në atë kohë.11 Deri të premten, 9 qershor, dita e pestë

e luftës, forcat izraelite kishin mposhtur me vendosmëri ushtritë egjiptiane dhe jordaneze dhe kishin pushtuar Rripin e Gazës, Gadishullin e Sinait, Bregun Perëndimor dhe Jerusalemin Lindor arab. Herët atë mëngjes, Izraeli kishte filluar të sulmonte Lartësitë e Golanit, duke shpartalluar ushtrinë siriane dhe po përparonte me shpejtësi përgjatë rrugës kryesore drejt Damaskut. Këshilli kishte urdhëruar armëpushime gjithëpërfshirëse më 6 dhe 7 qershor, por forcat izraelite që hynin në Siri i injoruan këto rezoluta, edhe pse qeveria e tyre shpalli me zë të lartë respektimin e tyre. Atë natë në Lindjen e Mesme (ende pasdite në Nju Jork) forcat izraelite po i afroheshin kryeqytetit kyç provincial të Quneitrës, përtej së cilës ndodhej vetëm fusha e sheshtë Hauran midis kolonave të tyre të blinduara dhe kryeqytetit sirian, vetëm dyzet milje larg.

Në fillim të seancës së këshillit, e cila filloi në orën 12:30 të pasdites, Bashkimi Sovjetik propozoi një draft të një rezolute të tretë dhe më urgjente për armëpushim. Në këtë pikë, pas disfatës poshtëruese të ushtrisë egjiptiane të pajisur nga sovjetikët dhe pushtimit të Lartësive të Golanit, sovjetikët ishin të dëshpëruar për të mbrojtur klientët e tyre sirianë nga disfata të mëtejshme, veçanërisht nga një marshim izraelit drejt Damaskut.
Urgjenca u reflektua në ndërhyrjet gjithnjë e më të ashpra në debat nga Ambasadori Nikolai Fedorenko, përfaqësuesi sovjetik. Rezoluta, SC 235, e cila u miratua unanimisht rreth orës 13:30, kërkoi nga të gjitha palët në konflikt "që armiqësitë të pushojnë menjëherë". Në mënyrë të pazakontë, ajo gjithashtu i bëri thirrje sekretarit të përgjithshëm të OKB-së të "organizonte pajtueshmërinë e menjëhershme" me armëpushimin dhe të raportonte në këshill "jo më vonë se dy orë nga tani". 12

Machine Translated by Google

Këshilli i Sigurimit i OKB-së, 1967. Ismail al-Khalidi, me pipën e tij, është i dyti nga e djathta në rreshtin e pasmë.

Ndërsa seanca vazhdonte deri në pasdite, unë u shqetësova nervozisht, duke pritur konfirmimin e sekretarit të përgjithshëm për respektimin e armëpushimit. Kjo do të sinjalizonte se luftimet kishin mbaruar dhe përparimi izraelit ishte ndalur. Por, ndërsa procesverbalet kalonin, vazhdonin të vinin raporte të reja për trupat izraelite që po i afroheshin gjithnjë e më shumë Damaskut. Duket sikur këshilli mund të kishte qenë gati të ndërmerrte ndonjë veprim për të zbatuar kërkesën e tij për një armëpushim të menjëhershëm kur Ambasadori Arthur Goldberg, përfaqësuesi i SHBA-së, kërkoi një shtyrje. Pas një diskutimi të shkurtër, këshilli pranoi të shtynte për dy orë dhe delegacionet dolën ngadalë nga salla.

Nxitova të takoja babanë tim, duke pritur që ai të shpjegonte pse këshilli kishte rënë dakord të lejonte edhe dy orë vonesë. Goldberg donte të konsultohej me qeverinë e tij, më tha im atë prerë. Unë isha mosbesues. Sa konsultime nevojiteshin për të imponuar një rezolutë armëpushimi? Me një buzëqeshje të çuditshme dhe të hidhur, im atë u përgjigj pa pasion në arabisht. "Nuk e kupton?" tha ai. "Amerikanët po u japin izraelitëve pak më shumë kohë."

Falë manovrës së Ambasadorit Goldberg për të vonuar zbatimin e rezolutës së armëpushimit të 9 qershorit për disa orë shtesë, përparimi izraelit në Siri nuk u ndal dhe vazhdoi deri pasditen tjetër. Deri atëherë,

Machine Translated by Google

Këshilli i Sigurimit kishte kaluar nëntë orë të tjera në një debat të ashpër që u shtri në tre seanca të tjera dhe zgjati deri në orët e para të 10 qershorit.
Gjatë gjithë kohës, Goldberg kishte përsëritur taktikat e tij të vonesës.

Edhe pse incidenti ishte i vogël, performanca e ambasadorit sinjalizonte një ndryshim të madh në politikat e Shteteve të Bashkuara ndaj Izraelit. Ajo që pamë atë ditë ishte dëshmi e një boshti të ri në Lindjen e Mesme në veprim - majat e blinduara në terren ishin izraelite, ndërsa mbulimi diplomatik ishte amerikan. Është një bosht që është ende në vend sot, më shumë se gjysmë shekulli më vonë. Ndryshimi, i cili kishte qenë në proces për një farë kohe, ishte kryesisht për shkak të faktorëve globalë, veçanërisht ndikimit të Luftës së Ftohtë dhe Luftës së Vietnamit në rajon dhe në politikën e SHBA-së, por edhe të konsideratave të rëndësishme personale dhe politike në Uashington, DC. Paralelisht evoluan edhe aleancat e jashtme të Izraelit, me anë të të cilave ai u largua me vendosmëri nga patronët e tij të viteve 1950 dhe fillimit të viteve 1960, Franca dhe Britania (me armët e të cilave luftoi luftërat e viteve 1956 dhe 1967), drejt një rreshtimi të plotë me Shtetet e Bashkuara. Të gjithë këta faktorë ishin bashkuar deri në qershor të vitit 1967, përpara fillimit të luftës, kur qeveria izraelite kërkoi dhe mori dritën jeshile nga Uashingtoni për të nisur një sulm parandalues ndaj forcave ajrore të Egjiptit, Sirisë dhe Jordanisë.

NËSE Deklarata BALFOUR dhe Mandati përbënin të parën

shpallja e luftës kundër popullit palestinez nga një fuqi e madhe, dhe rezoluta e OKB-së e vitit 1947 mbi ndarjen e Palestinës përfaqësonte të dytën, pasojat e luftës së vitit 1967 prodhuan deklaratën e tretë të tillë. Ajo erdhi në formën e SC 242, një rezolutë e hartuar nga Shtetet e Bashkuara dhe e miratuar më 22 nëntor 1967. Politika e SHBA-së ndaj Izraelit dhe Palestinës nuk kishte ndjekur një vijë të drejtë në njëzet vitet midis miratimit të këtyre dy rezolutave.

Në vitet që pasuan luftën e vitit 1948, administratat Truman dhe Eisenhower ishin përpjekur mjaft ngadalë dhe pa sukses ta bindnin Izraelin që t'u ofronte disa lëshime kundërshtarëve të tij të mundur. Përpjekjet e tyre u përqendruan në kthimin në shtëpitë e tyre të rreth 750,000 refugjatëve palestinezë, pronat e të cilëve ishin sekuestruar nga Izraeli, dhe në zvogëlimin e kufijve të gjerë që Izraeli kishte arritur nëpërmjet fitoreve të tij në luftën e vitit 1948. Këto përpjekje të dobëta amerikane u shuan përballë kokëfortësisë së David Ben-Gurion, i cili refuzoi lëshimet në të dyja pikat.

13

Machine Translated by Google

Administratat Truman, Eisenhower dhe Kennedy mbajtën marrëdhënie të ngushta me Izraelin, duke i dhënë ndihmë ekonomike shtetit të ri, megjithëse nuk e shihnin atë si një element kryesor në politikat e tyre rajonale dhe nuk i miratonin të gjitha veprimet e tij. Eisenhower e kishte detyruar Izraelin të tërhiqej nga Sinai dhe Rripi i Gazës pas Luftës së Suezit të vitit 1956, dhe më vonë Kennedy u përpoq dhe dështoi ta pengonte Izraelin të zhvillonte armë bërthamore.[14] Në filli të viteve 1960, Kenedi filloi ta shihte nacionalizmin arab dhe Naserin e Egjiptit si një mburojë kundër komunizmit, i cili ishte shqetësimi kryesor amerikan në Lindjen e Mesme. Kjo ndodhi pjesërisht për shkak të ngjarjeve në Irak, ku regjimi i Abd al-Karim Qasim mbështetej nga Partia Komuniste Irakiane dhe BRSS, por kundërshtohej me forcë nga Egjipti dhe aleatët e tij nacionalistë.

Me vrasjen e Kenedit dhe ardhjen në pushtet të administratës Johnson në dhjetor 1963, ndërhynë elementë të rinj. Ndërsa lufta në Azinë Juglindore u intensifikua, qeveria e Johnsonit ishte gjithnjë e më e prirur t'i shihte pjesët e tjera të botës në terma të ngurtë të Luftës së Ftohtë. Pjesërisht si pasojë, marrëdhëniet SHBA-Egjiptiane u përkeqësuan ndjeshëm ndërsa lufta civile e Jemenit që kishte filluar në vitin 1962 u shndërrua në një konflikt të madh rajonal. BRSS dhe aleatët e tij mbështetën regjimin republikan të Jemenit, i cili mbështetej në një forcë të madhe ekspedite egjiptiane, ndërsa Shtetet e Bashkuara, Britania, Izraeli dhe aleatët e tyre mbështetën monarkistët e mbështetur nga Arabia Saudite. Deri në vitin 1967, marrëdhëniet e SHBA-së me Egjiptin ishin shumë më të ftohta sesa kishin qenë nën Kenedin, dhe Lindja e Mesme u polarizua përgjatë vijave të Luftës së Ftohtë Arabe, me Egjiptin dhe Arabinë Saudite si polet e saj antagoniste. Ky konflikt gjithnjë e më shumë zhvillohej paralelisht me Luftën e Ftohtë globale më të madhe, por kishte specifikat e veta rajonale. Këto përfshinin një luftë ideologjike jo midis komunizmit dhe kapitalizmit, por midis nacionalizmit autoritar arab të promovuar nga Egjipti dhe Islamit politik, të përqendruar në vehabizëm dhe monarki absolute, që u ofrua nga Arabia Saudite nën mbretin Faysal.

Riorganizimi i prioriteteve amerikane në Lindjen e Mesme u ndikua gjithashtu nga simpatia e gjatë dhe e hapur e Presidentit Johnson për Izraelin: si udhëheqës i shumicës në Senat në vitin 1956, ai kishte kundërshtuar presionin e Eisenhower-it mbi Izraelin për t'u tërhequr nga Sinai dhe Rripi i Gazës. Johnson ishte gjithashtu relativisht i panjohur me realitetet e Lindjes së Mesme dhe realitetet e tjera globale. Në të kundërt, Kennedy, djali i pasur dhe i përulur i një ambasadori, kishte vizituar Palestinën në fillim të verës së vitit 1939, kur ishte një student njëzet e dy vjeçar në Harvard, dhe i dërgoi të atit një letër në të cilën ai tregonte një kuptim mjaft të mirë të...

Machine Translated by Google

fakte dhe një vlerësim skeptik të argumenteve kryesore të të dyja palëve në konflikt. Ky skepticizëm e bëri Kenedin më pak të ndjeshëm sesa shumica e politikanëve amerikanë ndaj presioneve të ushtruara nga mbështetësit e Izraelit.

Nga ana tjetër, Lyndon Johnson vinte nga një sfond shumë më modest dhe interesat e tij kryesore kishin të bënin me politikën e brendshme. Afiniteti i tij i fortë me sionizmin dhe Izraelin reflektohej në rrethin e miqve dhe këshilltarëve të tij të ngushtë, i cili përfshinte mbështetës të tillë të Izraelit si Abe Fortas, të cilin ai e bëri Gjyqtar të Gjykatës Supreme, 16 Arthur Goldberg, McGeorge Bundy, Clark Clifford dhe vëllezërit Eugene dhe Walter Rostow. Të gjithë ishin mbështetës të përkushtuar të shtetit hebre, simpatitë e të cilëve ishin mbajtur deri diku nën kontroll nga Kennedy. 17 Mbështetës të tjerë të zjarrtë të Izraelit që ishin personalisht të afërt me Johnson ishin gjithashtu donatorë të mëdhenj të Partisë Demokratike, si Abraham Feinberg dhe Arthur Krim, 18 dhe gruaja e këtij të fundit, Dr. Mathilde Krim, një shkencëtare e njohur që dikur kishte kontrabanduar armë dhe eksplozivë për grupin terrorist revizionist sionist, Irgun. 19 Edhe pse Johnson kishte trashëguar shumicën e këshilltarëve të politikës së jashtme të Kennedy-t, ata kishin shumë më tepër rëndësi në një administratë të udhëhequr nga një president me më pak përvojë dhe siguri në çështjet botërore sesa Kennedy. Këta faktorë politikë dhe personalë u kombinuan në tre vitet para luftës së vitit 1967 për të përgatitur rrugën për ndryshimin pasues në politikën amerikane.

Izraeli, nga ana e tij, ishte goditur nga kundërshtimi i fortë amerikan ndaj aventurës së Suezit në vitin 1956. Ndërsa përgatitej në vitin 1967 për një sulm të parë kundër forcave ajrore arabe, udhëheqësit e tij ishin të vendosur të merrnin miratimin paraprak amerikan për veprimin e tyre, të cilin në fakt e morën. Një shkëmbim vendimtar ndodhi në një takim në Uashington më 1 qershor 1967, gjatë të cilit Gjeneral Major Meir Amit, kreu i Mossadit, agjencisë së inteligjencës së jashtme të Izraelit, i tha Sekretarit të Mbrojtjes McNamara se do t'i rekomandonte qeverisë së tij që Izraeli të niste një sulm. Ai i kërkoi sekretarit siguri se Shtetet e Bashkuara nuk do të reagonin negativisht. Sipas Amit, McNamara u përgjigj "Në rregull", tha se do t'ia tregonte presidentit dhe pyeti vetëm se sa do të zgjaste lufta dhe cilat mund të ishin viktimat izraelite. 20 Johnson dhe McNamara kishin dëgjuar tashmë nga këshilltarët e tyre ushtarakë dhe të inteligjencës se arabët nuk do të sulmonin dhe se në çdo rast Izraeli kishte të ngjarë të fitonte një fitore dërrmuese. Ushtria izraelite tani kishte dritën jeshile që i nevojitej për të nisur një sulm parandalues të planifikuar prej kohësh. 21

Machine Translated by Google

Shtetet e Bashkuara e lehtësuan sulmin e parë të Izraelit në mënyra të tjera. Në një takim të vogël të zyrtarëve dhe diplomatëve arabë të OKB-së pas luftës, Muhammad El-Farra, ambasadori i Jordanisë, i tha grupit se mendonte se kishte qenë viktimë e dyfytyrësisë amerikane në prag të luftës. 22 Ambasadori Goldberg, tha ai, u kishte përcjellë ambasadorëve arabë se Shtetet e Bashkuara po ndërmjetësonin me Izraelin për të qetësuar krizën dhe do ta frenonin atë nga sulmet, ndërsa i nxiti ata të këshillonin qeveritë e tyre për përmbajtje. Administrata Johnson i kishte dhënë Izraelit dritën jeshile për sulmin e saj të papritur, tha El-Farra, pak para se zëvendëspresidenti i Egjiptit të mbërrinte në Uashington për negociata për zgjidhjen e krizës. Ambasadorët arabë ishin përdorur për të mashtruar ata.

qeveritë, mendonte ai, ndërsa Izraeli përgatitej për sulmin e parë me miratimin e SHBA-së.

Jo më pak e rëndësishme ishte se, duke pasur parasysh këtë ndryshim në politikën amerikane, Izraeli mund të mbështetej te Presidenti Johnson dhe këshilltarët e tij për të parandaluar përsëritjen e presionit që kishte detyruar një tërheqje nga pushtimet e vitit 1956. Ky ishte një transformim i plotë i qëndrimit të SHBA-së në vitin 1956 mbi kontrollin izraelit të territorit arab të pushtuar, dhe pasojat e tij ishin katastrofike për palestinezët. Rezultati i kësaj tolerance të re për fitimet territoriale izraelite ishte Rezoluta 242 e Këshillit të Sigurimit. Teksti i saj u hartua kryesisht nga përfaqësuesi i përhershëm britanik, Lord Caradon, por në thelb, ajo përmblodhi pikëpamjet e Shteteve të Bashkuara dhe Izraelit dhe pasqyroi pozicionin e dobësuar të shteteve arabe dhe mbrojtësit të tyre sovjetik pas disfatës shkatërruese të qershorit. Megjithëse SC 242 theksoi "papranueshmërinë e fitimit të territorit me luftë", ajo lidhi çdo tërheqje izraelite me traktatet e paqes me shtetet arabe dhe krijimin e kufijve të sigurt. Në praktikë, kjo do të thoshte se çdo tërheqje do të ishte si e kushtëzuar ashtu edhe e vonuar, duke pasur parasysh ngurrimin e shteteve arabe për t'u angazhuar në negociata të drejtpërdrejta me Izraelin. Në të vërtetë, në rastin e Bregut Perëndimor, Jerusalemit Lindor dhe Lartësive të Golanit, tërheqjet e plota nuk kanë ndodhur për më shumë se gjysmë shekulli, pavarësisht dekadave të negociatave sporadike indirekte dhe të drejtpërdrejta.

Për më tepër, duke e lidhur tërheqjen e Izraelit nga Territoret e Pushtuara me krijimin e kufijve të sigurt dhe të njohur, SC 242 lejoi mundësinë e zgjerimit të kufijve izraelitë për të përmbushur kriterin e sigurisë, siç përcaktohet nga Izraeli. Kjo superfuqi rajonale e armatosur me armë bërthamore ka përdorur më pas një interpretim jashtëzakonisht të gjerë dhe fleksibël të termit. Së fundmi, gjuha e paqartë e SC 242 la të hapur një tjetër shteg për Izraelin për të mbajtur territoret që sapo kishte pushtuar: teksti në anglisht i rezolutës specifikon "tërheqje nga territoret e pushtuara" në luftën e vitit 1967.

Machine Translated by Google

në vend që të ishte "nga territoret e pushtuara". Abba Eban i theksoi me vëmendje Këshillit të Sigurimit se qeveria e tij do ta konsideronte tekstin origjinal në gjuhën angleze si të detyrueshëm, në vend të versionit po aq zyrtar francez, formulimi i të cilit ("des territoires occupés") nuk e lejon këtë paqartësi. 23 Në gjysmën e shekullit që nga ajo kohë, me ndihmën amerikane, Izraeli ka kaluar me karrocë dhe kuaj nëpër këtë boshllëk gjuhësor, gjë që i ka lejuar të kolonizojë territoret e pushtuara palestineze dhe siriane, disa prej të cilave - Jerusalemi Lindor dhe Lartësitë e Golanit - i ka aneksuar zyrtarisht, dhe të ruajë kontrollin e tij të pafund ushtarak mbi to. Dënimet e përsëritura të Kombeve të Bashkuara për këto lëvizje, të pambështetura as nga një aluzion sanksionesh apo ndonjë presion i vërtetë mbi Izraelin, me kalimin e kohës kanë arritur në pranim të heshtur ndërkombëtar të tyre.

Shtetet e Bashkuara tani ishin më të vendosura në anën e Izraelit sesa kishin qenë më parë, gjë që nënkuptonte braktisjen e pamjes së ekuilibrit të treguar ndonjëherë nga administratat Truman, Eisenhower dhe Kennedy.
Ky ishte fillimi i asaj që u bë periudha klasike e konfliktit arabo-izraelit, që zgjati deri në fund të Luftës së Ftohtë, gjatë së cilës Shtetet e Bashkuara dhe Izraeli zhvilluan një aleancë unike në shkallë të plotë (megjithëse joformale), bazuar në thelb në Izraelin që e tregoi veten në vitin 1967 si një partner i besueshëm kundër përfaqësuesve të perceptuar sovjetikë në Lindjen e Mesme.

Për palestinezët, ky bashkim pothuajse total solli një ndërhyrje tjetër të dhunshme nga një fuqi e madhe në dëm të të drejtave dhe interesave të tyre, dhe i dha një miratim të ripërtërirë ndërkombëtar një faze të mëtejshme në shpronësimin e tyre. Ashtu si në vitin 1947, një formulë e re ligjore ndërkombëtare e dëmshme për palestinezët erdhi nëpërmjet një rezolute të OKB-së, dhe ashtu si me Deklaratën e Balfourit të vitit 1917, dokumenti kyç nuk përmban asnjë përmendje të Palestinës apo të palestinezëve.

Rezoluta 242 e Këshillit të Sigurimit e trajtoi të gjithë çështjen si një çështje shtet-me-shtet midis vendeve arabe dhe Izraelit, duke eliminuar praninë e palestinezëve. Teksti nuk i referohet palestinezëve ose shumicës së elementëve të çështjes origjinale të Palestinës; në vend të kësaj, ai përmban një referencë të zbehtë për "një zgjidhje të drejtë të problemit të refugjatëve". Nëse palestinezët nuk do të përmendeshin dhe nuk do të ishin një palë e njohur në konflikt, ata mund të trajtoheshin si asgjë më shumë se një bezdi, ose në rastin më të mirë si një çështje humanitare. Në të vërtetë, pas vitit 1967, ekzistenca e tyre u pranua kryesisht nën rubrikën e terrorizmit të ofruar nga Izraeli dhe përfundimisht u miratua nga Shtetet e Bashkuara.

Machine Translated by Google

Me lëshimet e saj, Rezoluta 242 shenjtëroi një element thelbësor të narrativës mohuese të Izraelit: meqenëse nuk kishte palestinezë, e vetmja çështje e vërtetë ishte se shtetet arabe refuzuan ta njihnin Izraelin dhe përdorën një "problem të Palestinës" fantazmë si pretekst për këtë refuzim. Në betejën diskursive mbi Palestinën, të cilën sionizmi e kishte dominuar që nga viti 1897, Rezoluta e Këshillit të Sigurimit të OKB-së 242 i dha vlefshmëri këtij trillimi brilant, duke u dhënë një goditje të fuqishme palestinezëve të zhvendosur dhe të pushtuar. Vetëm dy vjet më vonë, në vitin 1969, kryeministrja izraelite Golda Meir shpalli në mënyrë të famshme se "nuk kishte diçka të tillë si palestinezë... ata nuk ekzistonin" dhe se ata nuk kishin ekzistuar kurrë. 24 Në këtë mënyrë, ajo e çoi karakteristikën mohuese të një projekti kolonial-vendas në nivelin më të lartë të mundshëm: populli indigjen nuk ishte gjë tjetër veçse një gënjeshtër.

Ndoshta më e rëndësishmja, Rezoluta 242 legjitimoi në mënyrë efektive vijat e armëpushimit të vitit 1949 (të njohura që atëherë si kufijtë e vitit 1967 ose Vija e Gjelbër) si kufij de facto të Izraelit, duke dhënë kështu pëlqimin indirekt për pushtimin e pjesës më të madhe të Palestinës në luftën e vitit 1948. Mosreferimi ndaj çështjeve thelbësore që datojnë që nga viti 1948 u shtri deri në injorimin e të drejtës së refugjatëve palestinezë për t'u kthyer në shtëpitë e tyre dhe për të marrë kompensim, një tjetër goditje ndaj aspiratave të tyre. Me Rezolutën 242, OKB-ja po largohej nga angazhimi i saj ndaj këtyre të drejtave, të shenjtëruara nga Asambleja e Përgjithshme në Rezolutën 194 në dhjetor 1948. Edhe një herë, palestinezët po trajtoheshin nga fuqitë e mëdha në një mënyrë të shkujdesur, të drejtat e tyre po injoroheshin, të konsideruara të padenjë për t'u përmendur me emër në vendimin kyç ndërkombëtar që synonte të zgjidhte konfliktin dhe të përcaktonte fatin e tyre. Kjo e motivoi më tej lëvizjen kombëtare ringjallëse të palestinezëve për të paraqitur çështjen dhe kauzën e saj para bashkësisë ndërkombëtare.

Falë pjesërisht SC 242, një shtresë krejt e re harrese, fshirjeje dhe krijimi miti iu shtua amnezisë së induktuar që errësoi origjinën koloniale të konfliktit midis palestinezëve dhe kolonëve sionistë.

Fokusi ekskluziv i rezolutës në rezultatet e luftës së vitit 1967 bëri të mundur injorimin e faktit se asnjë nga çështjet themelore që rezultuan nga lufta e vitit 1948 nuk ishte zgjidhur në nëntëmbëdhjetë vitet ndërmjetëse. Së bashku me dëbimin e refugjatëve palestinezë, refuzimin për t'u lejuar atyre të ktheheshin, vjedhjen e pronës së tyre dhe mohimin e vetëvendosjes palestineze, këto përfshinin statusin ligjor të Jerusalemit dhe zgjerimin e Izraelit përtej kufijve të ndarjes së vitit 1947. Sa i përket problemeve thelbësore që lindën nga uzurpimi fillestar i Palestinës, SC 242 as nuk iu referua atyre, e lëre më të ofrojë ndonjë

Machine Translated by Google

zgjidhje. Megjithatë, rezoluta që nga ajo kohë u bë pika referuese për zgjidhjen e të gjithë konfliktit, e pranuar nominalisht nga të gjitha palët, edhe pse anashkaloi aspektet themelore të konfliktit në heshtje. Duke pasur parasysh gjenezën perverse të rezolutës, nuk është për t'u habitur që mbi pesëdhjetë vjet pas miratimit të saj, Rezoluta 242 e Këshillit të Sigurimit të OKB-së mbetet e pazbatuar dhe thelbi i luftës për Palestinën mbetet i patrajtuar.

Në fakt, SC 242 e përkeqësoi problemin. Kufizimi i konfliktit në dimensionet e tij shtet-me-shtet pas vitit 1948 bëri të mundur ndarjen e sfidave me të cilat përballej Izraeli në ndarje të veçanta dypalëshe shtet-me-shtet, secila prej të cilave mund të trajtohej në mënyrë të izoluar, siç preferonin Izraeli dhe Shtetet e Bashkuara, duke injoruar çështjet më të vështira dhe të pakëndshme. Në vend që të ishte i detyruar të përballej me një qëndrim arab (nominalisht) të unifikuar dhe të merrej me çështjet e vështira që lidheshin me palestinezët, Izraeli tani kishte detyrën shumë më të lehtë të merrej në baza dypalëshe me ankesat e shteteve individuale arabe territorin e të cilave kishte pushtuar, ndërsa i linte mënjanë palestinezët.

Në përpjekjet e Izraelit për të ndarë armiqtë e tij dhe për t'u marrë me ta veçmas, Shtetet e Bashkuara dhanë një ndihmë të jashtëzakonshme, duke përdorur fuqinë dhe ndikimin e tyre për të luajtur me dobësitë dhe rivalitetet e shteteve arabe. Kjo shihej si në interes të SHBA-së gjithashtu. Karakteristikisht, Henry Kissinger e shprehu këtë shkurt, duke folur për një krizë tjetër në Lindjen e Mesme: "Rezultati përfundimtar do të ishte pikërisht ajo që kemi punuar gjatë gjithë këtyre viteve për të shmangur: do të krijonte unitet arab." [25] Shtetet e Bashkuara kishin arsye të shumta për të parandaluar një unitet të tillë, kryesisht për të shmangur kërcënimet ndaj dominimit të saj rajonal, dhe në veçanti ndaj autokracive të brishta të naftës së Gjirit me të cilat ishte e lidhur ngushtë. Pas shtytjes nga Shtetet e Bashkuara dhe Izraeli për zgjidhje dypalëshe, Egjipti në vitet 1970 dhe më pas Jordania në vitet 1990 negociuan traktate të veçanta paqeje me Izraelin. Këto vende u hoqën kështu nga konflikti, duke e lënë Izraelin në një pozicion edhe më të fortë për t'u marrë me armiqtë e tij më të paepur, sirianët, libanezët dhe sigurisht palestinezët. Megjithatë, për shumicën e njerëzve në botën arabe, kontrasti i thellë midis normalizimit arab me Izraelin dhe mjerimit që kolonizimi dhe pushtimi i tij u shkaktoi palestinezëve, në mënyrë të pashmangshme minoi çdo besim në një proces paqeje të sponsorizuar nga Amerika. [26]

Në vetvete, SC 242 nuk i detyroi shtetet arabe të pranonin bilateralizimin dhe fragmentimin e konfliktit. Faktorë të tjerë ishin në veprim, midis tyre ndikimi i disfatës së Egjiptit në vitin 1967, tërheqja e tij e mëvonshme nga Jemeni, të cilat të dyja shënuan fundin e përpjekjes së tij për të pohuar kontrollin rajonal.

Machine Translated by Google

hegjemonia. Zvogëlimi i Egjiptit e la rivalin e tij, Arabinë Saudite, si aktorin dominues në botën arabe, një situatë që vazhdon edhe sot e kësaj dite. Dështimi i modelit socialist arab të adoptuar nga regjimet autoritare nacionaliste dhe dobësia e theksuar rajonale e BRSS-së luajtën gjithashtu një rol në kapitullimin e tyre. Në kohë të ndryshme, të inkurajuara nga Shtetet e Bashkuara, vendet arabe ranë në kurthin e vendbanimeve të ndara me sy hapur, duke braktisur përfundimisht çdo ngjashmëri uniteti apo edhe koordinim minimal.
Edhe palestinezët, të përfaqësuar nga PLO-ja, përfundimisht ndoqën rrugën e përcaktuar në SC 242. Vetëm pak vite pasi shtetet arabe pranuan 242 dhe qasjen dypalëshe si bazë për zgjidhjen e konfliktit, udhëheqja e PLO-së ndoqi. 27
Megjithatë, ekziston

një anë tjetër e historisë së asaj që ndodhi në vitin 1967. Pavarësisht gjithë dëmit që lufta dhe SC 242 u shkaktuan palestinezëve, ato në fund shërbyen si shkëndijë për lëvizjen e tyre kombëtare në ringjallje, e cila kishte qenë në rënie që nga disfata e revoltës 1936-39. Procesi i ringjalljes kishte filluar shumë kohë para luftës së vitit 1967, sigurisht, duke luajtur një rol vendimtar në përshpejtimin e asaj dhe të luftës së vitit 1956. Megjithatë, viti 1967 shënoi një ringjallje të jashtëzakonshme të vetëdijes kombëtare palestineze dhe rezistencës ndaj mohimit të identitetit palestinez nga Izraeli, një mohim i bërë i mundur nga bashkëfajësia e pjesës më të madhe të komunitetit botëror. Sipas fjalëve të një vëzhguesi me përvojë: "Një paradoks qendror i vitit 1967 është se duke mposhtur arabët, Izraeli ringjalli pale

RINGJALLJA E IDEJËS SË PALESTINËS u përball me një betejë të vështirë pas luftës së vitit 1967 në shumicën e pjesëve të botës. Një vit pas luftës, u bashkova me një demonstratë të vogël për të protestuar kundër paraqitjes së Golda Meir, e cila ishte ftuar të fliste në Shkollën e Drejtësisë të Yale. Ajo u prit me entuziazëm nga një audiencë e madhe dhe mirënjohëse, ndërsa, siç e mbaj mend, demonstrata jonë përbëhej nga një total prej katër protestuesish: unë, një mik libanezo-amerikan, një student i diplomuar sudanez dhe një amerikan që kishte jetuar në Lindjen e Mesme. Ajo skenë përfaqësonte me saktësi ekuilibrin midis Izraelit dhe Palestinës në opinionin amerikan. Narrativa sioniste gëzonte dominim të plotë, ndërsa vetë fjala "Palestinë" ishte pothuajse e papërmendur.

Në Bejrut, nga ana tjetër, ku tani kaloja verat me nënën dhe vëllezërit e mi, isha dëshmitar i një ringjalljeje të rëndësishme të agjencisë politike palestineze. Shkrimtarë dhe poetë si në të gjithë diasporën palestineze

Machine Translated by Google

dhe duke jetuar brenda Palestinës - Ghassan Kanafani, Mahmoud Darwish, Emile Habibi, Fadwa Touqan dhe Tawfiq Zayyad, së bashku me artistë dhe intelektualë të tjerë të talentuar dhe të angazhuar - luajtën një rol jetësor në këtë rilindje, në aspektin kulturor dhe politik. Puna e tyre ndihmoi në riformësimin e një ndjenje të identitetit dhe qëllimit palestinez që ishte vënë në provë nga Nakba dhe vitet shterpë që pasuan. Në romane, tregime të shkurtra, drama dhe poezi, ata i dhanë zë një përvoje të përbashkët kombëtare të humbjes, mërgimit, alienimit. Në të njëjtën kohë, ata shfaqën një këmbëngulje kokëfortë në vazhdimësinë e identitetit palestinez dhe qëndrueshmëri përballë vështirësive të frikshme.

Këto aspekte të ndryshme janë të dukshme në njërën nga veprat më të njohura të këtij lloji, veprën "Pesoptimisti" të Emile Habibi-t, një novelë brilante që gjurmon rrëfimin tragjikomik të protagonistit të saj, Sa'id, duke përdorur fatin e tij për të portretizuar gjendjen e vështirë të palestinezëve dhe qëndrueshmërinë e tyre. Titulli i plotë i veprës, "Incidentet e Çuditshme Rreth Zhdukjes së Sa'idit, Babait të Nahs, Pesoptimistit", përcjell paradoksin thelbësor të situatës palestineze: lumturinë, të shprehur në emrin Sa'id, që do të thotë i lumtur, dhe fatkeqësinë, ose Nahs. Të dyja përmbahen në fjalën e zakonshme "pesoptimist". 29

Midis figurave letrare, idetë dhe imazhet e të cilëve luajtën një rol të madh në ringjalljen e identitetit palestinez, Kanafani ishte ndoshta prozatori më i shquar dhe më i përkthyeri gjerësisht. 30 Pesë novelat e tij, veçanërisht Burra në Diell (1963) dhe Kthimi në Haifa (1969), janë shumë të njohura, ndoshta sepse përshkruajnë kaq qartë dilemat me të cilat përballen palestinezët: vuajtjet e mërgimit dhe dhimbjen e jetës në Palestinën e pas vitit 1967, tani tërësisht nën kontrollin izraelit. Novelat i inkurajuan palestinezët të përballeshin me gjendjen e tyre të vështirë dhe t'u rezistonin me forcë fuqive që i shtypnin. Kthimi në Haifa theksoi rëndësinë e luftës së armatosur, ndërsa në të njëjtën kohë përshkruante në mënyrë prekëse një të mbijetuar izraelit të Holokaustit që jetonte në shtëpinë e një familjeje palestineze që kthehet për vizitë pas vitit 1967.

Kanafani ishte gjithashtu një gazetar i frytshëm, i zhytur në literaturën e rezistencës palestineze - në fakt, ai mund ta ketë shpikur termin në një përmbledhje që botoi me atë titull 31 - dhe kishte qenë thellësisht i përfshirë në politikë që nga fundi i adoleshencës. I lindur në Acre në vitin 1936, ai dhe familja e tij ishin detyruar të largoheshin nga shtëpia e tyre gjatë ofensivës sioniste të majit 1948, duke u vendosur fillimisht në L Kur e takova në Bejrut, ai ishte tridhjetë e tre vjeç dhe redaktor i al-Hadaf, revistës javore të Frontit Popullor radikal për Çlirimin e Palestinës, ku Kanafani ishte edhe zëdhënës publik. Ai fitoi edhe të tjerë.

Machine Translated by Google

i mbingarkuar jo vetëm me talentin e tij letrar, por edhe me inteligjencën e tij të dukshme, sensin e humorit vetëpërçmues dhe sarkastik, si dhe me sjelljen e tij të këndshme e të hapur dhe buzëqeshjen e gatshme. Në dritën e famës së tij letrare dhe aktivizmit të tij militant, ai ishte një figurë e rëndësishme në lëvizjen e ringjallur kombëtare palestineze. Për të njëjtën arsye, ai ishte një shënjestër e armiqve të PFLP-së, kryesorët prej të cilëve ishin qeveria izraelite dhe shërbimet e saj të inteligjencës.

Funerali i Ghassan Kanafani, i cili u vra në një shpërthim bombe me makinë nga Mossadi, Bejrut, korrik 1972

Në korrik të vitit 1972, Kanafani u vra në një shpërthim bombe në makinë nga Mossadi, së bashku me mbesën e tij shtatëmbëdhjetëvjeçare, Lamis Najm.32 Funerali i tij madhështor, në të cilin mora pjesë, tërhoqi atë që dukej se ishin qindra mijëra njerëz që e vajtonin. Ishte i pari nga shumë funerale të udhëheqësve dhe militantëve palestinezë në të cilat do të merrja pjesë gjatë pesëmbëdhjetë viteve të mia në Bejrut. *

Riformësimi dhe ringjallja e identitetit palestinez, që Kanafani, Darwish, Zayyad, Touqan, Habibi dhe të tjerë ndihmuan të nxirrnin në pah me prodhimin e tyre letrar, shkoi paralelisht me ngritjen e lëvizjeve të reja politike dhe grupeve të armatosura. Pas vitit 1948, Palestina pushoi së ekzistuari në hartë, me pjesën më të madhe të vendit të përfshirë në Izrael dhe pjesën tjetër nën kontrollin e Jordanisë dhe Egjiptit. Palestinezët nuk kishin pothuajse asnjë zë, asnjë adresë qendrore dhe asnjë mbështetës tjetër përveç shteteve arabe që grindeshin dhe interesoheshin. Dëshira më e thellë e lëvizjes sioniste kishte qenë transformimi i Palestinës në Izrael dhe zëvendësimi i banorëve vendas të vendit me emigrantë hebrenj. Pas vitit 1948, dukej sikur palestinezët ishin zhdukur kryesisht, si fizikisht ashtu edhe si ide.

Machine Translated by Google

Sigurisht, palestinezët nuk ishin zhdukur në vitet pas vitit 1948. Trauma kolektive e Nakbës kishte çimentuar dhe përforcuar në mënyrë perverse identitetin e tyre, dhe grupet e vogla militante irredentiste që u ngritën në vitet 1950 kishin pasur tashmë një ndikim të rëndësishëm në Lindjen e Mesme, duke luajtur një rol në shkaktimin e luftërave të viteve 1956 dhe 1967. Këto grupe u themeluan nga radikalë të rinj të klasës së mesme dhe të klasës së mesme të ulët, shumë prej të cilëve e shihnin veten si pasardhës të Shejh Iz al-Din al-Qassam, vdekja e të cilit në betejë me britanikët kishte qenë një nga shkëndijat e revoltës së vitit 1936 dhe i cili mbeti një simbol i nderuar i militantizmit të armatosur heroik. Ata vazhduan pas vitit 1956 të punonin për të rivendosur palestinezët si një forcë rajonale dhe për të përfaqësuar të drejtat dhe interesat e tyre. Në vitet 1960, këto përpjekje kulmuan në dy tendenca kryesore. Njëra u drejtua nga Lëvizja e Nacionalistëve Arabë, një organizatë pan-arabe e themeluar kryesisht nga palestinezët, e cila i dha jetë në vitin 1967 Partisë Marksiste të Lirisë së Punës (PFLP).
Tjetri drejtohej nga një grup i themeluar zyrtarisht në Kuvajt në vitin 1959, dhe i cili në vitin 1965 e shpalli publikisht veten si Fatah. Origjina e të dyjave shkon prapa në fund të viteve 1940 dhe fillim të viteve 1950, kur udhëheqësit e tyre të parë ishin studentë universiteti ose të sapodiplomuar.

MAN u themelua nga George Habash, një mjek i trajnuar në Universitetin Amerikan të Bejrutit, i cili e kishte përjetuar Nakbën si i ri në Lydd, një qytet që u shpopullua pas vitit 1948, u rivendos me emigrantë hebrenj dhe u riemërua Lod. Habash themeloi MAN së bashku me një grup palestinezë dhe arabë të tjerë të rinj, shumica prej të cilëve profesionistë të klasës së mesme si ai vetë dhe bashkëpunëtori i tij më i ngushtë, Wadi'Haddad, një tjetër mjek i trajnuar në AUB.
Habash dhe kolegët e tij argumentuan për unitetin arab rreth çështjes së Palestinës si mjeti i vetëm për të përmbysur rezultatet e Nakbës. Pasi Egjipti i Naserit u bë flamurtari i nacionalizmit arab në mesin e viteve 1950, u zhvillua një lidhje e ngushtë midis MAN dhe regjimit egjiptian. MAN përfitoi shumë nga kjo aleancë, duke u bërë një forcë politike pan-arabe, e vendosur në vende nga Libia dhe Jemeni deri në Kuvajt, Irak, Siri dhe Liban. Politika e jashtme egjiptiane përfitoi gjithashtu nga lidhja e saj me rrjetin e gjerë të militantëve të rinj të MAN. 33

Pikëpamja e Habashit, Haddadit dhe shokëve të tyre për Palestinën si çështja qendrore për botën arabe u ishte transmetuar në një masë të madhe në Universitetin Amerikan të Bejrutit nga historiani dhe intelektuali Constantin Zureiq nëpërmjet një organizate studentore, Al-'Urwa al-Wuthqa, ku Zureiku ishte mentori dhe ku bënte pjesë edhe babai im. 34 Ky sirian me ndikim

Machine Translated by Google

Profesori i historisë i lindur në Princeton, i trajnuar në Universitetin e Princetonit, bëri shumë për të përhapur idetë e nacionalizmit arab dhe rëndësinë e çështjes së Palestinës në leksionet e tij për studentët e tij në Bejrut dhe për njerëzit në të gjithë botën arabe përmes shkrimeve të tij. Libri i tij i shkurtër prej tetëdhjetë e gjashtë faqesh, Kuptimi i Katastrofës, ishte një nga analizat e para pas humbjes së vitit 1948, i shkruar ndërsa lufta ishte në vazhdim, dhe ndoshta paraqiti përdorimin e parë të fjalës nakba në këtë kontekst. 35 Zureiq argumentoi në të për një autokritikë rigoroze dhe introspektive të dobësive dhe dështimeve arabe, dhe për koordinimin dhe unitetin arab si mjetin e vetëm për të kapërcyer efektet e katastrofës së vitit 1948. Babai im studioi me Zureiqin në AUB në fund të viteve 1930 dhe u ndikua fuqimisht prej tij; disa nga librat historikë dhe politikë të Zureiqit, disa të shkruar nga autori, ishin në bibliotekën e babait tim.

Kur e takova për herë të parë Zureiqin në fillim të viteve 1970 në Bejrut në Institutin për Studime Palestineze, ku ai ishte bashkëthemelues, ai na nxiti mua dhe historianë të tjerë të rinj të lidhur me IPS-në të përqendroheshim në të ardhmen. Kjo ishte më shumë

më e rëndësishme se historia, dukej se nënkuptonte ai, e cila ishte shkruar tashmë prej tij dhe brezit të tij.

I përballur me një rritje të ndjenjave aktiviste dhe nacionaliste, të nxitura nga operacioni i parë ushtarak i Fatahut (i kryer në janar 1965), dhe duke ndjerë nevojën për të mbajtur ritmin me një nga zonat e tij kryesore zgjedhore, MAN u detyrua të largohej nga qëndrimi i saj i gjerë nacionalist arab dhe të përqendrohej më shumë në Palestinë. Disfata e Egjiptit dhe Sirisë në

vitin 1967 i vuri gozhdën e fundit në arkivol mbështetjes së MAN te regjimet arabe për të zgjidhur çështjen e Palestinës. 36 Rezultati ishte formimi i PFLP-së nga Habash dhe kolegët e tij në vitin 1967.

Edhe pse nuk ishte grupi më i madh palestinez, PFLP-ja u bë shpejt më dinamikja, një statujë që e ruajti për disa vite. Ajo kreu disa rrëmbime aeroplanësh në atë kohë të shkurtër; këto u organizuan nga Wadi'Haddad, siç ishin edhe shumica e atyre që i quante "operacione të jashtme", të cilat shiheshin si sulme terroriste nga pjesa më e madhe e botës.

Pjesa më e madhe e prestigjit që gëzonte grupi midis palestinezëve ishte për shkak të imazhit dhe integritetit të Habashit, i cili respektohej edhe nga rivalët e tij politikë. Ai njihej si al-Hakim, doktori, gjë që ishte, por termi përdoret edhe për dikë që është i mençur dhe i aplikohej Habashit në të dyja kuptimet. Ai ishte një folës tërheqës, veçanërisht në grupe të vogla, ku qasja e tij elokuente dhe intelektuale dhe ndikimi i tij i afrueshëm dhe i këndshëm kishin ndikimin më të madh. Ai fliste butësisht por me vendosmëri, pa asnjë gjurmë demagogjie. Siç e pashë në Libanin jugor në fillim të viteve 1970, Habash...

Machine Translated by Google

mund ta mbante audiencën të mahnitur për orë të tëra, pavarësisht kompleksitetit të ideve të tij. Me afinitetin e saj marksist-leninist, PFLP ishte popullore midis studentëve, të arsimuarve, klasës së mesme dhe veçanërisht atyre që tërhiqeshin nga politika e majtë. Ajo gjithashtu kishte një numër të madh ndjekësish në kampet e refugjatëve, ku mesazhi i saj radikal gjeti jehonë të fortë tek palestinezët që kishin vuajtur më shumë.

Fatah, në të kundërt, ishte padyshim jo-ideologjik në qasjen e saj politike, në krahasim me PFLP-në dhe grupet e tjera palestineze të deklaruara të majta. Në kohën e themelimit të saj, Fatah përfaqësonte një reagim si ndaj orientimit nacionalist arab të grupeve si MAN dhe Partia Baath, ashtu edhe ndaj grupeve komuniste, të majta dhe islamiste si Vëllazëria Myslimane, të cilat argumentonin për ndryshime shoqërore përpara se të adresoheshin probleme të tjera, veçanërisht ai i Palestinës. Thirrja e Fatah për veprim të drejtpërdrejtë dhe të menjëhershëm nga palestinezët, si dhe qëndrimi i saj i gjerë jo-ideologjik, ishte një nga faktorët që i mundësoi asaj të bëhej shpejt fraksioni më i madh politik. Disa nga detajet janë të paqarta, por ne e dimë se Fatah u themelua në Kuvajt në vitin 1959 nga një grup inxhinierësh, mësuesish dhe profesionistësh të tjerë palestinezë, të kryesuar nga Yasser 'Arafat. Bërthama e grupit ishte bashkuar më parë në Rripin e Gazës dhe në universitetet e Kajros, ku konkurroi me MAN për udhëheqjen e Unionit të Studentëve Palestinezë.

Salah Khalaf—Abu Iyad—më tregoi dikur një histori emblematike rreth Arafatit dhe politikës universitare në Kajro. Në rrezik të humbiste zgjedhjet studentore të nesërmen ndaj MAN, Arafati tha se kishte një ide dhe e çoi Khalafin për të vizituar dikë që njihte në Ministrinë e Brendshme të Egjiptit. Ata u ulën duke pirë çaj e kafe dhe duke bërë muhabet derisa burrit iu desh të largohej nga zyra e tij për një moment, në të cilin moment Arafati u hodh përpjetë, shkoi pas tavolinës së zyrtarit, bëri diçka fshehurazi dhe u kthye në vendin e tij. Kur burri u kthye, të dy u larguan. Khalaf kundërshtoi që ata nuk e kishin përmendur asnjëherë çështjen e zgjedhjeve të afërta.

Arafati i tha të shkonte në shtëpi: problemi u zgjidh. Të nesërmen, Khalafi shkoi me trishtim në zyrën e sindikatës për të pritur zgjedhjet, vetëm për të gjetur një njoftim në derë që dukej zyrtar, të vulosur nga Ministria e Brendshme e Egjiptit, që urdhëronte shtyrjen e zgjedhjeve. Kjo ishte vepër e Arafatit dhe ai e përdori vonesën, tha Khalafi, për të regjistruar studentët palestinezë që studionin në Universitetin al-Azhar, shumë prej të cilëve ishin të verbër dhe asnjëri prej të cilëve nuk ishte joshur për votat e tyre nga fraksionet konkurruese. Kur zgjedhjet u mbajtën më në fund, ata votuan në bllok për listën e Fatahut, duke siguruar fitoren e saj.

Machine Translated by Google

Fokusi kryesor, në fakt i vetmi, i Fatahut ishte kauza palestineze. Për ta çuar më tej këtë qëllim, Fatahu bëri thirrje për një fushatë veprimi të drejtpërdrejtë të armatosur kundër Izraelit, të cilën e nisi më 1 janar 1965, me sulmin e saj sabotues në stacionin e pompimit të ujit në Izraelin qendror. Ashtu si shumë nga ato që bëri Fatahu në këtë epokë, akti ishte më shumë simbolik sesa efektiv. Megjithatë, zyrtarët egjiptianë e konsideruan Fatahun si aventurier të rrezikshëm në një kohë kur Egjipti mezi mund të përballonte provokime të tilla përtej kufijve të tij. Ndërsa MAN dhe grupe të tjera nxirrnin justifikime për mosveprimin e regjimeve nacionaliste me të cilat ishin të lidhura, Fatahu qëllimisht u përpoq t'u tregonte shteteve arabe mungesën e angazhimit të tyre të vërtetë ndaj Palestinës. Ky qëndrim i zemëroi regjimet (sidomos pasi retorika e zjarrtë e Fatahut nuk u shoqërua me shumë veprime të armatosura efektive), por u prit mirë nga shumica e palestinezëve, të cilët ishin të frustruar nga mungesa e angazhimit të shteteve arabe. Ishte gjithashtu tërheqëse për shumë qytetarë arabë, të cilët mbështetën palestinezët dhe ndanin frustrimet e tyre.

Ky apel ndaj opinionit publik mbi krerët e regjimeve arabe nëpërmjet veprimeve të drejtpërdrejta kundër Izraelit ishte një nga sekretet e mëdha të suksesit të hershëm të grupeve palestineze të rezistencës, veçanërisht Fatahut. Ata i folën ndjenjës së përhapur midis arabëve se në Palestinë ishte bërë një padrejtësi dhe se qeveritë e tyre nuk po bënin asgjë thelbësore për këtë. Në vitet gjatë të cilave ky apel ishte efektiv, gjatë viteve 1960 dhe 1970, mbështetja për rezistencën palestineze nga një sektor i gjerë i opinionit publik shërbeu për të frenuar edhe qeveritë arabe jodemokratike. Megjithatë, ky përmbajtje kishte kufizime të rënda, të cilat u arritën kur militantizmi palestinez kërcënoi status quo-në e brendshme të shteteve arabe ose provokoi Izraelin të ndërmerrte veprime.

Ndërkohë, grupet e vogla militante u fuqizuan gjithnjë e më shumë dhe u bë e qartë se një ringjallje në shkallë të plotë e lëvizjes kombëtare palestineze ishte duke u zhvilluar. Nga mesi i viteve 1960, kjo lëvizje e bashkuar kërcënoi të merrte iniciativën në konfliktin me Izraelin nga shtetet arabe dhe në fakt ndihmoi në përshpejtimin e ngjarjeve që çuan në luftën e vitit 1967. Pavarësisht gjithë retorikës së tyre, shumica e shteteve arabe (Siria ishte përjashtim nën regjimin ultraradikal në pushtet nga viti 1966 deri në vitin 1970) ishin të preokupuara me çështje të tjera dhe ngurronin thellësisht të sfidonin një status quo që favorizonte shumë Izraelin, fuqinë ushtarake të demonstruar të të cilit e shihnin me ankth.

Ndërsa në Përëndim, Izraeli ende e ruante imazhin e tij si një viktimë e rrethuar nga armiqësia arabe, kjo ishte shumë larg nga mënyra se si shihej në botën arabe, e cila në vend të kësaj.

Machine Translated by Google

i shihte fitoret e saj vendimtare ushtarake dhe posedimin e mundshëm të armëve bërthamore si dëshmi të një force të jashtëzakonshme.

Për të përvetësuar dhe kontrolluar valën në rritje të entuziazmit nacionalist palestinez, Lidhja Arabe, nën udhëheqjen e Egjiptit, themeloi Organizatën për Çlirimin e Palestinës në vitin 1964. Kjo ishte menduar të ishte një degë e kontrolluar fort e politikës së jashtme egjiptiane që do të kanalizonte dhe menaxhonte entuziazmin palestinez për të sulmuar Izraelin, por kjo përpjekje për t'i mbajtur palestinezët nën tutelën arabe dështoi me shpejtësi. Menjëherë pas luftës së vitit 1967, grupet militante të rezistencës palestineze morën kontrollin e PLO-së, duke lënë mënjanë udhëheqjen e saj të orientuar drejt Egjiptit. Arafati, si kreu i Fatahut, më i madhi nga këto grupe, shpejt u bë kryetar i Komitetit Ekzekutiv të PLO-së, një post që ai e mbajti, ndër të tjera, deri në vdekjen e tij në vitin 2004.

Që nga ajo kohë, shtetet arabe ishin të detyruara të merrnin parasysh një aktor politik palestinez të pavarur, të bazuar kryesisht në vendet që kufizoheshin me Izraelin, një situatë që tashmë kishte rezultuar problematike për këto shtete dhe që përfundimisht do të bëhej një burim i cenueshmërisë së madhe për lëvizjen palestineze. Ngritja e këtij aktori të pavarur e ndërlikoi më tej situatën strategjike të shteteve kufitare, veçanërisht Egjiptit dhe Sirisë, ndërsa përbënte një problem të rëndë të brendshëm për Jordaninë dhe Libanin, të cilat kishin popullsi të mëdha dhe të trazuara refugjatësh palestinezë.

Për Izraelin, rishfaqja e lëvizjes kombëtare palestineze si një forcë në Lindjen e Mesme dhe gjithnjë e më shumë në skenën globale përbënte një ironi të madhe: fitorja e saj në vitin 1967 kishte ndihmuar në nxitjen e një rezistence edhe më të paepur palestineze. Kjo përbënte një përmbysje të mprehtë të njërit prej suksesëve të mëdha të Izraelit të periudhës 1948-1967, në të cilën vetë çështja e kombësisë palestineze ishte pothuajse e eklipsuar plotësisht në të dyja arenat. Kthimi i palestinezëve, zhdukja e të cilëve do të kishte nënkuptuar një fitore përfundimtare për projektin sionist, ishte një shfaqje shumë e padëshiruar për udhëheqësit e Izraelit, aq e padëshiruar sa do të ishte kthimi i çdo popullsie indigjene për një ndërmarrje koloniale që besonte se i kishte hequr qafe ata. Ideja ngushëlluese se "të moshuarit do të vdesin dhe të rinjtë do të harrojnë" - një vërejtje që i atribuohet David Ben-Gurion, ndoshta gabimisht - shpreh një nga aspiratat më të thella të udhëheqësve izraelitë pas vitit 1948. Nuk do të ndodhte.

Ndërsa ringjallja palestineze përbënte pak ose aspak kërcënim për Izraelin në aspektin strategjik (megjithëse sulmet nga grupet militante krijuan probleme serioze sigurie), ajo përbënte një lloj sfide krejtësisht të ndryshme në...

Machine Translated by Google

nivel diskursiv, një nivel ekzistencial. Suksesi përfundimtar i projektit sionist, siç e përcaktuan sionistët e vijës së ashpër, varej në një masë të madhe nga zëvendësimi i Palestinës nga Izraeli. Për ta, nëse Palestina ekzistonte, Izraeli nuk mund të ekzistonte. Si pasojë, Izraeli ishte i detyruar të përqendronte makinën e tij të fuqishme propagandistike në një objektiv të ri, ndërkohë që duhej të kundërshtonte përpjekjet e shteteve arabe. Meqenëse nga këndvështrimi sionist, emri Palestinë dhe vetë ekzistenca e palestinezëve përbënin një kërcënim vdekjeprurës për Izraelin, detyra ishte t'i lidhte këto terma në mënyrë të pashlyeshme, nëse përmendeshin fare, me terrorizmin dhe urrejtjen, në vend që të përmendeshin me një kauzë të harruar, por të drejtë. Për shumë vite, kjo temë ishte thelbi i një ofensive jashtëzakonisht të suksesshme të marrëdhënieve me publikun, veçanërisht në Shtetet e Bashkuara.

Së fundmi, rishfaqja e çështjes së Palestinës paraqiti një problem për diplomacinë amerikane, e cila me SC 242 kishte zgjedhur ta injoronte atë dhe të vepronte sikur palestinezët nuk ekzistonin. Për një dekadë më pas, Shtetet e Bashkuara u përpoqën ta mbanin kokën në rërë, edhe pse pjesa më e madhe e bashkësisë ndërkombëtare filloi t'i zgjeronte lëvizjes palestineze një farë shkalle njohjeje. Ky qëndrim i SHBA-së ishte në përputhje me preferencat e theksuara izraelite dhe u bë i mundur nga përfaqësimi joadekuat i palestinezëve të kauzës së tyre në arenën amerikane dhe dobësia e ndjenjës pro-palestineze në opinionin publik amerikan. Në të njëjtën kohë, administratat nga ajo e Niksonit e tutje dhanë gjithashtu forma të ndryshme të mbështetjes së fshehtë dhe të hapur për veprime ushtarake të drejtuara kundër PLO-së nga Izraeli, Jordania, fraksionet libaneze dhe Siria.

DUKE DALUR TË imponoheshin në hartën e Lindjes së Mesme pavarësisht përpjekjeve më të mira të Izraelit, Shteteve të Bashkuara dhe shumë qeverive arabe, palestinezët arritën të rifitonin diçka që u ishte mohuar prej kohësh, atë që Edward Said e quante "leja për të rrëfyer". Kjo nënkuptonte të drejtën për ta treguar vetë historinë e tyre, duke e marrë përsëri kontrollin e saj jo vetëm nga narrativa e kudondodhur e Izraelit në Perëndim, në të cilën palestinezët mezi figuronin përveçse si keqbërës (si në Eksodin, për shembull), por edhe nga qeveritë arabe. Për shumë vite, shtetet arabe e kishin marrë përsipër anën palestineze të historisë si të tyren, duke e lidhur atë në mënyrë të dobët si një konflikt midis Izraelit dhe tyre për kufijtë dhe refugjatët.
37

Një aspekt i ngritjes së shpejtë të fatit të lëvizjes së tyre kombëtare që është anashkaluar është efektiviteti i palestinezëve.

Machine Translated by Google

strategji komunikimi në vendet arabe, në botën në zhvillim dhe në një masë më të vogël në Evropë dhe Perëndim. Në OKB, ku vendet e Botës së Tretë deri në vitet 1960 kishin një prani shumë më të madhe, kjo u përkthye në një mjedis më të favorshëm për kauzën e Palestinës. Si pasojë, hendeku historik midis suksesit të sionistëve në formësimin e opinionit publik botëror dhe paaftësisë palestineze në këtë sferë filloi të ngushtohej, pjesërisht për shkak të një rritjeje në numrin e palestinezëve të zhytur në kulturën perëndimore ose me përvojë në pjesë të tjera të globit.

Në botën arabe, lëvizja mori një shtytje të jashtëzakonshme në mars të vitit 1968, nëntë muaj pas luftës, në Karameh, një qytet i vogël jordanez (emri i të cilit, rastësisht, do të thotë "dinjitet"). Në operacionin më të madh ushtarak të Izraelit që nga lufta, rreth pesëmbëdhjetë mijë trupa me mbështetje të blinduar, artilerie dhe ajrore kaluan lumin Jordan për të eliminuar një përqendrim luftëtarësh palestinezë të vendosur në Karameh dhe përreth. Sulmuesit hasën papritur rezistencë të ashpër nga ushtria jordaneze dhe PLO-ja, e cila i shkaktoi midis njëqind dhe dyqind viktima ushtrisë izraelite në dukje të pamposhtur dhe e detyroi atë të braktiste një numër tankesh, transportuesish të blinduar dhe pajisjesh të tjera të dëmtuara.

Pas luftës katastrofike vetëm një vit më parë, ky angazhim relativisht i vogël, në të cilin izraelitët dukej se e lanë fushën e betejës të rrëmujshme, elektrizoi botën arabe dhe revolucionarizoi imazhin e palestinezëve.
Edhe pse artileria dhe blindazhet jordaneze, të pozicionuara në kodrat me pamje nga lugina e lumit Jordan, padyshim që shkaktuan dëmin më të madh forcave izraelite, palestinezët që luftonin brenda Karameh korrën pjesën më të madhe të lavdisë nga ky episod. Beteja e Karameh doli të ishte një dhuratë nga perëndia për propagandën e lëvizjes së rezistencës palestineze, e cila në fakt e publikoi përplasjen si një qëndrim për dinjitetin arab, të shkelur siç kishte qenë nga dështimet e regjimeve arabe. Si rezultat, rezistenca palestineze u vlerësua në të gjithë botën arabe.

Ironia e këtij vetëprezantimi ishte se në kulmin e saj, PLO-ja nuk paraqiti kurrë ndonjë lloj sfide ushtarake ndaj forcave izraelite, të cilat i mundën të gjitha ushtritë arabe në fushëbetejë në secilën prej luftërave të tyre konvencionale. Edhe kur forcat e PLO-së luftuan mirë në mbrojtje, si në Karameh, ato rrallë ishin të afta të përballeshin ballë për ballë për shumë kohë me një nga ushtritë më me përvojë, më të stërvitura dhe më të pajisura në botë. Për më tepër, që nga fillimi i luftës së armatosur palestineze në vitet 1960 deri në PLO-në më vonë.

Machine Translated by Google

Edhe pse hoqën dorë nga kjo qasje, ata kurrë nuk ishin në gjendje të zhvillonin një strategji të suksesshme lufte guerile që mund të kishte kundërshtuar superioritetin e forcave konvencionale të Izraelit ose kufizimet e të qenit të bazuar në vendet arabe të cenueshme ndaj presionit ushtarak izraelit.

Në fakt, suksesi më i madh i PLO-së në kulmin e saj gjatë fundit të viteve 1960 dhe 1970 erdhi në sferën e diplomacisë, pavarësisht refuzimit të Shteteve të Bashkuara për t'u angazhuar me palestinezët. Kjo ishte e dukshme jo vetëm në botën arabe dhe Bllokun Lindor, i cili i dha mbështetje të kufizuar PLO-së nga fundi i viteve 1960 e tutje, por edhe në pjesën më të madhe të Botës së Tretë, shumë vende të Evropës Perëndimore, dhe madje edhe në OKB, pavarësisht Rezolutës 242. Në Asamblenë e Përgjithshme, PLO-ja tani mund të mblidhte shumica që ishin imune ndaj vetos që SHBA-të ushtronin në Këshillin e Sigurimit. Atje dhe në arena të tjera, PLO-ja arriti një nivel të lartë njohjeje diplomatike, madje duke arritur në një shkallë të vogël të izolojë Izraelin. PLO-ja u njoh nga Lidhja Arabe në vitin 1974 si përfaqësuesi i vetëm legjitim i popullit palestinez, ndërsa njëkohësisht hapi misione të PLO-së në më shumë se njëqind vende. Ftesa drejtuar Yasser Arafatit për të folur para Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së po atë vit ishte suksesi më i madh diplomatik në historinë palestineze, pas kaq shumë dekadash mosnjohjeje nga Lidhja e Kombeve, OKB-ja dhe fuqitë e mëdha.

Kishte arsye të ndryshme për këto triumfe të kufizuara. Kjo ishte një epokë kur lëvizjet e suksesshme çlirimtare kombëtare në Algjeri, Afrikën Jugore dhe Azinë Juglindore fituan mbështetje, përfshirë edhe midis të rinjve, në Perëndim. Apeli antikolonial dhe revolucionar i OÇP-së ndaj Botës së Tretë gjeti jehonë edhe në Kinë, Bashkimin Sovjetik dhe satelitët e tij, në vendet e Botës së Tretë dhe midis përfaqësuesve të këtyre vendeve në OKB. 38 Në shumicën e vendeve të reja të pavarura të Azisë dhe Afrikës, palestinezët shiheshin si një popull tjetër që luftonte kundër një projekti kolonial të mbështetur nga fuqitë perëndimore; prandaj ata meritonin simpatinë e atyre që vetë sapo kishin hedhur poshtë zgjedhën koloniale. Në kulmin e Luftës së Vietnamit, këto tema kishin një tërheqje të madhe për të rinjtë e pakënaqur në Evropë dhe Shtetet e Bashkuara. Më në fund, OÇP-ja arriti deri diku të galvanizojë diasporën palestineze dhe arabe në Amerikë, të cilët u bënë avokatë të kauzës kombëtare.

Megjithatë, të gjitha këto përpjekje kishin kufizime të rënda. Midis tyre ishte dështimi i PLO-së për t'i kushtuar energji, talent dhe burime të mjaftueshme diplomacisë dhe...

Machine Translated by Google

informacion, pavarësisht përparimeve të bëra në këto fusha. As PLO nuk punoi mjaftueshëm për të kuptuar audiencat e saj të synuara, më të rëndësishmet prej të cilave ishin Shtetet e Bashkuara dhe Izraeli. Atje, PLO në fund të fundit dështoi të kapërcente një narrativë konkurruese më efektive të gjeneruar nga Izraeli dhe mbështetësit e tij që e barazonte "palestinez" me "terrorist". 39 Paaftësia e PLO-së për të kuptuar rëndësinë e këtyre dy fushave jetësore filloi me udhëheqjen e saj të lartë.

Akademikë të respektuar palestinezo-amerikanë në Shtetet e Bashkuara, veçanërisht Edward Said, Ibrahim Abu-Lughod, Walid Khalidi, Hisham Sharabi, Fouad Moughrabi dhe Samih Farsoun, u përpoqën vazhdimisht t'u bënin përshtypje udhëheqësve palestinezë se duhej ta merrnin parasysh opinionin publik amerikan dhe t'i kushtonin atij burime dhe energji të mjaftueshme, por pa sukses.

Në një takim të vitit 1984 në Aman të Këshillit Kombëtar të Palestinës (PNC), organit drejtues të PLO-së, një grup me bazë në SHBA në të cilin mora pjesë, u përpoq t'ia bënte të qartë këtë pikë Jaser Arafatit. Ai pranoi të na takonte dhe na dëgjoi me mirësjellje derisa, vetëm pas disa minutash, një ndihmës hyri dhe i pëshpëriti në vesh. Na nxorën me nxitim jashtë, ndërsa Arafati priti njëfarë Abu al-Abbasi, udhëheqësin e Frontit për Çlirimin e Palestinës, një fraksion i vogël dhe i parëndësishëm që i shkaktoi dëme të mëdha kauzës palestineze (por ishte në listën e pagave të Irakut). Audienca jonë kishte mbaruar dhe mundësia për ne palestinezo-amerikanët për të argumentuar rëndësinë e thirrjes së opinionit publik amerikan u zhduk. Në prioritetet e gabuara të udhëheqjes së PLO-së, akti balancues ndër-arabe në të cilin Arafati shkëlqeu ishte më urgjent sesa çuarja përpara e kauzës së Palestinës me publikun e superfuqisë mbizotëruese globale.

Pavarësisht këtij dështimi, kauza palestineze bëri njëfarë përparimi në Shtetet e Bashkuara pas vitit 1967. Kjo ndodhi kryesisht falë përpjekjeve të të njëjtit grup akademikësh palestinezo-amerikanë, të cilët ishin efektivë në vendosjen e narrativës palestineze para kampuseve universitare, medias alternative dhe sektorëve të tjerë të opinionit publik. Edward Said në veçanti pati një ndikim të jashtëzakonshëm, duke argumentuar në mënyrë artikuluese për palestinezët në mënyra që audienca e tij nuk i kishte dëgjuar kurrë më parë. Ndërsa ai dhe kolegët e tij palestinezo-amerikanë nuk ishin në gjendje të arrinin një përparim me median kryesore, e cila në përgjithësi vazhdoi të përsëriste linjën izraelite, ata hodhën themelet për një kuptim më të madh të perspektivës palestineze në vitet e ardhshme.

Machine Translated by Google

Ndërsa PLO dukej se kalonte nga një fitore diplomatike dhe propagandistike në tjetrën pas vitit 1967, këto suksese nuk mbetën të pakontestueshme, secili duke provokuar kundërshtim të egër nga shumë armiq të tij. Bastisja e Izraelit në Karameh ishte një nga përpjekjet e tij të para për të kundërshtuar statusin në rritje të PLO-së; një bastisje shkatërruese në aeroportin e Bejrutit në vitin 1968 ishte një tjetër. Në vitin 1970, rrëmbimet e avionëve të PFLP-së dhe teprimet palestineze në Jordani shkaktuan një përballje katastrofike me regjimin Hashemit, të cilën lëvizja e rezistencës nuk ishte në gjendje ta fitonte. Duke u përballur me forcë superiore dhe duke humbur një pjesë të simpatisë popullore, lëvizja u dëbua nga Amani atë vit në atë që u bë e njohur si Shtatori i Zi, dhe më pas u dëbua plotësisht nga Jordania në pranverën e vitit 1971. Një nga viktimat e debaklit të Jordanisë ishte aura e dinamizmit të suksesshëm që disa komponentë të lëvizjes, veçanërisht PFLP-ja, kishin ruajtur deri në atë pikë. Modeli i lëvizjes së rezistencës për të provokuar pa kujdes armiqtë e saj, për të armiqësuar mikpritësit e saj dhe në fund për t'u dëbuar, do të përsëritej në Bejrut njëmbëdhjetë vjet më vonë.

Ndërkohë, Izraeli kreu sulme të mëtejshme ndëshkuese ndaj Sirisë dhe Libanit, vende nga të cilat palestinezët vazhduan të nisnin operacione ushtarake. Këto përfshinin një ndërhyrje të madhe tokësore në Libanin jugor në vitin 1972, një bombardim ajror në vitin 1974 të kampit të refugjatëve palestinezë Nabatiya në Liban, i cili u shkatërrua plotësisht dhe nuk u rindërtua kurrë, dhe një pushtim që rezultoi në pushtimin afatgjatë të pjesëve të Libanit jugor në vitin 1978. Të gjitha këto lëvizje kundër PLO-së përfituan nga mbështetja e fortë e SHBA-së: si ushtria izraelite ashtu edhe ajo jordaneze morën armë amerikane, dhe të dy vendet ishin në gjendje të mbështeteshin në mbështetjen e plotë diplomatike të SHBA-së.

Shtetet e Bashkuara reaguan ndaj rritjes së dukshmërisë së OÇP-së dhe ndaj asaj që dukej të ishte një bllok arab i unifikuar edhe në një mënyrë tjetër. Duke pasur parasysh mbështetjen e BRSS-së për OÇP-në dhe bllokun arab, Presidenti Nixon dhe këshilltari i tij i sigurisë kombëtare dhe më vonë sekretari i shtetit, Henry Kissinger, bënë përpjekje të mëdha për të dobësuar lidhjet e Bashkimit Sovjetik me ata që i shihnin si klientët e tij arabë në Lindjen e Mesme. Pika qendrore e kësaj strategjie të Luftës së Ftohtë ishte përpjekja amerikane për ta larguar Egjiptin nga BRSS-ja, për ta lidhur atë me SHBA-në dhe për ta bindur atë të binte dakord për një marrëveshje të veçantë paqeje me Izraelin. Kur kjo iniciativë e udhëhequr nga amerikanët më në fund pati sukses në fund të viteve 1970, nën administratën Carter, ajo pati efektin e ndarjes së frontit arab (nominalisht) të unifikuar dhe duke i lënë palestinezët dhe aktorët e tjerë arabë të përballeshin me Izraelin në një pozicion shumë më të dobët. Në të gjitha këto, Shtetet e Bashkuara iu përmbajtën vijave të për

Machine Translated by Google

në SC 242, i cili përjashtoi palestinezët nga çdo pjesëmarrje në negociatat për një zgjidhje. Politikëbërësit amerikanë u udhëhoqën nga armiqësia e tyre ndaj PLO-së për shkak të militantizmit të saj dhe lidhjes së saj me BRSS-në, por edhe nga kundërshtimi i fortë i Izraelit ndaj diskutimit të çdo aspekti të çështjes së Palestinës.

Më pas, OÇP-ja u zu në grackë në një dilemë: si mund t'i arrinte aspiratat kombëtare palestineze përmes pjesëmarrjes në një zgjidhje paqeje në Lindjen e Mesme, kur kushtet e njohura ndërkombëtarisht për një zgjidhje të tillë, SC 242, i mohonin këto aspirata? Ishte një dilemë jashtëzakonisht e ngjashme me atë të paraqitur nga Deklarata e Balfour-it dhe Mandati i Palestinës: që të njiheshin, palestinezëve u kërkohej të pranonin një formulë ndërkombëtare të hartuar për të mohuar ekzistencën e tyre.

Grupet e vogla militante që rilançuan lëvizjen kombëtare palestineze në vitet 1950 dhe në fillim të viteve 1960 vunë përpara objektiva të thjeshta për luftën e tyre. Për ta, Palestina kishte qenë prej kohësh një tokë arabe me shumicë arabe. Populli i saj ishte shpronësuar padrejtësisht nga shtëpitë, pronat, atdheu dhe e drejta e vetëvendosjes. Qëllimi kryesor i këtyre grupeve ishte kthimi i popullit palestinez në atdheun e tij, rivendosja e të drejtave të tij dhe dëbimi i atyre që i shihnin si uzurpatorë. Termi "kthim" ishte qendror, siç ka qenë për palestinezët që atëherë. Shumica nuk kishin asnjë kuptim se tani kishte dy popuj në Palestinë, secili me të drejta kombëtare; për ta izraelitët nuk ishin gjë tjetër veçse kolonë, emigrantë të huaj në vendin e tyre. Ky pozicion pasqyronte saktësisht atë të shumicës së izraelitëve, për të cilët kishte vetëm një popull me të drejta kombëtare në Eretz Yisrael, Tokën e Izraelit, dhe ai ishte populli hebre, ndërsa arabët nuk ishin gjë tjetër veçse ndërhyrës të përkohshëm. Sipas interpretimit palestinez të asaj kohe, Izraeli ishte një projekt kolonial që Perëndimi e kishte ndihmuar dhe mbështetur (gjë që ishte kryesisht e vërtetë), dhe hebrenjtë izraelitë ishin vetëm pjesë e një grupi fetar, jo e një populli apo kombi (gjë që krijimi i suksesshëm i një shteti të fuqishëm kombëtar me një identitet të fortë kombëtar e kishte treguar tashmë të gabuar). Në këtë pikë, palestinezët nuk ishin pajtuar me realitetin e një entiteti të ri kombëtar në Palestinë, pjesërisht sepse kjo kishte ndodhur me shpenzimet e tyre dhe me një kosto shk

Kulmi i këtij mendimi rreth objektivave të luftës palestineze u artikulua në Kartën Kombëtare (al-mithaq al-watani), e miratuar

Machine Translated by Google

nga OÇP-ja në vitin 1964. Karta deklaronte se Palestina ishte një vend arab ku të drejtat kombëtare u përkisnin vetëm atyre që banonin atje para vitit 1917 dhe pasardhësve të tyre. Ky grup përfshinte hebrenjtë që banonin në atë kohë në Palestinë, por jo ata që kishin emigruar pas Deklaratës së Balfour-it, të cilët për këtë arsye do të ishin të detyruar të largoheshin. Nga kjo perspektivë, çlirimi përfshinte përmbysjen e gjithçkaje që kishte ndodhur në Palestinë që nga Deklarata e Balfour-it, Mandati Britanik, ndarja e vendit dhe Nakba. Kjo do të thoshte kthimi i kohës prapa dhe riformësimi i Palestinës në një vend arab edhe një herë. Edhe pse idetë që mishëronte karta pasqyronin shumë, ndoshta shumicën, e ndjenjave palestineze në atë kohë, ajo u miratua nga një organ i krijuar nga Lidhja Arabe, jo nga një organ që u zgjodh nga ose përfaqësoi palestinezët.

Këto objektiva do të ndryshonin me shpejtësi me ndryshimin e rrethanave dhe transformimet e politikës palestineze pas vitit 1964. Me marrjen e kontrollit të PLO-së nga Fatah dhe grupet e tjera të rezistencës në vitin 1968, lëvizja kombëtare formuloi një objektiv të ri, duke mbrojtur idenë e Palestinës si një shtet i vetëm demokratik për të gjithë qytetarët e saj, si hebrenjtë ashtu edhe arabët (disa versione i referoheshin një shteti demokratik laik). Kjo kishte për qëllim të zëvendësonte qëllimet e përcaktuara në Kartën Kombëtare, duke njohur se hebrenjtë izraelitë kishin fituar të drejtën për të jetuar në Palestinë dhe nuk mund të detyroheshin të largoheshin. Ndryshimi kishte për qëllim gjithashtu të riformësonte imazhin dhe tërheqjen e PLO-së për izraelitët, të cilët trajtoheshin nga Karta Kombëtare e vitit 1964 sikur të mos ekzistonin. Deklarata se hebrenjtë dhe arabët që jetonin në Palestinë kishin të drejtë të ishin qytetarë të barabartë të vendit përfaqësonte një evolucion të madh të të menduarit të lëvizjes. Megjithatë, propozimi për shtetin e vetëm demokratik nuk i njihte izraelitët si një popull me të drejta kombëtare, as nuk pranonte legjitimitetin e shtetit të Izraelit apo të sionizmit.

Me kalimin e kohës, ky objektiv i ri u pranua gjerësisht midis palestinezëve dhe u mishërua në deklarata të njëpasnjëshme autoritare të politikës së PLO-së nëpërmjet rezolutave të PNC-së. Në fund, ajo zëvendësoi kartën dhe e bëri atë të vjetëruar, megjithatë këto ndryshime themelore u injoruan me vendosmëri nga kundërshtarët e PLO-së, të cilët vazhduan të përsërisnin dispozitat origjinale të kartës për dekada të tëra. Ndryshimi gjithashtu arriti pak mbështetje me shumicën e izraelitëve dhe nuk arriti të bindte shumë në Perëndim. Përsëri, pamundësia e udhëheqjes së PLO-së për të kuptuar se sa të rëndësishme ishin këto audienca dhe mungesa e gatishmërisë së saj për t'i kushtuar burime të mjaftueshme shpjegimit të...

Machine Translated by Google

rëndësia e këtij evolucioni me qëllim që t'i fitonte ata, dënoi çdo përpjekje për të bindur të tjerët për vlefshmërinë e këtyre qëllimeve.

Më e rëndësishmja, arritja e një objektivi të kësaj madhësie do të kërkonte shpërbërjen e Izraelit me një shtet të ri të Palestinës që do të zëvendësonte atë. Kjo do të thoshte përmbysjen e asaj që që nga viti 1947 ishte bërë një konsensus ndërkombëtar rreth ekzistencës së Izraelit si shtet hebre, siç specifikohet nga formulimi i GA 181. Vetëm një ndryshim revolucionar në ekuilibrin e forcave si brenda Izraelit ashtu edhe globalisht mund të arrinte një qëllim të tillë, diçka që palestinezët vështirë se mund ta arrinin ose madje ta mendonin vetë. Dhe ata nuk mund të mbështeteshin te vëllezërit e tyre në regjimet arabe. Shtetet radikale arabe si Siria, Iraku dhe Libia vazhduan të flisnin për një lojë të madhe kur bëhej fjalë për kauzën e Palestinës, por retorika e tyre ishte boshe. Ajo që këto shtete bënë në të vërtetë ishte sabotimi i PLO-së duke sponsorizuar grupe terroriste nihiliste, të tilla si organizata Abu Nidal, e cila vrau shumë udhëheqës të PLO-së dhe vrau izraelitë dhe hebrenj pa dallim. Sa i përket shteteve të tjera kryesore arabe, Egjipti dhe Jordania, me mbështetjen e Arabisë Saudite, deri në vitin 1970 e kishin pranuar SC 242, dhe Siria e ndoqi në vitin 1973. Ky zhvillim i madh (i papranuar nga Izraeli), çoi në njohjen de facto të Izraelit nga këto shtete, të paktën brenda vijave të armëpushimit të vitit 1949. Disonanca midis këtij ndryshimi vendimtar nga disa shtete të mëdha arabe dhe qëndrimit të PLO-së do të kishte pasoja të rënda për palestinezët.

Ndryshimet në rrethanat rajonale i shtynë shumë udhëheqës të PLO-së të merrnin në konsideratë një modifikim të mëtejshëm të objektivave të tyre. Një numër faktorësh ushtruan ndikim: pamundësia e PLO-së për të mbështetur një fushatë efektive guerile kundër Izraelit pas humbjes së bazave të saj në Jordani; pranimi në rritje i konfliktit me Izraelin nga shtetet arabe jo si ekzistencial, por si një konfrontim shtet-me-shtet për kufijtë; dhe presioni arab dhe ndërkombëtar mbi PLO-në që të përputhej me objektiva më të kufizuara. Në samitin e Lidhjes Arabe në Khartum në vitin 1967, Lidhja kishte deklaruar se nuk do të kishte paqe, as njohje dhe as negociata me Izraelin ("tre jo-të" që u përsëritën shumë në propagandën izraelite). Në realitet, Egjipti dhe Jordania mirëpritën ndërmjetësimin me Izraelin përmes të dërguarit special të OKB-së Gunnar Jarring dhe më vonë përmes Sekretarit të Shtetit të SHBA-së William Rogers. Pavarësisht samitit të Khartumit, vendi më i fuqishëm arab që kufizohej me Izraelin, duke pranuar SC 242, kishte pranuar në parim se fqinji i tij kishte të drejtë të siguronte dhe të njihte kufijtë. I mbeti vetëm shteteve arabe dhe Izraelit të negocionin ato kufij dhe tjetrin.

Machine Translated by Google

kushtet e një zgjidhjeje. Shtypja jordaneze ndaj palestinezëve në shtator të vitit 1970, megjithëse e provokuar nga rrëmbimet e avionëve të PFLP-së, kishte për qëllim, ndër të tjera, të ndëshkonte palestinezët për mospranimin e kufizimeve të reja të qëllimeve kryesore të shteteve arabe.

Duke filluar nga fillimi i viteve 1970, anëtarët e PLO-së iu përgjigjën këtyre presioneve, veçanërisht nxitjes së Bashkimit Sovjetik, duke hedhur idenë e një shteti palestinez përkrah Izraelit, në fakt një zgjidhje me dy shtete. Kjo qasje u promovua në mënyrë të dukshme nga Fronti Demokratik për Çlirimin e Palestinës (i cili ishte ndarë nga PFLP-ja në vitin 1969), së bashku me grupet e mbështetura nga Siria, të inkurajuara në mënyrë diskrete nga udhëheqja e Fatahut. Megjithëse kishte pasur rezistencë të hershme ndaj zgjidhjes me dy shtete nga PFLP-ja dhe disa kuadro të Fatahut, me kalimin e kohës u bë e qartë se Arafati, ndër udhëheqës të tjerë, e mbështeste atë. Kjo shënoi fillimin e një procesi të gjatë e të ngadaltë të zhvendosjes nga objektivi maksimalist i shtetit demokratik, me implikimet e tij revolucionare, drejt një qëllimi në dukje më pragmatik të një shteti palestinez përkrah Izraelit, që do të arrihej nëpërmjet negociatave në bazë të SC 242.

Rruga drejt këtyre modifikimeve radikale nuk ishte e lehtë për PLO-në. Vetëm pas disa prej goditjeve më të rënda të shkaktuara ndaj lëvizjes kombëtare palestineze që nga Nakba, PLO-ja pranoi një qasje me dy shtete bazuar në SC 242. Këto goditje erdhën njëra pas tjetrës gjatë luftës civile libaneze, e cila filloi zyrtarisht në prill të vitit 1975. Megjithatë, për palestinezët lufta filloi dy vjet më parë, më 10 prill 1973, me vrasjen e tre udhëheqësve të PLO-së në shtëpitë e tyre në Bejrutin Perëndimor nga komando izraelite të udhëhequr nga Ehud Barak (më vonë kryeministër i Izraelit). 40 Turmat e palestinezëve dhe libanezëve që merrnin pjesë në funeralet e poetit dhe zëdhënësit të PLO-së, Kamal Nasser, dhe udhëheqësve të Fatahut, Kamal 'Adwan dhe Abu Yusuf Najjar, ishin të jashtëzakonshme. Ndërsa ecja me masat e vajtuesve, nuk u habita kur pashë se ato ishin edhe më të mëdha se ato për Ghassan Kanafani-n.

Këta katër burra ishin midis dhjetëra udhëheqësve dhe kuadrove palestinezë që ranë viktima të skuadrave të vrasjes së Mossadit. Është e vërtetë që grupet nominalisht palestineze vranë figura të tjera palestineze, përfshirë tre anëtarë të Komitetit Qendror të Fatahut dhe ambasadorët e PLO-së në Londër dhe në Internacionalen Socialiste. Këto grupe shërbyen si agjentë të tre regjimeve diktatoriale arabe - atyre të Hafez al-Asadit në Siri, Sadamit.

Machine Translated by Google

Huseini në Irak dhe Muamar Kadafi në Libi—që ishin të zëshëm në shpalljen e mbështetjes për kauzën palestineze, por të ashpër në trajtimin e tyre ndaj OÇP-së. Këto regjime ishin patrona në kohë të ndryshme të personave të armatosur të organizatës Abu Nidal, e cila kreu shumicën e këtyre vrasjeve, dhe të grupeve të tjera të vogla të ndara.

Ndërsa ndikimi i këtyre vrasjeve nga Izraeli dhe fuqitë armiqësore arabe është një shenjë e rrugës jashtëzakonisht të vështirë të shkelur nga lëvizja kombëtare palestineze, ekziston një dallim i rëndësishëm midis tyre. Shtetet arabe që përdorën mjete të tilla donin ta nënshtronin PLO-në sipas vullnetit të tyre, madje edhe duke përdorur forcën brutale, si kur regjimi i Asadit dërgoi trupa për t'u përballur me PLO-në në Liban në vitin 1976. Megjithatë, ata vepruan në bazë të një raison d'état të ftohtë dhe llogaritëse. Ata nuk donin ta shkatërronin PLO-në ose të shuanin kauzën e Palestinës. Rasti i Izraelit ishte krejt i ndryshëm, pasi ky ishte gjithmonë objektivi i tij.
Politika e saj e hershme e likuidimit të udhëheqësve palestinezë, e trashëguar nga lëvizja sioniste gjatë periudhës së vonë të Mandatit, synonte eliminimin e realitetit palestinez, demografikisht, ideologjikisht dhe politikisht. Vrasjet ishin kështu një element qendror në ambicien e Izraelit për të transformuar të gjithë vendin, nga lumi në det, nga një arab në një hebre. Për të përdorur edhe një herë termin e Baruch Kimmerling, ky ishte një shembull i vrasjes së politikave në formën e tij më të mirëfilltë.

Si provë e shkallës së fushatës së likuidimeve, kemi dy rrëfime të reja për të, njëri prej të cilëve bazohet në inteligjencën e klasifikuar izraelite dhe materiale ushtarake. Ndër shumë të tjera të reja, ajo përmban zbulime sensacionale rreth përpjekjeve të përsëritura për të vrarë Yasser 'Arafatin.41 Preteksti se vrasje të tilla ishin një goditje kundër "terrorizmit" thjesht nuk qëndron kur objektivi është udhëheqësi i një lëvizjeje kombëtare, përveç nëse qëllimi është shkatërrimi i asaj lëvizjeje. Udhëheqësit e lëvizjeve të tjera antikoloniale u shpifën pa ndryshim nga sundimtarët e tyre kolonialë në terma të ngjashëm - terroristë, banditë dhe vrasës - qofshin ata irlandezë, indianë, kenianë apo algjerianë. Në mënyrë të ngjashme, demonizimi i PLO-së si "terroriste" nga Izraeli shërbeu si një justifikim për zhdukjen e saj. Deklaratat private të Ministrit të Mbrojtjes Izraelite Ariel Sharon në vitin 1982 rreth "terroristëve" palestinezë në Bejrut nuk mund të ishin më të qarta në këtë drejtim.

pikë. [42]

Justifikimi i atentateve si mbrojtje e nevojshme kundër terroristëve, të cilët do të vrisnin nëse nuk do të vriteshin të parët, tingëllon gjithashtu bosh kur shumë prej atyre që vriten - Ghassan Kanafani dhe Kamal Nasser, për shembull, ose përfaqësuesit e PLO-së.

Machine Translated by Google

jashtë vendit, si Mahmoud Hamshari dhe Wael Zu'aytir—ishin intelektualë dhe avokatë të kauzës së Palestinës, në vend të personelit ushtarak. Ndërmarrjet e tyre artistike ishin plotësuese dhe të lidhura me aktivitetet e tyre politike: Kanafani ishte një romancier dhe piktor i talentuar, Nasseri një poet, Zu'aytir një shkrimtar dhe përkthyes në zhvillim e sipër. Këta nuk ishin "terroristë", por zërat më të shquar të një lëvizjeje kombëtare, zëra që Izraeli ishte i vendosur t'i shtypte.

Në Liban, vrasjet e Nasserit, Adwanit dhe Najjarit në prill të vitit 1973 u pasuan një muaj më vonë nga një konfrontim i armatosur me ushtrinë libaneze, gjatë së cilës forcat ajrore bombarduan kampet palestineze të refugjatëve Sabra dhe Shatila në periferitë jugore të Bejrutit. Gjatë gjithë pjesës tjetër të luftës civile libaneze, e cila zgjati deri në vitin 1990, kampet palestineze të refugjatëve dhe qendrat e popullsisë ishin një shënjestër e shpeshtë: të rrethuara, të shkatërruara, skena masakrash dhe dëbimesh me forcë. Tal al-Za'tar, Karantina, Dbaye, Jisr al-Basha, Ain al-Hilwa, Sabra dhe Shatila - palestinezët në të gjitha këto vende vuajtën mizori të tilla. Lufta solli gjithashtu masakra të tmerrshme të të krishterëve libanezë nga fraksionet e PLO-së dhe aleatëve të saj libanezë, veçanërisht në Damour në janar të vitit 1976 ku u vranë qindra të krishterë dhe qyteti u plaçkit dhe u plaçkit.

Tal al-Za'tar ishte kampi më i madh, më i varfër dhe më i izoluar i refugjatëve palestinezë në zonën e Bejrutit, me një popullsi prej rreth njëzet mijë palestinezë dhe ndoshta dhjetë mijë libanezë të varfër, kryesisht shiitë nga jugu. Ndodhej në periferinë Dikwaneh të Bejrutit Lindor, e cila banohej kryesisht nga maronitë libanezë simpatizues të Partisë Falangiste të krahut të djathtë anti-palestineze. Unë jetoja në Bejrut me gruan time, Monën, në vitet para luftës civile, fillimisht duke punuar në disertacionin tim të doktoraturës dhe më pas duke dhënë mësim në Universitetin Libanez dhe në Universitetin Amerikan të Bejrutit. Me një grup miqsh - studentë të diplomuar palestinezë dhe banorë të Tal al-Za'tar - kishim hapur çerdhen e parë në kamp, të mbështetur nga Jamiyat In'ash al-Mukhayam, një organizatë bamirëse libanezo-palestineze.

Marrëdhëniet midis kampit dhe rrethinave të tij u bënë gjithnjë e më të tensionuara ndërsa situata në Liban u përkeqësua, dhe deri në maj të vitit 1973 ishte e qartë se Tal al-Za'tar dhe kampet e refugjatëve Dbaye dhe Jisr al-Basha aty pranë, si dhe komuniteti palestinez në zonën e Karantina, ishin në një territor padyshim armiqësor. Fqinjët e tyre e kundërshtonin thellësisht praninë e milicive palestineze të armatosura rëndë në kampe. Në këto rrethana të rrezikshme, të gjithë ishim të shqetësuar për sigurinë e fëmijëve të vegjël në çerdhe, kështu që gërmuam.

Machine Translated by Google

një strehë poshtë qendrës. Disa grupe të tjera, dhe përfundimisht PLO, gjithashtu ndërtuan strehimore, të cilat shpëtuan shumë jetë kur lufta shpërtheu me shpejtësi në vitin 1975.

Një të diel prilli të atij viti, unë dhe Mona po drekonim në Tal al-Za'tar, në shtëpinë e prindërve të mikut tonë Qasim, kur dëgjuam se kishte ndodhur një incident në rrugën që të çonte në kamp, i cili kalonte nëpër periferinë kryesisht maronite të 'Ain al-Rummaneh. Na këshilluan të largoheshim menjëherë. Duke u kthyer në Bejrutin Perëndimor me VW Beetle-in tonë të vjetër, pamë një autobus të vogël të ndaluar në një kënd të çuditshëm në mes të rrugës. Sapo ishte zënë në pritë gjatë rrugës së kthimit për në Tal al-Za'tar nga militantët falangistë, të cilët kishin vrarë të gjithë njëzet e shtatë pasagjerët e tij. Doli që falangistët ishin hakmarrë për një të shtënë në një kishë maronite aty pranë, ku kishte qenë i pranishëm udhëheqësi i tyre, Pierre Gemayel.

43 Kështu filloi lufta civile pesëmbëdhjetëvjeçare në Liban.

Ne nuk mundëm kurrë të ktheheshim në Tal al-Za'tar. I rrethuar nga ato që më vonë u quajtën Forcat Libaneze, të kryesuara nga djali i Pierre Gemayel, Bashir, kampi u pushtua në gusht të vitit 1976 dhe e gjithë popullsia e tij u dëbua. Ndoshta dy mijë njerëz u vranë në atë që ishte ndoshta masakra më e madhe gjatë gjithë luftës. Disa vdiqën gjatë rrethimit, disa kur ikën nga kampi dhe disa në pikat e kontrollit të LF, ku palestinezët u morën dhe u çuan për t'u vrarë. Dy nga mësueset e kopshtit tonë u vranë në këtë mënyrë, ashtu si edhe Jihad, mbesa njëmbëdhjetëvjeçare e Qasim, e cila u rrëmbye dhe u vra në një postbllok rrugor së bashku me nënën e saj.

LF kreu masakrën e Tal al-Za'tar me mbështetjen e fshehtë të Izraelit.
Vite më vonë, në vitin 1982, i përballur me sulme parlamentare nga udhëheqësit e Partisë Laburiste, Ariel Sharon mbështeti sjelljen e tij gjatë masakrave famëkeqe të Sabrës dhe Shatilës në shtator të atij viti (në të cilat u vranë mbi një mijë civilë) duke treguar mbështetjen e qeverisë izraelite për falangistët në kohën e vrasjeve të vitit 1976 në Tal al-Za'tar.44 Në një takim sekret të Komitetit të Mbrojtjes dhe Punëve të Jashtme të Knessetit, Sharon zbuloi se oficerët e inteligjencës ushtarake të Izraelit, të cilët ishin në vendngjarje në kohën e masakrës së Tal al-Za'tar, raportuan se falangistët po vrisnin njerëz "me armët që ne furnizuam dhe forcat që ne i ndihmuam t'i ndërtonin".45 Sharon vazhdoi t'i thoshte Shimon Peres, udhëheqësit të Partisë Laburiste të opozitës, e cila kishte qenë në pushtet në vitin 1976:

Machine Translated by Google

> Ju dhe ne po veprojmë sipas të njëjtave parime morale...
> Falangistët e vrarë në Shatila dhe falangistët e vrarë në Tal Za'atar [sic]. Lidhja është morale: a duhet të përfshihemi me falangistët apo jo. Ju i mbështetët ata dhe vazhduat ta bëni këtë edhe pas Tal Za'atar. 46

Ndërsa oficerët ushtarakë dhe të inteligjencës izraelite mund të mos kenë qenë brenda kampeve, siç theksoi Sharon në komitetin e Knessetit, ata ishin të pranishëm në postet komanduese nga të cilat drejtoheshin të dy operacionet. Sipas Hassan Sabri al-Kholit, ndërmjetësit të tmerruar të Lidhjes Arabe në Liban, i cili ishte i pranishëm në dhomën e operacioneve të LF-së dhe u përpoq të ndalonte masakrën e vitit 1976 ndërsa ajo po ndodhte, oficerë izraelitë dhe dy personel ndërlidhës sirianë, Koloneli 'Ali Madani dhe Koloneli Muhammad Kholi, ishin atje në atë kohë. 47 Pak imazhe janë më simbolike të vështirësive me të cilat u përballën palestinezët gjatë Luftës së Libanit sesa ato të oficerëve izraelitë dhe sirianë - bashkëjetesa e të cilëve në Liban ishte ndërmjetësuar nga Henry Kissinger për të "thyer shpinën" e PLO -së 48 - duke parë ndërsa komandantët e LF-së drejtonin një masakër në një kamp refugjatësh palestinezë. Por siç tha Kissinger në një kontekst tjetër, "Veprimi i fshehtë nuk duhet të ngatërrohet me punën misionare". 49

Lufta në Liban pati protagonistë të shumtë, libanezë dhe jo-libanë, secili me objektiva të ndryshëm, por për një numër prej tyre, PLO ishte një shënjestër kryesore. Për ata libanezë që kundërshtuan PLO-në, shumica e të cilëve të krishterë maronitë, rezistenca e tyre ndaj pranisë së armatosur palestineze u krye në emër të nacionalizmit dhe pavarësisë libaneze. Meqenëse shumica e refugjatëve palestinezë në Liban ishin myslimanë sunitë, dhe për shkak se PLO laike ishte aleate me grupet libaneze të majta dhe myslimane, maronitët kishin frikë nga një përçarje e sistemit politik sektar të vendit, të cilin Mandati Francez e kishte manipuluar në favor të tyre në fillim të viteve 1920.

Për Sirinë, Libani ishte një arenë strategjike jetësore që ajo kërkonte ta dominonte, një pikë potenciale cenueshmërie në konfliktin me Izraelin dhe vendi i luftës së saj me OÇP-në për udhëheqjen e frontit arab kundër Izraelit. Këto u bënë çështje vendimtare për Damaskun, ndërsa Egjipti lëvizte në mënyrë të pashmangshme drejt një paqeje të veçantë me Izraelin dhe në fakt u bë shteti klient i SHBA-së që ka qenë që atëherë. Ndërsa humbi aleatin e saj egjiptian, Siria duhej të gjente një kundërpeshë tjetër ndaj Izraelit, dhe dominimi i Libanit, palestinezëve dhe Jordanisë mund të dukej si e vetmja mundësi e zbatueshme. Mosbesimi i pakufishëm

Machine Translated by Google

Midis presidentit sirian Hafez al-Asad dhe Arafatit të PLO-së e përkeqësoi situatën, ashtu si edhe mbështetja e PLO-së për formacionet e majta libaneze, të cilat në këtë mënyrë u mundësuan të merrnin një pozicion më të pavarur nga Damasku.

Për qeverinë izraelite, përfshirja indirekte dhe e drejtpërdrejtë në Luftën e Libanit ofroi një mundësi të mirëpritur për të fituar klientë libanezë, për të zhvilluar një sferë të re ndikimi dhe për të dobësuar Sirinë dhe aleatët e saj. Më e rëndësishmja, lufta ofroi një mundësi për t'u hakmarrë kundër sulmeve sporadike të PLO-së ndaj izraelitëve, duke e minuar dhe ndoshta duke e paralizuar atë. Kjo gjithashtu do të neutralizonte kërcënimin që nacionalizmi palestinez paraqiste për kontrollin e përhershëm të Izraelit mbi Territoret e Pushtuara, ku miliona palestinezë të tjerë të pabindur kishin rënë nën sundimin e Izraelit pas vitit 1967. Sulmet e PLO-së të nisura nga Libani, të cilat shpesh synonin civilët, u dhanë qeverive të ndryshme izraelite të gjithë provokimin që u nevojitej për të justifikuar ndërhyrjet kundër fqinjit të tyre verior. Metodat izraelite varionin nga mbështetja e drejtpërdrejtë në formën e armëve dhe trajnimit për armiqtë e PLO-së, veçanërisht LF (e cila mori pajisje me vlerë 118.5 milionë dollarë dhe trajnim për 1,300 militantë, sipas një burimi zyrtar izraelit 50), deri te vrasjet dhe shpërthimet me makina bombë që vranë udhëheqës palestinezë dhe civilë të panumërt. Personeli i lartë ushtarak dhe i inteligjencës izraelite rrëfeu detajet e disa prej këtyre operacioneve në një libër në të cilin kapitulli mbi Libanin titullohet “Një tufë qensh të egër”. 51 Referenca është se si operativët izraelitë i përshkruanin aleatët e tyre në LF, të cilët i përdorën për shumë nga operacionet më të tmerrshme vdekjeprurëse të këtyre operacioneve.

Shtetet e Bashkuara mbështetën qëllimet e Izraelit në Liban nën Nixon, Ford dhe Kissinger, dhe më vonë nën Carter, Vance dhe Brzezinski, si dhe gjatë administratës Reagan. Dy objektivat thelbësorë të politikës amerikane për Lindjen e Mesme ishin të bindnin shtetin më të rëndësishëm arab, Egjiptin, larg Bashkimit Sovjetik, duke mos lejuar që konflikti i Lindjes së Mesme të ndërlikonte detantën me BRSS-në. Kjo kërkonte drejtimin e Egjiptit drejt pranimit të Izraelit. Përafrimi i plotë i Egjiptit me SHBA-në do t'i lejonte udhëheqësit amerikanë të pretendonin se kishin fituar Luftën e Ftohtë në Lindjen e Mesme, ndërsa kishin vendosur një Pax Americana.
Duke pasur parasysh madhësinë dhe rëndësinë që kishin për Uashingtonin këto objektiva strategjike, kundërshtimi i PLO-së ishte një pengesë relativisht e vogël, dhe kishte shumë parti të Lindjes së Mesme që ishin të lumtura të ndihmonin Shtetet e Bashkuara duke vepruar kundër saj.

Me miratimin e qartë të Shteteve të Bashkuara, një nga këto palë, Siria, nisi një sulm të drejtpërdrejtë ushtarak kundër PLO-së në Liban në vitin 1976, ndërsa qeveria civile

Machine Translated by Google

Lufta atje ishte tashmë në zhvillim e sipër. Ndërsa Uashingtoni dhe Siria po punonin drejt një mirëkuptimi në lidhje me këtë ndërhyrje, Kissinger sqaroi objektivat e SHBA-së: "Ne mund t'i linim sirianët të lëviznin dhe të thyenim shpinën e PLO-së."
Ky ishte, tha ai, "një mundësi strategjike që do ta humbasim". 52 Në fund, Shtetet e Bashkuara nuk e lanë mundësinë të na ikë dhe trupat siriane u angazhuan në beteja të ashpra me komandot palestinezë në Sidon dhe në malet Shouf dhe gjetkë. Kjo ndërhyrje siriane u bë e mundur vetëm pasi Kissinger e bindi Izraelin të mos e kundërshtonte atë, nëpërmjet një marrëveshjeje të heshtur mbi "vijat e kuqe" që vendosnin kufij gjeografikë për përparimin sirian. 53

Përfshirja e Shteteve të Bashkuara në armiqësitë kundër palestinezëve i parapriu shumë kohë dritës së gjelbër për Sirinë në vitin 1976. Henry Kissinger nuk kishte vend për OÇP-në ose për zgjidhjen e problemit palestinez në kuadrin e tij të nxitur nga Lufta e Ftohtë për Lindjen e Mesme. Për të, palestinezët - në aleancë me sovjetikët dhe regjimet "radikale" arabe - ishin në rastin më të keq një pengesë që duhej hequr dhe në rastin më të mirë një problem që duhej injoruar. Në çuarjen përpara të qëllimeve amerikane të Luftës së Ftohtë dhe në ndjekjen e tij të vendosur të këtyre qëllimeve, Kissinger luajti një rol të rëndësishëm në negocimin e tre marrëveshjeve të rëndësishme të shkëputjes midis Izraelit dhe Egjiptit dhe Sirisë pas luftës së vitit 1973, të cilat ishin pararendëse të një traktati të veçantë paqeje egjiptiano-izraelit. Për ta arritur këtë, Kissinger kërkoi vetëm të përmbante çështjen e Palestinës, ta parandalonte atë nga ndërhyrja në diplomacinë e tij dhe ta bënte atë të menaxhueshme, nëse ishte e nevojshme me përdorimin e forcës së ushtruar nga një sërë përfaqësuesish.

Ky ishte rasti në Jordani nga fundi i viteve 1960 deri në vitin 1971, dhe më vonë në Liban në fillim dhe në mesin e viteve 1970, kur OÇP-ja kundërshtoi prirjen e Egjiptit drejt një zgjidhjeje të drejtpërdrejtë me Izraelin, të inkurajuar nga SHBA-të. Në të dyja rastet, Kissinger bashkëpunoi me aleatët vendas të Amerikës për të shtypur lëvizjen palestineze. Pas të gjithëve, në hije, shpesh indirekt përgjegjëse, qëndronin Shtetet e Bashkuara.

Megjithatë, Kissinger pranoi në kujtimet e tij se "fati i palestinezëve ishte, në fund të fundit, origjina e krizës" dhe, siç mund të dëshmojë kushdo që ndoqi karrierën e tij të gjatë, ai nuk ishte gjë tjetër veçse një pragmatist. 54 Edhe pse po negocionte kushtet e ndërhyrjes ushtarake të Sirisë kundër palestinezëve në vitin 1975, Kissinger autorizoi gjithashtu bisedime të fshehta dhe të tërthorta me PLO-në. Këto kontakte ishin domosdoshmërisht të fshehta për shkak të një premtimi që sekretari i shtetit kishte bërë në një

Machine Translated by Google

Memorandumin sekret të Marrëveshjes SHBA-Izrael në shtator të atij viti.
Sipas këtij premtimi, Shtetet e Bashkuara premtuan të mos “njohnin ose negocionin me Organizatën për Çlirimin e Palestinës” derisa PLO të njihte “të drejtën për të ekzistuar” të Izraelit, të hiqte dorë nga përdorimi i forcës (i koduar si terrorizëm) dhe të pranonte Rezolutat 242 dhe 338 të Këshillit të Sigurimit (SC) (të cilat, të miratuara në vitin 1973, riafirmuan SC 242 dhe bënë thirrje për “negociata… midis palëve të interesuara nën kujdesin e duhur”, që do të thotë një konferencë shumëpalëshe paqeje, e cila më vonë u mblodh në Gjenevë). 55 Pavarësisht këtij premtimi klandestin ndaj

Izraelit, menjëherë pas kësaj Kissinger i kërkoi Presidentit Gerald Ford të miratonte kontaktin e SHBA-së me PLO-në. Ai argumentoi se “Nuk do të kishte ndryshim në qëndrimin tonë ndaj PLO-së për çështjen e Lindjes së Mesme, por ne nuk kemi asnjë angazhim ndaj Izraelit për të mos folur me PLO-në ekskluzivisht për situatën në Liban.” 56 Me sa duket, qëllimi i këtyre kontakteve ishte të siguronte sigurinë e ambasadës amerikane në Bejrut dhe të qytetarëve amerikanë gjatë luftës civile libaneze, të cilën PLO-ja mori përsipër ta bënte. Gjatë disa viteve pasuese, pati një koordinim të gjerë midis personelit të inteligjencës nga të dyja palët në lidhje me një siguri të tillë, të ofruar nga PLO-ja. Kur këto marrëveshje u bënë të njohura, përgjigjja e Izraelit ishte ashpër kritike, por qeveria amerikane pohoi natyrën e tyre të kufizuar. Megjithatë, kontaktet SHBA-PLO u zgjeruan me shpejtësi përtej këtyre qëllimeve fillestare të kufizuara për të përfshirë situatën e përgjithshme politike në Liban. Në vitin 1977, ambasadori amerikan në Bejrut, Richard Parker, u ngarkua me detyrën e mbajtjes së kontakteve në lidhje me një sërë çështjesh politike përmes ndërmjetësve të lidhur me PLO-në, midis tyre një profesor në AUB dhe një biznesmen i shquar palestinez.

Nuk ka dyshim se, pavarësisht justifikimit të Kissingerit, diskutimet e SHBA-së me PLO-në shkelën kushtet e Memorandumit të Marrëveshjes së vitit 1975 me Izraelin. 57 Pasi qeveria izraelite zbuloi se çfarë po ndodhte, ajo reagoi me forcë ndaj kësaj tradhtie, siç e shihnin ata. Në janar të vitit 1979, agjentët izraelitë në Bejrut vranë Abu Hassan Salameh, figurën kyçe të PLO-së të përfshirë në këto kontakte, duke i hedhur bombë makinën, duke shkaktuar një "shpërthim të madh" që rezultoi në një "top zjarri". Salameh kishte qenë kreu i shërbimit personal të sigurisë së Yasser 'Arafatit, Force 17, dhe Izraeli pretendoi se ai kishte qenë i përfshirë në sulmin e vitit 1972 ndaj atletëve izraelitë në Lojërat Olimpike të Mynihut.
Megjithatë, një rrëfim i bazuar në intervista me oficerë të inteligjencës izraelite të përfshirë në operacion thotë se "Mossad përfundimisht arriti në

Machine Translated by Google

përfundimi se 'ndërprerja e këtij kanali ishte e rëndësishme ... për t'u dhënë amerikanëve një të dhënë se kjo nuk ishte mënyrë për t'u sjellë ndaj miqve.'" 58 Vrasja nuk i dha fund kontakteve, megjithëse ato u mbuluan edhe më thellë në sekret, pasi si Shtetet e Bashkuara ashtu edhe PLO-ja e pranuan aluzionin e ashpër të Izraelit.

Në vitin 1978, John Gunther Dean, pasardhësi i Parkerit si ambasador në Libanit iu urdhërua të vazhdonte kanalet e komunikimit, të cilat u zgjeruan për të përfshirë ndërveprimet e para të drejtpërdrejta midis Amerikës dhe PLO-së.

zyrtarë dhe erdhi për të trajtuar një gamë edhe më të gjerë temash politike. Midis tyre ishin kushtet për pranimin e SC 242 nga PLO dhe për njohjen e PLO-së nga SHBA-ja; përfshirja e PLO-së në negociatat e paqes; revolucioni islamik iranian; dhe lirimi i pengjeve amerikane që mbaheshin në Teheran. Për të paktën katër vjet, Shtetet e Bashkuara negociuan në mënyrë klandestine me PLO-në, pavarësisht premtimit të saj ndaj Izraelit.

Dean ishte shënjestra e një atentati në vitin 1980. Fronti për Çlirimin e Libanit nga të Huajt mori përgjegjësinë, por ky grup u identifikua më vonë në intervista me burime të inteligjencës izraelite si një operacion i kontrolluar nga Izraeli.

59 Dean gjithmonë pohonte se Izraeli ishte pas përpjekjes për ta vrarë atë, dhe kjo provë, përveç vrasjes së disa palestinezëve të përfshirë në kontakte me Shtetet e Bashkuara nga Izraeli, duket se e mbështet pretendimin e Dean. 60 Korrespondenca me Departamentin e

Shtetit gjatë vitit 1979, në të cilën Dean më dha akses, ilustron shkallën e këtyre kontakteve SHBA-PLO në mënyra që nuk pasqyrohen plotësisht në serinë zyrtare dokumentare të Departamentit të Shtetit, Marrëdhëniet me Jashtë të Shteteve të Bashkuara. 61 Ato përfshijnë, për shembull, shkëmbime të gjera mbi përpjekjet e PLO-së për të liruar pengjet amerikane të mbajtura në ambasadën në Teheran (një numër i të cilëve me sa duket u liruan të paktën pjesërisht për shkak të ndërmjetësimit palestinez me regjimin revolucionar iranian). Ndërsa kontaktet filluan nëpërmjet ndërmjetësve, ato çuan në takime të drejtpërdrejta midis Dean dhe, ndër të tjerë, Brigadier Sa'd Sayel (Abu al-Walid) - një ish-oficer i ushtrisë jordaneze, shefi i shtabit të PLO-së dhe oficeri i saj i lartë ushtarak. 62 Edhe ai u vra më vonë, ndoshta nga agjentë sirianë ose ndoshta nga ata të Izraelit.

Po aq e rëndësishme sa shtrirja dhe diapazoni i shkëmbimeve ishte edhe përmbajtja e tyre. Ndërmjetësit palestinezë të përfshirë biseduan gjatë me Deanin dhe një nga kolegët e tij rreth kushteve për pranimin e SC 242 nga PLO-ja (ishte e gatshme ta bënte këtë me disa rezerva) dhe se si kjo mund të çonte në një marrëveshje zyrtare dhe të hapur me SHBA-në.

Machine Translated by Google

Kontaktet palestineze. Marrëveshja për këtë çështje nuk u arrit kurrë. Palestinezët e përfshirë vazhdimisht e përcollën dëshirën e PLO-së për njohje nga Uashingtoni të përpjekjeve të saj në emër të interesave të SHBA-së, por Dean ishte i autorizuar vetëm për të shprehur mirënjohjen e qeverisë së tij për ofrimin e sigurisë për institucionet amerikane. Shtetet e Bashkuara nuk ofruan kurrë shpërblimin politik për këto shërbime që me sa duket priste udhëheqja palestineze.

NDËRSA KONTAKTET AMERIKANE me PLO-në ishin në vazhdim në Bejrut, administrata e Presidentit Jimmy Carter, duke punuar për të mbajtur një konferencë shumëpalëshe për paqen në Lindjen e Mesme në Gjenevë, lëshoi një komunikatë të përbashkët me BRSS-në në tetor 1977. Komunikata hapi rrugën, duke iu referuar pjesëmarrjes së të gjitha palëve në konflikt, përfshirë "ato të popullit palestinez". Një deklaratë e bërë nga Carter disa muaj më parë, duke bërë thirrje për një atdhe për palestinezët, sinjalizoi një ton të ndryshëm në Uashingto Megjithatë, nën presionin e qeverisë së sapozgjedhur Likud në Izrael, të udhëhequr nga Menachem Begin, dhe nga Anwar Sadat i Egjiptit, administrata shpejt braktisi përpjekjet e saj për një zgjidhje gjithëpërfshirëse dhe përfshirjen e palestinezëve në procesin e negociatave, duke [63] Në vend të kësaj, ajo miratoi marrëveshjen dypalëshe të Camp David. rezultuar në traktatin e veçantë të paqes egjiptiano-izraelit të vitit 1979.

Ky proces u hartua posaçërisht nga Begin për të ngrirë PLO-në, për të lejuar kolonizimin e papenguar të Territoreve të Pushtuara të pushtuara në vitin 1967 dhe për ta lënë çështjen e Palestinës në pritje, e cila mbeti aty për më shumë se një dekadë. Ndërsa Sadati dhe zyrtarët amerikanë protestuan dobët kundër këtij devijimi të çështjes palestineze, rëndësinë e së cilës Carter e kishte theksuar në fillim të presidencës së tij, në fund ata pranuan. Për Sadatin, traktati ia rikthe Gadishullin e Sinait Egjiptit. Për Beginin, paqja e njëanshme egjiptiane forcoi kontrollin e Izraelit mbi pjesën tjetër të Territoreve të Pushtuara dhe e largoi përgjithmonë Egjiptin nga konflikti arabo-izraelit. Për Shtetet e Bashkuara, traktati përfundoi kalimin e Egjiptit nga kampi sovjetik në atë amerikan, duke çaktivizuar aspektet më të rrezikshme të konfliktit të superfuqive në Lindjen e Mesme.

Duke pasur parasysh rëndësinë jetike të këtyre qëllimeve kombëtare për të tre palët, Beginit iu lejua të diktonte kushtet në lidhje me Palestinën në Camp David dhe në traktatin e paqes të vitit 1979. [64] E gjithë kjo ishte e dukshme për

Machine Translated by Google

Udhëheqja e PLO-së dhe fazat e mëvonshme të ndërveprimit të tyre indirekt me qeverinë e Shteteve të Bashkuara pasqyruan hidhërimin e tyre në rritje. Ata panë se bashkëpunimi i PLO-së në Liban, larg nga të qenit reciprok, në fakt u shpërblye me izolim të mëtejshëm të organizatës nga Shtetet e Bashkuara dhe aleati i saj izraelit.

Edhe pse nën drejtimin e Carterit, Shtetet e Bashkuara ishin afruar shumë pranë miratimit të të drejtave kombëtare të palestinezëve dhe përfshirjes së tyre në negociata, të dyja palët u gjendën më larg se kurrë. Camp David dhe traktati i paqes izraelito-egjiptian sinjalizuan aleancën e SHBA-së me shprehjen më ekstreme të mohimit të të drejtave palestineze nga Izraeli, një aleancë që u konsolidua nga administrata e Ronald Reaganit. Begin dhe pasardhësit e tij në Likud, Yitzhak Shamir, Ariel Sharon dhe më pas Benjamin Netanyahu, ishin kundër paepur ndaj shtetësisë, sovranitetit ose kontrollit palestinez të Bregut Perëndimor të pushtuar dhe Jerusalemit Lindor. Trashëgimtarë ideologjikë të Ze'ev Jabotinsky, ata besonin se e gjithë Palestina i përkiste vetëm popullit hebre dhe se një popull palestinez me të drejta kombëtare nuk ekzistonte. Në rastin më të mirë, autonomia mund të ishte e mundur për "arabët vendas", por kjo autonomi do të zbatohej vetëm për njerëzit, jo për tokën. Qëllimi i tyre i qartë ishte ta transformonin të gjithë Palestinën në Tokën e Izraelit.

Nëpërmjet traktatit me Egjiptin, Begin siguroi që asgjë nuk do të ndërhynte në zbatimin e vizionit të Likudit. Themeli që ai kishte hedhur me zgjuarsi, i cili u miratua nga Shtetet e Bashkuara, formoi bazën e gjithçkaje që do të vinte më pas. 65 Negociatat e ardhshme do të kufizoheshin në kushtet e vetëqeverisjes për një periudhë të përkohshme pafundësisht të zgjatshme dhe do të përjashtonin çdo diskutim mbi sovranitetin, shtetësinë, Jerusalemin, fatin e refugjatëve dhe juridiksionin mbi tokën, ujin dhe ajrin e Palestinës. Ndërkohë, Izraeli filloi të përforconte kolonizimin e Territoreve të Pushtuara. Pavarësisht protestave të herëpashershme të buta amerikane dhe egjiptiane, kushtet e vendosura nga Begin vendosën tavanin e asaj për të cilën palestinezët lejoheshin të negocionin.

Pas traktatit të paqes të vitit 1979, kushtet u përkeqësuan edhe më shumë për palestinezët. Lufta e Libanit vazhdoi, duke shkatërruar pjesën më të madhe të vendit, duke e rraskapitur popullin e tij dhe duke e dobësuar PLO-në. Në faza të ndryshme, PLO-ja e gjeti veten përballë ushtrive izraelite, siriane dhe libaneze, si dhe milicive libaneze të mbështetura fshehurazi nga një sërë shtetesh, përfshirë Izraelin, Shtetet e Bashkuara, Iranin dhe Arabinë Saudite. Megjithatë, pas të gjitha këtyre dhe pavarësisht një pushtimi izraelit në vitin 1978 - Operacioni Litani - i cili la një pjesë të madhe të ju

Machine Translated by Google

Libani nën kontrollin e përfaqësuesit të saj, Ushtrisë Jugore Libaneze, PLO-ja ishte ende në këmbë. Në fakt, ajo mbetej forca më e fortë në pjesë të mëdha të Libanit, ato që nuk ishin në duart e ushtrive të huaja ose përfaqësuesve të tyre, duke përfshirë Bejrutin Perëndimor, Tripolin, Sidonin, Malet Shouf dhe pjesën më të madhe të jugut. Do të duhej edhe një fushatë ushtarake për të larguar PLO-në, dhe në vitin 1982, Sekretari i Përgjithshëm i Shtetit Amerikan Alexander Haig ra dakord me planet e Ariel Sharon që Izraeli të përfundonte organizatën dhe bashkë me të nacionalizmin palestinez.

Machine Translated by Google

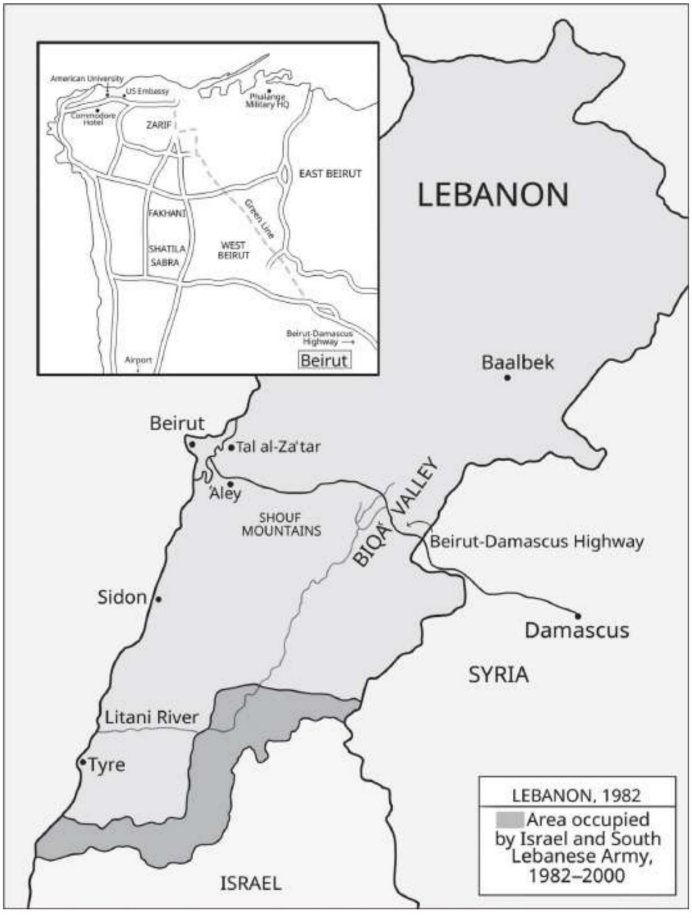

Machine Translated by Google

4

Deklarata e Katërt e Luftës, 1982

Sulmi ose bombardimi i qyteteve, fshatrave, vendbanimeve ose banesave
të cilat janë të pambrojtura janë të ndaluara.
—Neni 25, Shtojca e Konventës së Hagës, 29 korrik 1899 [1]

Ke frikë t'u tregosh lexuesve tanë dhe atyre që mund të të ankohen
se izraelitët janë të aftë të bombardojnë pa dallim një qytet të tërë.
—Shefi i Zyrës së Bejrutit të New York Times, Thomas Friedman, drejtuar redaktorëve të tij [2]

Deri në vitin 1982, banorët e Bejrutit kishin përjetuar shumë vite lufte. Ata ishin mësuar me zhurmën e shpërthimeve dhe kishin mësuar nga përvoja t'i dallonin ato. Më 4 qershor të atij viti, një të premte, isha në një takim të komisionit të pranimeve në Universitetin Amerikan të Bejrutit, ku kisha dhënë mësim për gjashtë vitet e fundit. Më dukej si një fundjavë rutinë. Papritmas, dëgjuam zhurmën e fortë të asaj që duhet të ketë qenë disa bomba me peshë dy mijë paund që shpërthenin në distancë. E kuptuam shpejt seriozitetin e asaj që po ndodhte dhe takimi u ndërpre menjëherë. Ky bombardim ajror ishte breshëri hapëse në pushtimin e Libanit nga Izraeli në vitin 1982, i drejtuar kundër OÇP-së. Të gjithë në vend e kishin pritur prej kohësh dhe shumica e kishin pasur frikë.

Dy vajzat tona, Lamya, e cila ishte pesë vjeç e gjysmë, dhe Dima, atëherë gati tre vjeç, ishin në kopësht dhe në çerdhe në vende të ndryshme. Me zhurmën e zhurmshme të avionëve luftarakë supersonikë që hidheshin për të sulmuar në sfond (një nga tingujt më të tmerrshëm në tokë), nxitova drejt makinës sime për të marrë vajzat nga shkollat e tyre. Të gjithë në rrugë atë ditë nganë me të njëjtën pakujdesi që tregonin gjithmonë kur luftimet fillonin përsëri në Bejrut - domethënë, nganë vetëm pak më me pakujdesi se zakonisht.

Gruaja ime, Mona, atëherë në muajin e katërt të shtatzënisë, ishte në punë në WAFA, Agjencinë e Lajmeve Palestine të PLO-së, ku ishte kryeredaktore e buletinit të saj në gjuhën angleze. Me sa munda të kuptoja, shpërthimet kolosale

Machine Translated by Google

Zhurma që tronditi kryeqytetin libanez dukej se vinte nga lagjja e zhurmshme Fakhani e Bejrutit Perëndimor, disa kilometra larg. Ngjitur me kampet e refugjatëve Sabra dhe Shatila, zyra e WAFA-s ndodhej atje, si dhe shumica e zyrave të informacionit dhe politike të PLO-së. Vendi i shpërthimeve u konfirmua shpejt nga raportet e radios.

Sistemi telefonik i Bejrutit, i cili nuk ishte kurrë shumë i besueshëm dhe aq më pak pas shtatë viteve luftë, ishte aq i mbingarkuar sa nuk munda të lidhesha me Monën. Nuk kisha asnjë mënyrë për ta kontaktuar dhe nuk kisha idenë se çfarë po ndodhte. Shpresoja që ajo të ishte strehuar në bodrumin e ndërtesës së rrënuar WAFA. Për fat të mirë, AUB ishte afër shkollave të vajzave. Unë dhe Mona ishim gjithmonë të shqetësuar për të qenë në gjendje t'i kontaktonim shpejt sa herë që fillonin luftimet e vazhdueshme. Gjatë viteve të para të luftës së ndërprerë në Liban, nuk kishim pasur kurrë frikë për veten tonë, por kishte shqetësim të vazhdueshëm sapo vajzat fillonin të shkonin në shkollë.

Vajzat tona, dhe më vonë djali ynë, lindën në Bejrut në mes të luftës, dhe për shkak të faktit se kishim prindër të përfshirë politikisht (siç ishin pothuajse të gjithë 300,000 palestinezët në Liban), ato shiheshin si terroristë nga qeveria izraelite dhe disa të tjerë, ashtu si unë dhe Mona. Për fatin tim të keq, ata që kishin më shumë gjasa të na etiketonin në këtë mënyrë tani po përgatiteshin të pushtonin qytetin. Edhe pse mund të kishte qenë pothuajse një marrje normale e shkollës së së premtes në Bejrut, edhe me shpërthimet dridhëse në distancë, e dija se jeta jonë nuk do të ishte normale për një kohë të gjatë. Shpejt vajzat i kisha të sigurta në shtëpi, dhe unë dhe nëna ime i qetësuam sa më mirë që mundëm kundër zhurmës së pamëshirshme të gjëmimit jashtë.

Kur Mona më në fund arriti në shtëpi, mësova se, pavarësisht bombardimeve të rënda ajrore, ajo kishte vendosur të mos i kushtonte vëmendje këshillës për të shkuar në një strehë në bodrum. Nga përvoja e saj gjatë shumë viteve të luftës, ajo e dinte se një sulm i zgjatur (siç ishte ai) do të thoshte se mund të mbetej e bllokuar atje dhe e ndarë nga vajzat për shumë orë. Kështu që, në vend të kësaj, ajo doli nga zyra dhe u nis për në shtëpi. Me të gjithë në rrugë që po iknin nga bombardimet dhe pa makina apo taksi në horizont, edhe ajo vrapoi. Një milje larg, pa frymë, afër zyrave të UNESCO-s, ajo gjeti një taksi që ishte e gatshme të ndalonte dhe ta çonte pjesën tjetër të rrugës shëndoshë e mirë. Kjo përvojë nuk pati asnjë efekt të dukshëm tek foshnja që mbante, djali ynë Ismail, i cili lindi disa muaj më vonë, megjithëse për një kohë shumë të gjatë më pas, ai mbeti jashtëzakonisht i ndjeshëm ndaj tingujve të lartë.

Machine Translated by Google

Atë të premte, avionët luftarakë izraelitë bombarduan dhe rrafshuan dhjetëra ndërtesa, përfshirë një stadium sportiv pranë lagjes Fakhani, me pretekstin se aty ndodheshin zyra dhe objekte të PLO-së. Bombardimi intensiv i objektivave në Bejrut dhe në jug të Libanit që vazhdoi edhe ditën tjetër ishte preludi i një sulmi masiv tokësor që filloi më 6 qershor, i cili përfundimisht çoi në pushtimin e pjesës më të madhe të Libanit nga Izraeli. Ofensiva kulmoi me një rrethim shtatë-javor të Bejrutit që përfundoi më në fund me një armëpushim më 12 gusht. Gjatë rrethimit, ndërtesa të tëra apartamentesh u shkatërruan dhe zona të mëdha u shkatërruan në gjysmën perëndimore të qytetit tashmë të dëmtuar rëndë. Gati pesëdhjetë mijë njerëz u vranë ose u plagosën në Bejrut dhe pjesën tjetër të Libanit, ndërsa rrethimi përbënte sulmin më serioz nga një ushtri e rregullt ndaj një kryeqyteti arab që nga Lufta e Dytë Botërore. Nuk do të barazohej deri në pushtimin amerikan të Bagdadit në vitin 2003.

Distrikti Fakhani, Bejruti Perëndimor, qershor 1982. WAFA ishte e vendosur atje, si dhe shumica e Zyrat e informacionit dhe politike të PLO-së.

Pushtimi i Libanit në vitin 1982 ishte një pikë kthese në konfliktin midis Izraelit dhe palestinezëve. Ishte lufta e parë e madhe që nga 15 maji 1948, ku u përfshinë kryesisht palestinezët dhe jo ushtritë e shteteve arabe.
Feda'iyin palestinezë ishin përballur me trupat izraelite në luftime që nga mesi i viteve 1960 e tutje, në Karameh të Jordanisë, në Libanin jugor në fund të viteve 1960 dhe në vitet 1970, veçanërisht në Operacionin Litani të vitit 1978 dhe në një shkëmbim të furishëm zjarri përgjatë...

Machine Translated by Google

kufirin libano-izraelit në verën e vitit 1981. Megjithatë, pavarësisht përpjekjeve të përsëritura për të çrrënjosur PLO-në, ajo kishte ndërtuar një pozicion të tillë force në Liban si politikisht ashtu edhe ushtarakisht, saqë operacionet relativisht të kufizuara të kësaj natyre kishin pasur vetëm një ndikim minimal.

Pushtimi në vitin 1982 ishte i një rendi krejtësisht të ndryshëm për sa i përket qëllimeve, shkallës dhe kohëzgjatjes së tij, humbjeve të rënda të përfshira dhe ndikimit të tij afatgjatë. Lufta e Izraelit kundër Libanit kishte objektiva të shumëfishta, por ajo që e dallonte atë ishte fokusi i saj kryesor te palestinezët dhe qëllimi i saj më i gjerë për të ndryshuar situatën brenda Palestinës. Ndërsa skema e përgjithshme për luftën u miratua nga Kryeministri Menachem Begin dhe kabineti izraelit, ata shpesh mbaheshin në errësirë nga arkitekti i pushtimit, ministri i mbrojtjes Ariel Sharon, në lidhje me qëllimet e tij të vërteta dhe planet e tij operacionale. Megjithëse Sharoni donte të dëbonte PLO-në dhe forcat siriane nga Libani dhe të krijonte një qeveri aleate të lakueshme në Bejrut për të transformuar rrethanat në atë vend, objektivi i tij kryesor ishte vetë Palestina. Nga perspektiva e mbështetësve të Izraelit të Madh si Sharoni, Begin dhe Yitzhak Shamir, shkatërrimi ushtarak i PLO-së dhe eliminimi i fuqisë së saj në Liban do t'i jepte fund gjithashtu forcës së nacionalizmit palestinez në Bregun Perëndimor të pushtuar, Rripin e Gazës dhe Jerusalemin Lindor. Këto zona do të bëheshin kështu shumë më të lehta për Izraelin për t'i kontrolluar dhe në fund për t'i aneksuar. Ish-shefi i shtabit izraelit, Mordechai Gur, duke folur në një seancë sekrete të një komiteti të Knessetit në fillim të luftës, e përmblodhi me miratim qëllimin e saj: në "territoret e pushtuara, në analizë të fundit ideja ishte të kufizohej ndikimi i udhëheqjes [së PLO-së] në mënyrë që të na jepej liri më e madhe veprimi." 3 Në shkallë të gjerë, pushtimi izraelit i Libanit përfshiu ekuivalentin e tetë divizioneve (mbi 120,000 trupa, një pjesë e madhe e tyre rezervistë), mobilizimi më i madh i vendit që nga

lufta e vitit 1973.

4 Gjatë dy javëve të para të luftës, kjo forcë masive u angazhua në beteja të ndërprera, por të ashpra, me disa mijëra luftëtarë palestinezë dhe libanezë në Libanin jugor, dhe në luftime të ashpra me dy divizione të forcave të blinduara dhe të këmbësorisë siriane në Luginën Biqa dhe në malet e distrikteve Shouf dhe Metn në lindje të Bejrutit.
Më 26 qershor, Siria pranoi një armëpushim (i cili përjashtonte në mënyrë të qartë PLO-në) dhe qëndroi në anë të luftës për pjesën tjetër të saj. Rrethimi pasues i Bejrutit përfshiu bombardime ajrore dhe artilerie të qytetit dhe luftime sporadike tokësore vetëm me forcat e PLO-së dhe aleatëve të saj libanezë.

Machine Translated by Google

Gjatë dhjetë javëve të luftimeve nga fillimi i qershorit deri në mesin e gushtit 1982, sipas statistikave zyrtare libaneze, më shumë se nëntëmbëdhjetë mijë palestinezë dhe libanezë, kryesisht civilë, u vranë dhe më shumë se tridhjetë mijë u plagosën. 5 Kampi i refugjatëve palestinezë 'Ain al-Hilwa', i vendosur strategjikisht pranë Sidonit, më i madhi në Liban me mbi dyzet mijë banorë, u shkatërrua pothuajse tërësisht pasi popullsia e tij ofroi rezistencë të ashpër ndaj përparimit izraelit. Në shtator, një fat i ngjashëm i ndodhi kampeve binjake Sabra dhe Shatila në periferi të Bejrutit, vend i një masakre famëkeqe dhe të tmerrshme pasi luftimet supozohej se kishin mbaruar. Bejruti dhe shumë zona të tjera në jug dhe malet Shouf pësuan dëme të rënda, ndërsa forcat izraelite i ndërprenë periodikisht ujin, energjinë elektrike, ushqimin dhe karburantin pjesës perëndimore të rrethuar të kryeqytetit libanez, ndërsa ata e bombarduan atë me ndërprerje, por ndonjëherë shumë intensivisht, nga ajri, toka dhe deti. Numri zyrtar izraelit i viktimave ushtarake gjatë dhjetë javëve të luftës dhe rrethimit arriti në më shumë se 2,700, me 364 ushtarë të vrarë dhe gati 2,400 të plagosur. 6 Pushtimi i Libanit dhe pushtimi i gjatë pasues i pjesës jugore të vendit — i cili përfundoi vetëm në vitin 2000 — përfshiu numrin e tretë më të lartë të viktimave ushtarake të Izraelit midis gjashtë luftërave të mëdha në historinë e tij mbi shtatëdhjetëvjeçare. 7

GJATË DHJETË JAVAVE të bombardimeve dhe rrethimit të Bejrutit Perëndimor, familja ime - Mona, dy vajzat tona, nëna ime, Selwa, vëllai im i vogël Raja dhe unë - qëndruam së bashku në apartamentin tonë në lagjen e ndërtuar Zarif të Bejrutit Perëndimor. Vijat e frontit ishin afruar në mënyrë të pakëndshme me shtëpinë e nënës sime në periferinë jugore të Haret Hreik, duke e detyruar atë dhe vëllain tim të zhvendoseshin të jetonin me ne. Kur arritëm të vizitonim apartamentin e tyre pasi mbaruan luftimet, zbuluam se kuzhina ishte goditur drejtpërdrejt nga një predhë artilerie izraelite.

Të qenit bashkë do të thoshte që secili prej nesh në familje e dinte se ku ndodhej tjetri në çdo kohë, dhe mund të ndihmonim në ruajtjen e moralit tonë të përgjithshëm, pavarësisht shumë privimeve të rrethimit - kujdesi për dy fëmijë të vegjël të mbyllur në shtëpi, përballimi i mungesave akute të ujit, energjisë elektrike dhe ushqimit të freskët, si dhe erës së keqe të mbeturinave të djegura, të cilave i përballuam së bashku me qindra mijëra banorë të tjerë të Bejrutit Perëndimor. Kishim duruar vite të tëra lufte civile, duke u përballur me bombardime të rënda dhe madje edhe sulme ajrore izraelite, por ky rreth

Machine Translated by Google

Me vëllimin e zjarrit të artilerisë izraelite nga toka dhe deti dhe bombardimet e pamëshirshme ajrore, ishte shumë më intensive dhe e egër.

Gjatë kësaj krize ekzistenciale për kauzën palestineze, e cila për shumë prej nesh dukej sikur jeta dhe vdekja vareshin në fije të perit, unë veprova si një burim jozyrtar për gazetarët perëndimorë, me disa prej të cilëve isha bërë miq gjatë viteve. E lirë nga detyrimi për të paraqitur linjën zyrtare të PLO-së, por ende në kontakt të ngushtë me kolegët në WAFA, ku dikur kisha punuar, isha në gjendje të jepja vlerësimin tim të sinqertë të ngjarjeve. Ndërkohë, Mona vazhdoi të redaktonte buletinin e lajmeve në gjuhën angleze të WAFA-s, megjithëse duke pasur parasysh shtatzëninë e saj, tani ishte shumë e rrezikshme për të që të shkonte në zyrën e vjetër në lagjen Fakhani, dhe asaj i duhej të

punonte nga distanca. 8 Ishte fat për prezantimin e pikëpamjes palestineze që Bejruti kishte qenë gjithmonë qendra nervore gazetareske e pjesës më të madhe të Lindjes së Mesme (si dhe qendra e spiunazhit), me shumicën e gazetarëve të vendosur në pjesën perëndimore të qytetit. Midis tyre ishin korrespondentë veteranë lufte që kishin mbuluar konfliktet arabo-izraelite dhe libaneze për shumë vite dhe ishin kryesisht imunë ndaj propagandës së dukshme, qoftë mesazhet e pahijshme të PLO-së, retorika e ashpër e Frontit Maronit Libanez, mburrja formulaike e regjimit sirian, apo hasbara-ja dinake dhe e fshehtë që Izraeli kishte zotëruar. Për shkak të pranisë së tyre në Bejrut, rrjedha e luftës u mbulua mirë nga media ndërkombëtare.

Machine Translated by Google

Autori, në të djathtë, duke ndihmuar në një konferencë për shtyp në Hotelin Commodore, Bejrut

Korrikun e kaluar, Izraeli dhe PLO-ja ishin përfshirë në një shkëmbim intensiv zjarri dyjavor përtej kufirit, me aviacionin dhe artilerinë e Izraelit që godiste Libanin jugor dhe njësitë raketore dhe artilerie të PLO-së që godisnin objektiva në të gjithë Izraelin verior.9 Si pasojë, një numër i madh civilësh libanezë dhe palestinezë ishin detyruar të largoheshin nga shtëpitë e tyre, ndërsa izraelitët në Galilee u kufizuan në strehimore ose ikën. Këto luftime të ashpra kulmuan me një armëpushim më 25 korrik 1981, të negociuar nga i dërguari presidencial i SHBA-së, Ambasadori Philip Habib, i cili, çuditërisht, u mbajt për dhjetë muajt e ardhshëm me shumë pak shkelje.10 Megjithatë , ishte e qartë se qeveria Begin dhe Ariel Sharon nuk ishin të kënaqur me këtë rezultat.

Paralajmërimet për përgatitjet e luftës izraelite kishin mbërritur te udhëheqësit libanezë dhe palestinezë, mediat dhe të tjerë. Një nga këto paralajmërime u dha në një takim informues për studiuesit në pranverën e vitit 1982, të cilin e mora pjesë në Institutin për Studime Palestineze. Ai u dha nga Dr. Yevgeny Primakov, i cili ishte drejtor i Institutit Sovjetik Oriental dhe njihej si një oficer i lartë i KGB-së.
Primakov ishte i drejtpërdrejtë: Izraeli së shpejti do të sulmonte Libanin, Shtetet e Bashkuara do ta mbështesnin plotësisht dhe BRSS nuk kishte aftësinë për të parandaluar sulmin ose për të mbrojtur aleatët e saj libanezë dhe palestinezë. Moska, tha ai, do të ishte e vështirë për të parandaluar zgjerimin e luftës në Siri ose për të ruajtur territorin e saj.

Machine Translated by Google

aleati kryesor rajonal, regjimi sirian. Na thanë se ai i kishte thënë pak a shumë të njëjtat gjëra udhëheqjes së PLO-së. 11

Pra, askush prej nesh nuk duhej të ishte habitur kur lufta filloi me bombardimin e Bejrutit më 4 qershor 1982, megjithëse shtrirja dhe shkalla e asaj që pasoi ishte shumë më e madhe nga sa prisja unë dhe të tjerët. Në të kundërt, Yasser 'Arafat dhe udhëheqës të tjerë të PLO-së e kishin kuptuar prej kohësh se kur të vinte lufta, Sharon do ta shtynte ushtrinë e tij deri në Bejrut. Ata ishin qartësisht duke u përgatitur për këtë eventualitet, duke grumbulluar municione dhe furnizime, duke zhvendosur zyra dhe dosje, dhe duke përgatitur strehimore dhe qendra komande rezervë. 12 Duke filluar nga 6 qershori, kolonat e mëdha të blinduara të Izraelit, shpesh të paraprira nga zbarkime amfibe dhe helikopterësh të komandove, shtynë me shpejtësi drejt veriut përtej Sidonit përgjatë bregdetit drejt Bejrutit. Njësi të tjera të blinduara izraelite përparuan njëkohësisht përmes Maleve Shouf në qendër të vendit, ndërsa të tjera luftuan në Luginën Biqa' në lindje. Forca pushtuese prej tetë divizionesh gëzonte epërsi absolute në numër dhe pajisje në të gjitha frontet, si dhe kontroll të plotë të ajrit dhe detit.

Edhe pse terreni i vështirë ose zonat e dendura të ndërtuara, të kombinuara me rezistencë të vendosur, mund ta pengonin për një kohë të shkurtër një ofensivë kaq të fuqishme, vetëm viktimat shumë të mëdha izraelite do ta kishin ngadalësuar, nëse jo ndaluar, atë.

Kështu, më 13 qershor, trupat izraelite mbërritën në kryqëzimin strategjik Khaldeh në rrugën bregdetare, pak në jug të Bejrutit, ku luftëtarët palestinezë, libanezë dhe sirianë u mposhtën përfundimisht. 13 tanke dhe artileri izraelite u shfaqën menjëherë pas kësaj pranë pallatit presidencial në Ba'abda dhe në periferi të tjera në pjesën lindore të kryeqytetit. Bejruti Perëndimor tani ishte i rrethuar dhe rrethimi ishte gati të fillonte. Pas ofensivës izraelite që i dëboi forcat siriane nga qytetet malore me pamje nga Bejruti dhe drejt një armëpushimi të veçantë, PLO mbeti e vetme në fushëbetejë me aleatët e saj në Lëvizjen Kombëtare Libaneze.

Rrethimi po shtrëngohej, forcat izraelite bombarduan Bejrutin Perëndimor me sa duket sipas dëshirës, dhe nuk kishte asnjë perspektivë për ndihmë apo mbështetje kuptimplote nga asnjë anë.

Në disa raste, bombardimet dhe granatimet izraelite u shënjestruan me kujdes, ndonjëherë në bazë të informacioneve të sakta. Megjithatë, shumë shpesh nuk ndodhi kështu. Dhjetëra ndërtesa banimi me tetë deri në dymbëdhjetë kate u shkatërruan në sulmet ajrore në të gjithë pjesën perëndimore të qytetit, veçanërisht në lagjen universitare Fakhani-Arab, duke goditur shumë zyra të zbrazëta të PLO-së, si dhe shtëpi banimi. Shumë nga ndërtesat që u rrafshuan atje dhe gjetkë...

Machine Translated by Google

—për shembull, përgjatë bregut në lagjen Raouché, ku apartamenti i kushëririt tim Walid u shkatërrua nga një predhë artilerie—nuk kishte asnjë dobi të besueshme ushtarake.

Edhe pse redaktorët e tij në New York Times e hoqën fjalën ofenduese nga artikulli i tij, gazetari Thomas Friedman në një moment e përshkroi bombardimin izraelit si "pa dallim". 14 Ai po i referohej konkretisht bombardimeve sporadike të lagjeve si zona përreth Hotel Commodore, ku ai dhe shumica e gazetarëve po qëndronin, dhe të cilat sigurisht nuk përmbanin asgjë me interes ushtarak. 15 Objektivi i vetëm i mundshëm i një bombardimi të tillë të përgjithshëm ishte terrorizimi i popullsisë së Bejrutit dhe kthimi i saj kundër PLO-së.

Pavarësisht kësaj stuhie zjarri, dhe madje edhe me aftësitë e gjera të mbikëqyrjes ajrore të Izraelit dhe qindra agjentëve dhe spiunëve të tij të vendosur në Liban16 (lufta u zhvillua para epokës së dronit zbulues), asnjë nga disa poste nëntokësore të komandës dhe kontrollit të OÇP-së që funksiononin ose qendrat e saj të shumëfishta të komunikimit nuk u godit kurrë. As një udhëheqës i vetëm i OÇP-së nuk u vra në sulme, megjithëse shumë civilë vdiqën kur forcat ajrore izraelite nuk i goditën objektivat e tyre. Kjo është e habitshme, duke pasur parasysh sa të gjera ishin përpjekjet e Izraelit për t'i likuiduar ata.17 Udhëheqësit e Izraelit ishin qartësisht të pashqetësuar për vrasjen e civilëve që përpiqeshin ta bënin këtë: pasi një sulm ajror në korrik 1981 shkatërroi një ndërtesë në Bejrut me viktima të rënda civile, zyra e Begin kishte deklaruar se "Izraeli nuk po përmbahej më nga sulmi ndaj objektivave guerile në zonat civile".18 Vetë Arafati ishte një objektiv kryesor. Në një letër të 5 gushtit drejtuar Ronald Reagan, Begin shkroi se "këto ditë" ai ndihej sikur ai dhe "ushtria e tij e guximshme" po "përballeshin me 'Berlinin' ku, midis civilëve të pafajshëm, Hitleri dhe ndihmësit e tij fshiheshin në një bunker thellë nën sipërfaqe". 19 Begin shpesh bënte paralele të tilla midis Arafatit dhe Hitlerit: nëse Arafati ishte një tjetër Hitler, atëherë vrasja e tij ishte sigurisht e lejueshme dhe e justifikuar,

pavarësisht kostos në jetët e civilëve. 20 Një nga spiunët e supozuar më famëkeq të Izraelit, i njohur nga bejrutianët si Abu Rish ("babai i pendës": ai ndonjëherë mbante një pendë në kapelë), shpesh ngrinte kampin përballë ndërtesës së apartamenteve të vjehrrës sime në lagjen Manara të Bejrutit Perëndimor, dhe ndonjëherë edhe në hollin e saj. Pamja e tij e çuditshme ishte e njohur për kalimtarët dhe për vajzat e mia, duke e parë nga ballkoni sipër, të cilat e kujtojnë më shumë se tridhjetë e pesë vjet më vonë. 21 Disa bejrutianë raportuan se e kishin parë më vonë duke udhëhequr trupat izraelite, megjithëse kjo mund të ketë qenë një legjendë urbane.

Machine Translated by Google

Në një intervistë me mua në Tunizi, dy vjet pas luftës, shefi i inteligjencës së PLO-së, Abu Iyad (Salah Khalaf), ndihmoi të shpjegohej pse Izraeli mund të ketë dështuar të godasë disa nga objektivat e synuara, pavarësisht të gjitha shërbimeve të tij të inteligjencës të lavdëruara. Gjatë rrethimit, PLO kishte arritur të siguronte një rrjedhë të vazhdueshme karburanti, furnizimesh ushqimore dhe municionesh duke i transferuar ato përmes vijave të kontrolluara nga një degë e Frontit Libanez kryesisht Maronite, i cili ishte aleat me Izraelin. Ishte thjesht çështje parash, tha ai me zërin e tij të ulët e të gjëmueshëm, si duhanpirës - dhe përdorimi sistematik i agjentëve të dyfishtë, punësimi i të cilëve mund të ketë pasur të bëjë edhe me shkallën e lartë të mbijetesës së udhëheqësve të PLO-së. "Por kurrë nuk duhet t'i besosh një agjenti të dyfishtë," më tha ai. "Kushdo që mund të blesh mund të blihet përsëri." Me një ironi mizore, ishte një agjent i dyfishtë që ishte kthyer përsëri në burg ai që vrau Abu Iyadin në Tunis në vitin 1991. 22

Drejt fundit të rrethimit, më 6 gusht, isha pranë një pallati tetëkatësh gjysmë të përfunduar, disa blloqe larg vendit ku jetonim, kur një municion me precizion të lartë e shkatërroi atë. 23 Kisha ndaluar për të lënë një mik në makinën e tij të parkuar jo shumë larg ndërtesës. Pothuajse kisha arritur në shtëpi ndërsa aeroplanët binin poshtë dhe dëgjova një shpërthim të madh pas meje. Më vonë pashë se e gjithë ndërtesa ishte rrafshuar, e shndërruar në një grumbull të vetëm rrënojash që dilnin tym.

Struktura, e cila kishte qenë plot me refugjatë palestinezë nga Sabra dhe Shatila, thuhet se sapo ishte vizituar nga Arafati. Të paktën njëqind njerëz, ndoshta më shumë, u vranë - shumica prej tyre gra dhe fëmijë. 24 ditë më vonë, miku im më tha se menjëherë pas sulmit ajror, sapo ai hipi në makinën e tij, i tronditur por i padëmtuar, një makinë-bombë shpërtheu aty pranë, me sa duket e vendosur për të vrarë shpëtimtarët që po ndihmonin familjet që përpiqeshin të gjenin të dashurit e tyre në rrënoja. Makina-bombë të tilla - një armë e preferuar për forcat izraelite që rrethonin Bejrutin dhe një nga instrumentet e tyre më të tmerrshme të vdekjes dhe shkatërrimit - u përshkruan nga një oficer i Mossadit si "vrasje për hir të vrasjes". 25

Machine Translated by Google

Zarif, Bejruti Perëndimor, 6 gusht 1982: "Dëgjova një shpërthim të madh pas meje. Më vonë pashë që E gjithë ndërtesa u rrafshua, e shndërruar në një grumbull të vetëm rrënojash që dilnin tym.

Kjo luftë e ndyrë vazhdoi derisa OÇP-ja u detyrua të pranonte të evakuonte Bejrutin, nën presionin e fortë të Izraelit, Shteteve të Bashkuara dhe aleatëve të tyre libanezë, dhe në mungesë të mbështetjes kuptimplote nga ndonjë vend arab. 26 Negociatat e daljes u zhvilluan kryesisht nëpërmjet qeverisë së ambasadorëve. Shkëmbimet e Habibit me ndërmjetës libanezë, por përfshinin edhe Francën dhe disa qeveri arabe, veçanërisht Arabinë Saudite dhe Sirinë. Deri në fund, dhe pavarësisht disa ndryshimeve në karakteret dhe qëndrimin amerikan ndaj Izraelit, Shtetet e Bashkuara mbetën të përkushtuara për arritjen e qëllimit kryesor të luftës së Izraelit: mposhtjen e OÇP-së dhe dëbimin e saj nga Bejruti.

Izraeli kërkoi tërheqje të plotë dhe praktikisht të pakushtëzuar të PLO-së nga qyteti, një qëllim që Shtetet e Bashkuara e mbështetën plotësisht. Duke përdorur klishe të Luftës së Ftohtë që e dinin se do të rezononin në Uashington, Begin dhe Sharon e kishin bindur që në fillim Presidentin Reagan dhe administratën e tij se PLO ishte një grup terrorist i lidhur me perandorinë e ligë Sovjetike dhe se eliminimi i saj do të ishte një shërbim si për Shtetet e Bashkuara ashtu edhe për Izraelin. E gjithë diplomacia amerikane gjatë luftës buronte nga kjo bindje e përbashkët. Kështu, PLO u përball jo vetëm me presion të ashpër ushtarak nga Izraeli, por edhe me një shtrëngim të pandërprerë diplomatik nga aleati i Izraelit, SHBA-ja. Ky shtrëngim ishte intensiv dhe i vazhdueshëm, dhe u shoqërua me fushata izraelite dhe amerikane të...

Machine Translated by Google

dezinformim dhe mashtrim në lidhje me rrjedhën e negociatave, të dizajnuara për të ulur moralin palestinez dhe libanez dhe për të përshpejtuar një dorëzim të shpejtë.

Ndërkohë, Shtetet e Bashkuara i dhanë gjithashtu mbështetje të domosdoshme materiale aleatit të tyre, në shumën prej 1.4 miliardë dollarësh ndihmë ushtarake çdo vit si në vitet 1981 ashtu edhe në 1982. Kjo ndihmoi për morinë e sistemeve të armëve dhe municioneve amerikane të vendosura në Liban nga Izraeli, nga avionët luftarakë-bombardues F-16 te transportuesit e blinduar M-113, artilerinë 155 mm dhe 175 mm, raketat ajër-tokë dhe municionet thërrmuese.

Përtej roleve të ndërthurura të Izraelit dhe Shteteve të Bashkuara, një nga aspektet dytësore më të dobëta dhe më të turpshme të luftës ishte kapitullimi i regjimeve kryesore arabe ndaj presionit amerikan. Qeveritë e tyre shpallën me zë të lartë mbështetjen e tyre për kauzën palestineze, por nuk bënë asgjë për të mbështetur PLO-në, ndërsa ajo qëndroi e vetme, përveç aleatëve të saj libanezë, kundër sulmit ushtarak të Izraelit, dhe si një kryeqytet arab u rrethua, bombardua dhe pushtua.
Ata nuk bënë më shumë sesa të lëshonin kundërshtime pro forma, ndërsa Shtetet e Bashkuara mbështetën kërkesat e Izraelit për të dëbuar OÇP-në nga Bejruti. Ministrat e jashtëm të Lidhjes Arabe, të mbledhur më 13 korrik në përgatitje të samitit arab më vonë atë vit, nuk propozuan asnjë veprim në përgjigje të luftës, e cila deri atëherë kishte vazhduar për më shumë se pesë javë. Në vend të kësaj, shtetet arabe pranuan me përulësi.

Kjo ishte veçanërisht e vërtetë për Sirinë dhe Arabinë Saudite, të cilat ishin zgjedhur nga Lidhja Arabe për të përfaqësuar qëndrimin arab në një mision në Uashington gjatë verës së vitit 1982. Një kundërshtim i tillë qeveritar arab ndaj luftës u shpërblye me premtime të dobëta amerikane për të nxjerrë një iniciativë të re diplomatike SHBA-Lindje e Mesme, e cila përfundimisht u zbulua më 1 shtator dhe më vonë u quajt Plani Reagan. Iniciativa do të kishte vendosur një kufi për vendbanimet izraelite dhe do të kishte krijuar një autoritet autonom palestinez në Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës, por përjashtoi një shtet sovran palestinez në këto territore. Plani Reagan, të cilin Shtetet e Bashkuara nuk e promovuan kurrë me forcë dhe i cili u rrëzua pa mundim nga qeveria Begin, në fund të fundit nuk çoi askund.

Megjithatë, në opinionin publik arab, pushtimi i Libanit dhe rrethimi i Bejrutit, pamjet prekëse të të cilit u transmetuan gjerësisht në televizion, shkaktuan tronditje dhe zemërim të madh. Megjithatë, askund nuk pati presion të mjaftueshëm popullor mbi asnjë nga qeveritë arabe shtypëse dhe jodemokratike për të detyruar Izraelin t'i japë fund rrethimit të një kryeqyteti arab ose për të siguruar kushte më të mira për tërheqjen e PLO-së.
Pati pak demonstrata masive dhe pak trazira të hapura në pjesën më të madhe të vendit.

Machine Translated by Google

qytete arabe të kontrolluara me shumë policë. Ironikisht, ndoshta demonstrata më e madhe në Lindjen e Mesme e provokuar nga lufta u zhvillua në Tel Aviv, në protestë kundër masakrave të Sabras dhe Shatilës.

Izraelitët mund ta kenë luftuar luftën dhe të kenë pësuar viktima, por edhe një herë palestinezët zbuluan se armiku në fushën e betejës mbështetej nga një fuqi e madhe që nga fillimi. Vendimi për të pushtuar Libanin u mor nga qeveria e Izraelit, por nuk mund të ishte zbatuar pa pëlqimin e qartë të dhënë nga Sekretari i Shtetit Alexander Haig ose pa mbështetjen diplomatike dhe ushtarake amerikane, të kombinuar me pasivitetin e plotë të qeverive arabe. Drita jeshile që Haig i dha Izraelit, për atë që supozohej të ishte "një operacion i kufizuar", ishte aq e ndritshme sa mund të ishte. Më 25 maj, dhjetë ditë para se të fillonte ofensiva, Sharon u takua me Haigun në Uashington dhe paraqiti planin e tij ambicioz të luftës në detaje të qarta. Në të vërtetë, Sharon i dha Haigut një pamje shumë më të plotë sesa ai ia paraqiti më vonë kabinetit izraelit. Përgjigja e vetme e Haigut ishte se "duhet të ketë një provokim të dallueshëm", një që do të "kuptohej ndërkombëtarisht". 27 Menjëherë pas kësaj, përpjekja për vrasjen e ambasadorit të Izraelit në Londër, Shlomo Argov (nga grupi anti-PLO Abu Nidal), ofroi pikërisht një provokim të tillë.

28

Sharoni i shpjegoi Haig se forcat izraelite do të zhduknin praninë e PLO-së në Liban, duke përfshirë të gjitha "organizatat terroriste", strukturat ushtarake dhe selinë politike, të cilat ndodheshin në Bejrut. (Vetëm ky element i planit e kundërshtonte përshkrimin e Sharonit për një "operacion të kufizuar").
Izraeli do ta dëbonte gjithashtu Sirinë nga Libani "si një nënprodukt" - megjithëse Sharoni këmbënguli me devotshmëri se ai nuk "dëshironte luftë me Sirinë" - dhe do të instalonte një qeveri kukull libaneze. Paraqitja ishte e qartë, ashtu si edhe "drita jeshile nga Haig për një operacion të kufizuar", e vënë në dukje nga diplomati amerikan i cili e regjistroi këtë si rezultat të takimit. 29

NDËRSA PLO-ja e dinte se mund të priste pak mbështetje nga regjimet arabe në pushtet në vitin 1982, organizata kishte llogaritur në një përgjigje simpatike nga populli libanez. Megjithatë, sjellja e ashpër dhe shpesh arrogante e PLO-së në dekadën e gjysmë paraprake kishte gërryer seriozisht mbështetjen popullore për kauzën e Palestinës në përgjithësi dhe veçanërisht për praninë palestineze në Liban. Në një incident tipik që ndodhi pranë Institutit për Studime Palestineze, i vendosur në Verdun fisnike të Bejrutit

Machine Translated by Google

Në këtë lagje, rojet e një udhëheqësi të lartë të PLO-së, Kolonel Abu Za'im, i cili vetë nuk ishte aspak një shembull i mirë, qëlluan dhe vranë një çift të ri libanez në makinën e tyre vonë një natë, kur ata nuk u ndalën në një pikë kontrolli të ngritur me nxitim pranë apartamentit të tij.

30 Duke pasur parasysh mungesën e disiplinës së PLO-së, askush nuk u ndëshkua për këto vdekje. Akte të tilla të pafalshme ishin shumë të zakonshme.

Operacionet palestineze në Liban supozohej se ishin të kufizuara brenda një kuadri formal - Marrëveshja e Kajros, e miratuar në vitin 1969 - e cila i kishte dhënë PLO-së kontrollin e kampeve të refugjatëve palestinezë dhe lirinë e veprimit në pjesën më të madhe të Libanit jugor. Por PLO-ja e armatosur rëndë ishte bërë një forcë gjithnjë e më dominuese dhe dominuese në shumë pjesë të vendit. Njerëzit e zakonshëm libanezë ishin të pakënaqur që kjo prani shtypëse palestineze ishte intensifikuar vetëm ndërsa lufta e gjatë civile vazhdonte. Krijimi i asaj që përbënte një mini-shtet të PLO-së në vendin e tyre ishte në fund të fundit i paqëndrueshëm, pasi ishte i patolerueshëm për shumë libanezë. Kishte gjithashtu pakënaqësi të thellë për sulmet shkatërruese izraelite ndaj civilëve libanezë që u provokuan nga veprimet ushtarake palestineze. Sulmet e PLO-së në Izrael shpesh drejtoheshin ndaj objektivave civilë dhe dukshëm bënë pak për të çuar përpara kauzën kombëtare palestineze, nëse në të vërtetë nuk e dëmtuan atë. Në mënyrë të pashmangshme, të gjithë këta faktorë i kthyen sektorë të rëndësishëm të popullsisë libaneze kundër PLO-së. Pamundësia për të parë intensitetin e armiqësisë së shkaktuar nga sjellja e saj e keqe dhe strategjia e gabuar ishte ndër të metat më të rënda të PLO-së gjatë kësaj periudhe.

Kështu, kur erdhi momenti i së vërtetës në vitin 1982, PLO papritmas e gjeti veten pa mbështetje nga shumë prej aleatëve të saj tradicionalë, përfshirë tre grupe kryesore. Këto ishin lëvizja Amal e lidhur me Sirinë, e kryesuar nga Nabih Berri, dhe zgjedhësit e saj të mëdhenj shiitë në Libanin jugor dhe Luginën Biqa' (megjithëse militantët e rinj të Amal luftuan trimërisht përkrah PLO-së në shumë zona); feudaliteti Druze i vendosur strategjikisht i Walid Jumblatt në Malet Shouf, në juglindje të Bejrutit; dhe popullatat urbane sunite të Bejrutit, Tripolit dhe Sidonit. Mbështetja e udhëheqësve politikë sunitë kishte qenë thelbësore për të mbrojtur praninë politike dhe ushtarake palestineze në Liban që nga vitet 1960. 31

Nuk është e vështirë të kuptosh arsyetimin e këtyre udhëheqësve dhe të komuniteteve që ata përfaqësonin. Jugorët, shumica prej tyre shiitë, kishin vuajtur më shumë se çdo libanez tjetër nga veprimet e PLO-së. Përveç shkeljeve dhe shkeljeve të veta kundër popullsisë në jug, vetë prania e PLO-së i kishte ekspozuar ata ndaj sulmeve izraelite, duke i detyruar shumë të iknin.

Machine Translated by Google

fshatrat dhe qytetet e tyre në mënyrë të përsëritur. Të gjithë e kuptuan se Izraeli po i ndëshkonte qëllimisht civilët për t'i larguar nga palestinezët, por megjithatë kishte shumë hidhërim kundër PLO-së si rezultat.

Walid Jumblatt, arsyetimi i të cilit ishte i ngjashëm, më vonë tregoi se nuk kishte zgjidhje tjetër veçse të përkulej para forcës dërrmuese të përparimit të Izraelit në rajonin Druze të Shouf. Ai mund të ketë ndjerë se garancitë e dhëna nga oficerët Druze në ushtrinë izraelite do të siguronin një masë mbrojtjeje për komunitetin e tij. Ai u pendua për vendimin e tij kur, duke filluar nga fundi i qershorit 1982, shërbimet ushtarake dhe të sigurisë izraelite mbështetën depërtimin e milicive maronite të padisiplinuara dhe hakmarrëse në rajonet e dominuara nga Druze si 'Aley dhe Beit al-Din, ku ata kryen më shumë mizori për të cilat ishin famëkeq. 32 Për sunitët, veçanërisht ata në Bejrutin

Perëndimor, bombardimi dhe rrethimi i kryeqytetit libanez i dha fund mbështetjes së tyre të palëkundur për PLO-në, të cilën e kishin parë si një aleat jetësor kundër dominimit të shtetit libanez nga maronitët dhe fuqisë së armatosur të milicive të tyre. Disa mund të jenë nxitur nga thirrjet palestineze për ta shndërruar Bejrutin në një Stalingrad ose Verdun tjetër, por shumica ishin të tmerruar nga perspektiva e shkatërrimit të qytetit nga artileria dhe sulmet ajrore izraelite. Sfida ndaj Izraelit ishte në rregull, por jo me koston e shkatërrimit të pashmangshëm të shtëpive dhe pronave të tyre. Ky ishte një ndryshim thelbësor: pa mbështetjen e popullsisë kryesisht sunite të Bejrutit, së bashku me shumë banorë shiitë, rezistenca e zgjatur nga OÇP-ja ndaj ofensivës izraelite ishte në fund të fundit e kotë.

Këto llogaritje çuan në një erozion të rëndë të mbështetjes tashmë të dobësuar për PLO-në, e cila u zvogëlua më tej gjatë ditëve të para të luftimeve, kur jugu dhe lumi Shouf u pushtuan, Bejruti u bombardua dhe u rrethua, Siria doli nga lufta dhe Philip Habib përcolli kërkesat e ashpra të Izraelit për evakuimin e menjëhershëm dhe pa kushte të PLO-së. Megjithatë, disa javë më vonë në luftë, udhëheqësit e tre komuniteteve myslimane libaneze ndryshuan ndjeshëm qëndrimin e tyre dhe u bënë më mbështetës të PLO-së. Ky ndryshim erdhi pasi PLO pranoi të tërhiqej nga Bejruti në këmbim të garancive të forta për mbrojtjen e civilëve që do të mbeteshin pas.

Më 8 korrik, PLO paraqiti Planin e saj Njëmbëdhjetë Pikash për tërheqjen e forcave të saj nga Bejruti. Ky plan kërkonte krijimin e një zone tampon midis forcave izraelite dhe Bejrutit Perëndimor, së bashku me një tërheqje të kufizuar të trupave izraelite.

Machine Translated by Google

ushtrinë, vendosjen e qëndrueshme të forcave ndërkombëtare dhe masat mbrojtëse ndërkombëtare për popullsinë palestineze (dhe libaneze), e cila do të mbetej praktikisht pa mbrojtje pasi luftëtarët e PLO-së të largoheshin. 33 Bazuar në këtë plan, udhëheqësit myslimanë libanezë ishin të bindur se PLO-ja ishte e sinqertë në gatishmërinë e saj për t'u larguar si një veprim për të shpëtuar qytetin. Gjithashtu, ata ishin thellësisht të shqetësuar nga provat në rritje të mbështetjes së hapur të Izraelit për LF kryesisht maronite, pasi kjo nënvizonte cenueshmërinë e komuniteteve të tyre në një Liban pas PLO-së të dominuar nga Izraeli dhe aleatët e tij militantë.

Këto shqetësime ishin përforcuar nga mbërritja e milicive të LF në Shouf në fund të qershorit, dhe masakrat, rrëmbimet dhe vrasjet e përhapura që ata kryen atje dhe në zonat e jugut nën kontrollin izraelit.34 Në këtë fazë, pas shtatë vitesh lufte civile, një masakër e tillë sektare ishte e zakonshme, dhe forcat e PLO-së kishin shërbyer si mbrojtësja kryesore e myslimanëve dhe të majtëve të vendit. Prandaj, udhëheqësit sunitë, shiitë dhe druzë e dyfishuan mbështetjen e tyre për kërkesat e PLO-së në Planin e saj Njëmbëdhjetë Pikash.

Ekziston një fije jetike e përgjegjësisë së SHBA-së që duhet ndjekur për të kuptuar se çfarë ndodhi më pas. Pasojat nuk ishin vetëm rezultat i vendimeve të Sharonit, Beginit dhe udhëheqësve të tjerë izraelitë, apo i veprimeve të milicive libaneze që ishin aleate të Izraelit. Ato ishin gjithashtu përgjegjësi e drejtpërdrejtë e administratës Reagan, e cila, nën presionin e Izraelit, refuzoi me kokëfortësi të pranonte nevojën për ndonjë mbrojtje formale për civilët, hodhi poshtë ofrimin e garancive ndërkombëtare dhe bllokoi vendosjen afatgjatë të forcave ndërkombëtare që mund të kishin mbrojtur civilët.

Në vend të kësaj, për të siguruar evakuimin e PLO-së, Philip Habib, duke vepruar nëpërmjet ndërmjetësve libanezë, u dha palestinezëve premtime solemne dhe kategorike me shkrim për të mbrojtur civilët në kampet e refugjatëve dhe lagjet e Bejrutit Perëndimor. Të shtypura në letër të thjeshtë pa kokë letre, firma ose identifikim, këto memorandume iu transmetuan PLO-së nga kryeministri libanez Shafiq al-Wazzan dhe më vonë u ruajtën në regjistrat e qeverisë libaneze. E para nga këto memorandume, e datës 4 gusht, citonte "garancitë e SHBA-së në lidhje me sigurinë e ... kampeve". E dyta, dy ditë më vonë, thoshte: "Ne gjithashtu riafirmojmë garancitë e Shteteve të Bashkuara në lidhje me sigurinë dhe mbrojtjen ... për kampet në Bejrut." 35 Një notë amerikane e 18 gushtit drejtuar ministrit të jashtëm libanez që përmbante këto premtime deklaronte se

Machine Translated by Google

> Jo-luftëtarët palestinezë që zbatojnë ligjin dhe që kanë mbetur në Bejrut, përfshirë familjet e atyre që janë larguar, do të autorizohen të jetojnë në paqe dhe siguri. Qeveritë libaneze dhe amerikane do të ofrojnë garanci të përshtatshme sigurie... në bazë të garancive të marra nga qeveria e Izraelit dhe nga udhëheqësit e grupeve të caktuara libaneze me të cilat ajo ka qenë në kontakt. 36

Këto garanci u morën nga PLO-ja si të detyrueshme.
angazhime, dhe ishte mbi bazën e tyre që ra dakord të largohej nga Bejruti.

Më 12 gusht, pas negociatave epike, u arritën kushtet përfundimtare për largimin e PLO-së. Bisedimet u zhvilluan ndërsa Izraeli kreu ditën e dytë të bombardimeve dhe sulmeve tokësore më intensive të të gjithë rrethimit.
Sulmi ajror dhe i artilerisë vetëm atë ditë - më shumë se një muaj pasi OÇP-ja kishte rënë dakord në parim të largohej nga Bejruti - shkaktoi më shumë se pesëqind viktima. Ishte aq i pamëshirshëm saqë edhe Ronald Reagan u nxit të kërkonte që Begin të ndalte masakrën. [37] Ditari i Reaganit tregon se ai e telefonoi kryeministrin izraelit gjatë ofensivës së egër, duke shtuar: “Isha i zemëruar - i thashë se duhej të ndalej ose e gjithë marrëdhënia jonë e ardhshme do të rrezikohej. E përdora fjalën holokaust qëllimisht dhe thashë se simboli i luftës së tij po bëhej një fotografi e një foshnje 7 muajshe me krahët e hedhur në erë.” 38 Kjo telefonatë e mprehtë e shtyu qeverinë e Beginit të ndalte shiun e zjarrit pothuajse menjëherë, por Izraeli refuzoi të lëvizte për çështjen thelbësore të mbrojtjes ndërkombëtare për popullsinë civile palestineze si një shpërblim për evakuimin e PLO-së.

Largimi nga Bejruti i mijëra militantëve dhe forcave luftarake të PLO-së midis 21 gushtit dhe 1 shtatorit u shoqërua me një shpërthim të gjerë emocionesh në Bejrutin Perëndimor. Turma që qanin, këndonin dhe ulërinin mbushën rrugët, ndërsa konvojet e kamionëve transportonin militantët palestinezë në port. Ata panë teksa PLO-ja u detyrua të evakuohej nga kryeqyteti libanez, me udhëheqësit, kuadrot dhe luftëtarët e saj që shkonin drejt një fati të panjohur. Ata përfunduan të shpërndarë në tokë dhe det në mbi gjashtë vende arabe.

Burrat dhe gratë që po shkonin në një mërgim të pasigurt, disa për herë të dytë ose të tretë në jetën e tyre, shiheshin si heronj nga shumë bejrutianë, sepse kishin qëndruar për dhjetë javë kundër ushtrisë më të fuqishme në Lindjen e Mesme - pa asnjë mbështetje të jashtme për të cilën mund të flitet. Ndërsa konvojet e tyre kalonin nëpër Bejrut, askush nuk e dinte se një vendim i papritur dhe i njëanshëm amerikan, i marrë nën presionin izraelit, nënkuptonte se forcat ndërkombëtare që mbikëqyrnin evakuimin -

Machine Translated by Google

Trupat amerikane, franceze dhe italiane do të tërhiqeshin sapo të largohej anija e fundit. Kokëfortësia izraelite dhe pranimi i heshtur i SHBA-së e kishin lënë popullsinë civile të pambrojtur.

Në lagjen Zarif ku jetonim, vetëm disa ndërtesa ishin dëmtuar rëndë, kështu që arritëm t'i mbijetonim rrethimit të Bejrutit fizikisht të padëmtuar (megjithëse shqetësohesha për efektin afatgjatë që lufta mund të kishte tek dy vajzat tona të vogla 39 vjeç). Pasi forcat e PLO-së u larguan dhe rrethimi u hoq, jeta filloi të kthehej ngadalë në normalitet, edhe pse trupat izraelite ende rrethonin Bejrutin Perëndimor dhe tensioni mbeti shumë i lartë. Kjo normalitet në dukje mbaroi shumë shpejt dhe ne do të mësonim se ato garanci që iu dhanë PLO-së nuk ia vlenin as letra e bardhë e thjeshtë mbi të cilën ishin shkruar.

Më 14 shtator, Presidenti i zgjedhur Bashir Gemayel, komandant i LF dhe udhëheqës i Falangistëve, u vra në një shpërthim të madh bombe që shkatërroi një seli të Falangistëve. Ky ishte shkaku që forcat izraelite të hynin menjëherë dhe të pushtonin pjesën perëndimore të qytetit - pavarësisht premtimeve ndaj Shteteve të Bashkuara se nuk do ta bënin këtë - ku më parë kishte selinë e PLO-së dhe ku ende ndodheshin aleatët e saj të LNM-së.

Të nesërmen, ndërsa trupat izraelite hynë me shpejtësi në Bejrutin Perëndimor, duke mposhtur rezistencën e shpërndarë dhe të çrregullt nga luftëtarët e LNM-së, unë dhe familja ime kishim frikë për sigurinë tonë, ashtu si edhe palestinezë të tjerë me lidhje me PLO-në - domethënë, pothuajse të gjithë palestinezët në Liban. Ata përfshinin jo vetëm refugjatë të regjistruar dhe të lindur në Liban, por edhe njerëz me shtetësi të huaj, leje pune dhe qëndrim të ligjshëm si ne.

Më e rëndësishmja në mendjet tona ishte masakra e falangistëve në kampin e refugjatëve Tal al-Za'tar në vitin 1976, ku u masakruan dy mijë civilë palestinezë. Në dritën e aleancës Izrael-Luftë Paqësore, OÇP-ja e kishte përmendur posaçërisht Tal al-Za'tarin në Planin e saj Njëmbëdhjetë Pikash dhe gjatë negociatave për evakuimin e tij. Frika jonë sigurisht u shtua nga vrasjet që ishin kryer nga forcat e LF-së në zonat e pushtuara së fundmi nga Izraeli, dhe nga përshkrimi i OÇP-së si terroristë nga Izraeli, pa bërë asnjë dallim midis militantëve dhe civilëve.

Mëngjesin pas vrasjes së Gemayel, mes zhurmës së të shtënave të dendura me armë zjarri, dëgjuam, përmes dritareve të hapura të apartamentit tonë, zhurmën e motorëve me naftë që po afronte dhe kërcitjen e shkallëve të tankeve. Zhurma u prodhua nga kolonat e blinduara izraelite që po përparonin në Bejrutin Perëndimor. E dinim se duhej të shkonim shpejt në një vend të sigurt. Pata fatin të arrij Malcolmin.

Machine Translated by Google

Kerr, presidentin e AUB-së dhe një mik të mirë, i cili menjëherë na lejoi të strehoheshim në një apartament bosh të fakultetit. 40 Unë, Mona, nëna ime, vëllai im dhe disa prej tyre i ngarkuam vajzat tona dhe disa të tjerë me nxitim në dy makina dhe u nisëm me shpejtësi për në universitet, pak para se trupat izraelite të mbërrinin në portat e tij.

Të nesërmen, më 16 shtator, isha ulur me Kerrin dhe disa nga kolegët e mi të AUB-së në verandën e rezidencës së tij kur një roje universiteti pa frymë...
erdhën t'i tregonin se oficerët izraelitë në krye të një kolone të blinduar

Automjetet kërkonin të hynin në kampus për të kërkuar terroristë. Kerr nxitoi drejt hyrjes së universitetit, ku, na tha më vonë, i hodhi poshtë kërkesat e oficerëve. "Nuk ka terroristë në kampusin e AUB-së," tha ai. "Nëse po kërkoni terroristë, kërkoni në ushtrinë tuaj ata që kanë shkatërruar Bejrutin."

Falë guximit të Malcolm Kerr, ishim përkohësisht të sigurt në një apartament fakulteti në AUB, por shpejt dëgjuam se të tjerë ishin në atë moment në rrezik vdekjeprurës. Po atë natë, më 16 shtator, unë dhe Raja u hutuam ndërsa pamë një skenë sureale: flakëzhet izraelite fluturonin poshtë në errësirë në heshtje të plotë, njëra pas tjetrës, mbi zonat jugore të Bejrutit, për atë që dukej si një përjetësi. Ndërsa pamë flakëzet të binin, u habitëm: ushtritë normalisht përdorin flakëzhet për të ndriçuar një fushë beteje, por armëpushimi ishte nënshkruar një muaj më parë, të gjithë luftëtarët palestinezë ishin larguar javë më parë dhe çdo rezistencë e vogël libaneze ndaj mbërritjes së trupave izraelite në Bejrutin Perëndimor kishte mbaruar një ditë më parë. Nuk mund të dëgjonim shpërthime dhe asnjë të shtënë. Qyteti ishte i qetë dhe i frikësuar.

Mbrëmjen tjetër, dy gazetarë amerikanë të tronditur, Loren Jenkins dhe Jonathan Randal të Washington Post, ndër të parët perëndimorë që hynë në kampet e refugjatëve Sabra dhe Shatila, erdhën të na tregonin çfarë kishin parë. [41]
Ata kishin qenë me Ryan Crocker, i cili ishte diplomati i parë amerikan që paraqiti një raport mbi atë që të tre panë: provat e shëmtuara të një masakre. Gjatë gjithë natës së kaluar, mësuam se fishekzjarrët e hedhur nga ushtria izraelite kishin ndriçuar kampet për milicitë e LF - të cilat i kishte dërguar atje për të "pastruar" - ndërsa ata masakronin civilë të pambrojtur. Midis 16 shtatorit dhe mëngjesit të 18 shtatorit, milicët vranë më shumë se trembëdhjetëqind burra, gra dhe fëmijë palestinezë dhe libanezë. [42]

Machine Translated by Google

WHAT IS IT NOW, SERGEANT?
WE JUST GOT THE FINAL COUNT ON THE TERRORIST EVACUEES, SIR.
DOES THIS INCLUDE THE TERRORIST WOUNDED FROM THE TERRORIST HOSPITALS?
YES, SIR. ALONG WITH THE TERRORIST DOCTORS AND TERRORIST NURSES.
WAIT A MINUTE. WHAT IS ALL THIS "TERRORIST" BUSINESS? WASN'T BEGIN ONCE A "TERRORIST," TOO?
MR. BEGIN WAS NOT A TERRORIST. HE WAS A FREEDOM FIGHTER.
OH.
HOW MANY TERRORIST RELATIVES?
3,000 TERRORIST WIVES AND 7,000 BABY TERRORISTS.
GARRY TRUDEAU

Kjo karikaturë e Doonesbury-t përshkroi pikëpamjen e gjerë të qeverisë izraelite se kush mund të jetë një terrorist. Referenca për "7,000 terroristë foshnje" më bëri gjithmonë të mendoja për dy vajzat e mia të vogla.

Flakërimet që na kishin hutuar mua dhe vëllain tim përshkruhen nga një perspektivë shumë e ndryshme në Vals me Bashirin, një film dhe libër i shkruar bashkërisht nga Ari Folman. Një ushtar izraelit gjatë rrethimit të Bejrutit, Folman ishte i stacionuar në një çati në kohën e masakrës me një njësi që lëshoi flakërimat. 43 Në Vals me Bashirin, Folman i referohet qarqeve koncentrike të përgjegjësisë për vrasjen masive që u lehtësua nga ky akt, duke sugjeruar se edhe ata në qarqet e jashtme ishin të përfshirë. Në mendjen e tij, "vrasësit dhe qarqet
përreth tyre ishin një dhe të njëjtë." 44

Kjo deklaratë është po aq e vërtetë për luftën në tërësi sa edhe për masakrat në Sabra dhe Shatila. Një komision hetimor i ngritur pas ngjarjeve, i kryesuar nga gjyqtari i Gjykatës së Lartë izraelite, Yitzhak Kahan, përcaktoi përgjegjësinë e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë të Begin, Sharon dhe komandantëve të lartë ushtarakë izraelitë për masakrat. 45 Shumica e atyre që u përmendën humbën postet e tyre si rezultat i hetimit dhe i neverisë së përgjithshme në Izrael për masakrat. Megjithatë, dokumentet e publikuara nga Arkivi Shtetëror i Izraelit në vitin 201246 dhe shtojcat sekrete të pabotuara të Komisionit Kahan47 zbulojnë prova edhe më dënuese të fajësisë së këtyre individëve, e cila ishte shumë më e madhe sesa paraqitet në raportin origjinal të vitit 1983. Dokumentet ekspozojnë vendime të menduara prej kohësh nga Sharon dhe të tjerë për të dërguar vrasësit e praktikuar falangistë në kampet e refugjatëve palestinezë, me qëllim masakrimin dhe dëbimin e popullatave të tyre. Ato gjithashtu tregojnë se si diplomatët amerikanë u kërcënuan vazhdimisht nga bashkëbiseduesit e tyre izraelitë dhe dështuan të ndalonin masakrën që qeveria amerikane kishte premtuar të parandalonte.

Sipas këtyre dokumenteve, pasi i gjithë kontingjenti ushtarak i PLO-së ishte larguar nga Bejruti në fund të gushtit 1982, Begin, Shamir, Sharon dhe zyrtarë të tjerë izraelitë pohuan në mënyrë të rreme se rreth dy mijë luftëtarë palestinezë dhe

Machine Translated by Google

Armatimet e rënda mbetën në qytet, duke shkelur marrëveshjet e evakuimit.48 Shamir e bëri këtë pohim në një takim me një diplomat amerikan më 17 shtator, 49 edhe pse qeveria e Shteteve të Bashkuara e dinte me siguri se ky nuk ishte rasti - vetë Sharoni i tha kabinetit izraelit një ditë më parë se " 15,000 terroristë të armatosur ishin tërhequr nga Bejruti".50 Për më tepër, inteligjenca ushtarake izraelite padyshim e dinte se ky numër përfshinte çdo njësi të rregullt ushtarake të PLO-së në Bejrut.

Mjerisht, diplomatët amerikanë nuk i sfiduan udhëheqësit izraelitë për shifrat e tyre të rreme. Në fakt, dokumentet tregojnë se zyrtarët amerikanë kishin vështirësi t'u kundërviheshin izraelitëve për çdo gjë që kishte të bënte me pushtimin e Bejrutit Perëndimor. Kur Moshe Arens, ambasadori i Izraelit në Uashington, u detyrua të dëgjonte një sërë pikash të ashpra diskutimi që iu lexuan, të cilat u hartuan nga Sekretari i Shtetit George Shultz (i cili në atë kohë kishte marrë detyrën nga Haig) - duke akuzuar Izraelin për "mashtrim" dhe duke kërkuar tërheqjen e menjëhershme të trupave të tij nga Bejruti Perëndimor - Arens u përgjigj me përbuzje. "Nuk jam i sigurt që ju e dini se çfarë po bëni", i tha ai Lawrence Eagleburger, zëvendëssekretarit të shtetit, dhe i quajti pikat amerikane "një trillim" dhe "plotësisht të rreme". Eagleburger sugjeroi që Departamenti i Shtetit mund të lëshonte një deklaratë duke e quajtur pushtimin e Bejrutit Perëndimor nga Izraeli "në kundërshtim me garancitë", në të cilën pikë zëvendësi i Arens, tridhjetë e tre vjeçari Benjamin Netanyahu, ndërhyri: "Do t'ju sugjeroja ta fshini këtë", tha ai. “Përndryshe nuk na lini zgjidhje tjetër veçse të mbrojmë besueshmërinë tonë duke sqaruar situatën. Do të përfundojmë në një luftë të ashpër me njëri-tjetrin.” Pasi dëgjoi një deklaratë të Netanyahut në hebraisht, Arens shtoi: “Mendoj se kjo është e drejtë.” 51 Rrallë në histori një diplomat i ri i një vendi të vogël i ka folur kështu një përfaqësuesi të lartë të një superfuqie dhe është mbështetur duke vepruar kështu.

Më 17 shtator, ndërsa masakrat që na përshkruan Loren Jenkins dhe Jon Randal vazhdonin, ndihmësi i Philip Habib, ambasadori Morris Draper, mori udhëzime nga Uashingtoni që t'i bënte presion Shamirit dhe Sharonit për një angazhim për t'u larguar nga Bejruti Perëndimor. Sharon, si zakonisht, i përshkallëzoi gjërat.
«Ka mijëra terroristë në Bejrut», i tha ai Draper-it. «A është në interesin tuaj që ata të qëndrojnë atje?» Draper nuk u ngurrua ndaj këtij pohimi të rremë, por kur i dërguari i acaruar i SHBA-së u tha zyrtarëve të mbledhur izraelitë: «Nuk menduam se duhet të kishit ardhur [në Bejrutin Perëndimor]. Duhet të kishit qëndruar jashtë», Sharon i tha troç ambasadorit: «Nuk menduat, ose menduat.
Kur bëhet fjalë për sigurinë tonë, ne nuk kemi pyetur kurrë. Nuk do të pyesim kurrë. Kur

Machine Translated by Google

"Bëhet fjalë për ekzistencën dhe sigurinë, është përgjegjësia jonë dhe nuk do t'ia japim kurrë askujt të vendosë për ne." Pasi Draper e sfidoi butësisht Sharonin për një pretendim tjetër që përfshinte "terroristë", ministri i mbrojtjes i Izraelit tha prerë: "Kështu që ne do t'i vrasim. Ata nuk do të lihen aty. Ju nuk do t'i shpëtoni. Ju nuk do t'i shpëtoni këto grupe të terrorizmit ndërkombëtar [sic]." 52 Sharon nuk mund të kishte qenë më i qartë në mënyrë rrëqethëse. Pa

dijeninë e Draperit ose qeverisë amerikane, pikërisht në atë moment milicitë e LF-së që forcat e Sharonit kishin dërguar në kampet e refugjatëve po kryenin vrasjen për të cilën foli ai - por të të moshuarve, grave dhe fëmijëve të paarmatosur, jo të supozuar terroristë. Nëse forcat e Sharonit nuk e kryen masakrën e vërtetë, ato megjithatë i kishin armatosur LF-në me shumën prej 118.5 milionë dollarësh, i kishin trajnuar, i kishin dërguar për të bërë punën dhe e kishin ndriçuar e lehtësuar detyrën e tyre të përgjakshme me fishekzjarrë.

Që qëllimi i Sharonit për të përdorur LF-në në këtë mënyrë ishte i paramenduar, bie në sy në dhjetëra faqe të shtojcave sekrete të raportit të komisionit.
Sharon; shefi i shtabit të ushtrisë, gjenerallejtënant Rafael Eitan; shefi i inteligjencës ushtarake, gjeneralmajor Yehoshua Saguy; kreu i Mossadit, Yitzhak Yofi; dhe zëvendësi dhe pasardhësi i Yofit, Nahum Admoni—të gjithë i dinin shumë mirë mizoritë e kryera nga LF më herët gjatë luftës libaneze. 53 Ata gjithashtu dinin për qëllimet vdekjeprurëse të Bashir Gemayel dhe pasuesve të tij ndaj palestinezëve. 54 Ndërsa ata që u përmendën ia mohuan me forcë një dijeni të tillë Komisionit Kahan, provat që ai mblodhi dhe mbajti sekret janë dënuese dhe ato ndikuan në vendimet e komisionit. Megjithatë, vrasjet në Sabra dhe Shatila nuk ishin vetëm rezultat i etjes së milicive të LF për hakmarrje apo edhe i paramendimit të këtyre komandantëve izraelitë. Ashtu si me vetë luftën, këto vdekje ishin gjithashtu përgjegjësi e drejtpërdrejtë e qeverisë amerikane.

Gjatë planifikimit për pushtimin e Libanit, udhëheqësit e Izraelit kishin qenë të kujdesshëm ndaj përsëritjes së fiaskos së vitit 1956, kur vendi i tyre kishte sulmuar Egjiptin pa miratimin e SHBA-së dhe ishte detyruar të tërhiqej. Duke mësuar nga kjo përvojë e hidhur, Izraeli hyri në luftë vetëm në vitin 1967 pasi mori mbështetjen e aleatit të tij amerikan. Tani, në vitin 1982, nisja e kësaj "lufte të zgjedhur", siç e quanin shumë komentatorë izraelitë, varej tërësisht nga drita jeshile e dhënë nga Alexander Haig, një pikë e konfirmuar nga gazetarë të mirëinformuar izraelitë menjëherë pas luftës.

55 Detajet e reja dhe më të plota të zbuluara në dokumente të padisponueshme më parë e bëjnë çështjen të qartë: Sharon i tha Haig saktësisht se për çfarë po fliste.

Machine Translated by Google

për ta bërë me shumë detaje, dhe Haig dha mbështetjen e tij, duke arritur në një tjetër deklaratë lufte nga SHBA-ja kundër palestinezëve. Edhe pas një proteste publike për vdekjen e kaq shumë civilëve libanezë dhe palestinezë, pas pamjeve televizive të bombardimit të Bejrutit, pas masakrave të Sabras dhe Shatilës, mbështetja amerikane vazhdoi e pazvogëluar.

Për sa i përket asaj që Ari Folman e quajti qarqet e jashtme të përgjegjësisë, fajësia amerikane për pushtimin e Izraelit shtrihet edhe më tej se drita jeshile e Haig: Shtetet e Bashkuara furnizuan sistemet vdekjeprurëse të armëve që vranë mijëra civilë dhe që nuk u përdorën në mënyrë të qartë në përputhje me qëllimet ekskluzivisht mbrojtëse të përcaktuara nga ligji amerikan. Sharon i paralajmëroi në mënyrë të qartë zyrtarët amerikanë se kjo do të ndodhte. Sipas kujtimeve të mëvonshme të Draper, pasi ai dhe Habib u takuan me Sharonin në dhjetor 1981, ai i raportoi Uashingtonit se në sulmin e planifikuar të Izraelit "ne do të shihnim municione të prodhuara në Amerikë të hidheshin nga avionë të prodhuar në Amerikë mbi Liban dhe civilë do të vriteshin". 56 Për më tepër, komanda e lartë izraelite dhe shërbimet e inteligjencës nuk ishin të vetmet që ishin në dijeni të prirjeve vrasëse të LF-së ndaj civilëve palestinezë. Homologët e tyre amerikanë ishin po aq të vetëdijshëm për historikun e përgjakshëm të LF-së.

Për shkak të kësaj dijenie, për shkak të mbështetjes amerikane për Izraelin dhe tolerancës ndaj veprimeve të tij, furnizimeve të saj me armë dhe municione për përdorim kundër civilëve, detyrimit të OÇP-së për t'u larguar nga Bejruti dhe refuzimit për t'u marrë drejtpërdrejt me të, si dhe garancive të saj të pavlera për mbrojtje, pushtimi i vitit 1982 duhet parë si një përpjekje e përbashkët ushtarake izraelito-amerikane - lufta e tyre e parë që synonte posaçërisht palestinezët. Shtetet e Bashkuara në këtë mënyrë hynë në një pozicion të ngjashëm me atë të luajtur nga Britania në vitet 1930, duke ndihmuar në shtypjen e palestinezëve me forcë në shërbim të qëllimeve sioniste. Megjithatë, britanikët ishin pala kryesore në vitet 1930, ndërsa në vitin 1982 ishte Izraeli që udhëhoqi melodinë, përdori fuqinë e tij dhe kreu vrasjet, ndërsa Shtetet e Bashkuara luajtën një rol të domosdoshëm, por mbështetës.

Pasi mësuam për masakrat në Sabra dhe Shatila, e dinim se nuk ishte e sigurt për ne të qëndronim në Bejrut, veçanërisht me dy fëmijët tanë të vegjël dhe me Monën që ishte gati të lindte një të tretë. Miqtë tanë gazetarë na vunë në kontakt me Ryan Crocker, zyrtarin e lartë politik amerikan dhe të vetmin amerikan.

Machine Translated by Google

diplomat ende në ambasadë në Bejrutin Perëndimor. 57 Crocker jo vetëm që ofroi të organizonte evakuimin tonë si qytetarë amerikanë, por gjithashtu do të na shoqëronte jashtë Bejrutit të pushtuar nga Izraeli me një automjet të blinduar që i përkiste ambasadës. Por ai mund të na çonte vetëm në vijat izraelito-siriane midis Bhamdoun dhe Sofar në malet libaneze, për shkak të raporteve për praninë e Gardës Revolucionare Iraniane në territorin e kontrolluar nga Siria. Kur i thashë se duhej të shkonim më larg se kaq, në Shtaurën aty pranë në Luginën Biqa', nga ku mund të merrnim një taksi për në Damask, ai pranoi. Crocker ishte shumë i përkushtuar ndaj fja Më 21 shtator, ditën kur Amin Gemayel u zgjodh president i Libanit në vend të vëllait të tij të vrarë, ne u nisëm nga Bejruti me të dhe një shofer, kaluam vijat izraelite dhe të LF-së, arritëm në Shtaura dhe vazhduam për në Damask me taksi.

Megjithatë, pasi mbërritëm atje, në vend që të na çonte në hotel, shoferi na la në një nga shumë zyrat e shërbimeve të inteligjencës siriane. Atje, unë dhe Mona, tani shtatë muajshe shtatzënë, vëllai im dhe u ndaluam për disa orë, të ndërprera nga marrje në pyetje të ndara të secilit prej nesh që përmbanin pyetje të tilla depërtuese si "A patë ndonjë ushtar izraelit në Bejrut?". Aparati i sigurisë siriane për fat të mirë nuk e mori në pyetje nënën time gjashtëdhjetë e shtatë vjeçare ose dy vajzat tona të vogla, dhe përfundimisht na liruan, pas së cilës shkuam në hotelin tonë dhe më pas u larguam nga Damasku sa më shpejt që mundëm. 58 Ne fluturuam për në Tunis, ku u ribashkuam me disa nga miqtë tanë palestinezë nga Bejruti që ishin evakuuar atje. Në Tunis, unë fillimisht zhvillova idetë që përfundimisht u bënë libri im rreth vendimeve të marra nga PLO gjatë luftës së vitit 1982, Nën Rrethim, dhe fillova diskutime me disa nga udhëheqësit e PLO-së të cilët më vonë i intervistova për librin. Pastaj shkuam në Kajro, ku unë dhe Mona kishim familje, dhe kuptuam sa keq i kishte ndikuar lufta vajzat: ato u panikuan shumë kur dëgjuan zhurmën e tramvajit në një rrugë ngjitur, duke menduar se ishin tanke izraelite.

Sapo ushtria izraelite u tërhoq nga Bejruti Perëndimor dhe aeroporti u hap, ne u kthyem në qytet. Mona këmbënguli që fëmija ynë i tretë të lindte nga i njëjti obstetër që kishte lindur dy vajzat tona (dhe babai i të cilit e kishte lindur vetë Monën më shumë se tridhjetë vjet më parë). Djali ynë Ismail lindi në nëntor 1982, 59 dhe unë u ktheva të jepja mësim në AUB dhe vazhdova të punoja në IPS. Pas disa muajsh të tensionuar të shënuar nga bombardimi vetëvrasës i ambasadës amerikane në pranverën e vitit 1983, ne u larguam nga Bejruti për atë që prisnim se do të ishte vetëm një vit larg. Por lufta civile libaneze shpërtheu përsëri me forcë dhe ne nuk u kthyem kurrë në shtëpinë tonë në Bejrut. 60

Machine Translated by Google

NDIKIMI POLITIK i luftës së vitit 1982 ishte i jashtëzakonshëm. Ajo solli ndryshime të mëdha rajonale që ndikojnë në Lindjen e Mesme deri më sot. Ndër rezultatet e saj më të rëndësishme dhe afatgjata ishin ngritja e Hezbollahut në Liban dhe intensifikimi dhe zgjatja e luftës civile libaneze, e cila u shndërrua në një konflikt rajonal edhe më kompleks. Pushtimi i vitit 1982 ishte rasti i shumë të rejave: ndërhyrja e parë e drejtpërdrejtë ushtarake amerikane në Lindjen e Mesme që kur trupat amerikane ishin dërguar shkurtimisht në Liban në vitin 1958, dhe përpjekja e parë dhe e vetme e Izraelit për ndryshim regjimi me forcë në botën arabe. Këto ngjarje nga ana tjetër shkaktuan një antipati edhe më të ashpër ndaj Izraelit dhe Shteteve të Bashkuara midis shumë libanezëve, palestinezëve dhe arabëve të tjerë, duke e përkeqësuar më tej konfliktin arabo-izraelit. Të gjitha këto ishin pasoja që rrjedhin drejtpërdrejt nga zgjedhjet e bëra nga politikëbërësit izraelitë dhe amerikanë në nisjen e luftës së vitit 1982.

Lufta provokoi gjithashtu reagime të forta, duke përfshirë edhe një neveri të përhapur ndaj rezultateve të saj midis segmenteve të rëndësishme të shoqërisë izraelite, duke çuar në rritjen e shpejtë të lëvizjes Paqe Tani, e cila ishte themeluar në vitin 1978. Gjithashtu prodhoi reagimin e parë negativ amerikan dhe të qëndrueshëm. 61 Për evropiane për Izraelin që nga viti 1948. Mediatshumë javë, perceptimet ndërkombëtare përhapën gjerësisht imazhe shqetësuese të vuajtjeve të mëdha të civilëve në Bejrutin e rrethuar dhe të bombarduar, kryeqyteti i parë dhe i vetëm arab që u sulmua dhe më pas u pushtua nga Izraeli në këtë mënyrë. Asnjë sasi propagande e sofistikuar nga Izraeli dhe mbështetësit e tij nuk mjaftoi për të fshirë këto imazhe të pashlyeshme, dhe si rezultat, reputacioni i Izraelit në botë u njollos rëndë. Imazhi tërësisht pozitiv që Izraeli kishte kultivuar me zell në Perëndim ishte dëmtuar ndjeshëm, të paktën përkohësisht.

Palestinezët fituan simpati të konsiderueshme ndërkombëtare si rezultat i rrethimit. Në një rast tjetër të ri, ata të paktën hoqën dorë pjesërisht nga etiketa terroriste që propaganda izraelite u kishte ngjitur me sukses dhe shumë njerëzve u dukeshin si Davidi përballë forcës ushtarake të Izraelit, e cila ngjante me Goliathin. Por, pavarësisht këtij përmirësimi të kufizuar në imazhin e tyre ndërkombëtar, ata nuk arritën të merrnin mbështetje të mjaftueshme, qoftë nga shtetet arabe, BRSS apo të tjerë, për të kundërbalancuar mbështetjen e zymtë të administratës Reagan për qëllimin kryesor të luftës së Izraelit për largimin e OÇP-së nga Libani.

Me evakuimin e PLO-së nga Bejruti, kauza palestineze dukej se ishte dobësuar rëndë dhe Sharoni dukej se i kishte arritur të gjitha objektivat e tij kryesore. Megjithatë, rezultati paradoksal i këtyre ngjarjeve u bë gradualisht...

Machine Translated by Google

për të zhvendosur qendrën e gravitetit të lëvizjes kombëtare palestineze larg vendeve fqinje arabe, ku ajo ishte rinisur në vitet 1950 dhe 1960, duke e zhvendosur atë përsëri brenda Palestinës. Ishte atje që shpërtheu Intifada e Parë pesë vjet më vonë, në dhjetor 1987, me rezultate që tronditën opinionin publik izraelit dhe atë botëror. Ashtu siç kishte bërë Nakba dekada më parë, kjo disfatë therëse prodhoi një formë të re dhe të ndryshme rezistence nga palestinezët ndaj luftës shumëplanëshe që po zhvillohej kundër tyre. Sharon dhe Begin kishin nisur pushtimin për të mposhtur PLO-në dhe për të demoralizuar palestinezët, duke e liruar kështu Izraelin për të përvetësuar Territoret e Pushtuara, por rezultati përfundimtar ishte nxitja e rezistencës së tyre dhe zhvendosja e saj brenda Palestinës.

Sa i përket atyre që luajtën një rol kyç në ngjarjet e verës së vitit 1982, për shumë prej tyre dyshimet dhe keqardhja duket se dominuan kujtimet e tyre. Në intervistat me mua në vitet 1983 dhe 1984, Morris Draper dhe Robert Dillon, ambasadori i SHBA-së në Liban në atë kohë, shprehën keqardhje të thellë për rolin e tyre në negociatat me PLO-në. Të dy ndiheshin të mashtruar hidhur nga Sharon dhe Begin, të cilët thanë se u kishin dhënë Shteteve të Bashkuara angazhime të qarta se forcat izraelite nuk do të hynin në Bejrutin Perëndimor. Philip Habib nuk kundërshtoi, duke thënë se qeveria e tij ishte mashtruar jo vetëm nga Izraeli, por edhe nga sekretari i tij i shtetit: "Haig po gënjente. Sharon po gënjente", më tha ai. 62
Dokumentet izraelite të publikuara së fundmi konfirmojnë se një sasi e madhe mashtrimi, dhe ndoshta edhe më shumë vetëmashtrim, po ndodhte në Bejrut, Uashington dhe Jerusalem në pranverën dhe verën e vitit 1982.

Diplomatët e lartë francezë që intervistova, të cilët ishin të përfshirë në negociatat për evakuimin e PLO-së nga Libani, shprehën keqardhje për dështimin e tyre për të arritur një marrëveshje më të mirë; ata ishin të hidhëruar për pamundësinë e tyre për të marrë garanci ndërkombëtare sigurie për popullsinë civile palestineze dhe për stacionimin afatgjatë të forcave shumëkombëshe për të mbrojtur popullsinë civile palestineze. Ata pendoheshin për trajtimin e njëanshëm të negociatave nga Shtetet e Bashkuara dhe përpjekjet e tyre për të kufizuar përfshirjen e përfaqësuesve ndërkombëtarë. Në atë kohë, ata kishin paralajmëruar vazhdimisht dhe me parashikime se kursi që po ndiqte Shtetet e Bashkuara do të çonte në një rezultat tragjik, por në fund qeveria franceze nuk bëri asgjë për ta parandaluar atë.

Brenda PLO-së, udhëheqësit e saj ishin të zemëruar për tradhtinë e tyre nga Shtetet e Bashkuara, të cilat kishin dështuar të mbronin kampet. Ata shprehën keqardhje dhe madje një ndjenjë faji që nuk kishin siguruar garanci të forta për sigurinë e atyre që lanë pas. Abu Iyad, i cili kishte argumentuar gjatë gjithë rrethimit për një regjim më të ashpër.

Machine Translated by Google

pozicioni negociues, akuzoi në mënyrë të qartë udhëheqjen e PLO-së për dështimin e popullit të vet, një gjykim që ndahej nga shumë palestinezë. Disa të tjerë kishin mendime të ngjashme. Përveç shprehjes së keqardhjes së thellë për rezultatin, Abu Jihad [Khalil al-Wazir] ishte ndryshe i heshtur dhe i paqartë. Siç pritej, Arafati ishte më pak autokritik. 63

Për Shtetet e Bashkuara, këmbëngulja e tyre për të monopolizuar diplomacinë e Lindjes së Mesme dhe për të çuar përpara ambiciet e Izraelit nuk u shërbeu mirë interesave amerikane. Kjo u dëshmua qartë nga ngjarjet e mëvonshme, të cilat përfshinin bombardimet vetëvrasëse të Ambasadës Amerikane në Bejrut, kazermat e Marinës Amerikane dhe të trupave franceze, të cilat ishin kthyer në një mision të papërcaktuar mirë në qytet menjëherë pas masakrave të Sabra dhe Shatila. Brenda disa muajsh, anija luftarake USS New Jersey po qëllonte predha me madhësinë e Volkswagen Beetles në Malet Shouf ku milicitë Druze (të mbështetura nga Siria) po luftonin kundër LF (të mbështetur nga Izraeli), 64 dhe Shtetet e Bashkuara u përfshinë në një luftë të ashpër që pak amerikanë, përfshirë shumë prej atyre të përfshirë drejtpërdrejt, e kuptuan plotësisht.

Hezbollahu, i cili lindi nga vorbulla libaneze, u bë një armik vdekjeprurës i Shteteve të Bashkuara dhe Izraelit. Duke marrë parasysh ngritjen e tij, pak veta kanë vënë re se shumë nga të rinjtë që themeluan lëvizjen dhe kryen sulmet e saj vdekjeprurëse ndaj objektivave amerikane dhe izraelite kishin luftuar përkrah OÇP-së në vitin 1982.
Ata kishin mbetur pasi luftëtarët e PLO-së u larguan, vetëm për të parë qindra shiitë të masakruar së bashku me palestinezët në Sabra dhe Shatila. Njerëzit e vrarë në bombardimin e Ambasadës Amerikane, marinsat që vdiqën në kazermat e tyre dhe shumë amerikanë të tjerë të rrëmbyer ose të vrarë në Bejrut - midis tyre Malcolm Kerr dhe disa nga kolegët dhe miqtë e mi në AUB - kryesisht viktima të sulmeve nga grupet që u bënë Hezbollah, paguan çmimin për bashkëpunimin e perceptuar midis vendit të tyre dhe pushtuesit izraelit.

Brenda qarqeve të përgjegjësisë së Folman, libanezët që ishin drejtpërdrejt dhe tërthorazi përgjegjës për masakrat paguan ndoshta çmimin më të lartë.
Bashir Gemayel dhe togeri i tij Elie Hobeika u vranë të dy, si dhe disa të tjerë, dhe udhëheqësi i lartë i LF (dhe përfundimisht president i partisë politike që u bë) Samir Geagea kaloi njëmbëdhjetë vjet në burg për krime të kryera gjatë luftës libaneze, megjithëse jo për ndonjë krim që lidhej me pushtimin e vitit 1982. Nga udhëheqësit e PLO-së që morën vendimet fatale që çuan në tragjedinë në Sabra dhe Shatila, Abu Jihad dhe Abu Iyad u vranë të dy.

Machine Translated by Google

i pari nga Izraeli dhe i dyti ndoshta nga një agjent irakian. 'Arafati vdiq pasi u rrethua nga trupat izraelite në selinë e tij në Ramallah. 65 Asnjëri prej tyre nuk u mbajt kurrë përgjegjës për rezultatet e luftës së vitit 1982.

Shumica e vendimmarrësve izraelitë të përfshirë, përfshirë Begin, Sharon dhe disa gjeneralë të lartë, pësuan poshtërim ose humbje të detyrës si rezultat i raportit të Komisionit Kahan dhe dënimit brenda Izraelit pas masakrave. Megjithatë, asnjëri prej tyre nuk vuajti dënime penale ose ndonjë sanksion tjetër serioz. Në fakt, kreu i Komandës Veriore të Izraelit, Gjeneral Major Amir Drori, i cili ishte në krye të forcave pushtuese, e kreu mandatin e tij në komandë dhe më pas u largua për një vit leje studimi në Uashington, DC. Si Shamir dhe Sharon, ashtu edhe Netanyahu, shërbyen më pas si kryeministra të Izraelit.

Në të kundërt, asnjë nga zyrtarët amerikanë të përfshirë nuk u mbajt kurrë përgjegjës për asnjë nga veprimet e tyre, qoftë për bashkëpunimin e tyre me Izraelin në nisjen dhe zhvillimin e luftës së vitit 1982, apo për dështimin e Shteteve të Bashkuara për të përmbushur premtimet e tyre në lidhje me sigurinë e civilëve palestinezë. Shumë prej tyre - përfshirë Reagan, Haig dhe Habib - tani janë të vdekur. Të gjithë deri më tani i kanë shpëtuar gjykimit.

Machine Translated by Google

5

Deklarata e Pestë e Luftës, 1987–1995

Ata bëjnë një shkretëtirë dhe e quajnë paqe.

—Taciti [1]

Kryengritja palestineze, ose intifada, që shpërtheu në dhjetor të vitit 1987, ishte një shembull i përsosur i ligjit të pasojave të paparashikuara. [2] Ariel Sharon dhe Menachem Begin kishin nisur pushtimin e Libanit për të shtypur pushtetin e OÇP-së dhe në këtë mënyrë për t'i dhënë fund opozitës nacionaliste palestineze në Bregun Perëndimor dhe Gazën e pushtuar, deri në përvetësimin e këtyre territoreve nga Izraeli. Kjo do të përfundonte detyrën koloniale të sionizmit historik, duke krijuar një shtet hebre në të gjithë Palestinën. Lufta e vitit 1982 pati sukses në dobësimin e PLO-së, por efekti paradoksal ishte forcimi i lëvizjes kombëtare palestineze në vetë Palestinë, duke zhvendosur fokusin e veprimit nga jashtë në brenda vendit.

Pas dy dekadash të një pushtimi relativisht të menaxhueshëm, Begin dhe Sharon, dy partizanë të zjarrtë të idealit të Izraelit të Madh, pa dashje kishin shkaktuar një nivel të ri rezistence ndaj procesit të kolonizimit. Kundërshtimi ndaj grabitjes së tokës dhe sundimit ushtarak të Izraelit ka shpërthyer brenda Palestinës në mënyrë të përsëritur dhe në forma të ndryshme që atëherë.

Intifada e Parë, siç u bë e njohur, shpërtheu spontanisht në të gjitha Territoret e Pushtuara, e ndezur kur një automjet i ushtrisë izraelite goditi një kamion në kampin e refugjatëve Jabalya në Rripin e Gazës, duke vrarë katër palestinezë. Kryengritja u përhap shumë shpejt, megjithëse Gaza ishte pika e kulmit dhe mbeti zona më e vështirë për Izraelin për ta vënë nën kontroll. Intifada gjeneroi një organizim të gjerë lokal në fshatra, qyteza, qytete dhe kampe refugjatësh, dhe u drejtua nga një Udhëheqje e Bashkuar Kombëtare sekrete. Rrjetet fleksibile dhe klandestine të bazës të formuara gjatë intifadës rezultuan të pamundura për t'u shtypur nga autoritetet ushtarake të pushtimit.

Machine Translated by Google

Pas një muaji përshkallëzimi të trazirave, në janar të vitit 1988, Ministri i Mbrojtjes, Yitzhak Rabin, urdhëroi forcat e sigurisë të përdornin "forcë, dhunë dhe rrahje".3 Politika e tij e "grushtit të hekurt" u zbatua nëpërmjet praktikës së qartë të thyerjes së krahëve dhe këmbëve të demonstruesve dhe të çarjes së kafkave të tyre, si dhe rrahjes së të tjerëve që ngjallnin zemërimin e ushtarëve. Brenda një kohe të shkurtër, pamjet e transmetuara gjerësisht në televizion të ushtarëve të armatosur rëndë që brutalizonin protestuesit adoleshentë palestinezë krijuan një reagim të madh mediatik në Shtetet e Bashkuara dhe gjetkë, duke e treguar Izraelin në dritën e tij të vërtetë si një fuqi pushtuese të pandjeshme. Vetëm pesë vjet pas mbulimit mediatik të rrethimit dhe bombardimit të Bejrutit, ky ekspozim i dha një goditje tjetër imazhit të një vendi që varet kryesisht nga opinioni publik amerikan i bindur.

Pavarësisht ndikimit të dëmshëm të luftës së vitit 1982 në imazhin e Izraelit, përpjekjet e zgjuara të vendit në marrëdhëniet me publikun kishin arritur të rianalizonin pjesën më të madhe të opinionit publik amerikan. 4 Por ndryshe nga bombardimet ajrore dhe artilerie të Libanit të transmetuara në televizion, të cilat përfunduan pas dhjetë javësh, dhuna e intifadës vazhdoi, vit pas viti brutal, nga dhjetori 1987 deri në vitin 1993, duke u zbutur disi gjatë Luftës së Gjirit dhe konferencës së paqes të organizuar nga Shtetet e Bashkuara në Madrid në tetor 1991. Gjatë kësaj kohe, kryengritja prodhoi skena prekëse të betejave në rrugë midis protestuesve të rinj palestinezë dhe trupave izraelite, të cilat mbështeteshin nga transportues të blinduar dhe tanke. Imazhi ikonik nga kjo periudhë ishte ai i një djali të vogël palestinez që gjuante me gur një tanku të madh izraelit.

"Nëse rrjedh gjak, çon", thotë shprehja, dhe shikuesit televizivë u mahnitën nga pamjet e përsëritura të dhunës shkatërruese, të cilat përmbysnin imazhin e Izraelit si një viktimë e përjetshme, duke e paraqitur atë si Goliath kundër Davidit palestinez. Kjo ishte një barrë e vazhdueshme për Izraelin, jo vetëm në aspektin e presionit mbi forcat e tij të sigurisë, por gjithashtu, dhe ndoshta më domethënëse, në aspektin e reputacionit të tij jashtë vendit, në disa mënyra aseti i tij më jetësor. Edhe Rabin, njeriu në krye, e kuptoi rëndësinë e këtij faktori politik. Një intervistë lajkatuese e New York Times me Rabin u hap duke pohuar se "protestuesit palestinezë kanë fituar betejën e marrëdhënieve me publikun kundër Izraelit në shtypin botëror", pranoi sot Ministri i Mbrojtjes Yitzhak Rabin, duke theksuar se ushtria po përballet me diçka të re dhe komplekse: një kryengritje të përhapur të lindur nga dekada frustrimesh palestineze." 5

Në kohën kur shpërtheu Intifada e Parë, pushtimi i Bregut Perëndimor dhe Rripit të Gazës kishte qenë në fuqi për dy dekada. Duke përfituar nga një

Machine Translated by Google

Në një situatë qetësie relative, Izraeli filloi kolonizimin e Territoreve të Pushtuara menjëherë pas luftës së vitit 1967, duke krijuar përfundimisht mbi dyqind vendbanime, nga qytete me 50,000 banorë deri te grupe të dobëta parafabrikatesh që strehonin disa dhjetëra kolonë. Për vite me radhë, ekspertët izraelitë i kishin siguruar udhëheqësit e tyre dhe publikun se palestinezët që jetonin nën atë që ata e quanin "një pushtim i ndriçuar" ishin të kënaqur dhe plotësisht nën kontroll. Shpërthimi i rezistencës masive nga baza e hodhi poshtë këtë ide. Ishte e vërtetë që disa palestinezë, të frikësuar nga fuqia izraelite dhe nga një raund dëbimesh masive të më shumë se 250,000 prej tyre pas luftës së vitit 1967, 6 dukeshin se në fillim e kishin pranuar rendin e ri që u ishte imponuar. Ishte gjithashtu e vërtetë që të ardhurat në Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës u rritën ndjeshëm ndërsa dhjetëra mijëra palestinezë u lejuan të punonin rishtas në Izrael.

Megjithatë, deri në vitin 1976, alienimi ishte intensifikuar. Çdo shprehje nacionalizmi - ngritja e flamurit palestinez, shfaqja e ngjyrave palestineze, organizimi i sindikatave, shprehja e mbështetjes për OÇP-në ose çdo organizatë tjetër rezistence - u shtyp rëndë, me gjoba, rrahje dhe burgim.

Ndalimet dhe burgosjet zakonisht përfshinin tortura ndaj të ndaluarve. Protestat kundër pushtimit publikisht ose në shtyp mund të çonin në të njëjtin rezultat ose edhe në deportim. Rezistenca më aktive, veçanërisht ajo që përfshinte dhunë, shkaktoi ndëshkime kolektive, prishje shtëpish, burgosje pa gjyq nën rubrikën e "paraburgimit administrativ" që mund të zgjaste me vite, madje edhe vrasje jashtëgjyqësore. Atë vit, kandidatët për kryetarë bashkie të mbështetur nga PLO fituan zgjedhjet komunale në Nablus, Ramallah, Hebron dhe al-Bireh, si dhe në qytete të tjera. Një numër kryetarësh bashkie u deportuan në vitin 1980, të akuzuar për nxitje, dhe të tjerë u shkarkuan nga detyra nga autoritetet ushtarake të pushtimit në pranverën e vitit 1982, duke provokuar trazira të përhapura. Kjo u bë në prag të pushtimit të Libanit si pjesë e fushatës gjithëpërfshirëse të Ariel Sharon për të çrrënjosur PLO-në.

Një aspekt i asaj fushate ishte një përpjekje për të krijuar grupe lokale bashkëpunuese, "ligat e fshatrave", një projekt që nuk u realizua kurrë për shkak të refuzimit të përhapur të palestinezëve për të bashkëpunuar me pushtimin pas largimit të kryetarëve të bashkive. Instrumenti i zgjedhur i Sharonit për këtë politikë ishte një i ashtuquajtur arabist izraelit, Menachem Milson, një profesor i arabishtes dhe një kolonel rezervist në ushtrinë izraelite.

7 Nuk ishte e pazakontë që një person të mbante këto dy kapele: shumica e specialistëve të lartë akademikë të Lindjes së Mesme në Izrael shërbenin edhe si oficerë rezervë në

Machine Translated by Google

inteligjenca ushtarake ose degë të tjera të shërbimeve të sigurisë, të angazhuara në spiunazh dhe shtypje të njerëzve që studionin pjesën tjetër të kohës. 8

Ndërkohë, një brez i ri palestinezësh kishte ardhur në moshë, duke mos njohur asgjë tjetër përveç pushtimit ushtarak, dhe ata ishin gjithçka tjetër përveçse dakord. Këta të rinj dolën në shprehje publike mbështetjeje për OÇP-në në Jerusalemin Lindor, Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës, pavarësisht rrezikut të kësaj. Vitet para intifadës u shënuan nga demonstrata masive nga palestinezë të rinj më të patrembur se pleqtë e tyre dhe nga intensifikimi i represionit nga forcat izraelite të sigurisë, eprorët e të cilëve dukeshin të pavëmendshëm ndaj efektit kumulativ të brutalitetit që po urdhëronin.

Duke pasur parasysh të gjitha shenjat e trazirave në rritje, kryengritja nuk duhej të kishte qenë surprizë për autoritetet izraelite. Megjithatë, reagimi i tyre i shpejtë ishte i keqmenduar, i ashpër dhe joproporcional. Brutaliteti sistematik i ushtarëve, shumica e të cilëve rekrutë të rinj, ndaj popullsisë që ata ishin ngarkuar të kontrollonin nuk ishte vetëm rezultat i frustrimit apo edhe i frikës. Urdhrat e Rabinit për të "thyer kockat" vendosën tonin, por dhuna e tepërt ishte gjithashtu e rrënjosur në indoktrinimin e vazhdueshëm shoqëror anti-palestinez, i bazuar në idenë dogmatike se Izraeli do të mposhtej nga arabët nëse forcat e tij të sigurisë nuk do t'i pengonin ata me forcë, pasi armiqësia e tyre gjoja irracionale ndaj hebrenjve ishte ndryshe e pakontrollueshme. 9

Intifada kishte filluar prej gati një viti e gjysmë kur bëra udhëtimin tim të parë në Palestinë që nga viti 1966, kohë në të cilën Bregu Perëndimor kishte qenë nën sundimin jordanez.10 Gjatë një vizite në Nablus me disa kolegë të Universitetit të Çikagos, pasi dolëm një mbrëmje nga shtëpia e kushëririt tim Zijad, e gjetëm veten në rrugët dredha - dredha të Qytetit të Vjetër, të zënë në një përleshje midis protestuesve të rinj dhe trupave izraelite që po i ndiqnin, duke qëlluar me plumba gome dhe gaz lotsjellës. Ushtarët nuk kapën asnjë nga demonstruesit, por përfundimisht arritën t'i shpërndanin. Në atë moment ishte e qartë se nuk mund të kishte fitore të qëndrueshme për forcat izraelite në këtë lloj trazire urbane si maceja me miun. Protestuesit e rinj mund të rishfaqeshin në çdo moment diku tjetër në labirintin e rrugicave të ngushta. Sigurisht, trupat thjesht mund t'i vrisnin, dhe kjo ndodhte shumë shpesh. Që nga fillimi i Intifadës së Parë deri në fund të vitit 1996 - nëntë vjet, përfshirë gjashtë kur intifada ishte në vazhdim - trupat izraelite dhe kolonët e armatosur vranë 1,422 palestinezë, pothuajse një çdo dy ditë. Prej tyre, 294, ose mbi 20 përqind, ishin të mitur gjashtëmbëdhjetë vjeç e poshtë. Njëqind e shtatëdhjetë e pesë izraelitë, 86 prej të cilëve

Machine Translated by Google

personeli i sigurisë u vranë nga palestinezët gjatë së njëjtës periudhë. 11 Ky raport viktimash tetë me një ishte tipik, diçka që askush nuk do ta dinte nga shumica e mbulimit mediatik amerikan.

Në një rast tjetër, po udhëtoja me makinë nëpër Qytetin e Gazës, rrugës për të vizituar kushërirën time, Hudën, gruan e Dr. Haydar Abd al-Shafi, kreut të Gjysmëhënës së Kuqe Palestineze në Gaza. Në lëvizjen e ngadaltë të trafikut, makina jonë kaloi pranë një patrulle izraelite të armatosur rëndë, me ushtarët në xhip që mbanin armët gati. Ata ishin të shqetësuar dhe nervozë, dhe në fytyrat e tyre pashë një cilësi që kisha vënë re tek trupat izraelite në Bejrutin e pushtuar në vitin 1982: ata ishin të frikësuar. Mjetet e tyre lëviznin me një ritëm kërmilli nëpër zona të dendura të populluara, ku i gjithë komuniteti e urrente pushtimin që ushtarët mishëronin dhe zbatonin. Ushtarët e një ushtrie të rregullt, pavarësisht se sa të armatosur rëndë, nuk do të ndihen kurrë të sigurt në rrethana të tilla.

Rabini dhe të tjerë i njihnin problemet e natyrshme që unë pashë në rrugët e Nablusit dhe Gazës. Sipas Itamar Rabinovich-it, biografit, bashkëpunëtorit të ngushtë dhe partnerit të tenisit të Rabinit, Intifada e Parë solli gjenerali veteran deri në realizimin se një zgjidhje politike ishte e nevojshme. 12 Megjithatë, ai iu përmbajt fort efektit pengues të brutalitetit. “Përdorimi i forcës”, Rabin tha, “përfshirë rrahjet, padyshim që kanë sjellë ndikimin që dëshironim - duke forcuar frikën e popullsisë nga Forcat Mbrojtëse të Izraelit.” 13 Ndoshta është kështu, por ky brutalitet nuk i dha fund kryengritjes.

Machine Translated by Google

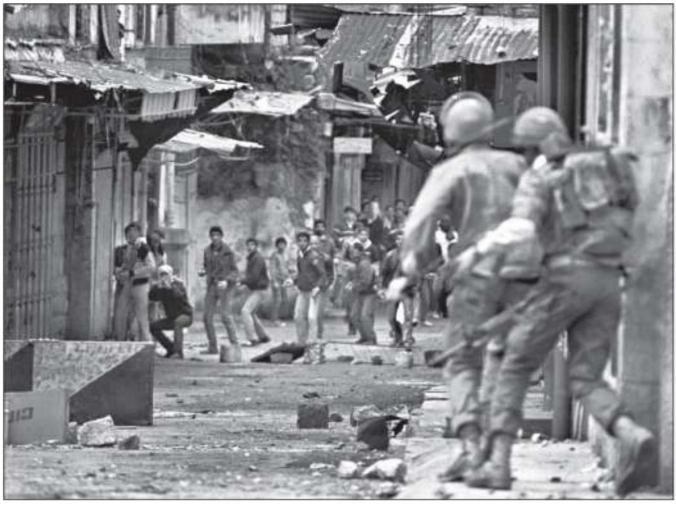

Nablus Casbah, Intifada e Parë, 1988. Nuk mund të kishte fitore të qëndrueshme për forcat izraelite. në këtë lloj trazire urbane si ajo e maces me miun.

Intifada ishte një fushatë spontane rezistence nga poshtë-lart, e lindur nga një akumulim frustrimi dhe fillimisht pa lidhje me udhëheqjen formale politike palestineze. Ashtu si me revoltën e viteve 1936-39, gjatësia dhe mbështetja e gjerë e intifadës ishin provë e mbështetjes së gjerë popullore që ajo gëzonte. Kryengritja ishte gjithashtu fleksibile dhe inovative, duke zhvilluar një udhëheqje të koordinuar ndërsa mbeti e drejtuar dhe e kontrolluar në nivel lokal. Midis aktivistëve të saj ishin burra dhe gra, profesionistë dhe biznesmenë të elitës, fermerë, fshatarë, të varfër urbanë, studentë, shitës të vegjël dhe anëtarë të pothuajse çdo sektori tjetër të shoqërisë. Gratë luajtën një rol qendror, duke marrë gjithnjë e më shumë pozicione udhëheqëse pasi shumë nga burrat u burgosën dhe duke mobilizuar njerëz që shpesh liheshin jashtë politikës konvencionale të dominuar

nga meshkujt. 14 Së bashku me demonstratat, intifada përfshinte taktika që varionin nga grevat, bojkotet dhe mbajtja e taksave në burim deri te forma të tjera të zgjuara të mosbindjes civile. Protestat nganjëherë bëheshin të dhunshme, shpesh të ndezura nga ushtarët që shkaktonin viktima të rënda me municione të vërteta dhe plumba gome të përdorura kundër demonstruesve të paarmatosur ose të rinjve që hidhnin gurë. Megjithatë, kryengritja ishte kryesisht jo e dhunshme dhe e paarmat

Machine Translated by Google

faktor që ndihmoi në mobilizimin e sektorëve të shoqërisë, përveç të rinjve që protestonin në rrugë, duke treguar njëkohësisht se e gjithë shoqëria palestineze nën pushtim kundërshtoi status quo-në dhe mbështeti intifadën.

Intifada e Parë ishte një shembull i shquar i rezistencës popullore kundër shtypjes dhe mund të konsiderohet si fitorja e parë e plotë për palestinezët në luftën e gjatë koloniale që filloi në vitin 1917. Ndryshe nga revolta e viteve 1936-39, intifada u nxit nga një vizion i gjerë strategjik dhe një udhëheqje e unifikuar, dhe nuk i përkeqësoi përçarjet e brendshme palestineze.15 Efekti i saj unifikues dhe shmangia kryesisht e suksesshme e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve - në kontrast me lëvizjen e rezistencës palestineze të viteve 1960 dhe 1970 - ndihmuan që apeli i saj të dëgjohej gjerësisht ndërkombëtarisht, duke çuar në një ndikim të thellë dhe të qëndrueshëm pozitiv si në opinionin publik izraelit ashtu edhe në atë botëror.

Kjo nuk ishte rastësi: intifada kishte për qëllim në mënyrë të qartë jo vetëm mobilizimin e palestinezëve dhe arabëve, por edhe formësimin e perceptimeve izraelite dhe botërore. Se ky ishte një objektiv kyç ishte i qartë nga shumë taktika të përdorura, si dhe nga strategjitë e sofistikuara dhe efektive të komunikimit të atyre që ishin në gjendje t'u shpjegonin audiencave ndërkombëtare se çfarë do të thoshte intifada. Këta përfshinin aktivistë dhe intelektualë të artikuluar dhe botërorë brenda Palestinës, si Hanan 'Ashrawi, Haydar 'Abd al-Shafi, Raja Shehadeh, Iyad al-Sarraj, Ghassan al-Khatib, Zahira Kamal, Mustafa Barghouti, Rita Giacaman, Raji Sourani dhe shumë të tjerë. Ata jashtë Palestinës, midis tyre Edward Said dhe Ibrahim Abu Lughod, patën një ndikim të ngjashëm. Në fillim të viteve 1990, qëndrimi i unifikuar palestinez e kishte bërë të qartë me sukses se pushtimi ishte i paqëndrueshëm, të paktën ashtu siç kishte funksionuar në dy dekadat e para të tij.

PËR TË GJITHA arritjet e Intifadës së Parë, ekzistonte një rrezik i brendshëm i fshehur në suksesin e saj dhe në shfaqjen e një lidershipi efektiv lokal me zëdhënës të artikuluar dhe tërheqës. Një lëvizje bazë që zëvendëson elitat politike të vendosura përbën një sfidë për pushtetin e tyre. Pas disfatës së PLO-së në Liban në vitin 1982, organizata mbeti e bllokuar në një mërgim steril dhe dobësues në Tunis dhe kryeqytete të tjera arabe, me energjinë e saj të drejtuar në një përpjekje fillimisht të pafrytshme për të fituar pranimin e SHBA-së si bashkëbisedues dhe pranimin e Izraelit si partner në një zgjidhje. PLO u kap në befasi nga shpërthimi i një kryengritjeje të udhëhequr nga baza dhe nuk humbi kohë duke u përpjekur të kooptonte dhe të përfitonte prej saj.

Machine Translated by Google

Meqenëse shumica e atyre që ishin ngritur në revoltë në Territoret e Pushtuara e shihnin PLO-në si përfaqësuesen e tyre legjitime dhe udhëheqësit e saj si mishërimin e nacionalizmit palestinez, kjo paraqiti pak probleme në fillim. Popullsia e Territoreve të Pushtuara, e cila kishte parë nga larg sakrificat e militantëve të PLO-së në Jordani gjatë Shtatorit të Zi dhe në Liban gjatë gjithë luftës civile dhe pushtimit izraelit, ndjeu se tani po mbante mbi supe një pjesë të barrës kombëtare. Ata ishin krenarë që palestinezët nën pushtim po merrnin udhëheqjen në luftën për çlirim.

Problemi me këtë zhvillim ishte dritëshkurtësia dhe vizioni i kufizuar strategjik i udhëheqësve të PLO-së në Tunis. Shumë prej tyre nuk e kuptonin plotësisht natyrën e regjimit të pushtimit ose situatën komplekse shoqërore dhe politike të palestinezëve në Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës pas dy dekadash kontrolli izraelit. Në të vërtetë, shumica e këtyre udhëheqësve nuk kishin qenë brenda Palestinës që nga viti 1967 ose më herët. Kuptimi i tyre për shoqërinë dhe politikën izraelite ishte shumë më i kufizuar sesa i palestinezëve që kishin jetuar dhe parë sundimin izraelit, shumë prej të cilëve kishin mësuar hebraisht në punët e tyre brenda Izraelit ose ndërsa kryenin dënimin në burg (një e pesta e popullsisë palestineze nën pushtim kishte kaluar nëpër këto burgje). Pasoja ishte menaxhimi gjithnjë e më ndërhyrës i intifadës me kontroll të largët nga Tunizia, pasi PLO filloi të dominonte atë që kishte qenë një lëvizje popullore rezistence. Ajo lëshoi direktiva dhe drejtoi gjërat nga distanca, shpesh duke injoruar pikëpamjet dhe preferencat e atyre që kishin iniciuar revoltën dhe e kishin udhëhequr atë me sukses.

Ky problem u bë shumë më i mprehtë pas vrasjes së Ebu Xhihadit nga Izraeli në prill të vitit 1988, rreth katër muaj pasi filloi intifada. Ebu Xhihadi, togeri më i ngushtë i Arafatit, kishte qenë një figurë kryesore në Fatah që nga fillimi dhe kishte qenë prej kohësh përgjegjës për trajtimin e Territoreve të Pushtuara ose, siç quhej departamenti i tij, al-Qita'al-Gharbi, Sektorit Perëndimor (me sa duket për të fshehur qëllimin e tij të vërtetë). Ebu Xhihadi kishte të metat e tij, por ai ishte një vëzhgues i afërt i situatës brenda Palestinës dhe ishte thellësisht i njohur si me palestinezët ashtu edhe me izraelitët atje. Vrasja e tij, e cila ishte rezultat i frustrimit në rritje të udhëheqjes izraelite për pamundësinë e tyre për të kontrolluar intifadën, e privoi PLO-në nga një prej figurave të saj kryesore, roli i të cilit nuk mund të mbushej lehtësisht nga një tjetër. 16 Vrasja e Ebu Xhihadit ishte pjesë e politikës së Izraelit prej dekadash për likuidimin sistematik të organizatorëve kryesorë palestinezë, veçanërisht atyre efektivë midis tyre. 17

Machine Translated by Google

Humbja e Abu Jihad dhe mungesa e ekspertizës në Tunis nuk ishin arsyeja e vetme për problemet e PLO-së në përballimin e intifadës. Pas luftës së vitit 1982, Fatah i kishte bërë ballë një kryengritjeje të madhe të sponsorizuar nga Siria midis kuadrove të saj të mbetura në Libanin Verior dhe Lindor (nga të cilat nuk ishin evakuuar në vitin 1982) dhe në Siri, të udhëhequr nga dy komandantë të lartë ushtarakë, Koloneli Abu Musa dhe Koloneli Abu Khalid al-'Amleh. Kjo ishte arsyeja më e madhe.

Një sfidë serioze e brendshme për udhëheqjen e Fatahut që nga themelimi i saj, dhe përbënte një element tjetër në ofensivën kryesisht të fshehtë kundër lëvizjes kombëtare palestineze të kryer nga regjimet arabe, në këtë rast Siria. 18 Kryengritja e Fatahut ishte e hidhur

dhe e kushtueshme dhe intensifikoi shqetësimin e Arafatit dhe kolegëve të tij për shfaqjen e rivalëve, veçanërisht atyre nën ndikimin e regjimeve armiqësore. Shqetësimi ishte i bazuar, duke pasur parasysh përpjekjet e kundërshtarëve të lëvizjes për të krijuar alternativa, të tilla si ligat e fshatrave në Territoret e Pushtuara. Veçanërisht, Hamasi, i themeluar në vitin 1987 (dhe fillimisht i mbështetur në mënyrë diskrete nga Izraeli me objektivin e dobësimit të PLO-së19), tashmë po fillonte të zhvillohej në një konkurrent të frikshëm. Ky alarm për mundësinë e zëvendësimit ishte në rrënjë të xhelozisë së udhëheqjes së PLO-së për udhëheqësit lokalë të intifadës, veçanërisht ndërsa numri i ndjekësve të tyre u rrit brenda Palestinës dhe media globale filloi t'i shihte ata pozitivisht.

Pakënaqësia e Arafatit u bë një problem në rritje ndërsa intifada përparonte dhe ndërsa çmimi i dëshiruar prej kohësh nga OÇP-ja - një vend në negociatat ndërkombëtare si përfaqësuesi legjitim i popullit palestinez - dukej se ishte i arritshëm për të.

Ashtu siç kishin një kuptim të dobët të realitetit brenda Territoreve të Pushtuara dhe Izraelit, udhëheqësit e PLO-së nuk e kishin kuptuar kurrë plotësisht rëndësinë e Shteteve të Bashkuara. Edhe pas vitit 1982, ata mbetën të keqinformuar rreth vendit dhe politikës së tij, me përjashtim të disa figurave të dorës së dytë, si Nabil Sha'ath dhe Elias Shoufani, të cilët ishin arsimuar në Shtetet e Bashkuara, por nuk ishin në gjendje të ndikonin te Arafati dhe partnerët e tij. 20 Disa udhëheqës të lartë të PLO-së, si Faruq al-Qaddumi (Abu Lutf), kreu i Departamentit Politik (në fakt ministër i jashtëm), merrnin pjesë në seancat e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së në Nju Jork çdo vjeshtë, por ata ishin të kufizuar ligjërisht në një rreze udhëtimi prej njëzet e pesë miljesh nga Rrethi i Kolombit. Sidoqoftë, ata

Machine Translated by Google

Kryesisht qëndronin në hotelet e tyre luksoze gjatë gjithë kohëzgjatjes së vizitave të tyre. Ata dilnin rrallë për të takuar diplomatë arabë ose për të folur me grupet e komunitetit palestinez, por bënin pak paraqitje publike dhe nuk angazhoheshin me grupet amerikane ose median e Nju Jorkut. Ata siguristh që nuk ndërmorën kurrë fushatat diplomatike dhe të marrëdhënieve me publikun të zyrtarëve izraelitë, të cilët ishin të kudondodhur në televizion dhe në tubimet rajonale në çdo kohë, dhe veçanërisht kur vinin takimet vjetore të Asamblesë së Përgjithshme.

Dështimi për të përfituar nga prania palestineze në OKB përbënte injorimin e qëllimshëm të popullit, elitave dhe medias së fuqisë më të madhe në tokë dhe shtyllës kryesore të Izraelit, një qasje që daton që nga viti 1948 dhe më parë. Siç e pashë në vitin 1984, Arafati i dha më shumë rëndësi takimit me udhëheqësin e një fraksioni të vogël të PLO-së të lidhur me Irakun sesa dëgjimit të këshillave të ekspertëve për të ndikuar në opinionin publik në Shtetet e Bashkuara. Situata nuk ishte përmirësuar që atëherë. Një pikëpamje e thjeshtëzuar e strukturave të qeverisë dhe vendimmarrjes në Uashington e shtyu PLO-në të varte të gjitha shpresat e saj në fitimin e njohjes nga qeveria amerikane si bashkëbiseduesi legjitim palestinez; shërbimet e mira amerikane për një marrëveshje të drejtë me izraelitët me siguri do të pasonin. Ky qëndrim mbante një gjurmë të besimit naiv të brezave të mëparshëm të udhëheqësve palestinezë (të ndarë nga shumë sundimtarë arabë deri më sot) se një apel personal ndaj një sekretari ose kryeministri kolonial britanik, një sekretari shteti ose presidenti amerikan, mund ta zgjidhte problemin. Kjo pikëpamje iluzore e elementit personal në marrëdhëniet e pushtetit mund të jetë bazuar në përvojën e përballjes me diktatorë dhe monarkë absolutë të paqëndrueshëm dhe të gjithëpushtetshëm në l

Gjithashtu, kjo u formësua pjesërisht nga përvoja e monarkëve arabë, të cilët e shihnin Sekretarin e Shtetit të SHBA-së George Shultz (i cili kishte drejtuar Bechtel, një kontraktor të madh në Gjirin Persik), dhe më vonë Presidentin George HW Bush dhe sekretarin e tij të shtetit, James Baker (teksanë me lidhje të kaluara me industrinë e naftës), si "pro-arabë". Në të vërtetë, si me shumicën e politikëbërësve të tjerë të SHBA-së që nga Roosevelt, këta burra ishin të lidhur ngushtë me petro-monarkitë arabe, por kjo nuk u përkthye në simpati për arabët në përgjithësi ose për palestinezët në veçanti, ose në një qëndrim kritik ndaj Izraelit.

Këto kuptime të gabuara ishin në rrënjë të dështimit të PLO-së për t'u angazhuar seriozisht me opinionin publik të SHBA-së dhe për t'u përfshirë në negociatat e paqes gjatë fundit të viteve 1980. Megjithatë, në vitin 1988, e mbështetur nga ndikimi ndërkombëtar i intifadës, organizata dyfishoi përpjekjet e saj, duke kulmuar me Deklaratën e Pavarësisë Palestineze të miratuar në një

Machine Translated by Google

takimi i Këshillit Kombëtar të Palestinës në Algjer më 15 nëntor. I hartuar kryesisht nga Mahmoud Darwish, i cili u ndihmua nga Edward Said dhe intelektuali i respektuar Shafiq al-Hout, dokumenti hoqi dorë zyrtarisht nga pretendimi i PLO-së për tërësinë e Palestinës, duke pranuar parimet e ndarjes, një zgjidhje me dy shtete dhe një zgjidhje paqësore të konfliktit. Një komunikatë politike shoqëruese pranoi SC 242 dhe SC 338 si bazë për një konferencë paqeje.

Këto ishin ndryshime të mëdha politike për PLO-në, kulmi i një evolucioni drejt pranimit të Izraelit dhe avokimit të një shteti palestinez përkrah tij që kishte filluar në fillim të viteve 1970, megjithëse këto ndryshime nuk u pranuan nga kundërshtarët e saj izraelitë. Një ndryshim më i rëndësishëm ende nuk kishte ardhur. Më 14 dhjetor të atij viti, Arafati pranoi kushtet e SHBA-së për të hyrë në një dialog dypalësh. Në deklaratën e tij, ai pranoi në mënyrë të qartë Rezolutat 242 dhe 338, njohu të drejtën e Izraelit për të ekzistuar në paqe dhe siguri dhe hoqi dorë nga terrorizmi. 21 Ky kapitullim ndaj kushteve amerikane më në fund i siguroi PLO-së hapjen e shumëpritur me Uashingtonin, por as nuk i shtyu izraelitët të bien dakord të merren me organizatën dhe as nuk çoi në negociata paqeje, të paktën jo për tre vjet të tjera.

Arsyet për këtë ishin të thjeshta. Përtej keqkuptimeve të tjera të PLO-së në lidhje me Shtetet e Bashkuara, udhëheqësit e saj nuk arritën të kuptonin mungesën e shqetësimit amerikan, madje edhe përçmimin e saj, për interesat dhe qëllimet e tyre (kjo moskuptim është e vështirë të kuptohet në dritën e tradhtisë së dhimbshme të premtimeve amerikane për të mbrojtur kampet e refugjatëve në Bejrut në vitin 1982). Megjithatë, më e rëndësishmja ishte paaftësia e tyre për të kuptuar se sa ngushtë ishin të lidhura politikat e Shteteve të Bashkuara dhe Izraelit. Angazhimet sekrete të Kissingerit të vitit 1975 i bllokuan këmbët e politikëbërësve amerikanë në çimento kur bëhej fjalë për trajtimin e çështjes së Palestinës. PLO-ja mund të mos e dinte që Izraeli kishte siguruar në mënyrë efektive të drejtën e vetos mbi qëndrimet e SHBA-së në çdo bisedime paqeje, 22 por kishte pasur mjaftueshëm rrjedhje të besueshme informacioni në shtyp dhe gjetkë në lidhje me këto marrëveshje sekrete (kryesisht nga izraelitët, të cilët me të drejtë ishin të etur t'i publikonin ato). 23 Kishte pasur edhe incidente të sikletshme si kur Andrew Young, ambasadori në OKB, u detyrua të jepte dorëheqjen pas takimit me

Kushtet e përgjithshme të angazhimeve të SHBA-së ndaj Izraelit duhet të kishin qenë të qarta për një vëzhgues të informuar. Ky Arafat dhe kolegët e tij padyshim nuk ishin. Intifada u kishte sjellë atyre një dhuratë me vlerë të paçmuar, një rezervë kapitali moral dhe politik. Revolta popullore kishte zbuluar kufijtë e ushtrisë.

Machine Translated by Google

pushtimi, dëmtoi pozicionin ndërkombëtar të Izraelit dhe përmirësoi atë të palestinezëve. Pavarësisht gjithë efektivitetit të PLO-së në dekadat e para në rikthimin e Palestinës në hartën globale, mund të argumentohet se intifada pati një ndikim më pozitiv në opinionin botëror sesa përpjekjet përgjithësisht joefektive të organizatës për luftë të armatosur kishin pasur ndonjëherë. Drejtori i Mossadit në atë kohë, Nahum Admoni, e konfirmoi këtë, duke thënë: "Intifada na shkaktoi shumë më tepër dëm politik, dëmtim të imazhit tonë, sesa gjithçka që PLO-ja kishte arritur të bënte gjatë gjithë ekzistencës së saj." 24 Tregtia me këtë aset të ri të rëndësishëm i mundësoi udhëheqjes së PLO-së të braktiste zyrtarisht strategjinë e saj të luftës së armatosur nga bazat jashtë Palestinës, e cila në çdo rast ishte gjithnjë e më e pamundur pas vitit 1982, dhe në duart e tyre nuk kishte pasur kurrë shumë shanse për sukses, nëse nuk ishte në të vërtetë e dëmshme për kauzën palestineze.

Edhe para vitit 1982, shumë anëtarë të OÇP-së e kuptuan se kishte ardhur koha për t'i dhënë fund luftës së armatosur. Ndërsa ishin ende të vendosur në Liban, udhëheqësit e saj i kishin ngarkuar intelektualit të shquar pakistanez Eqbal Ahmad, një mik i ngushtë i Edward Said dhe një mik i imi, detyrën për të vlerësuar strategjinë e tyre ushtarake. Ahmad kishte punuar me Frontin e Çlirimit Kombëtar në Algjeri në fillim të viteve 1960, kishte njohur Frantz Fanon dhe ishte një mendimtar i njohur antikolonial i Botës së Tret Pasi vizitoi bazat e PLO-së në Libanin jugor, ai u kthye me një kritikë që i shqetësoi ata që i kishin kërkuar këshillën. Ndërsa në parim një mbështetës i përkushtuar i luftës së armatosur kundër regjimeve koloniale si ai në Algjeri, Ahmad kishte kritika të forta për mënyrën joefektive dhe shpesh kundërproduktive me të cilën PLO-ja po e zbatonte këtë strategji.

Më seriozisht, mbi baza politike dhe jo morale apo ligjore, ai vuri në dyshim nëse lufta e armatosur ishte rruga e duhur e veprimit kundër kundërshtarit të veçantë të PLO-së, Izraelit. Ai argumentoi se duke pasur parasysh rrjedhën e historisë hebraike, veçanërisht në shekullin e njëzetë, përdorimi i forcës vetëm sa forcoi një ndjenjë paraprake dhe të përhapur të viktimizimit midis izraelitëve, ndërsa bashkoi shoqërinë izraelite, përforcoi tendencat më militante në sionizëm dhe forcoi mbështetjen e aktorëve të jashtëm. 25 Kjo ishte në ndryshim nga Algjeria, ku përdorimi i dhunës nga FLN-ja (përfshirë gratë që përdorin "shporta për të mbajtur bomba, të cilat kanë marrë kaq shumë jetë të pafajshme" sipas fjalëve akuzuese të një hetuesi francez në filmin e Gillo Pontecorvo-s të vitit 1966, Beteja e Algjerit) në fund të fundit arriti të përçajë shoqërinë franceze dhe të gërryejë mbështetjen e saj për projektin kolonial. Kritika e Ahmedit ishte e thellë dhe shkatërruese, dhe nuk u mirëprit nga udhëheqësit e PLO-së, të cilët ende shpallën publikisht një përkushtim ndaj

Machine Translated by Google

luftë të armatosur edhe pse po largoheshin prej saj në praktikë. Përtej kuptimit të tij të mprehtë të lidhjes së thellë midis sionizmit dhe historisë së gjatë të persekutimit të hebrenjve në Evropë, analiza e Ahmedit e perceptoi me zgjuarsi natyrën unike të projektit kolonial izraelit. [26]

Intifada kryesisht jo e dhunshme në Palestinë i mundësoi Arafatit të merrte parasysh, megjithëse me vonesë, pikëpamjen e Ahmedit dhe në të njëjtën kohë t'i përgjigjej pozitivisht një kushti kryesor të SHBA-së për dialog: heqjen dorë nga rezistenca e armatosur, e konsideruar si terrorizëm nga Shtetet e Bashkuara dhe Izraeli. Megjithatë, rezultatet e naivitetit të PLO-së në lidhje me Shtetet e Bashkuara u bënë shpejt të dukshme. Në vetvete, njohja nga Shtetet e Bashkuara dhe një vend në tryezën e negociatave ishin qëllime të padiskutueshme. Çdo lëvizje antikoloniale, qoftë në Algjeri, Vietnam apo Afrikën e Jugut, dëshironte që armiqtë e saj të pranonin legjitimitetin e saj dhe të negocionin me të për një fund të ndershëm të konfliktit. Megjithatë, në të gjitha këto raste, një rezultat i ndershëm nënkuptonte përfundimin e pushtimit dhe kolonizimit dhe idealisht arritjen e një pajtimi paqësor të bazuar në drejtësi. Ky ishte objektivi kryesor i negociatave të kërkuara nga lëvizjet e tjera çlirimtare. Por, në vend që ta përdorte suksesin e intifadës për të mbrojtur një forum të hartuar sipas qëllimeve të tilla çlirimtare, OÇP-ja lejoi veten të përfshihej në një proces të hartuar në mënyrë të qartë nga Izraeli, me miratimin e Shteteve të Bashkuara, për të zgjatur pushtimin dhe kolonizimin e tij, jo për t'i d

PLO-ja kërkoi me dëshpërim pranimin në negociatat e supozuara të paqes, parametrat e ngushtë të të cilave u kufizuan që në fillim nga SC 242 në mënyra që ishin jashtëzakonisht të pafavorshme për palestinezët. SC 242 nuk përfshin asnjë përmendje të çështjes së Palestinës, ose të shtetit arab të specifikuar në Rezolutën 181 të APKB-së në vitin 1947, ose të kthimit të refugjatëve të mandatuar nga Rezoluta 194 e APKB-së e vitit 1948. Me formulimin e hartuar me kujdes në lidhje me tërheqjen nga "territoret e pushtuara" në vitin 1967 (në vend të "territoreve të pushtuara"), 242 në fakt i dha Izraelit një shans për të zgjeruar më tej kufijtë e tij para vitit 1967 Pavarësisht nëse e kuptuan apo jo, duke pranuar Rezolutën 242 si bazë për çdo negociatë, Arafati dhe kolegët e tij i kishin vënë vetes një detyrë të pamundur.

Ata gjithashtu nuk arritën ta kuptonin nevojën për të vazhduar të ushtronin presion mbi kundërshtarët: me fundin e luftës së armatosur dhe zbehjen e intifadës në fillim të viteve 1990, kjo u bë gjithnjë e më pak e mundur. Sapo filluan bisedimet më në fund, në Madrid në vjeshtën e vitit 1991, PLO u përpoq ta ndalte intifadën (nuk u ndal, por u shua disa vite më vonë), sikur nisja e negociatave të ishte...

Machine Translated by Google

fundi i procesit dhe jo fillimi. Përveç faktit që Shtetet e Bashkuara nuk mund të ishin kurrë një ndërmjetës i ndershëm duke pasur parasysh angazhimet që kishin ndërmarrë, Izraeli kishte edhe qëndrimet e veta të pavarura. Kështu, çdo lëshim i bërë nga OÇP-ja ndaj Shteteve të Bashkuara nuk e detyronte domosdoshmërisht Izraelin ose nuk e bënte atë më të gatshëm të merrej me organizatën. Në fakt, kur në fund të administratës Reagan Shtetet e Bashkuara më në fund filluan një dialog me OÇP-në pas deklaratës së saj të vitit 1988, Izraeli u bë edhe më i papajtueshëm.

Për më tepër, PLO-ja nuk dukej se e kuptonte rëndësinë e plotë të marrëveshjes së Camp David të vitit 1978 dhe traktatit të mëvonshëm të paqes egjiptiano-izraelit të vitit 1979, në të cilin Menachem Begin kishte arritur një marrëveshje shkatërruese mbi Palestinën me Anwar Sadat dhe Jimmy Carter. Gjithashtu, rënia e BRSS-së nënkuptonte që PLO-ja humbi një mbrojtës të ndërprerë dhe të paqëndrueshëm që kishte ofruar mbështetje ushtarake dhe diplomatike dhe kishte mbështetur përfshirjen e saj në negociata me kushte shumë më pak të vështira se ato të kërkuara nga Shtetet e Bashkuara dhe Izraeli. 27 Megjithatë, deri në fund të vitit 1991, BRSS ishte zhdukur dhe Shtetet e Bashkuara kishin mbetur si garantuesi dhe sponsori i vetëm ndërkombëtar i çdo procesi palestinezo-izraelit.

Një tjetër goditje e rëndë për reputacionin e PLO-së ishte gabimi i thellë i bërë nga Yasser 'Arafat dhe shumica e kolegëve të tij në lidhje me Luftën e Gjirit 1990-91. Pothuajse menjëherë pas pushtimit dhe pushtimit të Kuvajtit nga Iraku në gusht 1990, shtetet e Gjirit, së bashku me pothuajse çdo fuqi tjetër të madhe arabe, përfshirë Egjiptin dhe Sirinë, iu bashkuan koalicionit ndërkombëtar të udhëhequr nga SHBA-të për të përmbysur me forcë shkeljen e rëndë të sovranitetit të një shteti anëtar të Lidhjes Arabe nga Sadam Huseini. Kjo ishte në përputhje me preferencën e vazhdueshme të shteteve postkoloniale në Azi, Afrikë dhe Lindjen e Mesme për ruajtjen e kufijve kolonialë dhe shteteve që ishin rritur brenda tyre. Në vend që të mbështeste fort Kuvajtin kundër Irakut, 'Arafati u përpoq të ndiqte një kurs "neutral", duke ofruar të ndërmjetësonte midis dy palëve. Sugjerimi i tij u injorua nga të gjithë të interesuarit, ashtu si edhe përpjekjet ndërmjetësuese të aktorëve më të fuqishëm si BRSS, i cili dërgoi pa sukses të dërguarin e saj të lartë në Lindjen e Mesme në Bagdad. 28 Kishte

arsye të shumta për vendimin e çuditshëm të PLO-së për të mbështetur në thelb Irakun, një veprim që e bëri organizatën një paria midis shteteve të Gjirit nga të cilat varej për mbështetje financiare dhe e dëmtoi atë në mënyra të panumërta të tjera. E para midis këtyre arsyeve ishte qëndrimi i gjatë i Arafatit.

Machine Translated by Google

dhe antipati të ashpër ndaj regjimit mbizotërues sirian të Hafez al-Asadit (një antipati që u reciprokua në mënyrë të pasur) dhe kërkimi i tij refleksiv për një kundërpeshë. Një nga sloganet karakteristike të Arafatit, "al-qarar al-Filastini al-mustaqill" - "vendimi i pavarur palestinez" - zakonisht valëvitej në përgjigje të përpjekjeve siriane për të detyruar, kufizuar dhe dominuar PLO-në.
Ndërsa Egjipti dikur kishte shërbyer për të balancuar presionet e ushtruara nga regjimi i Asadit, ky rol nuk ishte më i mundur pas paqes së veçantë të Sadatit me Izraelin.
E vetmja kundërpeshë tjetër e besueshme kishte qenë domosdoshmërisht rivali i Sirisë, Iraku. Pas apostazisë së Sadatit, OÇP-ja ishte bërë gjithnjë e më e varur nga patronazhi politik, ushtarak dhe financiar irakian, veçanërisht pasi regjimi sirian u përpoq të minonte udhëheqjen e Arafatit duke organizuar rebelimin vëllavrasës kundër tij në vitin 1982.

Kjo varësi i nënshtroi Arafatin dhe PLO-në ndaj një presioni të madh për t'u përshtatur me politikat irakiane, të cilat diktoheshin nga tekat e Sadam Huseinit, një despot bandit që ishte injorant, i paqëndrueshëm dhe brutal. Për ta mbajtur PLO-në në vijë, regjimi irakian e ndëshkonte shpesh atë. Ndër shumë mjetet për këtë qëllim, Bagdadi kishte në dispozicion grupe të ndryshme të shkëputura, nominalisht palestineze, si rrjeti terrorist i Abu Nidalit, Fronti Çlirimtar Arab Ba'thist dhe Fronti Çlirimtar i Palestinës, i kryesuar nga Abu al-Abbasi.

Të gjitha këtyre grupeve të vogla u mungonte një bazë popullore dhe në thelb ishin zgjatime të shërbimeve të frikshme të inteligjencës irakiane (megjithëse, siç e kemi parë, armët me qira të Abu Nidalit herë pas here përdoreshin në mënyrë klandestine nga regjimet libiane dhe siriane, dhe ishin të depërtuara thellë nga shërbime të tjera të inteligjencës).
Çdo njëri prej tyre mund të kryente operacione të hartuara për të minuar PLO-në ose për të sulmuar udhëheqësit e saj për ta detyruar atë të rikthehej në linjë me regjimin irakian. Në fakt, për një kohë, personat e armatosur të Abu Nidal vranë pothuajse po aq të dërguar dhe udhëheqës të PLO-së në Evropë sa bëri Mossadi. Këto fronte për disa regjime arabe u specializuan gjithashtu në operacione spektakolare terroriste kundër civilëve izraelitë dhe hebrenj, të tilla si masakrat e grupit Abu Nidal në aeroportet e Romës dhe Vjenës në vitin 1985 dhe sulmi i tyre i përgjakshëm në një sinagogë të Stambollit në vitin 1986, ose sulmi i PLF-së në vitin 1985 ndaj anijes turistike Achille Lauro.

Duke lënë mënjanë varësinë e tyre nga Iraku, Arafati dhe të tjerët i mbivlerësuan shumë kapacitetet ushtarake irakiane në vitet 1990-91. Ata kishin një gjykim të ekzagjeruar të aftësisë së Irakut për t'i bërë ballë sulmit nga koalicioni i udhëhequr nga SHBA-të, i cili po vinte qartë pas pushtimit të Kuvajtit. Ky këndvështrim i gabuar (Iraku nuk kishte qenë në gjendje ta mposhtte Iranin në tetë vjet luftë) ishte i përhapur në pjesë të ndryshme të...

Machine Translated by Google

Bota Arabe. Në muajt para se të fillonte kundërsulmi i pashmangshëm i udhëhequr nga SHBA-të, njerëz ndryshe inteligjentë dhe të informuar mirë në Palestinë, Liban dhe Jordani shpallën me zë të lartë sigurinë e tyre se lufta nuk do të vinte, por nëse do të vinte, Iraku do të triumfonte. Arafati u shty në një farë mase nga një valë popullore, pasi segmente të mëdha të opinionit publik arab e ndanin këtë fantazi. Shumë e mbështetën grabitjen e tokës nga Sadam Huseini si një goditje nacionaliste kundër "kufijve të imponuar kolonialisht" (sikur shumica e kufijve dhe shteteve në Lindjen Arabe të mos ishin imponuar gjithashtu kolonialisht). Sadami shihej nga ata që ishin mashtruar kështu si një hero i madh arab, një Saladin i ri (Saladini origjinal kishte ardhur nga Tikriti, vendlindja e Sadamit), i cili me siguri mund t'i mposhtte Shtetet e Bashkuara dhe aleatët e saj.

I vetmi përjashtim nga konsensusi i idiotësisë së PLO-së ishte shefi i saj i inteligjencës, Abu Iyad, ndër udhëheqësit e saj më të zgjuar dhe më të bazuar.
Ai e kuptoi se kursi i zgjedhur do të çonte në katastrofë dhe luftoi ashpër kundër vendimit për të mbështetur Irakun, duke provokuar debate të stuhishme me Arafatin. Përveç arsyeve të dukshme për qëndrimin e tij, ai ishte i shqetësuar për mbrojtjen e komunitetit të begatë palestinez në Kuvajt, i cili përbëhej nga disa qindra mijëra banorë. Si ai ashtu edhe Arafati kishin jetuar dhe punuar në Kuvajt për vite me radhë dhe kishin lidhje të ngushta me komunitetin, gjë që i siguronte PLO-së një nga bazat më të forta popullore dhe financiare kudo në botë.
Për më tepër, vetë Kuvajti e mbështeste PLO-në dhe ishte i vetmi vend arab ku palestinezët kishin liri relative të shprehjes. Ata drejtonin shkollat e tyre dhe mund të organizoheshin për të ndihmuar PLO-në për sa kohë që kujdeseshin të mos ndërhynin në politikën kuvajtiane. Abu Iyad argumentoi se dështimi i Arafatit për t'iu kundërvënë pushtimit vetëvrasës të Kuvajtit nga Sadami do ta dobësonte PLO-në dhe do t'i dënonte palestinezët atje me shkatërrimin e komunitetit të tyre dhe një zhvendosje tjetër të detyruar.

Gjithçka ndodhi pikërisht ashtu siç e kishte parashikuar Abu Iyad, por ai e pagoi për guximin e tij (thuhet se ai madje e kishte kritikuar Saddam Husseinin personalisht). 29 Ai u vra në Tunis më 14 janar 1991, tre ditë para se të fillonte ofensiva e udhëhequr nga SHBA-të. Personi i armatosur vepronte për rrjetin Abu Nidal (dhe për rrjedhojë padyshim për Irakun), të cilin shërbimet e inteligjencës së PLO-së nën Abu Iyad e kishin ndjekur për vite me radhë. Humbja e Abu Iyad, që erdhi tre vjet pas vrasjes së Abu Jihad, nuk la askënd në nivelet më të larta të Fatah me staturën ose vullnetin për t'iu kundërvënë Arafatit - një situatë që vetëm sa e rriti prirjen e tij për arrogancë.

Machine Translated by Google

Pasojat e vendimit të pamenduar të Arafatit nuk vonuan shumë, duke filluar me çrrënjosjen tragjike të qindra mijëra palestinezëve nga Kuvajti pas çlirimit të vendit. Shtetet e Gjirit ndaluan të gjithë mbështetjen financiare për OÇP-në, e cila u përjashtua në shumë vende arabe, përfshirë disa nga ato që kishin rënë dakord të strehonin kuadrot e saj pas evakuimit të vitit 1982 nga Bejruti. Kështu, pas Luftës së Gjirit 1990-91, OÇP-ja e gjeti veten më pa miq dhe të vetmuar se ndoshta në çdo fazë të historisë së saj. Ajsbergët mbi të cilët lundronin Arafati dhe shokët e tij po shkriheshin me shpejtësi dhe ata mezi prisnin të hidheshin në tokë të fortë.

Ndodhi që kjo krizë përkoi me një moment triumfalizmi amerikan, me fitoren në Irak dhe fundin e Bashkimit Sovjetik. Në fjalimin e tij për Gjendjen e Kombit në janar 1991, George HW Bush përshëndeti "rendin e ri botëror" dhe "shekullin e ardhshëm amerikan". Administrata Bush ishte e vendosur të shfrytëzonte mundësinë që i kishte dhënë marrëzia e Sadamit për të formësuar dhe përcaktuar këtë rend të ri botëror, një rend që sipas tyre kërkonte një zgjidhje të konfliktit arabo-izraelit. Izraelitët dhe amerikanët

Diplomatët e dinin se pozicioni negociues i PLO-së ishte dobësuar rëndë. Ishte në këtë kontekst që Sekretari i Shtetit James Baker filloi planifikimin e një konference paqeje që do të mbahej në Madrid në tetor 1991, duke shpresuar të riniste bisedimet e drejtpërdrejta izraelito-arabe dhe të përcaktonte të ardhmen e Palestinës. Kur Arafatit dhe kolegëve të tij iu ofrua më në fund një vend me përfaqësues në tryezën e negociatave, ata ishin nën një presion kaq të madh dhe aq të etur për të lënë vendet e tyre të pasigurta në Tunis dhe gjetkë, saqë nuk arritën të vlerësonin disavantazhin e tyre të madh. Pengesa që pasuan, në negociatat në Madrid, Uashington, Oslo dhe më pas, ishin kështu në një masë të madhe të rrënjosura në llogaritjen e gabuar epike të PLO-së mbi Kuvajtin.

Në verën e vitit 1991, ndërsa bëja kërkime në Jerusalem, bëra një vizitë të rastësishme te Faysal Husayni, një i afërm nga martesa i cili, deri në vdekjen e tij të parakohshme në Kuvajt, ishte udhëheqësi kryesor palestinez në Jerusalem dhe gjithashtu një figurë e lartë në Fatah. Kisha shkuar për t'u konsultuar për një problem të vogël midis disa kushërinjve të mi (kam një familje të madhe dhe herë pas here të përçarë në Jerusalem). Faysal më pyeti papritur nëse do të pranoja të shërbeja si këshilltar për delegacionin palestinez në një konferencë paqeje që do të thirrej nga Shtetet e Bashkuara. E dija se me urdhër të PLO-së, Husayni, Hanan 'Ashrawi, Haydar 'Abd al-Shafi,

Machine Translated by Google

dhe të tjerë ishin në diskutime me James Baker mbi rregullat bazë të konferencës dhe formimin e delegacionit. Gjithashtu e dija që Yitzhak Shamir, kryeministri i Izraelit, ishte kategorikisht kundër pjesëmarrjes së PLO-së në çdo negociatë dhe ndaj krijimit të një shteti palestinez, kështu që isha i bindur se konferenca nuk do të zhvillohej kurrë. E pranova kërkesën e Faysal pa menduar shumë, e falënderova për këshillën e tij mbi problemin tonë familjar dhe u largova.

E gjeta veten në Madrid disa muaj më vonë, në fund të tetorit 1991, pasi nuk kisha arritur të shpjegoja këmbënguljen e Bakerit apo dëshpërimin e udhëheqjes së PLO-së në Tunis. Në fillim të konferencës, fjalimi dinjitoz i kreut të delegacionit palestinez, 'Abd al-Shafi, dhe paraqitjet efektive në media nga 'Ashrawi u dhanë shumë palestinezëve përshtypjen se kauza e tyre më në fund po merrte mbështetje dhe se sakrificat e intifadës nuk ishin të kota. Megjithatë, re të ndryshme qëndronin mbi konferencën dhe mbi të gjitha negociatat dypalëshe pasuese me izraelitët në Madrid dhe më vonë në Uashington. PLO-ja, nëpërmjet Baker, kishte pranuar kushtin e Shamirit se nuk do të kishte përfaqësim të pavarur palestinez në një konferencë që synonte të përcaktonte fatin e Palestinës. Kështu që unë u bashkëngjita si këshilltar në një delegacion të përbashkët jordanezo-palestinez.

Sigurisht, përjashtimi i palestinezëve nga një rol i pavarur në vendimet për jetën e tyre nuk ishte asgjë e re (delegacionit palestinez iu lejua përfundimisht të ndahej nga ai i Jordanisë). Por vetoja e Izraelit u shtri edhe në zgjedhjen e përfaqësuesve palestinezë dhe bllokoi pjesëmarrjen e kujtdo që ishte i lidhur me PLO-në, ose nga Jerusalemi, ose nga diaspora (gjë që e ngushtoi në mënyrë drastike fushën e delegatëve të disponueshëm). Falë ndërhyrjes së Baker, udhëheqësve të përjashtuar nga këto kushte, si Husayni, 'Ashrawi dhe Sari Nuseibeh, si dhe këshilltarëve dhe ekspertëve ligjorë dhe diplomatikë, si Raja Shehadeh, Camille Mansour dhe unë, u lejuam të bashkoheshim me delegacionin, por na u ndalua të merrnim pjesë në bisedimet zyrtare me izraelitët. Poshtërimi i një procedure me të cilën Izraeli dekretonte se me kë do të negocionte dhe në çfarë konfigurimi nuk e kishte penguar PLO-në. Më shumë poshtërim do të vinte.

Përveç diktimit se kush mund të fliste, qeveria Shamir përcaktonte edhe se për çfarë mund të flitej. Kufizimet në lidhje me Palestinën, për të cilat Begin kishte këmbëngulur në Marrëveshjet e Camp David dhe në traktatin e paqes të vitit 1979 me Egjiptin, tani u zbatuan në konferencën tre-ditore të Madridit dhe në shumë muajt pasues të diskutimeve në Uashington: vetëm për palestinezët.

Machine Translated by Google

Vetëqeverisja ishte në tryezë, qoftë nën rubrikën e "autonomisë" apo atë të "vetëqeverisjes së përkohshme". Çdo çështje thelbësore - vetëvendosja palestineze, sovraniteti, kthimi i refugjatëve, fundi i pushtimit dhe kolonizimit, zgjidhja e Jerusalemit, e ardhmja e vendbanimeve hebraike dhe kontrolli i të drejtave të tokës dhe ujit - nuk lejohej. Në vend të kësaj, këto çështje u shtynë, gjoja për katër vjet, por në fakt deri në një të ardhme që nuk erdhi kurrë: bisedimet e famshme për "statusin përfundimtar" që supozohej të përfundonin deri në vitin 1997 (ky afat u zgjat më vonë deri në vitin 1999 në Marrëveshjet e Oslos) nuk u përfunduan kurrë. Ndërkohë, gjatë një faze të ndërmjetme që synonte të zgjaste vetëm deri atëherë, Izraelit iu lejua të bënte pikërisht çfarë të donte në të gjitha këto fusha. Kështu, gjatë gjithë viteve 1990, negociatorët palestinezë në Madrid dhe gjetkë vepruan sipas rregullave të imponuara që kufizonin diskutimin në kushtet e kolonizimit dhe pushtimit të tyre të vazhdueshëm. Perspektiva e një lehtësimi të ardhshëm nga kjo fazë e përkohshme iu sugjerua atyre nga sponsorët e konferencës së Madridit, por palestinezët në territoret e pushtuara ende jetojnë në atë shtet të përkohshëm të përkohshëm, më shumë se një çerek shekulli më vonë.

Shtetet e Bashkuara në dukje po bashkësponsorizonin konferencën me BRSS-në, e cila ishte gati të shpërbëhej dhe mbështetja e së cilës ishte nominale: në fakt, Baker dhe Bush morën të gjitha vendimet. Rregullat themelore të Uashingtonit u mishëruan në një letër ftese të hartuar me kujdes për të gjitha palët, e cila përfshinte delegacione nga Siria, Libani dhe Jordania.30 Në një angazhim solemn në letrën e ftesës, Shtetet e Bashkuara u zotuan të "veprojnë si një ndërmjetës i ndershëm në përpjekjen për të zgjidhur konfliktin arabo-izraelit" në një mënyrë "gjithëpërfshirëse".31 Letra të detajuara të veçanta sigurie nga SHBA-ja iu dhanë gjithashtu secilit prej delegacioneve. Në atë që iu drejtua palestinezëve, Shtetet e Bashkuara u zotuan të "inkurajojnë të gjitha palët të shmangin aktet e njëanshme që do të përkeqësonin tensionet lokale ose do t'i bënin negociatat më të vështira ose do të paraprinin rezultatin e tyre përfundimtar", dhe theksuan se "asnjë palë nuk duhet të ndërmarrë veprime të njëanshme që synojnë të paracaktojnë çështje që mund të zgjidhen vetëm përmes negociatave". 32 Shtetet e Bashkuara nuk i mbajtën kurrë këto angazhime, duke dështuar të parandalonin një seri të pafundme veprimesh të njëanshme izraelite, nga zgjerimi i vendbanimeve dhe mbyllja e Jerusalemit për banorët e Bregut Perëndimor dhe Gazës, deri te ngritja e një rrjeti të ri masiv muresh, barrierash sigurie dhe pikash kontrolli.

Kur mbërritën në Madrid, asnjë nga anëtarët e tjerë të delegacionit palestinez nuk e dinte angazhimin e qartë të Gerald Ford në vitin 1975 për të

Machine Translated by Google

Rabinit që të shmangte paraqitjen e ndonjë propozimi paqeje që Izraeli nuk e miratonte, dhe as unë. 33 Ne të gjithë ishim të vetëdijshëm për Marrëveshjet e Kampit David të vitit 1978, për paragjykimin e SHBA-së në favor të Izraelit dhe për anshmërinë e shumë diplomatëve amerikanë, por nuk e dinim shkallën në të cilën Kissinger i kishte lidhur pasardhësit e tij me një platformë izraelite. Sikur ta kisha kuptuar se sa shumë ishte mbushur kuverta dhe se Shtetet e Bashkuara ishin të lidhura në këtë mënyrë nga një angazhim formal - që do të thoshte se Izraeli në mënyrë efektive përcaktonte si qëndrimin e vet ashtu edhe atë të sponsorit të tij - ndoshta nuk do të kisha shkuar në Madrid ose nuk do të kisha kaluar pjesën më të madhe të dy viteve të ardhshme i angazhuar në bisedimet e Uashingtonit. Edhe nëse do të kisha qenë në gjendje ta ndaja këtë njohuri me delegacionin (të cilët ishin të gjithë nga Territoret e Pushtuara pa përvojë diplomatike, por që përfundimisht rezultuan të ishin negociatorë të shkëlqyer), do të kishte bërë pak ndryshim.

Të gjitha vendimet e rëndësishme nga ana palestineze u morën nga udhëheqësit e PLO-së në Tunis. Kaq të dëshpëruar ishin ata për t'u përfshirë në procesin e negociatave dhe për t'i shpëtuar izolimit të tyre, saqë edhe nëse do ta dinin se sa fort të detyruara ishin Shtetet e Bashkuara të ndiqnin vijën izraelite, besoj se ata me shumë mundësi do të kishin bërë gabimet që përfunduan në bisedime. Me pak aleatë në rajon ose global, pak aftësi për të ushtruar presion mbi Izraelin dhe një kuptim të kufizuar të natyrës së pushtimit ose të çështjeve të errëta ligjore të përfshira, ata në thelb kishin zgjedhur të vendosnin të gjitha vezët e tyre në shportën e një qeverie amerikane të detyruar të shprehte vetëm pikëpamje të para-miratuara nga Izraeli. Më e rëndësishmja, ata kishin pak durim për detajet e vogla ligjore që kërkonin negociatat me diplomatë me përvojë izraelite, ose për një strategji afatgjatë që mund të kishte dobësuar kokëfortësinë e Izraelit në çështjet kyçe që përfshinin kontrollin e territorit, zgjerimin e vendbanimeve dhe Jerusalemin.

Duke bashkuar të gjitha palët, konferenca e Madridit kreu funksionin e saj për të filluar një proces gjithëpërfshirës negociatash. Ajo u pasua nga disa pista të ndryshme: tre shtetet arabe, Siria, Libani dhe Jordania, vazhduan me bisedime dypalëshe me Izraelin mbi traktatet përfundimtare të paqes. Ndërkohë, pista palestineze, e shkëputur nga ajo e Jordanisë, përfshinte dhjetë raunde diskutimesh gjatë një viti e gjysmë me përfaqësuesit izraelitë në Departamentin e Shtetit në Uashington. Këto mbetën të kufizuara në temën e vetëqeverisjes së kufizuar në Bregun Perëndimor dhe Gaza. Ndër shumë pengesa që penguan përparimin në Uashington - drejtimi i gabuar i bisedimeve nga udhëheqja e PLO-së, roli mashtrues i Shteteve të Bashkuara dhe kokëfortësia e Izraelit për të drejtat e palestinezëve - ishte fakti se ndërsa negociatorët palestinezë dhe të tyret...

Machine Translated by Google

këshilltarët zhvilluan gradualisht ekspertizë ligjore dhe diplomatike, udhëheqësit në Tunizi nuk e kuptonin rëndësinë e saj thelbësore në këtë proces.

Kjo ishte edhe më e rëndësishme duke pasur parasysh rolin e shtrembëruar që luajtën shumë nga personeli amerikan i përfshirë. Disa prej tyre ngurronin t'i shtynin izraelitët për çdo çështje thelbësore - siç ishte zgjerimi i vendbanimeve dhe statusi i Jerusalemit gjatë periudhës së ndërmjetme, ose shtrirja e juridiksionit që palestinezët do të kishin mbi zonat dhe popullatat që do të bëheshin nominalisht autonome. Cilado qoftë çështja në fjalë, përfaqësuesit e SHBA-së e konsideronin qëndrimin izraelit, siç e lexonin ata, si kufirin e asaj që ishte e realizueshme ose që mund të diskutohej. Ne e dinim se ata koordinoheshin ngushtë me kolegët e tyre izraelitë, dhe disa prej tyre e çuan angazhimin formal (por sekret) të SHBA-së ndaj Izraelit në një ekstrem. Negociatori amerikan Aaron David Miller më vonë përdori me keqardhje termin "avokati i Izraelit" për të përshkruar qëndrimin e tij dhe atë të shumë kolegëve të tij. 34 Me vend, termi me sa duket u shpik nga Henry Kissinger, i cili dinte një ose dy gjëra rreth avokimit amerikan të politikës izraelite. 35 Krejt ndryshe në këtë drejtim nga çdo vartës i tij ishte James Baker, një njeri me instinkte politike jashtëzakonisht të holla

dhe një ndjenjë të mprehtë të mënyrave për të vendosur pushtetin. Ai dhe Bush e kuptuan përfitimin për SHBA-në në momentin pas Luftës së Ftohtë nga një zgjidhje gjithëpërfshirëse e konfliktit arabo-izraelit dhe kuptuan me intuitë se arritja e një marrëveshjeje të qëndrueshme do të kërkonte ushtrimin e presionit mbi Izraelin. Baker gjithashtu kishte mjaftueshëm forcë dhe një marrëdhënie mjaft të ngushtë me presidentin për të injoruar kufizimet mbi lirinë e veprimit të SHBA-së të negociuara në vitin 1975 nga Kissinger, ose të paktën për t'i interpretuar këto kufizime lirshëm në dritën e asaj që ata e shihnin si interes kombëtar të SHBA-së. Ata e kishin bërë këtë për të filluar negociatat: kur Shamir pengoi përpjekjen fillestare të administratës për të sponsorizuar një konferencë, Baker nuk pati frikë të përballej publikisht me qeverinë Shamir, duke thënë: "Kur e merrni seriozisht paqen, na telefononi" dhe duke ofruar numrin e telefonit të Shtëpisë së Bardhë. 36 Baker shtyu pa pushim për pjesëmarrjen palestineze në Madrid, pavarësisht kundërshtimit kokëfortë nga Shamir. Ata prej nesh që takuam Bakerin ndjenë se ai kishte simpati për gjendjen e vështirë të palestinezëve nën pushtim dhe e kuptonin zhgënjimin tonë për kufizimet absurde të vendosura nga qeveria Shamir. Kjo simpati ishte pjesërisht rezultat i ndërveprimeve të tij të zgjatura me Husejnin, Ashravin, Abd al-Shafiun dhe kolegët e tyre gjatë takimeve për t'u përgatitur për konferencën.

Machine Translated by Google

Por Baker ishte në gjendje, ose i gatshëm, të bënte vetëm kaq. Ndër gjërat më të rëndësishme që ai nuk bëri ishte frenimi i veprimeve izraelite që ndryshuan sistematikisht status quo-në në Palestinë ndërsa negociatat ishin në zhvillim e sipër. Këto përfshinin ndërtimin e vazhdueshëm të vendbanimeve dhe ndalimin e banorëve të pjesës tjetër të Territoreve të Pushtuara nga hyrja në Jerusalem. Të dyja ishin shkelje të rënda të angazhimeve të SHBA-së të mishëruara në letrën e garancisë së Baker. Në

Sipas pikëpamjes palestineze, me këto veprime Izraeli po e hante paraprakisht tortën që të dyja palët supozohej se po e ndanin, ndërkohë që shfrytëzonte ndalimin ndaj delegatëve palestinezë që i pengonte ata të flisnin për çështjet e statusit përfundimtar. Edhe pse padurimi i administratës Bush me obstruksionizmin e Shamirit dhe ritmi i pandërprerë i kolonizimit të Bregut Perëndimor e detyroi atë të mos jepte dhjetë miliardë dollarë garanci kredie që Izraeli kërkoi për zhvendosjen e hebrenjve rusë, kjo pati pak ose aspak efekt në qeverinë izraelite . 37 Më shumë se kaq Uashingtoni nuk do të bënte.

Sidoqoftë, Baker u largua nga Departamenti i Shtetit dhjetë muaj pas Madridit, i cili u zgjodh në gusht të vitit 1992 për të drejtuar fushatën presidenciale të dështuar të Bushit. Që nga ajo pikë e tutje, zyrtarët e rinj që kishin qenë nën kontrollin e fortë të Baker ndërsa ai ishte sekretar shteti morën përsipër punën, dhe ata nuk kishin staturën e tij, vullnetin e tij të çeliktë në marrëdhëniet me Izraelin, paanësinë e tij apo vizionin e tij. Kjo situatë vazhdoi për muajt e mbetur të administratës Bush dhe më pas u përkeqësua nën Bill Clinton, i cili fitoi zgjedhjet në nëntor të atij viti, dhe dy sekretarët e tij të shtetit të panjohur, Warren Christopher dhe Madeleine Albright. Askush në krye të administratës së re nuk kishte të njëjtën pikëpamje për procesin, për Izraelin apo për çështjen e Palestinës siç kishin Bush dhe Baker, dhe të gjithë ishin nën ndikimin e fortë të zyrtarëve që trashëguan nga administrata Bush, veçanërisht Dennis Ross.

Shumë anëtarë të këtij grupi ekspertësh kishin një afinitet të fortë personal për Sionizmin Laburist dhe një admirim të thellë për Rabinin (gjë që ishte e vërtetë edhe për Bill Clinton), i cili u bë kryeministër në qershor 1992. Ata kishin krijuar reputacionin dhe karrierën e tyre duke punuar në të ashtuquajturin proces paqeje, i cili kishte vazhduar që nga samiti i Camp David në vitin 1978. Ngritja e këtyre profesionistëve të procesit të paqes shënoi rënien e një brezi të të ashtuquajturve arabistë në Departamentin e Shtetit dhe degë të tjera të qeverisë. Këta të fundit ishin kryesisht veteranë me shërbim të gjatë qeveritar në Lindjen e Mesme me aftësi të gjera gjuhësore, të cilët sollën në punët e tyre një kuptim të thellë të rajonit dhe të pozicionit të SHBA-së në të. Ata shpesh ishin...

Machine Translated by Google

të shpifur nga kritikat e lobeve të tilla si Komiteti Amerikano-Izraelit për Çështjet Publike (AIPAC) si anti-Izrael, gjë që ishte një trillim - në fakt ata thjesht nuk përfaqësonin një pikëpamje të përqendruar te Izraeli, ndryshe nga shumica e atyre që përfundimisht i pasuan. 38 Pasardhësit e tyre

ishin burra - të gjithë ishin burra - që kishin qenë të përfshirë në këtë çështje duke përjashtuar pothuajse çdo gjë tjetër: "Lindja është një karrierë" e Disraelit u bë "procesi i paqes është një karrierë". Ata në përgjithësi kishin ekspertizë akademike - Dennis Ross, Martin Indyk, Daniel Kurtzer dhe Miller kishin të gjithë doktoraturë 39 - por nuk kishin kaluar vite duke shërbyer në Lindjen e Mesme, as nuk kishin ndonjë simpati të veçantë për rajonin ose popujt e tij, përveç Izraelit.

Disa prej tyre më vonë shërbyen si ambasadorë të SHBA-së, Kurtzer në Egjipt dhe Izrael dhe Indyk në Izrael, të tjerë si ndihmës sekretar shteti për Lindjen e Mesme, kreu i planifikimit të politikave në Departamentin e Shtetit dhe në Këshillin e Sigurisë Kombëtare.

Doajeni i këtyre profesionistëve të procesit të paqes dhe padyshim më partiaku ishte Dennis Ross. Siç tha për të një zyrtar i lartë i Departamentit të Shtetit: “Zakoni i keq i Ross është konsultimi paraprak me izraelitët”. 40 Një tjetër ishte edhe më i ashpër: Ross, tha ai, ishte i prirur ndaj “kapitullimeve parandaluese ndaj vijave të kuqe”, duke iu referuar vijave të kuqe të Izraelit. 41 Gjatë dekadave që ai u mor me këtë dosje, angazhimi i thellë dhe i qëndrueshëm i Ross ndaj Izraelit u bë vetëm më i dukshëm, veçanërisht pasi ai u largua nga shërbimi qeveritar në vitin 2011 (ai kishte qenë brenda dhe jashtë posteve publike që nga mesi i viteve 1970). Më pas ai u bë lobist për Izraelin në gjithçka përveç emrit, si kreu i Institutit të Planifikimit të Politikave të Popullit Hebre, një organ i themeluar dhe i financuar nga Agjencia Hebraike, dhe si një anëtar i shquar në Institutin e Uashingtonit për Politikat e Lindjes së Afërt të mbështetur nga AIPAC, të cilin ai e bashkëthemeloi së bashku me Martin Indyk. Bashkëthemeluesi tjetër i WINEP, Martin Indyk, kishte punuar gjithashtu më parë për AIPAC dhe u bë një figurë kyçe në negociatat gjatë administratës Clinton (e cila organizoi miratimin e shpejtë të shtetësisë amerikane për këtë shtetas australian në mënyrë që ai të mund të merrte një post qeveritar në vitin 1993). 42 Paragjykimi i hapur i Dennis Ross dhe disa prej kolegëve të tij ishte i dukshëm në të gjitha

ndërveprimet tona. Karakteristika e tyre kryesore ishte se ata i pranonin qëndrimet e deklaruara publike të Izraelit si kufirin e asaj që ishte e pranueshme në aspektin e politikës amerikane. Për Ross dhe të tjerët, ky këndvështrim ishte i rrënjosur në bindjet e tyre kryesore.

Në fakt, Ross e çoi edhe më tej anshmërinë e tij ndaj Izraelit, duke bërë vlerësimet e tij për atë që Izraeli nuk do të pranonte dhe për këtë arsye çfarë mund të pranonte SHBA-ja.

Machine Translated by Google

jo mirëkuptim. Këto vlerësime shpesh rezultuan të gabuara. Ai e konsideroi njohjen e OÇP-së dhe përfshirjen e saj në negociata të papranueshme për Izraelin, edhe pse Rabini në fakt përfundimisht u pajtua me këto kushte. Gjatë një ngërçi në Uashington, pala amerikane, e cila kishte refuzuar me vendosmëri të paraqiste idetë e veta, pranoi të ofronte atë që e quajti një "propozim lidhës".

E prezantuar me krenari nga Ross, kjo urë që të çon në askund nuk ishte edhe më pak e hapur sesa qëndrimi i fundit i paraqitur në mënyrë jozyrtare nga vetë izraelitët.43 Paragjykimi i Ross ishte i dukshëm në një pikë tjetër të bisedimeve, kur në dëgjimin tim ai kërcënoi se nëse delegacioni palestinez nuk pranonte një pikë të diskutueshme që u imponohej nga Izraeli, Uashingtoni do t'i bindte "miqtë e tyre në Gjirin Persik" të mbështeteshin tek ata.

Pengesat e paraqitura nga Izraeli ishin të një natyre krejtësisht të ndryshme. Ndërsa Shamir ishte kryeministër, pati grindje të vazhdueshme mbi procedurën dhe një dialog të dhimbshëm të shurdhërve për sa i përket substancës. Në veçanti, Izraeli ishte i lidhur me vizionin e Begin, të shpallur në Camp David në vitin 1978, për autonomi për popullin, por jo për tokën. Kjo ishte në përputhje me pikëpamjen e së djathtës izraelite - në fakt thelbin e doktrinës sioniste - se vetëm një popull, populli hebre, kishte një të drejtë legjitime për ekzistencë dhe sovranitet në tërësinë e tokës, e cila quhej Eretz Izrael, toka e Izraelit, jo Palestina. Palestinezët ishin, në rastin më të mirë, ndërhyrës. Në praktikë, kjo do të thoshte që kur palestinezët argumentonin për juridiksion të gjerë ligjor dhe territorial për autoritetin e ardhshëm vetëqeverisës, ata u përballën me një refuzim të vendosur nga negociatorët izraelitë. Në mënyrë të ngjashme, pati një refuzim për të kufizuar aktivitetin e vendbanimeve në çfarëdo mënyre. Kjo nuk ishte për t'u habitur. Siç dihet, Shamir u raportua të ketë thënë se do t'i kishte zvarritur bisedimet për dhjetë vjet të tjera, ndërkohë që "do ta kishte rritur ndjeshëm numrin e kolonëve hebrenj në territorin e pushtuar

nga Izraeli".44 Pasi një koalicion i udhëhequr nga Partia Laburiste zëvendësoi qeverinë e Shamirit, Rabin, tani kryeministër, u lëkund midis përparësisë së rrugës siriane ose asaj palestineze. Gjithmonë strateg, ai e kuptoi se një nga avantazhet e arritjes së një marrëveshjeje me Sirinë ishte se do t'i vinte palestinezët në një pozicion më të dobët, duke e bërë më të lehtë për t'u marrë vesh me ta. Rabin gjithashtu mendonte se një marrëveshje në frontin sirian ishte më e rëndësishme strategjikisht, relativisht e drejtpërdrejtë dhe e arritshme. Ai ndoshta kishte të drejtë për pikën e fundit, dhe ai dhe Hafez al-Asad pothuajse arritën një marrëveshje.[45]

Si provë e seriozitetit të tij në lidhje me Sirinë, Rabin emëroi Itamar Rabinovich si kryenegociator në rrugën siriane (dhe njëkohësisht si negociator i Izraelit).

Machine Translated by Google

ambasador në SHBA). Një kolonel rezervë në ushtrinë izraelite, ku kishte qenë oficer i lartë i inteligjencës, dhe një akademik i shquar me ekspertizë të thellë në Siri, Rabinovich ishte një zgjedhje ideale për këtë pozicion. Emërimi i tij çoi në atë që ai vetë e përshkroi si "disa përparime" me sirianët, megjithëse në fund të dy palët nuk mundën të binin dakord, të ndara kryesisht nga një mosmarrëveshje mbi disponimin e disa miljeve katrore strategjike të vijës bregdetare në anën lindore të Detit të Galilesë. Ky problem mjaft i thjeshtë, por i rëndë, u amplifikua ndjeshëm nga kundërshtimi i fortë në disa lagje në Izrael (dhe midis mbështetësve të tij më të zjarrtë në SHBA) ndaj çdo tërheqjeje nga Lartësitë e Golanit, një hap që Rabin ishte i përgatitur ta merrte në konsideratë. Në mes të negociatave, rastësisht mora pjesë në një bisedë në Çikago ku Rabinovich dështoi plotësisht të bindte mbështetësit e ashpër të Izraelit në mesin e grupit se një marrëveshje me Sirinë ishte si e realizueshme ashtu edhe e dëshirueshme. Ky kundërshtim i paarsyeshëm, ia theksova Rabinovich-it, ishte diçka që Izraeli e kishte krijuar për vete nga demonizimi i mëparshëm i një Sirie me të cilën ai dhe Rabin tani ishin të bindur se Izraeli mund të arrinte një marrëveshje.

Në kontrast me qasjen e tij relativisht fleksibile ndaj Sirisë dhe emërimin e një të dërguari shumë të përshtatshëm, Rabin ndryshoi pak në qasjen thelbësore të Izraelit ndaj palestinezëve në tryezën e negociatave. Ai e mbajti në vend shefin e delegacionit izraelit, Elyakim Rubinstein, një diplomat me përvojë dhe më vonë një gjyqtar i Gjykatës së Lartë, i cili ishte i ashpër si gozhda në marrëdhëniet e tij me ne. Pati disa ndryshime në qëndrimet e Izraelit - në zgjedhjet palestineze, afërsinë e Bregut Perëndimor dhe Rripit të Gazës, dhe disa çështje të tjera - por elementi qendror në detyrën e Rubinstein mbeti i kufizuar në formën më të kufizuar të vetëqeverisjes dhe asgjë më shumë. Pati zhgënjim të prekshëm brenda delegacionit palestinez, dhe në Tunis, kur kuptuam se ndryshimi i qeverisë së Izraelit nuk paralajmëronte një ndryshim thelbësor të pikëpamjeve. Nuk duhej të ishim habitur. Në një fjalim të mbajtur në vitin 1989, Rabin e kishte bërë të qartë angazhimin e tij ndaj qasjes së Begin në Camp David, duke përfshirë autonominë, por jo shtetin e pavarur për palestinezët. 46 Gjashtë vjet më vonë, në tetor 1995, më pak se një muaj para se të vritej, Rabin i tha Knessetit se çdo “entitet” palestinez që do të krijohej do të ishte “më pak se një shtet”. 47

PAVARËSISHT shenjave dekurajuese në Uashington në janar të vitit 1992, ndërsa Shamiri ishte ende në detyrë, delegacioni palestinez paraqiti skicën e

Machine Translated by Google

një propozim për një Autoritet të Përkohshëm Vetëqeverisës Palestinez, ose PISGA, siç e quanim ne, të cilin e parashikuam si trampolinë drejt një shteti. Një version i përmirësuar dhe më substancial u paraqit në mars. Ideja e tij kryesore ishte krijimi i një entiteti qeveritar palestinez, autoriteti i të cilit do të rrjedhte nga zgjedhja e tij nga populli, duke përfshirë banorët palestinezë të Bregut Perëndimor, Jerusalemit, Rripit të Gazës, ata të zhvendosur nga këto zona në vitin 1967, si dhe ata të deportuar që atëherë nga Izraeli. Pas zgjedhjeve, qeveria ushtarake izraelite dhe burokracia e saj e pushtimit, e quajtur në mënyrë eufemiste Administrata Civile, do t'ia transferonin të gjitha pushtetet këtij autoriteti të ri, pas së cilës këto organe izraelite do të tërhiqeshin. Autoriteti do të kishte juridiksion të plotë (por as sovranitet as kontroll të plotë të sigurisë) mbi ajrin, tokën dhe ujin e tërësisë së Territoreve të Pushtuara, duke përfshirë vendbanimet (por jo kolonët), dhe mbi të gjithë banorët e tyre palestinezë. Izraeli do të ishte i detyruar të ngrinte aktivitetin e vendbanimeve dhe të tërhiqte trupat e tij "në pikat e ripozicionimit përgjatë kufijve të territoreve të pushtuara palestineze" kur ky autoritet të vinte në ekzistencë.48

Edhe pse propozimi i PISGA-s përbënte një përpjekje të vërtetë për të parashikuar një kalim nga pushtimi në pavarësi, në fund të fundit ishte një përpjekje e kotë për t'iu shmangur kufizimeve që kufizonin negociatat dhe formave të kufizuara të vetëqeverisjes që Izraeli ishte i përgatitur të pranonte. Këto në thelb rezervonin të gjitha pushtetet mbi sigurinë, tokën, ujin, hapësirën ajrore, regjistrat e popullsisë, lëvizjen, vendbanimet dhe shumicën e çështjeve të tjera me rëndësi për Izraelin. Kishte shumë arsye për dështimin e propozimit të PISGA-s, kryesore prej të cilave ishte doktrina që ishte në rrënjë të zhvendosjes së palestinezëve: doktrina sioniste e së drejtës ekskluzive hebraike mbi të gjithë Palestinën. Juridiksioni, siç ishte parashikuar gjerësisht në propozimin e PISGA-s, binte ndesh me atë doktrinë thelbësore nga e cila buronte gjithçka tjetër; ai i afrohej shumë kundërshtimit të sovranitetit për t'u pranuar nga Rubinstein dhe shefat e tij politikë, qofshin këta Yitzhak Shamir apo Yitzhak Rabin.

Tunizia përbënte një pengesë tjetër. Edhe pse udhëheqja e PLO-së e kishte miratuar propozimin, ndjeva një mungesë të theksuar entuziazmi për konceptet që mishëronte. Ata dështuan ta promovonin atë ndërkombëtarisht, në botën arabe apo në Izrael, edhe pse një promovim i tillë mund t'i kishte dhënë njëfarë vrulli. Ndoshta e dinin se qeveria izraelite nuk do ta pranonte kurrë dhe ishin tepër të etur për një marrëveshje të pranueshme, çdo marrëveshje. Ose përgjigjja e tyre e vakët mund të ketë qenë për shkak të xhelozisë së një delegacioni që në fakt e kishte...

Machine Translated by Google

hartuan një plan kompleks dhe të hartuar me kujdes në vend që thjesht të reagonin ndaj çdo gjëje që u paraqit nga kundërshtarët e tyre, siç kishte bërë PLO që nga fillimi i procesit dhe siç bën ende sot e kësaj dite.

Ky problem u përkeqësua nga tensionet e thella që ekzistonin midis PLO-së në Tunis dhe palestinezëve nga Territoret e Pushtuara, shumë prej të cilëve udhëheqës veteranë të intifadës, të cilët ishin anëtarët zyrtarë të delegacionit. Ne të gjithë ishim të vetëdijshëm për këtë tension dhe e pamë të shpërthente në mosmarrëveshje të hapur herë pas here. Shumë prej nesh ishin të pranishëm në suitën e hotelit të Faysal Husaynit në Uashington gjatë shkëmbimeve të tërbuara telefonike midis tij dhe Arafatit. Izraelitët ishin gjithashtu të vetëdijshëm për tensionin dhe të lumtur ta shfrytëzonin atë. Në vitin 1993, ata papritmas ndryshuan rregullat bazë dhe lejuan pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të Husaynit, Ashrawit dhe të tjerëve (përfshirë ne këshilltarët) që ishin përjashtuar nga negociatat zyrtare. Kjo mund të jetë dukur si një lëshim i mirë, por siç i tha Rabin Clintonit gjatë një takimi, qëllimi i tij duke vepruar kështu ishte të mbillte përçarje midis palestinezëve me shpresën se "një udhëheqës lokal mund t'i kundërvihej Arafatit". 49 Këto taktika përça dhe sundo, të cilat Rabin i kishte përdorur kur ishte ministër i mbrojtjes, janë procedurë standarde për çdo sundimtar kolonial, por ato nuk patën rëndësi në fund. Pasi hodhi poshtë propozimin tonë për PISGA-n, delegacioni në Uashington nuk mori asnjë kundërpropozim serioz nga izraelitët që do ta kishte ndryshuar në mënyrë domethënëse status quo-në koloniale brenda Palestinës. Si pasojë, bisedimet në Uashington r

Diçka themelore ndryshoi përfundimisht në qëndrimin izraelit, megjithëse ne patëm vetëm një ide të shkurtër për këtë ndryshim gjatë kohës sonë në Uashington. Pas më shumë se një viti e gjysmë ngërçi dhe frustrimi, mësuam se kishte ndodhur një shkëmbim i rëndësishëm sekret midis OÇP-së dhe Izraelit.

Gjatë raundit të fundit të bisedimeve me izraelitët në Uashington në qershor të vitit 1993, mua dhe Ashrawi-t na u ngarkua detyra të hartonim një dokument brenda natës që do të shërbente si bazë për një informim mbi këtë shkëmbim që do t'ua jepnim të nesërmen diplomatëve që përfaqësonin sponsorët amerikanë. Kur dëgjova se çfarë duhej t'u thoshim, u habita. Mësuam se PLO-ja dhe Izraeli kishin arritur një mirëkuptim konfidencial, sipas të cilit kuadrot dhe forcat e PLO-së "që ndoshta përfshinin oficerë të Ushtrisë Çlirimtare të Palestinës", do të lejoheshin të hynin në Territoret e Pushtuara dhe të merrnin detyra atje si forca sigurie. Ky ishte një zbulim për ata prej nesh që do të jepnin informimin. Nëse ishte e vërtetë, kjo do të thoshte se PLO-ja dhe Izraeli kishin qenë të angazhuar në negociata të fshehta dhe të drejtpërdrejta (kishte pasur thashetheme për këtë qëllim) dhe se ata tashmë kishin...

Machine Translated by Google

arritën një mirëkuptim të përkohshëm mbi çështjen me rëndësi si për Rabinin ashtu edhe për Arafatin: siguria.

Haydar 'Abd al-Shafi, Hanan 'Ashrawi (i fshehur nga një aparat fotografik) dhe Faysal Husayni të përmbytur nga shtypi në Konferencën e Paqes në Madrid, 1991. Autori është në fund, duke parë djathtas.

Më vonë mësuam se ky përparim ishte rezultat i hapjes së një piste negociuese të pazbuluar që ishte krejtësisht e ndarë nga bisedimet sekrete të Oslos dhe nuk ka marrë kurrë të njëjtën shkallë fame. Kjo ishte vetëm një nga disa pista që Rabini autorizoi duke e mbajtur ekzistencën e secilës të fshehur nga ata të përfshirë në të tjerat. 50 Protagonistët kryesorë në negociatat paralele të Oslos, Ministri i Jashtëm Izraelit Shimon Peres dhe Ahmad Quray' (Abu al-'Ala'), kishin reputacion të merituar si vetë-promovues të pamëshirshëm, dhe pritej që ata të siguroheshin që historia e tyre të zhdukte çdo histori tjetër, gjë që pikërisht ndodhi. 51 Në të kundërt, Rabini dhe Arafati përdorën ndërmjetës konfidencialë për të arritur në një mirëkuptim të qetë mbi çështjen kyçe të sigurisë, e cila ishte një parakusht thelbësor dhe baza për suksesin e procesit më të njohur dhe më shterues të Oslos që ishte në zhvillim e sipër njëkohësisht.

Këto bisedime për sigurinë u zhvilluan krejtësisht jashtë vëmendjes, në një vend që është ende sekret, nëpërmjet të dërguarve diskretë, dhe pak dihet rreth tyre deri më sot. Ato drejtoheshin në anën e Izraelit nga një ish-shef i inteligjencës ushtarake, i cili kishte shërbyer gjithashtu si koordinatori i parë për trajtimin e palestinezëve nën pushtim, Gjeneral Majori (në pension) Shlomo Gazit. Rabin dukej se kishte besim të plotë vetëm tek oficerët e lartë në shërbim, rezervë dhe në pension si Gazit dhe Rabinovich. 52 'Arafati kishte të njëjtën prirje, dhe kështu e kundërta e Gazit

Machine Translated by Google

Numri ishte Nizar Ammar, një oficer i lartë në shërbimet e inteligjencës së të ndjerit Abu Iyad, i cili më vonë shërbeu si komandant i forcave të sigurisë së Autoritetit Palestinez. 53 Arafati e kishte autorizuar qartë informimin që unë, Hanani dhe kolegët e mi do të jepnim. E dija këtë sepse, duke mos i besuar Izraelitëve që kishin menduar të pranonin kushte kaq të gjera, ne dërguam një draft në Tunis i cili e zbuti disi atë që na ishte thënë të thoshim. Ne morëm menjëherë ndryshime në shkrimin e pagabueshëm të Arafatit, duke e rikthyer draftin në forcën e plotë.

Më 23 qershor 1993, ne informuam Dan Kurtzer dhe Aaron David Miller, dhe ata ishin gjithashtu mosbesues, edhe pse nuk ishim autorizuar të thoshim shprehimisht se ekzistonte një marrëveshje formale (gjë që ishte e vërtetë: në rastin më të mirë, ishte një mirëkuptim joformal, megjithëse domethënës). Hanan 'Ashrawi tha se për të siguruar siguri, palestinezët duhej të "tërhiqnin burime të jashtme", për shembull "oficerë në PLA" me përvojë relevante. Unë shtova se "menaxherët e sigurisë izraelite" e kuptonin se individë të tillë ishin një domosdoshmëri. Një nga diplomatët amerikanë e kuptoi shpejt se diçka "mund të ketë ndodhur në komunikimet midis izraelitëve dhe palestinezëve", por ai dyshonte se një marrëveshje e tillë do të funksiononte "nëse nuk keni një mirëkuptim me izraelitët". U përpoqa t'i qetësoja, duke thënë se "Nuk mendojmë se do të kemi problem të biem dakord për këtë" me Izraelin. "Epo, për herë të parë jemi pa fjalë", tha Kurtzer, ndërsa Miller shtoi "kjo prezantim sigurie është i një bote tjetër". 54 Këta diplomatë të zgjuar amerikanë padyshim e dinin se ishin krijuar kanale të fshehta midis dy palëve, por e kishin të vështirë të imagjinonin që PLO-ja dhe Izraeli të kishin qenë në gjendje të binin dakord për diçka kaq gjithëpërfshirëse. Ata mund të kenë qenë gjithashtu

të zhgënjyer, pasi ky informacion shkonte kundër gjithçkaje që ata dhe Dennis Ross besonin dhe që gjithmonë u kishin thënë eprorëve të tyre në Departamentin e Shtetit dhe në Shtëpinë e Bardhë: izraelitët nuk do të merreshin kurrë drejtpërdrejt me PLO-në, e lëre më të lejonin që forcat e PLA-së në Territoret e Pushtuara të merrnin përsipër sigurinë. Sidoqoftë, cilido qoftë reagimi i tyre, nuk varej më nga amerikanët.

Ky ndryshim i rëndësishëm erdhi si rezultat i mësimit që Rabini kishte nxjerrë nga intifada: se Izraeli nuk mund t'i kontrollonte më Territoret e Pushtuara vetëm me anë të përdorimit të forcës. Si pasojë, ai ishte i gatshëm të bënte disa gjëra ndryshe nga Begin dhe Shamir, ndërkohë që vazhdonte pushtimin ushtarak dhe kolonizimin e asaj që kishte mbetur nga Palestina (në fakt, shpenzimet për

Machine Translated by Google

(Ndërtimi i vendbanimeve u frenua nën qeverinë e Rabinit, por aktiviteti i përgjithshëm i vendbanimeve u rrit). Për këtë qëllim, Rabini autorizoi kontakt të drejtpërdrejtë me PLO-në, por qëndroi fort te opsioni i ngushtë i vetëqeverisjes së kufizuar. Me kalimin e kohës, këto kontakte klandestine e shtynë Rabinin të pranonte kthimin e shumicës së udhëheqësve dhe kuadrove të PLO-së në Palestinë në kontekstin e njohjes reciproke midis dy palëve, e cila ishte baza e Deklaratës së Parimeve midis Izraelit dhe PLO-së që u nënshkrua në oborrin e Shtëpisë së Bardhë në shtator 1993. Me këtë marrëveshje, Izraeli e njohu PLO-në si përfaqësuese të popullit palestinez dhe PLO-ja njohu shtetin e Izraelit.

Ndërsa Rabini kishte bërë diçka që asnjë udhëheqës tjetër izraelit nuk e kishte bërë ndonjëherë, duke pranuar zyrtarisht se ekzistonte një popull palestinez, duke pranuar PLO-në si përfaqësuesin e tyre dhe duke hapur negociata me të, duke marrë në këmbim njohjen e shtetit të Izraelit nga ana e tij, ky shkëmbim nuk ishte as simetrik dhe as reciprok. Izraeli nuk kishte njohur një shtet palestinez dhe as nuk kishte marrë një angazhim për të lejuar krijimin e një të tilli. Ky ishte një transaksion i veçantë, ku një lëvizje çlirimtare kombëtare kishte marrë njohje nominale nga shtypësit e saj, pa arritur çlirimin, duke tregtuar njohjen e saj të shtetit që kishte kolonizuar atdheun e tij dhe vazhdonte ta pushtonte atë. Ky ishte një gabim i madh historik, me pasoja të rënda për popullin palestinez.

Deri në qershor të vitit 1993, tre muaj para nënshkrimit ceremonial në lëndinën e Shtëpisë së Bardhë, bisedimet në Uashington nuk ishin më vendi kryesor për negociata midis PLO-së dhe Izraelit. Më e rëndësishmja nga linjat e ndryshme të fshehta dhe të drejtpërdrejta të komunikimit që ishin hapur midis dy palëve ishte në Oslo. Të dy palët dëshironin t'i shpëtonin vëmendjes së mikpritësve tanë amerikanë dhe medias, megjithëse kjo ishte një arsye dytësore për ndryshimin. Pasi Rabin dhe Arafat zbuluan se një marrëveshje e drejtpërdrejtë ishte e mundur, ata caktuan emisarë të ndryshëm për të eksploruar më tej mundësitë. Bisedimet në Oslo u autorizuan nga të dy udhëheqësit, por u mbikëqyrën nga pala izraelite nga Shimon Peres dhe nga pala palestineze nga Mahmud Ab

Ishte atje që u përpunua Deklarata e Parimeve, e cila u quajt Oslo I, dhe ku u lidhën detajet e marrëveshjes midis dy palëve. Problemi me marrëveshjen ishte se djalli fshihet në detaje dhe personeli që OÇP-ja dërgoi në Oslo nuk ishte i fortë në detaje.

Machine Translated by Google

Në fakt, ata nuk kishin ekspertizën gjuhësore, ligjore apo të ndonjë lloji tjetër të nevojshme për të kuptuar saktësisht se çfarë po bënin izraelitët. Pas raundeve fillestare të diskutimeve eksploruese të udhëhequra nga pala izraelite nga dy akademikë, palestinezët u gjetën përballë një ekipi negociator izraelit të fuqishëm dhe ekspert, i cili përfshinte individë me përvojë të gjerë ligjore ndërkombëtare, siç ishte Joel Singer (një tjetër ish-kolonel në ushtrinë izraelite).

Ky ekip u mblodh nga Shimon Peres, i cili nuk ishte më i përgatitur t'i shihte palestinezët si të barabartë ose të mbështeste shtetësinë dhe sovranitetin palestinez sesa ishin Rabini ose Shamiri. Të dërguarit palestinezë në Oslo ishin thjesht jashtë nivelit të tyre, u mungonin burimet dhe trajnimi, pasi asnjëri prej tyre nuk kishte qenë në Palestinën e pushtuar për dekada dhe nuk kishte arritur të studionte dhe përvetësonte rezultatet e dhjetë raundeve tona të negociatave me Izraelin. Situata e përkeqësuar e popullsisë palestineze në Territoret e Pushtuara pas Oslos që nga mesi i viteve 1990 ka qenë në një masë të madhe rezultat i zgjedhjes së të dërguarve, performanca e të cilëve në Oslo ishte e paaftë, dhe i "Arafatit dhe kolegëve të tij".

gatishmërinë për të nënshkruar marrëveshjet me defekte që ata hartuan.[55]

Kur e pamë për herë të parë tekstin e asaj që ishte rënë dakord në Oslo, ata prej nesh me njëzet e një muaj përvojë në Madrid dhe Uashington e kuptuan menjëherë se negociatorët palestinezë nuk kishin arritur të kuptonin se çfarë nënkuptonte Izraeli me autonomi. Ajo që ata kishin nënshkruar ishte një formë shumë e kufizuar e vetëqeverisjes në një fragment të Territoreve të Pushtuara, dhe pa kontroll të tokës, ujit, kufijve apo shumë gjërave të tjera. Në këto dhe marrëveshjet pasuese të bazuara në to, në fuqi deri më sot me modifikime të vogla, Izraeli i mbajti të gjitha këto prerogativa, që në fakt përbënin kontroll praktikisht të plotë mbi tokën dhe njerëzit, së bashku me shumicën e atributeve të sovranitetit. Kjo ishte pikërisht ajo që propozimi ynë PISGA kishte kërkuar të shmangte duke i atribuar juridiksion të fuqishëm mbi njerëzit dhe tokën një autoriteti autonom dhe të zgjedhur palestinez. Si rezultat i dështimit të tyre për të parë rëndësinë e këtyre aseteve jetësore, negociatorët palestinezë në Oslo kishin rënë në kurth pas kurthi që ne kishim arritur ta shmangnim. Në fakt, ata përfunduan duke pranuar një version mezi të modifikuar të planit të autonomisë Begin, të cilit i qëndruan të dyja qeveritë, Shamir dhe Rabin.

Pas refuzimit të propozimit të PISGA-s nga Izraeli, delegacioni ynë kishte refuzuar të pranonte vetëqeverisjen à la Begin. Delegatët nga Territoret e Pushtuara e dinin se çfarë do të thoshte në praktikë stili vetëqeverisës izraelit, ashtu si edhe këshilltarët e delegacionit, të cilët jetonin ose kishin kaluar një kohë të gjatë në Palestinë. Duke pasur parasysh

Machine Translated by Google

Duke refuzuar të dyja qeveritë, Shamir dhe Rabin, për të pranuar një ngrirje të përhershme të vendbanimeve ose për t'i dhënë fund sundimit ushtarak, ne e dinim se ata po ofronin vetëm ndryshime kozmetike, ndërkohë që synonin të ruanin status quo-në e pushtimit në të ardhmen e pacaktuar. Kjo është arsyeja pse ne ngurruam në Uashington dhe pse PLO duhet t'u kishte urdhëruar të dërguarve të saj në Oslo të qëndronin të vendosur kundër një marrëveshjeje të tillë në stilin Begin, të cilën Edward Said me të drejtë e quajti "një instrument i dorëzimit palestinez, një Versajë palestineze". 56

Jam i bindur se refuzimi i ofertës së thjeshtë të Izraelit në Uashington dhe Oslo do të kishte qenë rruga e duhur. Sikur PLO të kishte mbajtur një qëndrim kaq të ashpër, rezultati nuk do të kishte qenë më i keq se humbja e tokës, burimeve dhe lirisë së lëvizjes që kanë pësuar palestinezët që nga viti 1993.

Në përgjithësi, një dështim për të arritur një marrëveshje do të kishte qenë më i mirë se marrëveshja që doli nga Oslo. Pushtimi do të kishte vazhduar, siç ka vazhduar gjithsesi, por pa mbulesën e vetëqeverisjes palestineze, pa e lehtësuar Izraelin nga barra financiare e qeverisjes dhe administrimit të një popullsie prej milionash dhe pa "koordinim sigurie" - rezultati më i keq i Oslos - ku AP ndihmon Izraelin të ruajë policinë e palestinezëve të trazuar që jetojnë nën regjimin e saj ushtarak, ndërsa tokat e tyre përvetësohen gradualisht nga kolonizatorët izraelitë.

Ekziston gjithashtu një shans i vogël që Rabin të jetë detyruar të pranojë kushte më të mira. Nëse kushte të tilla hipotetike mund të kenë çuar në një shtet palestinez vërtet sovran është e pamundur të thuhet. Megjithatë, ashtu si PLO-ja u ndje e detyruar të siguronte një marrëveshje, edhe Rabini ndjeu nevojën për të arritur një marrëveshje, veçanërisht pasi përparimi në rrugën siriane ngeci. Sipas Itamar Rabinovich, deri në gusht të vitit 1993, Rabini "ndjeu presion" për të bërë një veprim dramatik, duke pasur parasysh ngërçin pas një viti negociatash me Sirinë dhe palestinezët, dhe paqëndrueshmërinë e qeverisë së koalicionit që ai drejtoi. 57 Ky veprim mund të ketë qenë në drejtim të një marrëveshjeje më të mirë për palestinezët.

Ky rezultat nuk duket i mundshëm, megjithatë, pasi Rabini rezultoi i kufizuar nga kufizimet dhe paragjykimet e tij: një preokupim i rrënjosur me sigurinë, e cila në leksikun izraelit ka një kuptim gjithëpërfshirës të dominimit dhe kontrollit të plotë të kundërshtarit; dhe një përbuzje e thellë për nacionalizmin palestinez dhe në veçanti për PLO-në, të cilën ai e kishte luftuar për pjesën më të madhe të karrierës së tij. Kjo përbuzje ishte e dukshme në fytyrën e Rabinit kur i shtrëngoi dorën Arafatit në Uashington në shtator 1993. Ai gjithashtu duhej të merrte parasysh kundërshtimin e egër ndaj çdo marrëveshjeje të vërtetë me palestinezët nga partizanët e zjarrtë fetarë-nacionalistë të Tokës së Madhe të Izraelit.

Machine Translated by Google

Ai kishte të drejtë që i frikësohej këtij grupi të fuqishëm. Një nga mbështetësit e tij, Yigal Amir, e vrau atë në vitin 1995 dhe ata e kanë dominuar politikën izraelite që atëherë.

JASSER ARAFAT U KTHYE në Palestinë në korrik të vitit 1994 dhe unë e vizitova menjëherë pas kësaj në selinë e tij të re me pamje nga deti në Gaza. Ai ishte i gëzuar që ishte kthyer në atdheun e tij pas gati tridhjetë vjetësh dhe që ishte arratisur nga kafazi i praruar që kishte qenë fati i tij në Tunizi. Ai nuk dukej se e kuptonte se ishte zhvendosur nga një kafaz në tjetrin. Kisha ardhur për të shprehur shqetësimin tim të thellë për përkeqësimin e situatës në Jerusalemin Lindor Arab, ku kisha jetuar. Izraeli e kishte mbyllur qytetin për palestinezët nga pjesa tjetër e Territoreve të Pushtuara dhe kishte filluar të ndërtonte një sërë muresh dhe pikash kontrolli kufitare masive të fortifikuara për të rregulluar hyrjen e tyre.

Kishte shumë shenja shqetësuese se gjërat po përkeqësoheshin për popullsinë palestineze të Jerusalemit, me kufizime drakoniane për hyrjen e banorëve të Bregut Perëndimor dhe të Gazës që po e shkatërronin ekonominë e pjesës arabe të qytetit, si dhe me një përshpejtim të konfiskimit të tokës, prishjes së shtëpive dhe dëbimit të banorëve të Jerusalemit, të cilët Izraeli në mënyrë arbitrare i konsideronte të humbur vendbanimin e tyre. 'Arafati i la mënjanë shqetësimet e mia. Shpejt e kuptova se vizita ime ishte humbje kohe.'

Ai ishte ende duke lundruar në një valë euforie, duke shijuar homazhet e delegacioneve adhuruese nga e gjithë Palestina. Ai nuk ishte në humor të dëgjonte lajme të këqija dhe, sidoqoftë, ai tregoi me lehtësi se çdo problem do të zgjidhej së shpejti. Mora pikërisht të njëjtën refuzim më vonë atë ditë kur i shpreha shqetësime të ngjashme Abu Mazinit, gjithashtu i sapoardhur në Gaza.

Më ishte e qartë se Arafati dhe Abu Mazini supozonin me optimizëm se atë që të dërguarit e tyre nuk kishin mundur ta siguronin për palestinezët në Oslo, do të arrinin ta nxirrnin nga Izraeli në negociatat pasuese. Me sa duket, Arafati po mbështetej në aftësinë e tij legjendare në manovrim, me të cilën kishte përballuar për dekada regjimet arabe, duke shteruar përfundimisht durimin e shumë prej monarkëve dhe diktatorëve të tyre. Por izraelitët nuk ishin aspak të ndjeshëm ndaj mashtrimit për të cilin Arafati ishte i famshëm. Ata i përmbaheshin ashpër qëndrimeve të tyre dhe marrëveshjet e mëvonshme ishin po aq të njëanshme sa Oslo I.

Marrëveshja e Përkohshme për Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës, ose Oslo II siç njihet ndryshe, u arrit nga të dyja palët në vitin 1995 dhe përfundoi punën shkatërruese të Oslos I. Ajo i ndau të dy rajonet në një mozaik famëkeq zonash - A, B dhe C - me mbi 60 përqind të territorit, Zonën C, nën

Machine Translated by Google

kontroll të plotë, të drejtpërdrejtë dhe të pakufizuar izraelit. Autoritetit Palestinez iu dha kontroll administrativ dhe i sigurisë në 18 përqind që përbënte Zonën A, dhe kontroll administrativ në 22 përqind të Zonës B, ndërsa Izraeli mbeti përgjegjës për sigurinë atje. Së bashku, Zonat A dhe B përbënin 40 përqind të territorit, por strehonin rreth 87 përqind të popullsisë palestineze. Zona C përfshinte të gjitha vendbanimet hebraike përveç njërës. Izraeli gjithashtu mbajti pushtet të plotë mbi hyrjen dhe daljen nga të gjitha pjesët e Palestinës dhe mbajti kontrollin ekskluziv të regjistrave të popullsisë (që do të thotë se ai vendoste se kush kishte të drejta qëndrimi dhe kush mund të jetonte ku). Ndërtimi i vendbanimeve ishte në gjendje të vazhdonte me shpejtësi, Jerusalemi u nda më tej nga Bregu Perëndimor, dhe palestinezëve nga Territoret e Pushtuara iu ndalua gjithnjë e më shumë hyrja në Izrael. Përfundimisht, dhjetëra pika kontrolli ushtarake dhe qindra kilometra mure dhe gardhe të elektrizuara e gdhendën Bregun Perëndimor në një seri...

ishuj të izoluar dhe njollosën peizazhin.

Shpejt u bë e pamundur të bëja atë që unë dhe shumë palestinezë e kishim bërë rregullisht dhe pa vështirësi: të udhëtoja me makinë për në Ramallah nga Jerusalemi në më pak se gjysmë ore, ose të udhëtoja shpejt për në Gaza nga Bregu Perëndimor. Nuk do ta harroj kurrë ushtarin e vetmuar izraelit, të mbështetur në një karrige, me armën në prehër, i cili me përtesë na përshkoi me dorë përmes pikës së kontrollit të rrënuar që shënonte hyrjen në Rripin e Gazës ndërsa hynim në vizitën time të parë atje pas Marrëveshjeve të Oslos. Me pikat e kontrollit dhe muret e reja dhe nevojën për leje izraelite që vështirë se merreshin për të kaluar nëpër to, me Izraelin që bllokonte lëvizjen e lirë midis Bregut Perëndimor, Gazës dhe Jerusalemit Lindor, dhe me futjen e rrugëve të ndaluara për udhëtimin palestinez, ngushtimi progresiv i jetës palestineze, veçanërisht për banorët e Gazës, ishte në proces. Arafati dhe kolegët e tij në udhëheqjen e PLO-së, të cilët lundronin nëpër pikat e kontrollit me lejet e tyre VIP, nuk dukeshin se dinin ose nuk interesoheshin për izolimin në rritje të palestinezëve të zakons

Shumica e personelit të PLO-së u zhvendos shpejt nga Tunizi dhe gjetkë në Territoret e Pushtuara, ku ata morën pozicione, zakonisht ato më të lartat, në forcat e sigurisë dhe në institucionet e AP-së. Autoriteti supozohej se ishte krijuar si organi i përkohshëm për vetëqeverisje në Territoret e Pushtuara, për t'u zëvendësuar brenda pak vitesh nga një formë e përhershme qeverisjeje pas negociatave për statusin përfundimtar - të cilat nuk ndodhën kurrë. PLO-ja kreu zhvendosjen e saj të plotë sikur çlirimi të kishte ndodhur tashmë, në vend që të mbante një pjesë, nëse jo shumicën, të aparatit të PLO-së jashtë Palestinës derisa rezultati i Marrëveshjeve të Oslos të ishte i qartë. Vetëm Departamenti Politik - ministria e saj e jashtme - dhe

Machine Translated by Google

Disa zyra të tjera mbetën në Tunizi ose në vende të tjera. Në një nivel njerëzor, ishte e lehtë të simpatizoje me dëshirën për t'u kthyer në shtëpi pas një mërgimi të gjatë, si dhe me dëshirën për t'u larguar nga kryeqytetet arabe të padëshirueshme ku ishte dërguar OÇP-ja që nga viti 1982. Gjithashtu, kishte kuptim që njerëzit e organizatës të jetonin midis bazës së tyre politike popullore, segmentit që ndodhej brenda Palestinës, pasi ishin shkëputur nga shumica e komuniteteve palestineze.

Por kishte një rrezik të fshehur në sjelljen e pjesës më të madhe të PLO-së në territoret ende të pushtuara. Arafati dhe kolegët e tij në fakt e kishin futur veten në një kafaz, në mëshirën e një regjimi ushtarak që mbeti në vend dhe kryesisht i pandryshuar. Në një shenjë të keqe, Izraeli u përpoq të parandalonte disa nga personeli i PLO-së të jetonin në Jerusalem ose të vepronin atje. Më keq akoma pritej. Në vitin 2002, në kulmin e dhunës intensive të Intifadës së Dytë, trupat izraelite sulmuan zyrat e AP-së në Ramallah dhe pjesë të tjera të Zonës A. Ata gjithashtu mbyllën Shtëpinë Orient, që prej kohësh ishte qendra e aktivitetit politik palestinez në Jerusalem dhe selia e ekipeve që negocionin me Izraelin. Ajo mbetet e mbyllur deri më sot. 58 Izraeli ishte gjithashtu në gjendje të kufizonte ose ndalonte çdo aktivitet, udhëtim ose takim palestinez, dhe e përdori këtë pushtet lirisht kundër udhëheqësve të AP-së. Në fakt, PLO-ja kishte hyrë në gojën e luanit dhe nuk u desh shumë kohë që nofullat të mbylleshin me shpejtësi. Në shtator të vitit 2002, ushtria izraelite vendosi një rrethim mbi Muqata'a, selinë e Arafatit në Ramallah, duke e bërë atë praktikisht një të burgosur për dy vitet e ardhshme deri pak para se të vdiste.

Në çerek shekulli që nga marrëveshjet e Oslos, situata në Palestinë dhe Izrael shpesh është përshkruar gabimisht si një përplasje midis dy pothuajse të barabartëve, midis shtetit të Izraelit dhe kuazi-shtetit të Autoritetit Palestinez. Ky përshkrim maskon realitetin kolonial të pabarabartë dhe të pandryshuar. Autoriteti Palestinez nuk ka sovranitet, juridiksion dhe autoritet përveç atij që i lejohet nga Izraeli, i cili madje kontrollon një pjesë të madhe të të ardhurave të tij në formën e detyrimeve doganore dhe disa taksave. Funksioni i tij kryesor, të cilit i kushtohet pjesa më e madhe e buxhetit të tij, është siguria, por jo për popullin e tij: ai është i mandatuar nga diktatet amerikane dhe izraelite për të ofruar siguri për kolonët dhe forcat pushtuese të Izraelit kundër rezistencës, të dhunshme dhe jo të zakonshme, të palestinezëve të tjerë. Që nga viti 1967, ka pasur një autoritet shtetëror në të gjithë territorin e Palestinës së Manduar: ai i Izraelit. Krijimi i Autoritetit Palestinez nuk bëri asgjë për të ndryshuar atë realitet, duke rirregulluar karriget e shezlongut në Titanikun Palestinez, ndërsa i siguroi kolonizimit dhe pushtimit izraelit një mburojë të domosdoshme palestineze. Përballë kolosit që është shteti izraelit është një popull i kolonizuar të cilit i janë mohuar të drejtat e barabar

Machine Translated by Google

ushtrojnë të drejtën e tyre të vetëvendosjes kombëtare, një kusht i vazhdueshëm që kur ideja e vetëvendosjes u përhap globalisht pas Luftës së Parë Botërore.

Intifada e kishte bërë Rabinin dhe establishmentin e sigurisë izraelite të kuptonin se pushtimi — me trupat izraelite që po kontrollonin qendrat palestineze me popullsi të dendur që zienin nga zemërimi — kishte nevojë për modifikim.
Rezultati i këtij realizimi, kuadri i Oslos, u hartua për të ruajtur ato pjesë të pushtimit që ishin të favorshme për Izraelin - privilegjet dhe prerogativat që gëzonin shteti dhe kolonët - duke i hequr përgjegjësitë e rënda dhe njëkohësisht duke parandaluar vetëvendosjen, shtetësinë dhe sovranitetin e vërtetë palestinez. Oslo I ishte modifikimi i parë i tillë, me të tjerë të shtuar në vitet pasuese, të gjithë ata që synonin ruajtjen e pabarazisë së pushtetit, pavarësisht se kush ishte kryeministri i Izraelit.

ministër.

Oslo I përfshiu gjithashtu modifikimin më të gjerë, i cili ishte vendimi për të përfshirë PLO-në si nënkontraktor për pushtimin - ky ishte kuptimi i vërtetë i marrëveshjes së sigurisë që Rabin bëri me Arafatin, të cilën unë dhe kolegët e mi ua kishim njoftuar diplomatëve amerikanë në qershor të vitit 1993. Pika kyçe ishte gjithmonë siguria për Izraelin, për pushtimin e tij dhe kolonët, duke hequr dorë nga kostot dhe përgjegjësia e nënshtrimit të popullsisë palestineze.

Më drejtpërdrejt, siç e tha publikisht bashkëpunëtori i Rabinit, Gjeneral Majori Shlomo Gazit në vitin 1994, “Yasser Arafati ka një zgjedhje. Ai mund të jetë një Lahd ose një super-Lahd.” 59 Referenca e Gazit ishte për Antoine Lahd, komandantin libanez të Ushtrisë Jugore Libaneze të armatosur, të paguar nga Izraeli dhe të kontrolluar nga Izraeli, e ngarkuar me detyrën për të ndihmuar në ruajtjen e pushtimit të Libanit të Jugut nga Izraeli nga viti 1978 deri në vitin 200 Me këtë vërejtje zbuluese, Gazit konfirmoi objektivin e vërtetë të asaj që ai dhe shefi i tij, Rabin, kishin vënë në vend me Oslon.

Sistemi i krijuar në Oslo dhe Uashington nuk ishte vetëm sipërmarrje e Izraelit.
Ashtu si në vitin 1967 dhe 1982, Izraelit iu bashkua sponsori i tij i domosdoshëm, Shtetet e Bashkuara. Këmisha e forcës së Oslos nuk mund t'u ishte imponuar palestinezëve pa miratimin e amerikanëve. Që nga Kampi David në vitin 1978 e tutje, arkitektura e negociatave, me fazën e saj të ndërmjetme dinake dhe pafundësisht fleksibile dhe shtyrjen e shtetësisë palestineze, nuk u zbatua kryesisht nga Izraeli, edhe nëse kuadri u ideua nga Begin dhe u vazhdua nga trashëgimtarët e tij në të dy blloqet politike izraelite, Likud dhe Laburistë. Ishin Shtetet e Bashkuara ato që dhanë forcën pas këmbënguljes që për palestinezët

Machine Translated by Google

Kjo ishte e vetmja rrugë e mundshme negociuese, që çonte vetëm në një rezultat të mundshëm. Shtetet e Bashkuara nuk ishin thjesht një aksesor: ishin partneri i Izraelit.

Ky partneritet përfshinte shumë më tepër sesa thjesht pranim ose pëlqim nga ana e çdo administrate amerikane që nga Carter deri më sot. Ai është mbështetur në mbështetjen amerikane në nivelet politike, diplomatike, ushtarake dhe ligjore - shumat e bollshme të parave në ndihmë, kredi dhe donacione bamirësie pa taksa të dhëna për të mbështetur vendbanimet dhe përthithjen rrëshqanore të lagjeve arabe në Jerusalem; dhe fluksin e bollshëm të armëve më të përparuara në botë - për të çuar përpara kolonizimin e Izraelit të të gjithë Palestinës. Marrëveshjet e Oslos në fakt përbënin një tjetër deklaratë lufte amerikano-izraelite të sanksionuar ndërkombëtarisht kundër palestinezëve në mbështetje të lëvizjes sioniste.

projekt shekullor. Por ndryshe nga vitet 1947 dhe 1967, këtë herë udhëheqësit palestinezë lejuan veten të tërhiqeshin në bashkëpunim me kundërshtarët e tyre.

Machine Translated by Google

6

Deklarata e Gjashtë e Luftës, 2000–2014

> Ky është një kolonializëm unik të cilit i jemi nënshtruar, ku ata nuk kanë asnjë vlerë për ne. Palestinezi më i mirë për ta është ose i vdekur ose i zhdukur. Nuk është se duan të na shfrytëzojnë, apo se duhet të na mbajnë atje në rrugën e Algjerisë apo Afrikës së Jugut si një nënklasë.
>
> —Edward Said [1]

Për shumicën e palestinezëve, zhgënjimi i thellë me Marrëveshjet e Oslos filloi jo shumë kohë pas ceremonisë së nënshkrimit të vitit 1993 në lëndinën e Shtëpisë së Bardhë. Perspektiva e përfundimit të pushtimit ushtarak dhe e vjedhjes së tokës për vendbanimet izraelite fillimisht ishte pritur me eufori, dhe shumë njerëz besonin se ishin në fillim të një rruge që të çonte drejt shtetësisë. Me kalimin e kohës, pati një kuptim të agimit se pavarësisht dhe madje për shkak të kushteve të Oslos, kolonizimi i Palestinës po vazhdonte me shpejtësi dhe Izraeli nuk ishte më afër lejimit të krijimit të një shteti të pavarur palestinez.

Në fakt, kushtet u përkeqësuan shumë për të gjithë, përveç një numri shumë të vogël individësh, interesat ekonomike ose personale të të cilëve ishin të ndërthurura me Autoritetin Palestinez dhe që përfituan nga marrëdhëniet e normalizuara me Izraelin.
Për të gjithë të tjerët, pati mohime të vazhdueshme të lejes për të udhëtuar dhe për të lëvizur mallra nga një vend në tjetrin, ndërsa u krijua një sistem labirint lejesh, pikash kontrolli, muresh dhe gardhesh. Në një politikë të vetëdijshme izraelite të "ndarjes", Gaza u nda nga Bregu Perëndimor, i cili vetë u nda nga Jerusalemi; vendet e punës brenda Izraelit nuk u rikthyen; vendbanimet dhe rrugët vetëm për kolonët midis tyre u përhapën, duke e fragmentuar Bregun Perëndimor me efekt shkatërrues. Midis viteve 1993 dhe 2004, PBB-ja për frymë ra, pavarësisht premtimeve për një prosperitet që ishte shumë afër.

[2]

Një pakice të privilegjuarish - figura me ndikim në OÇP ose AP - iu dhanë leje VIP që i lejonin ata të lundronin nëpër pikat e kontrollit izraelite.
Të gjithë të tjerët humbën mundësinë për të lëvizur lirisht nëpër Palestinë. Deri në vitin 1991, shumë

Machine Translated by Google

Një numër i madh palestinezësh kishin punuar në Izrael pa pengesa dhe pa pasur nevojë për leje të posaçme. Dikush mund të udhëtonte me një makinë me targa të Bregut Perëndimor ose të Gazës kudo në Izrael dhe në Territoret e Pushtuara. Çdo pritje për rivendosjen e asaj lirie u shua shpejt. Shumica e popullsisë nuk mund të merrte leje për të udhëtuar dhe tani ishte e kufizuar në mënyrë efektive në Bregun Perëndimor ose në Rripin e Gazës, në rrugët e dobëta të mbushura me pika kontrolli të destinuara për popullsinë vendase, ndërsa kolonët udhëtonin sipër tyre në një rrjet autostradash dhe mbikalimesh të shkëlqyera që ishte ndërtuar për përdorimin e tyre ekskluziv.

Ky kufizim pas Oslos ishte më i shtrënguari në Rripin e Gazës. Në dekadat pas vitit 1993, rripi u nda nga pjesa tjetër e botës në faza, i rrethuar nga trupa në tokë dhe nga marina izraelite në det. 3 Hyrja dhe dalja kërkonte rrallë leje të lëshuara dhe bëhej e mundur vetëm përmes pikave të kontrollit masive të fortifikuara që i ngjanin vathëve të bagëtive njerëzore, ndërsa mbylljet arbitrare izraelite shpesh ndërprisnin dërgesat e mallrave brenda dhe jashtë Rripit të Gazës. Rezultatet ekonomike të asaj që në fakt ishte një rrethim i Rripit të Gazës ishin veçanërisht të dëmshme. Shumica e banorëve të Gazës vareshin nga puna në Izrael ose nga eksportimi i mallrave. Me kufizime të rrepta për të dyja, jeta ekonomike iu nënshtrua një mbytjeje të ngadaltë. 4

Në Jerusalem, qendra më e madhe dhe më e rëndësishme urbane në Palestinën arabe, barrierat e vendosura në hyrjet e lagjeve palestineze të Jerusalemit Lindor pengonin lëvizjen e lirë midis qytetit dhe Bregut Perëndimor, nga i cili varej ekonomikisht, kulturorisht dhe politikisht. Tregjet, shkollat, bizneset, institucionet kulturore dhe praktikat profesionale të tij kishin lulëzuar kryesisht në një klientelë nga të gjitha Territoret e Pushtuara, si dhe nga palestinezët nga brenda Izraelit dhe turistët e huaj. Papritmas, palestinezëve nga Bregu Perëndimor dhe Gaza iu kërkua të merrnin leje, të cilat ishin të paarritshme për shumicën. Edhe nëse arrinin të merrnin një leje, poshtërimi rutinë dhe orë vonese i prisnin ndërsa kalonin nëpër pikat e kontrollit izraelite që kontrollonin lëvizjen në qytet nga Bregu Perëndimor. Ndikimi i kësaj mbylljeje të Jerusalemit në ekonominë e qytetit ishte shkatërrues. Sipas një raporti të Bashkimit Evropian të vitit 2018, kontributi i Jerusalemit Lindor arab në PBB-në palestineze është zvogëluar nga 15 përqind në vitin 1993 në 7 përqind sot. Raporti i BE-së vuri në dukje se “Për shkak të izolimit të tij fizik dhe politikës së rreptë të lejeve izraelite, qyteti ka pushuar kryesisht të jetë qendra ekonomike, urbane dhe tregtare që ishte dikur.” 5

Machine Translated by Google

Këto kushte të përkeqësuara mezi u vunë re në mediat kryesore, dhe pati një habi të madhe në qarqet ndërkombëtare kur popullsia palestineze, ende nën pushtim, shprehu ndjenjën e saj të hidhur të tradhtisë nëpërmjet demonstratave masive në shtator të vitit 2000. Shkëlqimi i vazhdueshëm dhe i mjegullt i Oslos kishte verbuar shumicën e vëzhguesve, qoftë në Izrael, Shtetet e Bashkuara apo Evropë, dhe veçanërisht brenda qarqeve liberale sioniste. Miti i bamirësisë së Oslos vazhdoi të pengonte analizën me sy të kthjellët, edhe pas shpërthimit të dhunës në vitin 2000. 6

Por për rivalin e ri energjik të OÇP-së, Hamasin, provat se Oslo nuk ishte ajo që avokatët e saj palestinezë e kishin paraqitur, ishin kokrra të mira për mullirin e saj.
I themeluar në fillim të Intifadës së Parë në dhjetor 1987, Hamasi ishte rritur me shpejtësi, duke përfituar nga rrymat e pakënaqësisë popullore me PLO-në që kishin dalë për një sërë arsyesh. Gjatë intifadës, Hamasi kishte këmbëngulur në ruajtjen e një identiteti të veçantë, duke refuzuar të bashkohej me Komandën e Bashkuar Kombëtare. Ai e promovoi veten si një alternativë më militante islamiste ndaj PLO-së, duke denoncuar braktisjen e luftës së armatosur dhe kthimin drejt diplomacisë që u miratua në Deklaratën e Pavarësisë të PNC-së të vitit 1988.

Vetëm përdorimi i forcës mund të çonte në çlirimin e Palestinës, argumentoi Hamasi, duke riafirmuar pretendimin për të gjithë Palestinën, jo vetëm për zonat e pushtuara nga Izraeli në vitin 1967. 7 Hamasi

ishte një degëzim i degës palestineze të Vëllazërisë Myslimane, një organizatë e themeluar në Egjipt në vitin 1928 me qëllime reformiste, por që iu drejtua dhunës në vitet 1940 dhe 1950, vetëm për t'u pajtuar me regjimin egjiptian nën Sadatin në vitet 1970. Hamasi u krijua në Gaza nga militantë që mendonin se Vëllazëria kishte qenë shumë e akomodueshme ndaj pushtuesit izraelit në këmbim të një trajtimi të butë. Në të vërtetë, në dy dekadat e para të pushtimit, kur autoritetet ushtarake shtypën rëndë të gjitha grupet e tjera politike, sociale, kulturore, profesionale dhe akademike palestineze, ato e kishin lejuar Vëllazërinë të vepronte lirisht. Për shkak të dobisë së saj për pushtimin në ndarjen e lëvizjes kombëtare palestineze, toleranca izraelite ndaj Vëllazërisë iu shtri edhe Hamasit, pavarësisht programit të saj të pakompromis dhe antisemitik dhe angazhimit të saj ndaj dhunës. 8

Megjithatë, kjo nuk ishte arsyeja kryesore e suksesit të saj. Ngritja e Hamasit ishte pjesë e një trendi rajonal që përfaqësonte një përgjigje ndaj asaj që shumë e perceptonin si falimentimin e ideologjive laike nacionaliste që kishin dominuar politikën në Lindjen e Mesme për pjesën më të madhe të shekullit të njëzetë. Në

Machine Translated by Google

Pas largimit të PLO-së nga lufta e armatosur dhe drejt një rruge diplomatike që synonte të çonte në një shtet palestinez, i cili dështoi të arrinte rezultate, shumë palestinezë menduan se organizata kishte humbur rrugën e saj - dhe si pasojë e kësaj, Hamasi u rrit, pavarësisht pozicioneve të tij shoqërore jashtëzakonisht konservatore dhe skicës së paqartë të së ardhmes që propozonte.

Hamasi u shqetësua për një çast nga vala e kënaqësisë popullore kur u mblodh konferenca e paqes në Madrid me pjesëmarrjen palestineze, megjithëse nën kushtet e imponuara nga Izraeli. Gjatë negociatave në Uashington, Hamasi megjithatë vazhdoi të kritikonte vetë parimin e negociatave me Izraelin dhe vazhdoi përpjekjet e tij për të mbajtur gjallë intifadën. Nënshkrimi i Marrëveshjeve të Oslos pati një efekt të ngjashëm si në rritjen e pritjeve palestineze ashtu edhe në minimin e përkohshëm të Hamasit. Por duke qenë se pozicioni i PLO-së ishte i lidhur me rezultatet e marrëveshjeve të saj me Izraelin, zhgënjimi i përhapur popullor që pasoi zbatimin e Marrëveshjeve të Oslos e la Hamasin të gatshëm të korrte përfitimet, dhe e mprehi kritikën e tij ndaj PLO-së dhe Autoritetit Palestinez të sapoformuar.

Palestinezët pësuan një zhgënjim tjetër kur periudha pesëvjeçare e ndërmjetme e specifikuar në marrëveshje vazhdoi shumë kohë pasi duhej të kishte mbaruar. Ky ishte një pengesë e mëtejshme për strategjinë negociuese të Arafatit, ashtu si edhe fakti që negociatat për statusin përfundimtar nuk filluan kurrë, e lëre më të përfunduan, siç duhej të kishin ndodhur deri në vitin 1999. Një pengesë tjetër për PLO-në ishte dështimi në vitin 2000 i samitit të fundit të Camp David midis Arafatit dhe kryeministrit të Izraelit, Ehud Barak. I thirrur nga Presidenti Clinton në muajt e fundit të mandatit të tij të dytë, kur ai ishte tashmë një njeri shumë i dobët, pasi qeveria e Barakut kishte humbur shumicën e saj në Knesset, dhe kur popullariteti i Arafatit ishte në rënie të ndjeshme, samiti ishte përgatitur dobët. Nuk kishte pasur mirëkuptime paraprake midis dy palëve, siç është normale në një takim në nivel samiti, dhe Arafati duhej të detyrohej të merrte pjesë, nga frika se mos fajësohej për dështimin e tij përfundimtar.

Kampi David përfundoi në katastrofë, me Barakun që shmangu takimet thelbësore me Arafatin dhe në vend të kësaj paraqiti një propozim sekret përmes amerikanëve, ndërsa refuzoi çdo modifikim. Me këtë procedurë të jashtëzakonshme, SHBA-të në fakt e mbështetën zyrtarisht qëndrimin izraelit. Propozimi i pandryshueshëm i Barakut - i cili nuk u publikua kurrë, vetëm u rindërtua nga pjesëmarrësit pas ngjarjes - ishte i papranueshëm për palestinezët në disa aspekte thelbësore. Këto përfshinin kontrollin e përhershëm izraelit të Luginës së Lumit Jordan dhe të hapësirës ajrore të Palestinës, dhe për këtë arsye të aksesit në botën e jashtme.

Machine Translated by Google

(që do të thoshte se “shteti” i projektuar palestinez nuk do të ishte vërtet sovran), kontrolli i vazhdueshëm i Izraelit mbi burimet ujore të Bregut Perëndimor, si dhe aneksimi i zonave që do ta kishin ndarë Bregun Perëndimor në disa blloqe të izoluara. Nuk është çudi që hendeku më i madh midis dy palëve ishte mbi ndarjen e Jerusalemit. Izraeli kërkoi sovranitet ekskluziv, duke përfshirë të gjithë Haram al-Sharif dhe pjesën më të madhe të pjesës tjetër të Qytetit të Vjetër,
gjë që ishte një element qendror në dështimin përfundimtar të bisedimeve. 9

Më pas, Clinton vazhdoi të fajësonte Arafatin për dështimin e samitit, megjithëse më parë ishte zotuar të mos e bënte këtë. Edhe para se të mbaronin bisedimet, Barak filloi t'u jepte gazetarëve informacion mbi obstruksionizmin e Arafatit dhe shpejt shpalli se palestinezët nuk dëshironin paqe. Kjo strategji në fund të fundit ishte vetë-shkatërruese: Barak dukej budalla që kishte marrë pjesë në një samit që ishte i destinuar të dështonte, nëse vlerësimi i tij për Arafatin dhe PLO-në ishte i saktë. Gjithashtu, ajo vuri në pikëpyetje të gjithë qasjen e Rabinit, Peresit, Barakut dhe Partisë së Punës së Izraelit. Përfituesi i menjëhershëm i hapave të gabuar taktikë të Barakut ishte Ariel Sharon, i cili tani drejtonte Likudin dhe kishte meritën e qëndrueshmërisë: ai gjithmonë kishte thënë se asnjë marrëveshje nuk ishte e mundur me palestinezët dhe i kishte kundërshtuar me forcë Marrëveshjet e Oslos. Nga ana palestineze, akuzat filluan pasi kjo përpjekje e fundit shpëtimi konfirmoi se Izraeli nuk ishte i gatshëm të pranonte asgjë që i ngjante sovranitetit të plotë palestinez, se procesi i Oslos për këtë arsye nuk do të prodhonte një rezolutë që përmbushte kërkesat minimale palestineze dhe se status quo-ja e mjerueshme do të vazhdonte. E gjithë kjo e forcoi Hamasin dhe çoi në një polarizim të paparë në politikën palestineze, duke krijuar një hendek brenda popullsisë. Në këtë pikë, Hamasi përbënte kërcënimin më serioz që nga mesi i viteve 1960 për hegjemoninë e Fatahut brenda PLO-së dhe për monopolin e PLO-së mbi politikën palestineze.

SITUATA ËSHTË PËRKËNDUESE për palestinezët pas Oslos, perspektiva në zbehje e shtetësisë dhe rivaliteti i fortë midis OÇP-së dhe Hamasit u kombinuan për të prodhuar materialin e ndezshëm që shpërtheu në Intifadën e Dytë në shtator të vitit 2000. U desh vetëm një shkrepëse për ta ndezur. Një vizitë provokuese e Ariel Sharon në Haram al-Sharif, i rrethuar nga qindra personel sigurie, siguroi atë shkrepëse. Harami - i njohur për hebrenjtë si Mali i Tempullit - kishte qenë një vatër e pasioneve nacionaliste dhe fetare për të dyja palët në

Machine Translated by Google

të paktën që nga ngjarjet e përgjakshme të vitit 1929, kur një demonstratë me flamuj nga ekstremistët e zhurmshëm sionistë revizionistë në Murin Perëndimor ngjitur shkaktoi ditë dhune në të gjithë vendin me qindra viktima nga secila palë. 10 Shqetësimet palestineze u shtuan menjëherë pas pushtimit të pjesës lindore të qytetit në vitin 1967, kur autoritetet pushtuese shkatërruan një lagje të tërë ngjitur me Haramin, Haret al-Maghariba, lagjen Maghrib, së bashku me xhamitë, faltoret, shtëpitë dhe dyqanet e saj, me qëllim që të krijonin një shesh të gjerë ngjitur me Murin Perëndimor. Shumë nga vendet e shkatërruara gjatë natës së 10-11 qershorit nga buldozerët izraelitë ishin vakëfe, si Medresa al-Afdaliyya, e themeluar në vitin 1190 nga sundimtari Ayyubid al-Malik al-Afdal, djali i Saladinit. 11 Një tjetër, e shkatërruar dy vjet më vonë, ishte Zawiyya al-Fakhriyya e lashtë, 12 një shtëpizë sufiste menjëherë ngjitur me Haramin.

Me qytetin tani të mbyllur për palestinezët e Bregut Perëndimor dhe Gazës, si dhe për zgjerimin e vazhdueshëm të kolonëve izraelitë në Jerusalemin Lindor, banorët kishin frikë se ata ishin gati të zëvendësoheshin. Në vitin 1999, një vit më parë, Izraeli kishte hapur një tunel që kalonte poshtë pjesës më të madhe të Qytetit të Vjetër dhe ngjitur me Haramin, duke shkaktuar dëme në pronat sipër në Lagjen Muslimane dhe duke shkaktuar demonstrata të gjera. Vizita e Sharonit, që erdhi menjëherë pas samitit të dështuar të Camp David, nuk mund të kishte ndodhur në një moment më të keq. Sharoni, i cili po bënte fushatë për të pasuar Barakun si kryeministër, i hodhi benzinë flakëve, duke deklaruar se "Mali i Tempullit është në duart tona dhe do të mbetet në duart tona". 13 Duke pasur parasysh të kaluarën e pamatur dhe oportuniste të Sharonit, duket e qartë se ai kishte ndërmend të shfrytëzonte kontekstin e paqëndrueshëm për t'u pozicionuar më mirë për të fituar zgjedhjet e ardhshme, gjë që ia doli ta bënte disa muaj më vonë

Rezultati i provokimit të tij ishte rritja më e keqe e dhunës në Territoret e Pushtuara që nga viti 1967, dhunë që më pas u përhap brenda Izraelit nëpërmjet një vale shpërthimesh vdekjeprurëse vetëvrasëse. Rritja e nivelit të gjakderdhjes ishte e habitshme. Gjatë tetë viteve e më shumë të Intifadës së Parë, u vranë rreth 1,600 njerëz, mesatarisht 177 në vit (12 përqind e tyre izraelitë). Në katër vitet më të qeta që pasuan, vdiqën 90 njerëz, ose rreth 20 në vit (22 përqind e tyre izraelitë). Në të kundërt, tetë vitet e Intifadës së Dytë lanë 6,600 të vdekur, mesatarisht 825 në vit - rreth 1,100 izraelitë (pak më pak se 17 përqind) dhe 4,916 palestinezë, të cilët u vranë nga forcat e sigurisë dhe kolonët izraelitë (mbi 600 palestinezë u vranë edhe nga palestinezë të tjerë). Shumica e izraelitëve që vdiqën në periudhën e fundit ishin civilë të vrarë nga bombardues vetëvrasës palestinezë brenda Izraelit, ndërsa 332, pak më pak se një e treta e totalit, ishin...

Machine Translated by Google

anëtarë të forcave të sigurisë. Kjo rritje e habitshme e numrit të të vrarëve gjatë Intifadës së Dytë jep një ndjesi të përshkallëzimit të mprehtë të dhunës. 14

Ndërsa rivaliteti midis Hamasit dhe PLO-së luajti një rol në këtë përshkallëzim, përdorimi masiv i municioneve të vërteta nga forcat izraelite kundër demonstruesve të paarmatosur që nga fillimi (ata qëlluan 1.3 milion plumba në "ditët e para" të kryengritjes 15) ishte një faktor vendimtar, duke shkaktuar një numër tronditës viktimash. Ky kaos përfundimisht provokoi disa palestinezë - shumë prej tyre nga forcat e sigurisë të Autoritetit Palestinez - të merrnin armët dhe eksplozivët. Vëzhguesve të mprehtë u dukej se ushtria izraelite ishte e përgatitur mirë për të përshkallëzuar dhe mund të ketë pasur për qëllim të shkaktonte pikërisht një zhvillim të tillë. 16 Siç parashikohej, Izraeli iu drejtua armëve të rënda, duke përfshirë helikopterë, tanke dhe artileri, duke shkaktuar viktima edhe më të larta palestineze.

Hamasi dhe partnerët e tij të vegjël në Xhihadin Islamik u përgjigjën duke ndërmarrë sulme të gjera me bombardues vetëvrasës, të cilët sulmuan kryesisht objektiva civile të cenueshme - autobusë, kafene dhe qendra tregtare - brenda Izraelit.
Kjo taktikë përfshinte zhvendosjen e dhunës, e cila deri më tani ishte përqendruar kryesisht brenda Territoreve të Pushtuara, në territorin e armikut, dhe ishte një territor kundër të cilit Izraeli fillimisht nuk kishte mbrojtje. Duke filluar nga fundi i vitit 2001, dhe me frekuencë gjithnjë e në rritje, Fatahu u bashkua, duke prodhuar një konkurrencë vdekjeprurëse. Pasoi një përshpejtim vrasës i bombardimeve vetëvrasëse, i shkaktuar pjesërisht nga rivaliteti midis dy fraksioneve. Sipas një studimi të pesë viteve të para të Intifadës së Dytë, pothuajse 40 përqind e bombardimeve vetëvrasëse u kryen nga Hamasi, gati 26 përqind nga aleati i tij Xhihadi Islamik, mbi 26 përqind nga Fatahu dhe pjesa tjetër nga partnerët e kësaj të fundit në PLO. 17 PLO kishte hequr dorë nga dhuna në vitin 1988, por ndërsa një numër i madh demonstruesish u qëlluan nga trupat izraelite

dhe ndërsa Hamasi u përgjigj me sulme vetëvrasëse, presioni mbi Fatahun për të vepruar u rrit dhe përshkallëzimi u bë i pashmangshëm. I shkaktuar nga masakra e vitit 1994 brenda Xhamisë Ibrahimi në Hebron e 29 palestinezëve nga një kolon i armatosur, midis viteve 1994 dhe 2000, Hamasi dhe Xhihadi Islamik kishin qenë pionierë në përdorimin e bombarduesve vetëvrasës brenda Izraelit si pjesë e fushatës së tyre kundër Marrëveshjeve të Oslos, duke vrarë 171 izraelitë në 27 shpërthime bombardimi. Megjithatë, deri në fund të asaj periudhe, këto sulme ishin përmbajtur kryesisht nga shtypja e egër e ushtruar nga shërbimet e sigurisë të AP-së.

Udhëheqja e PLO-së bëri presion për të ndaluar këto sulme me çdo kusht për të mbajtur

Machine Translated by Google

Procesi i çaluar i Oslos. Për këtë qëllim, aparati i sigurisë i Autoritetit Palestinez - i përbërë kryesisht nga militantë të Fatahut që kishin vuajtur dënimin në burgjet izraelite - përdori tortura ndaj të dyshuarve të Hamasit po aq lirisht sa hetuesit izraelitë e kishin përdorur atë ndaj tyre. Përvoja të tilla ngjallën urrejtje të thellë vëllavrasëse nga të dyja palët, e cila do të shpërthente në përçarjen e hapur midis PLO-së dhe Hamasit që filloi në mesin e viteve 2000.

Në kontrast të plotë me të parën, Intifada e Dytë përbënte një pengesë të madhe për lëvizjen kombëtare palestineze. Pasojat e saj për Territoret e Pushtuara ishin të rënda dhe dëmtuese. Në vitin 2002, me armët e saj të rënda që shkaktuan shkatërrime të gjera, ushtria izraelite rizbuloi zonat e kufizuara, kryesisht qytete dhe qyteza, që ishin evakuuar si pjesë e Marrëveshjeve të Oslos. Po atë vit, trupat izraelite vendosën rrethimin e tyre në selinë e Yasser 'Arafatit në Ramallah, ku ai u sëmur për vdekje. Duke shmangur takimin me të pas takimit tim zhgënjyes në Gaza në vitin 1994, u inkurajova ta shihja plakun e sëmurë nga shoqja ime Sari Nuseibeh dhe e vizitova dy herë gjatë rrethimit, duke e gjetur shumë të dobësuar fizikisht dhe mendërisht. 18 Ky trajtim i ashpër i udhëheqësit historik të popullit palestinez ishte poshtërues, siç e kishte ndërmend Ariel Sharon. Ai gjithashtu konfirmoi gabimin e rëndë që kishte bërë PLO duke zhvendosur pothuajse të gjithë udhëheqjen e saj në Territoret e Pushtuara, ku ata ishin të prekshëm ndaj poshtërimeve të tilla.

Pas dështimit të samitit të Camp David, riokupimi izraelit i qyteteve dhe qytezave të Bregut Perëndimor dhe Rripit të Gazës shkatërroi çdo pretendim të mbetur se palestinezët kishin ose do të fitonin diçka që i afrohej sovranitetit ose autoritetit të vërtetë mbi ndonjë pjesë të tokës së tyre. Kjo përkeqësoi dallimet politike midis palestinezëve dhe nënvizoi mungesën e një strategjie alternative të zbatueshme, duke zbuluar dështimin si të kursit diplomatik të PLO-së ashtu edhe të dhunës së armatosur të Hamasit dhe të të tjerëve. Këto ngjarje treguan se Oslo kishte dështuar, se përdorimi i armëve dhe bombardimeve vetëvrasëse kishte dështuar dhe se për të gjitha viktimat e shkaktuara civilëve izraelitë, humbësit më të mëdhenj në çdo mënyrë ishin palestinezët.

Një pasojë tjetër ishte se dhuna e tmerrshme e Intifadës së Dytë fshiu imazhin pozitiv të palestinezëve që kishte evoluar që nga viti 1982 dhe përmes Intifadës së Parë dhe negociatave të paqes. Me skena të tmerrshme të shpërthimeve vetëvrasëse të përsëritura që përhapeshin globalisht (dhe me këtë mbulim që eklipsonte atë të dhunës shumë më të madhe të ushtruar kundër palestinezëve), izraelitët pushuan së shiheshin si shtypës, duke u rikthyer në rolin më të njohur të viktimave të torturuesve irracionalë dhe fanatikë. Negativiteti i fuqishëm

Machine Translated by Google

Ndikimi i Intifadës së Dytë për palestinezët dhe efekti i sulmeve vetëvrasëse me bomba në opinionin dhe politikën izraelite sigurisht që vërtetojnë kritikën e ashpër ndaj përdorimit të dhunës nga palestinezët, të shprehur nga Eqbal Ahmad në vitet 1980.

Konsiderata të tilla padyshim ishin larg mendjeve të burrave (dhe disa grave) që planifikuan dhe kryen këto sulme vetëvrasëse. Është e mundur të spekulohet mbi atë që ata kërkonin të arrinin, edhe duke treguar se sa të gabuara ishin qëllimet e tyre. Edhe nëse dikush pranon narrativën e tyre që i sheh sulmet vetëvrasëse si hakmarrje për përdorimin pa dallim të municioneve të vërteta nga Izraeli kundër demonstruesve të paarmatosur gjatë disa javëve të para të Intifadës së Dytë, dhe sulmet e tij ndaj civilëve palestinezë dhe vrasjet në Gaza, kjo ngre pyetjen nëse këto sulme kishin për qëllim të arrinin diçka më shumë sesa hakmarrje të verbër. Gjithashtu, kjo e anashkalon faktin se Hamasi dhe Xhihadi Islamik, të cilët nisën dy të tretat e sulmeve vetëvrasëse gjatë intifadës, kishin kryer mbi njëzet sulme të tilla në vitet 1990 para vizitës së Sharonit në Haram. Mund të argumentohet se këto sulme kishin për qëllim të dekurajonin Izraelin. Kjo është qesharake, duke pasur parasysh doktrinën e vendosur prej kohësh të ushtrisë izraelite se pavarësisht kostos, ajo duhet të fitojë epërsi në çdo përballje dhe të krijojë aftësinë e saj të pakontestueshme jo vetëm për të dekurajuar armiqtë e saj, por edhe për t'i shtypur ata. 19 Sharoni bëri pikërisht këtë gjatë Intifadës së Dytë, duke e zbatuar me besnikëri këtë doktrinë, ashtu siç kishte bërë Rabini para tij gjatë Intifadës së Parë, megjithëse në atë rast të mëparshëm me kosto të madhe politike, siç e pranoi edhe vetë Rabini.

Po aq qesharake është ideja se sulme të tilla ndaj civilëve ishin goditje çekiçi që mund të çonin në shpërbërjen e shoqërisë izraelite. Kjo teori bazohet në një analizë të përhapur, por me të meta fatale, të Izraelit si një politikë thellësisht e ndarë dhe "artificiale", e cila injoron përpjekjet dukshëm të suksesshme të ndërtimit të kombit të sionizmit gjatë më shumë se një shekulli, si dhe kohezionin e shoqërisë izraelite pavarësisht shumë ndarjeve të saj të brendshme. Por faktori më i rëndësishëm që mungonte në çfarëdo llogaritjesh që po bënin ata që planifikuan bombardimet ishte fakti se sa më gjatë vazhdonin sulmet, aq më i unifikuar bëhej publiku izraelit pas qëndrimit të ashpër të Sharonit. Në fakt, bombardimet vetëvrasëse shërbyen për të bashkuar dhe forcuar kundërshtarin, ndërsa dobësuan dhe ndanë palën palestineze. Në fund të Intifadës së Dytë, sipas sondazheve të besueshme, shumica e palestinezëve e kundërshtuan këtë taktikë. 20 Kështu, përveç ngritjes së çështjeve të rënda ligjore dhe morale, dhe privimit të palestinezëve nga një

Machine Translated by Google

Pavarësisht imazhit pozitiv mediatik, në një nivel strategjik këto sulme ishin jashtëzakonisht kundërproduktive. Çfarëdo faji që i vihet Hamasit dhe Xhihadit Islamik për shpërthimet vetëvrasëse që prodhuan këtë fiasko, edhe udhëheqja e PLO-së që përfundimisht ndoqi shembullin duhet ta ndajë atë.

JASSER ARAFAT VDIQ në nëntor 2004 në një spital të Parisit në rrethana që kanë mbetur të paqarta. Mahmoud Abbas (Abu Mazin) e zëvendësoi atë si kreu i PLO-së dhe Fatahut, dhe u zgjodh në presidencën e AP-së për një mandat katërvjeçar në janar 2005. Që atëherë nuk janë mbajtur zgjedhje presidenciale, kështu që Abbasi ka sunduar pa një mandat demokratik që nga viti 2009 e tutje. Vdekja e Arafatit shënoi kalimin e një epoke, një gjysmë shekulli që filloi në fillim të viteve 1950 me shpërthimet e para të një lëvizjeje kombëtare të ringjallur dhe përfundoi me fatin e palestinezëve në pikën e tyre më të ulët që nga viti 1948. Gjatë një dekade e gjysmë pasuese, Abbasi kryesoi në mënyrë të paefektshme një përkeqësim të rëndë të gjendjes tashmë të dobësuar të lëvizjes kombëtare, një intensifikim të konfliktit ndërpalestinez, një zgjerim të konsiderueshëm të kolonizimit sionist të asaj që kishte mbetur nga Palestina dhe një seri luftërash izraelite në një Rrip Gaze gjithnjë e më të rrethuar.

Një nga anëtarët e paktë mbijetues të gardës së vjetër të Komitetit Qendror të Fatahut që kishte dominuar prej kohësh PLO-në, Abbasi nuk ishte as karizmatik dhe as elokuent; ai nuk ishte i njohur për trimëri personale dhe as nuk konsiderohej njeri i popullit. Në përgjithësi, ai ishte një nga më pak mbresëlënësit e gjeneratës së hershme të udhëheqësve të shquar të Fatahut. Ndërsa disa nga ky grup vdiqën nga shkaqe natyrore, shumë prej tyre - Abu Iyad, Abu Jihad, Sa'd Sayel (Abu al-Walid), Majid Abu Sharar, Abu Yusuf Najjar, Kamal 'Adwan, Hayel 'Abd al-Hamid (Abu al-Hol) dhe Abu Hassan Salameh - ishin vrarë nga vrasës të Mossadit ose të grupeve të mbështetura nga regjimet siriane, irakiane dhe libiane.
Me Ghassan Kanafani dhe Kamal Nasser, ata kishin qenë ndër udhëheqësit dhe zëdhënësit më të mirë dhe më efektivë të lëvizjes, dhe humbja e tyre i la palestinezët me një organizatë më pak dinamike dhe më të dobët. Likuidimet sistematike të Izraelit nën rubrikën e "vrasjeve të synuara" vazhduan gjatë gjithë Intifadës së Dytë dhe gjatë viteve të Abbasit, ndërsa u vranë edhe udhëheqës të Fatahut, PFLP-së, Hamasit dhe Xhihadit Islamik. Se disa nga këto vrasje u nxitën nga çështje politike dhe jo ushtarake apo të sigurisë.

Machine Translated by Google

konsideratat u bënë të qarta me vrasjen e Isma'il Abu Shanabit, për shembull, i cili ishte një kundërshtar i zëshëm brenda Hamasit i sulmeve vetëvrasëse me bomba.21

Lufta e vazhdueshme në Gaza, e cila përfshinte ofensiva të mëdha tokësore izraelite në vitet 2008-2009, 2012 dhe 2014, u kombinua me inkursione të rregullta ushtarake izraelite në zonat palestineze të Bregut Perëndimor dhe Jerusalemit Lindor. Këto përfshinin arrestime dhe vrasje, prishje shtëpish dhe shtypje të popullsisë, të cilat ndodhën të gjitha me bashkëpunimin e heshtur të AP-së të drejtuar nga Fatah në Ramallah. Këto ngjarje konfirmuan se AP ishte një

një organ pa sovranitet dhe pa autoritet të vërtetë përveç atij që i lejoi Izraeli, pasi bashkëpunoi në shtypjen e protestave në Bregun Perëndimor ndërsa Izraeli bombardonte Gazën.

Hamasi dhe Xhihadi Islamik kishin bojkotuar zgjedhjet presidenciale të vitit 2005, ashtu siç kishin bërë edhe në zgjedhjet e mëparshme të AP-së, në përputhje me refuzimin e tyre të procesit të Oslos dhe të Autoritetit Palestinez dhe Asamblesë Legjislative Palestineze që kishte dalë prej tij. Megjithatë, menjëherë pas kësaj, Hamasi bëri një kthesë të papritur 180 cm, duke vendosur të kandidonte një listë kandidatësh në zgjedhjet parlamentare në janar 2006. Në fushatën e saj, organizata minimizoi mesazhin social konservator islamist që kishte qenë shenja dalluese e saj, si dhe avokimin e rezistencës së armatosur ndaj Izraelit, duke theksuar në vend të kësaj reformën dhe ndryshimin, që ishte emri i listës së saj zgjedhore. Ky ishte një përmbysje me rëndësi të madhe. Duke paraqitur kandidatë për asamblenë, Hamasi jo vetëm që pranoi legjitimitetin e AP-së, por edhe, për rrjedhojë, legjitimitetin e procesit negociues që e kishte prodhuar atë, dhe të zgjidhjes me dy shtete që ai synonte të çonte. Për më tepër, Hamasi po përqafonte gjithashtu mundësinë e fitimit të zgjedhjeve, duke ndarë kështu përgjegjësinë për qeverisjen e AP-së së bashku me Abbasin. Përgjegjësitë kryesore të AP-së, siç shihen nga sponsorët e saj izraelitë, amerikanë dhe evropianë, përfshinin parandalimin e dhunës kundër izraelitëve dhe bashkëpunimin e sigurisë me Izraelin. Hamasi nuk e kishte pranuar kurrë se ky ndryshim kishte vërtet atë që dukej se nënkuptonte, ose se binte ndesh me angazhimin për rezistencë të armatosur që ishte raison d'être e tij dhe pjesë e emrit të tij, akronim i të cilit ishte Hamasi, Lëvizja Islamike e Rezistencës.

Machine Translated by Google

Auja, Bregu Perëndimor, në Zonën C: themelet e shtëpisë së Raja Khalidi, e autorit vëlla, i buldozeruar nga ushtria izraelite

Kundër të gjitha pritjeve, përfshirë edhe ato të vetat, Hamasi i fitoi zgjedhjet me një diferencë të konsiderueshme. Ai mori 74 vende ndaj 45 vendeve të Fatahut në një asamble me 132 anëtarë (megjithëse me veçoritë e sistemit zgjedhor, kishte fituar vetëm 44 përqind të votave ndaj 41 përqind të Fatahut). Sondazhet e daljes në votim treguan se rezultati i detyrohej më shumë dëshirës së madhe të votuesve për ndryshim në Territoret e Pushtuara sesa një thirrjeje për qeverisje islamiste apo rezistencë të armatosur në rritje ndaj Izraelit. 22 Edhe në disa lagje kryesisht të krishtera, vota shkoi kryesisht për Hamasin. Kjo është dëshmi se shumë votues thjesht donin të rrëzonin drejtuesit e Fatahut, strategjia e të cilëve kishte dështuar dhe të cilët shiheshin si të korruptuar dhe të papërgjigjshëm ndaj kërkesave popullore.

Me Hamasin në kontroll të Asamblesë Legjislative, konflikti midis Fatahut dhe Hamasit u përshkallëzua. Siç e kuptuan një sërë figurash politike palestineze, një përçarje midis dy lëvizjeve ishte potencialisht katastrofike për kauzën e Palestinës, një ndjenjë që u mbështet fuqimisht nga opinioni publik. Në maj 2006, pesë udhëheqësit e grupeve kryesore të mbajtura në burgjet izraelite, përfshirë Fatahun, Hamasin, PFLP-në dhe Xhihadin Islamik, lëshuan Dokumentin e të Burgosurve (i cili meriton të njihet më gjerësisht): ai bëri thirrje për t'i dhënë fund përçarjes midis fraksioneve në bazë të një programi të ri, gurthemeli i të cilit ishte një deklaratë e qartë e

zgjidhje me dy shtete. Dokumenti ishte një ngjarje e rëndësishme,[23]

Machine Translated by Google

dëshirat e anëtarëve të thjeshtë të të dy grupeve, elementët më të respektuar të të cilëve (ata që nuk ishin vrarë) mbaheshin në burgjet izraelite. Respekti për të burgosurit në shoqërinë palestineze është shumë i lartë dhe mbi 400,000 palestinezë janë burgosur nga Izraeli që nga fillimi i pushtimit.

Nën këtë presion nga poshtë, Hamasi dhe Fatahu u përpoqën vazhdimisht të formonin një qeveri koalicioni me anëtarë të të dyja partive. Këto përpjekje hasën në kundërshtim të ashpër nga Izraeli dhe Shtetet e Bashkuara, të cilat e hodhën poshtë Hamasin si pjesë të çdo qeverie të AP-së. Ata këmbëngulën në njohjen e qartë të Izraelit, në vend të formës implicite të mishëruar në Dokumentin e të Burgosurve, si dhe në një sërë kushtesh të tjera. Kështu, Hamasi u tërhoq tani në të njëjtën valle të pafundme rreth lëshimeve që PLO ishte detyruar të bënte.

të durojë për dekada, pavarësisht nëse kërkesa ishte që ajo të ndryshonte kartën e saj, të binte dakord me Rezolutën 242 të OKB-së, të hiqte dorë nga terrorizmi apo të pranonte ekzistencën e Izraelit, të gjitha për të fituar legjitimitet nga ata që impononinkushtet. Pavarësisht nëse kërkesat iu bënë PLO-së në vitet 1970 apo Hamasit në vitet 2000, ato u kërkuan pa ofertën e ndonjë quid quo pro nga fuqia që kishte dëbuar pjesën më të madhe të popullit palestinez, kishte bllokuar kthimin e tyre, kishte pushtuar territorin e tyre me forcë dhe kërcënim kolektiv dhe kishte penguar vetëvendosjen e tyre.

Ndërsa Izraeli vuri veton ndaj përfshirjes së Hamasit në një koalicion të Autoritetit Palestinez, Shtetet e Bashkuara e nënshtruan Hamasin ndaj një bojkoti. Kongresi ushtroi pushtetin e buxhetit për të parandaluar që fondet e SHBA-së të shkonin te Hamasi ose ndonjë organ i Autoritetit Palestinez, pjesë e të cilit ishte. Burimet e financimit për palestinezët, të tilla si Fondacioni Ford, detyruan një sërë OJQ-sh të kalonin nëpër pengesa të vendosura ligjërisht për t'u siguruar që asnjë mbështetje të mos shkonte për ndonjë projekt, qoftë edhe të lidhur sadopak me Hamasi Abraham Foxman, kreu i Lidhjes Kundër Diskriminimit, e cila është shumë pro-Izraelite, u soll madje për të shqyrtuar përfituesit palestinezë të bujarisë së Fordit. Rezultati ishte i parashikueshëm: Fordi praktikisht pushoi së financuari OJQ-të palestineze, të cilat i shërbenin pikërisht qëllimeve të Izraelit.

Ndërkohë, sipas Aktit Patriot të SHBA-së të vitit 2001, "mbështetja materiale për terrorizmin" u përcaktua aq gjerësisht në rastin palestinez saqë pothuajse çdo kontakt me një organizatë të lidhur me një grup që ishte vendosur në listën e zezë, siç ishin Hamasi dhe PFLP-ja, mund të konsiderohej një akt i rëndë kriminal që përfshinte dënime të rënda. Demonizimi i PLO-së gjatë dekadave që nga vitet 1960 u përsërit tani me Hamasin. Megjithatë, edhe me bombardimet vetëvrasëse, me synimin e civilëve në shkelje të ligjit ndërkombëtar dhe me antisemitizmin e ashpër të kartës së tij, historia e Hamasit zbehej përballë...

Machine Translated by Google

një numër masiv i viktimave civile palestineze të shkaktuara nga Izraeli dhe strukturat e tij të përpunuara të diskriminimit ligjor dhe sundimit ushtarak. Por ishte Hamasi ai që mbeti me etiketën terroriste dhe pesha e ligjit amerikan u zbatua vetëm ndaj palës palestineze të konfliktit.

Në dritën e kësaj fushate të pamëshirshme, dështimi i përpjekjeve për të krijuar një qeveri koalicioni kompromisi, pavarësisht kërkesës popullore për pajtim kombëtar palestinez, nuk duhet të ketë qenë surprizë. Presioni i ushtruar nga financuesit perëndimorë dhe arabë mbi Fatahun për të shmangur Hamasin doli shumë i madh për duart e vjetra të Fatahut në Autoritetin Palestinez, të cilët nuk donin të hiqnin dorë nga pushteti i tyre ose nga përfitimet e konsiderueshme materiale që gëzonin në flluskën e praruar të Ramallahut. Ata preferuan një ndarje shkatërruese në politikën palestineze sesa të përballonin një armik shumë më të fortë dhe të rrezikonin privilegjet e tyre. Megjithatë, ajo që ishte e habitshme ishte përpjekja e dështuar e forcave të sigurisë të trajnuara nga SHBA-të dhe të kontrolluara nga Fatahu në Rripin e Gazës, nën komandantin e tyre Muhammad Dahlan, për të rrëzuar Hamasin me forcë. Në vitin 2007, Hamasi kreu një kundërgrusht shteti, duke mposhtur shpejt forcat e Dahlanit në luftimet e ashpra që pasuan. Hendeku i madh midis dy palëve, që daton që nga shtypja e dominuar nga Fatahu ndaj Hamasit në mesin e viteve 1990, tani u zgjerua më tej nga gjaku që u derdh me shumicë nga të dyja palët në Rripin e Gazës.

Hamasi vazhdoi të krijonte Autoritetin e vet Palestinez në Gaza, ndërsa juridiksioni i Autoritetit Palestinez me seli në Ramallah, siç ishte, u tkurr, duke u shtrirë në më pak se 20 përqind të Bregut Perëndimor, zonës në të cilën ushtria izraelite i lejoi të vepronte. Çuditërisht, palestinezët nën pushtim tani nuk kishin një autoritet kryesisht të pafuqishëm, por dy.

Me Hamasin që tani kontrollonte Rripin e Gazës, Izraeli vendosi një rrethim të plotë. Mallrat që hynin në Rrip u reduktuan në minimum; eksportet e rregullta u ndaluan plotësisht; furnizimet me karburant u ndërprenë; dhe dalja dhe hyrja në Gaza lejohej vetëm rrallë. Gaza në fakt u shndërrua në një burg në ajër të hapur, ku deri në vitin 2018 të paktën 53 përqind e rreth dy milionë palestinezëve jetonin në një gjendje varfërie, 24 dhe papunësia arriti në një shifër marramendëse prej 52 përqind, me norma shumë më të larta për të rinjtë dhe gratë. 25 Ajo
që kishte filluar me refuzimin ndërkombëtar për të njohur fitoren zgjedhore të Hamasit kishte çuar në një përçarje katastrofike palestineze dhe në bllokadën e Gazës. Kjo sekuencë ngjarjesh përbënte një deklaratë të re lufte kundër palestinezëve. Ajo gjithashtu siguroi mbulim të domosdoshëm ndërkombëtar për luftën e hapur që do të...

eja.

Machine Translated by Google

Izraeli arriti të shfrytëzonte përçarjen e thellë midis palestinezëve dhe izolimit të Gazës për të nisur tre sulme të egra ajrore dhe tokësore në Rrip, të cilat filluan në vitin 2008 dhe vazhduan në vitet 2012 dhe 2014, duke lënë pjesë të mëdha të qyteteve dhe kampeve të refugjatëve në rrënoja dhe duke luftuar me ndërprerje të energjisë elektrike dhe ujë të ndotur. 26 Disa lagje, të tilla si Shuja'iyya dhe pjesë të Rafah, pësuan nivele të jashtëzakonshme shkatërrimi. Shifrat e viktimave tregojnë vetëm një pjesë të historisë, megjithëse janë zbuluese. Në këto tre sulme të mëdha, u vranë 3,804 palestinezë, prej të cilëve pothuajse një mijë të mitur. Një total prej 87 izraelitësh u vranë, shumica e të cilëve personel ushtarak i angazhuar në këto operacione ofensive. Shkalla e pabarabartë 43:1 e këtyre viktimave është domethënëse, siç është edhe fakti që pjesa më e madhe e izraelitëve të vrarë ishin ushtarë, ndërsa shumica e
Palestinezët ishin civilë. 27

Megjithatë, dikush mund të mos e ketë ditur këtë nga pjesa më e madhe e mbulimit mediatik kryesor amerikan, i cili u përqendrua shumë te sulmet me raketa të Hamasit dhe Xhihadit Islamik ndaj objektivave civile izraelite. Sigurisht, përdorimi i këtyre armëve e detyroi popullsinë izraelite në jug të vendit të kalonte periudha të gjata kohore në strehimore kundër bombave. Megjithatë, falë sistemit të shkëlqyer të paralajmërimit të hershëm të Izraelit, aftësive të tij anti-raketore të furnizuara nga amerikanët dhe rrjetit të strehimoreve, raketat ishin shumë rrallë vdekjeprurëse. Në vitin 2014, 4,000 raketat që Izraeli pretendoi se u qëlluan nga Rripi i Gazës vranë pesë civilë izraelitë, njëri prej tyre një beduin në rajonin Naqab (Negev) dhe një punëtor bujqësor tajlandez, për një total prej gjashtë vdekjesh civile. 28 Kjo nuk e zbut shkeljen e rregullave të luftës nga Hamasi duke përdorur këto armë të pasakta për sulme pa dallim në zonat civile. Por numri i viktimave tregon një histori të ndryshme nga ajo që doli nga fokusi pothuajse total i medias te sulmet me raketa të Hamasit. Mbulimi i ngjarjeve arriti të errësonte disproporcionalitetin ekstrem të kësaj lufte të njëanshme: një nga ushtritë më të fuqishme në planet përdori të gjithë fuqinë e saj kundër një zone të rrethuar prej njëqind e dyzet miljesh katrorë, e cila është ndër enklavat më të populluara në botë dhe njerëzit e së cilës nuk kishin asnjë mënyrë për t'i shpëtuar shiut të zjarrit dhe çelikut.

Machine Translated by Google

Shuja'iyya, Qyteti i Gazës, korrik 2014. Një gjeneral amerikan në pension e përshkroi Izraelin bombardimi si "absolutisht joproporcional".

Detajet specifike të sulmit të vitit 2014 e nënvizojnë këtë pikë: gjatë një periudhe prej pesëdhjetë e një ditësh në korrik dhe gusht të vitit 2014, forca ajrore e Izraelit nisi më shumë se 6,000 sulme ajrore, ndërsa ushtria dhe marina e saj qëlluan rreth 50,000 predha artilerie dhe tankesh. Së bashku, ata përdorën atë që është vlerësuar si një total prej 21 kilotonësh (21,000 ton, ose 42 milionë paund) eksplozivësh të fortë. Sulmi ajror përfshinte armë që varionin nga dronë të armatosur dhe helikopterë amerikanë Apache që qëllonin raketa Hellfire të prodhuara në SHBA deri te luftëtarë-bombardues amerikanë F-16 dhe F-15 që mbanin bomba 2,000 paundëshe. Sipas komandantit të forcës ajrore izraelite, pati disa qindra sulme nga avionë të tillë të përparuar ndaj objektivave në Gaza, shumica e të cilëve duke përdorur këto bomba të fuqishme. 29 Shpërthimi i një bombe 2,000 paundëshe prodhon një krater që është afërsisht pesëdhjetë metra i gjerë dhe tridhjetë e gjashtë metra i thellë dhe dërgon fragmente vdekjeprurëse në një rreze prej gati një çerek milje. Një ose dy bomba të tilla mund të shkatërrojnë një ndërtesë të tërë shumëkatëshe, shumë prej të cilave u rrafshuan me tokë në Qytetin e Gazës drejt përfundimit të fushatës ajrore izraelite në fund të gushtit. 30 Nuk ka të dhëna publike se sa prej këtyre përbindëshave u hodhën saktësisht në Rripin e Gazës, apo nëse u përdorën municione edhe më të rënda.

Përveç bombardimeve ajrore, sipas një raporti të lëshuar nga komanda logjistike izraelite në mesin e gushtit 2014, shumë kohë para se të hynte në fuqi armëpushimi përfundimtar më 26 gusht, 49,000 predha artilerie dhe tankesh u qëlluan në Rripin e Gazës, 31 prej të cilave u qëlluan me obus M109A5 155 mm të prodhuar në SHBA.

Machine Translated by Google

Predhat kanë një zonë vdekjeprurëse prej rreth 54 jardësh dhe shkaktojnë viktima brenda një diametri prej 218 jardësh. Izraeli zotëron 600 nga këto armë artilerie dhe 175 nga topi amerikan M107 175 mm me rreze të gjatë veprimi, i cili qëllon predha edhe më të rënda, që peshojnë mbi 145 paund. Një rast i përdorimit të këtyre armëve vdekjeprurëse të betejës nga Izraeli mjafton për të treguar disproporcionalitetin e madh të luftës në... Gaza.

Më 19-20 korrik 2014, elementë të brigadave elitare Golani, Givati dhe parashutiste nisën një sulm përgjatë tre akseve në lagjen Shuja'iyya të qytetit të Gazës. Brigada Golani në veçanti hasi në rezistencë të ashpër dhe të papritur që rezultoi në vdekjen e trembëdhjetë ushtarëve izraelitë dhe ndoshta njëqind të plagosur. Sipas burimeve ushtarake amerikane, njëmbëdhjetë batalione artilerie izraelite, duke përdorur të paktën 258 nga këto topa 155 mm dhe 175 mm, qëlluan mbi 7,000 predha në këtë lagje të vetme gjatë një periudhe prej njëzet e katër orësh. Kjo përfshinte 4,800 predha gjatë një periudhe shtatë-orëshe. Një oficer i lartë i Pentagonit "me qasje në informimet e përditshme" e quajti shkallën e fuqisë së zjarrit "masive" dhe "vdekjeprurëse", duke vënë në dukje se ushtria amerikane normalisht do të përdorte një sasi kaq "të madhe" zjarri predhash në mbështetje të dy divizioneve të tëra që përfshinin 40,000 trupa (ndoshta dhjetë herë më të mëdha se madhësia e forcës izraelite të angazhuar në Shuja'iyya). Një tjetër, një ish-komandant artilerie amerikane, vlerësoi se ushtria amerikane do të përdorte atë numër armësh vetëm në mbështetje të një korpusi ushtarak me disa divizione. Një gjeneral amerikan në pension e përshkroi bombardimin izraelit - i përdorur për të goditur një lagje të Gazës për më shumë se njëzet e katër orë, së bashku me zjarrin e tankeve dhe sulmet nga ajri - si "absolutisht joproporcional". 32 Artileria që u përdor në këtë sulm

është projektuar për zjarr vdekjeprurës në zonë mbi një rreze të gjerë kundër fortifikimeve, automjeteve të blinduara dhe trupave të fshehura të mbrojtura nga jelekë mbrojtës dhe helmeta. Ndërsa ato mund të lëshojnë municione të drejtuara me precizion, të vendosura siç ishin kundër një lagjeje të dendur si Shuja'iyya, ato ishin në thelb të pasakta. Dhe çdo sulm ajror që hedh bomba 2,000 paundëshe në zona të ndërtuara, të cilat janë Shuja'iyya, Beit Hanoun, Khan Yunis dhe Rafah, do të shkaktojë domosdoshmërisht dhe në mënyrë të pashmangshme viktima të mëdha civile dhe dëme masive. 33 Ata nuk mund të mos e bëjnë këtë.

Kjo është veçanërisht e vërtetë në një vend aq të mbipopulluar sa Rripi i Gazës, ku njerëzit nuk kanë ku të ikin edhe nëse njoftohen paraprakisht se shtëpitë e tyre janë gati të shkatërrohen. Përtej lëndimeve të tmerrshme që shkaktojnë në mishin e njeriut, bombardimet ajrore dhe zjarri i artilerisë në këtë shkallë shkaktojnë gjëra të paimagjinueshme.

Machine Translated by Google

Shkatërrimi i pronës: në sulmin e vitit 2014, mbi 16,000 ndërtesa u bënë të pabanueshme, duke përfshirë lagje të tëra. Një total prej 277 shkollash të OKB-së dhe qeveritare, shtatëmbëdhjetë spitale dhe klinika, dhe të gjashtë universitetet e Gazës u dëmtuan, si dhe mbi 40,000 ndërtesa të tjera. Ndoshta 450,000 banorë të Gazës, rreth një e katërta e popullsisë, u detyruan të largoheshin nga shtëpitë e tyre, dhe shumë prej tyre nuk kishin më shtëpi ku të ktheheshin më pas.

Këto nuk ishin ngjarje të rastësishme, as nuk ishte ky dëmi kolateral i keqardhur që shpesh ankohej gjatë një lufte. Armët e zgjedhura ishin vdekjeprurëse, të destinuara për përdorim në një fushë beteje të hapur, jo në një mjedis urban të populluar dendur. Për më tepër, shkalla e sulmit ishte plotësisht në përputhje me doktrinën ushtarake izraelite. Vrasja dhe gjymtimi në vitin 2014 i rreth 13,000 njerëzve, shumica prej tyre civilë, dhe shkatërrimi i shtëpive dhe pronave të qindra mijëra njerëzve, ishte i qëllimshëm, fryt i një strategjie të qartë të miratuar nga ushtria izraelite të paktën që nga viti 2006, kur përdori taktika të tilla në Liban. Doktrina Dahiya, siç quhet, është emëruar për periferinë jugore të Bejrutit - al-Dahiya - e cila u shkatërrua nga forcat ajrore të Izraelit duke përdorur bomba 2,000 paundëshe dhe municione të tjera. Kjo strategji u shpjegua në vitin 2008 nga Gjenerali Gadi Eizenkot, atëherë kreu i Komandës Veriore (dhe më pas shefi i shtabit izraelit):

> Ajo që ndodhi në lagjen Dahiya... do të ndodhë në çdo fshat nga i cili do të qëllohet Izraeli... Ne do të aplikojmë forcë joproporcionale mbi të dhe do të shkaktojmë dëme dhe shkatërrime të mëdha atje. Nga pikëpamja jonë, këto nuk janë fshatra civile, janë baza ushtarake... Ky nuk është një rekomandim. Ky është një plan. Dhe është miratuar.[34]

Kjo ishte pikërisht mënyra e të menduarit në vitin 2014 pas sulmit të tretë të Izraelit ndaj Gazës në një periudhë prej gjashtë vitesh, sipas korrespondentëve ushtarakë izraelitë dhe analistëve të sigurisë.[35] Megjithatë, doktrina Dahiya u përmend pak në deklaratat e politikanëve amerikanë ose në raportimin mbi luftën nga shumica e mediave kryesore amerikane, edhe pse në fakt është më pak një qasje strategjike sesa një plan për ndëshkim kolektiv, i cili përfshin krime të mundshme lufte.

Ka një numër arsyesh për heshtjen e Uashingtonit dhe medias. Akti i Kontrollit të Eksportit të Armëve i vitit 1976 specifikon se furnizimet amerikane

Machine Translated by Google

armët duhet të përdoren “për vetëmbrojtje të ligjshme”. 36 Duke pasur parasysh këtë dispozitë, linja e ofruar nga zyrtarët amerikanë nga presidenti e poshtë - duke i përshkruar operacionet e Izraelit në Gaza si vetëmbrojtje - mund të jetë produkt i këshillave ligjore për të shmangur përgjegjësinë dhe ndjekjen penale të mundshme për krime lufte, së bashku me zyrtarët izraelitë që dhanë urdhrat dhe ushtarët që hodhën bombat. Edhe mediat rrallë e përmendin këtë konsideratë të rëndësishme ligjore, ndoshta nga paragjykimi, ose për të mbrojtur politikanët që përndryshe do të implikoheshin, ose për të shmangur sulmet ndaj medias që përgjithësisht pasojnë edhe kritikat më të buta ndaj Izraelit.

Mbetet çështja e proporcionalitetit, e cila është thelbësore për të përcaktuar nëse akte të caktuara lufte arrijnë në nivelin e krimeve të luftës.

Fjalët dhe veprimet e forcave nën komandën e tij në vitin 2006, dhe më pas këto sulme në Gaza, duket qartë se vërtetojnë disproporcionalitet të qëllimshëm nga ana e Izraelit. Kjo vërtetohet nga natyra e armëve të betejës të përdorura nga Izraeli në zonat urbane me popullsi të dendur, si dhe nga disproporcioni i madh në fuqinë e zjarrit midis dy palëve.

A ishin Hamasi dhe Xhihadi Islamik gjithashtu përgjegjës për krime të mundshme lufte duke synuar një popullsi civile? Duke lënë mënjanë dallimin jetësor midis forcës së përdorur nga një ushtri pushtuese dhe asaj të përdorur nga grupet midis popullit të pushtuar, të gjithë luftëtarët duhet t'u binden ligjeve të luftës dhe dispozitave të tjera të së drejtës ndërkombëtare. Megjithëse raketat e hedhura në Izraelin jugor mund të ishin vdekjeprurëse, pak prej tyre kishin sisteme të sofistikuara udhëzimi dhe asnjëra nuk ishte municion i drejtuar me precizion. Kështu, përdorimi i tyre ishte përgjithësisht pa dallim dhe mund të konsiderohet se ka qenë i drejtuar kundër civilëve në një pjesë të madhe të...
raste.

Megjithatë, asnjë nga raketat nuk kishte një kokë luftarake me madhësinë ose vdekshmërinë e mbi 49,000 predhave të tankeve dhe artilerisë të qëlluara nga Izraeli në vitin 2014. Raketa Grad 122 mm ose Katyusha e projektuar nga sovjetikët, e përdorur zakonisht nga Hamasi dhe aleatët e tij, normalisht mbante një kokë luftarake 44 ose 66 paundëshe (krahasuar me predhat 155 mm 96 paundëshe), megjithëse shumë prej tyre ishin të pajisura me koka luftarake më të vogla për të rritur rrezen e tyre të veprimit. Shumica e raketave Qassam të prodhuara në shtëpi që u përdorën kishin koka luftarake dukshëm më të vogla. Së bashku, 4,000 raketat Qassam, Katyusha, Grad dhe raketa të tjera që u qëlluan nga Rripi i Gazës dhe që arritën në Izrael (shumë prej tyre ishin aq të pasakta dhe të prodhuara dobët saqë dështuan dhe ranë brenda rripit), ka të ngjarë të kishin pasur më pak fuqi shpërthyese në total sesa një duzinë bombash 2,000 paundëshe.

Machine Translated by Google

Ndërsa shiu i raketave të lëshuara nga Hamasi dhe aleatët e tij padyshim pati një efekt të fuqishëm psikologjik mbi civilët brenda rrezes së tij (efekti paradoksalisht rritet nga pasaktësia e tyre), këto armë nuk ishin shumë të fuqishme. Megjithatë, vdekja e disa dhjetëra civilëve në Izrael gjatë viteve nga viti 2008 deri në vitin 2014 ka shumë të ngjarë të arrijë në nivelin e krimeve të luftës. Po çfarë mund të themi atëherë për vrasjen vetëm në vitin 2014 të të paktën dy mijë civilëve që nuk ishin të përfshirë në luftime, përfshirë rreth 1,300 gra, fëmijë dhe të moshuar? Disa vite pas luftës së fundit në Gaza, është e qartë se ata që janë përgjegjës, të mbrojtur nga patronët e tyre amerikanë, ka të ngjarë të gëzojnë pandëshkueshmëri për veprimet e tyre.

Megjithatë, disproporcionaliteti i egër u regjistrua në disa qarqe. Ndërsa mbështetja e fortë për Izraelin u forcua midis grupeve të caktuara si rezultat i mbulimit kryesor të bombardimeve të vitit 2014 - Ungjillorët e Krishterë dhe segmentet më të vjetra, më të pasura dhe më konservatore të komunitetit hebraik - kritikat publike ndaj Izraelit u rritën midis individëve më të rinj, më progresivë, anëtarëve të pakicave, besimeve liberale protestante dhe disa hebrenjve reformistë, konservatorë dhe të palidhur. Deri në vitin 2016, shifrat që tregonin një ndryshim në këtë drejtim (dhe një forcim paralel të opinionit në mbështetje të Izraelit midis grupeve të tjera) ishin të habitshme.

Një sondazh i publikuar nga Instituti Brookings në dhjetor 2016 tregoi se 60 përqind e demokratëve dhe 46 përqind e të gjithë amerikanëve mbështetën sanksionet kundër Izraelit për shkak të ndërtimit të vendbanimeve të paligjshme hebraike në Bregun Perëndimor. Shumica e demokratëve (55 përqind) besonin se Izraeli ka shumë ndikim në politikën dhe politikat e SHBA-së dhe është një barrë strategjike.37 Një sondazh i Qendrës Kërkimore Pew i kryer po atë vit tregoi se përqindja e njerëzve të lindur pas vitit 1980 dhe e demokratëve që janë simpatikë ndaj palestinezëve po rritet në raport me ata që simpatizojnë Izraelin.38 Një sondazh i Pew i publikuar në janar 2018 zbuloi një përshpejtim të këtij trendi: Demokratët ishin pothuajse aq të prirur të mbështesnin palestinezët sa Izraelin, ndërsa dy herë më shumë demokratë liberalë simpatizonin më shumë palestinezët sesa izraelitët.39 Një sondazh i Pew në prill 2019 tregoi se ndarja e thellë partiake mbi Izraelin dhe Palestinën u theksua më tej. Kur u pyetën nëse favorizonin popullin palestinez mbi popullin izraelit, apo anasjelltas, apo nëse favorizonin të dy, 58 përqind e demokratëve favorizonin të dy popujt ose palestinezët, ndërsa 76 përqind e republikanëve favorizonin të dy popujt ose izraelitët. Ndërkohë, 61 përqind e republikanëve kishin një pikëpamje të favorshme për

Machine Translated by Google

qeveria izraelite, por vetëm 26 përqind e demokratëve e bënë këtë. 40 Të marra së bashku, këto shifra ishin të pashembullta.

Kështu, luftërat në Gaza iu bashkuan luftës së vitit 1982 në Liban dhe Intifadës së Parë si pika kthese vendimtare në një ndryshim të vazhdueshëm në mënyrën se si palestinezët dhe Izraeli perceptohen nga amerikanët. Nuk ka pasur një vijë të qetë në rritje, por përkundrazi një zbaticë dhe zbaticë, duke pasur parasysh ndikimin e bombardimeve vetëvrasëse gjatë Intifadës së Dytë dhe veçanërisht efektivitetin e pazvogëluar të prozelitizmit të pandërprerë të Izraelit. Por vala e padyshimtë e ndjenjave kritike është rritur në çdo rast pasi një sekuencë imazhesh të tmerrshme, dhe realiteti që ato përfaqësojnë, ka thyer ekranin e dendur të mbrojtjes të ngritur me kujdes për të mbrojtur sjelljen e Izraelit dhe për të fshehur atë realitet.

PAVARËSISHT NDALIMIT TË NGADALTË, por të qëndrueshëm, në opinionin publik amerikan në lidhje me Palestinën dhe Izraelin në vitet e fundit, ka pasur pak ndryshime të dukshme në hartimin e politikës amerikane, në legjislacionin e ri dhe në diskursin politik në përgjithësi. Një arsye për këtë ishte kontrolli i Shtëpisë së Bardhë nga Partia Republikane për të gjitha vitet, përveç tetë, që nga viti 2000, i Senatit që nga viti 2010, i Dhomës së Përfaqësuesve nga viti 2014 deri në vitin 2018 dhe i të gjitha degëve të qeverisjes midis viteve 2016 dhe 2018. Baza e partisë, veçanërisht Ungjillorët - bërthama e saj në shumë rajone, më të vjetër, më të bardhë dhe më shumë të prirur të jenë konservatorë dhe meshkuj - mbështetën me zell politikat më agresive izraelite. Shumica e zyrtarëve të zgjedhur republikanë reflektuan me besnikëri zellin e asaj baze, si dhe atë të donatorëve konservatorë të partisë, shumë prej të cilëve, si Sheldon Adelson dhe Paul Singer (të cilët së bashku dhuruan mbi 100 milionë dollarë për republikanët gjatë ciklit zgjedhor të vitit 2016), janë angazhuar fuqishëm për një qasje edhe më agresive ndaj Izraelit. Për më tepër, islamofobia, ksenofobia dhe pikëpamja agresive e rolit të Amerikës në botë nga një pjesë e madhe e bazës republikane dhe udhëheqjes së partisë përputhej me etosin e kryeministrit izraelit Benjamin Netanyahu dhe qeverisë së tij të krahut të djathtë. Në fakt, kjo u shfaq gjerësisht në pritjen entuziaste që mori Netanyahu kur foli para dy seancave të ndryshme të përbashkëta të një Kongresi të dominuar nga republikanët, në vitin 2011 dhe 2015. Vetëm Winston Churchill, i cili iu drejtua Kongresit në vitet 1941, 1943 dhe 1952, pati nderin të mbante më shumë se një fjalim të tillë.

Rasti i Partisë Demokratike në lidhje me Izraelin dhe Palestinën ka qenë më i ndërlikuar dhe kontradiktor. Ndryshimi në pjesën më të madhe të bazës së partisë ndodhi...

Machine Translated by Google

vend më të dukshëm midis segmenteve të saj më të reja, minoritare dhe më liberale (që përfaqësojnë të ardhmen e partisë); kjo nuk u reflektua në pikëpamjet e udhëheqjes së partisë ose të shumicës së zyrtarëve të zgjedhur dhe donatorëve të mëdhenj (që përfaqësojnë të kaluarën e saj). Dinamika në veprim ishte si gjenerative, e bazuar në racë dhe klasë, ashtu edhe e ndikuar nga donatorët e mëdhenj të partisë dhe grupet e fuqishme të presionit, siç janë AIPAC.

Sondazhet tregojnë se pikëpamjet mbi Palestinën dhe Izraelin shpesh lidhen ngushtë me moshën: njerëzit e moshuar kanë tendencë të jenë më konservatorë dhe konvencionalë, dhe në vitin 2019 udhëheqësit e Partisë Demokratike përbëheshin nga Nancy Pelosi, 78 vjeç, Charles Schumer, 68 vjeç, dhe një makinë partie e dominuar nga Clintonët, të dy në fillim të të shtatëdhjetave. Të gjithë janë të pasur, Pelosi jashtëzakonisht e pasur (ajo është një nga anëtarët më të pasur të Kongresit, me një pasuri neto, së bashku me bashkëshortin e saj, që thuhet se është mbi 100 milionë dollarë). Me mbledhjen e pandërprerë të fondeve që është shqetësimi qendror i politikanëve amerikanë, dhe kthesën djathtas të demokratëve në fund të viteve 1980, partia u bë më e favorshme dhe tërheqëse për interesat e pasura. Si rezultat, pikëpamjet e donatorëve kanë qenë më të rëndësishme për udhëheqësit dhe zyrtarët e zgjedhur të partisë sesa ato të bazës së partisë ose të votuesve të saj. Dhe shumë nga donatorët më të mëdhenj të partisë, siç është manjati i medias Haim Saban dhe të tjerë nga industritë e teknologjisë së lartë, argëtimit dhe financiare, mbetën të përkushtuar pa u lodhur ndaj Izraelit, pavarësisht nga...

teprime.

Demokratët u ndanë kështu midis prirjeve të udhëheqësve të tyre të vjetër dhe shumë donatorëve të mëdhenj për të mbështetur çdo akt të qeverisë izraelite, dhe anëtarëve të thjeshtë të partisë, të cilët filluan të shtynin fort për një ndryshim. Kjo ishte e dukshme në qëndrimet jokonvencionale mbi Izraelin dhe Palestinën të mbajtura nga kandidati presidencial Bernie Sanders gjatë fushatës paraprake demokrate të vitit 2016 dhe në grindjet në parlament mbi platformën e partisë në konventën e atij viti. Ndarja u shfaq edhe në luftën për udhëheqjen e partisë që pasoi zgjedhjet e vitit 2016, me kandidatin kryesor, përfaqësuesin Keith Ellison, i nënshtruar ndaj shpifjeve dhe aludimeve pjesërisht për shkak të qëndrimit të tij të hapur ndaj Palestinës.

Se përpjekjet për të ndryshuar qëndrimin e Partisë Demokratike ndaj Palestinës patën pak ndikim konkret, u pa në mbështetjen dypartiake për ndihmën ushtarake vjetore të dhënë Izraelit prej mbi katër miliardë dollarësh dhe për një valë legjislacioni që i dëmtonte palestinezët. Megjithatë, një ndryshim i vogël në Kongres mund të dallohej në një projektligj të bashkësponsorizuar nga tridhjetë anëtarë të Dhomës së Përfaqësuesve në nëntor 2017 dhe të riparaqitur në prill 2019 si HR 2407, i cili synonte të...

Machine Translated by Google

të sigurohet që ndihma amerikane nuk do të mbështesë keqtrajtimin dhe burgosjen e fëmijëve palestinezë nga forcat izraelite të sigurisë, dhjetë mijë prej të cilëve janë ndaluar nga pushtimi që nga viti 2000. 41 Edhe pse

këto realitete politike mund të shpjegojnë shumë, veçanërisht kur bëhet fjalë për legjislacionin dhe retorikën politike, ato hedhin dritë të kufizuar mbi hartimin e politikave. Në hartimin e politikës së jashtme të SHBA-së, dega ekzekutive tradicionalisht ka një liri të madhe veprimi. Nuk është domosdoshmërisht aq e kufizuar sa Kongresi, i përndjekur siç janë anëtarët e tij nga cikli zgjedhor dhe mbledhja e fondeve që kjo kërkon. Presidentët amerikanë në të vërtetë kanë vepruar vazhdimisht lirisht pa marrë parasysh kundërshtimet e Izraelit dhe mbështetësve të tij kur kanë konsideruar se interesat jetësore dhe thelbësore të SHBA-së janë në rrezik. Një narrativë e rreme do të thoshte se ndikimi i Izraelit dhe mbështetësve të tij në politikën e Lindjes së Mesme është gjithmonë i dorës së parë, por kjo është e vërtetë vetëm kur politikëbërësit nuk i konsiderojnë të angazhuara interesat strategjike jetësore të SHBA-së dhe kur konsideratat politike të brendshme janë veçanërisht të rëndësishme, për shembull në një vit zgjedhjesh presidenciale.

Shembuj të Shteteve të Bashkuara që anashkalojnë rezistencën e fortë izraelite për t'i shërbyer interesit të perceptuar të Uashingtonit janë të panumërt: gjatë Luftës së Suezit të vitit 1956, SHBA-të kundërshtuan agresionin kundër Egjiptit si kundërshtim me interesat e saj të Luftës së Ftohtë; në fund të Luftës së Tretjes së viteve 1968-70 përgjatë Kanalit të Suezit, Shtetet e Bashkuara vendosën një armëpushim në disavantazh strategjik të Izraelit për të shmangur një përballje SHBA-Sovjetike; dhe midis viteve 1973 dhe 1975, Kissinger vendosi tre marrëveshje shkëputjeje që kërkonin tërheqje ushtarake izraelite, pavarësisht kundërshtimeve të furishme izraelite. Është e vërtetë që shumica e këtyre veprimeve në fund të fundit i shërbyen edhe interesave afatgjata të Izraelit, pavarësisht kundërshtimeve të shkurtra të udhëheqësve të tij. Shembuj të tjerë variojnë nga shitjet fitimprurëse të armëve të përparuara në Arabinë Saudite pavarësisht kundërshtimit të zëshëm nga Izraeli dhe lobi i tij në Uashington, deri te marrëveshja bërthamore e Iranit e negociuar nga Presidenti Barack Obama në kundërshtim me armiqësinë e Netanyahut dhe mbështetësve të tij në Kongres. Çështja është se, kur interesat jetësore të SHBA-së shihen të jenë në rrezik në Uashington, presidentët amerikanë pa hezitim kanë vepruar në shërbim të këtyre interesave, duke i kushtuar vetëm vëmendje të kufizuar shqetësimeve të Izraelit.

Megjithatë, kur bëhet fjalë për Palestinën dhe paqebërjen midis palestinezëve dhe izraelitëve, e cila domosdoshmërisht nënkupton lëshime nga këta të fundit, duket se nuk ka interesa të mëdha strategjike ose ekonomike të SHBA-së në lojë, dhe asnjë mjet për të kundërbalancuar kundërshtimin e vazhdueshëm nga Izraeli dhe mbështetësit e tij, i cili është në mënyrë të pashmangshme më i madh në këtë çështje sesa në çdo tjetër. 42 SHBA

Machine Translated by Google

Presidentët, nga Truman te Donald Trump, kanë ngurruar të hyjnë në këtë valë antagonizmi dhe, në përgjithësi, e kanë lejuar Izraelin të diktojë ritmin e ngjarjeve dhe madje të përcaktojë qëndrimet e SHBA-së mbi çështjet që lidhen me Palestinën dhe palestinezët.

Mund të argumentohet se ky qëndrim tolerant amerikan ndaj sjelljes së Izraelit - herë pas here i maskuar nga kundërshtimi deklarativ ndaj masave specifike, të cilat rrallë e ndryshonin situatën në terren - rrezikon interesat e SHBA-së në Lindjen e Mesme, duke pasur parasysh mbështetjen e gjerë për palestinezët nga popullatat e botës arabe. 43 Por Lindja e Mesme është sunduar për vite me radhë nga përqendrimi më i madh i regjimeve autokratike të çdo rajoni në botë. Për më tepër, Shtetet e Bashkuara nuk e kanë mbështetur kurrë përparimin e demokracisë në Lindjen e Mesme në asnjë mënyrë të qëndrueshme, duke preferuar të merren me diktaturat dhe monarkitë absolute që kontrollojnë shumicën e vendeve. Këto regjime jodemokratike historikisht kanë qenë të nënshtruara ndaj Shteteve të Bashkuara dhe klientë të vlefshëm të industrive të saj të mbrojtjes, hapësirës ajrore, naftës, bankave dhe pasurive të paluajtshme. Ata në përgjithësi kanë vepruar në kundërshtim me opinionin e tyre publik pro-palestinez, duke e imunizuar kështu Uashingtonin nga çdo reagim për mbështetjen e tij ndaj pushtimit dhe kolonizimit të Palestinës nga Izraeli.

Vendi kyç në këtë drejtim ka qenë Arabia Saudite, e cila që nga viti 1948 ka mbrojtur publikisht kauzën palestineze, shpesh duke i dhënë mbështetje financiare PLO-së, ndërkohë që bën pak ose aspak për të ushtruar presion mbi Shtetet e Bashkuara që të ndryshojnë politikat e tyre të favorshme ndaj Izraelit. Pasiviteti i monarkisë saudite daton të paktën që nga gushti i vitit 1948, kur Sekretari i Shtetit George Marshall falënderoi Mbretin Abd al-Aziz ibn Sa'ud për "mënyrën pajtuese" të Mbretërisë mbi Palestinën. Kjo ishte në kulmin e luftës së vitit 1948, pasi trupat izraelite kishin pushtuar pjesën më të madhe të vendit dhe kishin dëbuar pjesën më të madhe të popullsisë palestineze. 44 Arabia Saudite është bërë shumë më ndikuese në rajon që nga humbja e Egjiptit në vitin 1967 dhe vërshimi i parave të naftës në arkat e mbretërisë pas vitit 1973, por përndryshe pak ka ndryshuar në qëndrimin e saj të heshtur ndaj Izraelit në dekadat ndërmjetëse.

Kjo dinamikë ishte e dukshme gjatë administratës së George W. Bush, kur si arabistët e mbetur ashtu edhe "përpunuesit e paqes" u lanë kryesisht jashtë politikëbërjes së Lindjes së Mesme. Bush, Cheney dhe Rumsfeld në vend të kësaj u mbështetën në një grup skifterësh neokonservatorë të zjarrtë pro-Izraelit si Paul Wolfowitz, Richard Perle, Douglas Feith dhe Lewis "Scooter" Libby, shumë prej të cilëve rilindës të administratës Reagan. Ata i përjashtuan sistematikisht ata.

Machine Translated by Google

të informuar për rajonin nga çdo përfshirje në vendime kyçe, qoftë në lidhje me Palestinën, luftën katastrofike që ata nisën në Irak, apo "Luftën kundër Terrorizmit", e cila u zhvillua pothuajse tërësisht në Lindjen e Mesme dhe pjesë të tjera të botës myslimane. Në Uashington, qeveria e Sharonit arriti me zgjuarsi ta shiste fushatën e saj kundër intifadës së dytë të dhunshme palestineze si një pjesë integrale të luftës së fundit, dhe veten si një aleat jetësor, ndërsa në mënyrë egoiste siguroi pjesën më të madhe të justifikimit të dobët intelektual për këtë kryqëzatë ideologjike. Në këmbim, në vitin 2004, Bush pranoi përfshirjen e blloqeve të vendbanimeve - "qendra të mëdha të populsisë izraelite që tashmë ekzistojnë" - brenda kufijve të Izraelit në kontekstin e një zgjidhjeje përfundimtare paqeje. 45 Bush gjithashtu mbështeti vendimin e papritur të Sharonit për të kryer një tërheqje të njëanshme izraelite të trupave dhe kolonëve nga Rripi i Gazës në vitin 2005. Izraeli e bëri këtë pa koordinim me palestinezët, ndërsa ruajti kontrollin e Izraelit mbi hyrjen dhe daljen nga Rripi, i cili mbeti nën rrethim dhe shpejt u mor nga Hamasi. Kjo përgatiti terrenin për raundin tjetër të luftërave në Gaza.

Presidenti që zuri Shtëpinë e Bardhë gjatë të tre sulmeve të Izraelit në Gaza, Barack Obama, vazhdoi modelin e paraardhësve të tij.
Zgjedhja e tij kishte ngjallur shpresat e shumë shpirtrave besimtarë që besonin se një president amerikan me emrin e mesëm Hussein, i cili ishte fotografuar me Edward Said, i cili ishte fqinji dhe kolegu im në Universitetin e Çikagos, i cili shpalli një "fillim të ri" për SHBA-në në botën myslimane - me siguri ai do të merrej ndryshe me Palestinën. Këto shpresa buruan nga supozimi se presidentët kanë liri të pakufizuar për të vepruar. Por, pavarësisht lirisë së konsiderueshme që i jepet degës ekzekutive, mbetet fuqia e palëkundur e burokracisë së përhershme, e grupit homogjen të ekspertëve që qarkullojnë brenda dhe jashtë qeverisë, të kongresit dhe të faktorëve të tjerë strukturorë dhe politikë.

Ekziston gjithashtu fuqia e të menduarit konvencional mbi Izraelin dhe Palestinën, e rrënjosur në udhëheqjet e të dy partive politike dhe në mediat kryesore, si dhe fuqia e jashtëzakonshme e lobit izraelit dhe fakti se nuk ka një forcë efektive kundërvepruese në politikën amerikane. Çdo ngjashmëri e një lobi arab nuk ka qenë kurrë më shumë se një koleksion dyqanesh të shtrenjta të marrëdhënieve me publikun, firmave ligjore, konsulentëve dhe lobistëve të paguar mirë për të mbrojtur interesat e elitave të korruptuara dhe kleptokratike që keqqeverisin shumicën e vendeve arabe. Shumica e këtyre sundimtarëve diktatorialë janë të detyruar ndaj SHBA-së dhe janë klientë të vlefshëm të interesave amerikane të mbrojtjes, hapësirës ajrore, naftës, bankave dhe pasurive të paluajtshme, të cilat kanë...

Machine Translated by Google

ndikim të gjerë në Uashington. Këto forca të fuqishme lobojnë gjithashtu për kleptokratët arabë, por jo për "arabët", nëse me këtë nënkuptohen popujt e këtyre vendeve.

Megjithatë, një tjetër shenjë shpresëdhënëse ishte emërimi i shpejtë nga Obama i George Mitchell si i dërguar i posaçëm për paqen në Lindjen e Mesme në janar 2009, i ngarkuar me nisjen e negociatave të drejtpërdrejta izraelito-palestineze për një zgjidhje përfundimtare. Mitchell ishte një negociator sipas modelit të Cyrus Vance dhe James Baker: një dorë e pavarur dhe me përvojë në Uashington, e cila në atë fazë të vonë të karrierës së saj nuk ishte e detyruar ndaj Izraelit apo lobit të saj. Ai kishte shërbyer si guvernator i Maine dhe si udhëheqës i shumicës në Senat; si i dërguar special për Presidentin Bill Clinton, ai kishte negociuar me sukses marrëveshjen e së Premtes së Madhe të Irlandës Veriore në vitin 1998, duke e nxjerrë IRA-n nga të ftohtit dhe duke e përfshirë atë në një zgjidhje. Ndryshe nga përpunuesit e paqes të epokës së Clinton, Mitchell nuk i pranoi qëndrimet e Izraelit si kufij të politikës amerikane dhe u përpoq të përballej drejtpërdrejt me aspektet më të vështira të negociatave: ngrirjen e vendbanimeve hebraike, të ardhmen e Jerusalemit dhe kthimin e refugjatëve palestinezë. Duke u bazuar në suksesin e tij me IRA-n në Irlandë, ai propozoi përfshirjen e Hamasit në procesin negociues, të cilin e shihte si vendimtar për një zgjidhje gjithëpërfshirëse, por në fund të fundit nuk pati sukses, në një masë të madhe për shkak të kundërshtimit izraelit.
Por Mitchell vuajti nga një disavantazh i veçantë: ai u minua nga brenda administratës Obama. Figura kyçe në sabotimin e misionit të Mitchell nuk ishte askush tjetër përveç i papërshkrueshëm Dennis Ross.

Ross ishte jashtë qeverisë gjatë viteve të George W. Bush, por ai kishte bërë fushatë në Florida dhe gjetkë për Obamën në vitin 2008, duke e mbrojtur atë nga akuzat republikane për mbështetje të pamjaftueshme për Izraelin. Presidenti i sapozgjedhur, pra, i detyrohej atij. Si një shpërblim për ata që ishin të pakënaqur me emërimin e Mitchell (përveç gatishmërisë së tij për t'u marrë me Hamasin, Mitchell ishte pjesërisht me prejardhje libaneze, zyrtari i parë i lartë amerikan i përfshirë në Lindjen e Mesme me atë sfond që nga Philip Habib), Ross u soll si këshilltar special i Sekretares së Shtetit Hillary Clinton. Ai duhej të përqendrohej në Gjirin, por shpejt filloi të përfshihej në negociatat palestinezo-izraelite, ku izraelitët e shihnin atë si një bashkëbisedues të preferuar.

Kur ndërhyrja e Ross në përpjekjet e Mitchell u bë e patolerueshme, ndërsa ai vazhdimisht i qëndronte pas shpine të dërguarit të posaçëm, duke krijuar kanale të fshehta komunikimi me izraelitët, ai la postin e tij në Foggy Bottom, por u ngrit në këmbë me një pozicion të ri në Këshillin e Sigurisë Kombëtare, ku ai ishte.

Machine Translated by Google

edhe më afër presidentit. Ai vazhdoi të ndërhynte në punën e Mitchell, duke bërë marrëveshje anësore me qeverinë e Netanyahut, ndërsa AP refuzoi çdo kontakt me të për shkak të paragjykimeve të tij të hapura ndaj Izraelit.

Ishte një betejë e pabarabartë: Mitchell kundër lobit të Izraelit, Kongresit dhe Netanyahut, me Ross që merrte gjithë kohës mbështetje nga patronët e tij për të vepruar pas shpinës së ish-senatorit. Në vend që Izraeli të përballej me një përfaqësues të vetëm të qeverisë amerikane të vendosur për të nxjerrë lëshime nga të dyja palët, ai ishte në gjendje të luante me Ross-in e lakueshëm dhe gjithmonë dakord kundër Mitchell-it. Në këtë situatë, Izraeli mund të qëndronte thjesht duarkryq dhe asnjë përparim drejt një zgjidhjeje nuk ishte i mundur. Në fund, grushti i shtetit iu administrua Mitchell-it nga ish-kolegët e tij në Kongres, të cilët dekretuan se përfshirja e Hamasit në procesin negociues ishte e papranueshme dhe shkelte ligjet e SHBA-së. 46 Izraeli kishte fituar. Status quo-ja u ruajt, palestinezët mbetën të ndarë dhe Izraeli nuk ishte i detyruar të fliste me Hamasin apo edhe të negocionte seriozisht, të gjitha pa pasur nevojë të bënte shumë përpjekje. Ross dhe Kongresi kishin bërë punën e Izraelit për këtë.

Edhe pse Obama kishte treguar se çështja palestineze ishte një përparësi për administratën e tij, përgjigjja e tij ndaj luftërave në Gaza ishte një masë më e vërtetë e angazhimit të tij. E para prej tyre që u zhvillua gjatë mandatit të tij filloi pas zgjedhjes së tij, por para se të inaugurohej. Në asnjë moment atëherë dhe më pas, presidenti nuk u përpoq të prishte narrativën e rreme, sipas së cilës ajo që po ndodhte në Rripin e Gazës gjatë këtyre sulmeve të egra ishte një përgjigje e drejtë ndaj raketave terroriste që synonin civilët izraelitë. Në asnjë moment administrata e tij nuk e ndërpreu rrjedhën e armëve amerikane që u përdorën për të vrarë rreth tre mijë civilë palestinezë dhe për të gjymtuar shumë të tjerë. Në të vërtetë, dërgesat u përshpejtuan kur Izraeli e konsideroi të nevojshme. Në asnjë moment Obama nuk u përball me vendosmëri me Izraelin për rrethimin e Rripit të Gazës.

Për shkak të aludimeve të tij të hershme për një ndryshim në paragjykimin e Uashingtonit në favor të Izraelit, Obama u urrye thellësisht nga udhëheqësit e krahut të djathtë dhe mbështetësit e tyre amerikanë (ai e ktheu plotësisht këtë ndjenjë), por në fund ai nuk ndryshoi asgjë në Palestinë. Pavarësisht përpjekjeve të pafrytshme për të zgjidhur konfliktin nga sekretari i shtetit i Obamës, John Kerry, e vetmja gjurmë që la administrata e tij ishte Rezoluta 2334 e Këshillit të Sigurimit, e miratuar 14-1 me një abstenim nga SHBA-të, që e quante aktivitetin e vendbanimeve izraelite në Bregun Perëndimor dhe Jerusalemin Lindor një "shkelje flagrante" të së drejtës ndërkombëtare pa "vlefshmëri ligjore". E miratuar në dhjetor 2016 kur Obama ishte tashmë një patë e çalë, rezoluta...

Machine Translated by Google

nuk parashikonte asnjë sanksion dhe asnjë masë shtrënguese kundër Izraelit. Ashtu si qëndrimet e tjera deklarative amerikane, rezoluta ishte e pafuqishme dhe nuk pati absolutisht asnjë efekt në situatën në terren. Obama ishte veçanërisht i pafat në atë që vetëm disa muaj pas inaugurimit të tij, Netanyahu, me të cilin marrëdhëniet e tij kaluan nga të ftohta në të tmerrshme, mori detyrën për herë të dytë dhe vazhdoi të zhvillonte lidhjet e tij të ngushta me opozitën republikane ndaj presidentit. Për këto dhe shumë arsye të tjera, Obama u largua nga Shtëpia e Bardhë në vitin 2017 me status quo-në koloniale në Palestinë të pushtimit ushtarak dhe zgjerimit të vendbanimeve hebraike të paprekura, dhe kushtet për palestinezët edhe më të këqija se kur ai mori detyrën tetë vjet më parë.

Mësimi është i qartë. Sikur Obama ta kishte konsideruar vërtet çështjen e paqes midis palestinezëve dhe izraelitëve si një përparësi - po aq të rëndësishme sa marrëveshja bërthamore me Iranin - ai mund të kishte punuar për ta çuar atë përpara kundër opozitës së Kongresit dhe përpjekjeve të AIPAC dhe qeverisë izraelite, dhe ndoshta mund të kishte pasur sukses. Në emër të një çështjeje me rëndësi supreme, asaj të luftës dhe paqes me Iranin, Obama ishte në gjendje t'i kundërvihej dhe të kapërcente lobin izraelit dhe patronët e tij izraelitë. Megjithatë, me sa duket, pikëpamja e presidentit ishte se thyerja e ngërçit në Palestinë nuk përbënte mjaftueshëm një interes strategjik jetësor amerikan që ai të angazhonte prestigjin, pushtetin dhe kapitalin e tij politik. Nisma e Mitchell kështu vdiq në heshtje në vitin 2011, dhe përpjekjet e Kerry në vitin 2016, dhe bashkë me to edhe perspektiva e kryerjes së negociatave midis Izraelit dhe palestinezëve mbi një bazë krejtësisht të re.

Ndërsa 100-vjetori i luftës kundër Palestinës po afronte dhe po ikte, metropoli amerikan, baza e pazëvendësueshme për lirinë e veprimit të Izraelit, ishte po aq i përkushtuar ndaj projektit kolonial sionist sa kishte qenë Lord Balfour njëqind vjet më parë. Shekulli i dytë i luftës do të shënohej nga një qasje e re dhe edhe më shkatërruese ndaj çështjes së Palestinës, me Shtetet e Bashkuara në koordinim të ngushtë me Izraelin dhe miqtë e tij të sapogjetur në monarkitë absolute të Gjirit.

Machine Translated by Google

Një shekull luftë kundër palestinezëve

Në vitin 1917, Arthur James Balfour deklaroi se në Palestinë, qeveria britanike nuk "propozoi as të kalonte nëpër formën e konsultimit me dëshirat e banorëve të tanishëm të vendit". Fuqitë e mëdha ishin të përkushtuara ndaj sionizmit, vazhdoi ai, "dhe sionizmi, qoftë i drejtë apo i gabuar, i mirë apo i keq, është i rrënjosur në tradita shekullore, në nevojat e tanishme, në shpresat e së ardhmes, me rëndësi shumë më të thellë sesa dëshirat dhe paragjykimet e 700,000 arabëve që tani banojnë në atë tokë të lashtë". 1 Njëqind vjet më vonë, Presidenti Donald Trump e njohu Jerusalemin si kryeqytetin e Izraelit, duke thënë: "Ne e hoqëm Jerusalemin nga tavolina, kështu që nuk kemi pse të flasim më për të." Trump i tha Benjamin Netanyahut: "Ju fituat një pikë dhe do të hiqni dorë nga disa pika më vonë në negociata, nëse ato ndodhin ndonjëherë. Nuk e di nëse do të ndodhin ndonjëherë." 2 Qendra e historisë, identitetit, kulturës dhe adhurimit të palestinezëve u asgjësua kështu menjëherë pa pretendimin e konsultimit me dëshirat e tyre.

Gjatë gjithë shekullit ndërmjetës, fuqitë e mëdha janë përpjekur vazhdimisht të veprojnë kundër palestinezëve, duke i injoruar ata, duke folur në emër të tyre ose duke u mbrojtur nga ata, ose duke u shtirur sikur ata nuk ekzistonin. Megjithatë, përballë vështirësive të mëdha kundër tyre, palestinezët kanë treguar një aftësi kokëfortë për t'i rezistuar këtyre përpjekjeve për t'i eliminuar politikisht dhe për t'i shpërndarë në të katër anët. Në të vërtetë, më shumë se 120 vjet pas kongresit të parë sionist në Bazel dhe mbi shtatëdhjetë vjet pas krijimit të Izraelit, populli palestinez, i përfaqësuar në asnjërën prej këtyre rasteve, nuk supozohej më të përbënte asnjë lloj pranie kombëtare. Në vend të tyre duhej të qëndronte një shtet hebre, i pakontestueshëm nga shoqëria vendase që duhej të zëvendësonte. Megjithatë, pavarësisht gjithë fuqisë së tij, armëve të tij bërthamore dhe aleancës së tij me Shtetet e Bashkuara, sot shteti hebre është të paktën po aq i kontestuar globalisht sa ishte në çdo kohë në të kaluarën. Rezistenca e palestinezëve, këmbëngulja e ty

Machine Translated by Google

sfidat ndaj ambicieve të Izraelit janë ndër fenomenet më të habitshme të epokës aktuale.

Gjatë dekadave, Shtetet e Bashkuara janë lëkundur, duke kaluar midis premtimeve boshe për ekzistencën e palestinezëve dhe përpjekjeve për t'i përjashtuar ata nga harta e Lindjes së Mesme. Dispozita për një shtet arab në rezolutën e ndarjes së vitit 1947 (edhe pse nuk u zbatua kurrë), përmendja e Jimmy Carter për një "atdhe" palestinez dhe mbështetja nominale për një shtet palestinez nga administratat e Clinton deri te Obama ishin artefakte të këtij premtimi bosh. Ka shumë raste të tjera të përjashtimit dhe fshirjes amerikane: mbështetja e Lyndon Johnson për Rezolutën 242 të KS të OKB-së; vitet e Kissinger-it duke lënë mënjanë PLO-në në vitet 1960 dhe 1970 dhe duke bërë fshehurazi luftë me prokurë kundër saj; marrëveshjet e Camp David të vitit 1978; drita jeshile e administratës Reagan për luftën e vitit 1982 në Liban; mungesa e vullnetit të presidentëve amerikanë nga Johnson deri te Obama për të ndaluar konfiskimin dhe vendbanimin izraelit të tokës palestineze.

Pavarësisht lëkundjes së saj, Shtetet e Bashkuara, fuqia e madhe perandorake e epokës, së bashku me Britaninë e Madhe para saj, i dhanë mbështetje të plotë lëvizjes sioniste dhe shtetit të Izraelit. Por ata janë përpjekur të bëjnë të pamundurën: të imponojnë një realitet kolonial mbi Palestinën në një epokë postkoloniale. Eqbal Ahmad e përmblodhi atë: "Gushti i vitit 1947 shënoi fillimin e dekolonizimit, kur sundimi britanik në Indi mori fund. Ishte në ato ditë shprese dhe përmbushjeje që ndodhi kolonizimi i Palestinës. Kështu, në agimin e dekolonizimit, ne u kthyem në formën më të hershme dhe më intensive të kërcënimit kolonial ... kolonializmin ekskluzivist të kolonizimit." 3 Në rrethana të tjera ose në një epokë tjetër, zëvendësimi i popullsisë indigjene mund të kishte qenë i realizueshëm, veçanërisht në dritën e lidhjes së gjatë dhe të thellë fetare që ndienin hebrenjtë me tokën në fjalë - nëse ky do të ishte shekulli i tetëmbëdhjetë ose i nëntëmbëdhjetë, nëse palestinezët do të ishin aq të paktë sa kolonët sionistë ose aq të shkatërruar plotësisht sa popujt vendas të Australazisë dhe Amerikës së Veriut. Megjithatë, jetëgjatësia e rezistencës së palestinezëve ndaj shpronësimit të tyre tregon se lëvizja sioniste, sipas fjalëve të historianit të ndjerë Tony Judt, “arriti shumë vonë”, pasi “importoi një projekt separatist karakteristik të fundit të shekullit të nëntëmbëdhjetë në një botë që ka ecur përpara”. 4 Me themelimin e Izraelit, sionizmi ia doli të krijonte një lëvizje të fuqishme kombëtare dhe një popull të ri të lulëzuar në Palestinë. Por ai nuk mundi ta zëvendësonte

plotësisht popullsinë origjinale të vendit, e cila do të kishte qenë e nevojshme për triumfin përfundimtar të sionizmit. Kolonial-Kolonial

Machine Translated by Google

Konfrontimet me popujt indigjenë kanë përfunduar vetëm në njërën nga tre mënyrat: me eliminimin ose nënshtrimin e plotë të popullsisë vendase, si në Amerikën e Veriut; me disfatën dhe dëbimin e kolonizatorit, si në Algjeri, gjë që është jashtëzakonisht e rrallë; ose me braktisjen e supremacisë koloniale, në kontekstin e kompromisit dhe pajtimit, si në Afrikën e Jugut, Zimbabve dhe Irlandë.

Ende ekziston mundësia që Izraeli të përpiqet të përsërisë dëbimet e viteve 1948 dhe 1967 dhe të heqë qafe disa ose të gjithë palestinezët që qëndrojnë me kokëfortësi në atdheun e tyre. Zhvendosjet me forcë të popullsisë në baza sektare dhe etnike kanë ndodhur në Irakun fqinj që nga pushtimi i tij nga Shtetet e Bashkuara dhe në Siri pas rënies së tij në luftë dhe kaos. Komisioneri i Lartë i OKB-së për Refugjatët raportoi në vitin 2017 se një rekord prej gjashtëdhjetë e tetë milionë personash dhe refugjatësh u zhvendosën në të gjithë botën.
Në këtë sfond të tmerrshëm rajonal dhe global, i cili shkakton pak shqetësim ndërkombëtar, mund të duket se ka pak gjëra për ta frenuar Izraelin nga një veprim i tillë. Por lufta e egër që palestinezët do të zhvillonin kundër largimit të tyre, vëmendja intensive ndërkombëtare ndaj konfliktit dhe rritja e popullaritetit të narrativës palestineze, të gjitha e zbusin një perspektivë të tillë.

Duke pasur parasysh qartësinë e asaj që përfshihet në spastrimin etnik në një situatë koloniale (në vend që të jetë në rrethana të një lufte konfuze civile me ndërmjetësim të ndërthurur me ndërhyrje të gjera të huaja, si në Siri dhe Irak), një valë e re dëbimesh ndoshta nuk do të zhvillohej aq mirë për Izraelin sa në të kaluarën. Edhe nëse ndërmerret nën mbulesën e një lufte të madhe rajonale, një veprim i tillë do të kishte potencialin të shkaktonte dëme fatale në mbështetjen e Perëndimit për Izraelin, mbi të cilën mbështetet. Megjithatë, ka frikë në rritje se dëbimi është bërë më i mundur në vitet e fundit sesa në çdo kohë që nga viti 1948, me nacionalistët fetarë dhe kolonët që dominojnë qeveritë e njëpasnjëshme izraelite, plane të qarta për aneksime në Bregun Perëndimor dhe parlamentarë kryesorë izraelitë që bëjnë thirrje për largimin e një pjese ose të gjithë popullsisë palestineze. Politikat ndëshkuese izraelite aktualisht synojnë të detyrojnë sa më shumë palestinezë të largohen nga vendi, ndërsa gjithashtu dëbojnë disa brenda Bregut Perëndimor dhe Negevit brenda Izraelit nga shtëpitë dhe fshatrat e tyre përmes prishjes së shtëpive, shitjeve të rreme të pronave, rizonimit dhe një mori skemash të tjera. Është vetëm një hap nga këto taktika të provuara dhe të vërteta të inxhinierisë demografike në një përsëritje të spastrimit të plotë etnik të viteve 1948 dhe 1967. Megjithatë, deri më tani shanset duken kundër ndërmarrjes së një hapi të tillë nga Izraeli.

Machine Translated by Google

Nëse eliminimi i popullsisë vendase nuk është një rezultat i mundshëm në Palestinë, atëherë çfarë të themi për çmontimin e supremacisë së kolonizatorit në mënyrë që të bëhet i mundur një pajtim i vërtetë? Avantazhi që Izraeli ka gëzuar në vazhdimin e projektit të tij mbështetet në faktin se natyra thelbësisht koloniale e takimit në Palestinë nuk ka qenë e dukshme për shumicën e amerikanëve dhe shumë evropianëve. Izraeli u duket atyre si një shtet-komb normal, natyror si çdo tjetër, i përballur me armiqësinë irracionale të myslimanëve të papajtueshëm dhe shpesh antisemitë (kështu shihen nga shumë palestinezët, madje edhe të krishterët midis tyre). Përhapja e këtij imazhi është një nga arritjet më të mëdha të sionizmit dhe është jetike për mbijetesën e tij. Siç e tha Edward Said, sionizmi triumfoi pjesërisht sepse "fitoi betejën politike për Palestinën në botën ndërkombëtare në të cilën idetë, përfaqësimi, retorika dhe imazhet ishin në diskutim". 5 Kjo është ende kryesisht e vërtetë sot. Çmontimi i këtij gabimi dhe bërja e qartë e natyrës së vërtetë të konfliktit është një hap i nevojshëm nëse palestinezët dhe izraelitët duan të kalojnë në një të ardhme postkoloniale në të cilën një popull nuk përdor mbështetjen e jashtme për të shtypur dhe zëvendësuar tjetrin.

SONDAZHET E FUNDIT KANË zbuluar ndryshimet që kanë filluar të ndodhin në disa segmente të opinionit publik amerikan. Ndërsa inkurajojnë avokatët e lirisë palestineze, ato nuk pasqyrojnë qëndrimin e shumicës së amerikanëve. As nuk bazohen domosdoshmërisht në një kuptim të shëndoshë të dinamikës koloniale në veprim në konflikt. Për më tepër, opinioni publik mund të ndryshojë përsëri. Ngjarjet në terren në Palestinë kohët e fundit kanë anuar paksa peshoren e simpatisë në favor të palestinezëve, por ngjarje të tjera mund të bëjnë që ata të anojnë në drejtim të kundërt, siç ndodhi gjatë Intifadës së Dytë.
Janë nisur përpjekje të financuara me bollëk për të arritur një përmbysje të tillë, ndërsa veçanërisht duke i shpifur kritikët e Izraelit si "antisemitë", për kundërpërpjekjet, të forcuar këtë trend pozitiv janë të pakta në krahasim.

Përvoja e dekadave të fundit tregon se tre qasje kanë qenë efektive në zgjerimin e mënyrës se si kuptohet realiteti në Palestinë. E para mbështetet në krahasimin pjellor të rastit të Palestinës me përvojat e tjera të kolonizimit, qoftë ajo e amerikanëve vendas, afrikano-jugorëve apo irlandezëve. E dyta, e lidhur me të parën, përfshin përqendrimin në çekuilibrin e madh të pushtetit midis Izraelit dhe palestinezëve, një karakteristikë...

Machine Translated by Google

e të gjitha përballjeve koloniale. E treta dhe ndoshta më e rëndësishmja është të nxjerrë në pah çështjen e pabarazisë.

Vërtetimi i natyrës koloniale të konfliktit ka rezultuar jashtëzakonisht i vështirë duke pasur parasysh dimensionin biblik të sionizmit, i cili i paraqet të sapoardhurit si vendas dhe si pronarë historikë të tokës që ata kolonizuan. Në këtë drejtë, popullsia origjinale e Palestinës duket e jashtme për ringjalljen pas Holokaustit të një shteti-komb hebre me rrënjët e tij në mbretërinë e Davidit dhe Solomonit: ata nuk janë gjë tjetër veçse ndërhyrës të padëshirueshëm në këtë skenar ngritës. Sfidimi i këtij miti epik është veçanërisht i vështirë në Shtetet e Bashkuara, të cilat janë të zhytura në një protestantizëm ungjillor që e bën atë veçanërisht të ndjeshëm ndaj një tërheqjeje kaq evokuese të bazuar në Biblël dhe që gjithashtu krenohet me të kaluarën e saj koloniale. Fjala "koloniale" ka një valencë në Shtetet e Bashkuara që është thellësisht e ndryshme nga shoqërimet e saj në ish-metropolet perandorake evropiane dhe vendet që dikur ishin pjesë e perandorive të tyre.

Në mënyrë të ngjashme, termat "kolon" dhe "pionier" kanë konotacione pozitive në historinë amerikane, që rrjedhin nga rrëfimi heroik i pushtimit të Perëndimit në kurriz të popullsisë së tij indigjene, siç projektohet në filma, letërsi dhe televizion. Në të vërtetë, ka paralele të habitshme midis këtyre portretizimeve të rezistencës së amerikanëve vendas ndaj shpronësimit të tyre dhe asaj të palestinezëve. Të dy grupet paraqiten si të prapambetura dhe të pacivilizuara, një pengesë e dhunshme, vrasëse dhe irracionale për progresin dhe modernitetin. Ndërsa shumë amerikanë kanë filluar ta kundërshtojnë këtë fije të narrativës së tyre kombëtare, shoqëria izraelite dhe mbështetësit e saj ende festojnë - në fakt, varen nga - versioni i saj themelor. Për më tepër, krahasimet midis Palestinës dhe përvojave të amerikanëve vendas ose afrikano-amerikanëve janë të tensionuara sepse Shtetet e Bashkuara ende nuk i kanë pranuar plotësisht këto kapituj të errët të së kaluarës së tyre ose nuk i kanë adresuar efektet e tyre toksike në të tashmen. Ka ende shumë për të bërë për të ndryshuar vetëdijen e amerikanëve për historinë e kombit të tyre, e lëre më atë të Palestinës dhe Izraelit, në të cilën Shtetet e Bashkuara kanë luajtur një rol kaq mbështetës.

Rruga e dytë për ndryshimin e perceptimeve ekzistuese të konfliktit - duke nxjerrë në pah çekuilibrin e madh midis palestinezëve dhe fuqive të rreshtuara kundër tyre - përfshin të tregohet se lëvizja sioniste ishte pothuajse gjithmonë në ofensivë në përpjekjet e saj për të arritur sundimin mbi një tokë arabe. Paraqitja e këtij realiteti ndryshe ka qenë qendrore në diskutimin diskursiv.

Machine Translated by Google

avantazh i arritur nga sionizmi, në të cilin Izraeli është Davidi për Goliathin arab/ mysliman. Një trillim më i kohëve të fundit e paraqet konfliktin si një nga dy popujt, ose edhe dy shtetet, në një luftë të barabartë, ndonjëherë të formuluar si e djathtë kundër të djathtës. Edhe atëherë, versioni i pranuar është se Izraeli ka dëshiruar vazhdimisht paqe, vetëm për t'u refuzuar nga palestinezët ("nuk ka partner për paqen", siç thotë shprehja, duke i lënë izraelitët, viktimat, të mbrohen nga terrorizmi i pajustifikueshëm dhe zjarri me raketa). Në realitet, lëvizja sioniste dhe më pas shteti i Izraelit gjithmonë kishin batalionet e mëdha në anën e tyre, qoftë kjo ushtria britanike para vitit 1939, mbështetja e SHBA-së dhe Bashkimit Sovjetik në vitet 1947-48, Franca dhe Britania në vitet 1950 dhe 1960, apo situata nga vitet 1970 deri më sot, ku përveç marrjes së mbështetjes së pakufizuar të SHBA-së, fuqia e armatosur e Izraelit e tejkalon atë të palestinezëve, dhe në fakt atë të të gjithë arabëve së bashku.

Është çështja e pabarazisë ajo që është më premtuese për zgjerimin e të kuptuarit të realitetit në Palestinë. Është gjithashtu më e rëndësishmja, pasi pabarazia ishte thelbësore për krijimin e një shteti hebre në një tokë me shumicë arabe dhe është jetike për ruajtjen e dominimit të atij shteti. Pabarazia është kaq e rëndësishme jo vetëm sepse është anatemë për shoqëritë egalitare dhe demokratike mbi të cilat projekti sionist është mbështetur kryesisht për mbështetjen e tij, por sepse barazia e të drejtave është çelësi për një zgjidhje të drejtë dhe të qëndrueshme të të gjithë problemit.

Brenda Izraelit, disa të drejta të rëndësishme rezervohen ekskluzivisht për qytetarët hebrenj dhe u mohohen 20 përqind të qytetarëve palestinezë. Sigurisht, pesë milionë palestinezë që jetojnë nën një regjim ushtarak izraelit në Territoret e Pushtuara nuk kanë asnjë të drejtë, ndërsa mbi gjysmë milioni kolonistë izraelitë atje gëzojnë të drejta të plota. Ky diskriminim sistematik etnik ka qenë gjithmonë një aspekt qendror i sionizmit, i cili për nga përkufizimi synonte të krijonte një shoqëri dhe politikë hebraike me të drejta ekskluzive kombëtare në një tokë me shumicë arabe. Edhe pse Deklarata e Pavarësisë e Izraelit e vitit 1948 shpalli "barazi të plotë të të drejtave sociale dhe politike për të gjithë banorët e tij pavarësisht nga feja, raca apo seksi", 7 dhjetëra ligje thelbësore të bazuara në pabarazinë e të drejtave u zbatuan në vitet në vijim. Këto kufizuan rëndë ose ndaluan plotësisht aksesin arab në tokë dhe në vendbanim në komunitetet gjithë-hebreje, formalizuan sekuestrimin e pronës private dhe kolektive (waqf) të jo-hebrenjve, penguan shumicën e palestinezëve indigjenë që u shndërruan në refugjatë të ktheheshin në shtëpitë e tyre, ndërsa u dhanë të drejta shtetësie emigrantëve hebrenj dhe kufizuan aksesin në shumë përfitime të tjera.

Machine Translated by Google

Ky problem thelbësor është edhe më i theksuar sot, me një popullsi totale arabe në Palestinë dhe Izrael nga lumi Jordan deri në det që është e barabartë ose ndoshta pak më e madhe se popullsia hebraike. Se pabarazia është pyetja qendrore morale e ngritur nga sionizmi, dhe se ajo shkon në rrënjë të legjitimitetit të të gjithë ndërmarrjes është një pikëpamje që ndahet nga disa izraelitë të shquar. Duke imagjinuar studiuesit që shikojnë pas njëqind vjetësh, historiani Zeev Sternhell pyeti: "Kur e kuptuan saktësisht izraelitët se mizoria e tyre ndaj jo-hebrenjve që ndodheshin nën kontrollin e tyre në Territoret e Pushtuara, vendosmëria e tyre për të thyer shpresat e palestinezëve për pavarësi, apo refuzimi i tyre për t'u ofruar azil refugjatëve afrikanë filloi të minonte legjitimitetin moral të ekzistencës së tyre kombëtare?" 8

Për dekada të tëra, sionistët këmbëngulën, shpesh duke iu referuar deklaratës së pavarësisë së shtetit, se Izraeli mund të ishte dhe ishte si "hebre ashtu edhe demokratik". Ndërsa kontradiktat e natyrshme në këtë formulim u bënë gjithnjë e më të dukshme, disa udhëheqës izraelitë pranuan (në fakt, madje e deklaruan me krenari) se nëse do të detyroheshin të zgjidhnin, aspekti hebraik do të kishte përparësi. Në korrik 2018, Knesseti e kodifikoi atë zgjedhje në ligjin kushtetues, duke miratuar "Ligjin Bazë mbi Shtetin Komb Hebraik", i cili institucionalizoi pabarazinë statutore midis qytetarëve izraelitë duke ia uzurpuar të drejtën e vetëvendosjes kombëtare ekskluzivisht popullit hebre, duke ulur statusin e arabishtes dhe duke shpallur vendbanimet hebraike një "vlerë kombëtare" me përparësi mbi nevojat e tjera. 9 Ish-ministrja e Drejtësisë, Ayelet Shaked, një nga avokatet më të hapura të supremacisë hebraike dhe një sponsore e ligjit, e kishte bërë këtë çështje hapur disa muaj para se legjislacioni të vinte në votim: "Ka vende ku karakteri i Shtetit të Izraelit si një shtet hebre duhet të ruhet dhe kjo ndonjëherë vjen në kurriz të barazisë." 10 Ajo shtoi, "Izraeli … nuk është një shtet i të gjitha kombeve të tij. Domethënë, të drejta të barabarta për të gjithë qytetarët, por jo të drejta të bar

Se ku çon kjo ideologji u përmblodh në fjalët po aq të ashpra të anëtarit të Likud Knesset, Miki Zohar. Palestinezi, tha ai, "nuk ka të drejtën e vetëvendosjes sepse nuk është pronar i tokës. Unë e dua atë si banor për shkak të ndershmërisë sime, pasi ai ka lindur këtu, ai jeton këtu dhe nuk do t'i thoja kurrë të largohet. Më vjen keq ta them, por ata vuajnë nga një defekt i madh: ata nuk kanë lindur hebrenj". 11 Kjo lidhje midis një të drejte ekskluzive për tokën dhe kombësisë është qendrore për një lloj specifik të nacionalizmit të Evropës Qendrore "gjaku dhe toka", i cili është terreni nga i cili lindi sionizmi. Duke komentuar mbi një draft të hershëm të ligjit të Shtetit-Komb Hebraik,

Machine Translated by Google

Sternhell, fusha e ekspertizës së të cilit është fashizmi evropian, vuri në dukje se idetë kushtetuese që fshihen pas legjislacionit janë në përputhje me ato të Charles Maurras, antisemitit dhe neofashistit francez të viteve 1930, ose të nacionalistëve polakë dhe hungarezë të ditëve të sotme dhe "shovinistëve më të ashpër evropianë". Megjithatë, shtoi ai, ato janë plotësisht në kundërshtim me idetë liberale të revolucioneve franceze dhe amerikane. 12

Duke përqafuar thelbin e tij joliberal dhe diskriminues, sionizmi modern është gjithnjë e më shumë në kundërshtim me idealet, veçanërisht atë të barazisë, mbi të cilat bazohen demokracitë perëndimore. Për Shtetet e Bashkuara, Kanadanë, Britaninë e Madhe, Francën dhe Gjermaninë, të cilat i vlerësojnë këto vlera, edhe nëse ato shpesh nderohen vetëm në shkelje, dhe aktualisht kërcënohen nga tendenca të fuqishme joliberale populiste dhe autoritare të krahut të djathtë, kjo duhet të jetë një çështje serioze, veçanërisht duke pasur parasysh që Izraeli është ende i varur nga mbështetja e këtyre vendeve perëndimore.

Së fundmi, çrrënjosja e pabarazisë sistemike të natyrshme në sionizëm është thelbësore për krijimin e një të ardhmeje më të mirë për të dy popujt, palestinezët dhe izraelitët. Çdo formulë e propozuar si zgjidhje e konfliktit do të dështojë domosdoshmërisht dhe në mënyrë të pashmangshme nëse nuk bazohet drejtpërdrejt në parimin e barazisë. Barazia absolute e të drejtave njerëzore, personale, civile, politike dhe kombëtare duhet të mishërohet në çfarëdo skeme të ardhshme që pranohet përfundimisht nga të dy shoqëritë. Ky është një rekomandim me zë të lartë, por asgjë tjetër nuk do të adresojë thelbin e problemit, as nuk do të jetë i qëndrueshëm dhe i qëndrueshëm.

Kjo lë çështjen e vështirë se si t'i largojmë izraelitët nga lidhja e tyre me pabarazinë, e cila shpesh kodifikohet dhe justifikohet nga një nevojë për siguri. Kjo nevojë e perceptuar është në një masë të madhe e rrënjosur në një histori reale të pasigurisë dhe persekutimit, por në përgjigje të kësaj traume të kaluar, breza të tërë tani janë rritur me një dogmë refleksive të nacionalizmit agresiv, kapja e fortë e së cilës do të jetë e vështirë të thyhet. Kështu, qytetarët hebrenj të një superfuqie rajonale që i tremb fqinjët e saj (dhe ka bombarduar kryeqytetet e shtatë prej tyre pa u ndëshkuar 13) vuajnë nga një pasiguri e thellë e rrënjosur pjesërisht në këtë histori, dhe ndoshta pjesërisht nga një shqetësim i pathënë se realiteti kolonial i ndërtuar me kujdes dhe i justifikuar në të cilin jetojnë mund të zbulohet papritmas. Sindroma që e shtyn këtë imperativ për të dominuar dhe diskriminuar ndoshta mund të adresohet vetëm nga ata brenda shoqërisë izraelite (ose afër saj) që e kuptojnë drejtimin e zymtë të kursit aktual të vendit dhe që mund të sfidojnë shtrembërimet e historisë, etikës dhe judaizmit që përbën kjo ideologji.

Machine Translated by Google

kështu është sigurisht detyra kryesore dhe më urgjente e izraelitëve dhe mbështetësve të tyre që dëshirojnë të ndryshojnë dinamikën e padrejtësisë dhe pabarazisë.

Edhe palestinezët duhet të shkëputen nga një iluzion i dëmshëm - i rrënjosur në natyrën koloniale të përballjes së tyre me sionizmin dhe në mohimin e tij të kombësisë palestineze - se izraelitët hebrenj nuk janë një popull "i vërtetë" dhe se ata nuk kanë të drejta kombëtare. Ndërsa është e vërtetë që sionizmi e ka transformuar fenë hebraike dhe kombësinë historike të hebrenjve në diçka krejt tjetër - një nacionalizëm modern - kjo nuk e fshin faktin se hebrenjtë izraelitë sot e konsiderojnë veten një popull me një ndjenjë përkatësie kombëtare në Palestinë, atë që ata e mendojnë si Toka e Izraelit, pavarësisht se si ndodhi ky transformim. Edhe palestinezët sot e konsiderojnë veten një popull me lidhje kombëtare me atë që është në të vërtetë atdheu i tyre stërgjyshor, për arsye që janë po aq arbitrare dhe po aq konjukturale sa ato që çuan në sionizëm, po aq arbitrare sa çdo arsye që çoi në shfaqjen e dhjetëra lëvizjeve moderne kombëtare. Një përfundim i tillë rreth natyrës së ndërtuar të të gjitha kombeve...

entitete, tërbuese për apostujt e nacionalizmit, është e vetëkuptueshme për ata që e kanë studiuar gjenezën e tij në rrethana të panumërta të ndryshme.

14 Ironia është se, si të gjithë popujt, palestinezët supozojnë se nacionalizmi i tyre është i pastër dhe i rrënjosur historikisht, ndërsa mohojnë të njëjtën gjë për hebrenjtë izraelitë. Sigurisht që ka një ndryshim midis të dyjave: shumica e palestinezëve rrjedhin nga njerëz që kanë jetuar në atë që ata e shohin natyrshëm si vendin e tyre për një kohë shumë të gjatë, për shumë shekuj, nëse jo për shumë mijëvjeçarë. Shumica e hebrenjve izraelitë erdhën nga Evropa dhe vendet arabe relativisht kohët e fundit si pjesë e një procesi kolonial të sanksionuar dhe të ndërmjetësuar nga fuqitë e mëdha. Të parët janë indigjenë, të dytët kolonë ose pasardhës të kolonëve, megjithëse shumë kanë qenë atje për breza tani, dhe kanë një lidhje të thellë dhe të lashtë fetare me vendin, megjithëse një lidhje mjaft të ndryshme nga rrënjosja e lashtë në vendin e palestinezëve indigjenë. Meqenëse ky është një konflikt kolonial, ky ndryshim ka rëndësi të madhe. Megjithatë, askush sot nuk do ta mohonte se ekzistojnë entitete kombëtare të zhvilluara plotësisht në shtetet kolonizuese si Shtetet e Bashkuara, Kanadaja, Zelanda e Re dhe Australia, pavarësisht origjinës së tyre në luftërat koloniale të shfarosjes. Për më tepër, për ata që janë të dehur nga nacionalizmi, dallime të tilla midis kolonëve dhe popujve indigjenë nuk kanë rëndësi. Siç e tha antropologu Ernest Gellner, “Kombet si një mënyrë natyrale, e dhënë nga Zoti për klasifikimin e njerëzve, si një fat i lindur… politik, janë një mit; nacionalizmi, i cili ndonjëherë merr kulturat para-ekzistuese dhe i shndërron ato në kombe,

Machine Translated by Google

nganjëherë i shpik ato dhe shpesh zhduk kulturat para-ekzistuese: ky është një realitet.” 15 Ndërsa

natyra thelbësisht koloniale e takimit palestinezo-izraelite duhet të pranohet, tani ka dy popuj në Palestinë, pavarësisht se si u krijuan, dhe konflikti midis tyre nuk mund të zgjidhet për sa kohë që ekzistenca kombëtare e secilit mohohet nga tjetri. Pranimi i tyre i ndërsjellë mund të bazohet vetëm në barazi të plotë të të drejtave, duke përfshirë të drejtat kombëtare, pavarësisht dallimeve thelbësore historike midis të dyve. Nuk ka zgjidhje tjetër të mundshme të qëndrueshme, përveç idesë së paimagjinueshme të shfarosjes ose dëbimit të një populli nga tjetri. Kapërcimi i rezistencës së atyre që përfitojnë nga status quo-ja, me qëllim sigurimin e të drejtave të barabarta për të gjithë në këtë vend të vogël midis lumit Jordan dhe detit - kjo është një provë e zgjuarsisë politike të të gjithë të përfshirëve.

Zvogëlimi i mbështetjes së gjerë dhe të qëndrueshme të jashtme për status quo-në diskriminuese dhe thellësisht të pabarabartë me siguri do ta lehtësonte rrugën përpara.

MEGJITHATË, LUFTA ndaj Palestinës kaloi kufirin njëqindvjeçar, me palestinezët që përballen me rrethana më të frikshme se ndoshta në çdo kohë që nga viti 1917. Me zgjedhjen e tij, Donald Trump filloi ndjekjen e asaj që ai e quajti "marrëveshja e shekullit", që supozohet se synonte një zgjidhje përfundimtare të konfliktit. Mbyllja e marrëveshjes deri më tani ka përfshirë heqjen dorë nga dekada të tëra të politikave themelore të SHBA-së, dhënien e planifikimit strategjik Izraelit dhe derdhjen e përbuzjes ndaj palestinezëve. Në mënyrë të pafavorshme, ambasadori i Trump në Izrael, David Friedman (avokati i tij i falimentimit dhe një mbështetës i hershëm financiar i lëvizjes së kolonëve hebrenj), foli për një "pushtim të supozuar" dhe kërkoi që Departamenti i Shtetit të ndalonte përdorimin e termit. Në një intervistë, ai deklaroi se Izraeli ka "të drejtën" të aneksojë "një pjesë, por jo të gjithë, të Bregut Perëndimor". 16 Jason Greenblatt, për më shumë se dy vjet i dërguar për negociatat Izrael-Palestinë (më parë avokat i pasurive të paluajtshme i Trump dhe gjithashtu donator i kauzave të krahut të djathtë izraelit), deklaroi se vendbanimet në Bregun Perëndimor “nuk janë pengesë për paqen”, hodhi poshtë përdorimin e termit “pushtim” në një takim me të dërguarit e BE-së, 17 dhe mbështeti pikëpamjet e Friedman në lidhje me aneksimin.

Administrata e re shpejt trumpetoi një qasje "nga jashtë brenda", në të cilën tre nga monarkitë arabe sunite të Gjirit - Arabia Saudite, Emiratet dhe Bahreini (shpesh të përshkruara gabimisht si përfaqësuese të arabëve sunitë) ishin.

Machine Translated by Google

u sollën në një aleancë de facto me Izraelin për të qëndruar së bashku kundër Iranit. Nënprodukti i këtij konfigurimi ishte se këto dhe regjime të tjera arabe aleate me SHBA-në u inkurajuan të detyronin palestinezët të pranonin qëndrime maksimaliste izraelite që do të ishin, dhe dukeshin të destinuara të ishin, fatale për kauzën e tyre. Kjo iniciativë u koordinua ngushtë me këto regjime, nëpërmjet ndërmjetësimit të të dërguarit të jashtëzakonshëm presidencial Jared Kushner, dhëndrit të Trump, gjithashtu një manjat i pasurive të paluajtshme dhe një sionist ekstrem i zjarrtë, familja e të cilit kishte dhuruar gjithashtu për vendbanimet hebraike.

Në bashkëpunim me partnerët e tyre të Gjirit, në një konferencë në qershor 2019 në Bahrein dhe në vende të tjera, Kushner, Greenblatt dhe Friedman publikisht shtynë përpara atë që në thelb ishte një iniciativë zhvillimi ekonomik për Bregun Perëndimor dhe Rripin e Gazës, që synonte të vepronte në kushtet ekzistuese të kontrollit praktikisht të plotë izraelit. Kushner hodhi dyshime mbi mundësinë e vetëqeverisjes së pavarur palestineze, duke thënë, "do të duhet ta shohim". Ai u mbështet në leksikun klasik kolonialist për të shtuar, "Shpresa është që me kalimin e kohës ata të bëhen të aftë për të qeverisur". E tëra që palestinezët meritonin, sipas Kushner, ishte "mundësia për të jetuar një jetë më të mirë... mundësia për të paguar hipotekën e tyre". 18 Me zgjidhjen e tyre në thelb ekonomike, kjo trojkë tregoi injorancë të jashtëzakonshme të një konsensusi të fortë të ekspertëve se ekonomia palestineze është mbytur kryesisht nga ndërhyrja sistematike e pushtimit ushtarak izraelit që plani i tyre kishte për qëllim ta mbante në vend. Administrata Trump e përkeqësoi këtë mbytje ekonomike duke prerë ndihmën amerikane për AP dhe UNRWA-n. SHBA-të gjithashtu vazhduan të mbështesin bllokadën e Gazës nga Izraeli, të ndihmuar nga Egjipti, me efektet e saj katastrofike mbi 1.8 milion njerëz.

Aspekti vendimtar politik i marrëveshjes së shekullit të Trump thuhet se përmbahej në skicat e një propozimi amerikano-izraelit që AP-ja u detyrua ta pranonte. Kjo supozohej se përfshinte krijimin e një entiteti jo-kontinent dhe jo-sovran pa heqjen e asnjë prej vendbanimeve ekzistuese të paligjshme izraelite, të cilat do të njiheshin, “legalizoheshin” dhe do t’i aneksoheshin Izraelit.
Ky entitet do të mbetej nën kontrollin e plotë të sigurisë izraelite (për të cilin thuhet se palestinezët do të duhet të paguajnë!) dhe për këtë arsye do të ishte një shtet vetëm në emër. Do të përjashtonte sovranitetin ose kontrollin mbi Jerusalemin dhe do të vendosej në Rripin e Gazës dhe në dhjetëra fragmente të shpërndara që arrijnë në total nën 40 përqind të Bregut Perëndimor që përbëjnë Zonat A dhe B, me disa pjesë të C ndoshta që do të përfshihen, por vetëm subjekt i negociatave të mëtejshme.[19]

Machine Translated by Google

E lidhur ngushtë me një qasje të tillë ishte njohja e Jerusalemit si kryeqytet i Izraelit nga Trump në dhjetor 2017 dhe zhvendosja pasuese e Ambasadës Amerikane atje. Ky veprim shënoi një ndryshim revolucionar nga më shumë se shtatëdhjetë vjet politikë amerikane, që daton që nga Asambleja e Përgjithshme e OKB-së 181, ku statusi i qytetit të shenjtë do të mbetej i papërcaktuar në pritje të një zgjidhjeje përfundimtare të çështjes së Palestinës, e cila do të bihej dakord nga të dyja palët. Kjo fyerje u pasua më pas nga shpallja e Trump që njihte sovranitetin izraelit mbi Lartësitë e aneksuara të Golanit, një tjetër ndryshim radikal i politikës amerikane.

Me këto dy deklarata, administrata hoqi në mënyrë të njëanshme çështjet - njërën prej të cilave, atë të Jerusalemit, Izraeli është i detyruar të negociojë me palestinezët sipas një traktati - nga tavolina. Përveç përmbysjes së dekadave të politikës amerikane, grupi i Trump hodhi poshtë një tërësi të së drejtës ndërkombëtare dhe konsensusit, vendimet e Këshillit të Sigurimit të OKB-së, opinionin botëror dhe sigurisht të drejtat e palestinezëve. Trump pranoi plotësisht qëndrimin e Izraelit mbi çështjen jetësore të Jerusalemit dhe e bëri këtë pa asnjë quid pro quo nga Izraeli dhe pa asnjë pranim të kërkesave palestineze për njohjen e qytetit si kryeqytet i Palestinës. Po aq e rëndësishme, në mënyrë të nënkuptuar, Trump mbështeti përkufizimin e gjerë të Izraelit për një "Jerusalem të bashkuar", duke përfshirë zonat e gjera arabe brenda dhe përreth qytetit të përvetësuara nga Izraeli që nga viti 1967. Megjithëse administrata deklaroi se kufijtë aktualë ishin ende për t'u negociuar, shpallja e saj nënkuptonte në fakt se nuk kishte mbetur asgjë për të negociuar.

Përmes këtyre dhe veprimeve të tjera, Shtëpia e Bardhë konfirmoi në mënyrë implicite skicat e propozimit amerikano-izraelit: ajo shmangu në mënyrë të qartë miratimin e një zgjidhjeje me dy shtete; mbylli misionin palestinez në Uashington DC dhe konsullatën amerikane në Jerusalemin Lindor që kishte shërbyer si një ambasadë joformale për palestinezët; ajo pretendoi se, në kundërshtim me statusin e të gjithë refugjatëve të tjerë që nga Lufta e Dytë Botërore, pasardhësit e palestinezëve, të shpallur refugjatë në vitin 1948, nuk janë vetë refugjatë. Së fundmi, duke miratuar aneksimin e Jerusalemit dhe Lartësive të Golanit nga Izraeli, Trump hapi rrugën për aneksimin e çdo pjese të Bregut Perëndimor të pushtuar që Izraeli do të zgjidhte të përpinte.

Në këmbim të këtyre shkeljeve drastike të të drejtave palestineze, palestinezëve do t'u ofroheshin para, të mbledhura nga monarkitë e Gjirit.
Oferta u formalizua në konferencën e qershorit 2019 në Bahrein, në të cilën AP refuzoi të merrte pjesë. Propozimi i Kushnerit për të blerë kundërshtimin palestinez ndaj një plani që shmangte një zgjidhje politike të negociuar, në fakt nuk ishte gjë tjetër veçse një version i ringrohur i planeve të ngjashme për "paqe ekonomike" në vend të të drejtave të mbrojtura.

Machine Translated by Google

nga udhëheqësit izraelitë, nga Shimon Peres te Netanyahu. Për Netanyahun dhe mbështetësit ultranacionalistë të kolonëve ekstremistë, një ëmbëlsues ekonomik për pilulën e hidhur që palestinezët duhej të gëlltisnin, ishte bërë një pikë thelbësore në qasjen e tyre të hapur aneksionaliste.

Në fakt, ajo që ishte më mbresëlënëse në lidhje me politikën e Shtëpisë së Bardhë në Lindjen e Mesme ishte se ajo në fakt iu ishte dhënë Netanyahut dhe aleatëve të tij në Izrael dhe Shtetet e Bashkuara. Iniciativat e saj duket se kanë ardhur të paketuara paraprakisht nga depoja e ideve të së djathtës izraelite: zhvendosja e ambasadës amerikane në Jerusalem, njohja e aneksimit të Golanit, heqja dorë në mënyrë të pahijshme nga çështja e refugjatëve palestinezë, përpjekja për të likuiduar UNRWA-në dhe tërheqja nga marrëveshja bërthamore e epokës së Obamës me Iranin. Vetëm disa gjëra mbetën në listën e dëshirave të Netanyahut: aneksimi i pjesës më të madhe të Bregut Perëndimor, refuzimi formal amerikan i shtetësisë sovrane palestineze, krijimi i një lidershipi palestinez kuisling pa dhëmbë - e gjithë paketa kishte për qëllim t'i detyronte palestinezët të pranonin se janë një popull i mundur.

Asgjë nga këto nuk ishte krejtësisht e re, duke pasur parasysh praktikën e kaluar amerikane. Por njerëzit e Trumpit braktisën edhe pretendimin e vjetër e të shëmtuar për paanshmëri. Me këtë plan, Shtetet e Bashkuara pushuan së qeni "avokati i Izraelit", duke u bërë në vend të kësaj zëdhënësi i qeverisë më ekstreme në historinë e Izraelit, duke propozuar të negociojë drejtpërdrejt me palestinezët në emër të Izraelit, me ndihmën e mirëpritur të aleatëve të tij më të ngushtë arabë. Ndoshta Shtëpia e Bardhë po bënte diçka tjetër: të gjeneronte projekt-propozime që ishin aq ofenduese pro-Izraelit saqë ishin të papranueshme edhe për palestinezët më të bindur. Me këtë taktikë, qeveria izraelite mund t'i paraqiste palestinezët si refuzues dhe të vazhdonte të shmangte negociatat, duke ruajtur status quo-në e aneksimit të zvarritur, zgjerimit të kolonizimit dhe diskriminimit ligjor. Në të dyja rastet, rezultati do të ishte i njëjtë: palestinezëve iu bë e ditur se perspektiva e një të ardhmeje të pavarur në atdheun e tyre ishte e mbyllur dhe se përpjekja koloniale izraelite kishte dorë të lirë për ta formësuar Palestinën sipas dëshirës.

Ky është një përfundim që pjesa më e madhe e botës e hedh poshtë dhe me siguri do të hasë në rezistencë, si në nivel lokal ashtu edhe në atë global. Është gjithashtu në kundërshtim me çdo parim të lirisë, drejtësisë dhe barazisë që Shtetet e Bashkuara supozohet se përfaqësojnë. Një rezolutë e imponuar në mënyrë strikte mbi kushtet e ashpra izraelite do të sjellë në mënyrë të pashmangshme më shumë konflikt dhe pasiguri për të gjithë të përfshirët. Megjithatë, për palestinezët ajo paraqet edhe mundësi.

Machine Translated by Google

STRATEGJITË EKZISTUESE të të dy fraksioneve kryesore politike palestineze, Fatah dhe Hamas, nuk kanë dhënë asnjë rezultat, gjë që dëshmohet nga përshpejtimi i kontrollit izraelit mbi të gjithë Palestinën. As varësia nga ndërmjetësimi i SHBA-së në negociatat e pafrytshme si pjesë e përdorimit të vetëm të diplomacisë së dobët të epokës së Abbasit dhe as një strategji nominale e rezistencës së armatosur nuk i ka çuar përpara qëllimet kombëtare palestineze gjatë dekadave të fundit. As nuk ka shumë për të pritur palestinezët nga regjimet arabe si ato të Egjiptit dhe Jordanisë, të cilat sot nuk kanë turp të nënshkruajnë marrëveshje masive gazi me Izraelin, apo Arabinë Saudite dhe Emiratet e Bashkuara Arabe, të cilat kanë blerë armë dhe siguri izraelite. sisteme përmes prerjeve amerikane që vetëm sa e fshehin hollë origjinën e tyre. [20] Këto realizime kërkojnë një rivlerësim të kujdesshëm nga palestinezët të metodave të tyre, pavarësisht nëse qëllimet e tyre kombëtare përcaktohen si fundi i pushtimit dhe përmbysja e kolonizimit të tokës palestineze; krijimi i një shteti palestinez në 22 përqindëshin e mbetur të Palestinës së Mandatuar me Jerusalemin Lindor arab si kryeqytet; kthimi në atdheun e tyre stërgjyshor të asaj gjysmës së popullit palestinez që aktualisht jeton në mërgim; apo krijimi i një shteti demokratik dhe sovran binacional në të gjithë Palestinën me të drejta të barabarta për të gjithë, apo ndonjë kombinim ose ndryshim i këtyre opsioneve.

Si pala më e dobët në konflikt, pala palestineze nuk mund të përballojë të mbetet e ndarë. Por, përpara se të arrihet uniteti, duhet të bëhet një ripërcaktim i objektivave në bazë të një konsensusi të ri kombëtar. Është një akuzë e ashpër ndaj Fatahut dhe Hamasit që në dekadat e fundit iniciativat e shoqërisë civile, të tilla si lëvizja e bojkotit, heqjes së investimeve, sanksioneve dhe aktivizmi studentor, kanë bërë më shumë për të çuar përpara kauzën palestineze sesa çdo gjë që ka ndërmarrë secila prej këtyre dy fraksioneve kryesore. Një pajtim të paktën do të riparonte disa nga dëmet e shkaktuara nga ndarja e tyre, por pajtimi midis dy lëvizjeve politike ideologjikisht të falimentuara, sado i rëndësishëm që do të ishte, nuk mund të ofrojë strategjinë e re dinamike të nevojshme për të nxjerrë kauzën palestineze nga gjendja e saj aktuale e stagnimit dhe tërheqjes.

Një ndryshim kyç që nevojitet përfshin pranimin se strategjia diplomatike e miratuar nga OÇP-ja që nga vitet 1980 ishte fatalisht e gabuar: Shtetet e Bashkuara nuk janë dhe nuk mund të jenë ndërmjetës, ndërmjetës ose palë neutrale. Ajo prej kohësh i ka kundërshtuar aspiratat kombëtare palestineze dhe është zotuar zyrtarisht të mbështesë qëndrimet e qeverisë izraelite mbi Palestinën. Lëvizja kombëtare palestineze duhet të njohë natyrën e vërtetë të qëndrimit amerikan dhe të ndërmarrë një punë të përkushtuar politike dhe informative në bazë për ta bërë të qartë qëllimin e saj.

Machine Translated by Google

rast brenda Shteteve të Bashkuara, siç ka bërë lëvizja sioniste për më shumë se një shekull. Kjo detyrë nuk do të zgjasë domosdoshmërisht breza, duke pasur parasysh ndryshimet e rëndësishme që kanë ndodhur tashmë në sektorë kyç të opinionit publik. Ka shumë për të ndërtuar mbi të.

Megjithatë, lidershipi palestinez i ndarë në dy pjesë sot duket se nuk ka një kuptim më të mirë të funksionimit të shoqërisë dhe politikës amerikane sesa paraardhësit e tij. Ai nuk ka asnjë ide se si të angazhohet me opinionin publik amerikan dhe nuk ka bërë asnjë përpjekje serioze për ta bërë këtë. Kjo injorancë e natyrës komplekse të sistemit politik amerikan ka penguar hartimin e një programi të qëndrueshëm për të arritur elementë potencialisht simpatikë të shoqërisë civile.

Në të kundërt, pavarësisht pozicionit dominues që Izraeli dhe mbështetësit e tij gëzojnë në Shtetet e Bashkuara, ata vazhdojnë të shpenzojnë burime të shumta për të çuar përpara kauzën e tyre në arenën publike. Edhe pse përpjekja për të mbështetur të drejtat e palestinezëve është financuar dobët dhe është përbërë vetëm nga iniciativa nga elementë të shoqërisë civile, ajo ka arritur suksese të jashtëzakonshme në fusha të tilla si artet (veçanërisht kinemaja dhe teatri); sfera ligjore, ku mbrojtësit e lirisë së fjalës dhe Amendamentit të Parë janë bërë aleatë të rëndësishëm kundër sulmeve të vazhdueshme ndaj mbështetësve të BDS-së; sektorët e akademisë, veçanërisht studimet e Lindjes së Mesme dhe amerikane; disa sindikata dhe kisha; dhe pjesë kyçe të bazës së Partisë Demokratike.

Një punë e ngjashme duhet të drejtohet në Evropë, Rusi, Indi, Kinë, Brazil dhe shtete të paangazhuara. Izraeli ka bërë përparim vitet e fundit në kultivimin e elitave dhe opinionit publik në këto vende, ndërsa shumë prej tyre, veçanërisht Kina dhe India, po bëhen më aktive në Lindjen e Mesme. 21 Edhe pse shumica e shteteve arabe kontrollohen nga regjime jodemokratike të nënshtruara ndaj Shteteve të Bashkuara dhe që dëshirojnë miratimin e Izraelit, opinioni publik arab mbetet jashtëzakonisht i ndjeshëm ndaj apelit të Palestinës. Kështu, në vitin 2016, 75 përqind e të anketuarve në dymbëdhjetë vende arabe e konsideruan çështjen e Palestinës një shqetësim për të gjithë arabët dhe 86 përqind nuk e miratuan njohjen e Izraelit nga ana e arabëve për shkak të politikave të tij të drejtuara kundër Palestinës. 22 Palestinezët duhet të ringjallin strategjinë e mëparshme të PLO-së për t'iu drejtuar opinionit publik arab simpatik, mbi kokat e regjimeve të pandjeshme.

Më e rëndësishmja është se, nëse hyrja në negociata bazuar në një konsensus palestinez bëhet e mundur, çdo diplomaci e ardhshme duhet të refuzojë formulën e përkohshme të Oslos dhe të vazhdojë mbi një bazë krejtësisht të ndryshme. Një fushatë intensive globale për marrëdhëniet me publikun dhe diplomacinë duhet të synojë kërkimin e mbështetjes ndërkombëtare.

Machine Translated by Google

sponsorizimin dhe refuzimin e kontrollit ekskluziv të SHBA-së mbi procesin (një kërkesë që tashmë është bërë dobët nga AP). Përtej kësaj, për qëllime negociatash, palestinezët duhet t'i trajtojnë Shtetet e Bashkuara si një zgjatim të Izraelit. Si një superfuqi, ajo domosdoshmërisht do të përfaqësohej në çdo bisedime, por duhet të konsiderohet si një palë kundërshtare, madje e ulur me Izraelin në anën e kundërt të tryezës, gjë që do të përfaqësonte pozicionin e saj të vërtetë të paktën që nga viti 1967.

Negociatat e reja do të duhej të rihapnin të gjitha çështjet thelbësore të krijuara nga lufta e vitit 1948, të cilat u mbyllën në favor të Izraelit në vitin 1967 nga Rezoluta 242 e Këshillit të Sigurimit të OKB-së: kufijtë e ndarjes së Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së të vitit 1947, Rezoluta 181 e OKB-së dhe propozimi i saj corpus separatum për Jerusalemin; kthimi dhe kompensimi i refugjatëve; dhe të drejtat politike, kombëtare dhe civile të palestinezëve brenda Izraelit. Bisedime të tilla duhet të theksojnë barazinë e plotë të trajtimit të të dy popujve dhe të bazohen në Konventat e Hagës dhe të Katërt të Gjenevës, Kartën e Kombeve të Bashkuara me theksin e saj në vetëvendosjen kombëtare, dhe të gjitha rezolutat përkatëse të Këshillit të Sigurimit të OKB-së dhe Asamblesë së Përgjithshme, jo vetëm ato të zgjedhura me kujdes nga Shtetet e Bashkuara në fa

Administrata aktuale në Uashington dhe qeveria izraelite sigurisht që nuk do t'i pranonin kurrë kushte të tilla, dhe kështu këto, për momentin, do të përbënin parakushte të pamundura për negociata. Pikërisht kjo është çështja. Ato kanë për qëllim të largojnë shtyllat e synimit nga formulat e hartuara si të favorshme për Izraelin. Vazhdimi i negociatave mbi bazën ekzistuese thellësisht të gabuar mund të përforcojë vetëm një status quo që po çon drejt përthithjes përfundimtare të Palestinës në Tokën e Madhe të Izraelit. Nëse një përpjekje serioze dhe e qëndrueshme diplomatike dhe e marrëdhënieve me publikun palestineze do të bënte fushatë për kushte të tilla të reja që synojnë arritjen e një paqeje të drejtë dhe të barabartë, shumë vende do të ishin të gatshme t'i merrnin në konsideratë ato. Ato madje mund të ishin të gatshme të sfidonin monopolin gjysmë shekullor të SHBA-së mbi paqebërjen, një monopol që ka qenë vendimtar në parandalimin e paqes në Palestinë. 23 Një element i harruar, por thelbësor i axhendës politike palestineze është puna brenda Izraelit, konkretisht

bindja e izraelitëve se ekziston një alternativë ndaj shtypjes së vazhdueshme të palestinezëve. Ky është një proces afatgjatë që nuk mund të shpërfillet si një formë e “normalizimit” të marrëdhënieve me Izraelin: as algjerianët dhe as vietnamezët nuk ia mohuan vetes në mënyrë të shkurtër mundësinë për të bindur opinionin publik në vendin e shtypësit të tyre për drejtësinë e kauzës së tyre - përpjekje që kontribuan ndjeshëm në fitoren e tyre. As palestinezët nuk duhet ta bëjnë këtë.

Machine Translated by Google

Populli palestinez, rezistenca e të cilit ndaj kolonializmit ka përfshirë një betejë të vështirë, nuk duhet të presë rezultate të shpejta. Ata kanë treguar durim, këmbëngulje dhe vendosmëri të pazakontë në mbrojtjen e të drejtave të tyre, gjë që është arsyeja kryesore pse kauza e tyre është ende gjallë. Tani është thelbësore që të gjithë elementët në shoqërinë palestineze të miratojnë një strategji të menduar mirë dhe afatgjatë, që do të thotë të rimendojnë shumë nga ato që janë bërë në të kaluarën, të kuptojnë se si lëvizjet e tjera çlirimtare arritën të ndryshonin një ekuilibër të pafavorshëm forcash dhe të kultivojnë të gjithë aleatët e mundshëm në luftën e tyre.

DUKE DUKE PASUR NJË BOTE ARABE që është në një gjendje rrëmuje më të madhe se në çdo kohë që nga fundi i Luftës së Parë Botërore dhe një lëvizje kombëtare palestineze që duket se është pa busull, mund të duket se ky është një moment i përshtatshëm për Izraelin dhe Shtetet e Bashkuara që të bashkëpunojnë me partnerët e tyre autokratë arabë për të varrosur çështjen e Palestinës, për të hequr qafe palestinezët dhe për të shpallur fitoren. Nuk ka gjasa të jetë kaq e thjeshtë. Ekziston çështja jo e parëndësishme e publikut arab, i cili mund të mashtrohet ndonjëherë, por jo gjithmonë, dhe kjo del në pah me flamujt palestinezë që valëviten sa herë që rrymat demokratike ngrihen kundër autokracisë, si në Kajro në vitin 2011 dhe në Algjer në pranverën e vit Hegjemonia rajonale e Izraelit varet në një masë shumë të madhe nga mbajtja në pushtet e regjimeve arabe jodemokratike që do ta shtypin një ndjenjë të tillë. Sado e largët që mund të duket sot, demokracia e vërtetë në botën arabe do të ishte një kërcënim i rëndë për dominimin rajonal dhe lirinë e veprimit të Izraelit.

Po aq e rëndësishme është edhe rezistenca popullore që palestinezët mund të pritet të vazhdojnë të ngrenë, pavarësisht marrëveshjes së shëmtuar që udhëheqësit e tyre të diskredituar mund të pranojnë gabimisht. Edhe pse Izraeli është hegjemoni bërthamor rajonal, dominimi i tij nuk është i pakontestueshëm në Lindjen e Mesme, ashtu si edhe legjitimiteti i regjimeve arabe jodemokratike të cilat po bëhen gjithnjë e më shumë klientë të tij. Së fundmi, Shtetet e Bashkuara, pavarësisht gjithë fuqisë së tyre, kanë luajtur një rol dytësor - ndonjëherë aspak rol - në krizat në Siri, Jemen, Libi dhe gjetkë në rajon. Nuk do ta ruajë domosdoshmërisht monopolin pothuajse mbi çështjen e Palestinës, dhe në fakt mbi të gjithë Lindjen e Mesme, që e ka gëzuar për kaq gjatë.

Konfigurimet e fuqisë globale kanë ndryshuar: bazuar në nevojat e tyre në rritje për energji, Kina dhe India do të kenë më shumë për të thënë rreth Lindjes së Mesme në shekullin e njëzet e një sesa në atë të mëparshëm.

Machine Translated by Google

Në Lindjen e Mesme, Evropa dhe Rusia janë prekur më shumë se Shtetet e Bashkuara nga paqëndrueshmëria atje dhe mund të pritet që të luajnë role më të mëdha. Shtetet e Bashkuara me shumë gjasa nuk do të vazhdojnë të kenë dorën e lirë që kishte dikur Britania. Ndoshta ndryshime të tilla do t'u lejojnë palestinezëve, së bashku me izraelitët dhe të tjerë në mbarë botën që dëshirojnë paqe dhe stabilitet me drejtësi në Palestinë, të krijojnë një trajektore të ndryshme nga ajo e shtypjes së një populli nga një tjetër. Vetëm një rrugë e tillë e bazuar në barazi dhe drejtësi është e aftë të përfundojë luftën njëqindvjeçare kundër Palestinës me një paqe të qëndrueshme, një paqe që sjell me vete çlirimin që populli palestinez meriton.

Machine Translated by Google

FALENDERIME

U kam një borxh të vetëdijshëm ose të pavetëdijshëm të gjithë atyre njerëzve, përmes përvojave të të cilëve jam përpjekur të tregoj historinë e këtij shekulli lufte kundër Palestinës. Leximi ose dëgjimi i fjalëve të tyre është ajo që më shtyu të shkruaj këtë libër në këtë formë. Në të, jam përpjekur të përcjell zëra që kanë mbetur kryesisht të padëgjuar në disonancën konfuze që rrethon çështjen e Palestinës.

Në një libër të mëparshëm, i falënderova tre tezet e mia, Anbara Salam al-Khalidi, Fatima al-Khalidi Salam dhe Wahidi al-Khalidi, që më dhanë imazhe të gjalla të nxjerra nga kujtimet e tyre të dekadave të para të shekullit të njëzetë. Edhe pse, ndërsa punoja në këtë libër, më erdhi shumë keq që nuk isha më në gjendje të konsultohesha me asnjërën prej tyre, ose me nënën time, Selwa Jeha al-Khalidi, dhe babanë tim, Ismail Raghib al-Khalidi, për ngjarjet që ata përjetuan, i kisha të gjithë vazhdimisht në mendje ndërsa e shkruaja. Edhe kur nuk i citoj drejtpërdrejt, të gjithë janë të pranishëm në faqet e tij. Secila në mënyrën e vet më mësoi diçka rreth së kaluarës dhe se si ajo përbën pjesë të së tashmes. Për fat të mirë, midis atyre që munda të konsultohesha dhe të përfitoja nga ata ishin kushëriri im, Profesor Walid Ahmad Samih Khalidi, në kujtesën e mrekullueshme të të cilit u thirra vazhdimisht kur mendoja për këtë temë (dhe në studimet pioniere të të cilit u mbështeta gjatë gjithë librit), kushërira ime Leila Husayn al-Khalidi al-Husayni dhe miq, kolegë dhe shokë nga Bejruti, ditë tepër të shumta për t'i përmendur.

U kam një borxh që nuk mund t'ua shlyej shumë njerëzve me të cilët kam diskutuar temën e këtij libri, ose që më kanë frymëzuar ta shkruaj atë. Djali im, Ismaili, më bindi fillimisht se ky ishte një projekt i vlefshëm dhe më ndihmoi të formësoja atë që në fillim. Ky libër ndoshta nuk do të ekzistonte pa kontributet e tij fillestare. Për vite me radhë para se të filloja ta shkruaja, Nawaf Salam

Machine Translated by Google

më nxiste vazhdimisht të shkruaja një histori të Palestinës që do të ishte e arritshme edhe për lexuesit e painformuar. Shpresoj që ajo që vijon të përmbushë pritjet e tij.

Ndërsa punoja në këtë projekt, konsultova shumë kolegë dhe miq të cilët më dhanë ndihmë të paçmuar, disa prej të cilëve lexuan pjesë të librit, dhe të gjithë meritojnë vlerësimin tim të veçantë. Midis tyre ishin Bashir Abu-Manneh, Suad Amiri, Seth Anziska, Qais al-Awqati, Remi Brulin, Musa Budeiri, Leena Dallasheh, Sheila Fitzpatrick, Samer Ghaddar, Magda Ghanma, Amira Hass, Nubar Hovsepian, Rafiq Husayni, Amy Kaplan, Ahmad Khalidi, Hasan Khalidi, Raja Khalidi, Barnett Rubin, Stuart Schaar, May Seikaly, Avi Shlaim, Ramzi Tadros, Salim Tamari, Naomi Wallace, John Whitbeck dhe Susan Ziadeh. Gjithashtu duhet t'i falënderoj ata që më ndihmuan me hulumtimin tim. Ata përfshijnë Jeanette Seraphim, bibliotekare në Institutin për Studime Palestineze, Yasmeen Abdel Majeed, Dr. Nili Belkind, Linda Butler, Leshasharee Amore Carter, Andrew Victor Hinton, Sean McManus, Patricia Morel, Khadr Salameh, Malek Sharif dhe Yair Svorai.

Kam prezantuar pjesë të këtij libri para audiencave në vende të ndryshme në katër kontinente dhe kam përfituar shumë nga komentet dhe njohuritë e tyre.
Këto përfshijnë Qendrën për Lindjen e Mesme të Universitetit Duke, Qendrën për Studime Palestineze në Shkollën për Studime Orientale dhe Afrikane, Universitetin Brown, Universitetin Yale, Qendrën Kevorkian për Lindjen e Mesme në Universitetin e Nju Jorkut, Universitetin Princeton, Centro d'Estudios Arabes në Universitetin e Santiagos, Qendrën Issam Fares për Politika Publike në Universitetin Amerikan të Bejrutit, Akademinë Diplomatike të Vjenës, Qendrën Globale Columbia në Aman, Klubin Harvard të Nju Jorkut dhe Komitetin e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Duhetthësueshme të Popullit Palestinez.

Mirënjohja ime më e thellë u takon atyre që e lexuan të gjithë librin, i pari ndër ta Tarif Khalidi, i cili, duke shqyrtuar me kujdes të gjithë dorëshkrimin, përdori ekspertizën e tij të gjerë dhe në këtë mënyrë më shpëtoi nga shumë gabime. Duke ndihmuar në përmirësimin e librit, Tarif bëri edhe një herë atë që ka bërë për shumë dekada: më dha këshilla të mira gjithmonë. Miku im i vjetër Jim Chandler e përdori përsëri syrin e tij të mprehtë për të përmirësuar prozën time dhe për të mprehur argumentet e mia.
Kritikja ime më e ashpër, gruaja ime Mona, jo vetëm që toleroi mungesat e mia të shumta e të zgjatura dhe shpërqendrimin tim të shpeshtë me një vetëpërmbajtje shembullore ndërsa po bëja kërkime dhe po shkruaja këtë libër, por gjithashtu përdori aftësitë e saj të pakrahasueshme editoriale për të sqaruar shkrimin tim dhe për të kufizuar prirjen time për përsëritje.

Machine Translated by Google

Dy vajzat, Dr. Lamya Khalidi dhe Dima Khalidi, Esq., ia shtuan ndjenjën e tyre të mprehtë kritike asaj të nënës së tyre, ashtu si edhe vëllai i tyre Ismail, i spërkatur me lehtësinë e tyre të zakonshme.

Agjenti im, George Lucas, ishte i paçmuar në ndihmën që i dha projektit formën e tij aktuale në një fazë të hershme, dhe në prezantimin tim me Sara Bershtel dhe Riva Hocherman në Metropolitan Books. Riva bëri shumë më tepër sesa bën zakonisht një redaktore e mirë: siç ka bërë me shumë të tjerë, ajo ndau me mua ekspertizën e saj të pakrahasueshme, ndërsa ndihmoi për t'i dhënë këtij libri formën që ka tani, duke e ristrukturuar dhe përmirësuar jashtëzakonisht. I detyrohem shumë mirënjohjes.

Nuk do ta kisha shkruar këtë libër pa gjithë këtë mbështetje të paçmuar, por është e qartë se përgjegjësia për përmbajtjen e tij është vetëm e imja.

Machine Translated by Google

SHËNIME

Numrat e faqeve për shënimet që u shfaqën në versionin e shtypur të këtij titulli nuk janë në librin tuaj elektronik. Ju lutemi përdorni funksionin e kërkimit në pajisjen tuaj të leximit elektronik për të kërkuar fragmentet përkatëse të dokumentuara ose të diskutuara.

HYRJE

1. Të dyja ndërtesat datojnë në fund të shekullit të shtatë, megjithëse Kupola në thelb e ruajti formën e saj. formën origjinale, ndërsa Xhamia al-Aksa u rindërtua dhe u zgjerua vazhdimisht.

2. Ndërtesa kryesore e bibliotekës, e njohur si Turbat Baraka Khan, përshkruhet në Michael Hamilton Burgoyne, Mamluk Jerusalem: Një Studim Arkitektonik (Londër: Shkolla Britanike e Arkeologjisë në Jerusalem dhe World of Islam Festival Trust, 1987), 109–16. Struktura përmban varret e Baraka Khan dhe dy djemve të tij. I pari ishte një udhëheqës ushtarak i shekullit të trembëdhjetë, vajza e të cilit ishte gruaja e sulltanit të madh mamluk, al-Zahir Baybars. Djali i saj, Sa'id, pasoi Baybars si sulltan.

3. Me këto fonde nga stërgjyshja ime, gjyshi im e rinovoi ndërtesën. Dorëshkrimet dhe librat e grupuar së bashku në bibliotekë u mblodhën nga gjyshi im nga pasuritë e paraardhësve tanë të ndryshëm, duke përfshirë koleksione që ishin krijuar fillimisht në shekullin e tetëmbëdhjetë dhe më herët. Uebsajti i bibliotekës përmban informacione bazë rreth saj, duke përfshirë qasjen në katalogun e dorëshkrimeve: http://www.khalidilibrary.org/indexe.html.

4. Bibliotekat private palestineze u plaçkitën sistematikisht nga ekipe të specializuara që vepronin pas avancimit të forcave sioniste, ndërsa ato pushtuan fshatrat dhe qytetet e banuara nga arabë, veçanërisht Jaffa-n, Haifën dhe lagjet arabe të Jerusalemit Perëndimor, në pranverën e vitit 1948. Dorëshkrimet dhe librat e vjedhur u depozituan në Bibliotekën e Universitetit Hebraik, tani Biblioteka Kombëtare e Izraelit, nën titullin "AP" për "pronë të braktisur", një përshkrim tipik oruellian i një procesi përvetësimi kulturor pas pushtimit dhe shpronësimit: Gish Amit, "Shpëtim apo Plaçkitje? 'Koleksioni' i Izraelit i Bibliotekave Private Palestineze në Jerusalemin Perëndimor", Journal of Palestine Studies 40, nr. 4 (2010–11): 6–25.

5. Burimi më i rëndësishëm mbi Yusuf Diya është seksioni mbi të nga Alexander Schölch, Palestina në Transformim, 1856–1882: Studime në Zhvillimin Social, Ekonomik dhe Politik (Washington, DC: Instituti për Studimet e Palestinës, 1993), 241–52. Ky seksion u ribotua.

Machine Translated by Google

në Jerusalem Quarterly 24 (Verë 2005): 65–76. Shih gjithashtu Malek Sharif, “Një portret i deputetëve sirianë në Parlamentin Osman”, në Eksperimenti i Parë Osman në Demokraci, red. Christoph Herzog dhe Malek Sharif (Würzburg: Nomos, 2010); dhe R. Khalidi, Identiteti Palestinez: Ndërtimi i Ndërgjegjes Kombëtare Moderne, red. i rish. (New York: Columbia University Press, 2010), 67–76.

6. Roli i tij si mbrojtës i të drejtave kushtetuese kundër absolutizmit të sulltanit përshkruhet në RE Devereux, Periudha e Parë Kushtetuese Osmane: Një studim i Kushtetutës dhe Parlamentit të Midhatit (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1963).

7. Duke përfituar nga shërbimi i tij si guvernator në distriktin Bitlis të Kurdistanit, në juglindje të asaj që sot është Turqia, ai prodhoi fjalorin e parë arabo-kurt, al-Hadiyya al-Hamidiyya fil-Lugha al-Kurdiyya. Gjeta kopje të këtij libri dhe të disa botimeve të tjera të tij midis materialeve në Bibliotekën Khalidi. Libri u botua në vitin 1310H/1893 në Stamboll nga Ministria Osmane e Arsimit dhe që atëherë është ribotuar disa herë. Përtej titullit të tij, i cili aludon në emrin e Sulltan Abdul-Abdul Hamidit II, hyrja e tij përfshin një dedikim të plotë për sulltanin, i cili ishte praktikisht i detyrueshëm për të siguruar që veprat të kalonin nëpër censurë, veçanërisht një nga një autor i konsideruar potencialisht subverziv nga autoritetet.

8. Der Judenstaat: Versuch einer modernen Lösung der Judenfrage (Leipzig dhe Vjenë: M. Breitenstein, 1896). Kjo broshurë është tetëdhjetë e gjashtë faqe e gjatë.

9. Theodor Herzl, Ditarë të Plotë, red. Raphael Patai (Nju Jork: Herzl Press, 1960), 88–89.

10. Letër nga Yusuf Diya Pasha al-Khalidi, Pera, Stamboll, drejtuar Kryerabinit Zadok Kahn, 1 Mars 1899, Arkivat Qendrore Sioniste, H1\197 [Dokumentet Herzl]. Mora një kopje të dixhitalizuar të këtij dokumenti me mirësjellje të Barnett Rubin. Letra u shkrua nga Hoteli Khedivial në lagjen Pera të Stambollit. Të gjitha përkthimet nga frëngjishtja origjinale janë të miat.

11. Letër nga Theodor Herzl drejtuar Yusuf Diya Pasha al-Khalidi, 19 mars 1899, ribotuar në Walid Khalidi, red., Nga streha në pushtim: Lexime në sionizëm dhe problemin e Palestinës (Bejrut, Instituti për Studime të Palestinës, 1971), 91–93.

12. Po aty.

13. Qëndrimi i Herzlit ndaj arabëve është një temë e diskutueshme, megjithëse nuk duhet të jetë e tillë. Ndër vlerësimet më të mira dhe më të balancuara janë ato të Walid Khalidi, “The Jewish-Ottoman Land Company: Herzl's Blueprint for the Colonization of Palestine,” Journal of Palestine Studies 22, nr. 2 (Dimër 1993): 30–47; Derek Penslar, “Herzl and the Palestine Arabs: Myth and Counter-Mith,” Journal of Israeli History 24, nr. 1 (2005), 65–77; dhe Muhammad Ali Khalidi, “Utopian Zionism or Zionist Proselitism: A Reading of Herzl's Altneuland,” Journal of Palestine Studies, 30, nr. 4 (Verë 2001): 55–67.

14. Teksti i kartës mund të gjendet te Walid Khalidi, “Kompania Toka Hebreo-Otomane”.

15. Romani pothuajse utopik i Herzl-it i vitit 1902, Altneuland (“Toka e Vjetër e Re”), përshkruante një Palestinë të së ardhmes që kishte të gjitha këto karakteristika tërheqëse. Shih Muhammad Ali Khalidi, “Sionizmi Utopik ose Proselitizmi Sionist”.

16. Sipas studiuesit izraelit Zeev Sternhell, gjatë gjithë dekadës së viteve 1920 “fluksi vjetor i kapitalit hebre ishte mesatarisht 41.5 përqind më i madh se produkti i brendshëm neto hebre (PND)… raporti i tij ndaj PND-së nuk ra nën 33 përqind në asnjë nga vitet para Luftës së Dytë Botërore…”: Mitet Themeluese të Izraelit: Nacionalizmi, Socializmi dhe Krijimi i

Machine Translated by Google

Shteti Hebraik (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1998), 217. Pasoja e këtij fluksi të jashtëzakonshëm të kapitalit ishte një normë rritjeje prej 13.2 përqind në vit për ekonominë hebraike të Palestinës nga viti 1922 deri në vitin 1947: për detaje shih R. Khalidi, Kafazi i Hekurt: Historia e Luftës Palestineze për Shtetësi (Boston: Beacon Press, 2007), 13–14.

17. Shifrat mbi humbjet palestineze gjatë revoltës u ekstrapoluan nga statistikat.
ofruar nga Walid Khalidi, red., Nga Streha në Pushtim, shtojca 4, 846–49.

18. Lord Curzon në Indi: Një Përzgjedhje nga Fjalimet e Tij si Zëvendësmbret dhe Guvernator i Përgjithshëm e Indisë, 1898–1905 (Londër: Macmillan, 1906), 589–90.

19. Po aty, 489.

20. Der Judenstaat, përkthyer dhe nxjerrë në pah pjesë nga libri The Sionist Idea: A Historical Analysis and Reader, red. Arthur Hertzberg (New York: Atheneum, 1970), 222.

21. Zangwill, në "Kthimi në Palestinë", New Liberal Review (dhjetor 1901), 615, shkroi se "Palestina është një vend pa popull; hebrenjtë janë një popull pa vend."
Për një shembull të kohëve të fundit të ripërdorimit tendencioz dhe të pafund të këtij slogani, shih Diana Muir, "Një Tokë pa Njerëz për një Njerëz pa Tokë", Middle East Quarterly (Pranverë 2008), 55–62.

22. Joan Peters, Nga kohërat e lashta: Origjina e konfliktit arabo-hebre mbi Palestinën (New York: HarperCollins, 1984). Libri u shkatërrua pa mëshirë në recensione nga Norman Finkelstein, Yehoshua Porath dhe shumë studiues të tjerë, të cilët pothuajse e quajtën atë një mashtrim. Rabini Arthur Hertzberg, i cili ishte për një kohë të shkurtër kolegu im në Universitetin e Kolumbias, më tha se libri u prodhua nga Peters, i cili nuk kishte ndonjë ekspertizë të veçantë në Lindjen e Mesme, me nxitjen dhe me burimet e një institucioni izraelit të krahut të djathtë. Në thelb, ai më tha se ata i dhanë asaj dosjet e tyre "duke vërtetuar" se palestinezët nuk ekzistonin, dhe ajo i shkroi ato. Unë nuk kam asnjë mënyrë për ta vlerësuar këtë pretendim. Hertzberg vdiq në vitin 2006 dhe Peters në vitin 2015.

23. Vepra të tilla janë të shumta. Shih, p.sh., Arnold Brumberg, Zion Before Zionism, 1838–1880 (Syracuse, NY: Syracuse University Press, 1985); ose në një formë sipërfaqësisht më të sofistikuar, veprën karakteristike polemike dhe tendencioze të Ephraim Karsh, Palestina e Tradhtuar (New Haven, CT: Yale University Press, 2011). Ky libër është pjesë e një zhanri të ri të "bursave" neokonservatore të financuar, ndër të tjera, nga multimilioneri i fondit të krahut të djathtë ekstrem, Roger Hertog, i cili merr falënderime bujare në parathënien e librit të Karsh. Një tjetër yll në këtë firmament neokonservator, Michael Doran i Institutit Hudson, anëtar i Bordit të të cilit është Hertog, është po aq bujar në falënderimet e tij për Hertog në parathënien e librit të tij Ike's Gamble: America's Rise to Dominance in the Middle East (New York: Simon and Schuster, 2016).

24. Qëndrimet e publikut amerikan ndaj Palestinës janë formësuar nga përbuzja e përhapur për arabët dhe myslimanët e përhapur nga Hollivudi dhe mediat masive, siç tregohet nga Jack Shaheen në libra si Reel Bad Arabs: How Hollywood Vilies a People (New York: Olive Branch Press, 2001), dhe nga trope të ngjashme specifike për Palestinën dhe palestinezët. Noga Kadman, Erased from Space and Consciousness: Israel and the Depopulated Palestinian Villages of 1948 (Bloomington: Indiana University Press, 2015), tregon nga intervista të gjera dhe burime të tjera se qëndrime të ngjashme kanë zënë rrënjë të thella në mendjet e shumë izraelitëve.

25. MM Silver, Eksodi ynë: Leon Uris dhe amerikanizimi i historisë së themelimit të Izraelit (Detroit: Wayne State University Press, 2010) analizon ndikimin e librit dhe filmit në kulturën popullore amerikane. Amy Kaplan argumenton se romani dhe filmi luajtën një rol të rëndësishëm.
rol qendror në amerikanizimin e sionizmit. Shih artikullin e saj "Sionizmi si Antikolonializëm:

Machine Translated by Google

Rasti i Eksodit," Historia Letrare Amerikane 25, nr. 4 (1 dhjetor 2013): 870–95, dhe
më e rëndësishmja, kapitulli 2 i librit të saj Izraeli ynë amerikan: Historia e një aleance të ngatërruar
(Kembrixh, MA: Shtëpia Botuese e Universitetit të Harvardit, 2018), 58–93.

26. Shih Zachary J. Foster, "Çfarë është një palestinez: Zbulimi i kompleksiteteve kulturore",
Foreign Affairs, 12 mars 2015, http://www.foreignaffairs.com/articles/143249/zachary-j-foster/whats-a-palestinian.
Pikëpamje të ngjashme mbahen fuqishëm nga donatorë të mëdhenj politikë si
manjati miliarder i kazinove Sheldon Adelson, donatori më i madh i vetëm për Partinë Republikane për
disa vite me radhë, i cili ka deklaruar se "palestinezët janë një popull i shpikur". Gjatë
në çdo "zgjedhje paraprake financiare" parazgjedhore, ai ka orkestruar spektaklin e pahijshëm të
kandidatë të mundshëm republikanë që kërcejnë sipas melodisë së tij. Shih Jason Horowitz, "Republikan"
"Konkurrentët i drejtohen Sheldon Adelson, pëllëmbët lart", New York Times, 27 prill 2015.
http://www.nytimes.com/2015/04/27/us/politics/republican-contenders-reach-out-to-sheldon-adelson-palms-
up.html; dhe Jonathan Cook, "Beteja midis amerikanëve dhe hebrenjve
Donatorët Politikë Lart," Nxehtësitë Al-Araby, Maj 2015, 4,
https://mail.google.com/mail/u/0/#label/Articles/14d22f412e42dbf1. Një nga më të mëdhenjtë
donatorë për Trump, Adelson mori shpërblimin e tij kur në dhjetor 2017 Shtetet e Bashkuara
njohu Jerusalemin si kryeqytet të Izraelit dhe më pas zhvendosi ambasadën amerikane atje.

27. Vladimir (më vonë Ze'ev) Jabotinsky, "Muri i Hekurt: Ne dhe Arabët", botuar për herë të parë në
Rusisht nën titullin "O Zheleznoi Stene" në Rassvyet, 4 nëntor 1923.

28. Lufta origjinale Njëqindvjeçare, midis shtëpisë së Plantagenetëve në Angli dhe
Dinastia Valois në Francë, në fakt zgjati 116 vjet, nga viti 1337 deri në vitin 1453.

29. Këto përfshijnë Identitetin Palestinez; Kafazin e Hekurt; Nën Rrethim: Vendimmarrja e PLO-së
Gjatë Luftës së vitit 1982, botim i rishikuar (New York: Columbia University Press, 2014); dhe Ndërmjetësit e
Mashtrimi: Si e ka dëmtuar SHBA-ja paqen në Lindjen e Mesme (Boston: Beacon Press), 2013.

30. Baroni, i cili ishte Profesori Nathan L. Miller i Historisë, Letërsisë dhe Hebraike
Institucionet në Universitetin e Kolumbias nga viti 1929 deri në vitin 1963 dhe konsiderohet si hebreu më i madh
historian i shekullit të njëzetë, mësoi babain tim, Ismail Khalidi, i cili ishte i diplomuar
student atje në fund të viteve 1940 dhe fillim të viteve 1950. Baroni më tha katër dekada më vonë se ai
kujtohej babai im dhe se ai kishte qenë një student i mirë, megjithëse duke pasur parasysh pagabueshmërinë e Baronit
mirësjellje dhe natyrë të mirë, ai mund të jetë përpjekur thjesht të jetë i sjellshëm.

31. Unë shqyrtova zgjedhjet e këqija të bëra nga udhëheqësit e lëvizjes kombëtare palestineze dhe
shanset e mëdha me të cilat u përballën në librin tim "Kafazi i Hekurt".

Machine Translated by Google

KAPITULLI 1

1. Ky citat i atribuohet gjerësisht Arthur James Balfour, dhe me të vërtetë tingëllon si ai.

2. Për detaje, shih Roger Owen, red., Studime mbi Historinë Ekonomike dhe Sociale të Palestinës në Shekujt e 19-të dhe 20-të (Londër: Macmillan, 1982).

3. Shih Ben Fortna, Klasa Perandorake: Islami, Shteti dhe Arsimi në Perandorinë e Vonë Osmane (Oxford: Oxford University Press, 2002); dhe Selçuk Somel, Modernizimi i Arsimit Publik në Perandorinë Osmane, 1839–1908: Islamizimi, Autokracia dhe Disiplina (Leiden: Brill, 2001); Kështu, deri në vitin 1947, gati 45 përqind e popullsisë arabe në moshë shkollore dhe shumica dërrmuese e djemve dhe vajzave urbane ishin në shkollë, gjë që krahasohej në mënyrë të favorshme me situatën në vendet fqinje arabe: AL Tibawi, Arsimi Arab në Palestinën e Mandatorit: Një Studim mbi Tre Dekadat e Administratës Britanike (Londër: Luzac, 1956), tabela, 270–71. Themeli për këto përparime arsimore u hodh në epokën osmane. Shih gjithashtu R. Khalidi, Kafazi i Hekurt, 14–16; dhe Ami Ayalon, Leximi i Palestinës: Shtypi dhe Shkrim-Leximi, 1900–1948 (Austin: Shtëpia Botuese e Universitetit të Teksasit, 2004).

4. Kontrastet midis malësive dhe bregdetit janë ndër temat në veprën e Salim Tamarit, Mali kundër Detit: Ese mbi Shoqërinë dhe Kulturën Palestineze (Oakland: University of California Press, 2008). Tamari ia atribuon këtë njohuri Albert Hourani-t: shih leksionin e Hourani-t të vitit 1985 në Liban: Një Hyrje Historike," http://lebanesestudies.com/wp-content/uploads/2012/04/c449fe11.-A-political-society-in-Lebanon-Albert-Hourani-1985.pdf. Shih gjithashtu Sherene Seikaly, Burrat e Kapitalit: Mungesa dhe Ekonomia në Palestinën e Mandatuar (Stanford, CA: Stanford University Press, 2016); Abigail Jacobson, Nga Perandoria në Perandori: Jerusalemi midis Sundimit Osman dhe Britanik (Syracuse, NY: Syracuse University Press, 2011); Mahmoud Yazbak, Haifa në Periudhën e Vonë Osmane, 1864–1914: Një Qytet Musliman në Tranzicion (Leiden: Brill, 1998); dhe May Seikaly, Haifa: Transformimi i një Shoqërie Arabe, 1918–1939 (Londër: IB Tauris, 1995).

Shqetësimi

5. Këto zhvillime janë shqyrtuar në detaje në R. Khalidi, Identiteti Palestinez. Shih gjithashtu Muhammad Muslih, Origjina e Nacionalizmit Palestinez (New York: Columbia University Press, 1988); dhe Ami Ayalon, Leximi i Palestinës.

6. Një bollëk studimesh shkencore tani tregon shkallën e lartë të integrimit të komuniteteve mizrahi dhe sefardike brenda shoqërisë palestineze, pavarësisht fërkimeve të rastit dhe antisemitizmit të përhapur shpesh nga misionarët e krishterë evropianë. Shih Menachem Klein, Jetë të Përbashkëta: Arabë dhe Hebrenj në Jerusalem, Jaffa dhe Hebron (Londër: Hurst, 2015); Gershon Shafir, Toka, Puna dhe Origjina e Konfliktit Izraelito-Palestinë 1882–1914 (Kembrixh: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kembrixhit, 1989); Zachary Lockman, Shokë dhe Armiq: Punëtorë Arab dhe Hebrenj në Palestinë, 1906–1948 (Oakland: Universiteti i Kalifornisë, 1996); Abigail Jacobson, Nga Perandoria në Perandori. Shih gjithashtu Gabriel Piterberg, "Hegeliani i Ri i Sociologjisë Izraelite: Gershon Shafir dhe Korniza Koloniale-Stabiliste", Journal of Palestine Studies 44, nr. 3 (Pranvera 2015): 17–38.

7. Kundërshtimi më i mirë dhe i shkurtër i asaj që dikur ishte një paradigmë e përhapur e "rënies" së shoqërive të Lindjes së Mesme është Roger Owen, "Lindja e Mesme në Shekullin e Tetëmbëdhjetë - Një Shoqëri 'Islamike' në Rënie? Një Kritikë e Shoqërisë Islamike dhe Perëndimit të Gibb dhe Bowen", Buletini (Shoqata Britanike për Studime të Lindjes së Mesme) 3, nr. 2 (1976): 110–17.

8. Për të përmendur vetëm sferën e demografisë, libri i Justin McCarthy-t, Popullsia e Palestinës: Statistikat e Popullsisë së Periudhës së Vonë Osmane dhe Mandati (New York: Columbia University Press, 1990), është një shembull i një pune të bazuar kryesisht në burimet arkivore osmane për

Machine Translated by Google

periudha para vitit 1918, dhe e cila i jep fund miteve të boshllëkut dhe shterpësisë së Palestinës përpara se të fillonin të ndiheshin efektet "e mrekullueshme" të kolonizimit sionist.

9. Ndër veprat më të rëndësishme mbi këto transformime në Palestinë janë Alexander Schölch, Palestina në Transformim, 1856–1882: Studime në Zhvillimin Social, Ekonomik dhe Politik, përkthyer nga William C. Young dhe Michael C. Gerrity (Uashington, DC: Instituti për Studimet e Palestinës, 1993); Beshara Doumani, Rizbulimi i Palestinës: Tregtarë dhe fshatarë në Xhabal Nablus, 1700–1900 (Oakland: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kalifornisë, 1995); dhe Owen, Studime në Historinë Ekonomike dhe Sociale të Palestinës në Shekujt e 19-të dhe të 20-të.

10. Linda Schatkowski Schilcher, "Uria e viteve 1915–1918 në Sirinë e Madhe", në Problemet e Lindjes së Mesme Moderne në Perspektivë Historike, red. John Spagnolo (Reading, Mbretëria e Bashkuar: Ithaca Press, 1912), 234–54. Për ndikimin traumatik afatgjatë të vuajtjeve të tmerrshme që duroi popullsia gjatë luftës, shih Samuel Dolbee, "Seferberlik dhe Këmbët e Zbathura: Vështirësitë Rurale, Ëndrrat Qytetare dhe Përkatësia Sociale në Sirinë e viteve 1920", Jerusalem Quarterly, nr. 51 (Vjeshtë 2012), 21–35.

11. Ndoshta 1.5 milion armenë u zhdukën në gjenocidin që filloi në prill të vitit 1915. Edhe pa përfshirë këto viktima, 1.5 milion vdekjet e tjera osmane gjatë luftës si përqindje e popullsisë totale ishin pothuajse dyfishi i numrit të dytë më të lartë të viktimave, atyre të Francës dhe Gjermanisë, përkatësisht 4.4 përqind dhe 4.3 përqind të popullsisë totale. Shifra të tjera e çojnë numrin total të vdekjeve osmane gjatë luftës në pesë milionë, ose rreth 25 përqind të popullsisë.

12. Këto figura janë nga Edward Erikson, Ordered to Die: A History of the Ottoman Army in World War I (Westport, CT: Greenwood Press, 2001), 211. Shih gjithashtu Hikmet Ozdemir, The Ottoman Army, 1914–1918: Disease and Death on the Battlefield (Salt Lake City: University of Utah Press, 2008); Kristian Coates Ulrichsen, The First World War in the Middle East (Londër: Hurst, 2014); dhe Yigit Akin, When the War Came Home: The Ottoman's Great War and the Devastation of an Empire (Stanford, CA: Stanford University Press, 2018).

13. McCarthy, Popullsia e Palestinës, 25–27. Në kontrast, McCarthy thekson se, pavarësisht viktimave të rënda në luftë, vetëm 1 përqind e popullsisë franceze u humb gjatë Luftës së Parë Botërore, gjatë së cilës Anglia dhe Gjermania "nuk pësuan asnjë humbje të popullsisë totale".

14. 'Anbara Salam Khalidi, Kujtimet e një feministeje të hershme arabe: Jeta dhe aktivizmi i Anbara Salam Khalidi (Londër: Pluto Press, 2013), 68–69.

15. Husayn Fakhri al-Khalidi, Mada 'ahd al-muxhamalat: Mudhakkirat Husayn Fakhri al-Khalidi[Epoka e hipokrizisë (fjalë për fjalë: bukuritë) ka përfunduar: Kujtimet e Husejn Fakhri al-Khalidi] (Amman: Dar al-Shuruq, 1:2014).

16. Ndikimi që pati ekzekutimi i të fejuarit të saj tek tezja ime përshkruhet në Kujtimet e një Feministeje të Hershme Arabe, 63–67. Abd al-Ghani al-Uraysi ishte bashkëredaktor i gazetës me ndikim të Bejrutit al-Mufid dhe një intelektual i shquar arabist. Kujtimet e Anbara Salam Khalidi dhe kujtimet e saj ishin ndër burimet kryesore për një artikull që shkrova për të dhe gazetën e tij: "Abd al-Ghani al-Uraisi dhe al-Mufid: Shtypi dhe Nacionalizmi Arab Para vitit 1914", në Jeta Intelektuale në Lindjen Arabe, 1890–1939, red. Marwan Buheiri (Bejrut: Shtëpia Botuese e Universitetit Amerikan të Bejrutit, 1981), 38–61.

17. Intervista, Walid Khalidi, Kembrixh, MA, 12 tetor 2014 dhe 19 nëntor 2016. Kushëriri im i parë, Walidi, i lindur në vitin 1925, e dëgjoi historinë e zhvendosjes së familjes gjatë luftës kur ishte i vogël nga gjyshi ynë. Disa detaje konfirmohen nga kujtimet e xhaxhait tonë, Husayn Fakhri al-Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, 1:75.

Machine Translated by Google

18. Intervistë me Fatima al-Khalidi Selam, Bejrut, 20 mars 1981.

19. 'Arif Shehadeh (i njohur më mirë si 'Arif al-'Arif) është një nga tre ushtarët nga Palestina, kujtimet e të cilëve të Luftës së Parë Botërore janë bazuar në librin e Salim Tamari në Viti i Karkalecave: Ditari i një ushtari dhe fshirja e së kaluarës osmane të Palestinës (Oakland: University of California Press, 2011).

20. Shih rrëfimin imagjinativ të Raja Shehadeh për odisenë e xhaxhait të tij të madh, Najib Nassar: Një çarje në kohë: Udhëtime me xhaxhain tim osman (New York: OR Books, 2011). Shih edhe romanin e Nassar, i cili rrëfen aventurat e tij në formë gjysmëfiktive dhe gjysmëautobiografike: Riwayat Muflih al-Ghassani [Historia e Muflih al-Ghassani] (Nazareth: Dar al-Sawt, 1981).

21. Shih Noha Tadros Khalaf, Les Mémoires de 'Issa al-'Issa: Journaliste et intellectuel palestinez (1878–1950) (Paris: Karthala, 2009), 159–75.

22. Për motivimet britanike, shih Jonathan Schneer, Deklarata e Balfourit: Origjina e Konfliktit Arabo-Izraelit (Londër: Bloomsbury, 2010); Henry Laurens, La question de Palestine, vëll. 1, 1799–1922: L'invention de la Terre sainte (Paris: Fayard, 1999); dhe James Renton, Maskarada Zioniste: Lindja e Aleancës Anglo-Zioniste, 1914–1918 (Londër: Palgrave-Macmillan, 2007). Shih gjithashtu AL Tibawi, Marrëdhëniet Anglo-Arabike dhe Çështja e Palestinës, 1914–1921 (Londër: Luzac, 1977), 196–239; Leonard Stein, Deklarata e Balfourit (Londër: Valentine, Mitchell, 1961); dhe Mayir Vereté, “Deklarata e Balfourit dhe Hartuesit e saj”, Studime të Lindjes së Mesme 6 (1970): 416–42.

23. Ky është një argument qendror i librit tim Politika Britanike ndaj Sirisë dhe Palestinës, 1906–1914: Një studim i paraardhësve të korrespondencës Husayn-McMahon, marrëveshjes Sykes-Picot dhe deklaratës Balfour, Monografitë e Kolegjit St. Antony's Middle East (Reading, Mbretëria e Bashkuar: Ithaca Press, 1980).

24. Deklarata e Leon Trockit, komisarit bolshevik për Punët e Jashtme, pasi ai kishte hapur arkivat diplomatike cariste dhe kishte zbuluar këto marrëveshje të fshehta anglo-francezo-ruse të kohës së luftës në këtë rast, është riprodhuar në Dokumentet Sovjetike mbi Politikën e Jashtme, 1917–1924, red. Jane Degras, vëll. 1 (Oxford: Oxford University Press, 1951).

25. Raportuar në biografinë monumentale të Yehuda Reinharz, Chaim Weizmann: The Making of a Statesman (Oxford: Oxford University Press, 1993), 356–57.

26. Ronald Storrs, Orientimet (Londër: Ivor Nicholson dhe Watson, 1937). Kujtimet e Ronald Storrs, guvernatorit të parë ushtarak britanik të Jerusalemit, përmendin kontrollin e rreptë që britanikët ushtronin mbi shtypin dhe mbi të gjitha format e aktivitetit politik arab në Palestinë: 327 e tutje. Storrs kishte shërbyer si censor i shtypit vendas në postin e tij të mëparshëm, si sekretar oriental i komisionerit të lartë britanik në Egjipt.

27. 'Abd al-Wahhab al-Kayyali, Watha'iq al-muqawama al-filistiniyya al-'arabiyya did al-ihtilal al-britani wal-sihyuniyya 1918–1939 [Dokumentet e rezistencës palestineze arab ndaj pushtimit britanik8,19:19 dhe 19] Instituti për Studimet e Palestinës, 1968), 1–3.

28. Numër special i Filastin, 19 maj 1914, 1.

29. Për detaje mbi këto blerje tokash dhe përplasjet e armatosura që rezultuan, shih R. Khalidi, Identiteti Palestinez, 89–117. Shih gjithashtu Shafir, Toka, Puna dhe Origjina e Konfliktit Izraelito-Palestinë.

30. Për detaje mbi këtë evolucion, shih R. Khalidi, Identiteti Palestinez, veçanërisht kapitullin 7, 145–76.

Machine Translated by Google

31. Kjo është treguar në mënyrë të habitshme nga Margaret Macmillan, Paris, 1919: Gjashtë Muaj që Ndryshuan Botën (New York: Random House, 2002).

32. Shih Erez Manela, Momenti Wilsonian: Vetëvendosja dhe Origjina Ndërkombëtare e Nacionalizmit Antikolonial (New York: Oxford University Press, 2007). Manela me të drejtë ia atribuon Wilsonit një rol të madh në (pa dashje) nxitjen e frymës nacionaliste të rebelimit kundër fuqive koloniale menjëherë pas Luftës së Parë Botërore, por nuk e vlerëson mjaftueshëm se sa i madh ishte kontributi bolshevik në këtë proces.

33. "Ghuraba' fi biladina: Ghaflatuna ue jaqthatuhum" [Të huajt në tokën tonë: përgjumja dhe vigjilenca e tyre], Filastin, 5 mars 1929, 1.

34. Që nga viti 2005, vetëm nga Instituti për Studime Palestineze janë botuar në arabisht gjithsej nëntë kujtime dhe ditarë autobiografikë: Muhammad 'Abd al-Hadi Sharruf, 2017; Mahmud al-Atrash, 2016; al-Maghribi, 2015; Gabby Baramki, 2015; Hanna Naqqara, 2011; Turjuman dhe Fasih, 2008; Khalil Sakakini, 8 vëll., 2005–2010; Rashid Hajj Ibrahim, 2005; Wasif Jawhariyya, 2005. Instituti gjithashtu botoi kujtimet e Reja-i Busailah në anglisht në vitin 2017. Midis tyre, ato të Sharruf, një polic; al-Maghribi, një punëtor dhe organizator komunist; dhe Turjuman dhe Fasih, ushtarë të rekrutuar në ushtrinë osmane në Luftën e Parë Botërore, përfaqësojnë pikëpamje jo-elite. Shih gjithashtu kujtimet e rëndësishme të një figure qendrore politike për periudhën e mandatit, Muhammad 'Izzat Darwaza, Mudhakkirat, 1887–1984 (Beirut: Dar al-Gharb al-Islami, 1993).

35. Një nga veprat e pakta që mbështetet në historitë gojore të revoltës së viteve 1936–39 është Ted Swedenburg, Kujtimet e Revoltës: Rebelimi 1936–1939 dhe e Kaluara Kombëtare Palestineze (Minneapolis: Shtëpia Botuese e Universitetit të Minesotës, 1995).

36. R. Khalidi, Identiteti Palestinez, 225, nr. 32; dhe Noha Khalaf, Les Mémoires de 'Issa al-'Issa, 58. Libri i Khalaf-it i referohet artikujve të gjyshit tim dhe artikujve e poezive të shumta nga al-'Isa që pasqyrojnë evolucionin e ndjenjës palestineze të identitetit.

37. Dëgjova versione pothuajse identike të kësaj dhe të historive të tjera nga tezja ime Fatima (intervistë, Bejrut, 20 mars 1981) dhe nga xhaxhai i gruas sime, Raja al-'Isa, djali i 'Isa al-'Isa, i cili ishte gjithashtu redaktor gazete (intervistë, Aman, 7 korrik 1996).

38. R. Khalidi, Identiteti Palestinez, kapitulli 6, 119–44, trajton trajtimin e sionizmit në shtypin arab.

39. Storrs, Orientime, 341. Fjalimi, në një darkë që ai shtroi për nder të Weizmann dhe anëtarëve të Komisionit Sionist, u raportua nga Storrs. Në mesin e të pranishmëve ishin si kryetari i bashkisë dhe myftiu i Jerusalemit, si dhe disa figura të tjera kryesore politike dhe fetare palestineze.

40. Tom Segev, Një Palestinë, e plotë (New York: Metropolitan Books, 2000), 404.

41. Një nga ironitë e mëdha të këtij pushtimi dhe shumë pushtimeve të tjera koloniale është ajo e pesë regjimenteve të këmbësorisë të Divizionit të 24-të Francez që mundën forcat arabe në Betejën e Maysalun më 23 korrik 1920 dhe të nesërmen pushtuan Damaskun, vetëm njëri ishte etnikisht francez: dy ishin senegalezë, një ishte algjerian dhe një ishte maroken. Punësimi i nënshtetasve kolonialë në një mënyrë të tillë ishte një element thelbësor në zgjerimin imperial evropian. Kjo taktikë "përça dhe sundo" ishte po aq e rëndësishme në projektet koloniale në Irlandë, Amerikën e Veriut, Indi, Afrikën e Veriut dhe të Jugut, dhe Palestinë dhe pjesën tjetër të Lindjes së Mesme.

42. Dy artikuj të shkëlqyer të kohëve të fundit në Journal of Palestine Studies 46, nr. 2 (Dimri 2017) trajtojnë këtë temë: Lauren Banko, "Pretendimi i identiteteve në Palestinë: Migrimi dhe

Machine Translated by Google

Kombësia Sipas Mandatit," 26–43; dhe Nadim Bawalsa, "Ligjislacioni për Përjashtimin: Migrantët Palestinezë dhe Shtetësia Ndërmjet Luftërave Botërore," 44–59.

43. George Antonius, në librin "Zgjimi Arab" (Londër: Hamish Hamilton, 1938), ishte i pari që zbuloi detajet e premtimeve të kohës së luftës të Britanisë ndaj arabëve dhe publikoi dokumentet në të cilat ato ishin mishëruar. Kjo e detyroi një qeveri britanike të turpëruar të publikonte të gjithë korrespondencën: Britania e Madhe, Dokumente Parlamentare, Vendimi 5974, Raporti i një Komiteti të Ngritur për të Shqyrtuar Korrespondencë të Caktuar midis Sir Henry McMahon [Komisionerit të Lartë të Madhërisë së Tij në Egjipt] dhe Sharifit të Mekës në 1915 dhe 1916 (Londër: Zyra e Stacionit të Madhërisë së Tij, 1939).

44. Marrja e pozicionit të lartë të sekretarit të përgjithshëm për Irlandën nga Balfour, i dyti pas lordit të togerit, në përgjithësi i atribuohej lidhjes së tij familjare me kryeministrin, Robert Cecil, Lord Salisbury, prej nga rrjedh shprehja popullore "Bob është xhaxhai yt".

45. EL Woodward dhe R. Butler, red., Dokumente mbi Politikën e Jashtme Britanike, 1919–1939, seria e parë, 1919–1929 (Londër: Zyra e Stacionit të Madhërisë së Saj, 1952), 340–48.

46. Rasti i George Antonius ishte një nga shumë raste të shëmtuara në këtë drejtim. I trajnuar në Kembrixh dhe padyshim shumë i kualifikuar, ai vazhdimisht anashkalohej për poste të larta në administratën e mandatit në favor të zyrtarëve britanikë mediokër: Shih Susan Boyle, Tradhtia e Palestinës: Historia e George Antonius (Boulder, CO: Westview, 2001); dhe Sahar Huneidi, Një Trust i Thyer: Sir Herbert Samuel, Zionizmi dhe Palestinezët (Londër: IB). Tauris, 2001), 2.

47. Stein, Çështja e Tokës në Palestinë, 210–11.

48. Zeev Sternhell, Mitet Themeluese të Izraelit, 217. Sipas Sternhell, raporti i Hyrja e kapitalit në NDP "nuk ra nën 33 përqind në asnjë nga vitet para Luftës së Dytë Botërore".

49. Shifrat e popullsisë mund të gjenden në W. Khalidi, red., From Haven to Conquest, shtojca 1, 842–43.

50. Fjalim drejtuar Federatës Angleze Sioniste, 19 shtator 1919, cituar në Nur Masalha, Dëbimi i Palestinezëve: Koncepti i "Transferimit" në Mendimin Politik Sionist, 1882–1948 (Uashington, DC: Instituti për Studime të Palestinës, 1992), 41.

51. Edwin Black, Marrëveshja e Transferimit: Historia e Patreguar e Marrëveshjes Sekrete midis Rajhut të Tretë dhe Palestinës Hebraike (New York: Macmillan, 1984).

52. Kjo është marrë nga një pasazh në ditarët e tij zbulues, i cituar në Shabtai Teveth, Ben Gurion dhe Arabët e Palestinës: Nga Paqja në Luftë (New York: Oxford University Press, 1985), 166–68.

53. Për detaje, shih R. Khalidi, Kafazi i Hekurt, 54–62. "Intervista e punës" përshkruhet në faqet 59–60.

54. Mënyra se si e bënë këtë britanikët është tema kryesore e kapitullit 2 të Kafazit të Hekurt, 31–64.

55. Kjo shifër bazohet në statistikat e ofruara nga W. Khalidi, Nga streha në pushtim, shtojca 4, 846–49.

56. Për detaje mbi këtë shtypje, shih Matthew Hughes, "Banaliteti i Brutalitetit: Forcat e Armatosura Britanike dhe Shtypja e Revoltës Arabe në Palestinë, 1936–39", English Historical Review 124, nr. 507 (prill 2009), 313–54.

57. Baruch Kimmerling dhe Joel S. Migdal, Populli Palestinez: Një Histori (Kembrixh, MA: Shtëpia Botuese e Universitetit të Harvardit, 2003), 119.

58. Për një rrëfim rrëqethës të ekzekutimeve arbitrare dhe të shpejta të palestinezëve nga njësi të përziera ushtarësh britanikë dhe militantësh sionistë nën komandën e Orde Wingate shih Segev, One Palestine, Complete, 429–32. Wingate shfaqet si një psikopat vrasës në rrëfimin e Segev;

Machine Translated by Google

Ai shton se disa nga njerëzit e tij privatisht e konsideronin të çmendur. Ministria Izraelite e Mbrojtjes më vonë tha për të: “Mësimet e Orde Charles Wingate, karakteri dhe lidershipi i tij ishin një gur themeli për shumë nga komandantët e Haganah-ut, dhe ndikimi i tij mund të shihet në doktrinën luftarake të Forcës Mbrojtëse të Izraelit.”

59. Segev, Një Palestinë, e Plotë, 425–26. Shumë veteranë të fushatës irlandeze, përfshirë ish-anëtarë të grupit famëkeq Black and Tans, u rekrutuan në forcat britanike të sigurisë në Palestinë. Shih Richard Cahill, “'Going Berserk': 'Black and Tans' in Palestine,”
Jerusalem Quarterly 38 (Vera 2009), 59–68.

60. Kujtimet e Ernie O'Malley, një komandant i lartë i IRA-s gjatë Luftës Irlandeze për Pavarësi, On Another Man's Wound (Kork: Mercier Press, 2013), ofrojnë një pamje të detajuar të mjeteve brutale të përdorura nga britanikët nga viti 1919 deri në vitin 1921 në përpjekjen e tyre të kotë për të kontrolluar kryengritjen irlandeze, duke përfshirë djegien e shtëpive, ndërtesave publike, punishteve të qumështit dhe burimeve të tjera jetësore ekonomike në hakmarrje për sulmet ndaj trupave britanike, policisë dhe ndihmësve të armatosur.

61. H. Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 1. Seksioni që lidhet me mërgimin e tij në Seychelles është 247 e më pas.

62. Po aty, vëll. 1, 247.

63. Shkalla e kontrollit të ushtruar nga rebelët mbi pjesë të mëdha të Palestinës vlerësohet në një artikull të shkëlqyer nga Charles Anderson, “Formimi i Shtetit nga Poshtë dhe Revolta e Madhe në Palestinë”, Journal of Palestine Studies 47, nr. 1 (Vjeshtë 2017): 39–55.

64. Raport nga Gjenerali Sir Robert Haining, 30 gusht 1938, cituar në Anne Lesch, Politika arabe në Palestinë, 1917–1939: Frustrimi i një Lëvizjeje Kombëtare (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1979), 223.

65. Arkivat Kombëtare Britanike, Dokumentet e Kabinetit, CAB 24/282/5, Palestinë, 1938, “Akuza kundër Trupave Britanike: Memorandum nga Sekretari i Shtetit për Luftën”, 16 janar 1939, f. 2.

66. Mërgimi i tij dhe djegia e shtëpisë së tij përshkruhen në Khalaf, Les Mémoires de 'Issa al-'Issa, 227–32.

67. Po aty, 230.

68. Për detaje se sa i gjerë ishte bashkëpunimi midis britanikëve dhe
Sionistët gjatë revoltës, shih Segev, Një Palestinë, e Plotë, 381, 426–32.

69. Arkivat Kombëtare Britanike, Dokumentet e Kabinetit, CAB 24/283, “Komiteti për Palestinën: “Raport”, 30 janar 1939, 24.

70. Po aty, 27.

71. Ky ishte përfundimi i hidhur i Dr. Husejnit pas faktit, ndërsa shqyrtoi të dhënat e
premtimet e thyera britanike në kujtimet e tij, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 1, 280.

72. Mbledhja e kabinetit ku u diskutua qëndrimi britanik në Konferencën e Pallatit të Shën Xhejmsit u vendos që diskutohet në Boyle, Tradhtia e Palestinës, 13.

73. Për detaje mbi mënyrat se si u minuan angazhimet thelbësore britanike të bëra në Librin e Bardhë, shih R. Khalidi, Kafazi i Hekurt, 35–36, 114–15.

74. H. Khalidi, Meda 'ahd el-muxhamelat, vëll. 1, 350–51.

75. Po aty, 300–305. Në trajtimin e saj të arsyeshëm të kësaj teme, shih veprën mjeshtërore të Bayan al-Hout al-Kiyadat wal-mu'assassat al-siyasiyya fi Filastin 1917–1948 [Lidershipet politike dhe institucionet në Palestinë, 1917–1948] (Beirut: Instituti për Studimet e Palestinës), 319781.
gjë që arrin në të njëjtin përfundim.

Machine Translated by Google

76. Po aty, 352–56.

77. Po aty, vëll. 1, 230 e tutje. Ky seksion i kujtimeve, që rrëfen marrëdhëniet me Komisionin Peel, përfshin një ndër shumë shembujt që jep Dr. Huseini për paragjykimin britanik në favor të sionistëve.

78. Ai shkroi gjithashtu një vëllim kujtimesh në anglisht rreth mërgimit të tij në Seychelles, plot me vëzhgime kritike mbi britanikët, të titulluar Të dëbuar nga Jerusalemi: Ditarët e Hussein Fakhri al-Khalidi. Libri do të dalë së shpejti nga Bloomsbury Press.

79. H. Khalidi, Meda 'ahd el-muxhamelat, vëll. 1, 110–14.

80. Po aty, vëll. 1, 230.

81. Cituar në Masalha, Dëbimi i Palestinezëve, 45.

82. "I Raporti i Komisionit King-Crane, Gusht 28, 1919, http://www.hri.org/docs/king-crane/syria-recomm.html.

83. George Orwell, “Përpara hundës suaj”, Tribune, 22 mars 1946, ribotuar në Ese të mbledhura, gazetari dhe letra të George Orwell, vëll. 4, Përpara hundës suaj, 1945–50, red. Sonia Orwell dhe Ian Angus (New York: Harcourt Brace, 1968), 124.

84. Zyrtari ishte E. Mills, i cili foli gjatë dëshmisë së tij sekrete para Komisionit Peel, cituar në Leila Parson, “Dëshmia Sekrete para Komisionit Peel: Një Analizë Paraprake”, Revista e Studimeve të Palestinës, 49, nr. 1 (Vjeshtë 2019).

85. Studimi më i mirë se si Komisioni i Përhershëm i Mandateve të Lidhjes së Kombeve mbikëqyri Mandatin e Palestinës është Susan Pedersen, The Guardians: The League of Nations and the Crisis of Empire (New York: Oxford University Press, 2015).

86. Miti se britanikët ishin pro-arabë gjatë gjithë periudhës së Mandatit, një e çmuar nga historiografia sioniste, shpërthehet nga Segev në librin “Një Palestinë, e Plotë”.

87. E trajtova këtë çështje më hollësisht në Kafazin e Hekurt, 118–23.

Machine Translated by Google

KAPITULLI 2

1. https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/07175DE9FA2DE563852568D3006E10F 3.

2. Kushërira ime Leila, e cila lindi në mesin e viteve 1920, ma tregoi këtë në një email personal më 18 mars 2018, duke kujtuar se i duhej të rrinte zgjuar me gjyshen tonë për t'u ndezur. radion për të.

3. Babai im më vonë u bë arkëtar i institutit. Në një moment, Habib Katibah ishte edhe sekretar: Hani Bawardi, The Making of Arabo-Americans: From Sirian Nationalism to US Shtetësia (Austin: Shtëpia Botuese e Universitetit të Teksasit, 2014), 239–95.

4. Për detaje mbi institutin, shih po aty.

5. Një artikull mbi përfundimin e turneut të babait tim mund të gjendet në Filastin, 24 janar 1948, "Tasrih li-Isma'il al-Khalidi ba'd 'awdatihi li-Amirka," [Deklaratë nga Ismail al-Khalidi pas kthimit të tij në Amerikë].

6. Gjyshi im kishte gjithsej nëntë fëmijë: shtatë djem dhe dy vajza. Babai im, i lindur në vitin 1915, ishte më i vogli.

7. Gjeta disa letra nga Dr. Huseini midis letrave të babait tim. Kushëriri im Walid Khalidi raporton, në "Mbi Albert Hourani-n, Zyrën Arabe dhe Komitetin Anglo-Amerikan të vitit 1946", Journal of Palestine Studies 35, nr. 1 (2005–6), 75, se ai ishte gjithashtu në korrespondencë me xhaxhain tonë gjatë mërgimit të tij dhe e furnizonte me libra, të cilat Dr. Huseini i përmend me mirënjohje në ditarët e ardhshëm në gjuhën angleze të mërgimit të tij në Seychelles, të dëbuar nga Jerusalemi.

8. Mustafa Abbasi, "Palestinezët që luftojnë kundër nazistëve: Historia e vullnetarëve palestinezë në Luftën e Dytë Botërore", Lufta në Histori (nëntor 2017): 1–23, https://www.researchgate.net/publication/321371251_Palestinians_fighting_against_Nazis _The_story_of_Palestinian_volunteers_in_the_Second_World_War.

9. Për tekstin e deklaratës së Biltmore, shih http://www.jewishvirtuallibrary.org/the-biltmore-conference-1942.

10. Denis Charbit, në Retour à Altneuland: La traversée des utopias sionistes (Paris: Editions de l'Eclat, 2018), 17–18, vëren se krijimi i një shteti hebraik është paraqitur gjithmonë në mënyrë të spikatur në shkrimet sioniste, duke filluar me projektet e para utopike sioniste në fund të shekullit të nëntëmbëdhjetë dhe deri te ato të paraqitura nga Herzl në librin e tij Altneuland.

11. Amy Kaplan, Izraeli ynë amerikan, ofron shqyrtimin më bindës dhe të thellë se si dhe pse kjo përpjekje u kurorëzua me sukses. Shih edhe veprën brilante të Peter Novick, The Holocaust in American Life (New York: Houghton Mifflin, 1999).

12. H. Khalidi, Meda 'ahd el-muxhamelat, vëll. 1, 434–36.

13. "Protokolli i Aleksandrisë", 7 tetor 1944, Buletini i Departamentit të Shtetit, XVI, 411, maj 1947, http://avalon.law.yale.edu/20th_century/alex.asp. Arabia Saudite dhe Jemeni iu bashkuan Lidhjes në vitin 1945.

14. W. Khalidi, "Për Albert Hourani", 60–79.

15. "Argumenti kundër një shteti hebre në Palestinë: Deklarata e Albert Hourani-t para Komitetit Anglo-Amerikan të Hetimit të vitit 1946", Revista e Studimeve të Palestinës 35, nr. 1 (2005–6), 80–90.

16. Po aty, 86.

17. Po aty, 81.

Machine Translated by Google

18. R. Khalidi, Kafazi i Hekurt, 41–42, jep shembuj të një trajtimi të tillë të delegacioneve të udhëheqësve palestinezë nga Sir Herbert Samuel në vitin 1920, dhe nga Kryeministri Ramsay MacDonald dhe sekretari kolonial, Lord Passfield, në vitin 1930. Samuel i tha grupit të parë: "Unë takohem me ju vetëm privatisht."

19. O'Malley, Mbi Plagën e Një Njeriu Tjetër, ilustron gjerësisht kompleksitetin e organizatës së centralizuar që nacionalistët irlandezë zhvilluan nga viti 1919 deri në vitin 1921 gjatë luftës së tyre me Britanik.

20. Ky organ quhet edhe Thesari Kombëtar Arab nga Sayigh. Rrëfimi i tij nga i cili është nxjerrë kryesisht ky seksion u botua në dy pjesë: shih pjesën 1, "Nacionalist i Dëshpëruar, Yusif Sayigh, 1944 deri në 1948", siç i është treguar dhe redaktuar nga Rosemary Sayigh, Jerusalem Quarterly 28 (2006), 82; Yusuf Sayigh, Sira ghayr muktamala [Një autobiografi e paplotë] (Bejrut: Riyad El-Rayyes, 2009), 227–60. Një kujtim i plotë i bazuar në këto materiale, por pa përfshirë disa nga ngjarjet e rrëfyera në këtë përzgjedhje me dy pjesë, u redaktua dhe u botua më vonë nga gruaja e tij, antropologia e njohur Rosemary Sayigh: Yusif Sayigh: Ekonomisti Arab dhe Patrioti Palestinez: Një Histori Jete e Fraktuar (Kajro: Shtëpia Botuese e Universitetit Amerikan të Kajros, 2015).

21. Gjysma e asaj shume ishte menduar për blerjen e tokës në Palestinë: "100 Koloni të Themeluara: Të Establishuara në Palestinë nga Fondi Kombëtar Hebraik", New York Times, 17 prill 1936, https://www.nytimes.com/1936/04/17/archives/100-colonies-founded-established-in-palestine-by-jewish-national.html. Deri në vitet 1990, JNF po mblidhte rreth 30 milionë dollarë çdo vit në Shtetet e Bashkuara. Megjithatë, sipas një hetimi të brendshëm në vitin 1996, vetëm rreth 20 përqind e këtyre parave shkuan në të vërtetë në Izrael; pjesa tjetër me sa duket është shpenzuar për administratë dhe për "programimin e Izraelit" me bazë në SHBA dhe "Arsimin Sionist": Cynthia Mann, "JNF: Seeds of Doubt—Raporti thotë se vetëm një e pesta e donacioneve shkon në Izrael, por nuk gjendet asnjë mashtrim", 26 tetor 1996, Agjencia Telegrafike Hebraike, J., http://www.jweekly.com/article/full/4318/jnf-seeds-of-doubt-report-says-only-fifth-of-donations-go-to-israel-but-no-/.

22. Xhaxhai im u internua fillimisht në Seychelles dhe pastaj në Bejrut. H. al-Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 1, 418. Britanikët lejuan që al-'Alami të kthehej në Palestinë kur xhaxhai im bëri në vitin 1943, por ata lejuan vetëm Jamal al-Huseynin, një tjetër udhëheqës kyç, të kthehej nga mërgimi në Rodezi në vitin 1946. Jamal al-Huseynin i kishte shpëtuar kapjes nga britanikët në Jerusalem në vitin 1937 dhe përfundimisht arriti në Bagdad. Pas ripushtimit britanik të Irakut në vitin 1941, sipas kujtimeve të vajzës së tij Serene, ai dhe shokët e tij, të cilët (ndryshe nga myftiu) kishin "refuzuar mundësinë e shkuarjes në Gjermani... vendosën t'u dorëzoheshin britanikëve", dhe u arrestuan dhe u mbajtën në Iran, dhe më pas u transferuan në Rodezi: Serene Husseini Shahid, Kujtime të Jerusalemit (Bejrut: Naufal Group, 2000), 126–27.

23. Sayigh, "Nacionalist i dëshpëruar", 69–70.

24. Kjo është e qartë nga rrëfimi i tij në vetën e parë: "Mbi Albert Hourani-n, Zyrën Arabe dhe Komiteti Anglo-Amerikan i vitit 1946."

25. H. al-Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 1, 432–34. Detajet e këtij udhëtimi iu treguan Dr. Husejnit nga vetë al-'Alami.

26. H. al-Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 2, 33–35. Ky ishte Kolonel Ernest Altounyan, një kirurg britanik-sirian-armen, një veteran i dekoruar i Luftës së Parë Botërore dhe një anëtar i Kolegjit Mbretëror të Kirurgëve, shënimi i të cilit në Jetët e Anëtarëve të Kolegjit Mbretëror të Kirurgëve të Plarr, http://livesonline.rcseng.ac.uk/biogs/E004837b.htm, vëren se gjatë Luftës së Dytë Botërore

Machine Translated by Google

II, “Roli i tij zyrtar si oficer mjekësor ishte një mbulesë efektive për aktivitetet si këshilltar ekspert për çështjet e Lindjes së Mesme.” Ai i tha Dr. Huseinit se po shërbente në inteligjencën ushtarake. Është interesante se të dy ishin mjekë me profesion dhe të dy vepronin në atë kohë në një kapacitet shumë të ndryshëm. Dr. Husejni nuk përmend asgjë për prejardhjen e kolonelit, as në cilën gjuhë flisnin me njëri-tjetrin; H. al-Khalidi, Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 1, 431.

27. Sayigh, “Nacionalist i dëshpëruar”, 69–70.

28. Albert Hourani, “Reforma Osmane dhe Politika e të Shquarve”, në Fillimet e Modernizimit në Lindjen e Mesme: Shekulli i Nëntëmbëdhjetë, red. William Polk dhe Richard Chambers (Çikago: University of Chicago Press, 1968), 41–68. Duke shkruar për “të shquarit”, Hourani e dinte për çfarë fliste, pasi mësimdhënia e tij në Bejrut, puna e tij luftarake për Britaninë në Kajro dhe përpjekjet e tij me Zyrën Arabe në Jerusalem e sollën në kontakt të ngushtë me shumë shembuj të këtij grupi gjatë gati një dekade.

29. Në 'Ibrat Filastin [Mësimi i Palestinës] (Bejrut: Dar al-Kashaf, 1949), Musa al-'Alami sugjeron që zbatimi i skemës së Gjysmëhënës Pjellore do të ishte një përgjigje e përshtatshme ndaj humbjes së Palestinës, të cilën Dr. Huseini e merr si shpjegim për mbështetjen e qeverisë irakiane për al-'Alamin: Mada 'ahd al-mujamalat, vëll. 2, 30.

30. Avi Shlaim, Bashkëpunim Përtej Jordanisë: Mbreti Abdullah, Lëvizja Sioniste dhe Ndarja e Palestinës (New York: Columbia University Press, 1988), i shqyrton këto negociata në detaje.

31. Walid Khalidi ka rrëfyer se si e zbuloi këtë pallat “të pasmë” gjatë një vizite në Aman në fillim të viteve 1950: komunikim personal me autorin, 16 janar 2016.
Ndonjëherë “këshillat” britanike jepeshin nëpërmjet ndërmjetësve, siç ishin anëtarët e familjes mbretërore.

32. Për letrën e Roosevelt që konfirmonte këto zotime, të datës 5 prill 1945, shih Departamentin e Shtetit të Shteteve të Bashkuara, Marrëdhëniet me Jashtë të Shteteve të Bashkuara: Dokumente Diplomatike [në 1945. vëllim Afër Lindje tekstin e mëtejmë FRUS], dhe Atlike, vëll. (1945), http://avalon.law.yale.edu/20th_century/decad161.asp. Ajo riafirmoi angazhimin e qeverisë amerikane në lidhje me Palestinën "që asnjë vendim të mos merret në lidhje me situatën themelore në atë vend pa konsultim të plotë si me arabët ashtu edhe me hebrenjtë", duke shtuar se presidenti "nuk do të ndërmerrte asnjë veprim, në cilësinë time si Shef i Degës Ekzekutive të kësaj Qeverie, i cili mund të rezultonte armiqësor ndaj popullit arab". Për detaje, shih R. Khalidi, Ndërmjetësit e Mashtrimit: Si SHBA-të kanë dëmtuar paqen në Lindjen e Mesme (Boston: Beacon Press, 2013), 20–25.

33. Përsëri, referenca bazë është puna e gjerë mbi këtë temë e Walid Khalidi-t, veçanërisht artikulli i tij pionier “Plani Dalet: Plani Master për Pushtimin e Palestinës”, ribotuar në Journal of Palestine Studies 18, nr. 1 (Vjeshtë 1988): 4–33. Artikulli u shfaq fillimisht në Middle East Forum në vitin 1961. Historianë të tjerë kanë konfirmuar që atëherë shumicën e gjetjeve të tij themelore, madje edhe ata që nuk pajtohen me të në disa pika si Benny Morris, The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited, botimi i 2-të (Cambridge: Cambridge University Press, 2004).
Shih edhe Simha Flapan, Lindja e Izraelit: Miti dhe Realiteti (Nju Jork: Pantheon, 1987); Tom Segev, 1949: Izraelitët e Parë, botimi i 2-të (Nju Jork: Henry Holt, 1998); dhe Ilan Pappe, Pastrimi Etnik i Palestinës, botimi i 2-të (Londër: Oneworld, 2007).

34. “Dëshpërimisht nacionalist”, 82. Kujtimet e Sayigh përfshijnë një rrëfim shumë më të plotë të tij. përvojat në këtë periudhë. Shih Yusuf Sayigh, Sira ghayr muktamala, 227–60.

35. Walid Khalidi, Dejr Jasin: el-Xhuma, 9/4/1948 [Dayr Jasin: e premte, 9/4/1948] (Bejrut: Instituti për Studime të Palestinës, 1999), tabela, 127.

Machine Translated by Google

36. Nir Hasson, “Një luftë deri në vdekje dhe tradhti nga bota arabe”, Haaretz, 5 janar 2018, https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/.premium.MAGAZINE-the-most-disastrous-24-hours-in-palestinian-history-1.5729436.

37. Përshkrimi më i mirë i vendimit të shteteve arabe për të hyrë në Palestinë mund të gjendet te Walid Khalidi, “Perspektiva Arabe”, në Fundi i Mandatit të Palestinës, red. WR Louis dhe Robert Stookey (Austin: University of Texas Press, 1986), 104–36.

38. Fati i këtyre fshatrave përshkruhet në detaje në librin e Walid Khalidi, red., All That Remains: The Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948 (Uashington, DC: Instituti për Studimet e Palestinës, 1992).

39. Shtëpia e rrënuar është subjekt i një dokumenti arkitektonik prej gjashtëdhjetë e dy faqesh në hebraisht që tregon fazat e evolucionit të saj me kalimin e kohës dhe ofron imazhe të gjendjes së saj aktuale. Shtëpia nuk u shkatërrua, siç u shkatërruan shumica e shtëpive të tjera arabe në zonën që u bë Izrael në vitin 1948, për shkak të vendit të saj të nderuar në historinë sioniste. Përpara se gjyshi im ta blinte, një grup emigrantësh të hershëm sionistë nën udhëheqjen e Israel Belkind dhe vëllait të tij Shimshon, një grup i njohur si Bilu'im, morën me qira dhoma në shtëpi për disa muaj në vitin 1882 përpara se të vazhdonin të themelonin Rishon LeZion, koloninë e dytë bujqësore sioniste në Palestinë. Ndërtesa tani quhet Shtëpia Bilu'im. I jam mirënjohës Dr. Nili Belkind, mbesës së madhe të Israel Belkind, për këtë informacion dhe për drejtimin që më dha te eseja e Lihi Davidovich dhe Tamir Lavi, me titull “Tik Ti'ud: Bet Antun Ayub-Bet Ha-Bilu'im” [Dosja e Dokumentacionit: Shtëpia Anton Ayyub-Shtëpia e Bilu'im], 2005/2006, e cila mund të gjendet në faqen e internetit të Shkollës së Arkitekturës në Universitetin e Tel Avivit: http://www.batei-beer.com/aboutus.html.

40. Një nga rrëfimet më të mira të këtij transformimi mund të gjendet te Tom Segev, 1949: Izraelitët e Parë (New York: The Free Press, 1986). Shih edhe Ibrahim Abu-Lughod, Transformimi i Palestinës (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1971).

41. Ky është titulli i një kapitulli në Avi Shlaim, Politikat e Ndarjes: Mbreti Abdullah, Sionistët dhe Palestina, 1921–1951 (Londër: Oxford University Press), 18, i cili është një botim i shkurtuar me kapak të butë i “Collusion Across the Jordan”.

42. Mary Wilson shpjegon me saktësi se si britanikët dhe Abdullahu planifikuan ta bënin këtë: Mbreti Abdullah, Britania dhe Krijimi i Jordanisë (Kembrixh: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kembrixhit, 1987) 166–67 e tutje.

43. Shlaim, Bashkëpunim Matanë Jordanit, 139. Shlaim shpjegon në detaje elementët e kësaj një bashkëpunim kompleks kundër palestinezëve.

44. Të parët që e hodhën poshtë këtë mit ishin autorët izraelitë, përfshirë Flapan, Lindja e Izraelit; Tom Segev, 1949: Izraelitët e Parë; dhe Avi Shlaim, Muri i Hekurt: Izraeli dhe Bota Arabe, të cilët u përshkruan si historianë “të rinj” ose “historianë revizionistë” sepse ata sfiduan versionin e ngjeshur të pranuar të themelimit të shtetit hebre.

45. Avi Shlaim, Bashkëpunimi Matanë Jordanit është i domosdoshëm për të kuptuar se si kjo ndodhi. Shih edhe Mary Wilson, Mbreti Abdullah, Britania dhe Krijimi i Jordanisë.

46. Eli Barnavi, “Imigracioni hebre nga Evropa Lindore”, në Eli Barnavi, red., Një Atlas Historik i Popullit Hebre nga Koha e Patriarkëve deri në Ditët e Sotme (Nju Jork: Schocken Books, 1994), http://www.myjewishlearning.com/article/jewish-immigration-from-eastern-europe/.

47. Ekziston një literaturë voluminoze mbi temën e administratës Truman dhe Palestinës. Një rrëfim mjaft gjithëpërfshirës i kohëve të fundit është John Judis, Genesis: Truman, American Jewishs, and the Origins of the Arab/Israeli Conflict (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2014). Shih

Machine Translated by Google

edhe biografia autoritare: David McCullough, Truman (New York: Simon and Schuster, 1992).

48. Kolonel William Eddy, FDR Takon Ibn Saud (Uashington, DC: Amerika-Lindja e Mesme Shërbimet Arsimore dhe Trajnuese, 1954; repr., Vista, CA: Selwa Press, 2005), 31.

49. Irene L. Gendzier, Duke Vdekur për të Harruar: Nafta, Pushteti, Palestina dhe Themelet e SHBA-së Pushteti në Lindjen e Mesme (Nju Jork: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kolumbias, 2015).

50. Sekretari i Shtetit pranë Legatës, Xheda, 17 gusht 1948, FRUS 1948, vëll. 2, pjesa 2, 1318.

51. Për më shumë informacion mbi marrëdhënien saudite-amerikane në këtë kohë, shih R. Khalidi, Ndërmjetësit e Mashtrimit, 20–25.

52. Nga viti 1949 deri në vitin 1971, ndihma totale ekonomike dhe ushtarake e SHBA-së për Izraelin i kaloi 100 milionë dollarë vetëm katër herë. Që nga viti 1974, ajo ka qenë në miliarda çdo vit.

53. Midis viteve 1953 dhe 1974, Këshilli i Sigurimit miratoi të paktën njëzet e tre rezoluta për të "dënuar", "qeshur" ose "censuruar" veprimet izraelite në Rripin e Gazës, Siri, Jordani, Liban, Jerusalem dhe Territoret e Pushtuara.

54. Një shembull tipik dhe i hershëm i kritikave ndaj performancës arabe ishte libri i Constantin Zureiq i vitit 1948, Kuptimi i Katastrofës. Për detaje, shih faqen 113.

55. Poema është riprodhuar në Ja'qub 'Awadat, Min a'lam al-fikr uel-adab fi Filastin [Figura kryesore letrare dhe intelektuale në Palestinë], botimi i dytë. (Jerusalem: Dar al-Isra', 1992).
Fraza "mbretër të vegjël", përveç nënkuptimit të saj të përgjithshëm përçmues, ndoshta është një referencë për shtatin e shkurtër të Mbretit Abdullah në veçanti.

56. Sipas fjalëve të faqes së internetit të JNF-së, "toka që ishte blerë për vendbanime hebraike i përkiste popullit hebre në tërësi", https://www.jnf.org/menu-3/our-history#.

57. Leena Dallasheh, "Këmbëngulja përmes tranzicionit kolonial: Palestina e Nazaretit Banorët pas vitit 1948," Revista e Studimeve të Palestinës 45, nr. 2 (Dimri 2016): 8–23.

58. Një kujtim nga një prej oficerëve më të lartë arabë të Legjionit Arabe, Kolonel Abdullah al-Tal, i botuar në vitin 1959, zbuloi detaje të këtyre marrëdhënieve klandestine, të cilat më vonë u shqyrtuan në detaje nga Avi Shlaim në librin "Collusion Across the Jordan: 'Abdullah al-Tal, Karithat Filastin: Mudhakkirat 'Abdullah al-Tal, qa'id ma'rakat al-Quds [Katastrofa e Palestinës: Kujtimet e 'Abdullah al-Tal, komandant në betejën për Jerusalemin] (Kajro: Dar al-Qalam, 1959).

59. Një rrëfim i detajuar bashkëkohor i incidentit dhe pasojave të tij mund të gjendet në "Vrasja e Mbretit Abdullah", The Manchester Guardian, 21 korrik 1951, http://www.theguardian.com/theguardian/1951/jul/21/fromthearchive.

60. Romani i Kanafani i vitit 1962 është përkthyer nga Hilary Kirkpatrick: Burrat në diell dhe Histori të tjera palestineze (Boulder, CO: Lynne Rienner, 1999).

61. Gamal Abdel Nasser, Filozofia e Revolucionit (Nju Jork: Smith, Keynes dhe Marshall, 1959), 28.

62. Benny Morris, Luftërat Kufitare të Izraelit: 1949–1956: Infiltrimi Arab, Hakmarrja Izraelite dhe Numërimi Mbrapsht për Luftën e Suezit (Oxford: Clarendon Press, 1993).

63. Nga viti 1953 deri në vitin 1968, kur babai im punonte në divizionin e Çështjeve Politike dhe të Sigurisë të Këshillit (tani Divizioni i Çështjeve Politike), Izraeli u dënua ose u censurua nëntë herë nga këshilli për veprimet e tij.

64. Kjo konfirmohet nga kujtimet e oficerëve ushtarakë që shërbyen si vëzhgues të OKB-së për marrëveshjet e armëpushimit, përfshirë EH Hutchinson, Armëpushimi i Dhunshëm: Konflikti Arab-Izrael 1951–

Machine Translated by Google

1955 (Nju Jork: Devin-Adair, 1956); Gjeneral Lejtnant ELM Burns, Midis Arabit dhe Izraelit (Londër: Harrap, 1962); dhe Gjeneral Major Carl Von Horn, Duke Ushtuar për Paqe (Nju Jork: D. McKay, 1967).

65. Në këtë episod, shih Muhamed Khalid Az'ar, Hukumet 'Umum Filastin fi dhikraha el-khamsin [Qeveria Gjithëpalestineze në 50-vjetorin e saj] (Kajro: np, 1998).

66. Për pikëpamjen përbuzëse dhe pothuajse përçmuese që diplomatët britanikë mbajtën për episodin e vetëm deri më sot të demokracisë jordaneze, shih R. Khalidi, "Perceptime dhe Realitet: Bota Arabe dhe Perëndimi," në Një Vit Revolucionar: Lindja e Mesme në vitin 1958, red. Wm. Roger Louis (Londër: IB Tauris, 2002), 197–99. Kur qeveria e xhaxhait tim u rrëzua nga Mbreti i ri Husein në maj 1957, Nëna Mbretëreshë e frikshme, Zayn, ndihmoi ambasadorin britanik të bindte politikanët jordanezë që të pranonin formimin e një qeverie "civile" që do të shërbente si mbulesë për sundimin ushtarak që Britania dhe Hashemitët dëshironin, dhe që përfundimisht u vendos. Përshkrimi i ambasadorit për atë takim në pallatin mbretëror është i denjë për Evelyn Waugh: "Ministrat kishin ngurruar të merrnin përgjegjësitë e detyrës dhe e kishin pyetur Mbretin pse nuk mund të formohej një qeveri ushtarake... Nëna Mbretëreshë... theksoi me forcë se një qeveri ushtarake do ta bënte të panevojshme çdo formë tjetër qeverisjeje. Më në fund, Madhëria e Saj i tha të emëruarit të Ministrit se ata nuk do të lejoheshin të largoheshin nga Pallati derisa të kishin bërë betimin e detyrës, dhe ishte mbi këtë bazë jo shumë inkurajuese që Qeveria e re u formua përfundimisht": Zyra e Regjistrimeve Publike të Mbretërisë së Bashkuar, Ambasadori Charles Johnston drejtuar Sekretarit të Jashtëm Selwyn Lloyd, nr. 31, 29 maj 1957, FO 371/127880.

67. Vepra më e mirë mbi këtë temë është Salim Yaqub, Containing Arab Nationalism: The Eisenhower Doctrine and the Middle East (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2004).

68. Kjo u tregua për herë të parë nga Avi Shlaim në një artikull pionier, "Qasje Konfliktuale ndaj Marrëdhënieve të Izraelit me Arabët: Ben Gurion dhe Sharett, 1953–1956", Middle East Journal 37, nr. 2 (Pranverë 1983): 180–201.

69. Këto rrëfime mund të gjenden në Abu Iyad me Eric Rouleau, My Home, My Land: A Narrative of the Palestinian Struggle (New York, Times Books, 1981); dhe Alan Hart, Arafat: A Political Biography (Bloomington: Indiana University Press, 1989).

70. Shih rrëfimin e dëshmitarit okular të menjëhershëm pas sulmit nga oficeri detar amerikan i cili ishte në krye të Komisionit të Përzier të Armëpushimit të Kombeve të Bashkuara (MAC) që hetoi sulmin: EH Hutchinson, Armëpushimi i Dhunshëm.

71. Rezoluta 101 e Këshillit të Sigurimit të OKB-së, e 24 nëntorit 1953.

72. Kushëriri im Munzer Thabit Khalidi, i cili u rekrutua në ushtrinë jordaneze dhe shërbeu si oficer në një zonë kufitare të Bregut Perëndimor gjatë viteve 1950, më tregoi në vitin 1960 se këto ishin urdhrat që iu dhanë për trupat nën komandën e tij. Për më shumë detaje mbi përpjekjet e Legjionit Arab të Jordanisë për të ndaluar infiltrimin palestinez në këtë periudhë, shih kujtimet e komandantit të tij, John Bagot Glubb, "Ushtar me arabët" (Londër: Hodder dhe Stoughton, 1957). Shkalla e këtyre përpjekjeve konfirmohet nga rrëfimi i kryetarit të Komisionit të Përzier të Armëpushimit të OKB-së, Komandant EH Hutchinson, "Armëpushim i Dhunshëm".

73. Kjo është e qartë nga fragmentet nga ditarët e Sharett në librin e Livia Rokach, Terrorizmi i Shenjtë i Izraelit: Një studim i bazuar në ditarin personal të Moshe Sharett dhe dokumente të tjera (Belmont, MA: Të diplomuarit e Universitetit Arab-Amerikan, 1985).

Machine Translated by Google

74. Kjo dëshmohet nga Mordechai Bar On, i cili ishte anëtar i Shtabit të Përgjithshëm Izraelit në atë kohë: Portat e Gazës: Rruga e Izraelit për në Suez dhe Kthim, 1955–57 (New York: St. Martin's Press, 1994), 72–75. Shih edhe Benny Morris, Luftërat Kufitare të Izraelit.

75. Avi Shlaim, “Qasje Kontradiktore.”

76. Një rrëfim autoritar i këtyre ngjarjeve është kujtimi i oficerit kanadez gjenerallejtënant. Burns, i cili komandoi Organizatën Mbikëqyrëse të Armëpushimit të OKB-së në vijën e armëpushimit egjiptiano-izraelit midis viteve 1954 dhe 1956: Midis arabëve dhe izraelitëve. Shih edhe Shlaim, “Qasje Konfliktuale”.

77. Matthew Connelly, Një Revolucion Diplomatik: Lufta e Algjerisë për Pavarësi dhe Origjina e Epokës Pas Luftës së Ftohtë (New York: Oxford University Press, 2002).

78. Ekziston një literaturë e gjerë mbi luftën e Suezit të vitit 1956. Për një përmbledhje të mirë esesh mbi këtë temë shih Suez 1956: Kriza dhe pasojat e saj, red. Roger Louis dhe Roger Owen (Oxford: Clarendon Press, 1989). Shih gjithashtu Benny Morris, Luftërat kufitare të Izraelit.

79. “Raport Special i Drejtorit të Agjencisë së Ndihmës dhe Punës së Kombeve të Bashkuara për Refugjatët Palestinezë në Lindjen e Afërt,” A/3212/Add.1 i 15 dhjetorit 1956, https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/6558F61D3DB6BD4505256593006B06B E.

80. Këto masakra ishin objekt i një debati në Knesset në nëntor 1956, në të cilin u përdor fraza "vrasje masive". Për një rrëfim të detajuar nga një ushtar izraelit që ishte dëshmitar i masakrës, shih Marek Gefen, "The Strip is Taken", Al-Hamishmar, 27 prill 1982. Këto masakra janë fokusi kryesor i Joe Sacco, Footnotes in Gaza: A Graphic Novel (New York: Metropolitan Books, 2010).

81. El-Farra foli më vonë për këtë në një histori gojore të Kombeve të Bashkuara: http://www.unmultimedia.org/oralhistory/2013/01/el-farra-muhammad/.

82. Në botimin e dytë të librit të tij, Rishikuar Lindja e Problemit të Refugjatëve Palestinezë, Benny Morris rendit njëzet masakra të tilla.

83. Jean-Pierre Filiu, Gaza: A History (Oxford: Oxford University Press, 2014).

Machine Translated by Google

KAPITULLI 3

1. Le dimanche de Bouvines: 27 juillet 1214 (Paris: Gallimard, 1973), 10. Citati origjinal në frëngjisht është: “Je tachai de voir comment un événement se fait et se défait puisque, en fin de compte, il en quionuest. à proprement parler fabriqué par ceux qui en répandent la renommée.”

2. Lyndon Johnson, Pika e Vëmendjes: Perspektivat e Presidencës (Nju Jork: Holt, Rinehart dhe Winston, 1971), 293.

3. Ushtria amerikane dhe CIA vlerësuan se Izraeli do t'i mposhtte lehtësisht të gjitha ushtritë arabe së bashku, edhe nëse kjo e fundit do të sulmonte e para. Shih Departamentin Amerikan të Shtetit, Marrëdhëniet me Jashtë, 1964–1968, Vëllimi XIX, Kriza dhe Lufta Arabo-Izraelite, 1967 [në tekstin e mëtejmë Marrëdhëniet me Jashtë, 1967], https://2001-2009.state.gov/r/pa/ho/frus/johnsonlb/xix/28054.htm. Në një takim me Presidentin Johnson dhe ndihmësit e tij kryesorë më 26 maj 1967, kryetari i Shefave të Përbashkët të Shtabit, Gjenerali Earl Wheeler, deklaroi: “Dispozitat e UAR-ut janë mbrojtëse dhe nuk duken sikur janë përgatitore për një pushtim të Izraelit… Megjithatë, ai arriti në përfundimin se Izraeli duhet të jetë në gjendje të rezistojë ose të ndërmarrë agresion dhe se në planin afatgjatë Izraeli do të triumfojë… Ai besonte se izraelitët do të fitonin epërsi ajrore. UAR-u do të humbiste shumë avionë. Filozofia ushtarake e Izraelit është të fitojë surprizë taktike duke goditur të parët fushat ajrore” (“Memorandum për Regjistrim”, Dokumenti 72). CIA kishte të njëjtin mendim: “Memorandumi i Inteligjencës i përgatitur nga Agjencia Qendrore e Inteligjencës” deklaroi: “Izraeli pothuajse me siguri mund të arrinte epërsi ajrore mbi Gadishullin e Sinait brenda 24 orësh pasi të merrte iniciativën ose brenda dy ose tre ditësh nëse UAR-u do të godiste i pari… Ne vlerësojmë se forcat goditëse të blinduara mund të shkelnin vijën e dyfishtë mbrojtëse të UAR-ut në Sinai brenda disa ditësh” (Dokumenti 76). Megjithatë, idetë se Izraeli ishte më i dobët se arabët dhe ishte në prag të shfarosjes janë bërë ndër gënjeshtrat më të forta rreth konfliktit.

4. Gjeneralët—katër prej tyre gjeneralë majorë në vitin 1967—ishin Ezer Weizman (komandant i forcave ajrore në vitin 1967 dhe më vonë president i Izraelit, dhe nip i Chaim Weizmann), Chaim Herzog (shef i inteligjencës ushtarake deri në vitin 1962 dhe gjithashtu më vonë president i Izraelit), Haim Bar Lev (zëvendësshef i shtabit në vitin 1967 dhe më vonë shef i shtabit), Matitiyahu Peled (anëtar i Shtabit të Përgjithshëm në vitin 1967) dhe Yeshiyahu Gavish (kreu i Komandës Jugore në vitin 1967): Amnon Kapeliouk, “Izrael était-il réelment menacé d'extermination?” Le Monde, 3 qershor 1972. Shih edhe Joseph Ryan, “Miti i Asgjësimit dhe Lufta Gjashtëditore”, Worldview, shtator 1973, f. 38–42, i cili përmbledh “luftën e gjeneralëve” të zhvilluar kundër këtij https://carnegiecouncil-media.storage.googleapis.com/files/v16_i009_a009.pdf të veçantë. e pavërtetë:

5. Është pohuar në mënyrë të rreme se Egjipti ishte gati të niste një sulm ajror të papritur ndaj bazave ajrore izraelite më 27 maj 1967, dhe u dekurajua vetëm nga përpjekjet e Shteteve të Bashkuara dhe BRSS-së: shih William Quandt, Procesi i Paqes (Washington, DC: Brookings Institution, 1993), 512n38. Ushtria izraelite me sa duket besonte në këtë mundësi, por ndërsa ekzistonte një plan i tillë egjiptian i emergjencës me emrin e koduar Fajr (Agimi), ai nuk u konsiderua kurrë seriozisht nga udhëheqësit e Egjiptit, të cilët dekurajoheshin intensivisht nga sulmi si nga Shtetet e Bashkuara ashtu edhe nga BRSS: shih Avi Shlaim, “Izraeli: Samsoni i Poor Little Samson”, në Lufta Arabo-Izraelite e vitit 1967, red. Roger Louis dhe Avi Shlaim (New York: Cambridge University Press, 2012), 30. Një delegacion egjiptian i nivelit të lartë ndodhej në Moskë në këtë kohë, dhe bashkëbiseduesit e tyre sovjetikë, përfshirë kryeministrin sovjetik Alexei Kosygin, ministrin e mbrojtjes Andrei Grechko dhe ministrin e jashtëm Andrei Gromyko, të gjithë këshilluan fuqimisht përmbajtje ndaj egjiptianëve: për detaje bazuar në

Machine Translated by Google

Një intervistë me ministrin egjiptian të mbrojtjes, Shams Badran, rrëfimet e disa pjesëmarrësve të tjerë dhe procesverbalet e takimeve, shih Hassan Elbahtimy, "A e nxiti Bashkimi Sovjetik qëllimisht Luftën e vitit 1967?" blogu i Qendrës Wilson për Historinë dhe Politikën Publike (përfundimi i tij në përgjigje të pyetjes në titull është: jo), https://www.wilsoncenter.org/blog-post/did-the-soviet-union-deliberately-instigate-the-1967-war-the-middle-east.

Për një ekspozim më të plotë të burimeve dhe përfundimeve të tij, shih Hassan Elbahtimy, "Aleats at Arm's Length: Redefining Soviet Egyptian Relations in the 1967 Arabo-Izraelite War," Journal of Strategic Studies (Shkurt 2018), https://doi.org/10.1080/01402390.2018.1438893. Shih gjithashtu Hassan Elbahtimy, "Missing the Mark: Dimona and Egypt's Slide into the 1967 Arab-nr. 5–6 (2018): 385–97, Israeli War,"
Rishikimi i Mospërhapjes 25, https://
www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10736700.2018.1559482.

6. Një nga të parët dhe ndoshta më me ndikim nga ata që e përhapën fillimisht këtë mit ishte Ministri i Jashtëm Izraelit, Abba Eban. Në një nga motot e tij të famshme, ai i tha Këshillit të Sigurimit më 8 qershor 1967 se, ndërsa shumë dyshonin në "perspektivën e sigurisë dhe mbijetesës së Izraelit... Fakti është se ne rezultuam më pak bashkëpunues sesa disa mund të kishin shpresuar me planin për zhdukjen tonë". Të Dhënat Zyrtare të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, Mbledhja 1351, 8 qershor 1967, S/PV.1351. Për më shumë detaje mbi kundërshtimin e këtij miti dhe qëndrueshmërinë e tij, shih Joseph Ryan, "Miti i Shfarosjes dhe Lufta Gjashtëditore", 38–42.

7. Sekretari i Shtetit Mike Pompeo përmendi mitin e Izraelit në prag të shfarosjes në vitin 1967 për të justifikuar njohjen nga administrata Trump të sovranitetit izraelit mbi Lartësitë e Golanit, duke thënë: "Kjo është një situatë e pabesueshme dhe unike. Izraeli po luftonte një betejë mbrojtëse për të shpëtuar kombin e tij dhe nuk mund të jetë rasti që një rezolutë e OKB-së të jetë një pakt vetëvrasës." David Halbfinger dhe Isabel Kershner, "Netanyahu thotë se lëvizja për Lartësitë e Golanit 'vërteton se mund të' mbash territorin e pushtuar," New York Times, 26 mars 2019, https://www.nytimes.com/2019/03/26/world/middleeast/golan-heights-israel-netanyahu.html.

8. Për një përmbledhje të këtyre çështjeve, shih Elbahtimy "Allejtët në Gjatësinë e Armëve", dhe Eugene Rogan dhe Tewfik Aclimandos, "Lufta e Jemenit dhe Përgatitja e Egjiptit për Luftë", në Luftën Arabo-Izraelite të vitit 1967: Origjinat dhe Pasojat, red. W. Roger Louis dhe Avi Shlaim (Kembrixh: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kembrixhit, 2012). Shih gjithashtu Jesse Ferris, Gamble i Nasserit: Si Ndërhyrja në Jemen shkaktoi Luftën Six-Ditore dhe Rënien e Fuqisë Egjiptiane (Princeton, NJ: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kembrixhit, 2012).

9. Michael Oren, Gjashtë Ditë Lufte: Qershor 1967 dhe Krijimi i Lindjes së Mesme Moderne (Oxford: Oxford University Press, 2002), vëren se sulmet ajrore të papritura ishin "të planifikuara prej kohësh" (f. 202), dhe se ekzistonte një sërë planesh të hershme emergjente për të sulmuar dhe pushtuar Lartësitë siriane të Golanit (f. 154), Bregun Perëndimor dhe Jerusalemin Lindor (f. 155) dhe Gadishullin e Sinait (f. 153).

10. Kohët kanë ndryshuar në OKB: ky divizion tani quhet Çështje Politike dhe është zakonisht i kryesuar nga një amerikan.

11. Babai im mund të shihet duke u ngritur shkurt në rreshtin e fundit rreth tryezës së këshillit, pikërisht kur miratohet rezoluta (me sa duket për të konfirmuar numërimin e votave) në një klip të Universal Newsreel mbi votimin për armëpushim më 9 qershor, i cili është përfshirë në artikullin e Wikipedia-s mbi luftën e qershorit: http://en.wikipedia.org/wiki/Six-Day_War.

12. Dokumentet Zyrtare të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, Mbledhja e 1352-të, 9 qershor 1967, S/PV.1352.

Machine Translated by Google

13. Shih Itamar Rabinovich, Rruga që nuk është ndjekur: Negociatat e hershme arabo-izraelite (Nju Jork: Oxford University Press, 1991); dhe Shlaim, Muri i Hekurt.

14. Franca kishte siguruar fshehurazi teknologjinë e nevojshme për armët bërthamore të Izraelit, ndërsa qeveria izraelite i mashtronte sistematikisht amerikanët për natyrën e tyre program bërthamor. Për një raport të Departamentit të Mbrojtjes të vitit 1987 që u deklasifikua nga gjykata urdhri në vitin 2015 që prek nivelin teknik të zhvillimit të armëve bërthamore të Izraelit, shih: http://www.courthousenews.com/2015/02/12/nuc%20report.pdf. Për përshkrimin më të mirë për mashtrimin e Izraelit ndaj Shteteve të Bashkuara në lidhje me programin e tij bërthamor, shih Avner Cohen, Izrael dhe Bomba (New York: Columbia University Press, 1999). Shih edhe punën e Cohen mbi Izraelin armët bërthamore me Projektin Ndërkombëtar të Historisë së Përhapjes Bërthamore në Woodrow Qendra Ndërkombëtare Wilson për Studiues.

15. Biblioteka dhe Arkivi Presidencial John F. Kennedy, http://www.jfklibrary.org/Asset-Viewer/Archives/JFKPOF-135-001.aspx. Në letrën e tij, presidenti i ardhshëm parashikoi nëntë vite përpara ngjarjes që ndarja e Palestinës do të ishte përfundimisht rezultat i konflikt.

16. Biografja e Fortas, Laura Kalman, e përshkroi atë si një "hebre që kujdesej më shumë për Izraeli sesa Judaizmi" në Abe Fortas: Një Biografi (New Haven: Yale University Press, 1990).

17. Referencat në Bundy https:// etj. al. mund të jem gjetur në: moderate.wordpress.com/2007/06/22/lyndon-johnson-was-first-to-align-us-policy-with-israel%E2%80%99s-policies/.

18. Feinberg ishte president i American Bank and Trust Company dhe një person i konsiderueshëm kontribues në Partinë Demokratike. Krim ishte president i United Artists dhe kryetar i Komiteti i Financave të Partisë Kombëtare Demokratike.

19. Për Mathilde Krim shih Deirdre Carmody, "Mësime të Dhimbshme Politike për AIDS-in" Kryqëzues, E re Jork Times, Janar 1991, 30, http://www.nytimes.com/1990/01/30/nyregion/painful-political-lesson-for-aids-crusader.html; Philip Weiss, "Jeta jo aq sekrete e Mathilde Krim," Mondoweiss, janar 26, 2018, http://mondoweiss.net/2018/01/secret-life-mathilde; dhe rrëfimi i Grace Halsell, i cili punoi në Shtëpinë e Bardhë si shkrimtar i stafit të presidentit në vitin 1967, "Si LBJ's "Lufta e Vietnamit i paralizoi politikëbërësit e tij në Lindjen e Mesme", Raporti i Uashingtonit mbi Çështjet e Lindjes së Mesme, Qershor 1993, 20, http://www.wrmea.org/1993-june/how-lbj-s-vietnam-war-paralyzed-his-mideast-policymakers.html.

20. Regjistrimi zyrtar amerikan i takimit është në Marrëdhëniet me Jashtë, 1967, Dokumenti 124, "Memorandum për Procesverbal, 1 qershor 1967, Bisedë midis Gjeneral Major Meir Amit dhe Sekretari https://2001- McNamara," 2009.state.gov/r/pa/ho/frus/johnsonlb/xix/28055.htm. Për rrëfimin e Amit, shih Richard Parker, red., Lufta Gjashtëditore: Një Retrospektivë (Gainesville: University Press of Florida, 1996), 139. Rrëfimi amerikan është më i paqartë se ai i Amit, duke vënë në dukje vetëm se gjenerali tha se "ai mendon se nevojiten masa ekstreme shpejt", dhe se McNamara "e pyeti Gjeneralin Amit se sa viktima që mendonte se do të pësonte në një sulm në Sinai", dhe i premtoi atij se ai do t'ia "përcillte pikëpamjet e Amit presidentit". Edhe pse dokumentet zyrtare të SHBA-së dhe rrëfimet e këtij takimi nga Amit dhe të tjerë kanë qenë prej kohësh të disponueshme, pikëpamja qartësisht e gabuar se Shtetet e Bashkuara nuk i dhanë dritën jeshile Izraelit për të sulmuar vazhdon. Shih, p.sh., Michael Libri i detajuar, por me të meta, Gjashtë Ditë Lufte i Orenit, 146–47. Shumë më i mirë në këtë (dhe pothuajse në çdo aspekte të tjera) të luftës së vitit 1967 janë Tom Segev, 1967: Izraeli, Lufta dhe Viti që

Machine Translated by Google

Transformoi Lindjen e Mesme (New York: Metropolitan, 2007), 329–34; dhe Guy Laron, Lufta Gjashtëditore: Thyerja e Lindjes së Mesme (New Haven: Yale University Press, 2017), 278–80, 283–84.

21. Oren, Gjashtë Ditë Lufte, 153–55, 202.

22. Isha i pranishëm në këtë takim, në të cilin më kishte sjellë im atë. El-Farra më vonë foli publikisht për këtë bashkëpunim amerikan me Izraelin në një histori gojore: http://www.unmultimedia.org/oralhistory/2013/01/el-farra-muhammad/.

23. Dokumentet Zyrtare të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, Mbledhja e 1382-të, 22 nëntor 1967, S/PV.1382, https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/db942872b9eae454852560f6005a76fb/9f5f0 9a80bb6878b0525672300565063?OpenDocument.

24. Sunday Times, 15 qershor 1969.

25. Kjo ndodhi gjatë një faze të paqëndrueshme të luftës civile libaneze. Adam Howard, red., FRUS 1969–1976, XXVI, Mosmarrëveshja arabo-izraelite, "Memorandum i Bisedës", 24 Mars 1976 (Uashington, DC: Zyra e Shtypit të Qeverisë së SHBA-së, 2012), 967.

26. Sipas një sondazhi të vitit 2018 nga Qendra Arabe për Kërkime dhe Studime Politike, për çdo vit që nga viti 2011, mbi 84 përqind e të anketuarve në njëmbëdhjetë vende arabe kundërshtuan njohjen e Izraelit, me arsyen kryesore të dhënë për këtë kundërshtim që ishte pushtimi i tokave palestineze. Nga viti 2017 deri në vitin 2018, 87 përqind ishin kundër njohjes, me vetëm 8 përqind në favor. Tre të katërtat e të anketuarve në atë vit e konsideruan Palestinën një kauzë arabe, ndërsa 82 përqind e konsideruan Izraelin kërcënimin kryesor të huaj për rajonin. Qëndrimet negative ndaj politikës së SHBA-së kanë shkuar nga 49 përqind në vitin 2014 në 79 përqind nga viti 2017 deri në vitin 2018: Indeksi i Opinionit Arab, 2017–2018: Rezultatet Kryesore në Shkurt (Washington, DC: Qendra Arabe, 2018), file:///C:/Users/rik2101/Downloads/Arab%20Opinion%20Index-2017-2018.pdf.

27. Që në vitin 1977, Shtetet e Bashkuara bënë përpjekje për të bindur PLO-në që të pranonte SC 242 nëpërmjet kontakteve indirekte me organizatën. Shih Adam Howard, red., FRUS, 1977–1980, vëll. VIII, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, Janar 1977–Gusht 1978, "Telegram nga Departamenti i Shtetit për Ambasadën në Liban," Uashington, DC, 17 gusht 1977, 477, http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v08/d93.

28. Ahmad Samih Khalidi, "Valëzimet e Luftës së vitit 1967", Cairo Review of Global Affairs 20 (2017), 8.

29. Titulli në arabisht është al-Waqa'i'al-ghariba fi ikhtifa' Sa'id abi Nahs, al-mutasha'il. Libri u botua për herë të parë në Haifa në vitin 1974, u ribotua menjëherë në Bejrut, ka qenë gjerësisht i disponueshëm që atëherë dhe më vonë u adaptua për skenë si një shfaqje e njohur me një aktor nga aktori kryesor palestinez Muhammad Bakri, të cilin e pashë ta interpretonte në teatrin al-Qasaba në Jerusalem në vitet 1990.

30. Për trajtimin më të mirë të shkrimeve të Kanafanit, shih pjesët mbi të në Bashir Abu Manneh, The Palestinian Novel: From 1948 to the Present (Kembrixh: Cambridge University Press, 2016), 71–95; dhe Barbara Harlow, After Lives: Legacies of Revolutionary Writing (Çikago: Haymarket, 1996). Vepra e Kanafanit është përkthyer në anglisht nga Barbara Harlow, Hilary Kilpatrick dhe May Jayyusi, ndër të tjera.

31. Veçanërisht al-Adab al-filastini al-muqawim tahta al-ihtilal, 1948–1968 [Literatura palestineze e rezistencës nën pushtim, 1948–1968], botimi i 3-të (Bejrut: Instituti për Studime të Palestinës, 2012).

Machine Translated by Google

32. Shërbimet izraelite të sigurisë zakonisht nuk pretendojnë vrasje të tilla. Megjithatë, sipas një libri prej shtatëqind faqesh të bazuar në intervista me qindra zyrtarë të lartë të inteligjencës dhe dokumentacion të bollshëm nga Ronen Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari: Historia Sekrete e Vrasjeve të Synuara të Izraelit (New York: Random House, 2018), 656fn, Kanafani u vra nga Mossadi. I mbushur me detaje, libri i Bergman është një rrëfim autoritar nga dikush i lidhur ngushtë me mjedisin e inteligjencës së likuidimit të qindra udhëheqësve dhe militantëve palestinezë nga Izraeli gjatë disa brezave. Ai është dëmtuar rëndë nga toni i tij i admirimit pa frymë për ata që planifikuan dhe kryen këto vrasje, dhe pranimi i logjikës së pareflektueshme dhe eliminuese me shumë zero që është e dukshme nga titulli i tij, i marrë nga urdhri talmudik, "Nëse dikush vjen të të vrasë, ngrihu dhe vrite atë i pari". Titulli është domethënës: ai sugjeron që vrasjet e udhëheqësve palestinezë nga Izraeli janë të justifikuara sepse do të kishin vrarë izraelitë nëse nuk do të ishin për këto "vrasje të synuara". Për një vlerësim kritik, por vlerësues të librit, shih esenë recensionuese nga Paul Aaron, “Si i Vret Izraeli ‘Armiqtë’ e tij: Ronen Bergman Numëron Rrugët,” Journal of Palestine Studies 47, nr. 3 (Pranvera 2018), 103–5.

33. Studimi më i mirë i MAN është Walid Kazziha, Transformimi Revolucionar në Botën Arabe: Habash dhe Shokët e Tij nga Nacionalizmi në Marksizëm (Londër: Charles Knight, 1975).

34. Për më shumë detaje, shih kujtimet e Amjad Ghanma-s, Jam'iyat al-'Urwa al-Wuthqa: Nash'atuha wa-nashatatuha [Shoqata 'Urwa al-Wuthqa: Origjina dhe aktivitetet e saj] (Bejrut: Riad El-Rayyes, 2002). Ai riprodhon, në faqen 124, një foto të “Komitetit Administrativ” të grupit në vitet 1937–38, përfshirë babanë tim, me Zureikun dhe presidentin e AUB-së, Bayard Dodge, të ulur në rreshtin e parë. Emri i grupit i bën jehonë atij të botimit të famshëm nacionalist pan-islamik të prodhuar në Paris nga Jamal al-Din al-Afghani dhe Muhammad 'Abdu në fillim të viteve 1880, i cili mori emrin nga një frazë kuranore, 2:256.

35. Ma'na al-nakba [Kuptimi i katastrofës] (Bejrut: Dar al-'Ilm lil-Milayin, 1948). Ky punim i shkurtër është ribotuar vazhdimisht, së fundmi në vitin 2009 nga Instituti për Studime të Palestinës, së bashku me shkrime të tjera të hershme që mbështeten në mësimet e disfatës së vitit 1948 nga Musa al-'Alami ('Ibrat Filastin [Mësimi i Palestinës]), Qadri Touqan (Ba'd al-nakba [Pas katastrofës]) dhe George Hanna (Tariq al-khalas [Rruga drejt shpëtimit]).

36. Shih artikullin tim, “Lufta e vitit 1967 dhe rënia e nacionalizmit arab: Kronikë e një vdekjeje të parathënë”, në Luftën arabo-izraelite të vitit 1967, red. Louis dhe Shlaim, 264–84, për një diskutim se si disfata e vitit 1967 ndikoi në nacionalizmin arab dhe në lëvizjen kombëtare palestineze në ringjallje.

37. Vepra standarde mbi lëvizjen e rezistencës palestineze është Yezid Sayigh, Armated Struggle and the Search for State: The Palestinian National Movement, 1949–1993 (Oxford: Oxford University Press, 1997). Dy histori të shkëlqyera të përgjithshme të konfliktit janë Charles D. Smith, Palestina dhe Konflikti Arabo-Izraelit: Një Histori me Dokumente, botimi i 9-të (New York: Bedford/St. Martin's, 2016); dhe James Gelvin, Konflikti Izrael-Palestinë: Njëqind Vjet Luftë, botimi i 3-të (Cambridge: Cambridge University Press, 2014). Shih gjithashtu Baruch Kimmerling dhe Joel Migdal, Palestinezët: Krijimi i një Populli (New York: The Free Press, 1993); dhe William Quandt, Fuad Jabber dhe Ann Lesch, Politikat e Nacionalizmit Palestinez (Oakland: University of California Press, 1973).

38. Një studim i shkëlqyer i kësaj teme është Paul Chamberlin, Ofensiva Globale: Shtetet e Bashkuara, Organizata për Çlirimin e Palestinës dhe Krijimi i Rendit Pas Luftës së Ftohtë (Oxford,

Machine Translated by Google

Shtëpia Botuese e Universitetit të Oksfordit, 2012).

39. Për analizën më të sofistikuar se si Izraeli arriti të vendoste hegjemoninë e tij diskursive në Shtetet e Bashkuara, shih Kaplan, Our American Israel, dhe Novick, The Holocaust in American Life.

40. Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 162–74, jep një përshkrim të detajuar të këtij operacioni, në të cilën Baraku e veshi si grua.

41. Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 117–18, 248–61, përfshin shumë shembuj të përpjekjeve të tilla për vrasjen e Arafatit. Për një analizë të kësaj strategjie vrasjeje dhe një antidot ndaj qasjes shfajësuese të Bergmanit, shih vlerësimin e Paul Aaron për librin, "Si i Vret Izraeli 'Armiqtë' e tij," dhe artikullin e tij me dy pjesë, "Idhujtaria e Forcës: Si e Përqafoi Izraeli Vrasjen e Synuar," dhe "Idhujtaria e Forcës (Pjesa II): Militarizmi në Shtetin e Garnizonit të Izraelit," Journal of Palestine Studies 46, nr. 4 (Vera 2017), 75–99, dhe 48, nr. 2 (Dimri 2019), 58–77.

42. Pjesa më e madhe e materialit në këtë kapitull dhe në atë pasardhës bazohet në përkthimet në anglisht të dokumenteve nga shtojcat sekrete të Komisionit Hetimor Kahan për masakrat e Sabrës dhe Shatilës të vitit 1982. Në vijim, i kam cituar ato si Dokumentet Kahan [KP] I deri në VI. Dokumentet janë të disponueshme në faqen e internetit të Institutit për Studime Palestineze: https://palestinesquare.com/2018/09/25/the-sabra-and-shatila-massacre-new-evidence/.
William Quandt, Profesor Emeritus në Universitetin e Virxhinias dhe një anëtar i lartë i stafit të Këshillit të Sigurisë Kombëtare gjatë administratës së Presidentit Jimmy Carter, i siguroi IPS-së kopje të skanuara të këtyre dokumenteve. Gjatë një padie për shpifje të ngritur kundër revistës Time nga Ariel Sharon, Quandt shërbeu si konsulent për avokatët mbrojtës të Time. Ai i mori këto dokumente si përzgjedhje të përkthyera nga hebraishtja origjinale nga firma ligjore e revistës. Ekspertët e njohur me dokumente të tilla kanë dëshmuar se ato përbëjnë pjesën më të madhe të shtojcave të pabotuara të raportit Kahan.

Në KP IV, Takim midis Sharonit dhe Bashir Gemayel, Bejrut, 8 korrik 1982, Dok. 5, 229ff, ku Gemayel pyet nëse Izraeli do të kishte ndonjë kundërshtim ndaj shkatërrimit me buldozer të kampeve të refugjatëve palestinezë në jug të Libanit në mënyrë që refugjatët të mos qëndronin në jug, Sharon u përgjigj: "kjo nuk është puna jonë: ne nuk duam të merremi me punët e brendshme të Libanit." Gjatë një takimi midis Sharonit dhe Pierre dhe Bashir Gemayel, më 21 gusht 1982, (KP V, 2–9), Sharoni u tha atyre: "Një pyetje u ngrit më parë, çfarë do të ndodhte me kampet palestineze pasi terroristët të tërhiqeshin… Duhet të veproni… në mënyrë që të mos ketë terroristë, duhet t'i pastroni kampet." Për më shumë informacion mbi logjikën eliminuese të ndarë nga Sharon, Gemayel dhe togerët e tyre, shih kapitullin 5 më poshtë.

43. Pierre Gemayel e kishte themeluar partinë pasi vizitoi Gjermaninë naziste gjatë vitit 1936. Lojërat Olimpike, në të cilat ai mori pjesë si portier i ekipit libanez të futbollit.

44. Jerusalem Post, 15 tetor 1982. Ze'ev Schiff dhe Ehud Ya'ari, në Luftën e Izraelit në Liban (New York: Simon and Schuster, 1983), 20, tregojnë se Kolonel Binyamin Ben-Eliezer, oficeri i lartë ndërlidhës izraelit me LF-në dhe më vonë ministër i mbrojtjes dhe zëvendëskryeministër izraelit, ishte i pranishëm në postin e komandës ku LF-ja drejtoi rrethimin e Tal al-Za'tar në korrik, disa javë para se të binte kampi. Schiff dhe Yaari rrëfejnë bashkëpunimin e gjerë midis ushtrisë dhe shërbimeve të inteligjencës izraelite dhe LF-së në këtë dhe periudhat pasuese, ashtu si Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari.

45. KP III, procesverbali i mbledhjes së Komitetit të Mbrojtjes dhe Punëve të Jashtme të Knessetit, 24 shtator 1982, 224–25.

Machine Translated by Google

46. Po aty, 225–26.

47. WAFA më 13 gusht 1976, identifikoi oficerin e lartë të inteligjencës ushtarake siriane në Liban, Kolonel Ali Madani, si të pranishëm në postin komandues të LF-së me qëllim "mbikëqyrjen" e operacionit kundër kampit: shih al-Nahar dhe al-Safir, 13 gusht 1976, për raportet mbi konferencën për shtyp të Hassan Sabri al-Kholi më 12 gusht 1976. Helena Cobban, e cila mbuloi luftën si reportere për Christian Science Monitor dhe ishte dëshmitare e rënies së kampit, deklaron se Kolonel Madani u pa në postin komandues të LF-së nga gazetarë të tjerë perëndimorë: Organizata për Çlirimin e Palestinës (Kembrixh: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kembrixhit, 1984), 281n35.

Të dhëna të tjera e identifikojnë vartësin e tij, Kolonel Muhammad Kholi, si të pranishëm gjithashtu.

48. Adam Howard, red., FRUS 1969–1976, XXVI, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, "Procesverbali i "Takimi i Grupit të Veprimeve Speciale të Uashingtonit", Uashington, DC, 24 mars 1976, f. 963.

49. Kissinger bëri këtë deklaratë në lidhje me braktisjen amerikane të kurdëve të Irakut para Komitetit të Përzgjedhur të Përhershëm të Dhomës së Përfaqësuesve për Inteligjencën, të kryesuar nga Kongresmeni Otis Pike, në vitin 1975.

50. KP, I, 18. Ky është një dokument me sa duket i përgatitur për Komisionin Kahan nga Ministria e Mbrojtjes në përgjigje të akuzave kundër Sharonit. Sharoni citohet në faqen 48 të këtij dokumenti të ketë thënë se "rreth 130 Falangë" morën trajnim në Izrael, por jep të njëjtën shifër për sasinë e ndihmës ushtarake.

51. Bergman, Ngrihu dhe Vrit i pari, 225–61.

52. Adam Howard, red., FRUS 1969–1976, XXVI, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, "Procesverbali i "Takimi i Grupit të Veprimeve Speciale të Uashingtonit", Uashington, DC, 24 mars 1976, f. 963.

53. Po aty.

54. Henry Kissinger, Vite Ripërtëritjeje (Nju Jork: Touchstone, 1999), 351.

55. Ky memo fillimisht ishte i disponueshëm vetëm në Meron Medzini, red., Marrëdhëniet me Jashtë të Izraelit: Dokumente të Përzgjedhura, 1974–1977, vëll. 3 (Jerusalem: Ministria e Punëve të Jashtme, 1982), 281–90. Qeveria amerikane e botoi atë njëzet vjet më vonë në Adam Howard, red., FRUS, 1969–1976, XXVI, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, "Memorandum Marrëveshjeje midis Qeverive të Izraelit" dhe Shtetet e Bashkuara." Një letër sekrete e së njëjtës datë nga Presidenti Ford drejtuar Kryeministrit Izraelit Ministri Yitzhak Rabin sanksionoi një tjetër angazhim thelbësor, me anë të të cilit Shtetet e Bashkuara u zotuan se gjatë çdo negociate paqeje do të "bënin çdo përpjekje për të koordinuar me Izraelin propozimet e tyre me qëllim që të përmbaheshin nga paraqitja e propozimeve që Izraeli do t'i konsideronte të pakënaqshme", 838–40.

56. Adam Howard, red., FRUS, 1969–1976, XXVI, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, "Procesverbali i "Mbledhja e Këshillit të Sigurisë Kombëtare", Uashington, DC, 7 prill 1976, 1017.

57. Ibid., 831–32. Shih edhe Patrick Seale, Asad: Lufta për Lindjen e Mesme (Oakland: Shtëpia Botuese e Universitetit të Kalifornisë, 1989), 278–84.

58. Përshkrimi i këtij operacioni nga Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 214–24, përfshin gabime, të tilla si përmendja se në vitin 1978 një agjent i fshehtë izraelit përdori si mbulesë punën në një OJQ "në një strehë në kampin e refugjatëve Tel al-Zaatar". Kampi u shkatërrua dy vjet më parë. Kjo OJQ mund të ketë qenë një jetimore për fëmijët që kishin mbijetuar masakrën në kamp, Bayt Atfal al-Sumud.

59. Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 242–43 e tutje. Mbi "Frontin për Çlirimin e Libanit nga të Huajt", të cilin tani e dimë se nuk ishte gjë tjetër veçse një grup i përparmë për shërbimet e sigurisë izraelite, shih Remi Brulin, "Akti i Zhdukjes së Jashtëzakonshme të Bombardimit me Makina të Izraelit"

Machine Translated by Google

Fushata e Libanit," Mondoweiss, Maj në https:// 7, 2018, mondoweiss.net/2018/05/remarkable-disappearing-terrorism.

60. Për më shumë informacion mbi akuzat e Dean, shih Philip Weiss, "Libri i Ri i Jep Kredi SHBA-së" "Pretendimi i Ambasadorit se Izraeli u përpoq ta vriste atë", Mondoweiss, 23 gusht 2018. https://mondoweiss.net/2018/08/credence-ambassadors-assassinate/.

61. Ambasadori i ndjerë Dean më dha me mirësjellje dokumente që mbulojnë gjatë gjithë periudhës së ambasadorit të tij në Bejrut, nga fundi i vitit 1978 deri në vitin 1981. Ato që kanë të bëjnë me PLO janë kryesisht nga viti 1979. Ekzistojnë gjithashtu të paktën gjysmë duzine kabllogramesh të klasifikuara që merren me kontaktet e ndërmarra nga Parker dhe Dean me një nga këta ndërmjetës, kushëririn tim Walid Khalidi, në Wikileaks: shih, p.sh., https://search.wikileaks.org/?s=1&q=khalidi&sort=0.

62. Ambasadori Dean i dha kopje të këtyre dokumenteve Institutit për Palestinën. Studime, ku ato janë të disponueshme për konsultim nga studiuesit.

63. "Telegram nga Delegacioni i Sekretarit të Shtetit Vance në Poste të Caktuara Diplomatike," 1 tetor 1977, FRUS, 1977–80, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, vëll. 8, 634–36.

64. Studimi përfundimtar i kësaj teme është Seth Anziska, Parandalimi i Palestinës: Një Histori Politike nga Camp David në Oslo (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2018).

65. Rrëfimi më rigoroz se si e bëri këtë Begin, bazuar në një studim të plotë të dokumente izraelite dhe amerikane të pazbuluara më parë, dhe si ai e paraqiti kështu bazë për negociatat pasuese, duke përfshirë ato në Madrid, Uashington dhe Oslo në Vitet 1990, është Anziska, Parandalimi i Palestinës.

Machine Translated by Google

KAPITULLI 4

1. http://avalon.law.yale.edu/19th_century/hague02.asp#art25.

2. Cituar në Alexander Cockburn, “Një fjalë që nuk është e përshtatshme për t’u shtypur”, Village Voice, 22 shtator 1982.

3. KP III, 196. Gur po i fliste Sharonit gjatë një takimi të Mbrojtjes dhe Komiteti i Punëve të Jashtme më 10 qershor 1982.

4. Chaim Herzog, Luftërat Arabo-Izraelite: Lufta dhe Paqja në Lindjen e Mesme nga Lufta e Pavarësisë përmes Libanit, botim i rishikuar (New York: Random House, 1985), 344, jep shifrën e tetë divizioneve. Herzog ishte një gjeneral major në pension, ish-shef i inteligjencës ushtarake dhe më vonë president i Izraelit. Burime të tjera autoritative izraelite kanë sugjeruar se deri në nëntë divizione u përfshinë përfundimisht në forcën pushtuese.

5. Kjo është sipas raportit zyrtar të Shërbimeve të Sigurisë së Përgjithshme Libaneze (Da'irat al-Amn al-'Am), i cili deklaroi se 84 përqind e viktimave në Bejrut ishin civilë: Washington Post, 2 dhjetor 1982. Këto shifra, natyrisht, nuk ishin domosdoshmërisht plotësisht të sakta, duke pasur parasysh rrethanat e kohës së luftës.

6. Agjencia e Lajmeve Palestineze, WAFA, më 14 gusht 1982, raportoi se nekrologjitë në shtypin izraelit për ushtarët e vrarë në Liban gjatë dhjetë javëve të luftimeve arritën në total 453. Kjo mospërputhje mund të ketë ndodhur sepse ushtria izraelite lëshoi shifra vetëm për ata që u vranë në aksion, jo për ata që vdiqën më vonë nga plagët e tyre ose u vranë ndryshe në një teatër luftimesh: cituar në Under Siege, 199–200n4.

7. The Jerusalem Post, 10 tetor 1983. Vetë Sharoni përmendi 2,500 viktima izraelite te Pierre dhe Bashir Gemayel më 21 gusht 1982: KP IV, 5. Viktimat ushtarake izraelite nga qershori 1982 deri në tërheqjen e pjesshme të qershorit 1985 ishin mbi 4,500. Mbi 500 ushtarë të tjerë izraelitë u vranë midis vitit 1985 dhe fundit të pushtimit të Libanit Jugor në maj 2000, për një total prej mbi 800 të vrarësh nga viti 1982 deri në vitin 2000. Lufta dhe pushtimi i Libanit kështu prodhuan numrin e tretë më të lartë të viktimave ushtarake në Izrael, pas luftërave të viteve 1948 dhe 1973, dhe përpara luftërave të viteve 1956 dhe 1967 dhe Luftës së Tretjes 1968-70 përgjatë Kanalit të Suezit.

8. Ndoshta për shkak të rolit tim të mëparshëm në WAFA, ku e kisha ndihmuar Monën të ngrinte shërbimin e ri në anglisht, disa gazetarë që nuk ishin në dijeni të rregullave bazë sipas të cilave u flisja gjatë luftës, gabimisht më përshkruan si "Drejtor i WAFA-s" ose si "zëdhënës i PLO-së", asnjëra prej të cilave nuk isha (Thomas Friedman, "Palestinezët thonë se pushtuesit po kërkojnë të shkatërrojnë PLO-në dhe idenë e një shteti", New York Times, 9 qershor 1982). Emërtimi i parë do ta kishte habitur drejtorin aktual të WAFA-s, Ziyad 'Abd al-Fattah, dhe Ahmad 'Abd al-Rahman dhe Mahmud al-Labadi, të cilët ishin zëdhënësit zyrtarë të PLO-së, i pari për median arabe dhe i dyti për shtypin e huaj. Si kreu i seksionit të Informacionit të Jashtëm të PLO-së, al-Labadi ishte personi i vetëm përgjegjës për marrëdhëniet me gazetarët e huaj. Të tre këta zyrtarë ishin të detyruar të paraqisnin qëndrimin e PLO-së, gjë që unë nuk isha i detyruar ta bëja. Kur fola me gazetarë perëndimorë, nuk fola në ndonjë cilësi zyrtare, por në mënyrë anonime, si "një burim i informuar palestinez". Pothuajse të gjithë gazetarët e respektuan këtë konventë.

9. David Shipler, “Armëpushim në luftimet kufitare i shpallur nga Izraeli dhe PLO-ja,” New York Times, 25 korrik 1981, https://www.nytimes.com/1981/07/25/world/cease-fire-border-fighting-declared-israel-plo-us-sees-hope-for-wider-peace.html.

Machine Translated by Google

10. E njihja Habibin shkurt që kur isha adoleshent në Seul duke shoqëruar babanë tim, i cili nga viti 1962 deri në vitin 1965 mbante postin më të lartë civil të OKB-së në Korenë e Jugut, ku Habibi ishte një diplomat i lartë në ambasadën amerikane. Ai dhe gruaja e tij ishin shoqëruar me prindërit e mi, dhe nëna ime dhe znj. Habib shpesh luanin brixh së bashku në shtëpinë tonë. Përfitova nga kjo njohje kur Habibi pranoi të intervistohej për librin tim mbi OÇP-në gjatë Luftës së Libanit: Nën Rrethim: Vendimmarrja e OÇP-së Gjatë Luftës së vitit 1982.

11. Kjo nuk ishte hera e parë që takohesha me Primakovin dhe, si gjithmonë, mbeta i impresionuar nga njohuritë e tij për politikën e Lindjes së Mesme, inteligjenca dhe sinqeriteti i tij. Pas shpërbërjes së BRSS-së, ai u bë kreu i parë i shërbimit të inteligjencës së Rusisë, pastaj ministër i jashtëm dhe së fundmi kryeministër. Kur ishte kryeministër, ai na ndihmoi mua dhe një koleg austriak të arrinim një marrëveshje me arkivat shtetërore ruse për botimin e dokumenteve diplomatike sovjetike mbi Lindjen e Mesme nga vitet 1940 deri në vitet 1980. Projekti u ndërpre kur Primakov u shkarkua nga detyra nga Presidenti Boris Jelcin në vitin 1999. Rrëfimi i tij për luftën e vitit 1982 mund të gjendet në Rusia dhe Arabët: Prapa Skenave në Lindjen e Mesme nga Lufta e Ftohtë deri në të Tashmen (New York: Basic Books, 2009), 199–205.

12. Në intervistat e dhëna më pas në Tunis, si Abu Iyad ashtu edhe Abu Jihad më konfirmuan se udhëheqja e PLO-së e kishte ditur prej kohësh se lufta po vinte dhe ishte përgatitur në përputhje me rrethanat: Nën Rrethim, 198n21.

13. Arafati me sa duket nuk u habit. Në një fjalim në mars të vitit 1982, ai kishte parashikuar se PLO-ja dhe aleatët e saj do të duhej të luftonin në Khaldeh: Nën Rrethim, 198n20. Komandanti i sektorit të PLO-së atje, Kolonel Abdullah Siyam, u vra në këtë betejë më 12 qershor, oficeri më i lartë i PLO-së që vdiq gjatë luftës. Dy ditë më parë, oficeri më i lartë izraelit që vdiq ndonjëherë në luftime, Gjeneral Major Yukutiel Adam, një ish-zëvendësshef i shtabit dhe drejtor i emëruar i Mossadit, ishte vrarë nga luftëtarët palestinezë pak më poshtë bregdetit në Damour, një zonë që mendohej e qetësuar: Nën Rrethim, 80–81.

14. Kjo u zbulua nga Alexander Cockburn, "Një fjalë që nuk është e përshtatshme për t'u shtypur", Village Voice, 22 shtator 1982.

15. Shumica e gazetarëve perëndimorë kishin shkuar në hotelin Commodore nga hoteli legjendar St. George pranë detit në Corniche, i cili u plaçkit dhe u dogj në vitin 1975. Hoteli St.
St. George kishte shërbyer prej kohësh si seli qendrore për gazetarë të huaj, diplomatë, spiunë, tregtarë armësh dhe tipa të tjerë më pak të shijshëm. Edhe pse më modest se St. George luksoz, dhe pa pamjet e tij spektakolare të detit, Commodore kishte virtytin e paçmuar të të qenit relativisht larg shumicës së fronteve të luftës civile. Said Abu Rish, The St. George Hotel Bar (Londër: Bloomsbury, 1989), përshkruan disa nga intrigat që ndodhën atje, duke vënë në dukje se agjentë të famshëm të inteligjencës si Kim Philby dhe Miles Copeland ishin banorë të rregullt.

16. Ze'ev Schiff dhe Ehud Ya'ari, Lufta e Izraelit në Liban (New York: Simon and Schuster, 1983), tregojnë me disa detaje se sa i gjerë ishte rrjeti i spiunazhit izraelit në Liban, ashtu si edhe Bergman, Ngrihu dhe Vrit i Pari.

17. Bergman, "Risi dhe Vrit Së Pari", thotë se përpjekjet e përbashkëta për të vrarë të gjithë PLO-në lidershipi daton të paktën që nga viti 1981: 244–47.

18. "123 të vdekur dhe 550 të plagosur, ndërsa izraelitët bombardojnë objektivat e PLO-së", New York Times, 18 korrik 1981, https://www.nytimes.com/1981/07/18/world/123-reported-dead-550-injured-israelis-bomb-plo-targets-un-council-meets-beirut.html.

19. "Begin krahason Arafatin me Hitlerin", UPI, 5 gusht, 1982, http://www.upi.com/Archives/1982/08/05/Begin-compares-Arafat-to-

Machine Translated by Google

Hitleri/2671397368000/.

20. Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, tregon se përpjekjet izraelite për të vrarë Arafatin filluan në vitin 1967, 117–18. Në 248–61 ai përfshin rrëfime për përpjekje të shumta për ta vrarë atë gjatë luftës së vitit 1982.

21. Intervistë, Dr. Lamya Khalidi, Nice, 1 qershor 2018. Në Bergman, Rise and Kill First, midis faqeve 264–65, ka një foto të komandantit të një skuadre vrasëse izraelite "të veshur si lypës" të ulur në një rrugë në një qytet arab të paidentifikuar, ndoshta Bejrut.

22. Ky agjent i dyfishtë ishte infiltruar nga shërbimet e Abu Iyad në fraksionin anti-PLO të Abu Nidal me bazë në Libi, me qëllim minimin e atij grupi, një operacion që pati sukses të madh. Ai u punësua më vonë si shofer nga një prej togerëve më të lartë të Abu Iyad, Abu al-Hol [Ha'il 'Abd al-Hamid]. Ky agjent doli të ishte vetë i mashtruar (me sa duket nga regjimi irakian, i cili mbështeste grupin Abu Nidal dhe i cili ishte i tërbuar sepse Abu Iyad kishte kundërshtuar hapur pushtimin e Kuvajtit). Ai vrau Abu Iyad, Abu al-Hol dhe një ndihmës më 14 janar 1991, dy ditë para ofensivës amerikane për të dëbuar forcat irakiane nga Kuvajti.

23. Ky mund të jetë bombardimi i përshkruar në Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 256: “Njëherë ata [skuadra e vrasjeve] dëgjuan edhe vetë Arafatin në telefon dhe dërguan një palë avionë luftarakë-bombardues që shkatërruan ndërtesën, por Arafati ishte larguar 'jo më shumë se tridhjetë sekonda më parë', sipas Dayan [komandantit të njësisë].” Ky mund të jetë i njëjti sulm i përmendur në faqet 258-59 që është datuar gabimisht si 5 gusht dhe është përshkruar gabimisht si i drejtuar kundër "bllokut të zyrave Sana'i, në Bejrutin Perëndimor, ku Arafati supozohej të merrte pjesë në një takim". Sipas Bergman, Shefi i Shtabit Rafael Eitan mori pjesë personalisht në këtë bombardim.

24. Nën Rrethim, 97. Reporteri i Newsweek, Tony Clifton, ishte në vendngjarje, si dhe John Bulloch i Daily Telegraph. Clifton ofron një përshkrim të tmerrshëm të pasojave dhe thotë se numri i të vdekurve mund të ketë qenë deri në 260: Tony Clifton dhe Catherine Leroy, God Cried (Londër: Quartet Books, 1983), 45–46. Shih edhe John Bulloch, Final Conflict: The War in Lebanon (Londër: Century, 1983), 132–33.

25. Për detaje, shih Nën Rrethim, 88 dhe 202n39. Shih gjithashtu Bergman, Ngrihu dhe Vrit të Parët, 242–43, i cili jep detaje mbi përdorimin e makinave-bomba në Liban nga shërbimet e inteligjencës izraelite.

26. Në librin “Nën Rrethim” tregova se si PLO-ja mori vendimin për të evakuuar Bejrutin. E shkrova atë libër në bazë të qasjes në arkivat e PLO-së që ndodheshin atëherë në Tunis (ato arkiva dhe zyra të tjera të PLO-së u bombarduan nga Izraeli më 1 tetor 1985, duke vrarë një nga arkivistët që më kishin ndihmuar), së bashku me intervista me pjesëmarrësit kryesorë amerikanë, francezë dhe palestinezë në negociata.

27. Anziska, Parandalimi i Palestinës, 201.

28. Palestinezët gjithmonë dyshonin se grupi Abu Nidal, i cili shërbeu në kohë të ndryshme si një fasadë për agjencitë e inteligjencës libiane, irakiane dhe siriane, ishte depërtuar gjithashtu nga Mossadi izraelit. Bergman, "Risi dhe Vrit Së Pari", thotë se sipas burimeve të tij izraelite, "inteligjenca britanike kishte një agjent të dyfishtë brenda qelizës Abu Nidal" që kreu sulmin ndaj Argovit (249). Edhe pse Bergman përshkruan agjentë të dyfishtë izraelitë si të pranishëm në pothuajse çdo grup të konsideruar armiqësor ndaj Izraelit, pavarësisht sulmeve spektakolare të grupit Abu Nidal ndaj objektivave izraelite dhe hebraike, libri i tij nuk përmend depërtimin e tij nga agjentë të dyfishtë izraelitë, dhe as nuk ka një hyrje të duhur indeksi për grupin.

29. Anziska, Parandalimi i Palestinës, 201–2.

Machine Translated by Google

30. Nëna ime u qëllua me armë dhe ishte me fat që u plagos lehtë kur po ngiste makinën. përtej një pike tjetër kontrolli të tillë, këtë herë të drejtuar nga trupat siriane, në shkurt të vitit 1977.

31. Ata përfshinin politikanë si Rashid Karami, Sa'eb Salam dhe Salim al-Hoss, të cilët kishin shërbyer si kryeministra të Libanit sipas një formule që datonte që nga pavarësia e vendit në vitin 1943, dhe të cilët tradicionalisht ishin të lidhur me praninë politike dhe ushtarake kryesisht sunite palestineze në Liban.

32. Nën Rrethim, 65, 88 dhe 201n16. Dokumente të shumta nga shtojcat sekrete të dokumenteve të Komisionit Kahan të Hetimit mbi masakrat e Sabras dhe Shatilës i referohen masakrave të Druzëve nga LF në Shouf: KP I, 5; KP II, 107–8; KP III, 192; KP IV, 254, 265, 296; KP V, 56, 58; KP VI, 78. Këto dokumente mund të gjenden në: https://palestinesquare.com/2018/09/25/the-sabra-and-shatila-massacre-new-evidence/.

33. Teksti i Planit Njëmbëdhjetë Pikash mund të gjendet në Under Siege, 183–84.

34. Përtej masakrave në Shouf në fund të qershorit dhe fillim të korrikut, dokumentet në shtojcat sekrete të Komisionit Kahan raportojnë mizori të tjera: zhdukjen dhe vrasjen e supozuar të 1,200 personave në Bejrut në duart e forcave të kontrolluara nga Elie Hobeika, shefi i inteligjencës së LF (KP II, 1, dhe KP V, 58), dhe një raport i Mossadit mbi 500 persona të "likuiduar" në postblloqet e LF deri më 23 qershor: KP II, 3, dhe KP VI, 56. Shih: https://palestinesquare.com/2018/09/25/the-sabra-and-shatila-massacre-new-evidence/.

35. Nën Rrethim, 171, duke cituar dokumentet origjinale në arkivat e PLO-së.

36. E gjithë korrespondenca SHBA-Liban mund të gjendet në Buletinin e Departamentit të Shtetit, shtator 1982, vëll. 82, nr. 2066, f. 2–5.

37. Raportet e policisë libaneze përmendën "të paktën 128 të vrarë" dhe mbi 400 të plagosur atë ditë: Nën Rrethim, 204n67, duke cituar një raport të AP të botuar në New York Times, 13 gusht 1982.

38. Shënim në ditar për 12 gusht 1982, në Ronald Reagan, Ditarët e Reaganit, red. Douglas Brinkley (Nju Jork: HarperCollins, 2007), 98.

39. Për njëfarë kohe më pas, ata kishin frikë sa herë që dëgjonin një aeroplan ose helikopter sipër kokës.

40. Malcolm Kerr vetë u vra pikërisht jashtë zyrës së tij vetëm gjashtëmbëdhjetë muaj më parë. më vonë, ashtu si edhe një numër kolegësh të mi të AUB-së.

41. Jenkins më vonë ndau një Çmimin Pulitzer me Thomas Friedman të New York Times për reportazh mbi masakrën e Sabrës dhe Shatilës.

42. Analiza më e plotë e numrit të viktimave të masakrës, bazuar në intervista të gjera dhe kërkime të kujdesshme, është nga historiania e shquar palestineze Bayan Nuwayhid al-Hout, e cila në Sabra dhe Shatila: Shtator 1982 (Ann Arbor: Pluto, 2004), përcaktoi një minimum prej afër 1,400 të vrarësh. Megjithatë, ajo vëren se, meqenëse shumë viktima u rrëmbyen dhe nuk u gjetën kurrë, numri real ishte padyshim më i madh, dhe është
i panjohur.

43. Romani grafik është shkruar nga Ari Folman dhe David Polonsky (New York: Metropolitan Books, 2009). Sipas rrëfimit të Folman në veprën "Vals me Bashir", njësia e tij qëlloi fishekzjarrët, duke krijuar "një qiell të ndriçuar me shkëlqim që ndihmoi njerëz të tjerë të vrisnin" (107). Edhe pse libri dhe filmi janë të pakursyer në përshkrimin e mizorisë që është në thelb të të gjithë historisë, fokusi i tyre kryesor është në ankthin psikologjik pasues të izraelitëve që i mundësuan vrasësit të bënin punën e tyre, në vend të vuajtjeve të viktimave pa emër, të cilat përshkruhen në fund. Në këtë drejtim, ka më shumë se një ngjashmëri kalimtare me zhanrin e njohur izraelit të "të shtënave dhe të qarave".

Machine Translated by Google

44. Në fund, miku i Folmanit e liron Folmanin nga përgjegjësia me pak psikologji populllore. Ai i thotë se vetëm "në perceptimin tënd", si një fëmijë nëntëmbëdhjetëvjeçar i të mbijetuarve të Holokaustit, nuk kishte dallim midis atyre që kryen masakrën dhe izraelitëve në rrethet përreth tyre, dhe se "Ti ndiheshe fajtor... Kundër vullnetit tënd, u vendos në rolin e nazistit... Ti qëllove fishekzjarrët. Por nuk e kryeve masakrën".

45. Teksti i raportit të Komisionit Kahan mund të gjendet në http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/kahan.html. Një kritikë e ashpër e shumë të metave dhe lëshimeve të raportit mund të gjendet në Noam Chomsky, Trekëndëshi Fatal: Shtetet e Bashkuara, Izraeli dhe Palestinezët, botimi i 2-të (Kembrixh, MA: South End Press, 1999), 397–410.

46. Dokumentet e publikuara nga Arkivi Shtetëror i Izraelit në vitin 2012 u vunë në dispozicion në internet nga New York Times në tridhjetëvjetorin e masakrës së Sabras dhe Shatilës, së bashku me një artikull mbi temën nga Seth Anziska, i cili zbuloi këto dokumente në arkiva: “Një Masakër e Parandalueshme”, New York Times, 16 shtator 2012: http://www.nytimes.com/2012/09/17/opinion/a-preventable-massacre.html?ref=opinion.

Dokumentet mund të gjenden në internet: “Dokumentet e deklasifikuara hedhin dritë mbi një masakër të vitit 1982”, E re Jork Times, 2012, http://www.nytimes.com/interactive/2012/09/16/opinion/20120916_lebanondoc.html? ref=opinion.

47. Siç u përmend më parë, përkthimet në anglisht të shtojcave sekrete të raportit janë të disponueshme në faqen e internetit të Institutit të Studimeve të Palestinës: https://palestinesquarterly.com/2018/09/25/the-sabra-and-shatila-massacre-new-evidence/. Unë i kam cituar ato si Dokumentet Kahan[KP]I deri në VI.

48. Që më 19 korrik, Sharon i tha Habibit se raportet e inteligjencës izraelite tregonin se PLO planifikonte të linte pas "bërthama të infrastrukturës terroriste" dhe se "kjo është ideja e fshehur pas kërkesës që MLF [Forca Shumëpalëshe] të mbrojë kampet e refugjatëve".
KP III, 163. Meqenëse kjo nuk ishte e vërtetë, ose Sharoni ishte keqinformuar rëndë, ose ai tashmë po përgatiste një pretekst për një veprim të planifikuar kundër pranisë së mbetur palestineze në Liban pas largimit të PLO-së.

49. “Dokumentet e deklasifikuara hedhin dritë mbi një masakër të vitit 1982”, New York Times, 16 shtator 2012.

50. KP IV, 273. Sharoni gjithashtu raportoi në këtë mbledhje të kabinetit se LF ishte dërguar në Sabra.

51. “Dokumentet e deklasifikuara hedhin dritë mbi një masakër të vitit 1982.” Shih edhe Anziska, Parandalimi i Palestinës, 217–18.

52. “Dokumentet e deklasifikuara hedhin dritë mbi një masakër të vitit 1982.” Duke folur para kabinetit izraelit më 16 shtator 1982, Sharon raportoi mbi një shkëmbim të mëparshëm me Draperin, të cilin e akuzoi për “paturpësi të jashtëzakonshme” për shkak se e kundërshtoi: KP IV, 274.

53. KP III, 222–26. Siç është vënë re në kapitullin 3, Sharon foli në detaje rreth Tal al-Za'tar në një takim të mbyllur të komitetit të Mbrojtjes dhe Punëve të Jashtme të Knessetit, më 24 shtator 1982, dhe në Knesset në tetor 1982. Sipas një raporti të Mossadit të datës 23 qershor 1982, Bashir Gemayel u deklaroi përfaqësuesve të Mossadit në një takim ku morën pjesë gjashtë nga këshilltarët e tij kryesorë se në marrëdhëniet me shiitët, "është e mundur që ata të kenë nevojë për disa Deir Yassin". Për njohuritë izraelite rreth masakrave të mëparshme të LF gjatë pushtimit izraelit të vitit 1982, shih shënimet 32 dhe 34.
më sipër.

Machine Translated by Google

54. Më 8 korrik 1982, Bashir Gemayel e pyeti Sharonin nëse do të kundërshtonte nëse LF do të përdorte buldozerë për të larguar kampet palestineze në jug. Sharoni u përgjigj: “Kjo nuk është puna jonë: ne nuk duam të merremi me punët e brendshme të Libanit”, KP IV, 230. Në një takim me Gjeneral Majorin.
Saguy më 23 korrik 1982, Bashir Gemayel deklaroi se ekziston nevoja për t'u marrë me "problemin demografik" palestinez dhe nëse kampet e refugjatëve palestinezë në jug do të shkatërroheshin, shumica e libanezëve nuk do të interesoheshin, KP VI, 244. Në një takim më 1 gusht 1982, Gjenerali Saguy deklaroi se "Ka ardhur koha që njerëzit e Bashirit të përgatisin një plan për t'u marrë me palestinezët", KP VI, 243. Më 21 gusht, në përgjigje të një pyetjeje nga Sharon në lidhje me atë që LF planifikonte të bënte me kampet e refugjatëve palestinezë, Bashir Gemayel deklaroi, “Ne po planifikojmë një kopsht zoologjik të vërtetë“, KP V, 8. Një dëshmitar para Komisionit Kahan, Lt. Kolonel Harnof, deklaroi se udhëheqësit e LF kishin thënë se "Sabra do të bëhej një kopsht zoologjik dhe Shatila parkingu i Bejrutit", duke vënë në dukje se ata kishin kryer tashmë masakra të palestinezëve në jug, KP VI, 78. Drejtori i Mossadit (nga shtatori 1982), Nahum Admoni i tha komisionit se Bashir Gemayel “ishte i preokupuar me ekuilibrin demografik të Libanit… Kur fliste për ndryshimet demografike, gjithmonë fliste për vrasje dhe eliminim”, KP VI, 80. Drejtori i Mossadit deri në shtator 1982, Yitzhak Hofi, tha se udhëheqësit e LF “flisnin për zgjidhjen e problemit palestinez me një gjest dore, kuptimi i të cilit është eliminimi fizik”, KP VI, 81.

55. Libri i shkruar nga dy gazetarë izraelitë të ditur dhe të respektuar, Ze'ev Schiff dhe Ehud Ya'ari, Lufta e Izraelit në Liban, është plot me rrëfime të rasteve vendimtare të vendimmarrjes izraelite dhe rolit mbështetës të diplomacisë amerikane, shumë prej të cilave janë vërtetuar nga dokumente zyrtare të deklasifikuara rishtazi nga të dyja palët. Shih edhe artikullin e Schiff, “Drita e Gjelbër”, Foreign Policy 50 (Pranverë 1983), 73–85.

56. Anziska, Parandalimi i Palestinës, 200–201, duke cituar Morris Draper, “Marinsat në Liban, A Retrospektivë Dhjetëvjeçare: Mësime të Nxjerra” (Quantico, VA, 1992), me mirësjellje të Jon Randal.

57. Gjatë një karriere të shquar diplomatike, Ryan Crocker shërbeu si ambasador në gjashtë vende, shumë prej të cilave në pozicione jashtëzakonisht të vështira si Bagdadi dhe Kabuli.

58. Kjo nuk ishte përplasja ime e fundit me inteligjencën siriane. Një përkthim në arabisht i librit "Nën Rrethim", i cili përfshinte një përshkrim kritik të rolit të regjimit të Asadit në luftën e vitit 1982, u ndalua disa vjet më vonë, nga frika e botuesit libanez nga shërbimet kërcënuese të inteligjencës siriane, të cilat dominonin Bejrutin në ato ditë. Unë arrita ta botoja atë në arabisht në formë seriale në shtypin kuvajtian. Instituti për Studimet e Palestinës më në fund botoi një përkthim në arabisht në vitin 2018. Ndërsa nuk mundi të botohej atëherë në arabisht në Bejrut, Marachot, shtëpia botuese e Ministrisë së Mbrojtjes Izraelite, e botoi librin në përkthim në hebraisht në vitin 1988, megjithëse shtoi ndonjë shënim të rastit kritik tallës margjinal.

59. AUB-së iu deshën gati tetë muaj për të marrë një leje qëndrimi për të, diçka që duhet të kishte zgjatur disa javë: kjo ishte Sureté Générale e regjimit të ri të instaluar nga Sharon në punë. Natyra e zgjedhjes së Amin Gemayel mund të shihet në Bergman, Ngrihu dhe Vrit të Pari, 673n262, i cili detajon se si personeli ushtarak dhe i sigurisë izraelite "shoqëroi" deputetët libanezë në zgjedhje dhe ndonjëherë ndihmoi në "bindjen" e tyre.

60. Përpara se të largohesha nga Bejruti, vizitova burrështetasin e lartë libanez, Sa'eb Salam, i cili ishte i lidhur me ne nga martesa të shumëfishta, për ta intervistuar atë rreth rolit të tij gjatë luftës së vitit 1982. Ai iu përgjigj pyetjeve të mia, por kërkoi të mos përfshihej në libër. Pak para se ta lija, ai më tregoi për vizitën e tij shumë të spekuluar te Bashir Gemayel disa ditë para vrasjes së tij. Ky takim kokë më kokë pasoi një takim të fshehtë të hidhur midis Gemayel dhe Begin, në të cilin i pari refuzoi kërkesën e Begin për të nënshkruar menjëherë një traktat paqeje me Izraelin.

Machine Translated by Google

Detajet mund të gjenden në Schiff dhe Yaari, Lufta e Izraelit në Liban, disa prej të cilave Schiff m'i konfirmoi në një intervistë (Uashington, DC, 30 janar 1984). Presidenti i ri i zgjedhur, tani i vdekur, i kishte thënë: "E njihni Sa'eb Beun [një titull nderi osman i fituar nga babai i tij], shumë nga togerët e mi të lartë u stërvitën në Izrael. Nuk jam aspak i sigurt se cilët prej tyre janë besnikë ndaj Izraelit dhe cilët ndaj meje." Edhe pse marrëdhëniet e tij me Begin ishin përkeqësuar para vdekjes së tij, Gemayel kishte shumë armiq. Personi që vendosi eksplozivët që e vranë atë supozohej të ishte një libanez i majtë që punonte me inteligjencën siriane. Transkriptet e marrjes në pyetje të njërit prej vrasësve të supozuar, Habib al-Shartouni, mund të gjenden në gazetën falangiste al-'Amal: Pjesa 1: https://www.lebanese-forces.com/2019/09/04/bachir-gemayel-chartouni/; Pjesa 2: https://www.lebanese-forces.com/2019/09/02/bachir-gemayel-36/; Pjesa 3: https://www.lebanese-forces.com/2019/09/04/bachir-gemayel-37/.

61. Ky është një nga përfundimet që nxjerr Amy Kaplan në shqyrtimin e saj të mbështetjes së SHBA-së për Izraelin në librin Our American Izrael, 136–77, në një kapitull të titulluar “Jo Izraeli që kemi parë në të kaluarën”, megjithëse ajo arrin në përfundimin se me kalimin e kohës mbështetësit e Izraelit ia dolën të rivendosnin imazhin e tij.

62. Intervista me Morris Draper, Robert Dillon dhe Philip Habib, Uashington, DC, 14 dhjetor, 6 dhjetor dhe 3 dhjetor 1984. Këto ishin intervista për "Në Rrethim", ideja për të cilën lindi për herë të parë gjatë luftës kur po lexoja rrëfimin e Ibn Khaldunit për një takim me Timurin [Tamerlanin] gjatë rrethimit të Damaskut në vitin 1400 dhe rastësisht takova një mik, Dr. Sami Musallam. Ashtu si unë, Sami punonte me kohë të pjesshme në IPS dhe ishte gjithashtu përgjegjës për arkivat e zyrës së Kryetarit të PLO-së. I thashë se pas luftës, ndonëse unë sigurisht nuk isha Ibn Khaldun, do të doja të kisha qasje në ato arkiva për të shkruar një rrëfim dokumentar të asaj që kishim qenë dëshmitarë gjatë rrethimit. Sami tha se nëse mbijetonim dhe nëse arrinte t'i nxirrte arkivat nga Bejruti, gjë që edhe bëri, do të merrte lejen e Arafatit, gjë që edhe bëri.

63. Kam intervistuar Arafatin, Ebu Ijadin, Ebu Xhihadin, Mahmud 'Abbas [Abu Mazin], Khalid dhe Hani al-Hasan, dhe Faruq Kaddumi [Abu Lutf] si dhe zyrtarë të tjerë të PLO në Tunis në mars, gusht dhe dhjetor 1984.

64. Bombardimi masiv i milicive Druze në Shouf nga kjo anije e Luftës së Dytë Botërore çoi në disa mendjehollë libanezë e quajnë “Derzi i Ri”, një lojë fjalësh arabe për druzët.

65. Bergman, Ngrihu dhe Vrit të Parët, 560–63, të cilët kuptohet me djallëzi dhe gjatë se 'Arafati u helmua nga agjentë izraelitë.

Machine Translated by Google

KAPITULLI 5

1. Caius Cornelius Tacitus, Agricola dhe Germania, përkthyer nga KB Townsend (Londër: Methuen, 1893), 33.

2. Referenca në këtë kapitull i referohet kryesisht Intifadës së Parë, të paarmatosurve dhe kryesisht kryengritje paqësore që zgjati me forcë të plotë nga viti 1987 deri në vitin 1993, në dallim nga e dyta, e cila filloi në vitin 2000 dhe që përfundimisht u shndërrua në një kryengritje të armatosur që përfshinte përdorimin e sulmet vetëvrasëse nga palestinezët dhe përdorimi i tankeve, helikopterëve dhe mjeteve të tjera armë të rënda nga forcat pushtuese izraelite.

3. Francis X. Clines, "Bisedë me Rabinin: Rrënjët e Konfliktit", New York Times, shkurt 5, 1988, http://www.nytimes.com/1988/02/05/world/talk-with-rabin-roots-of-the-conflict.html.

4. Për një analizë të shkëlqyer të ndikimit të intifadës në opinionin amerikan ndaj Izraelit, shih. Kaplan, Izraeli ynë amerikan, kapitulli 4.

5. Francis X. Clines, "Bisedë me Rabinin: Rrënjët e Konfliktit."

6. David McDowall, Palestina dhe Izraeli: Kryengritja dhe Përtej saj (Londër, IB Tauris, 1989), 84.

7. Për një portret të ashpër të Milsonit dhe rolit të tij, shih Flora Lewis, "Foreign Affairs: How to Rrit Brirët, E re Jork, Prill 1982 Kohë, 29, http://www.nytimes.com/1982/04/29/opinion/foreign-affairs-how-to-grow-horns.html.

8. Për një analizë të këtij rasti të veçantë të fenomenit të vjetër orientalist të ekspertëve duke studiuar njerëzit që po shtypnin, shih Gil Eyal, Zhgënjimi i Orientit (Stanford, CA: Shtëpia Botuese e Universitetit të Stanfordit, 2006).

9. "Koloneli thotë se Rabini urdhëroi thyerjen e kockave të palestinezëve", Reuters, cituar në LA Times, 22 qershor 1990, http://articles.latimes.com/1990-06-22/news/mn-431_1_rabin-ordered. Në biografinë e tij, Yitzhak Rabin: Ushtar, Udhëheqës, Burrë Shteti (New Haven, CT: Yale University Press, 2017), 156–57, Itamar Rabinovitch mohon saktësinë e atij citati, ndërsa duke pranuar se Rabini "ishte qartësisht autori i një politike që synonte të mposhtte intifadën" përmes përdorimit të forcës."

10. Gjatë një udhëtimi dy vjet më vonë, me një bursë Fulbright, më mohuan hyrjen në Izrael. Pas shumë orësh ndalimi, më lejuan të hyja falë ndërmjetësimit të konsullit të përgjithshëm të SHBA-së në Tel Aviv, i cili ishte paralajmëruar për mbërritjen time nga Departamenti i Shtetit.

11. Këto shifra, të mbledhura nga OJQ-ja izraelite për të drejtat e njeriut B'tselem, përfshijnë palestinezët. dhe izraelitë të vrarë në Territoret e Pushtuara, si dhe brenda Izraelit: http://www.btselem.org/statistics/first_intifada_tables.

12. Rabinovich, Yitzhak Rabin, 157–58.

13. "Politika e grushtit të hekurt i përçan izraelitët", Jonathan Broder, Chicago Tribune, 26 janar 1988, http://articles.chicagotribune.com/1988-01-27/news/8803270825_1_beatings-anti-arab-dhunë kundër Izraelit.

14. Dokumentari i vitit 2017 i Julia Bacha-s, Naila dhe Kryengritja, fitues i çmimit, ofron një Portret gjithëpërfshirës i rolit qendror të grave në Intifadë: https://www.justvision.org/nailaandtheuprising. Shih edhe filmin e vitit 2014 të Amer Shomalit, The Kërkohet 18 vjeç: https://www.youtube.com/watch?v=ekhTuZpMw54.

15. Siç e kemi parë, pavarësisht përçarjeve që shkaktoi, kryengritja pati pasoja të gjera. transformime shoqërore dhe politike përpara se të shtypej nga 100,000 trupa britanike, të mbështetura nga

Machine Translated by Google

ndihmësit e tyre sionistë, si dhe përdorimi i dendur i fuqisë ajrore. Shih artikullin e shquar nga Charles Anderson, “Formimi i Shtetit nga Poshtë”.

16. Bergman, Ngrihu dhe Vrit Së Pari, 311–33, thotë se roli i Abu Jihadit në intifadë ishte arsyeja kryesore pse ai u vra, duke vënë në dukje (323) se disa zyrtarë të lartë izraelitë më vonë e kuptuan se "vrasja dështoi të arrinte qëllimin e saj", për të zbutur intifadën, dhe se për këto dhe arsye të tjera, ata filluan të mendonin se vrasja e tij kishte qenë një gabim.

17. Ibid., 316–17, raporton se planifikuesit e operacionit për të vrarë Abu Jihadin vendosën qëllimisht të heqin dorë nga vrasja e Mahmud 'Abbasit [Abu Mazin], shtëpia e të cilit ishte afër. Shumë palestinezë kanë dyshuar prej kohësh se vetëm ata që perceptoheshin nga shërbimet izraelite të sigurisë si mbrojtës të shquar të kauzës palestineze ishin në shënjestër për likuidim, duke nënkuptuar se
të tjerët nuk ia vlente mundimi për t'i vrarë.

18. Ashpërsia e rivalitetit midis Sirisë dhe PLO-së mund të dallohet nga pretendimi i Bergman, po aty, 304, se agjentë të fshehtë të inteligjencës izraelite që paraqiteshin si palestinezë disidentë i kalonin fshehurazi informacione mbi operativët e PLO-së stacionit të inteligjencës siriane në Qipro. Shërbimet e sigurisë siriane më pas "eliminuan rreth 150 anëtarë të PLO-së", të cilët u likuiduan me mbërritjen e tyre në Liban.

19. Për detaje, shih Richard Sale, “Izraeli dha ndihmë të madhe Hamasit,” UPI, 24 shkurt 2001, dhe Shaul Mishal dhe Avraham Sela, Hamasi Palestinez: Vizioni, Dhuna dhe Bashkëjetesa (New York: Columbia University Press, 2000). Këta autorë izraelitë me lidhje të mira e bëjnë të qartë se përçarja e radhëve palestineze ishte qëllimi i establishmentit të sigurisë izraelite në inkurajimin e ngritjes së një rivali islamist ndaj PLO-së.

20. Pas luftës së vitit 1982, Shoufani iu bashkua rebelëve të Fatahut të mbështetur nga Siria që kundërshtonin udhëheqjen e Arafatit.

21. “Deklaratë nga Yasser Arafat—14 dhjetor 1988”, Ministria e Punëve të Jashtme e Izraelit, Dokumente Historike, 1984–88, http://mfa.gov.il/MFA/ForeignPolicy/MFADocuments/Yearbook7/Pages/419%20Statement%20by%20Yasser%20Arafat-%2014%20December%201988.aspx.

22. FRUS, XXVI, Mosmarrëveshja Arabo-Izraelite, 1974–76, Uashington, DC: Zyra e Qeverisë së SHBA-Shtypshkronja 2012, 838–46, 831–32, https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v26.

23. Ndërsa siç e pamë në kapitullin 4, letra e Fordit drejtuar Rabinit u botua nga Ministria e Jashtme Izraelite në serinë e saj "Marrëdhëniet me Jashtë të Izraelit: Dokumente të Përzgjedhura" në vitin 1982 dhe më pas ishte e disponueshme në internet në faqen e internetit të Ministrisë, ajo nuk përmendet kurrë në kujtimet voluminoze të Kissingerit, dhe qeveria amerikane e botoi atë vetëm në serinë "Marrëdhëniet me Jashtë të Shteteve të Bashkuara" në vitin 2012, tridhjetë vjet më vonë.

24. Bergman, Ngrihu dhe Vrit i pari, 311.

25. Dëgjova për këtë këshillë, të mishëruar në një memo, tekstin e së cilës nuk kam mundur ta gjej, nga vetë Ahmad dhe nga të tjerë. Disa nga këto tema mund të gjenden në përzgjedhje nga Carollee Bengelsdorf, Margaret Cerullo dhe Yogesh Chandrani, red., Shkrimet e Përzgjedhura të Eqbal Ahmad (New York: Columbia University Press, 2006), 77–78, 296–97.

26. Në një letër drejtuar një “shoku” (emri i marrësit është i fshirë) më 17 shtator 1982, Ahmad më vonë i dha PLO-së të njëjtën këshillë: ndërsa ai bëri thirrje për “rezistencë të armatosur nëntokësore” ndaj forcave pushtuese izraelite në Liban, në Palestinën e pushtuar ai mbështeti “organizimin militant dhe krijues të luftës politike jo të dhunshme” [theksimi nga autori]. Kopja e letrës është në posedimin tim, me mirësjellje të Nubar Hovsepian. Shih edhe analizën e Ahmadit përgjatë këtyre

Machine Translated by Google

rreshta në “Pioniering in the Bërthamor Epokë: An Ese on Israel and the Palestinezs,” në Shkrimet e Përzgjedhura të Eqbal Ahmad, 298–317.

27. Kjo ishte e vërtetë, megjithëse në vitin 1947, Moska kishte qenë një nga mamitë e ndarjes dhe të krijimit të Izraelit që rezultoi prej saj, ekzistencën e të cilit e mbështeti vazhdimisht më pas, dhe kishte mbështetur Rezolutën 242 të Këshillit të Sigurimit të OKB-së, e cila shenjtëroi fitoret e Izraelit si në vitin 1948 ashtu edhe në atë 1967. Sovjetikët fillimisht ishin dyshues ndaj "aventurizmit" të PLO-së dhe potencialit të saj për të tërhequr klientët e saj egjiptianë dhe sirianë, si dhe BRSS-në në një konflikt që ata nuk e dëshironin.

28. Për rrëfimin e Primakovit mbi përpjekjet e tij për të shmangur një luftë (dhe për të shpëtuar një nga klientët e fundit sovjetikë të mbetur nga marrëzia e udhëheqësit të saj), shih Missions à Bagdad: Histoire d'une negociation secrète (Paris: Seuil, 1991). Menjëherë pas kësaj, Primakov u bë kreu i drejtorisë së operacioneve të jashtme të KGB-së dhe, pas shpërbërjes së BRSS-së, shërbeu si shef i inteligjencës së jashtme ruse, ministër i jashtëm dhe kryeministër.

29. Elizabeth Thompson, Drejtësia e Ndërprerë: Lufta për Qeveri Kushtetuese në Lindjen e Mesme (Kembrixh, MA: Shtëpia Botuese e Universitetit të Harvardit, 2013), 249.

30. Teksti i “Ftesës SHBA-Sovjetike për Konferencën e Paqes në Lindjen e Mesme në Madrid, 18 tetor 1991” mund të gjendet te William Quandt, Procesi i Paqes: Diplomacia Amerikane dhe Konflikti Arabo-Izraelit që nga viti 1967, botimi i 3-të (Uashington, DC: Brookings Institution Press, 2005), shtojca N, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Appendix-N.pdf.
Për letrën e garancive drejtuar palestinezëve, shih po aty, shtojca M: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Appendix-M.pdf.

31. Po aty, shtojca N.

32. Letra e garancive drejtuar palestinezëve mbante datën 18 tetor 1991. Shih po aty, shtojca M.

33. Siç u përmend në kapitullin 4 dhe më sipër, kjo letër u zbulua nga qeveria amerikane vetëm kur u botua në serinë Marrëdhëniet me Jashtë të Shteteve të Bashkuara në vitin 2012.
Megjithatë, ai ishte botuar nga Izraeli në serinë dokumentare të Ministrisë së Jashtme njëzet vjet më parë, në vitin 1982, shumë kohë para Madridit.

34. Aaron David Miller, “Avokati i Izraelit”, Washington Post, 23 maj 2005, http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/05/22/AR2005052200883.html.

35. Aaron David Miller, Toka e Premtuar Shumë e Tepër (Nju Jork, Bantam, 2008), 80.

36. "'Kur të jeni seriozë, na telefononi'", Newsweek, 24 qershor 1990, http://www.newsweek.com/when-youre-serious-call-us-206208.

37. John Goshko, “Baker pengon ndihmën për kredi izraelite nëse vendbanimet nuk ndalen”, Washington Post, 1992, https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1992/02/25/baker-bars-israeli-loan-aid-unless-settlements-are-halted/e7311eea-e6d3-493b-8880-a3b98e0830a1/.

38. Një tekst kyç në fushatën kundër tyre ishte Robert Kaplan, Arabistët: Romanca e një Elite Amerikane (New York: Free Press, 1995), bazuar në një seri artikujsh të ashpër që u shfaqën në Atlantik. Një tjetër kritik i ashpër si i diplomacisë amerikane ashtu edhe i studimeve të Lindjes së Mesme është Martin Kramer, Kullat e Fildishtë mbi Rërë: Dështimi i Studimeve të Lindjes së Mesme në Amerikë (Washington, DC: Instituti i Uashingtonit për Politikat e Lindjes së Afërt, 2001). Një student i Bernard Lewis, Kramer është një në një linjë të gjatë kritikuesish të ekstremit të djathtë të politikave perëndimore në Lindjen e Mesme si të pamjaftueshme pro-Izraelit dhe anti-arabe, duke u kthyer që nga koha e lindur në Bagdad.
Akademiku britanik Elie Kedourie.

Machine Translated by Google

39. Dy të parët morën doktoraturat e tyre në marrëdhënie ndërkombëtare (dhe kështu nuk ishin në asnjë mënyrë) ekspertë të Lindjes së Mesme), dhe Kurtzer dhe Miller në studimet e Lindjes së Mesme.

40. Roger Cohen, "Hartimi i një Politike për Iranin", Revista New York Times, 30 korrik 2009, https://www.nytimes.com/2009/08/02/magazine/02Iran-t.html.

41. Peter Beinert, "Obama tradhtoi idealet për Izraelin", Newsweek, 12 mars 2012, http://www.newsweek.com/peter-beinart-obama-betrayed-ideals-israel-63673.

42. Indyk më vonë ishte ambasadori i SHBA-së në Tel Aviv, ku ky luftëtar veteran për Izraelin interesat e tij në Uashington u përgojuan si shumë të buta, ashtu siç bëri edhe kolegu i tij Dan Kurtzer kur ai mbajti të njëjtin pozicion. Asnjëri nuk u kursye nga abuzimet e vazhdueshme vulgare nga e djathta ekstreme izraelite pavarësisht faktin që të dy ishin hebrenj.

43. R. Khalidi, Ndërmjetësit e Mashtrimit, 56.

44. Clyde Haberman, "Thuhet se Shamiri pranon planin për të bllokuar bisedimet 'për 10 vjet'" Nju Jork Times, 27 qershor 1992, https://www.nytimes.com/1992/06/27/world/shamir-is-said-to-admit-plan-to-stall-talks-for-10-years.html.

45. Kjo konfirmohet nga biografi dhe kolegu i ngushtë i Rabinit, Itamar Rabinovich, i cili ishte negociatori kryesor izraelit me Sirinë: Yitzhak Rabin, 177–85, 193–99.

46. Po aty, 165.

47. Po aty, 212–14.

48. "Skicë e Autoritetit të Përkohshëm Vetëqeverisës Palestinez (PISGA)" e dorëzuar 14 janar 1992, http://www.palestine-studies.org/sites/default/files/uploads/images/PISGA%20Jan%2014%2C%201992%20%20p%201%2C2.pdf. Një version më i detajuar i planit iu dorëzua palës izraelite më 2 Mars 1992: "Marrëveshjet e Vetëqeverisjes së Përkohshme Palestineze: Skemë e Zgjeruar e Modeli i Autoritetit të Përkohshëm Vetëqeverisës Palestinez: Masat dhe Modalitetet Paraprake për Zgjedhjet," http://www.palestine-studies.org/sites/default/files/uploads/files/Final%20outline%20PISGA%20elections%202%20Mar_%2092.pdf.

49. Rabinovich, Yitzhak Rabin, 183.

50. Ibid., 189–91, citon dy "kanale të tjera alternative për Oslon dhe Uashingtonin që Rabini urdhëroi hapjen, por nuk e përmend këtë.

51. Asnjëri prej tyre nuk ishte veçanërisht modest, si Peresi ashtu edhe Abu al-'Ala shkruan gjerësisht, më vonë në mënyrë të hollësishme, rreth roleve të tyre në Oslo: Abu al-'Ala [Ahmad Quray'], al-Riwaya al-filistiniyya al-kamila lil-mufawadat: Min Oslo ila kharitat al-tariq [Palestinezja e plotë [përmbledhje e negociatave: Nga Oslo te Harta e Rrugës], vëll. 1–4 (Bejrut: Instituti për Studime Palestine, 2005–2014); Shimon Peres, Beteja për Paqe: Një Kujtim (Nju Jork: Shtëpia e Rastit, 1995).

52. Sipas fjalëve të Rabinovich-it, Yitzhak Rabin, 187 vjeç, "Rabin u besonte ish-oficerëve të IDF-së," midis tyre edhe vetë.

53. Mund të kërkosh më kot në biografitë e këtyre dy burrave (dhe në rastin e Ammarit, i cili vdiq në vitin 2010, nekrologjia e tij) për çdo përmendje të rolit të tyre në sigurimin e një izraelito-palestinez marrëveshje sigurie.

54. "Procesverbali i Draftit: Takimi me Amerikanët", 23 qershor 1993, http://www.palestine-studies.org/sites/default/files/uploads/files/Minutes%20Kurtzer%2C%20Miller%20meeting%2023%20Qershor%2093.pdf.

Machine Translated by Google

55. Ekzistojnë shumë analiza të hollësishme të arsyeve të dështimeve të Marrëveshjeve të Oslos dhe pasojave të tyre nga pjesëmarrësit në negociatat palestinezo-izraelito-amerikane, duke përfshirë Abu al-'Ala, Shimon Peres, Yossi Beilin, Dennis Ross, Daniel Kurtzer, Aaron David Miller, Camille Mansour, Hanan 'Ashrawi, Ghassan al-Khatib dhe Ndërmjetësit e mi të Mashtrimit.

56. "Mëngjesi Pas", London Review of Books 15, nr. 20, 21 tetor 1993, https://www.lrb.co.uk/v15/n20/edward-said/the-morning-after. Ky artikull thellësisht skeptik u shkrua në një kohë euforie pothuajse universale mbi ceremoninë e nënshkrimit të Marrëveshjeve të Oslos në vitin 1993 në lëndinën e Shtëpisë së Bardhë. Saidi ishte parashikues në shumë aspekte, duke pyetur: "A do të thotë kjo, në mënyrë ogurzezë, se faza e ndërmjetme mund të jetë ajo përfundimtare?" Ndërsa shkruhen këto rreshta, ne jemi gati të hyjmë në vitin e njëzet e shtatë të kësaj faze të ndërmjetme.

57. Rabinovich, Yitzhak Rabin, 193.

58. Disa nga dokumentet e sekuestruara atje, duke përfshirë materiale që datojnë që nga vitet 1930 nga arkivat historike të Shoqërisë së Studimeve Arabe, të tilla si dokumentet e Musa al-'Alami, të cilat i shqyrtova atje në fillim të viteve 1990, tani mund të gjenden në Arkivat Kombëtare të Izraelit, nën titullin AP, për Pronën e Braktisur. Ato ndodhen së bashku me materialet e vjedhura nga Qendra Kërkimore e PLO-së në Bejrut në vitin 1982 dhe librat që u sekuestruan nga shtëpitë arabe në një plaçkitje të organizuar më parë në vitin 1948. Ky proces i vazhdueshëm i vjedhjes së aseteve kulturore dhe intelektuale palestineze përbën një formë të "vrasjes së kujtimeve", një pjesë integrale e fushatës së Izraelit për vrasje politike kundër palestinezëve, përsëri në përdorimin e përshtatshëm të të ndjerit Baruch Kimmerling.

59. Isha i pranishëm dhe e dëgjova Gazitin ta thoshte këtë në përgjigje të një pyetjeje nga publiku gjatë një diskutimi në panel në Kolegjin Amherst më 4 mars 1994.

Machine Translated by Google

KAPITULLI 6

1. David Barsamian, Pena dhe Shpata: Biseda me Edward Said (Monroe, ME: Common Courage Press, 1994).

2. PBB-ja palestineze për frymë mbeti në rreth 1,380 dollarë nga viti 1995 deri në vitin 2000. Ajo ra me mbi 340 dollarë nga viti 2000 deri në vitin 2004, dhe edhe më shumë në vitet pasuese. Statistikat nga UNCTAD, "Raporti mbi Ndihmën e UNCTAD-it për Popullin Palestinez", TD/B/52/2, 21 korrik 2005, tabelat 1, 6.

3. Ben White vëren se izolimi i Rripit të Gazës në fakt filloi me kufizimet e lëvizjes së banorëve të Gazës në Izrael nëpërmjet kartave të reja magnetike në vitin 1989, shtatëmbëdhjetë vjet para se Hamasi të merrte kontrollin: "Gaza: Izolimi dhe Kontrolli", Al Jazeera News, 10 qershor 2019, https://www.aljazeera.com/news/2019/06/gaza-isolation-control-190608081601522.html.

4. Ekziston një mori studimesh mbi situatën në Gaza, veçanërisht puna e Sara Roy, duke përfshirë Rripin e Gazës: Ekonomia Politike e De-Zhvillimit (Uashington, DC: Instituti për Studimet e Palestinës, 1994); dhe Hamasi dhe Shoqëria Civile në Gaza: Angazhimi i Sektorit Social Islamist (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2011); si dhe Jean-Pierre Filiu, Gaza: Një Histori (Oxford: Oxford University Press, 2014).

5. Piotr Smolar, "Jerusalem: Les diplomates de l'EU durcissent le ton", Le Monde, 2 shkurt 2018, 3, http://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2018/01/31/a-rebours-des-etats-unis-les-diplomates-europeens-soulignent-la-degradation-de-la-situation-a-jerusalem_5250032_3218.html.

6. Dëshmi për këtë mund të gjendet në pritjen entuziaste në Nju Jork të melodramës mediokre Oslo, me karikaturat e saj në kufijtë e racizmit të negociatorëve palestinezë dhe izraelitë dhe përshkrimin hagiografik të Peres, e cila fitoi një çmim Tony si shfaqja më e mirë në vitin 2017, dhe shumë shpejt po shijonte një shfaqje të suksesshme në West End në Londër.

7. Literatura mbi Hamasin është e gjerë. Ajo përfshin Tareq Baconi, Hamasi i Përmbajtur: Ngritja dhe Paqësimi i Rezistencës Palestineze (Stanford, CA: Stanford University Press, 2018); Roy, Hamasi dhe Shoqëria Civile në Gaza; Ziad Abu-Amr, Fundamentalizmi Islamik në Bregun Perëndimor dhe Gaza: Vëllazëria Myslimane dhe Xhihadi Islamik (Indianapolis: Indiana University Press, 1994); Khaled Hroub, Hamasi: Mendimi dhe Praktika Politike (Washington, DC: Instituti për Studimet e Palestinës, 2002); Mishal dhe Sela, Hamasi Palestinez; dhe Azzam Tamimi, Hamasi: Një Histori nga Brenda (Northampton, MA: Olive Branch Press, 2007).

8. Një përmbledhje e mirë e mënyrës se si Izraeli e mbështeti Hamasin është Mehdi Hassan, "Blowback: How Israel Goed from Helping Create Hamas to Bombing It," Intercept, 19 shkurt 2018, https://theintercept.com/2018/02/19/hamas-israel-palestine-conflict/. Shih edhe burimet e cituara në shënimin 19 të kapitullit të mëparshëm.

9. Ekziston literaturë e gjerë mbi samitin e Camp David, pjesa më e madhe e së cilës është egoiste ose e pavlerë, veçanërisht puna e njërit prej arkitektëve kryesorë të tij, Dennis Ross, Paqja e Munguar: Historia e Brendshme e Luftës për Paqen në Lindjen e Mesme (New York: Farrar, Straus dhe Giroux, 2004). Rrëfimi më i mirë është nga Clayton Swisher, E Vërteta Rreth Camp David: Historia e Patreguar Rreth Rënies së Procesit të Paqes në Lindjen e Mesme (New York: Nation Books, 2004).

10. Për detaje, shih Rana Barakat, "The Jerusalem Fellah: Populluor Politics in Mandate-Era Palestine," Journal of Palestine Studies 46, nr. 1 (Vjeshtë 2016): 7–19; dhe "Kriminelë apo Martirë? Trashëgimia Koloniale Britanike në Palestinë dhe Kriminalizimi i Rezistencës," Omran 6, Nëntor 2013, https://omran.dohainstitute.org/en/issue006/Pages/art03.aspx. Shih edhe

Machine Translated by Google

Hillel Cohen, 1929: Viti Zero i Konfliktit Arabo-Izraelit (Boston: Brandeis University Press, 2015).

11. Për një listë të faltoreve dhe xhamive fetare myslimane të shkatërruara si pjesë e krijimit të sheshit të Murit Perëndimor, shih R. Khalidi, "E ardhmja e Jerusalemit Arab", British Journal of Middle East Studies 19, nr. 2 (Vjeshtë 1993): 139–40. Analiza më e detajuar e themelimit, historisë dhe shkatërrimit të Haret al-Magariba është nga Vincent Lemire, "Au pied du mur: Histoire du quartier mahgrébin de Jérusalem (1187–1967)", që do të dalë së shpejti. Informacioni arkitektonik dhe arkeologjik, si dhe ilustrimet e shumë prej këtyre vendeve të shkatërruara, mund të gjenden në Michael Hamilton Burgoyne, Mamluk Jerusalem: An Architectural Study (Londër: World of Islam Festival Trust, 1987).

12. Zawiya, një ish-llozhë sufiste ngjitur me Haramin, ishte bërë rezidenca e familjes Abu al-Sa'ud, të cilët tradicionalisht ishin administratorët e saj: Yitzhak Reiter, Islamic Endowments in Jerusalem Under British Mandate (Londër: Cass, 1996), 136. Këtu lindi Yasser 'Arafat, nëna e të cilit ishte një Abu Sa'ud, në vitin 1929, sipas kushërirës sime Raqiyya Khalidi, Um Kamil, e cila raportoi se kishte vizituar fqinjët e saj, familjen Abu Sa'ud, së bashku me nënën e saj për t'i uruar ata për lindjen e djalit të porsalindur: intervistë, Jerusalem, 26 korrik 1993.

13. Suzanne Goldenberg, "Trazira ndërsa Sharon viziton Vendin e Shenjtë të Islamit", Guardian, shtator 29, 2000, https://www.theguardian.com/world/2000/sep/29/israel.

14. Të gjitha shifrat janë nga tabelat e publikuara nga e domosdoshmja B'Tselem, Qendra Izraelite e Informacionit për të Drejtat e Njeriut në Territoret e Pushtuara: https://www.btselem.org/statistics.

15. Reuven Pedatzur, "Një milion plumba", Haaretz, 29 qershor 2004, https://www.haaretz.com/1.4744778.

16. Po aty. Sipas analizës së Pedatzurit, komanda e lartë izraelite kishte vendosur paraprakisht për këtë përdorim shkatërrues të forcës në mënyrë që disfata përfundimtare e palestinezëve të "shkruhej në vetëdijen e tyre".

17. Efraim Benmelech dhe Claude Berrebi, "Kapitali Njerëzor dhe Produktiviteti i "Bombarduesit vetëvrasës", Revista e Perspektivave Ekonomike 21, nr. 3 (Vera 2007): 223–38.

18. Kisha përshtypjen se rënia e tij mendore kishte filluar më herët dhe mund të ketë filluar që nga ulja përplasëse e një aeroplani që e transportonte në shkretëtirën libiane në vitin 1992, ku humbën jetën disa persona në bord dhe u plagos ai: Youssef Ibrahim, "Arafati gjendet i sigurt në shkretëtirën libiane pas rrëzimit", New York Times, 9 prill 1992, http://www.nytimes.com/1992/04/09/world/arafat-is-found-safe-in-libyan-desert-after-crash.html.

19. Kjo doktrinë analizohet fuqishëm nga Pedatzur, "Një Milion Plumba".

20. Sondazhi më i besueshëm dhe konsistent gjatë dekadave të fundit është kryer nga Qendra e Medias dhe Komunikimit në Jerusalem. Sipas Sondazhit të tyre nr. 52, të lëshuar në dhjetor 2004, "Shumica e palestinezëve kundërshtojnë operacionet ushtarake kundër objektivave izraelite për kushte politike". si një i përshtatshëm sipas përgjigjes http:// aktuale www.jmcc.org/documentsandmaps.aspx?id=448.

21. Nicholas Pelham dhe Max Rodenbeck, "Cila rrugë për Hamasin?" New York Review of Books, 5 nëntor 2009, https://www.nybooks.com/articles/2009/11/05/which-way-for-hamas/.

22. Kjo u tregua qartë nga sondazhet e kryera pas zgjedhjeve nga Qendra e mirënjohur Palestineze për Kërkime Politike dhe Sondazhe, http://www.pcpsr.org/en/node/478; dhe nga një agjenci private

Machine Translated by Google

firmë, Near East Consulting, http://www.neareastconsulting.com/plc2006/blmain.html.

23. Versioni përfundimtar i rishikuar, i miratuar nga të gjitha fraksionet palestineze, i datës 28 qershor 2006, mund të gjendet këtu:
https://web.archive.org/web/20060720162701/http://www.jmcc.org/documents/prisoners2.htm.

24. Kjo shifër është nga qershori 2018: https://www.ochaopt.org/content/53-cent-palestinians-gaza-live-poverty-despite-humanitarian-assistance.

25. Kjo shifër është nga OJQ-ja izraelite Gisha: https://gisha.org/updates/9840. CIA Vlerësimet e Librit Botëror të Fakteve për vitin 2016 dhe 2017 janë më të ulëta: https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/gz.html.

26. Dy libra të shkëlqyer mbi luftërat në Gaza janë Norman Finkelstein, Gaza: Një hetim mbi Martirizimi i saj (Oakland: University of California Press, 2018); dhe Noam Chomsky dhe Ilan Pappe, Gaza në Krizë: Reflektime mbi Luftën SHBA-Izrael kundër Palestinezëve (Çikago: Haymarket Libra, 2013).

27. Këto shifra janë marrë nga faqja e internetit e B'Tselem, Qendra e Informacionit Izraelit për të Drejtat e Njerëzor në i/e/të Territoreve të Pushtuara, https://www.btselem.org/statistics/fatalities/during-cast-lead/by-date-of-event; dhe https://www.btselem.org/statistics/fatalities/after-cast-lead/by-date-of-event.

28. “50 Ditë: Më shumë se 500 Fëmijë: Fakte dhe Shifra mbi Vdekjet në Gaza, Verë” 2014,” B'Tselem, https://www.btselem.org/2014_gaza_conflict/en/il/.

29. Barbara Opall-Rome, “Lufta në Gaza u mbështet shumë në mbështetjen ajrore të afërt të avionëve F-16”, Mbrojtje Lajme, 15, 2014, Shtator http://www.defensenews.com/article/20140915/DEFREG04/309150012/Gaza-War-Leaned-Heavily-F-16-Close-Air-Support http://www.imra.org.il/story.php3?id=64924.

30. Jodi Rudoren dhe Fares Akram, “Shtëpi dhe ëndrra të humbura në shembjen e Kullës Izrael,” New York Times, 15 shtator 2014.

31. "Mbrojtëse “Edge, në Numra”, Ynet, 14 gusht, http://www.ynetnews.com/articles/ 2014, 0,7340,L-4558916,00.html.

32. Mark Perry, “Pse bombardimi izraelit i lagjes së Gazës i la oficerët amerikanë të shqetësuar” 'I habitur,'" Al America, gusht 2014, 27, http://america.aljazeera.com/articles/2014/8/26/israel-bombing-stunsusofficers.html.

33. Në “Pse është e vështirë të besosh pretendimin e Izraelit se bëri çmos për të minimizuar numrin e civilëve” “Viktima”, The World Post, 21 gusht 2014, Idan Barir, një ish-komandant ekuipazhi në Korpusi i artilerisë izraelite vëren se "E vërteta është se predhat e artilerisë nuk mund të synohen me saktësi dhe janë nuk është menduar për të goditur objektiva specifike. Një predhë standarde prej 40 kilogramësh nuk është gjë tjetër veçse një predhë e madhe granatë fragmentimi. Kur shpërthen, ka për qëllim të vrasë këdo brenda një rrezeje prej 50 metrash. dhe të plagosësh këdo brenda 100 metrave të tjerë”, dhe se “përdorimi i zjarrit të artilerisë nga Izraeli është një lojë vdekjeprurëse e ruletës ruse. Statistikat, mbi të cilat mbështetet një fuqi e tillë zjarri, nënkuptojnë se në Në zonat me popullsi të dendur si Gaza, civilët do të goditen në mënyrë të pashmangshme gjithashtu,” http://www.huffingtonpost.com/idan-barir/israel-gaza-civilian-deaths_b_5673023.html.

34. “Izraeli paralajmëron Hezbollahun se lufta do të shkaktonte shkatërrim”, Ynetnews.com (Yedioth Ahranoth), 3 tetor 2008, http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3604893,00.html.
Shih edhe Yaron London, “Strategjia Dahiya”, Ynetnews.com (Yedioth Ahranoth), 6 tetor, 2008, http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3605863,00.html.

Machine Translated by Google

35. P.sh., Amos Harel, “Një luftë e vërtetë po zhvillohet në Gaza”, Haaretz, 26 korrik 2014, http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/.premium-1.607279.

36. 22 USC 2754: Qëllimet për të cilat bëhen shitjet ose qiratë ushtarake nga Shtetet e Bashkuara i autorizuar; https://uscode.house.gov/view.xhtml?req= (titulli:22%20seksioni:2754%20botimi:paraprak).

37. Shibley Telhami, “Qëndrimet amerikane ndaj konfliktit izraelito-palestinez”, Brookings, 2 dhjetor 2016, https://www.brookings.edu/research/american-attitudes-on-the-israeli-palestinian-conflict/.

38. “Pikëpamjet për Izraelin dhe Palestinezët”, Qendra Kërkimore Pew, 5 maj 2016, http://www.people-press.org/2016/05/05/5-views-of-israel-and-palestinians/.

39. “Republikanët dhe Demokratët i ndajnë edhe më shumë pikëpamjet e tyre për Izraelin, “Palestinezë”, Qendra Kërkimore Pew, 23 janar 2018, http://www.people-press.org/2018/01/23/republicans-and-democrats-grow-even-further-apart-in-views-of-israel-palestinians/.

40. Carroll Doherty, “Një perspektivë e re mbi pikëpamjet e amerikanëve për izraelitët dhe palestinezët”, Qendra Kërkimore Pew, 24 prill, tank/2019/04/24/a-new- 2019, https://www.pewresearch.org/fact-perspective-on-americans-views-of-israelians-and-palestinians/.

41. Mbështetësja kryesore e projektligjit ishte Kongresmenja Betty McColum (DFL-MN): https://mccollum.house.gov/media/press-releases/mccollum-introduces-legislation-promote-human-rights-palestinian-children. https://mccollum.house.gov/media/ Shiko gjithashtu press-releases/mccollum-introduces-legislation-promote-human-rights-palestinian-children.

42. Këto janë situatat e përshkruara me saktësi nga John Mearsheimer dhe Steven Walt në Lobi Izraelit dhe Politika e Jashtme e SHBA-së (Nju Jork: Farrar, Straus dhe Giroux, 2007).

43. Kjo del qartë nga sondazhi i cituar më parë me mbi 18,000 të anketuar në njëmbëdhjetë vende arabe në 2017–18 nga Qendra Arabe për Kërkime dhe Studime Politike: https://www.dohainstitute.org/en/News/Pages/ACRPS-Releases-Arab-Index-2017-2018.aspx.

44. Sekretari i Shtetit pranë Legatës, Xheda, 17 gusht 1948, FRUS 1948, vëll. 2, pjesa 2, 1318. Për më shumë detaje se si regjimi saudit i bëri qejfin Uashingtonit në lidhje me Palestinën, shih R. Khalidi, Ndërmjetësit e Mashtrimit, xxiv–xxvii.

45. Kjo përmbahej në një letër nga Bush drejtuar Sharonit të dërguar më 14 prill 2004, gjatë një takim në Uashington: https://mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/mfadocuments/pages/exchange%20of%20letters%20sharon-bush%2014-prill-2004.aspx.

46. Intervista me dy zyrtarë të lartë të përfshirë drejtpërdrejt me këto çështje të cilët preferonin për të mbetur anonim: 1 shkurt 2010 dhe 11 janar 2011.

Machine Translated by Google

PËRFUNDIM

1. “Memorandum nga Z. Balfour (Paris) në lidhje me Sirinë, Palestinën dhe Mesopotaminë,” 11 gusht 1919, në Dokumente mbi Politikën e Jashtme Britanike, 1919–1939, red. EL Woodward dhe (Londër: http://www.yorku.ca/dwilemma/310Barbara Rohan Butler 340–48, Zyra, 1952),

2. “Fjalët e Presidentit Trump dhe Kryeministrit Netanyahu të Izraelit para Takimit Dypalësh në Davos, Zvicër,” 25 janar 2018, https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-prime-minister-netanyahu-israel-bilateral-meeting-davos-switzerland/.

3. C. Bengelsdorf et al., red., Shkrimet e zgjedhura të Eqbal Ahmedit, 301.

4. Artikulli i Judt-it, “Izraeli: Alternativa”, The New York Review of Books, 23 tetor 2003, i diskutueshëm në atë kohë, ndoshta do të shkaktonte më pak valë sot, megjithëse në atmosferën aktuale, kritika e tij ndaj sionizmit mund të nxisë akuza absurde për antisemitizëm.

5. “Hyrje”, Fajësimi i Viktimave: Studime të Rreme dhe Çështja Palestineze, red. Edward Said dhe Christopher Hitchens (New York: Verso, 1988), 1.

6. Këto përpjekje ndërkombëtare, të koordinuara ngushtë nga Ministria Izraelite e Çështjeve Strategjike, përqendrohen në veçanti në etiketimin e lëvizjes së Bojkotit, Shpronësimit dhe Sanksioneve (BDS) si "antisemite". Revista e Studimeve të Palestinës ka botuar një seri artikujsh mbi këto përpjekje: Shir Hever, "Përpjekjet për Shtypjen e BDS në Gjermani kthehen mbrapsht", 48, nr. 3 (Pranverë 2019): 86–96; Barry Trachtenberg dhe Kyle Stanton, "Rërat e Zhvendosura: Sionizmi dhe Hebraizmi Amerikan", 48, nr. 2 (Dimër 2019): 79–87; Dominique Vidal, "Ngatërrimi i Anti-Sionizmit me Antisemitizmin: Franca në Shënjestër", 48, nr. 1 (Vjeshtë 2018): 119–30; Moshe Machover, "Një Dilemë Immorale: Kurthi i Propagandës Sioniste", 47, nr. 4 (Vera 2018): 69–78.

7. “Deklarata e Themelimit të Shtetit të Izraelit”, 14 maj 1948, http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establis hment%20of%20state%20of%20israel.aspx.

8. Zeev Sternhell, “En Israël pousse un racisme proche du nazisme à ses debuts”, Le Monde, 20 shkurt 2018, 22, përkthimi im.

9. Për një analizë të qartë të ligjit, shih Hassan Jabareen dhe Suhad Bishara, “The Hebraic Nation-State Law: Antecedents and Constitutional Implications,” Journal of Palestine Studies, 48, nr. 2 (Winter 2019): 46–55. Për tekstin e tij, shih faqet 44–45, dhe për një peticion drejtuar Gjykatës Supreme të Izraelit mbi temën e ligjit nga Adalah, Qendra Ligjore për të Drejtat e Pakicave Arabe në Izrael, shih 56–57.

10. Revital Hovel, “Ministrja e Drejtësisë: Izraeli Duhet ta Mbajë Shumicën Hebreje Edhe Në Kurriz të të Drejtave të Njeriut”, Haaretz, 13 shkurt 2018, https://www.haaretz.com/israel-news/justice-minister-israel-s-jewish-majority-trumps-than-human-rights-1.5811106.

11. Po aty. Shih edhe Ravit Hecht, “Ligjvënësi që mendon se Izraeli po i mashtron palestinezët: Askush nuk do t’u japë atyre një shtet”, Haaretz Weekend, 28 tetor 2017, https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-the-lawmaker-who-thinks-israel-is-deceiving-the-palestinians-1.5460676.

12. Sternhell, “En Israël pousse un racisme proche du nazisme à ses debuts”.

13. Avionët izraelitë në kohë të ndryshme kanë bombarduar Tunizin, Kajron, Khartumin, Amanin, Bejrutin, Damasku dhe Bagdadi, disa prej tyre në mënyrë të përsëritur, dhe disa prej tyre kohët e fundit.

14. Ky është një argument qendror i librit tim, Identiteti Palestinez, në përputhje me tezat e paraqitura nga disa prej shkrimtarëve më të respektuar mbi nacionalizmin, përfshirë Benedict Anderson, Eric

Machine Translated by Google

Hobsbawm dhe Ernest Gellner.

15. Ernest Gellner, Kombet dhe Nacionalizmi (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1983), 48–49.

16. Peter Beaumont, “Ambasadori i Trump në Izrael i referohet ‘pushtimit të supozuar’ të “Territoret Palestineze”, Guardian, 1 shtator 2017, https://www.theguardian.com/us-news/2017/sep/01/trump-ambassador-israel-david-friedman-alleged-occupation-palestinian-territories; Nathan Guttman, “Ambasadori i SHBA-së në Izrael i kërkoi Departamentit të Shtetit të “Ndalojeni përdorimin e fjalës 'Profesion'”, The Forward, 26 dhjetor 2017, https://forward.com/fast-forward/390857/us-ambassador-to-israel-asked-state-dept-to-stop-using-the-word-occupation/; David Halbfinger, “Ambasadori i SHBA-së thotë se Izraeli ka të drejtë të “Pjesë Aneksesh të Bregut Perëndimor”, New York Times, 8 qershor 2019, https://www.nytimes.com/2019/06/08/world/middleeast/israel-west-bank-david-friedman.html.

17. Ruth Eglash, “Këshilltarja kryesore e Trump thotë se vendbanimet nuk janë pengesë për paqen,” Washington Post, 10, 2017, Nëntor https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/top-trump-adviser-says-israeli-settlements-are-not-an-obstacle-to-peace/2016/11/10/8837b472-5c81-49a3-947c-4b6; Piotr Smolar, “Uashington ouvrira son ambassade à Jerusalem en mai,” Le Monde, 25–26 shkurt 2018, 4.

18. Jonathan Swan, “Kushner, për herë të parë, pretendon se nuk ka diskutuar kurrë për sigurinë” “Leje me Trumpin”, Axios, 3 qershor 2019, https://www.axios.com/jared-kushner-security-clearance-donald-trump-f7706db1-a978-42ec-90db-c2787f19cef3.html.

19. “Kryenegociatori i Palestinës Zbulon Detajet e Planit të Paqes të Trumpit”, Lindja e Mesme Monitor, 22 janar 2018, https://www.middleeastmonitor.com/20180122-palestine-chief-negotiator-reveals-details-of-trump-peace-plan/.

20. Jonathan Ferziger dhe Peter Waldman, “Si bëjnë biznes firmat teknologjike të Izraelit në “Arabia Saudite? Shumë qetë”, Bloomberg Businessweek, 2 shkurt 2017, https://www.bloomberg.com/news/features/2017-02-02/how-do-israel-s-tech-firms-do-business-in-saudi-arabia-very-quietly.

21. Julien Boissou, “Analyse: L'Inde s'implante au Moyen-Orient,” Le Monde, 27 shkurt, 2018, 21.

22. “Indeksi i Opinionit Arab 2016: Përmbledhje Ekzekutive”, Qendra Arabe Uashington, DC, Prill 12, 2017, http://arabcenterdc.org/survey/arab-opinion-index-2016.

23. Kjo është teza thelbësore e librit tim “Agjentët e Mashtrimit”.

Machine Translated by Google

GJITHASHTU BYRASHID KHALIDI

Ndërmjetësit e Mashtrimit: Si e ka Minuar SHBA-ja Paqen në Lindjen e Mesme Mbjellja
e Krizës: Dominimi Amerikan dhe Lufta e Ftohtë në Lindjen e Mesme Kafazi i Hekurt:
Historia e Luftës Palestineze për Shtetësi Ringjallja e Perandorisë: Gjurmët
Perëndimore dhe Rruga e Rrezikshme e Amerikës në Lindjen e Mesme Identiteti Palestinez: Ndërtimi i
Ndërgjegjes Kombëtare Moderne Nën Rrethim: Vendimmarrja e PLO-së gjatë Luftës
së vitit 1982 Politika Britanike ndaj Sirisë dhe Palestinës, 1906–1914

Machine Translated by Google

Më shumë lëvdata paraprake për Luftën Njëqindvjeçare në Palestinë

"Përmes një rrëfimi shkencor të rrënjosur në historinë e familjes së tij, Rashid Khalidi ofron një interpretim të freskët që e tregon Palestinën si një çarje të dhunshme dhe të ashpër në pllakat tektonike në lëvizje të politikës së Fuqive të Mëdha. Ky libër me siguri do të bëhet një rrëfim klasik."

—Elizabeth F. Thompson, autore e librit "Drejtësia e Ndërprerë: Lufta për Qeveri Kushtetuese në Lindjen e Mesme"

"Ky libër është një ndërthurje e jashtëzakonshme e tre fijeve dalluese: një histori e hulumtuar thellësisht e luftës midis aspiratave sioniste dhe rezistencës palestineze, një kornizë analitike që e vendos konfliktin brenda kontekstit të kolonializmit të kolonistëve dhe një histori personale familjare që e gjallëron rrëfimin. Si të sapoardhurit ashtu edhe specialistët do të mësojnë shumë nga leximi i këtij rrëfimi gjithëpërfshirës."

—William B. Quandt, autor i Procesit të Paqes: Diplomacia Amerikane dhe Konflikti Arabo-Izraelit që nga viti 1967

"E ditur dhe me sy të kthjellët, kjo histori bindëse e luftës së gjatë për të mohuar të drejtat e palestinezëve ekspozon një shekull gabimesh, gjykimesh të gabuara dhe mashtrimesh të qëllimshme. Rekomandohet shumë."

—Stephen M. Walt, bashkautor i librit Lobi Izraelit dhe Politika e Jashtme e SHBA-së "I shkruar bukur dhe i kuptueshëm, ky libër është një shqyrtim i paçmuar i përballjes palestineze-sioniste si një luftë kundër dominimit kolonial të kolonistëve, jo si një çështje zgjidhjeje konflikti - një ndryshim jetësor, i nevojshëm për një kuptim më të thellë të luftës dhe për zgjidhjen e saj kuptimplote. Lufta Njëqindvjeçare në Palestinë ilustron, në thelb, refuzimin e palestinezëve për të pranuar humbjen e tyre dhe dëshirën e tyre për të jetuar si të barabartë me izraelitët në një tokë që janë të destinuar ta ndajnë." — Sara Roy, autore e librit Hamas dhe Shoqëria Civile në Gaza: Angazhimi i Sektorit Social Islamist "Si në çdo libër rreth konfliktit izraelito-palestinez, ka hapësirë të mjaftueshme për debat dhe polemika. Dhe si në çdo libër nga Rashid Khalidi, ka histori, erudicion, politikë dhe pasion me bollëk. Ekziston gjithashtu bindja e tij e palëkundur se 'tani ka dy popuj në Palestinë, pavarësisht se si u krijuan, dhe konflikti midis tyre nuk mund të zgjidhet për sa kohë që ekzistenca kombëtare e secilit mohohet nga tjetri.'"

—Rob Malley, Drejtor Ekzekutiv i Grupit Ndërkombëtar të Krizave dhe Koordinator i Shtëpisë së Bardhë për Lindjen e Mesme nën Presidentin Barack Obama

Machine Translated by Google

“Rashid Khalidi e bën të qartë se sionistët nuk do të kishin mundur ta krijonin Izraelin e ditëve të sotme pa ndihmën e bollshme nga Britania dhe Shtetet e Bashkuara.”
Një libër që duhet lexuar patjetër nga numri në rritje i njerëzve që janë të interesuar të kuptojnë rrënjët e vërteta të konfliktit izraelito-palestinez.

—John J. Mearsheimer, bashkautor i librit Lobi Izraelit dhe Politika e Jashtme e SHBA-së “Me pasion moral dhe rigorozitet analitik, Khalidi zbulon me mjeshtëri rrëfimin e një konflikti të gjatë dhe të hidhur kombëtar, duke ofruar një mori njohurish të kohës, të mprehta dhe origjinale. Ky libër bindës është një libër që duhet lexuar patjetër.”

—Zeev Sternhell, autor i librit Tradita Anti-Iluministe “Në një analizë të dhimbshme dhe të matur të asaj që e bëri kaq të suksesshëm sionizmin, një ndërmarrje kolonialiste anakronike, Rashid Khalidi tregon gjithashtu se si palestinezët sfidojnë fatalizmin dhe refuzojnë të zhduken. Libri i tij është një homazh dhe kontribut për këmbënguljen e popullit të tij.”

—Amira Hass, autore e librit “Drinkingthe Sea at Gaza” “Kjo përzierje interesante dhe udhëzuese e autobiografisë dhe historisë duhet lexuar nga kushdo që dëshiron të kuptojë tragjedinë e Palestinës dhe të palestinezëve.”

—Patrick Cockburn, autor i librit Ngritja e Shtetit Islamik “Rashid Khalidi ka prodhuar një analizë historike të sofistikuar dhe të thellë të konfliktit Palestinë-Izrael, e cila është pasuruar nga njohuri të thella, pikëpamje të qarta dhe kritike, si dhe nga përvojat e tij personale të momenteve kyçe.”
—Ian Black, autor i librit Armiq dhe Fqinjë: Arabë dhe Hebrenj në Palestinë dhe Izrael, 1917–2017 “Ky rrëfim djegës e bën më të qartë se kurrë natyrën koloniale, shpesh të nënvlerësuar qëllimisht, të përvojës palestineze - dhe na kujton aftësinë e jashtëzakonshme të palestinezëve për të qëndruar të palëkundur pavarësisht forcave lokale dhe globale të rreshtuara kundër tyre.”

—Saree Makdisi, autore e librit Palestina nga brenda: Një profesion i përditshëm

Machine Translated by Google

RRETH AUTORIT

RASHID KHALIDI është autor i shtatë librave, ndër të cilët Identiteti Palestinez, Ndërmjetësit e Mashtrimit dhe Kafazi i Hekurt. Shkrimet e tij janë botuar në New York Times, Boston Globe, Los Angeles Times, Chicago Tribune dhe shumë revista të tjera. Ai është Profesor Edward Said i Studimeve Moderne Arabe në Universitetin Columbia në New York dhe redaktor i Journal of Palestine Studies. Mund të regjistroheni për përditësime me email këtu.

Machine Translated by Google

* Vini re se emrat arabë janë transkriptuar sipas sistemit të thjeshtuar IJMES.

(Revista Ndërkombëtare e Studimeve të Lindjes së Mesme), përveç rasteve kur preferohej një drejtshkrim tjetër nga vetë individët.

* Besimi i mbretit u zhduk papritur në fund të vitit 1947. Historia e babait tim shpjegon pse.

* Përjashtimi i vetëm në këtë periudhë ishte i ndjeri Faysal Husayni, i cili u bë i famshëm për shkak të guximit, mprehtësisë politike, aktivizmit militant brenda Fatahut dhe arrestimeve të tij të përsëritura nga Izraeli. Faysal, me të cilin punova ngushtë gjatë negociatave palestinezo-izraelite të Madridit dhe Uashingtonit në vitet 1991-93, u përball me kolonët e armatosur dhe forcat e sigurisë izraelite që i mbrojtën ata kur ata pushtuan shtëpitë palestineze në Jerusalem. Epërsia e tij në Jerusalem ishte për shkak të këtyre cilësive dhe jo të lidhjeve familjare, megjithëse babai i tij ishte udhëheqësi i dashur ushtarak 'Abd al-Qadir al-Husayni, i cili u vra në betejë në prill të vitit 1948. Ai ishte gjithashtu i lidhur me myftiun dhe me Jamal al-Husayni dhe ishte nipi i Musa Kazim Pasha al-Husayni, një kryetar bashkie i Jerusalemit i shkarkuar nga posti i tij nga britanikët. Gjyshi i tij kishte udhëhequr lëvizjen kombëtare palestineze deri në vdekjen e tij në moshën tetëdhjetë e katër vjeç në vitin 1934, muaj pasi policët britanikë e rrahën me shkopinj gome gjatë një demonstrate në Jaffa.

* Kanafani u ndoq edhe në vdekje. Një adaptim skenik në anglisht i veprës “Kthim në Haifa” u porosit nga Teatri Publik në Nju Jork, por nuk u vu kurrë në skenë. Anëtarët e bordit të tij kundërshtuan punën në skenë të Kanafanit, i cili ishte quajtur terrorist.

Machine Translated by Google

PËRMBAJTJA

Faqja e Titullit

Njoftim për të Drejtat e Autorit

Përkushtim

Epigraf

Hyrje

1. Deklarata e Parë e Luftës, 1917–1939
2. Deklarata e Dytë e Luftës, 1947–1948
3. Deklarata e Tretë e Luftës, 1967
4. Deklarata e Katërt e Luftës, 1982
5. Deklarata e Pestë e Luftës, 1987–1995
6. Deklarata e Gjashtë e Luftës, 2000–2014

Përfundim: Një shekull luftë kundër palestinezëve

Falënderime

Shënime

Indeksi

Gjithashtu nga Rashid Khalidi

Më shumë lëvdata paraprake për Luftën Njëqindvjeçare në Palestinë

Machine Translated by Google

Rreth autorit

Të drejtat e autorit